САВА ПЕТКОВИЋ

РЕЧНИК ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА

БОГОСЛОВСКИ УЏБЕНИЦИ

прота Сава Петковић

РЕЧНИК ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА

СВЕТИ АРХИЈЕРЕЈСКИ СИНОД
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Београд
2020

С благословом Његове Светости
Патријарха српског
Господина ИРИНЕЈА

Библиотека
Богословски уџбеници 9

Фототипско издање првог издања
из 1935. године

РЕЧНИК
ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГА ЈЕЗИКА

ИЗРАДИО
прота САВА ПЕТКОВИЋ
професор богословије у пензији

ЂРЂМСКИ КАРЛОВЦИ
1935

Овај је Речник одобрио Свети архијерејски синод
Српске православне цркве својом Високом
одлуком од 9 маја (26 априла) 1934 год.
бр. 4108/Зап. 997

СРПСКА МАНАСТИРСКА ШТАМПАРИЈА У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА — 1935.

Племенитој души
своје добре и непрежаљене супруге

КИДОСАКЕ,

своје верне сапутнице, сатруднице и сапатнице у тешком, али срећном, 33-годишњем брачном животу свом

посвећује

овај свој труд
дубоко ожалошћени јој супруг

САВА

ПРЕДГОВОР

Предајући десетак година црквенословенски језик у богословији Светога Саве, уверио сам се да се потпуни успех тога најважнијег језика не може постићи без ваљаног црквенословенског речника.

Како нам *Црквенословенски речник* нашега одличног филолога *Јована Живановића* — овај једини у нас речник којим смо се и ми служили — није могао, због своје непотпуности, бити увек од помоћи и користи, то сам се већ одавно почео носити мишљу и жељом да израдим један црквенословенски речник у којем би ученици наших богословија могли наћи тачно значење сваке непознатије им црквенословенске речи, бар из оних текстова који се, према прописаноме »Програму из црквенословенскога језика«, имају да читају и преводе у нашим богословијама.

Са тако ограниченим планом ја сам се, у име Божје, латио овога тешког посла и на часовима предавања исписивао са својим ученицима поједине непознате им црквенословенске речи са њиховим српским значењем из Мојсијева Петокњижија, Јеванђелија и Апостола, Часловца, Служабника, Требника и Зборника проте Јована Живковића.

Но у току времена тај се мој план сам од себе мењао и проширивао, јер сам ја, мало по мало, у тај свој засновани Речник уносио и непознатије речи из целога Светог писма, затим из Октоиха, Минеја, (и то само из празничних служаба), Триода посног и цветног, Архијерејског чиновника, Каноника, Номоканона при вел. требнику и, делимично, из Пролога, а по неке речи на које би читалац могао наићи у другим каквим књигама, и из Миклошића, Востокова и др. Па будући да су сви ти текстови махом буквални преводи са грчкога, те се без грчкога текста не могу често ни схватити ни објаснити, ја сам при изради овога Речника савесно употребио и грчке текстове и поред сваке црквенословенске речи ставио и грчку реч, па спомоћу ње — а служећи се грчким и црквенословенским речницима које сам имао на расположењу — дао тој речи српско

значење. Код речи са више српских или грчких значења исписивао сам иза сваког новог значења српског или грчког најкраће текстове који нам доказују да односно значење одговара тој речи. А уза сваку нову реч навео сам место где сам је нашао, и то са извесним скраћеницама које сам објаснио у »Објашњењу скраћеница«.

Да бих, пак, омогућио читаоцима овога Речника правилно читање и изговарање појединих црквенословенских речи које се, због недостатка прејотованога вокала ѥ у овом језику, не могу да напишу онако како би требало да се изговарају (н. пр. моленїе < молєниѥ; поклоненїе < поклонєниѥ; внегда < вънѥгда: тѹне < тоунѥ и др.), о чему сам на другом месту опширније писао,[1] ја сам непосредно мал' не после сваке црквенословенске речи исписао и њен стари словенски облик из кога се види како је та реч постала и како треба да се изговори. Уз то сам, из много важних разлога, сасвим изоставио акценте, ове — по Стојану Новаковићу[2] — »варваризме средњега века који су уведени доцније по угледу на грчку књижевност«, а задржао само облечене које обележавају разлику у падежима.

Тако се с променом мога првобитнога плана променила и моја првобитна жеља (да дам својим ученицима један кратак, практичан речник према ограниченоме наставном плану) и претворила у нову жељу да на научној основи израдим један опсежнији, ако и не потпуни (јер су изостављене све личне именице и познатије речи), али, по могућности, што тачнији *Речник црквенословенскога језика* који би, бар привремено до појаве бољег и потпунијег, могао послужити као помоћно средство за разумевање класичнога језика наше св. Цркве не само ученицима наших богословија и препарандија, него и студентима Теолошког факултета, српским свештеницима и учитељима, па и свима уопште православним Југословенима који имају посла са црквеним књигама и који се интересују за учење наше св. Вере и богослужење наше св. Цркве православне.

Да ли сам и уколико сам и остварио ту своју жељу овим Речником — нека пресуди стручна критика.

Feci quod potui, faciant meliora potentes.

Сремски Карловци,
у половини Светосавске — 1935 — године

Сава Петковић

---

[1] *Сава Петковић*, О нетачном читању црквенословенскога језика у нашој Цркви (Срем. Карловци 1926).

[2] Историја српске књижевности. стр. 17.

ОБЈАШЊЕЊЕ СКРАЋЕНИЦА

Ак. (*Бог.* и др.) значи Акатист (Богородици и др. светима).
act. — activum, радно стање.
adj. — adjectivum, придев.
adv. — adverbium, прилог.
Ант. — антифон.
арам. — арамејска реч.
Арх. чин. — Архијерејски чиновник.
Број 3 означава придев сва три рода.
v. impf. — verbum imperfectivum, трајан глагол.
v. pf. — verbum perfectivum, тренутан глагол.
v. trans. — verbum transitivum, прелазан глагол.
v. intrans. — verbum intransitivum, непрелазан глагол.
Вост. — *А. Х. Востоковъ*, Словарь церковно-славянскаго языка (Матеріалы для сравн. и објаснит. словаря и грамматики рус. языка и другихъ слав. нарѣчій. Томъ I (Спб. 1858).
Влашић — *Petar Vlašić*, Psalmi Davidovi preveo i protumačio na temelju hebrejskog teksta osobitim obzirom na aleks. i vulg. prijevod — — Sv. I (Dubrovnik 1923); Sv. II, III i IV (Dubrovnik 1924).
Вук — Нови Завјет Г. н. И. Христа превео *Вук Стеф. Караџић*.
Гилт. — *Петръ Гильтебрандтъ*, Справочный и объяснительный словарь къ Новомꙋ Завѣтꙋ у VI књига (Петроградъ ҂аѿїв — ҂аѿїд).
грч. — грчка реч.
Данич. — Свето Писмо старога завјета превео *Ђ. Даничић*.
dem. — deminutivum.
demonstr. — demonstrativum, показна заменица.
Дјач. — Свящ. магистръ *Григорій Дьяченко*, Полный церковно-славянскій словарь (Москва 1899).
Догм. — догматик.
Егзап. — егзапостилар.

Жив. — *Јован Живановић,* Црквенословенски речник које латинским и грчким, које српским и њемачким ријечима истумачио и саставио — — (Зборник цркв.-богослужб. пјесама, псалама и молитава на свијет издали прот. *Јов. Живковић* и *Јов. Живановић.* Ср. Карловци 1901).

Зигаб. — *Јефтимија Зигабена* Толковая псалтирь. Переводъ съ греческаго. Изд. второе (Кіевъ 1898).

impf. — imperfectum, време пређашње трајно.

impers. — impersonale, безлично.

indecl. — indeclinabile, не мења се.

interj. — interjectio, усклик.

interr. — interrogativum.

Ирм. — ирмос.

Ирмол. — Ірмолóгій съ Бг҃омъ ст҃ы́мъ (Кіевъ ҂аѱд).

Јев. ст. — јеванђелска стихира.

јевр. — јеврејска реч.

јект. (*вел., прозб., суг.*) — јектенија (велика, прозбена, сугуба).

Кан. (*Ис., Бог., воскр., у Нед.-, Бож.* и др.) — Канон (Исусу, Богородици, воскресен, у Нед.-, Божићни и др.).

comp. — comparativus.

conj. — conjunctio, свеза.

Конд. воскр. гл. — (*Божић.* и др.) — кондак воскресен глас — (Божићни и други).

Куљб. — *Ст. М. Куљбакин,* Старосл. читанка (Београд 1932).

Лит. Злат. (Вас., пређеосв.) — Литургија Златоустова (Василијева, пређеосвећених дарова).

Маљц. — Прот. *Алексѣй Мальцевъ,* Всенощное бдѣнїе (Берлинъ 1892); Книга молебныхъ пѣній (Берлинъ 1897); Таинства прав. каѳ. вост. церкви (Берлинъ 1898); Чины погребенія и нѣкоторыя особенныя и древныя церков. службы (Берлинъ 1898); Постная и цвѣтная Тріоди съ воскр. пѣснопѣніями Октоиха (Берлинъ 1899).

m. — masculini generis, мушкога рода.

Микл. — *Fr. Miklosich,* Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum (Vindobonae 1862—1865).

Милаш, Право (Дост.) — *Др. Никодим Милаш,* Прав. црквправо II изд. (Мостар 1902); Достојанства у прав. цркви (Панчево 1879).

Мин. — Минеј.

Митр.-Мирк. — Правосл. литургика I део. По литургици Д-ра В. Митрофановића и Д-ра Т. Тарнавског израдио Д-р Лазар Мирковић (Ср. К. 1918).

n. — neutrum, neutrius generis, средњега рода.

Никольски — *Константинъ Никольскій*, Пособіе къ изученію устава богослуженія прав. церкви (Спб. 1888).
Ном. пр. — Номоканонъ при большомъ требникѣ од *А. Павлова* (Одесса 1882) правило —.
Окт. гл. — Октоих глас —
part. praes. act. — радни придев садашњег времена.
part. praes. pass. — трпни » » »
part. pract. act. I — радни » прошлога » први.
part. „ „ *II* — » » » » други.
part. „ *pass.* — трпни » прећашњег »
Петрач. — F. Petračić, Gèrčko-hèrvatski rečnik za škole (Zagreb 1875).
pl. — pluralis, множина.
poss. — possessivum, присвојан.
praep. — praepositio, предлог.
Прол. — Прóлогъ, йлй сκóйственныя рѣчй, Сѣнаѳáрій (Москва 1911) у три тома.
pron. — pronomen, заменица.
relat. — relativum.
Свјет., Сјед., Стат., Степ. — Свјетилен, Сједален, Статија, Степена.
Сенц — *Stjepan Senc*, Grčko-hrvatski rječnik za škole (Zagreb 1910).
Син. у Нед. мит. и фар. (мес., сир. и др.) — Синаксар у Недељу митара и фарисеја (месопусну, сиропусну и др.).
sing. — singularis, једнина.
сир. — сирска реч.
Сл. на Г. в. (на стих., на лит. и др.) — Слава на Господи возвах (на стиховње, на литији и др.).
Сл. обл. — сложени облик (придева).
Слов. Имп. ак. — Словарь церковно-славянскаго и русскаго языка Императорской академіи наукъ (Спб. 1867).
Служ. — Слѹжéбникъ.
Ст. на Г. в. (на ст., на лит., на хвал., на блаж.) — Стихира на Господи возвах (на стиховње, на литији, на хвалите, на блажена).
Старч. — *А. В. Старчевскій*, Словарь древняго славянскаго языка (Изданіе А. С. Суварина, Спб. 1899).
Стат. — Статија.
Степ. гл. —, *ант.* —, — Степена воскр. глас —, антифон.
subst. — substantivum, именица.
sup. — superlativus.
trans. — transitivum, прелазно.
Тр. п. — Триод посни.
Тр. цв. — Триод цветни.

Тип. — Тѵ̑пико́нъ сіе́сть Оу̑ста́къ (Кіевъ ·,аҷѕ·).
Треб. — Тре́бникъ (Ср. К. ·,аҷк̈ѕ·).
Троп. — Тропар.
Уч. изв. — Оу̑чи́тельное и̑звѣ́стіе (додатак Служабнику).
f. — femininum, женскога рода.
Хил. тип. — Хиландарски типик Светога Саве превео *Л. Мирковић* (Београд 1935).
Ч. огл. (кршт., испов., венч., погр.) — Чин оглашења (крштења, исповести, венчања, погреба).

РЄЧНИК

ЦРКВЄНОСЛОВЄНСКОГА ЈЄЗИКА

А

А 1) прво слово у црквенословенској азбуци, зове се **азъ**; 2) као цифра ·а· = 1; ҃а҃ = 1000; ⓐ = 10 000 (**тма**); ⓐ = 100.000 (**легеонъ, несъкѣдь**); ⓐ = 1.000.000; 3) adv. ἀλλὰ, δὲ, него, пак, заиста; 4) conj. καὶ, и, а.

Авїе adv. εὐθὺς, одмах: Мат. 3, 16; παραχρῆμα, наједном, с места: Мат. 21, 19; ἐξαυτῆς, онога часа: Дел. 11, 11; ἤδη, већ: Јов. 4, 51.

Аваддѡнъ m. јевр., ἀπολλύων, губитељ, анђео бездна: **имѣли надъ собою царя аггла бездны, емоуже има еврейски Аваддѡнъ, а елински Аполлиѡнъ** (Апок. 9, 11).

Авва subst. indecl., халд., ἀββᾶς, 1) отац; Марк. 14, 36; Рим. 8, 15; Гал. 4, 6; 2) настојатељ манастира.

Аввама f. јевр., висина; место на коме су безбожни Јудејци подигли жртвеник ради приношења жртава идолима: Јез. 20, 29.

Авївъ m. јевр., први месец свештене, а седми грађанске године у Јевреја, који одговара нашем марту-априлу (II Мојс. 13, 4). Касније је добио име *нисан*, т. ј. месец цветова *(Дјач.)*.

Авъ m. јевр., јудејски месец који траје, по тумачењу грчких хронографа, од 24 јула до 22 августа *(Старч.)*.

Агарѧнинъ <**агарѣнинъ** m. ἀγαρηνός, агарен, потомак Агаре, робиње Аврамове и Исмаила: Пс. 82, 8.

Аггелъ m. грч., 1) гласник, весник, слуга: Мат. 25, 41; Дел. ап. 12, 7. 9; 2) анђео, бестелесни дух: Мат. 25, 31; Марк. 8, 38.

Агїасма f. грч., света вода; 1) **великаѧ**, т. ј. вода која је осве-ћена великим водоосвећењем уочи Богојављења и на сам празник Богојављења, као и она вода, на којој се извршила св. тајна крштења (Ном. пр. 109); 2) **малаѧ**, т. ј. вода која је осве-ћена малим водосвећењем.

Агїомнисїа f. грч., блажено помињање умрлих *(Дјач.)*.

Агнецъ <**агньць** m. 1) ἀμνός, јагње: **се азъ посылаю вы, ꙗко агнцы посредѣ волкѡвъ** (Лук. 10, 3); 2) старозаветна жртва као прототип И. Христа: II Мојс. 12, 5; III Мојс. 22, 27; 3) Исус Христос: Јов. 1, 29. 36; Апок. 5, 6 sqq. 4) извађени на проскомидији део просфоре са натписом: **IC, XC, NI, KA**, који се

на св. Литургији претвара у тело Христово *(Служ.)*.

Агнєчь,-ій З. ἀμνοῦ, ἀρνίου, јагњетов, јагњећи: Апок. 6, 16; 7, 14 squ,

Агница f. ἀμνή, овчица: Крестобог.; Троп. мученицама.

Агнцовъ З. τοῦ ἄγνου, врбов: кѣтвь (III Мојс. 23, 40).

Адамантъ m. грч., дијамант, челик: Сл. на стих. св. Георг.; Ст. на хвал. св. Лаз.

Адаръ m. јевр., месец код Јевреја који одговара фебруару (траје од 20 фебруара до 24 марта): 1 Јездр. 6, 15.

Адъ m. грч., 1) гроб: I Мојс. 44, 29; 2) подземно место где су пребивале душе старозаветних праведника до доласка Христова: Троп. воскр. гл. 2; 3) место пребивања душа које су у власти ђавола: Пс. 15, 10; 4) место мучења непокајаних грешника, пакао: Лук. 16, 23; I Кор. 15, 55; Апок. 20, 14.

Адонаі subst. indecl., јевр., моћан, силан заповедник, Господ: Језек. 2, 4.

Аєръ m. грч., 1) ваздух: Прем. Сол. 17, 9; 2) дарак, покровац, којим се покривају дискос и потир на Проскомидији *(Служ.)*.

Азбѣковникъ m. ἀλφαβητάριον, буквар *(Дјач.)*.

Азимъ m. грч., бесквасни хлеб; види опрѣснокъ.

Азматикъ m. грч., мала песма с припевима: аллилоїа и: слава тебѣ Боже. Има азматика на сних осам гласова *(Дјач.; Старч.)*.

Азъ 1) pron. pers., ἐγώ, ја; 2) назив првога слова у црквенословенској азбуци.

Аїлеусъ јевр., подвоје: Јез. 40, 32.

Аїнъ јевр., шеснаесто слово у јеврејској азбуци: Плач. Јер. 1, 16; 2, 16; 3, 46; 4, 16.

Акаѳістъ m. ἀκάθηστος (ὕμνος), опширна песма која се састоји из дванаест кондака и икоса, посвећених Исусу Христу, Богородици, или којем светитељу. Ово је име добила отуда, што за време појања ове песме није било дозвољено вернима да седе.

Акелдама f. јевр., њива крви: Мат. 27, 8; Дел. 1, 19.

Аки adv. ὡς, као, као да: I Петр. 2, 12; 3, 16; Јевр. 13, 3; Сл. на лит. Рожд. Прет.

Аколѹдъ m. грч., пратилац. То су били у старој Цркви црквеној служитељи који су пратили епископа и презитера при литијама и послуживали у храму *(Митр. — Мирк.*, I, 71).

Акрїда f. ἀκρίς, скакавац: III Мојс. 11, 22; Јер. 51, 14; Марк. 1, 6. По некима нека биљка за јело *(Жив.)*.

Акростихъ m. грч., в. краегранесїе.

Алавастръ m. грч., посуда од алавастра у којој су Јевреји држали миро нардово: Марк, 14, 3; Лук. 7, 37.

Алектѡръ m. грч., петао: Мат. 26, 34; Марк. 14, 68. 72; Јов. 13, 38.

Алифъ m. јевр., прво слово у јеврејској азбуци: Плач. Јер. 1, 1; 2, 1; 3, 1; 4, 1.

Алканіе n. 1) πεῖνη, глад, гладовање; 2) νηστεία, пост *(Вост., Старч.)*.

Алкати, алчѫ, алчеши, 1) πεινᾶν, гладовати, бити гладан: Мат. 5, 6; Лук. 1, 53; Рим. 12, 20; 2) νηστεύειν, постити *(Вост.)*; 3) ἀπέχειν, уздржавати се *(Микл.)*.

Аллилѹїа n. indecl. јевр., хвалите Господа: Апок. 19, 1—6.

Алой m. грч., алој — дрво са дугим и широким лишћем, чији су сок (смолу) стари источни народи употребљавали при балзамовању мртвих тела *(Старч.)*.

Алойнъ, з. ἀλόης, начињен од алоја, са алојем смешан: Јов. 19, 39.

Алфа f. грч., 1) прво слово у грчком алфавиту; 2) почетак: азъ есмь алфа и ѡмега (Апок. 1, 8. 10; 21, 6; 22, 13).

Алчба f. 1) λιμός, глад: II Кор. 11, 27; Ст. на стих. св. П. и П.; 2) νηστεία, пост *(Вост.)*.

Аллагарїй m. јевр., знак, мета, циљ, белега: I Цар. 20; 20.

Амвросїа f. грч., храна коју су, по незнабожачком веровању, јели олимпски богови и њоме одржавали бесмртност; небеска храна; бесмртност: Ст. Жив. источ. Пресв. Бог.

Амвѡнъ m. грч., узвишено место на солеји, са кога ђакон чита јектеније и јеванђеље, а презвитер проповеда.

Амѣдустъ m. грч., драги камен виолет боје: II Мојс. 36, 8; Апок. 21, 20.

Аминь јевр. adv., заиста, зацело; тако је, тако нека буде. У јеванђељима употребљено 26 пута (*Дјач.*),

Амира m. грч., емир, адмирал, кнез, управитељ једне покрајине *(Дјач., Старч.)*.

Амма f. сир., духовна мати т. ј. старија монахиња (старица) која води надзор над младом искушеницом или инокињом *(Старч.)*.

Амма јевр., Ама брдо: II Цар. 2, 24.

Аминосадикосъ m. ἀμνὸς ἄδικος, неправедно јагње. То се име даје антихристу зато што садржи у себи број 666 по црквеном рачунању: 1 + 40 + 50 + 70 + 200 + 1 + 4 + 10 + 20 + 70 + 200 = 666 *(Дјач.)*.

Амѹгдалъ m. (јевр. magediel), ἀμύγδαλον, дрво које се врло рано расцветава и брзо роди. Од тога је дрвета био жезао Аронов: Екл. 12, 5 *(Дјач.)*.

Аможе adv. ὅπου, куда, камо: Јов. 8, 21. 22; 13, 33 и др.; οὗ, где: Мат. 28, 16 и др.

Анаволїй m. грч., бео огртач у који су облачили у старој Цркви новокрштенога *(Дјач.)*.

Аналавъ m. грч., (од ἀναλαμβάνειν), мало четвороугаоно платно са сликом страдања Христових, које монаси носе на прсима под хаљином: Послед. Вел. анг, обр.

Аналогїй m. грч., аналој, налоњ, пулт на који се стављају свештене и црквене књиге и св. иконе (Треб.).

Анафора f. грч., просфора, навора (Треб.).

Анадема f. грч., црквена казна, проклетство: I Кор. 12, 3; Гал. 1, 8. 9; Апок. 22, 3.

Анахѡритъ m. грч., монах који се повукао у пустињу да се посвети посту и молитви; в. **Ѡтшелникъ**.

Анєψїй m. грч., нећак, сестрић, рођак: Кол. 4, 10.

Антїдѡръ m. грч., просфора из које је на св. Литургији извађен св. Агнец и од које се честице деле после св. Литургије верним, који се нису причестили, уместо св. причешћа (Служ.).

Антїмїнсъ грч., четвороугаоно платно на св. трапези са сликом полагања тела Христова у гроб и ушивеним св. моштима (Арх. чин.).

Антїпасха f. грч., друга недеља после Ускрса т. зв. Томина недеља *(Дјач.)*.

Антїсикѡтїй m. грч., горак сок којим су доиље мазале дојке да би од њих одбиле децу: Ном. пр. 76.

Антїхрїстъ m. грч., противник Христов, човек безакоња који треба да се јави пред другим доласком Христовим: I Јов. 2, 18. 22; 4, 3; II Јов. 1. 7; **безаконникъ**: II Сол. 2, 8, чија су својства описана у Апок. 13, 2—10.

Андраѳъ m. грч., рубин (заузима прво место у другоме реду првосвештеничкога ефода): II Мојс. 28, 18; 39. 11.

Апилеосъ m. ἀπελλαῖος, месец који је, према познијем грчком рачунању, обухватао време од 24 октобра до 24 новембра *(Дјач.)*.

Апокалѵψїсъ m. грч., 1) откровење; 2) пророчка књига св. Јована Богослова.

Апокрисіарїй m. грч., (од ἀποκρίνεσθαι, одговарати) посредник, правни заступник Цркве пред грађанским властима *(Дјач.)*.

Аполлѵѡнъ m. грч., в. **авадднъ**: Апок. 9. 11.

Апостолникъ m. грч., марама којом се повезују монахиње уместо кукуља који носе на глави монаси *(Дјач.)*.

Апостолъ m. грч., (од ἀποστέλλειν, послати) 1) посланик, ученик Христов: Мат. 10, 2; Марк. 6, 30 и др.; 2) свештена богослужбена књига.

Апракосъ m. грч., (од πράσσειν = делати; дакле: недељни), јеванђеље и апостол са распоређенима дневним црквеним читањима при богослужењу почевши од Недеље Пасхе (*Дјач.*).

Аравѡдъ m. јевр., равница, поље: IV Мојс. 26, 63.

Аріилъ m. јевр., лав Божји — алегоријски назив Јерусалима: Ис. 29, 1—7.

Аркеѵдѡвъ З. ἀρχεύθινος, боров, смреков: **арево**: II Парал. 2, 8.

Армагеддѡнъ m. јевр., место на коме имају да се сакупе цареви васељене са својим војскама у велики дан Сведржитеља: Апок. 16, 16. Које је то место — не зна се. У II Пар. 35, 22—25 спомиње се Магедо — поље близу Аскадримона, где је био смртно рањен јудејски цар Јосија *(Гилт.; Дјач.)*.

Артавасъ m. ἀρτάβη, персијска мера, по прилици $^7/_8$ бечког мерова *(Петрач.)*: Ис. 5, 10.

Артосъ m. грч., квасни хлеб за разлику од јеврејских бесквасних хлебова (**аѕѷмъ**). Такав се хлеб и у хришћанској Цркви освећује нарочитом молитвом

на Ускрс и раздаје са анафором вернима у суботу Светле седмице: Тр. цв.

Ѵртофоръ m. грч., дароносица; посуда у којој се чувају честице за причешћивање болесника и св. агнец за литургију пређеосв. дарова; обичније: дарохранилница *(Дјач.)*.

Ѵрхаггелъ m. грч., арханђео, начелник анђела: Јуд. 1, 9.

Ѵрхїмагїръ m. грч., (од μάσσω = умекшавам, месим, спремам) главни кувар: I Мојс. 37, 36; 39, 1; 41, 10. 12; заповедник стражарски: IV Цар. 25, 8; Јер. 40, 1.

Ѵрхїстратигъ m. грч., војсковођа, вођ: Ис. Нав. 5, 14; Конд. св. арх. Мих.

Ѵрхїсѵнагѡгъ m. грч., управитељ јудејске зборнице: Марк. 5, 22; Лук. 8, 49; 13, 14; Дел. 13, 15.

Ѵрхїтектонствовати -ꙋю, -ѣши, ἀρχιτεκτονεῖν, бити градитељ, градити, уређивати: II Мојс. 35, 32,

Ѵрхїтектѡнъ m. грч., уметник: Ис. 3, 3; неимар: I Кор. 3, 10.

Ѵрхїтрїклїнъ m. грч., редитељ, столоравнатељ: Јов. 2, 8. 9.

Ѵрѡматъ m. ἄρωμα, -ατος, мирис, мирисава материја: II Мојс. 30, 23; Марк. 16, 1; Лук. 23, 56; 24, 1; Јов. 19, 40.

Ѵсїлїсилъ јевр., трећа врата на храму јерусалимском, кроз која је улазио цар из свога двора у храм: Јер. 38, 14.

Ѵсїда јевр., чашља: Јов. 39, 13.

Ѵсмодей m. лукави демон, рушилац бракова, који је убио седам жениха Саре, кћери Рагуилове: Товит 3, 7. 8. 17.

Ѵспаладъ m. грч., мало дрво, или цбун, који даје од себе мирис руже, нарочито када је дуга на небу. Прем. Сир. 24, 17 *(Дјач.)*.

Ѵспїдъ m. грч., отровна змија: Пс. 90, 13; Рим. 3, 13.

Ѵссарїй m. грч., стари римски, а касније и јеврејски, новац од мједи у вредности ¹/₄ драхме: Мат. 10, 29.

Ѵссаримодъ m. јевр., поља, села: Јерем. 31, 40; I Мак. 4, 15.

Ѵттакъ m. 1) ἀτταγής, кокица, љештарка: III Мојс. 11, 22; 2) ἀτταχός, морски рак (*Дјач*).

Ѵфїдрѡнъ m. грч., 1, задњи пролаз, стражњица: Мат. 15, 17; Марк. 7, 19; Ном. пр. 186; 2) нужник: IV Цар. 10, 27.

Ѵффѡ, ἀφφώ, јевр. aph-hu = сам он, тај сам: гдѣ Богъ Илїинъ ѵффѡ; (IV Цар. 2, 14). Ова се реч у овој реченици односи или на прор. Илију: »Где је Бог Илијин и сам он?«; или на Бога: »Где је тај Бог Илијин?“; или на самога пророка Јелисеја: »Где је Бог Илијин и (после тих речи) »сам он (Јелисеј) ѹдари воды... Ту су реч и сами св. оци разно тумачили и преводили. По мишљењу св. Атанасија Великог ἀφφώ је исто што и ἄμφω и значи овде: сугуби, двоструки (»Где је Бог Илијин сугуби?«; или: »Где је сугуби дух Илијин?“). По мишљењу бл. Теодорита ἀφφώ значи *невидљиви, тајни (Дјач.)*.

Ѧшоутъ adv. εἰκῇ, μάτην, узалуд; очевидно (*Микл.*).

Аще < аште conjct., εἰ, ἐάν, ἄν, ако; Мат. 4, 3. 6; у упитној индиректној реченици значи *ли:* ѡставите да видимъ аще прїидетъ Илїа снѧти его — хоће ли доћи... (Марк. 15, 36); аще оуже, εἰ ἤδη, да ли већ: аще оуже оумре (Марк. 15, 44); аще какѡ, εἴπως, не би ли како: аще какѡ возмогꙋтъ (Дел. 27, 12); аще сице, εἰ οὕτως, заиста: II Мојс. 2, 14; аще оубѡ, εἰ ἄρα, зато што: Пс. 57, 12; аще же и, εἰ δὲ καὶ, ако и: Лук. 11, 18; иже аще, ὃς ἄν, који год, који му драго: Мат. 10, 14; аще ли, ако пак; аще ли ни, ако пак не; аще ли же ни, иначе; иже аще, који год (*Жив.*).

Аѱїндосъ m. грч., пелен: Апок. 8, 11.

Аданїмъ m. јевр., јеврејски месец који одговара септембру, а делом и октобру: III Цар. 8, 2; то је месец празника Сеница (*Дјач.*).

Адаримъ m. јевр., ухода, шпијун; адаримскїй пꙋть, пут којим је ишао Израиљ (IV Мојс. 21, 1).

Б

Б друго слово у црквенослов. азбуци, зове се бꙋки.

Баба f. 1) μάμμη, баба, мајка: II Тим. 1, 5; 2) μαῖα, бабица, примаља: I Мојс. 35, 17; II Мојс. 1, 15. 17.

Бабїй 3. γραώδος, бапски: I Тим. 4, 7.

Бабити v. impf. баблю, — биши, μαιεύειν, бабичити: II Мојс. 1, 16.

Багрѧница f. χλαμύδα, пурпурна хаљина: Мат. 27, 31; πορφύρα, βύσσος, пурпур, скерлет: Лук. 16, 19; Ант. 15 на Вел. четвртак.

Багрѧнъ 3. πορφυροῦς, пурпуран, црвен, скерлетан: Јов. 19, 2. 5.

Банѧ f. λουτρόν, бања, купатило: Еф. 5, 26; банѧ пакибытїѧ, бања препорођења т. ј. св. тајна крштења, у којој се спира првородни грех и препорађа у нови благодатни хришћански живот: Тит 3, 5.

Баснословецъ < баснословьць m. μυθολόγος, који прича бајке, лажа (*Дјач.*).

Баснословїе n. μυθολογία, причање басана; измишљено причање; празан говор (*Старч.*).

Баснословити, -словлю, -виши, μυθολογεῖν, причати басне, булазнити (*Вост.*).

Баснотворецъ < баснотворьць, m. τῶν μύθων ποιητής, песник басана: Ак. Бог. ик. 9.

Баснь f. μύθος, бајка, прича: II Петр. 1, 16; I Тим. 1, 4; 4, 7; II Тим. 5, 4; Тит 1, 14.

Баѧнїе < баѧниѥ n. ἐπῴδη, бајање, опчињавање (*Вост.*).

Бдѣнїе < бъдѣниѥ, n. ἀγρυπνία, бдење, неспавање: II Кор. 6, 5; 11, 27; 2) бденије, свеноћно богослужење (Тип. гл. 6.).

Бдѣти < бъдѣти v. impf., бждꙋ, бдиши, ἀγρυπνεῖν, ἀγραυλεῖν, γρηγορεῖν, бдити, бити будан, неспавати, стражити: Пс. 101, 8; Мат. 24, 42. 43; Марк. 13, 33—37.

Бдѧй, бдѧщїй 3. part. praes. act. од бдѣти, γρηγορῶν, који је бу-

дан: Лук. 12, 37; Апок. 16, 15; Троп. Вел. пон.

Бедра f. μηρός, бедро: препоѧши мечь твой по бедрѣ твоей (Пс. 44, 4); истицанїе въ бедра, ροὴ εἰς τοὺς μηρούς: Ном. пр. 186.

Бедро n. в. бедра: родишасѧ при бедрѣхъ Іωсифовыхъ (I Мојс. 50, 23).

Безблагодатный 3. ἀχάριστος, незахвалан: Прем. Сир. 20, 19; Лук. 6, 35.

Безблазненъ, -ный 3. ἀσκανδάλιστος, неувредљив; који се не одаје саблазну: Мол. св. Вас. Вел. I на Дух. веч.

Безболѣзненъ, -ый 3. ἀνώδυνος, без бола, здрав: Јект. прозб.

Безбоѧзнивъ 3. ἄφοβος, неустрашив, храбар, срчан (*Старч.*).

Безбрашїе n. ἀτροφία, уздржавање од јела, пост: Свјет. у IV нед. Вел. поста.

Безвиненъ 3. ἀναίτιος, ἀδῶος, невин, прав (*Вост.*).

Безвиновный 3. ἀναιτίος, беспочетан: Кан. Дух. п. 4 ирм.

Безводный 3. ἄνυδρος, који нема воде, сух: дꙋша моѧ ꙗкѡ землѧ безводнаѧ тебѣ = душа моја Теби (тежи) као суха земља (Пс. 142, 6); преходитъ сквозѣ безвѡднаѧ мѣста (Мат. 12, 43; Лук. 11, 24); II Петр. 2, 17; Јуд. 1, 12.

Безвременномечтаненъ 3. ἀκαιροφάνταστος, у невреме снован: трꙋдъ житїѧ земнагѡ (Ст. у Ч. погреб.).

Безвременный 3. ἄκαιρος, незгодан, нелагодан, неприличан, у незгодно време покушан; безвременѣ adv. у невреме: II Тим. 4, 2.

Безвѣстный 3. ἄδηλος, непознат, несигуран, нејасан, неразумљив: Пс. 50, 8; I Кор. 14, 8; Ант. 7 на Вел. чет.; безвѣстнѡ adv. непоуздано: I Кор. 9, 26.

Безгласенъ 3. ἄφωνος, нем: Дел. 8, 32; II Петр. 2, 16; I Кор. 12, 2; 14, 10.

Безгласїе n. ἀφωνία, немоћа: Троп. Рођ. св. Јов. Прет.; Сл. на стих. на Дух.

Безгодїе n ἀωρία, невреме, непогода: Пс. 118, 147; Ст. у Ч. погр. свешт.; свануће: Стат. III ст. 147.

Безгодный 3. ἄκαιρος, непогодан, незгодан, у невреме: (*Вост.*). ἄωρος, пре времена, преран: Син. Месоп. суб.

Бездна f. ἄβυσσος, 1) бездан, понор: и тма верхꙋ бездны (I Мојс. 1, 2); ꙗкѡ риза ѡдѣѧнїе еѧ (Пс. 103, 6; 2) морска пучина која нема дна: ꙗкѡ по сꙋхꙋ... по безднѣ (Кан. у Нед. сир. п. 1 ирм.); 3) пакао: да не повелитъ имъ къ безднꙋ ити (Лук. 8, 31); 4) тамница: и въ безднꙋ затвори его (Апок. 20. 3); 5) извор: и напои ѧ ꙗкѡ въ безднѣ мнозѣ (Пс. 77, 15); V Мојс. 8, 7; 33, 33. 13; 6) тешка невоља, дубока туга: бездна безднꙋ призываетъ (Пс. 41, 8) т. ј. једна невоља вуче за собом друге невоље (Cf. *Влашић*, II, 210).

Бездождїе n. ἀβροχία, суша (Треб.).

Бездомокъ m. ἄνοικος, ἔξοικος, који нема куће, бескућник: Јов. 6, 18;

Бездꙋшный 3. ἄψυχος, без душе, мртав: I Кор. 14, 7; истꙋканъ: Кан. Дух. п. 7 ирм.

Бездыханный < бездыханьнъ 3. ἄπνους, који не може да дише, без даха; мртав: Зрѧще мѧ... (Сл. у Ч. погреб.).

Бездѣльнѡ adv. ἀπράκτως, слабо, лено, узалуд, узаман, без успеха: плачꙋщыѧ (Ст. 2 на Г. в. у Нед. мес.)

Беззраченъ < беззраѵьнъ 3. ἄμορφος, без обличја, ружан, неугледан: Стат. I. на В. суб. ст. 9.

Беззаконновати v. impf. -нꙋю, -еши, ἀνομεῖν, живети против закона, у греху: V Мојс. 31, 29.

Безквасїе n. ἄζυμα, без квасца, пресан хлеб: I Кор. 5, 8.

Безквасный 3. ἄζυμος, који нема квасца, пресан: I Кор. 5, 7.

Безконечный < безконьѵьнъ, 3. ἀπέραντος, бескрајан: I Тим. 1, 4.

Безлꙋнный < безлоѵньнъ 3. ἀσέληνος, без месеца: Сл. на Г. в. на В. среду.

Безлѣтенъ, < безлѣтьнъ 3. ἄχρονος, вечан: Догм. гл. 6; Степ. гл. 8 ант. 3; Кат. Благов. п. 5 ирм.; Кан. Андр. крит. п. 3 т. бог.; Ст. на хвал. на Преобр.

Безмездникъ < безмьздьникъ m. ἀδέκατος, ἄμισθος, који нема плате, који ради без награде; непоткупљив, неподмитљив: Сјед. на св. К. и Дамј. То је нарочити чин Божјих угодника који су лечили болеснике бесплатно, због чега су се називали и безсребреницы. Такови су били Кир и Јован (31 јан.), Козма и Дамјан (1 јула), Пантелеимон (27 јуна), Јермолај (26 јула) и др. (*Дјач.*).

Безмездно < безмьздно adv. ἄμισθι, бесплатно, забадава: Ст. 4 на Г. в. на св. влмч. Пант.

Безмечтаненъ < безмьѵтаньнъ 3. ἀφάνταστος, без маште, без уображења, спокојан, непомућен, неузбуњен: Мол. I св. В. В. на Дух. веч.

Безмолвїе < безмлъвиѥ, n. ἡσυχία, σιγή, ћутање, тишина, усамљеност: Дел. 21, 40; 22, 2; II Сол. 3, 12; I Тим. 2, 11. 12; Апок. 8, 1; Свјет. у II Нед. В. п.

Безмолвникъ m. ἥσυχος, усамљени пустиник, отшелник, човек који се удаљио од светских сујета, ћуталица (*Микл.; Діач., Старч.*).

Безмолвный 3. ἥσυχος, κατεσταλμένος, миран, тих, ћутљив: Дел. 19, 36; I Кор. 7, 35; I Тим. 2, 2; ἡσύχιος, мирољубив: житїе, (Мол. у Лит. Злат.).

Безмолствовати v. impf., -ствꙋю, -еши, ἡσυχάζειν, ћутати, мировати, миран бити, усамљено, тихо живети: I Сол. 4, 11; рꙋцѣ безмолствꙋетѣ: Ст. у Ч. погреб.

Безмѣрїе n. ἀμετρία, неизмерност, излишност, непотребност (*Микл., Старч*).

Безмѣрный 3. ἄμετρος, неизмеран: II Кор. 10, 13. 15; прегрѣшенїе:: Ст. на стих. гл. 7 богор.; сꙋщество: Сл. на хвал. Соб. Пресв. Бог.

Безмѣстїе n. ἀτοπία, необичност, грдоба, ружна реч или дело: Јудит 11, 11; Сл. на Г. в. у Нед. Сам.

Безмѣстный < безмѣстьнъ 3. ἄτοπος, непристојан, неприличан, неуместан: Кан. И. Хр. п. 9 т. 1; Кан. прич. п. 1 Сл.; Син. у Нед. Блуд. с.; Троп. гл. 3 у Ч. Јелеосв.; adv.: Ном. пр. 217.

Безмѧтеженъ < безмѧтежьнъ, 3. ἀτάραχος, безметежан, тих, спокојан: сонъ: Мол. пре спав.

Безнадежди n. ἀνελπιστία, очајање *(Старч.)*.

Безначалнъ, -ый < безначальнъ 3. ἄναρχος, који нема почетка, вечан: I Јов. 2, 13; Степ. гл. 8 ант. 3 Сл.; Кан. воскр. гл. 2 п, 9 ирм.; Троп. Обрез. Госп.

Безначалство < безначальство n. ἀναρχία, безвлашће; необузданост *(Дјач.)*.

Безнев'естный 3. ἀνύμφευτος, безбрачан, нежењен, неудат: Догм. гл. 8; Ч. погр. свешт. ик. 24.

Безочесный 3. ἀνόμματος, лишен вида, слеп; бестидан: *(Дјач., Старч)*.

Безоч(е)ство n. ἀναιδία, бестидност, безобразлук: Лук. 11, 8.

Безпечалнъ, -ый 3. ἀμέριμνος, ἄλυπος, безбрижан: Мат. 28, 14; I Кор. 7, 32; Филиб. 2, 28.

Безплотный < бесплътнъ 3. ἀσώματος, ἄσαρκος, бестелесан: естество херовимское (Вел. повеч.).

Безпорочнъ < безпороунъ 3. ἄμεμπτος, ἄμωμος, без порока, без махне, без погрешке: Лук. 1, 6; II Кор. 6, 3.

Безпрепонно adv. ἀκωλύτως, без запреке, несметано, слободно *(Дјач.; Старч.)*.

Безпристани adv. ἐκτενῶς, непрестано, увек, вечито: Дел. 26, 7; Рим. 1, 9.

Безпреткновенъ < беспрътъкновенъ 3. ἀπρόσκοπος, без спотицања; неповређен, који није на саблазан: I Кор. 10, 32.

Безприкладный 3. ἀνείκαστος, беспримеран, без премца, неупоредив, несравњив: Сл. на стих. у Том. нед.; Мол. VI часа.

Безпѫтїи < беспѫтие n. ἀνοδία, удаљење од правога пута; непроходан крај *(Дјач.; Старч.)*.

Безскверненъ < бесквръньнъ 3. ἀμίαντος, без порока, безгрешан: Јевр. 7, 26.

Безсловесенъ < бесловесьнъ 3. ἄλογος, без разума, бесмислен, глуп: Дел. 25, 27; Јуд. 1; 10.

Безсловесїе n. ἀλογία, безумље, лудост, немоћа: Ст. на Г. в. у Нед. св. от.; Кан. И. Хр. п. 8 т. 2 и Андр. крит. п. 1 т. 2.

Безсоблазненъ < бесъблазнъ 3. ἀσκανδάλιστος, који је без саблазни: Мол. I св. В. В. на Дух. вечер.

Безсоблазньство n. ἀπλάνεια, ἀσφάλεια, удаљеност од саблазни, сигурност, разборитост: Вел. повеч.

Безсов'ѣтїе n. ἀσυμβουλία, безумност: Приче Сол. 11, 6.

Безсребреникъ m. ἀνάργυρος, в. **безмездникъ**.

Безстрастїе n. ἀπάθεια, неосетљивост, мирноћа, неугађање страстима, стање без страсти: Ст. воскр. на стих гл. 8; Кан. прич. п. 7 т. 1; Мол. III св. В. В. на Дух. веч.

Безстрашїе n. ἀφοβία, неустрашивост: Ст. 6 на Г. в. у Том. нед.

Безстыдїе < бесстоудие, n. ἀναισχυντία, бесрамност, бестидност: Мол. 7 пред прич.

Безстыдный < бесстоудьнъ 3. ἀναιδής, бесраман, бестидан, безобразан: V Мојс. 28, 50; ἰταμός, дрзак: Кан. Усп. Бог. п. 7 ирм.

Безстыдствовати. v. impf., **-ствую, -ши**, ἀναισχυντεῖν, бити бестидан: Син. у II Нед. В. п.

Безсѣменъ, -ый < **бессѣменьнъ** З. ἄσπορος који је без семена: **рожденіе** (Сјед. Соб, Пресв. Бог.); **зачатіе**: Сл. у сјед. на св. архђ. Ст.; **рождество**: Ст. на лит. св. Три Јер. богор.

Безсѣнненъ, -ый < **бессѣньнъ** З. ἄσκιος, који нема сенке, хлада *(Дјач.)*.

Безуміе п. ἄνοια, безумље; Лук. 6, 11; μωρία, лудост: I Кор. 1, 23.

Безумство п. ἀφροσύνη, непромишљеност: Марк. 7, 22.

Безумствовати v. impf. -**умствую**, -**иши**, ἀνοηταίνειν, лудовати: Кан. св. Теод. п. 8 Сл.

Безцѣнный < **бесцѣньнъ** З. ἀτίμητος, без вредности, ништаван *(Микл.)*.

Безчадіе < **бесчадіе** п. ἀτεκνία, немање деце; сиротовање: Пс. 34, 12.

Безчадный < **бесчадьнъ**, **бештадьнъ** З. ἄτεκνος, без деце: Лук. 20. 28—30; **кодл**, горка, опора вода: Ст. на Г. в. прор. Ил.

Безчадно < **бесчадно** adv. ἀποτόμως, нештедимице сурово, оштро, строго: II Кор. 13, 10.

Безчестіе < **бесчестіе** п. ἀτιμία, срамоћење, срамота: Дел. 5, 41; Рим. 1, 26; I Кор. 11, 14; II Кор. 6. 8.

Безчестенъ < **безъчьстьнъ** З. обешчашћен, поруган, срамотан: Марк. 12, 4; I Кор. 4, 10.

Безчестити < **безъчьстити** v. impf., -**стію**, -**иши**, ἀτιμάζειν, срамотити, презирати, хулити: Рим. 2, 23.

Безчиніе п. ἀταξία, неред, смутња, непристојност, непокорност: *(Микл.)*.

Безчинновати v. impf. -**нбю**, -**иши**, ἀταχτεῖν, непристојно се владати, неуредно живети: II Сол. 3, 7.

Безчинствовати v. impf. -**ствую**, -**иши**, ἀσχημονεῖν, чинити што не ваља: I Кор. 13. 5.

Безчинъ, -ый З. προπετής, ἄταχτος, неуредан, разуздан, непромишљен, нагао: Дел. 19, 36; I Сол. 5, 14; **безчинны клячи**, χῶμοι, ждерања, теревенке: Гал. 5, 21.

Безчисленъ, -ый < **бесчисльнъ** З. ἀναρίθμητος, безбројан, небројен: Јевр. 11, 12.

Безчисльство п. ἀπειρία, невештина, неискуство, неприкладност: Син. у Нед. свих св.

Безчювственъ, -ый З. ἀναίσθητος, без осећаја, неосетљив *(Микл.)*.

Безштадно < **бештадьно** adv. ἀποτόμως, нештедимице сурово, оштро, строго: II Кор. 13, 10.

Безобразенъ, -ый < **безобразьнъ** З. ἄμορφος, нагрђен, накарађен, унакажен: Ст. гл. 8 у Ч. погреб.; Кан. на В. пет. п. 6. т. 2.

Безобразити v. impf. -**жѫ**, -**зиши**, ἀσχημονεῖν, чинити што непристојно, безобразно; држати да је срамота: I Кор. 7, 36.

Безъѡвѣтенъ З. ἀναπολόγητος, који не може да се брани, да се оправда; без одговора, без изговарања: Рим. 1, 20; 2, 1.

Бервно < **брѣвьно** п. δοκός, брвно: Мат. 7, 3—6; Лук. 6, 41. 42.

Бѣдъ друго слово у јеврејској азбуци: Плач. Јер. 1, 2; 2, 2; 3, 4; 4, 2.

Било n. σήμαντρον, ξύλον,, дрвена или метална даска у коју се ударало чекићем и тако призивало верне на богослужење *(Дјач.)*.

Бити v. impf. вію, -ѣши, μαστίζειν, бити, тући: Мат. 10, 17; τύπτειν, ударати, бичевати: по главѣ тростїю (Марк. 15, 19); δέρειν, злостављати, бити: Јевр. 16, 6.

Бійца m. πλάκτης, бојац, убојица: I Тим. 3, 3; Тит 1, 7.

Благо n. τὸ ἀγαθὸν, добро: Мат. 7, 11; добро дело: Мат. 19, 16; Јов. 5, 29; I Петр. 3, 11; имање: дѹше, имѣши мнѡга блага (Лук. 12, 19).

Благобытїе n. εὐεξία, добро стање, срећан живот: Сјед. на св. Саву.

Благовидѣтисѧ v. pf. -ждѹсѧ, -дишисѧ, свидети се, допасти се: I Мак. 1, 12.

Благоволеніе < благоволєнїе n. 1) εὐδοκία, добра воља, доброта: Пс. 5, 13; 50, 18; 68, 14; 140, 6; 144, 16; Мат. 11, 26; Лук. 2, 14; 10, 21; милост: Троп. Ваведења.; 2) πρόθεσις, одлука, наредба: IITим. 1; 9).

Благоволити v. impf. -волю, -лиши, εὐδοκεῖν, бити коме наклоњен, у вољи: ѡ нємже благоволихъ (Мат. 3, 17; 17, 5; Марк. 1, 11); благоизволети, приволети: и та благоволитъ жити съ нимъ (I Кор. 7, 12, 13); бити добре воље: тѣмже благоволю въ нємощехъ, въ досажденїихъ... (II Кор. 5, 8); наумити: благоволихомъ ѡставитисѧ ко Ѳинѣхъ єдини (I Сол. 3, 1); указати милост, смиловати се: благоволилъ єси Гдн землю твою (Пс. 84, 2); чинити добро: и не прилежитъ благоволити паки (Пс. 76, 8); марити за нешто: кнѧжжєнїѧ не благоволиши (Пс. 50, 16).

Благовоніе n. εὐωδία, благовоње, добар мирис: Свјет. на Рожд. Богородице.

Благовонный < благовонынъ З. εὐώδης, миришљив, мирисан: Јов. 12, 3.

Благовонствовати v. impf. -ствѹю, -ѣши, εὐωδιάζειν, εὐωδεῖν, мирисати: Ст. на хвал. св. Андр. Первозв.

Благовременный < благоврѣмєнынъ З. εὔκαιρος, на време, у своје време: Јевр. 4, 16.

Благовременнѣ adv. εὐκαίρων, у право време: II Тим. 4, 3.

Благовременствовати v. impf. -ствѹю, -ѣши, εὐκαιρεῖν, користити се згодним временом, у згодно време живети *(Микл.; Вост.)*.

Благовѣріе n. εὐσέβεια, побожност, добра, права вера, богобојажљивост: I Тим. 6, 3.

Благовѣрный З. εὔδοξος, εὐσεβής, праверни, који исповеда праву и истиниту веру, православни: Служ.

Благовѣствованіе n. εὐαγγέλιον, добра вест, проповедање вере, учење Речи Божје: Рим. 1, 9. 16 squ. I Кор. 4, 15 и др.

Благовѣствовати v. impf. -ствѹю, -ѣши, εὐαγγελίζεσθαι, јављати радосну вест, проповедати Реч Божју: Мат. 11, 5; Лук. 2, 10 squ. Дел. 5, 42; благодать: Троп. Благов. и у Нед. по Рођ. Хр.; -сѧ: Лук. 16, 16.

Благовѣстити v. pf. -вѣщѹ, -стиши, εὐαγγελίζεσθαι, објавити радосну вест, проповедити Реч Божју: Лук. 1, 19; Дел. 8, 25 и др.

Благовѣстїе n. εὐαγγέλιον, радосна вест, проповед Речи Божје: Дел. 15, 7; Рим. 1. 1 и др.

Благовѣстникъ m. εὐαγγελιστής, радосни гласник, проповедник јеванђеља: Дел. 21, 8; Еф. 4, 11; II Тим. 4, 5.

Благовѣстница f. εὐαγγελίστρια, радосна гласница: Ст. Пасхе 2.

Благовѣщенїе n. εὐαγγελισμός, добра, радосна вест коју је донео арх. Гаврил пресв. Дјеви Марији о зачећу Сина Божјег од Духа Светог *(Дјач.)*.

Благоглаголивый 3. εὔλαλος, красноречив: ѹѹта (Кан. Дух. п. 9 ирм.); ластовица: Ст. 3 на Г. в. св. Јов. Злат.

Благогласїе n. εὐφωνία, добар глас; хармонија, склад, слога: Сл. на Г. в. св. Спир. чуд.

Благогласный 3. εὔφωνος; који има пријатан глас; умилан: пѣснь (Сјед. св. Спир. чуд.; Сл. на лит. св. кн. Лаз.).

Благоговѣйство n. εὐλάβεια, побожност, страх Божји: Јевр. 5, 7.

Благоговѣйный 3. εὐλαβής, побожан: Дел. 2, 5.

Благоговѣнїе n. εὐλάβεια, побожност: Јевр. 12, 28; Вел. јект.

Благоговѣти v. impf. -вѣю, -вѣеши, εὐλαβεῖσθαι, бити побожан; устручавати се, бојати се: II Мојс. 3, 6; Ст. на Г. в. у Нед. мирон.

Благодарїе n. ἀγαθοδωρία, добар дар, поклон; част: Степ. воскр. гл. 3 ант. 1 Сл.

Благодарственъ 3. εὐχάριστος, који хвали, захвалан: Служ.

Благодатель m. εὐεργέτης, који добро даје, добротвор: Лук. 22, 25.

Благодать f. χάρις, благодат, дар Духа Светога; милост, благовољење, благонаклоност: ѡкрѣла бо еси бл҃годать (Лук. 1, 30); бл҃годать Бж҃їа бѣ на немъ (Лук. 2, 40); корист, хвала: аще любите любящыа вы, кая вамъ бл҃годать есть (Лук. 6, 32. 33); бл҃годать воз' бл҃годать, χάριν ἀντὶ χάριτος, благодат за благодаћу (Јов. 1, 16) означава обиље и разноврсност дарова Св. Духа.

Благодѣнствїе <благодѣтствїе n. εὐημερία, срећа, благостање, напредак: *(Микл.)*.

Благодерзати <благодрѣзати v. impf. -дерзаю, -ѣши, εὐθαρσεῖν, бити неустрашив, одважити, се, осмелити се (*Микл.; Вост.*).

Благодерзновенный <благодрѣзновєнъ 3. εὐθαρσής, смео, одважан, неустрашив, храбар (*Вост.*).

Благодерзностенъ <благодрѣзностынъ 3. εὐθαρσής храбар, срчан: II Јездр. 8, 27.

Благодѹшествен҃ъ 3. εὔψυχος, храбар, слободан, добродушан *(Микл.; Вост.)*.

Благодѹшествїе n. εὐψυχία, доброта душе, великодушност, живахност, бодрост *(Микл.; Вост.; Дјач.)*.

Благодѹшный 3. εὐθύμος, εὐψύχος, живахан, весео, слободан: Дел. 24, 10.

Благодѹшно adv. εὐψύχως, храбро: Син. у II нед. Вел. п.; Ст. на Г. в. св. Прок. и на хвал. 3. св. Пант.

Благодѹшьствовати v. impf. -ствѹю, -ѣши, εὐθυμεῖν, εὐψυχεῖν, имати добру душу, бити срчан: Дел. 27, 22; бити добре воље, ве-

сео: блгодѣшствѣетъ ли кто; да поетъ (Јак. 5, 13); Филиб. 1, 19.

Благодѣйство n. εὐεργεσία, добро дело, доброчинство: Син. на Ускрс.

Благодѣяніе n. ἀγαθοεργία, доброчинство: Степ. гл. 3 ант. 3.

Благодѣтель m. εὐεργετής, добротвор: Ст. воскр. на Г. в. гл. 2 и на стих. гл. 4; Кат. Богој. п. 9 припев.

Благодѣтельный З. κεχαριτωμένος, милосрдан, расположен према добру *(Микл.; Старч.)*.

Благодѣтельство n. види благодѣйство: Мол. 6 јут.

Благодѣтельствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, εὐεργετεῖν, добро чинити: Дел. 10, 38; Син. на В. пон.

Благодѣяніе n. εὐεργεσία, добро дело: Дел. 4, 9; Ст. на Г. в. у среду IV седм. В. п.

Благодѣяти v. impf. в. благодѣтельствовати *(Вост.)*.

Благоже interj. εὖγε, добро, лепо. Долази обично поновљено: благоже, благоже = врло добро: Пс. 34, 21. 25; 39, 16.

Благожизненный З. εὔβιος, који добро живи; безбедан: *(Микл., Вост.)*.

Благожительствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, εὔβιον εἶναι, живети добро, побожно *(Вост.)*.

Благожрѣвіе n. εὐκληρία, добра срећа: *(Микл.; Вост.)*.

Благозаконіе n. εὐνομία, добар, праведан закон; уважење, испуњење закона; једнакост, равноправност пред законом *(Старч.)*.

Благознаминитый З. εὔσημος, који се лако познаје по неким знацима; знаменит, јасан, свечан: Пс. 80, 4.

Благозрачній З. εὐόφθαλμος, леп на око, красан *(Микл.; Старч.)*.

Благоимство n. εὐεξία, добро здравље (Ibid.).

Благоискѹсити v. pf. -искѹшѹ, -сиши, εὐδοκιμεῖν, бити угледан, славан, стећи име; свиђати се, одликовати се: Син. у Нед. свих св.

Благоискѹсный З. εὐδοκιμῶν, вешт, искусан, славан, угледан. *(Микл., Старч.)*.

Благоклассенъ < благоклассынъ З. εὐσταχυς, који има лепо влаће. *(Вост.)*.

Благокоренный З. εὔριζος, који има добар корен, дубоко укорењен: Пс. 47, 3.

Благоличный З. εὐπρόσωπος, који има лепо лице, спољашњост; угледан: Син. на В. пет.

Благолозенъ < благолозынъ З. εὐκληματών који има добре лозе: кїноградъ (Ос. 10, 1).

Благолѣпіе n. εὐπρεπεία, красота: Јак. 1, 11.; ломѹ твоегѡ (Мол. 2 ант. на Лит.); Сл. на лит, св. кн. Лаз.; аггельское: Сл. на хвал. у Нед. сир.; Кан. Пасх. п. 7 ирм.

Благолѣпнѣ adv. εὐπρεπῶς, часно, пристојно: Дел. 17, 23.

Благолюбецъ < благолюбыцъ m. φιλάγαθος, који воли добро: Тит. 1, 8.

Благолюбіе n. φιλαγαθία, склоност према добру (*Вост.*).

Благомоіціе < благомоштіе n. εὐρωστία, снага, јакост: Мол. ж. егда изв. млад.

Благомощный < благомоштынъ З. εὐδύνατος, моћан, силан: Служба у суб. ујутро.

Благомѫжественный З. εὐσταλής, добро опремљен, чедан: Син. у III нед. В. п.

Благомѫжество п. εὐανδρία, смелост, храброст (*Микл.; Вост.*).

Благомѫжествовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, ἀνδραγαθεῖν, бити храбар, храбро се борити: I Мак. 16, 23.

Благонадѣждный З. εὔελπις, εὔθυμος, пун наде, пун добре воље, радостан. живахан: III Мак. 2, 24; Дел. 27, 36.

Благонарочитъ З. εὔθυμος, ванредан, изредан: Ст. по полиј. на ц. К. и Ј.

Благонравенъ З. εὐήθης, доброћудан, искрен: Ст. на стих. Соб. св. Јов.

Благонравїе п. εὐγνωμοσύνη, правичност, разборитост: Син. у V Нед. по св. Пасци.

Благопитанїе п. εὐτροφία, добра храна (*Микл.*).

Благоплавати v. impf. -ваю, -ѥши, εὐπλοεῖν, срећно пловити (*Вост.*).

Благоплодїе п. εὐκαρπία, изобиље плодова, добар род, плодност: Ст. на хвал. ц. К. и Ј.

Благоплодный З. εὔκαρπος, пун плодова, плодан: Ак. Бог. конд З.

Благоподатливый З. εὐμετάδοτος, који радо дели, издашан, дарежљив, подашан: I Тим. 6, 18.

Благопокорливъ З. εὐπειθής, покоран, понизан, послушан: Јак. 3, 17; рабъ: Ст. на Г. в. на Прен. м. св. Ник.; благопокорникъ: Ст. на лит. св. Сави Сл.

Благополѹчїе < благополоучиѥ п. εὐδοκία, срећа, веселье, напредак. (*Вост.*).

Благополѹчный < благополоучьнъ З. εὔθετος, згодан, прикладан, погодан: Мол. огл. у св. Лит.

Благопоспѣшити v. pf. -шѹ, -шиши, εὐοδεῖν, срећно пратити, помагати, бити на руци: I Мојс. 29, 33; -ся, успевати, напредовати, имати успеха: I Кор. 16, 2.

Благопослѹшливъ, -ый З. εὐήκοος, који радо чује, који је готов да чује: Мол. Херув.; Ст. на хвал. 2 на св. Теод.

Благопотрѣбенъ, -ый З. εὐχρηστός, врло потребан, користан, згодан, удобан: Пс. 31, 6; II Тим. 2, 21; 4, 11; Филим. 1, 11; гоѣды (Степ. гл. 6 ант. 1); εὔθετος. прикладан, згодан: Јект. у Лит. пређ,

Благопохваленїе < похваленїе п. εὐφημία, похвала, побожна молитва: Ст. на Г. в. II нед. В. П.

Благопремѣнитель < благопрѣмѣнитель m. 1) ἀλλοιῶν, који чини корисну промену (*Микл.*); 2) εὐδιάλλακτος, лако помирљив: Ст. у Ч. Јелеосв.

Благопремѣнный З. εὐαλλοίωτος, који се мења на добро: Свјет. богор. пр. Ил.

Благопрїѧтенъ, -ый З. < благоприятьнъ З. εὐπρόσδεκτος, удобан, згодан, снисходљив, пријатан: I Петр. 2, 5; Рим. 15, 16. 31; II Кор. 6, 12; 8, 12; Мол. у Лит. Вас.; Мол. св. В. В. у Послед. прич.

Благопрїѧтство п. εὔνοια, наклоност, снисходљивост, љубав: II Мак. 9, 26.

Благоразѹменъ, -ный З. < благоразоумьнъ З. εὔσημος, јасан, појмљив, разумљив: I Кор. 14, 9; εὐγνώμων, који добро мисли, разуман; правичан, обзиран: разкойникъ (Стих. воскр. на блаж.

гл. 4); Слово Злат. на Ускрс; Свјет. на В. четврт.

Благоразѣмїѣ n. εὔνοια, благоволење, расположење, усрђе: Еф. 6, 7; Ст. на стих. св. Сави.

Благорастворенїѣ n. εὐκρασία, добро сједињење саставних делова; здравље, чистота, доброта: воздѣхъ (Јект. вел.).

Благорастворенъ З. εὐκράτος, добро измешан, чист, здрав: воздѣхъ (Мол. у Лит. Вас.).

Благороденъ, -ый < **благородьнъ** З. εὐγενής, племенит, отмен, добар: Дел. 17, 4; I Кор. 1, 26.

Благорозгенъ, -розгный < **благорозгынъ** З. εὐκλημάτων, који има добре, густе гране, јак: лоза (Мол. у Ч. Венч.).

Благосердный З. εὐσυμπάθητος, добродушни, милосрдни, пун саучешћа: плачь (Сл. на стих. В. петка).

Благославїѣ n. εὔκλεια, слава, блесак: Прем. Сол. 8, 18; Ст. на блаж. у I нед. В. п.

Благославный З. εὐκλεής, славан, гласовит. Ст. на хвал. на Вов. и у Нед. св. от. 11 окт.; Кан. Андр. крит. п. 9 т. 2.

Благосличный З. εὐάρμοσος, који има леп глас: Јез. 33, 32.

Благословенїѣ n. εὐλογία, благосиљање, благослов: Јак. 2, 10; I Петр. 3, 9 и др.

Благословенъ З. εὐλογητός, благословен, хваљен, славан: грдый во имя Гдне (Мат. 21, 9; 23, 39; Марк. 11, 9; Лук. 13, 35; 19, 38; Јов. 12, 13); εὐλογημένος, благословен: пріидѣте благословеннїи Отца моегѡ (Мат. 25, 34).

Благословити v. pf. -словлю, -вишн, εὐλογεῖν, добро говорити о неком, хвалити, славити, благословити: Мат. 5, 44; Марк. 6, 41; Лук. 2, 28 и др.

Благословлѧти v. impf. -словлю, -вѧши, εὐλογεῖν, благосиљати: Марк. 10, 16; Лук. 1, 64 и др.; -ся, бити благосиљан: Гал. 3, 8. 9; Јевр. 7, 7.

Благоспѣѣтисѧ v. impf. -спѣѣюся, -спѣѣшисѧ, εὐοδοῦσθαι, успевати, напредовати: III Јов. 1, 2.

Благостоянїѣ n. εὐστάθεια, чврстоћа, сталност, напредак, добро стање: Јестир 3, 13; Јект. вел.

Благострастїѣ n. εὐπάθεια, телесно уживање, сладострашће, разнеженост (*Дјач.; Старч.*).

Благостынный З. χρηστότητος, добар, милостив, диван: Пс. 20, 4.

Благостына f. 1) ἀγαθωσύνη доброта, благост: Еф. 2, 7; 5, 9; 2) ἀγαθότης, племенитост: и благостыню твою милующю насъ (Вел. повеч.); поштење, добро: нѣсть творяй благостыню (Рим. 3, 12); Ст. на хвал. 2 на Дух.; 3) χρηστότης, честитост: Степ. воскр. гл. 5 ант. 2 Сл.

Благость f. в. **благостына**: Рим. 2, 4; II Кор. 6, 6 и др.

Благосѣнолиственный З. εὐσκιόφυλλος, хладовит, сеновит, који баца густ сен, који прави дебео хлад: Ак. Бог. ик. 7; Син. у III нед. В. п.

Благосѣнъ, -ый З. εὔσκιος, који прави густу хладовину, сен: маслина (Јер. 11, 16).

Благота f. τὸ ἀγαθόν, доброта: Господня (Јер. 31, 12).

Благотворенїѣ n. εὐποιΐα, доброчинство: I Петр. 4, 19; Јевр. 13, 16

Благотворецъ <**благотворыцъ** m. ἀγαθοποιός, који чини добро: I Петр. 2, 14.

Благотворити v. impf. -творю, -риши, ἀγαθοποιεῖν, чинити добро: Лук. 6, 33; Дел. 14, 17; I Петр. 2, 15; 3, 6.

Благовѣктливъ З. εὐμενής, помирљив, повратљив, који се да умирити, кога је лако намолити: Мол. на Веч.

Благовѣгодивъ, -ый < **благоугодыи** З. εὐάρεστος, допадљив, мио, пријатан: Рим, 12, 1; 14, 18; II Кор. 5, 9.

Благовѣгодити v. pf. -вѣгожда, -диши, εὐαρεστεῖν, угодити, учинити некоме по вољи: Мол. у Лит. Вас.; Господа (Ст. сл. на блаж. у Нед. праот.; Син. у Нед. свих св.).

Благовѣгодно adv. εὐαρέστως, угодно, пријатно, честито: **пожикъ** (Ст. на блаж. св. праот.).

Благовѣгождати v. impf. -ждаю, -еши, εὐαρεστεῖν, свиђати, радовати се чему; по вољи чинити, угађати: I Мојс. 17, 1; **церкви благовѣгождающа**: Мол. у Ч. Јелеосв.; **-ся**, угађати се: Јевр. 13, 16.

Благовѣгожденїе n. εὐαρέστησις, угађање, угодност, пријатност: **яко иже ко благовѣгожденїю твоемѹ**, све што је Теби пријатно (Мол. пред јев. у св. Лит.).

Благовѣзаконити v. pf. -вѣзаконю, -ниши, εὐνομεῖν, добро уредити, добре законе створити (*Вост.*).

Благовѣкрасити v. pf. -краша, -сиши, εὐτρεπίζειν, добро опремити, уредити: Мол. при осв. кољива; Богор. св. Андр. перв.; **-ся**, спремити се: **Вертепъ благовѣкрасисѧ** (Ст. на Г. в. на св. Ник. богор.).

Благовѣмїе n. εὔνοια, мудрост (*Микл.; Вост.*).

Благовѣмилиенный З. εὐκατάνυκτος, скрушен: Ст. на хвал. у нед. М. и ф.

Благовѣспѣтисѧ v. pf. -спѣюсѧ, -еишисѧ, εὐοδοῦν, имати леп успех, добро напредовати: Тов. 5, 22.

Благовѣстрогити v. pf. -строю, -иши, εὐοδοῦν, уредити, у ред довести: I Мојс. 24, 48.

Благовѣстроѧти v impf. -ѧю, -ѧеши, уређивати, у ред доводити: I Мојс. 24, 42.

Благовѣтишный З. εὐγάληνος, миран, тих: **пристанище**, безопасно од буре (Ст. на лит. богор. на св. Јов. Злат.).

Благовѣтробивъ, -ый З. εὐσπλαγχνος, милосрдан, милостив, који има добро срце: I Петр. 3, 8; Троп. васкр. гл. 8.

Благовѣтробїе n. εὐσπλαγχνία, срчаност, добро срце, милосрђе: Ст. на Г. в. воскр. гл. 5; Мол. у Лит. Вас.

Благовѣхавенъ, -ый З. εὐώδης, мирисав: Кан. Анг. хран. п. 8 т. 5; εὔσημος, пријатан, мио: Ст. на хвал. у II нед. В. п.

Благовѣханїе n. εὐωδία, добар мирис, миомир: I Мојс. 8, 21; II Кор. 2, 15; Еф. 5, 2; Филиб. 4, 18; Ак. Бог. ик. 11; ἄρωμα, мирисава травка: Сјед. воскр. I гл. 2.

Благовѣхати v. impf. -вѣхаю, -еши, εὐωδιάζειν, лепо мирисати: Ст. на Г. в. на св Ник.

Благохваленїе <**благохвалисние** n. εὐφημία, похвала: II Кор. 6, 8; Сл. на Г. в. на св. Прокоп.

Благохвалити v. impf. -хвалю, -лиши, εὐφημεῖν, одавати некоме велику хвалу: Кан. Богој. п. 9 ирм.

Благохвальный 3. εὐφήμος, који заслужује велику похвалу: Ст. на лит. на Прен. м. св. Ник.

Благохитростный 3. εὐμήχανος, досетљив, уман: Син. у Недељу Томину.

Благохꙋдоженъ, -ый, < благохѫдожьнъ 3. εὔτεχνος, уметан, вешт (*Микл.; Вост.*).

Благохꙋдожнѣ adv. εὐμαθῶς, веома вешто: Прем. Сол. 13, 11.

Благоцвѣтный 3. εὐανθής, који лепо цвета: Дан. 4, 18.

Благоцвѣсти v. pf. -цвѣтꙋ, -теши, εὐθαλεῖν, налазити се у најлепшем цвету: Дан. 4, 1.

Благочадїе < благочѧдиѥ n. εὐτεκνία, добра деца: Ст. на Г. в. на Рожд. св. Јов. Прет.; добар народ: Ч. Венч.

Благочадный < благочѧдьнъ 3. εὔτεκνος, који има много деце (*Вост.*).

Благочадствовати v. impf. -чадствꙋю, -еши, εὐτεκνεῖν, имати много деце; бити срећан у деци: Кан. Дух. п. 3 ирм.

Благочаѧнїе < благочаѧниѥ n. εὐελπιστία, добра нада (*Вост.*).

Благочествовати v. impf. -чествꙋю, -еши, εὐσεβεῖν, бити побожан: Син. у Нед. месоп.

Благочестивъ, -ый 3. εὐσεβής, побожан: Лук. 2, 25; Дел. 10, 7; 17, 22; II Петр. 2, 9.

Благочестїе n. εὐσέβεια, побожност: Дел. 3, 12; II Петр. 1, 3. 6. 7. 11 и др.; Конд. св. Георг.

Благочестномꙋдреннѣ < -чьстномѫдреньнѣ adv. εὐσεβαφράνως, побожно: Сл. на стих. у Нед. св. от. 11 окт.

Благочестнѡ < -чьстно adv. εὐσεβῶς, побожно: II Тим. 3, 12; Тит. 2, 12; Ст. на хвал. на Вавед.

Благочинїе n. εὐταξία, добар ред: Ст. на хвал. 4 на Обрез.; Син. у Нед. свих св.

Благочинный 3. 1) εὔτακτος, добро уређен, уредан, законит, чедан, учтив, умерен; 2) код Руса: окружни протопресвитер (*Дјач.*).

Благошествїе n. добар пут, добро идење, идење правим путем: Сл. на лит. на св. Дим.

Благоѡбителенъ < -обительнъ 3. добар за живот, за живљење: домъ (Ст. на блаж. на св. Саву).

Благоѡбразенъ, -ый < -образьнъ 3. εὐσχήμων, честит, ваљан, угледан, поштен: Марк. 15, 43; Дел. 13, 50; 17, 12; I Кор. 12, 24; Іѡсифъ: Сјед. воскр. 1 гл. 2.

Благоѡбразїе, n. εὐσχημοσύνη, честитост: I Кор. 7, 35; 12, 24.

Благоѡбразнѡ adv. εὐσχημόνως, лепо, пристојно, поштено: Рим. 13, 13; I Кор. 14, 40; I Сол. 4, 12.

Благоѡтишный < благоотишьнъ 3. εὔδιος, тих, миран, ведар: пристанище (Кан. Ис. Хр. п. 7 т. 2).

Благоѿдатливъ < благоотъдатьливъ 3. ἀγαθοδότης, који враћа добрим (*Старч.*).

Благоѧвленъ < -ѩвлѥнъ 3. εὔδηλος, јасан, разговетан: Син. на В. понед.

Благоѧзыченъ < -ѩзычьнъ 3. εὔγλωττος, красноречив (*Микл.; Вост.*).

Благоѧзычїе < -ѩзычиѥ n. εὐγλωττία, речитост (*Вост.*).

Благъ, -ꙗ̀й 3, ἀγαθός, добар: Мат. 5, 45; Марк. 10, 17. 18 и др.

Благѡ adv. εὖ, добро: Лук. 19, 17.

Блаженнѣе adv. comp. μακάριον μᾶλλον, срећније, блаженије: Дел. 20, 35.

Блаженство n. μακαρισμός, блаженство, срећа: Рим. 4, 6. 9; Гал. 4, 15.

Блаженствовати v. impf. -ствꙋ̀ю, -ѥ̀ши, χρηστεύεσθαι, бити срећан (*Микл.; Вост.*).

Блаженъ, -ꙑ̀й 3. μακάριος, блажен, срећан: Мат. 5, 3—11; Лук. 6, 20—23 и др.

Блажити v. impf. -жꙋ̀, -жиши, μακαρίζειν, називати некога блаженим, славити, величати: Јак. 5, 11; Сл. на Г. в҃на Усп. Бог.; -сѧ, славити се: Сл. на лит. у Нед. св. праот.

Блазнити v. impf. блазню, -зниши, σκανδαλίζειν, саблажњавати некога: Јов. 6, 61; -сѧ, саблажњавати се о некога: Мат. 13, 57; Марк. 6, 3.

Блѣвотина < **блювотина** f. ἐξέραμα, бљувотина: II Петр. 2, 22.

Блещаніе n. ἀστραπή, блистање, сијање, блесак: Пс. 67, 14.

Блещати < **блыштати** v. impf. блещꙋ̀, -щиши, ἀστράπτειν, блистати, светлити: Марк. 9, 3; Лук. 24, 4.

Ближайшій superl. од **близокъ** <**близъкъ**, ἐγγύτερος, најближи: Рим. 13, 11.

Близнецъ < **близнѣць**, m. δίδυμος, близанац: Јов. 11, 16; 21, 2.

Близъ adv. ἐγγύς, близу: **близъ есть жатва** (Мат. 24, 32; Марк. 13, 28; Лук. 21, 30); prаep. πλησίον, близу, до: **близъ кѣи** (Јов. 4, 5); **Іерусалима**: Дел. 1, 12,

Блистаніе n. ἀστραπή, блистање, блесак: Лук. 11, 36; Троп. воскр. гл. 2; муња: Апок. 8, 5; 11, 19; 16, 18.

Блона f. τὸ χόριον, место у којем лежи дете у материној утроби, постељица: V Мојс. 28, 57.

Блоха <**блъха** f. ψύλλα, буха: I Цар. 24, 15.

Блꙋ̀дити v. impf. блꙋ̀ждꙋ̀, -диши, 1) πλανᾶσθαι, грешити, заводити, варати 2) πορνεύειν, имати грешне односе са женскињама: I Кор. 6, 18; 3) παλλακεύεσθαι, имати суложницу, иночу (*Микл.*).

Блꙋ̀дникъ m. πόρνος, предан блуду, светским пожудама, курвар: I Кор. 5, 9—11; 6, 9; Еф. 5, 5 и др.

Блꙋ̀дница f. ἡ πόρνη, курва: Јак. 2, 25; Јевр. 11, 31.

Блꙋ̀дничь, -а, -ѣ adj. τοῦ πόρνης, блудников, блудничин: I Кор. 6, 15.

Блꙋ̀дно adv. ἀσώτως, блудно, беспутно: Лук. 15, 13.

Блꙋ̀додѣ̀й m. πόρνος, курвар: Јевр. 12, 16.

Блꙋ̀додѣ̀йца f. πόρνη, блудница, курва: I Кор. 6, 16.

Блꙋ̀додѣ̀ніе <**-дѣ̀яніе** n. πορνεία, блуд, курварство: II Петр. 2, 14; I Кор. 6, 18; 7, 2.

Блꙋ̀женіе n. πορνεία, разврат, блуд, курварство: Рим. 1, 29; I Кор. 5, 1; 6, 13; II Кор. 12, 21.

Блюдо n. πίναξ, παροψίς, здела, тањир: Мат. 14, 8. 11; 23, 25 26; Марк. 6, 25. 28; Лук. 11, 39; Ст. на блаж. на Усек.

Блюсти v. impf. блюдꙋ̀, -деши. 1) ὁρᾶν, гледати, чувати: **блюдѧта да никтожє оукѣсть** (Мат. 9, 30);

2) βλέπειν, пазити: блюдите да не прелщени бꙋдете (Лук. 21, 8); блюди оубѡ дꙋше моѧ: Троп. на В. понед.; 3) τηρεῖν, чувати, држати: всѧ елика заповѣдахъ вамъ (Мат. 28, 20); поразити, сатрти (јевр. shuth): той твою блюсти бꙋдетъ (τηρήσει) главꙋ, и ты блюсти бꙋдеши егѡ пѧтꙋ (I Мојс. 3, 15); -сѧ, προσέχειν, чувати се: ѿ кваса фарїсейска (Мат. 16, 6; Марк. 8, 15).

Блюститель m. φύλαξ, стражар, чувар: Дел. 5, 23; ἔφορος, надзорник, чувар; Кан. анг. хран. п. 8 Сл.

Блѧдивъ, -ый < блѧдивъ 3. 1) φλύαρος, брбљав, језичан: I Тим. 5, 13; 2) ληρώδις, будаласт: Ак. Бог. конд. 6.

Бо conjct. γὰρ, јер: Мат. 2, 2 и др.

Богатити v. impf. -гащꙋ, -тиши, πλουτεῖν, πλουτίζειν, богатити, обогаћавати некога: II Кор. 6, 10; -сѧ, богатити се: Лук. 1, 53; II Кор. 9, 11; I Тим. 6, 9. 18.

Богатнѡ adv. πλουσίως, богато, изобилно: Кол. 3, 16.

Богатѣти v. impf. -тѣю, -тѣеши, πλουτεῖν, богатити се: а не въ Бога богатѣѧ (Лук. 12, 21); II Кор. 6, 10.

Богоблагодатный < богоблагодатьнъ, 3. θεοχαρίτωτος, Богом облагодаћен: Богор. отп. гл. 5 у ут. увече.

Богоборецъ < -борьць m. θεόμαχος, богоборац: Дел. 5, 39.

Богоборный 3. θεόμαχος, који устаје, који се бори противу Бога: нравъ (Ст. на блаж. на Прен. м. св, архђ. Стеф.).

Боговидецъ < -видьць m. θεόπτης, који види Бога (епитет Мојсијев: II Мојс. 33, 21): Ст. по полиј. у Нед. дух.

Боговмѣстимый 3. θεοδόχος, у кога се Бог сместио: отроковица (Ст. на хвал. на Рожд. Богор.).

Боговожделѣнный 3. θεοπόθητος, Богу угодан: Іѡаннъ (Сл. на хвал. на Рожд. св. Јов. Прет.).

Боговѣдѣнїе n. θεογνωσία, наука о Богу: Мол. 2 св. В. В. на Дух. веч.; знање о Богу: Степ. воскр. гл. 4 ант. 2 Сл.

Боговѣщанїе n. θεηγορία, проповедање о Богу; слављење Бога; Сл. на Г. в. на св. Луку.

Боговѣщанный < -въштаньнъ 3. θεοφθόγγος, богогласан, који Бога проповеда: Ст. на стих. на Саб. св. Ј. Прет.; Ст. на хвал. на Дух.; Конд. св. ап. П. и П.

Богоглаголивый 3. θεηγορικός, који проповеда Бога: ѡрꙋжницы ополченїѧ Гд҃нѧ (Сл. на хвал. у Нед. св. от,); богобеседнк: Лꙋка (Ст. на хвал. на Дух.).

Богоглаголникъ m. θεηγορικός, богобеседник: Конд. св. Андр. перв.; θεοῤῥήμος: Конд. св. Григ. Палами.

Богогласенъ 3. θεοφώνος, који проповеда слово Божје: Прип. 2 у Кат. Преобр.

Богогласїе n. θεοφωνή, проповедање слова Божјег; прорицање: Сл. на блаж. на Прен. м. архђ. Стеф.

Богодохновенный < -дъхновеньнъ 3. θεόπνευστος, Богом задахнут: Кан. Усп.Бог. п. 7 ирм.

Богодꙋхновенный < -доухновеньнъ 3. θεόπνευστος, Богом задахнут: II Тим. 3, 16; Ст. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.

Богодѣланный < богодѣланьнъ З. θεουργικός, Богом начињен, произведен: Ст. на лит. на св. Јов. Злат.

Богожрѣнный <–жрѣньнъ З. θεόθυτος, жртвован, принесен на жртву Богу *(Микл.; Вост.)*.

Богозарный <–зарьнъ З. θεολαμπής, Богом озарени, који сија небеском светлошћу (Ibidem).

Богознаменїе п. θεοσημεία, знамење Божјег свемогућства, чудо (Ibid.).

Богозрачный < богозрачьнъ З. θεοειδής, који има Божанствени лик (Ib.).

Богозрителный <–зрителънъ З. θεοπτικός, који гледа Бога, прозире Божје тајне (Ibid.).

Боголѹчный <–лоучьнъ З. θεολαμπής, који сија лучама Божанства (Ib.).

Боголѣпный З. θεοπρεπής, Богу приличан, на Бога налик, као Бог; достојан Бога: Ст. на хвал. воскр. гл. 1; Кан. воскр. гл. 3 п. 9 ирм.

Боголѣпнѡ adv. θεοπρεπῶς, Богу прилично, достојно Бога: Ст. по јев. на Божић; Кан. у Нед. сироп. п. 4 ирм,; Стат. I ст. 24,

Боголюбецъ <–любьць m. φιλόθεος, који љуби Бога: II Тим. 3, 4.

Богомрзскїй <–мрѣзъкъ З. ἀθέμιτος, који мрзи Бога, богомрзац: I Петр. 4, 3; Рим. 1, 30.

Богомѹдрїе <–мѫдрыс п. θεοφροσύνη, pietas, Божанска мудрост, побожност: Ст. на лит. св. Сави.

Богомѹдростный <–мѫдростьнъ З. θεόσοφος, богомудри; Мол. З св. В. В. на Дух. веч.

Богомѹдръ, -ый <–мѫдръ З. θεόφρων, Богом умудрен, побожан: Ст. на Г. в. св. Сави; Кан. Благов. п. 6 ирм.; Конд. св. кн. Лаз.; Ст. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.

Богомѹжный <–мѫжьнъ З. θεανδρικός, богочовечји: Какѡ не дивимсѧ в. рождествѹ твоемѹ; = како да се не дивимо рођењу од Тебе Богочовека? (Догм. гл. 3).

Богоначалїе п. θεαρχία, Божја владавина: Кан. Дух. п. 8 ирм.

Богоначалный <–началънъ З. θεαρχικός, који има свој почетак од Бога; који стоји под Божјом владавином, управом: мановенїе (Сл. на Г. в. на Усп. Богор.).

Богоначертанный < богоначрътанъ З. θεοχάραχτος, Богом написан, урезан, нацртан: писмена (Мол. заамв. у Лит. прећ.); скрижали: Ст. на хвал. на св. Три Јер.

Богоневѣстна, -ам adj. f. θεόνυμφα, Божја невеста: Чин мал. осв. воде; θεονύμφευτα. Кан. у II Нед. В. п. богор.

Богоносный <–носьнъ З. θεόφορος, који носи Бога у себи, који је с Богом унутрашње сједињен; којега Бог носи, којим Бог управља: Ак. Бог. конд. 6; Сл. на Г. в. на Усп. Богор. и на св. Спир. чуд.

Богоносѣ m. в. богоносный: Ст. на хвал. 4 на св. Ник.

Богоподражателънѡ adv. θεομιμήτως, као Бог: Кан. Анг. хран. п. 3 сједал.

Богопрїемный З. θεοδέχτωρ, који се удостојио да прими Бога *(Микл.; Вост.)*.

Богопрїимецъ <–пріимьць m. θεοδέχτωρ, богопримац, који је примио у наручје Спаситеља: Лук. 2, 25.

Богопрїѧтный <-приѧтьнъ 3. θεόδοχος, који је примио, који је сместио у себе Бога: Ак. Бог. ик. 3 и 8; Кан. Бож. п. 8 т. 1; Ст. на Г. в. на св. Саву.

Богопроходный 3. θεοβάδιστος, кроз кога је Бог прошао: свѧтаѧ гора (Сл. сјед, васкр. гл. 5.).

Богоразꙋмїе n. θεογνωσία, познавање Бога, разумевање Бога: богоразꙋмїѧ къ свѣтꙋ наставльшесѧ, приведени ка светлости богопознања (Кан. Бож. и васкр. гл. 1 п. 5 ирм.); Ст. на Г. в. 2 на св. П. и П.; Мол. јут. 9 и пред јев. на св. Лит.

Богорасленный <-расленьнъ 3. θεόφυτος, који је од Бога израстао: жезлъ: Прип. 9 п. у Нед. Самар. богор.

Богоребренный <-ребреньнъ 3. θεόπλευρος, који припада Божанственоме ребру Христову: Трип. на повеч. Вел. ср. т. 1.

Богородительница f. θεογεννήτρια, Богородица: Сјед. у Нед. слеп.

Богословити v. impf. -словлю, -иши, θεολογεῖν, говорити, проповедати, учити о Богу: Степ. воскр. гл. 5 ант. 2 Сл.; Кан. св. Андр. крит. п. 4 Сл.

Богословствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, в. богословити: Сјед. воскр. 2 гл. 3.

Богосодѣлати v. impf. -дѣлаю, -еши, θεουργεῖν, учинити учесником Божанства, обоготворити: Кан. Бож. п. 5 т. 1.

Боготечный 3. θεοδρόμος, Богом послан: Ак. Бог. конд. 5.

Боготканый <-тъканъ 3. θεούφαντος, од Бога откан: одежда (Кан. у Нед. сир, п. 3 т. 1).

Боготочный <-точьнъ 3. θεόῤῥυτος, који истиче од Бога: рѣка оученїй (Ст. на Г. в, на св. Саву).

Богоꙋвѣтливый 3. θεοπειθής, који умилостивљава Бога *(Старч.)*.

Богохранимый 3. θεοφύλακτος, Богом чувани (Ib.).

Богочестїе <-чьстиѥ n. θεοσεβεία, Богопоштовање; Кан. васкр. гл. 3 п. 8 ирм.

Богочтецъ <-чьтьць m. θεοσεβής, који поштује Бога: Јов. 9, 31.

Богоѧвленїе <-ѩвлѥниѥ n. θεοφανεία, богојављење (Мин. 6 јан.).

Богоѧвленный <-ѩвлѥньнъ 3. θεοφάντος, од Бога показан *(Старч.)*.

Бодрствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, γρηγορεῖν, пазити, бдити, бити на опрезу: I Петр. 5, 8; I Кор. 16, 13; Кол. 4, 2; I Сол. 5, 6.

Бодръ <въдръ 3. πρόθυμος, бадар, срчан: Мат. 26, 41; Марк. 14, 38; γρήγορος, будан, неуморан: ѧзыкъ (Сл. на стих. у II Нед, В. п.

Бокъ m. ἡ λαγών, бок, слабине (између ребара и кукова); утроба: Ак. Бог. ик. 2; недра: Прем. Сир. 47, 22.

Болїй 3. comp. од великъ и велїй, μείζων, већи: Мат. 11, 11; Марк. 9, 34; Лук. 7, 28; Јов. 4, 12 и др.

Болши <больши comp. f. од велика и велїѧ, μείζον, већа: Мат. 6, 25; Лук. 12, 23.

Болшїй <больши 3. comp. слож. обл. од велїй 3. и sup., највећи, најважнији, најглавнији: сїѧ есть первѧѧ и болшаѧ заповѣдь (Мат. 22, 38).

Болѣ comp. adv. μείζων, πλεῖον, већма, више, веће: ꙗкѡ церкве колѣ есть здѣ (Мат. 12, 6).

Болѣзновати v. impf. -знꙋю, -знꙋеши, ὠδινεῖν, болове имати, страдавати, с муком рађати: Гал. 4. 19.

Болѣзнь f. 1) ἡ ὠδίς, -ινος, бол, страдање: Пс. 9, 35; 12, 3; 93, 19; 126, 2; Марк. 13, 4; 2) νόσος, болест, боловање: Мат. 8, 17; 10, 1 и др.; 3) ἀσθένεια, немоћ, слабост: Јов. 11, 4; 4) πόνος, мука, бол: Апок. 16, 10.

Болѣти v. impf. болю, болиши, болѧтъ, 1) ὀδυνάσθαι, страдати, мучити се: Пс. 7, 15; жалостити се, страховати: болѧще искахома тебе (Лук. 2, 48); 2) ἀσθενεῖν, боловати, бити болестан: Гд҃и, се, егоже любиши, болитъ (Јов. 11, 3); болитъ ли кто въ васъ (Јак. 5, 14).

Борба < борьба f. πάλη, рвање, борба рвача: Хр҃тосъ сшедъ къ борбѣ адовѣ (Син. на Ускрс).

Борити v. impf. борю, -риши, πολεμεῖν, ратовати: на церковь Божїю (Син. у II Нед. В. п.); -сѧ: со ѕвѣремъ, θηριομάχεσθαι: I Кор. 15, 32.

Борющь, -и, -е; -їй 3. part. praes. act. ном. и сл. обл. од брати: Сјед. 2 воскр. гл. 3.

Брадъı, -дъве f. ἀξίνη, секира (*Микл.*).

Браконеискꙋсный < -неискоусьнъ 3. ἀπειρόγαμος, који није искусио брака, нежењен, неудата: Ак. Бог. конд. 3.

Бракоѡкрадованный < -окрадованьнъ 3. κλεψίγαμος, који има љубавну везу изван брака; који је тајно у браку: Ак. Бог. конд. 4.

Брань f. 1) πόλεμος, рат: Мат. 24, 6; Марк. 13, 7; Лук. 21, 9; 2) μάχη, бој, борба: II Кор. 7, 5; 3) πάλη, битка: Јевр. 11, 34.

Брати < бьрати v. impf. борю, бореши, — борютъ, πολεμεῖν, μάχεσθαι, ратовати, борити се: сварѧетесѧ и борете (Јак. 4, 2); ѿ юности моеѧ мнѡги борютъ мѧ стра́сти (Степ. воскр. гл. 4 ант. 1); виждꙋ невидимаго тайнѡ борюща мѧ: Сјед. 2 воскр. гл. 3; побори борющыѧ ны: Сл. на Г. в. у III Нед. В. п.; -сѧ, борити се: и ѕмій брасѧ (Апок. 12, 7).

Брати < бьрати v. impf. берꙋ, береши, — берꙋтъ, αἱρεῖν, συλλέγειν, брати, узимати, скупљати (*Микл.*).

Братолюбїе n. φιλαδελφία, братска љубав: Рим. 12, 10; I Петр. 1, 22; Ант. 4 на В. четврт.

Братотворенїе n. ἀδελφοποίησις, побратимство, братимљење: не твориши (Ном. пр. 165).

Брашно < брашьно n. 1) βρῶμα, храна: да шедше въ веси кꙋпѧтъ бра́шна себѣ (Мат. 14, 15; Лук. 9, 12; дꙋховное, мана: I Кор. 10, 3; ѿ брашенъ воздержишилисѧ: Ст. ва хвал. 3 у Нед. мес.; 2) τροφή, βρῶσις, јело: насыщшесѧ же брашна (Дел. 27, 38); нѣсть царство Бж҃їе брашно и питїе (Рим. 14, 17)..

Брегъ < брѣгъ m. 1) κρημνός, стрмен, врлет, брег: оустремисѧ стадо все по брегꙋ въ море (Мат. 8, 32; Марк. 5, 13; Лук. 8, 33); 2) αἰγιαλός, обала: и весь народъ на брезѣ стоѧше (Мат. 13, 2).

Бремѧ < брема n. 1) φόρτος, бреме: бремѧ мое легко есть (Мат. 11, 30); 2) γόμος, терет, товар: тамѡ бо бѧше кораблю изложити бремѧ (Дел. 21, 3).

Бренїе n. πηλός, блато: сотвори бренїе ѿ плюновенїѧ (Јов. 9, 6 squ.); Пс. 17, 43; Рим, 9, 21; Сл. на

лит. на св. Спир. чуд.; Син. у VI Нед. по Пасци; Кан. прич. п. 8 Сл.; глиб; искушење: спаси мя ѿ бренїя, да не оуглѣкнѹ (Пс. 68, 15).

Бренный <бренынъ З. πηλίνος, блатан, земљан: бренными оустнами (Сл. на лит. Соб. арх. Мих.); Сл. на лит. св. Георг.; Ст. на хвал. св. Прок.; Кан. анг. хран. п. 3 т. 1.

Брещи <брѣшти v. pf. брегѹ, брежеши, — брегѹтъ, 1) μέλλειν, бринути се: Гдн не брежеши ли, яко сестра моя единѹ мя остави слѹжити (Лук. 10, 40); 2) ἀποδοκιμάζειν, занемарити, одбити, одбацити: камень егоже не брегоша зиждѹщїи (Лук. 20, 17; I Петр. 2, 7). Види небрещи.

Бритисѧ v. impf. брїюсѧ, брїяшесѧ, ξυρᾶσθαι, бријати се: I Кор. 11, 6.

Бровь <брѣвь f. ὄφρυς, обрва: Ст. 2 на Г. в. на св. П. и П.

Брозда <брѣзда f. χαλινός, 1) жвале: брездами и оуздою челюсти ихъ костагнеши (Пс. 31, 9); 2) узда: тѣло . . . брездами воздержанїя ѡбуздавъ (Сл. на лит. св. Сави).

Брона <броня f. θώραξ, оклоп: Еф. 6, 14; I Сол. 5, 8; Апок. 9, 9. 17; сиљы: Мол. у ч. Јелеосв.; Богор. на В. повеч.; кѣры: Кан. св. Андр. крит. п. 9 мучен.

Брящало <брящало n. 1) τύμπανον, бубањ, таламбас: Пс. 80, 3; 150, 4; 2) πλῆκτρον, оруђе којим се ударало; звечка: Ст. по полиј. у Дух. нед.

Брящати v. impf. -цаю, -еши, ἀναχρούειν, свирати: во органы (II Цар. 6, 14); въ гѹсли; Ст. на лит. на Завед.

Бѹесловити v. impf. -словлю, -виши, μωρολογεῖν, лудо говорити: Ном. пр. 21.

Бѹесловїе n. μωρολογία, луд говор: Еф. 5, 4.

Бѹй <боуи З. μωρός, луд, бесмислен: Мат. 23, 17. 19.

Бѹйй, бѹйа <боуи, бѹи adj. сл. обл.; види: бѹй: I Кор. 1, 25; II Тим. 2, 23; Тит. 3, 9; Кан. у II Нед. В. п. п. 3 т. 2.

Бѹйство n. μωρία, лудост: I Кор. 3, 19.

Бѹренъ, -ый <боуръıнъ З. βίαιος, буран, силан: дѹхъ, ветар источњак (Пс. 47, 8); въ тайнѣ бѹрнѣ, ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος, усред олује, грома *(Данич.)*: Пс. 80, 8.

Быстрѡ adv. ταχὺ, брзо: Ст. на Г. в. на св. Ник.

Бытїе n. γένεσις, биће, постање, јевр. bereschith, назив прве књиге Мојсијеве, узет из I Мојс. 2, 4; 5, 1; nativus, рођење; код Вука: тело: мѹжѹ смотрающѹ лице бытїя своегѡ (у Вулгати: faciem suam nativam) въ зерцалѣ (Јак. 1, 23).

Бѣглецъ <бѣглыць m. φυγάς, бегунац: Кан. воскр. гл. 8 п. 1 ирм.

Бѣда f. ἡ κίνδυνος, невоља, опасност: и въ бѣдѣ бѣхѹ (Лук. 8, 23); ἀνάγκη, потреба, нужда, мука, невоља, беда: бѣды во градѣхъ, бѣды въ пѹстыни, бѣды къ морю, бѣды во лжебратїи (II Кор. 11, 26); Лук. 21, 23; ταλαιπωρία, мука, напор, беда, погибао: Јоил 1, 15.

Бѣденъ, -ый <бѣдынъ З. 1) οἰκτρός, бедан, кукаван, јадан: II Мак. 9, 28; 2) ἐλεινός, невољан: Апок. 3, 17; 3) κυλλός кљаст: Мат. 18, 8.

Бѣдникъ m. 1) δύστηνος, бедник, невољник; 2) κυλλός, сакат, кљаст, без руке: Марк. 9, 43.

Бѣдѣ adv. δεινῶς, тешко, силно, јако, врло: **начаша... бѣдѣ гнѣватисѧ нань** (Лук. 11, 53); **бѣдѣ ноимь**, δυσβάστακτος, који се тешко да носити, незгодан за ношење: Мат. 23, 4.

Бѣлильникъ m. γναφεύς, који бели, пере платно: Марк. 9, 3.

Бѣлоносѧй < **бѣлоносанъ** part. praes. act. од **бѣлоносити**, λευχειμονῶν, у бело обучен: Сјед. васкр. 2 гл. 4.

Бѣлоризьцъ < **бѣлоризьць** m. λευχοχίτων, који носи белу мантију, који припада беломе свештенству; световни свештеник *(Дјач.)*.

Бѣситисѧ < **бѣситисѧ** v. impf. **бѣшѫсѧ, -сишисѧ**, μαίνεσθαι, беснити, горопадити се: Ст. на Г. в. на Усек.

Бѣсноватисѧ v. impf. **бѣснѹюсѧ, -ишисѧ**, 1) δαιμονίζεσθαι, бити мучен од беса: **дщи моѧ злѣ бѣснѹѥтсѧ** (Мат. 15, 22); 2) μαίνεσθαι, беснити, лудовати: **бѣснѹвшисѧ Павле; онъ же, не бѣснѹюсѧ, рече** (Дел. ап. 26, 24. 25); 3) σεληνιάζεσθαι, бити месечар: **якѡ на нокы мѫчы бѣснѹѥтсѧ** (Мат. 17, 15).

Бѣсъ m. δαίμων, δαιμόνιον, бес, зао дух, демон, ђаво: V Мојс. 22, 17; Мат. 7, 22 и др.; **полѹдьнный**, μεσημβρινός, зараза, помор који пустоши (мори) у подне (Пс. 90, 6).

Б

Б треће слово у црквенослов. азбуци, зове се **бѣди**; као цифра **в** = 2.

Бавъ шесто слово у јеврејској буквици: Плач. Јер. 1, 6; 2, 6; 3, 16; 4, 6.

Бада f. συκοφαντία, клевета (*Микл.; Дјач.*).

Бадити v. pf. **вадѹ, -диши**, κατηγορεῖν, опадати, клеветати, тужити: Лук. 23, 2. 10. 14.

Баждати v. impf. **-ждаю, -еши**, окривљавати, тужити: Јов. 8, 10.

Баи, -їѧ n. τὸ βαίον; pl. **баіѧ, -їй**, палмове гранчице: Мат. 24, 32; Марк. 11, 8; Јов. 12, 13.

Бапъ m. βαφή, боја, креч (*Микл., Старч.*).

Барити v. pf. **варю, варишн**, προάγειν, претходити, напред ићи: Мат. 14, 22; Марк. 6, 45.

Баръ indecl. сир., βάρ, син: **Сїмѡнь варъ Іѡна** (Мат. 16. 17).

Баръ m. 1) χαύσων, врућина, зној: Мат. 20, 12; 2) ἄσφαλτος, смола (*Микл.*).

Барѧти v. impf. **варѧю, -еши**, προάγειν, напред ићи, измицати пред неким, претходити: Мат. 21, 31; 26, 32; Марк. 10, 32; 14, 28; 16, 7.

Васїлїскъ m. грч., отровна змија, гуштер: Пс. 90, 13.

Васїлокъ m. кропило, босиљак: Послед. Вел. осв. воде.

Ваю gen. и dat. duala од **ты**.

Вкрѣгати < **въкрѣгати** v impf, **вкрѣгаю, -еши**, ἐμβάλλειν, убацивати *(Микл.; Старч.)*.

Ввергнѹти < **въвръгнѫти** v. pf. **ввергнѹ, -гнеши**, вргнути, убацити *(Микл.)*; **-сѧ**, бацити се: **въ море** (Јов. 21. 7).

Вверзати < **въвръзати** v. impf. **-заю, -еши**, в. **ввергати**.

Ввести v. pf. **введѹ, -деши**, εἰσάγειν, увести: **не введи насъ въ напасть** (Мат. 6, 13; Лук. 11, 4).

Вводити v. impf. **ввождѹ, -диши**, εἰσάγειν, уводити: Јевр. 1, 6; ἀπάγειν, приводити: Мат. 7, 13; φέρειν, однети, одводити: **во градъ** (Дел. 12, 10).

Ввоинитисѧ < **въвоинитисѧ** v. impf. **-инюсѧ, -инишисѧ**, στρατεύεσθαι, постати војник, ступити у војску, служити као војник: Кан. св. Теод. п. 1 Сл.

Ввръщи < **въвръшти** v. pf. **ввергѹ, -жеши, ввергѹтъ**, βάλλειν, убацити: **въ море** (II Мојс. 15, 1); **въ пещь огненнѹю** (Мат. 13, 42): **въ геенѹ огненнѹю** (Мат. 18, 9; Марк. 9, 45, 47); Марк. 12. 42; **-сѧ**, βάλλειν ἑαυτὸν, бацити се: **въ море** (Јов. 21, 7).

Ввѣрити v. pf. **ввѣрю, -риши**, καταπιστεύειν, поверити некоме нешто, предати: Рим. 3, 2; II Тим. 3, 14; **человѣческомѹ предстательствѹ не ввѣри мѧ**: Богор. у Ч. погреб.

Вдати < **въдати** v. pf. **вдамь, вдаси, — вдадѧтъ**, ἐκδιδόναι, δοῦναι, издати, предати, дати: **слово во оуста** (V Мојс. 18, 18); **и вдаде и дѣлателемъ** (Мат. 21, 33; Лук. 20, 9); **вдати себе въ позоръ**, δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον, показивати се у позоришту; код Вука: излазити на збориште: Дел. ап. 19, 31; **вдати плещи**, окренути леђа, дати се у бег; **-сѧ**, ἐπιδιδόναι, предати се некоме: Дел. 27, 15.

Вдаѧти v. impf. **вдаю, вдаеши, — вдаютъ, въ вѣрѹ**, πιστεύειν, поверовати: **не вдаѧше себе въ вѣрѹ ихъ** (Јов. 2, 24); **вдаѧти бракѹ**, ἐκγαμίζειν, удавати: **свою дѣвѹ** (I Кор. 7, 38).

Вдова < **вьдова** f. χήρα, удовица; Лука. 2, 37; Апок. 18, 7 и др.

Вдовица f. в. **вдова**: Мат. 23, 14; Марк. 12, 40 и др.

Вдодъ < **въдодъ** n. ἔποπος, удод (птица), по *Данич.* пупавац: III Мојс. 11, 19.

Ведро n. εὐδία, ведро време: Мат. 16, 2.

Веельзевѹлъ m. идол акаронски у Палестини: IV Цар. 1, 2; начеоник злих духова, кнез бесовски: Мат. 10, 25; Марк. 3, 22; Лук. 11, 15 и др.

Вездѣ adv. πανταχοῦ, свагде, свуда: I Кор. 4, 17; ἐν παντὶ, у свему: II Кор. 11, 6.

Велблѹдъ < **вельблѫдъ**, m. κάμηλος, камила: Мат. 19, 24; 23, 24; Марк. 10, 25; Лук. 18, 25.

Велблѹждь < **вельблѫждь** adj. καμήλου, камилин: Мат. 3, 4; Марк, 1, 6.

Велелѣпіе n. μεγαλοπρέπεια, великолепност, сјај, красота, дивота: Пс. 103, 1; 110, 3.

Велелѣпный 3. μεγαλοπρεπής, величанствен, диван, прекрасан: II Петр. 1, 17.

Велерѣчевати v. impf. **-рѣчѹю, -чѹеши**, μεγαλοῤῥημονεῖν, много говорити, хвалисати се, величати се, узносити се: Пс. 34, 26; 37, 17; клеветати: Пс. 54, 13.

Великоименитъ 3. μεγαλώνυμος, који има велико име: Конд. св. Ил.; Мол. 3 св. В. В. на Дух. веч.

Великолѣпїе n. в. **велелѣпїе**: **стыни** (Мол. у Лит. Вас.).

Величавъ 3. ὑπερήφανος, охол, хвалисав: Рим. 1, 30; II Тим. 3, 2.

Величайшїй 3. sup. од **великїй**, највећи.

Величати v. impf. **-чаю, -еши**, μεγαλύνειν, увеличавати: **величаютъ воскрилїѧ ризъ своихъ** (Мат. 23, 5); славити, хвалити: **величаѧй спасенїѧ царева** (Пс. 17, 51); **величахꙋ ихъ людїе** (Дел. 5, 13); **-сѧ**, величати се: Дел. 19, 17; II Кор. 10, 15; 11, 20.

Величествїе n. μεγαλειότης, μεγαλοσύνη, величина, слава: Пс. 70, 21; II Петр. 1, 16; Јевр. 1, 3; 8, 1.

Величество m. μεγαλειότης, величанство: Дел. 19, 27; μέγεθος, величина: Еф. 1, 19.

Величити v. impf. **величꙋ, -чиши**, — **величатъ**, μεγαλύνειν, величати, уздизати, прослављати: Лук. 1, 46.

Величїе n. μεγάλειον, величина: Лук. 1, 49.

Велїй 3. μέγας, велик, силан: **Богъ** (Пс. 76, 14); **свѣтъ**: Мат. 4, 16; 5, 19.

Велїаръ јевр., непотребан; ђаво, зао дух: II Кор. 6, 15.

Велми adv. σφοδρῶς, веома. силно: Дел. 27, 18; Јак. 3, 5; Филиб. 4, 10.

Велѣнїе n. δόγμα, заповест: Дел. 17, 7; наредба, пропис: Конд. св. Вас. Вел.; Кан. Бож. п. 7 ирм.; πρόσταγμα, заповед: Кан. у Нед. сир. п. 7 ирм.

Велѣти v. pf. **велю, велиши**, ἐπιτάσσειν, κελεύειν, заповедити: **дꙋховωмъ нечи̑стымъ велитъ** (Марк. 1, 27; Лук. 4, 36); Ст. на Г. в. на Возн.

Вербїе < **връбие** n. ἰστέαι, врбе: Пс 136. 2.

Вервица < **връвьца** f. κομποσχοινίον, бројанице монашке: **да иматъ оузлы** (κόμπους) **сто и три** (Ном. пр. 87).

Вервъ < **връвь** f. σχοινίον, уже, конопац, узица: Јов. 2, 15; Дел. 22, 15.

Вергати < **връгати** v. impf. **вергаю, -еши**, ῥίπτειν, бацати; **-сѧ**, **во гробы**: Ст. у Ч. погреб.

Вергнꙋти < **връгнѫти**, v. pf. **-нꙋ, -неши**, в. **врещи**.

Вереѧ < **вереꙗ** f. μόχλος, довратак, довратник: Пс. 116, 16; 147, 2; **стерлъ еси**: Ст. на Г. в. 6 гл. 2; **и вереи сокрꙋшивый**: Ст. на блаж. воскр. гл. 6; **и сокрꙋшилъ еси вереи вѣчныѧ**: Кан. Ускр. п. 6 ирм.

Вертепъ < **врътъпъ** m. σπήλαιον, пешчера, пећина: Пс. 141 у натпису; Мат. 21, 13; Марк. 11, 17; Јевр. 11, 38; Ст. на Г. в. у Нед. св. от.; Кан. у Нед. цвет. п. 8 т. 3.

Верховникъ < **връховьникъ** m. κορυφαῖος, који је на врху, првак, поглавица: Сл. на хвал. пр. Ил.

Верхотворецъ < **връхотворьць** m. ὀροφουργός, творац града: Кан. воскр. гл. 8 п. 3 ирм.

Верхꙋ < **връхоу** adv. ἐπάνω, врху, поврх, изнад, одозго: Пс. 107, 5; Мат. 2, 9; Лук. 11, 44.

Верхъ < **връхъ** m. 1) ὀφρύς, ἄκρον, врх: Лук. 4, 29; Јов. 2, 7; Јевр. 11, 21; 2) κεφαλή, глава: I Мојс. 11, 4; **прикоснисѧ бж҃твенномꙋ моемꙋ верхꙋ**: Ст. на VI часу уочи Богој.; **владычню**: Ст.

на хвал. на Богој.; 3) κορυφή, сила, моћ, власт: верхъ оучителей, τὴν κορυφὴν τῶν διδασκάλων, највиши учитељи (Конд. на св. Три Јер.); верхъ (κορυφή), ѿ страданїй: Троп. Прен. м. св. архђ. Стеф.; верхъ апостолωвъ (κορυφεῖος), првих апостола: Конд. св. ап. П. и П.

Весленикъ m. κωπηλάτης, лађар, веслар: Јез. 27, 8. 9.

Весна f. τὸ ἔαρ, пролеће: Свјет. на св. Георг.

Весненъ < **весньнъ** 3. пролећни: цвѣтъ (Ст. па хвал. на св. Георг.).

Весь < **вьсь** f. 1) κώμη, село: Мат. 9, 35; 2) χωρίον, место, местанце: Јов. 4, 5.

Весь, вся, все, < **вьсь, вьсꙗ, вьсе** adj. pron., πᾶς, πᾶσα, πᾶν, сав, сва, све; Мат. 2, 3; 3, 5; 5, 29 и др.

Ветхїй 3. παλαιός, стари, старински: III Мојс. 25, 22; Мат. 13, 52; Лук. 5, 39; Рим. 6, 6; квасъ: I Кор. 5, 7; человѣкъ: Еф. 4, 22; Кол. 3, 9; завѣтъ, 22 књиге Св. писма које су написали Мојсије и пророци.

Ветхость f. παλαιότης, старост, старина: Рим 7, 6; ѿрѣши егѡ ветхость (Мол. у Ч. оглаш.), entkleide ihn des alten Wesens (*Мальц.*, Таинства стр. 46).

Ветшати v. impf. -шаю, -еши, παλαιοῦσθαι, старити: влагалища не ветшающа (Лук. 12, 23).

Вечерѧ f. δείπνον, вечера: Мат 23, 6; гозба: Марк. 12, 39.

Вечерѧти < **вечерꙗти** v. impf. -ѧю, -ѧеши, δειπνεῖν, вечерати, ужинати: Лук. 17, 8; Апок. 3, 20.

Вещественъ, -ый < **вештьствьнъ** 3. ὑλικός, телесан, чулан, материалан: страсть (Ч. погреб. свешт. ик. 18); мѹдрованїе: Мол. Ант. у Повеч.

Вещество < **вештьство** n. ὕλη, материја, твар: Кан. анг. хран. п. 7 т. 3.

Веществовати v. impf, -ствѹю, -еши, διαπραγματεύεσθαι, бавити се неким послом: ослѧтогоненїемъ (Син. у I Нед. В. п.).

Вещный < **вештьнъ** 3. προσύλος, стваран: вещнагѡ желанїѧ превышши покажи (Кан. анг. хран. п. 6 богор.).

Вещь < **вешть** f. 1) πρᾶγμα, ствар: положилъ еси въ сердцѣ твоемъ вещь сїю (Дел. 5, 4); догађај: мнози начаша чинити повѣсть ѡ извѣствованныхъ въ насъ вещехъ (Лук. 1, 1); парница: вещь, имѣѧ ко иномѹ сѹдитисѧ (I Кор. 6, 1); посао: да не наложитсѧ емѹ никаѧже вещь (V. Мојс. 24, 5); 2) ὕλη, материја; дрво, шума: се малъ огнь, коль велики вещи сожигаетъ (Јак. 3, 5).

Ведакадъ m. јевр., οἶκος κάμψεως, место где пастири стрижу овце, пастирска колиба: IV Цар. 10, 12.

Ведганъ m. јевр. βαιθγάν, дом у врту: IV Цар. 9, 27.

Ведиль m. јевр., дом Божји: I Мојс. 35, 6; Суд. 20; 26; 21, 2.

Вжаждати < **въжаждати** v. impf. вжаждѹ, -ждеши, διψᾶν, жеднети: Апок. 7, 16; -сѧ, осећати жеђу, бити жедан, жеђовати: Јов. 4, 13. 14; 6, 35.

Вжещи < **въжешти** v. pf. вжегѹ, -жеши, вжегѹтъ, ἅπτειν, ужећи, упалити: Лук. 8, 16; 11, 33.

Вжигати < **въжигати** v. impf. -гаю, -еши, κῆαν, ἅπτειν, палити, запаљивати: Мат. 5, 15; Лук. 15, 8.

Взаемъ adv. ἀμοιβαίως, узајамно, уз наплату, у зајам: I Тим. 5, 4.

Взаимодати v. pf. -дамь, -даси, δανεῖζειν, у зајам дати, позајмити, посудити: Кан. воскр. гл. 7 п. 9 ирм.

Взаимъ дати, δανεῖζειν, дати у зајам некоме: Лук. 6, 34. 35; χρῆναι узајмити од некога, посудити: Лук. 11, 5.

Взалкати < възалъкати v. impf. взалчꙋ, -чеши, взалчꙋтъ, πεινᾶν, огладнети: Мат. 4, 2; Марк. 2, 25 и др.; -сѧ, бити гладан: Мат. 25, 35; Лук. 6, 3; Јов. 6, 35.

Вземлѧй part. praes. act. сл. обл. од взимати, αἴρων, који узима: грѣхи міра (Јов. 1, 29).

Вземъ, -ши, -ше, part. praet. act. I од взѧти < възати: Мат. 13, 31. 33.

Взимати < възимати v. impf. -аю, -еши; вземлю, вземлеши, αἴρειν, узимати: Лук. 6, 29. 30; -сѧ, περιαιρεῖσθαι, узимати се: покрывало: II Кор. 3, 16.

Взирати < възирати v. impf. -раю, -еши, ἀθενίσαι, посматрати, гледати: Дел. 1, 10; 3, 12 и др.

Взлысина < възлысина f. ἀναφαλάντωμα, ћела: III Мојс. 13, 42.

Взоръ < възоръ m. θεωρία, вид, образ, поглед: Јез. 10, 10.

Взлѣсти < възлѣсти v. pf. взлѣзꙋ, -зеши, ἀναβαίνειν, попети се: Лук. 5, 19.

Взывати v. impf. -ваю, -еши, κράζειν, кричати, викати: Дел. 16, 17; κραυγάζειν, викати, молити: Троп. св. архђ. Стефан.

Взыграти < възиграти v. impf. -граю, -еши, σκιρτᾶν, скакати, играти: Лук. 6, 23; -сѧ, заиграти се: Лук. 1, 41. 44.

Взысканіе < възисканиѥ n. συζήτησις, распра, већање: многꙋ же взысканїю бывшꙋ (Дел. 15, 7); ζήτημα, питање: егоже ѡбрѣтохъ ѡглаголꙋема ѡ взысканїи закона ихъ (Дел. 23, 29); ζήτησις, истраживање, испитивање: Син. у II Нед. В. п.; ἀναζήτησις, потраживање: заблꙋждшагѡ овчате (Мол. у Јелеосв.).

Взыскатель < възискатель m. σηζητήτης, испитивач, истраживач: Ак. Бог. ик. 9.

Взыскати < възискати v. impf. взыскаю, -еши; взыщꙋ, -щеши, ζητεῖν, тражити, истраживати, искати, испитивати: Јов. 7, 34; ἀναζητεῖν, потражити: Богор. воскр. гл. 6; ἐκζητεῖν, изискивати, испитивати: Стат. на В. суб. I ст. 45; -сѧ, ἐκζητεῖσθαι изискивати се: Лук. 12, 48.

Взыти < възити, v. pf. взыдꙋ, -деши, ἀναβαίνειν, узићи, изићи: ѿ воды (Мат. 3, 16); успети се, попети се: на горꙋ (Мат. 5, 1; 14, 23; Марк. 3, 13; Лук. 9, 28; Јов. 6, 3); взыде Богъ во воскликновенїе, узнесе се Бог при клицању: Пс. 46, 6; взыде на сердце емꙋ, дође му на ум: Дел. 7, 23; взыти на памѧть, изићи на памет: Дел. 10, 4.

Взѧти < възати, v. pf. возмꙋ возмеши, αἴρειν, λαμβάνειν, узети: персть вземь ѿ земли (I Мојс. 2, 7); ꙗкѡ къ тебѣ взѧхъ дꙋшꙋ мою (Пс. 142, 8) т. ј. Теби тежим, Теби обраћам погледе (Злат.), у Тебе се уфам (*Влаш.*, IV, 213); возметъ крестъ свой: Мат. 16, 24; Марк. 8, 34; ἐπαίρειν, подигнути: возмите рꙋки вашѧ во стаѧ (св. Лит. Злат.); -сѧ, αἴρεσθαι, λαμ-

βάνεσθαι, одузети се, узети се: Мат. 13, 12; отворити се: и взѧшасѧ врата плачевнаѧ (Ст. на Г. в. воскр. гл. 5).

Видецъ < видьць m. γνώστης, који види, зналац: Сл. на хвал. у Нед. Сам.

Видъ m. εἶδος, вид, лице, облик, обличје: и дꙋхъ во видѣ голꙋбинѣ (Троп. Богој.); Ст. на Г. в. у I Нед. В. п.

Вина f. 1) αἰτία, узрок: пꙋстити женꙋ свою по всѧкой винѣ (Мат. 19, 3); всѣхъ благихъ вина: Мол. у Изобр.; кривица: никоеѧже ѡбрѣтаю вины въ человѣцѣ семъ (Лук. 23, 4); Јов. 18, 38; 19, 4. 6; 2) πρόφασις, изговор: непщевати вины ѡ грѣсѣхъ, измишљавати изговоре за грехе (Пс. 140, 4); нынѣ же вины не имꙋтъ ѡ грѣсѣ своемъ (Јов. 15, 22); дволичење, лицемерство, лаж: и виною далече молитвы творѧще (Мат. 23, 14; Лук 20, 47); 3) αἰτίαμα, кривица, тужба, оптужба: тѧжки вины приносѧще на Павла (Дел. 25, 7); 4) ἀφορμή, повод, прилика, почетак: грѣхъ бо винꙋ прїемь заповѣдїю, прелсти мѧ (Рим. 7, 11); моћ, власт: прїемше вины тожде творити (Мол. прошч. у Ч. погреб.); 5) ἔγκλαμα, прекор, неправда: попалѧѧ моѧ грѣхѡвныѧ вины (Мол. 11 у Послед. прич.).

Виновенъ < виновьнъ, -ый 3. αἴτιος, који је узрок нечему, који даје повод нечему: Јевр. 5, 9; благихъ виновнаѧ: Кан. Богор. п. 3 т. 1; иже торжествꙋ виновнагѡ: Ст. на стих. св. кн. Лаз.

Виновникъ m. αἴτιος, узрочник; окривљен, крив: Ст. св. кн. Лаз.

Винословствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, αἰτιολογεῖν, испитивати узроке, почетке: Син. у Нед. М. и ф.

Висѣти v. impf. вишꙋ, висиши, κρεμᾶσθαι, висити: проклѧтъ всѧкъ висѧй на древѣ (Гал. 3, 13); Дел. 28, 4; садржавати се: въ сїю обою заповѣдїю весь законъ и пророцы висѧтъ (Мат. 22, 40).

Виталница f. κατάλυμα, гостионица, стан, соба: Марк. 14, 14.

Витати v. impf. -таю, -еши, 1) κατασκηνοῦν, гнездити се, правити гнездо: на вѣтвехъ (Мат. 13, 32; Марк. 4, 32); 2) καταλῦσαι, становати, ноћити, ићи на конак: да шедше во окрестныѧ весы и села витаютъ (Лук. 9, 12); свратити: ко грѣшнꙋ мꙋжꙋ вниде витати (Лук. 19, 7).

Витїйствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ῥηγορεύειν, лепо, красноречиво говорити и писати, прослављати: Кан. Дух. п. 9 ирм.

Витїѧ f. говорник: стыхъ церквей витїѧ и свѣтилниче (Ст. на лит. 3 на св. П. и П.).

Витый 3. ἐλίκτος, вит, кривуљаст: III Мојс. 6, 21.

Вихръ m. αὖρα, ветар: въ вихрѣ тонцѣ (Ст. на Г. в. 2 на пр. Ил.).

Вїноградъ m. 1) ἀμπελών, -ῶνος, виноград: иже насади вїноградъ (Мат. 21, 33; Марк. 12, 1; Лук. 20, 9); 2) ἡ ἄμπελος, винова лоза, чокот: въ снѣ моемъ бѧше вїноградъ предо мною (I Мојс. 40, 9).

Вїсокосъ indecl., βίσεξτος. преступна година.

Вкратцѣ adv. συντόμως, укратко: Дел. 24, 4.

Вкȣпѣ adv. ὁμοῦ, ἅμα, уједно, заједно, скупа: Јов. 21, 2, Дел. 2, 1.

Вкȣсити < **въкѫсити** v. pf. **вкȣшȣ, вкȣсиши**, γεύεσθαι, окусити: вїна бывшагѡ ѿ воды (Јов. 2, 9); овъ оубѡ вкȣшь: Ст. на блаж. воскр. гл. 4.; смерти: Мат. 16, 28; Марк. 9, 1; Лук. 9, 27; Јов. 8, 52; Сјед. воскр. гл. 3; искусити: понеже вкȣсисте ꙗкѡ благъ Гдь (I Петр. 2, 3).

Вкȣсъ < **въкоусъ** m. γεῦσις, укус, опит: вкȣсъ прїѧти, испипати, уверити се: II Мак. 13, 18.

Влагалище < **вълагалиште**, n. βαλάντιον, торба: Лук. 10, 4; кеса за новце: Лук. 22, 35.

Влагати < **вълагати**, v. impf. **-гаю, -еши**, βάλλειν, бацати: во огнь (Јов. 15, 6); ἐμβάλλειν, спуштати: Ст. на Г. в. 2 у Нед. расл.; εἰσφέρειν, улагати, метати: оузды во оуста (Јак. 3, 3).

Владыка m. 1) ἡγεμών, вођа, владалац: ничимже менши еси во владыкахъ Іȣдовыхъ (Мат. 2, 6); 2) δεσπότης, господар, господ: нынѣ ѿпȣщаеши раба твоего, Владыко (Лук. 2, 29); Конд. св. архђ. Ст.; 3) οἰκοδεσπότης, домаћин: домȣ владыка (Лук. 13, 25; 14, 21; 22, 11); 4) ἐξουσία, власт: и азъ человѣкъ есмь подъ владыкою оучиненъ (Лук. 7, 8); 5) епископ.

Владычествїе n. ἡ ἀρχή, власт, господство: Пс. 102, 22.

Владычество n. 1) ἡγεμονία, владавина, влада: Тїверїа кесарѧ (Лук. 3, 1); 2) ἐξουσία, поглаварство, власт: егда же приведȣтъ вы на.., владычества (Лук. 13, 11).

Владычествовати v. impf. **-ствȣю, -ствȣеши**, ἡγεμονεύειν, владати: Пс. 58, 4.

Владычный 3. ἡγεμονικός, владалачки: Пс. 50, 14.

Владѣти v. impf. **-дѣю, -еши**; 1) ἄρχειν, владати, управљати: ꙗзыки (Марк. 10, 42; Рим. 15, 12); 2) ἐξουσιάζειν, имати нешто у власти, бити господар над неким: жена своимъ тѣломъ не владѣетъ но мȣжь (I Кор. 7, 4); 3) αὐθεντεῖν, господарити: женѣ... не повелѣваю.. владѣти мȣжемъ (I Тим. 2, 12); владѣющїй, part. praes. act. сл. обл., ἐξουσία, власт: владѣющымъ повиноватисѧ (Тит 3, 1); владѧщїй, part. praes. act. сл. обл. од владѣти, ἡγεμονεύων, који влада: владѧщȣ Сѵрїею Кѵринїю (Лук. 2, 2).

Влазити < **вълазити** v. pf. **влажȣ, -зиши**, ἐμβαίνειν, улазити, ући: иже первѣе влазѧше.. (Јов. 5. 4).

Властительное n. ἐξουστιατικὸν, власт, сила, моћ: Ст. на хвал. 3 у Нед. месоп.

Власъ m. 1) θρίξ, длака: ѿ власъ велблȣждь (Мат. 3, 4; Марк. 1, 6); 2) κόμη, коса на глави: власы главы своеѧ ѡтре (Лук. 7, 44; Јов. 11, 2; 12, 3); мȣжь аще власы раститъ, безчастїе емȣ есть: I Кор. 11, 14.

Власѧница < **власѧница** f. σάκκος, власеница, груба хаљина од вуне или од животињских длака коју су носили монаси *(Микл.)*.

Власѧнъ < **власѣнъ** 3. τρίχινος, длакав, чупав, од длаке, од вуне: Апок. 6, 12.

Влачити v. impf. **влачȣ, -чиши**, σύρειν, вући, вуцарати: Дел. 8, 3.

Влаѧтисѧ < **въла́ѧтисѧ** v. impf. **влаюсѧ, -ешисѧ**, 1) βασανίζεσθαι, мучити се, бити у невољи, налазити се у опасности; бити бацан тамо амо: **волнами** (Мат. 14, 24); 2) κλυδωνίζεσθαι, колебати се, љуљати се: **да не бываемъ ктомꙋ младенцы, влающесѧ..** (Еф. 4, 14);

Влещи < **влѣшти** v. impf. **влекꙋ, -чеши**, σύρειν, ἕλκειν, вући привући: **мрежꙋ рыбъ** (Јов. 21, 8); **на сꙋди́ща** (Јак. 2, 6); **пред' сꙋдилище**: Ст. на Г. в. у Нед. мес.

Вливати < **въливати** v. impf. **-ваю, -еши**, βάλλειν, уливати: Мат. 9, 17; Марк. 2, 22; Лук. 5, 37. 38; **-сѧ**, ἐπιβάλλειν, провалити, продрети: Марк. 4, 37.

Влїѧти < **въливати** v. impf. **влїю, влїеши** в. **вливати**: Марк 2, 22; Јов. 13, 5.

Влѣзти < **вълѣзти** v. pf. **влѣзꙋ, -зеши**, ἐμβαίνειν, ући: **въ корабль** (Мат, 9, 1; Марк. 8, 10. 13; Лук. 5, 3; 8, 22. 37; Јов. 6 17 squ.); **влѣзшїй** 3. part praet. act. I сл. обл.: Мат. 14, 32.

Влѣпотꙋ adv. εἰκότως, као што треба, као што је право, пристојно, прилично: II Кор. 11, 20; Ст. на блаж. на Рожд. св. Јов.

Вмалѣ adv. μικρόν, наскоро: **вмалѣ и ктомꙋ не видите мене** (Јов. 16, 16—19); ἐν ὀλίγω, замало: **и вмалѣ и во мнозѣ** (Дел. 26, 29); πρός ὀλίγον, за кратко време: **пара бо есть ꙗже вмалѣ ꙗвлѧетсѧ** (Јак. 4, 14); δι' ὀλίγων, кратко, мало: **вмалѣ написахъ** (I Петр. 5, 12); διὰ βραχέων, не много, укратко: **вмалѣ написавъ послахъ вамъ** (Јевр. 13, 22); πρὸ μικροῦ, замало: **егоже вмалѣ солнце на крестѣ висима оузрѣвшее** (Сл. на стих. на В. пет.).

Вметати < **въметати** v. impf. **-таю, -еши**, βάλλειν, бацати: **во огнь** (Мат. 7, 19); **мрежи въ море**: Мат. 4, 18; Марк. 1, 16; мећати: **двѣ лептѣ** (Лук. 21, 2); **вмещꙋ, -щеши: въ пещь вмещемꙋ** (Лук. 12, 28); **-сѧ**, бацати се: Лук. 3, 9.

Вмꙋжествитисѧ < **въмѫжествитисѧ** v. impf. **-ствлюсѧ, -ствишисѧ**, ἀνδρίζεσθαι, показивати се као човек, храбро се понашати: Син. у Суб. Ак.

Вмꙋжитисѧ < **въмѫжитисѧ** v. pf. **-жꙋсѧ, -жишисѧ**, ἀρρενοῦσθαι, храбро се понашати, држати се као човек: **тѣхъ доблесть ми, дꙋше вмꙋжившисѧ оукрѣписѧ** (Кан. св. Андр. крит. ст. 5 на блаж.).

Вмѣнити < **въмѣнити** v. pf. **вмѣню, -ниши**, λογίζεσθαι, убројити, урачунати, примити: **грѣха** (Рим. 4, 8); мислити: **егоже вмѣнисте стрещи** (Ст. на хвал. воскр. гл. 4); ἄγειν, држати, сматрати: **сїѧ вмѣнихъ Хр҃та ради тщетꙋ** (Филиб. 3, 7); **-сѧ**, бити прибројан некоме: **со беззаконными** (Марк. 15, 28; Лук. 22, 37); **въ мертвыхъ**: Троп. непор. воскр.; Ст. на блаж. воскр. гл. 4; **ꙗкѡ овцы заколенїѧ**: Кан. воскр. гл. 1 п. 6 ирм.; урачунати се у нешто: **въ правдꙋ** (Јак. 2, 23; Рим. 4, 3. 22; Гал. 3, 6.).

Вмѣнѧти < **въмѣнѧти** v. impf. **-нѧю, -еши**, 1) λογίζεσθαι, урачунавати, примати: **правдꙋ** (Рим. 4, 6); 2) ἄγειν, држати, сматрати: **всѧ оуметы быти, да Хр҃та прїѡбрѧщꙋ** (Филиб 3, 8); **-сѧ**, урачунавати

се, примати се: вѣра его къ правдѣ (Рим. 4, 5).

вмѣстилище <въмѣстилиште n. χώρα, место, стан: Ак. Бог. ик. 8; χωρίον, простор, тврђава: Кан. Бож. п. 9 ирм.

вмѣстити <въмѣстити v. pf. вмѣщѫ, -стиши, χωρεῖν, примити: могїй вмѣстити да вмѣститъ (Мат. 19, 12); II Кор. 7, 2; сместити: ни самомѹ мню всемѹ мірѹ вмѣстити пишемыхъ книгъ (Јов. 21, 25); ко оутроквѹ: Сјед. воскр. гл. 3 богор.; Хр҃та жизнодавца: Прип. 9 п. богор. у Среду препол.; невмѣстимое Слово: Ст. на Г. в. на Завед.; Бога вмѣщшаго ко оутроцѣ: Ст. на лит. богор. на св. Три Јер.; садржавати, по Вуку: узимати: вмѣстѧщыѧ по дцѣма или трїема мѣрамъ (Јов, 2, 6).

вмѣстообразный <въмѣстообразьнъ 3 ἀντίτυπος, исти такав: и предложше вмѣстообразнаѧ сѣаго тѣла и крове (Мол. у св. Лит. Вас.).

вмѣсто adv. ὑπὲρ, ἀντί, уместо: Мат. 2, 22; Филим. 1, 13.

вмѣщати <въмѣштати v. impf. -щаю, -еши, χωρεῖν, примати, схватати, разумевати: словесе (Мат. 19, 11); подносити: якоже вмѣщахѹ оученицы Твои славѹ (Конд. Преобр.); -ся, смештати се, пролазити: ко чрево (Мат. 15, 17); вмѣщаѥтсѧ неизмѣнно весь къ тѣ: Троп. у суб. V нед. В. п.; ко оутроквѹ дѣвичѹ: Сл. на Г. в. на Благов.

вногда <въногда conj. temp. ἐν τῷ, ὅταν, када: вногда коззвати (ἐν τῷ κεκραγέναι) ми къ тебѣ (Пс. 140, 1); вногда быти емѹ на мѣстѣ: Лук. 11, 1; вѣдити ти: Рим. 3, 4; ἡνίκα, кадгод, како, чим: вногда же шкрадѫтсѧ ко Гдѹ (II Кор. 3, 15),

вногдѹ <въногдѫ adv. ἐξάπινα, ἐξαίφνης, αἰφνίδιος, ἄφνω, наједанпут, изнанада, неочекивано: Пс. 63, 5; 72, 19; Марк. 9, 8; Лук. 21, 34; Дел. 2, 2; I Сол. 5, 3; Прип. 9 п. на Преобр. Ст. на Г. в. у нед. Том.

внимати v. impf. - маю, -еши; внемлю, -леши, προσέχειν, пазити: внимай себѣ (I Тим. 4, 16); внемлите мл҃тыни вашеѧ не творити предъ человѣки (Мат. 6, 1); чувати се: ѿ лжывыхъ пророкъ (Мат. 7, 15); слушати: глаголемымъ ѿ ф҃илиппа (Дел. 8, 6); бити одан нечему: кїнѹ многѹ (I Тим. 3, 8); вникати мыслїю, сећати се: Сјед. воскр. гл. 4.

внити <въшити v. pf. внидѹ, -деши, εἰσέλθειν ући: къ цр҃твїю нб҃но (Мат. 7, 21; Марк. 9, 47 sqq; Јов. 3, 5).

внитїе <въшитие n. εἴσοδος, улазак: Дел. 13, 24.

внѣтренъ, -ный <вънѫтрьнь 3. ὁ ἔσω, унутрашњи *(Микл.)*; внѹтренняѧ adj. n. pl. τὰ ἥπατα, (од ἧπαρ, јетра) унутрашњост, утроба, срце: I Мојс. 19, 6; Пс. 102, 2.

внѣтрь <вънѫтрь adv. ἔσωθεν, ἔσω, унутри: Мат. 7, 15; Марк. 14, 54 и др.

внѣтрьнюдь <вънѫтрѣшдоу adv. ἔσωθεν, изнутра Мат. 23, 25. 27. 28.

внѹчѧ <въноуча n. ἔκγονος, унук: I Тим. 5, 4.

внѹшати <въноушати v. impf. -шаю, -еши, ἐνωτίζεσθαι, слушати: гласъ кающїйсѧ Богъ (Кан. св. Андр. Крит. п. 2 т. 1).

Внꙋшити < въноушити v. pf. внꙋшꙋ, -шиши, ἐνωτίζεσθαι, чути: глаголы моѧ (Пс. 5, 2); моленїе мое: Пс. 38, 13; 142, 1; Син. на Ускрс.

Внѣ praep. ἔξω, ван, изван: града (Дел. 7, 58; 14, 19; 21, 5; Апок. 14, 20); братъ: Јевр. 13, 12; adv. споља, напољу: стоѧхꙋ (Мат. 12, 46).

Внѣꙋдꙋ < вънѣѭдоу adv. ἔξωθεν, споља: Мат. 23, 27. 28; Марк. 7, 15; II Кор. 7, 5 и др.

Внѣшній 3. ὁ ἔξω, спољашњи: II Кор. 4, 16 и др.

Внѧти < вънѧти v. pf. вонмꙋ, вонмеши, προσέχειν, слушати, пазити: гласꙋ моленїѧ моегѡ (Пс. 5, 3); внѧтъ оухо твое: Пс. 9, 38; вонми въ помошь, похитај, притеци у помоћ: Пс. 37, 23; вонми небо: Кан. св. Андр. крит. п. 2 ирм.; вонми мл҃твѣ моей: Кан. у Ч. погр. млад. п. 8 богор.; вонменъ, миръ всѣмъ (Служ.); -сѧ, τύφειν, запалити се: лена внемшасѧ не оугаситъ, жишка запаљена неће угасити (Мат. 12, 20).

Воанергесъ јевр., синови громовни; име које је Спаситељ дао Зеведејевим синовима Јакову и Јовану: Марк. 3, 17.

Воврещи < въврѣшти v. pf. -вергꙋ, -жеши, βάλλειν, убацити, донети: миръ на землю (Мат. 10, 34); бацити: въ дебрь огненнꙋю (Лук. 12, 5); низвести: огнѧ на землю (Лук. 12, 49).

Вогнѣздитисѧ < въгнѣздитисѧ v. pf. -гнѣждꙋсѧ < -гнѣжѫсѧ, -здишисѧ, ἐννεοτεύειν, угнездити се, свити гнездо: пти̑цы (Пс. 103, 17).

Водворитисѧ < въдворитисѧ v. pf. -дворюсѧ < -дворѭсѧ, -ришисѧ, αὐλίζεσθαι, 1) настанити се, починути: дꙋша во благихъ (Пс. 24, 13); въ пꙋстыни: Пс. 54, 8; въ кровѣ Бога небеснагѡ (Пс. 90, 1); въ нб҃ныхъ чертозѣхъ: Узглас у Ч. погр. млад.; Ст. на лит. Рожд. св. Јов. Прет.; Син. на В. четврт.; 2) преноћити: и водворисѧ тꙋ (Мат. 21, 17).

Водворѧтисѧ < -въдворѧтисѧ v. impf. -рѧюсѧ < -рѧѭсѧ, -ешисѧ 1) αὐλίζεσθαι, боравити, ноћивати: въ горѣ (Лук. 21, 37); 2) καθέζεσθαι, седети, налазити се: ѧзыкъ водворѧетсѧ во оудѣхъ нашихъ (Јак. 3, 6); 3) βραβεύειν, владати: миръ Бж҃їй да водворѧетсѧ въ сердцахъ нашихъ (Кол. 3, 15).

Водитисѧ < водитисѧ v. impf. вождꙋсѧ < вождѫсѧ, -дишисѧ, ἄγεσθαι, управљати се, владати се: Рим. 8, 14.

Водоносъ m. 1) ὑδρία, суд за воду, крчаг: Јов. 2, 6. 7; 4, 28; 2) ὑδροφόρος, водоноша *(Микл.)*.

Водотечь f. χείμαρρος, поток: V Мојс. 9, 21; IV Цар. 18, 17; 20, 20.

Водоточный 3. ὑδατόῤῥυτος, кишан: облакъ (Конд. св. Ил.).

Водотрꙋдїе n. δυσουρία, тешко мокрење; водена болест, жучна болест: Син. у пет. Светле седм.

Водрꙋжати < въдрѫжати v. impf. -жаю, -еши, πηγνύναι, забадати: копїе (Проском.).

Водрꙋженіе < въдрѫжениѥ n. ἐδρασμός, темељ, утврђење: Ст. на хвал. 2 св. ап. П. и П.

Водрꙋзити < въдрѫзити v. pf. -дрꙋжꙋ, -зиши, πηγνύναι, подигнути, утврдити, начинити: скинію (Јевр. 8, 2); землю: Кан. воскр.

гл. 5 п. 3 ирм.; древо: Сјед. 1 на Воздв.; церковь: Ст. на блаж. св. П. и П.; приковати: плотїю водрꙋженъ (Ант. 15 на В. четврт.); усадити, убости: копїе (Служеб.).

Вожделѣніе < въжделѣние n. ἐπιπόθησις, жарка жеља: II Кор. 7, 11.

Вожделѣнный < въжделѣньнъ 3. ἐπιποθητικός, пожељен: Филиб. 4, 1.

Вожделѣти < въжделѣти v. impf. -лѣю, -еши, ἐπιθημῆσαι, живо желети: Мат. 5, 28; 13, 17; Лук. 17, 22; Апок. 9, 6; жудети, чезнути за нечим: еже паче смысла вожделѣлъ еси мꙋжески, жудео си за оним што је изнад разума (Конд. св. Павлу).

Вожденіе < вождение n. ἡγεσία, вођење, вођство: Кан. Бож. п. 9 прип. 3.

Вождь m. ἡγούμενος, војвода: из' тебе бо изыдетъ вождь (Мат. 2, 6); ὁδηγός, вођ: горе вамъ вожди слѣпїи (Мат. 23, 16. 24); χειραγωγός, руководилац: и ѡсѧзаѧ искаше вожда (Дел. 13, 11).

Возатай n. ἡνίσχος, возач: II Пар. 18, 33.

Воз'благаѧ в. возъ.

Воз'благодать в. возъ.

Возблагодꙋшествовати < възблагодоушествовати v. impf. -ствꙋю, -еши, охрабрити се: Прем. Сол. 18, 6.

Возблагословитисѧ < възблагословитисѧ v. pf. -словлюсѧ, -вишисѧ, εὐλογηθήσασθαι, прославити се, узвисити се: Дел. 3, 25.

Возбнꙋти < възбънѫти v. pf. возбнꙋ, возбнеши, ἀνανήφειν, отрезнити се, пробудити се, пренути се, доћи к себи: Син. у Нед. блуд. сина.

Возбраненъ, -ый < -браньнъ 3. κωλυθείς, забрањен, спречен: Дел. 16, 6; ἐνεκοπτόμενος, задржан: Рим. 15, 22.

Возбраникъ m. πρόμαχος, борац, бранич: бл҃гочестїѧ (Конд. св. кн. Лаз.).

Возбранити v pf. -браню, -ниши, κωλύειν, забранити: Марк. 9, 38; ἀνακόπτειν, спречити, сметати: Гал. 5, 7; I Сол. 2, 18.

Возбранѧти < възбранѧти v. impf. -нѧю, -еши, διακωλύειν, забрањивати, закраћивати, задржавати, запречавати, сметати, стајати на путу: Мат. 3, 14; 19, 14; Дел. 8, 36; 24, 23; III Јов. 1, 10; I Кор. 14, 39.

Возбранный < -браньнъ 3. part. praet. pass. сл. обл. од возбрати, ὑπερμάχος, који се борио за кога: возбранной воеводѣ, војвоткињи која се борила за нас (Конд. Благов.); храбар: возбранномꙋ... застꙋпленїю твоемꙋ (Конд. Обнов. хр. св. Георг.).

Возбрати < възбьрати v. impf. -борю, -бореши, ὑπερμαχεῖν, борити се за кога: Конд. Благов.

Возбрѧцати < -брѧцати v. impf. -цаю, -еши, βομβάζειν, звечати, брујати, орити се: Ст. на лит. на св. арх. Мих.

Возбꙋдити < възбоудити v. pf. -бꙋждꙋ, -диши, ἐγείρειν, пробудити: Мат. 8, 25; Марк. 4, 38.

Возбꙋждати v. impf. -ждаю, -еши, διεγείρειν, будити: II Петр. 3, 1; -сѧ, ἐξυπνίζειν, будити се: Дел. 16, 27.

Возводителнѡ adv. ἀναγωγικῶς, друкчије речено, другим речима: Син. у VI Нед. по св. Пасци.

Возводити v. impf. -вождꙋ, -диши, αἴρειν, узносити, подизати: на небо очи мои возвожꙋ (Степ. воскр. гл. 6 ант. 1).

Возвращати v. impf. -щаю, -еши, ἀποδιδόναι, враћати: Лук. 19. 8; ὑποστρέφειν, повраћати, обраћати: въ землю (Мол. у Ч. погр. свешт.).

Возврещи < възврѣшти v. impf. -вергꙋ < връгѫ, -жеши, ἐπιῤῥίπτειν, набацити, метнути, положити: возверзи на Гд҃а печаль твою (Пс. 54, 23); I Петр. 5, 7; прострети: ри҆зы своѧ҆ на жребѧ (Лук. 19, 35).

Возвышатисѧ < възвишатисѧ v. impf. -шаюсѧ, -ешисѧ, μεταίρειν, у вис се подизати, у висини лебдети: серафїмы (Мол. на св. Лит. Злат.).

Возврѣти < възврѣти v. pf. -врю, -вриши, βράζειν, узаврети, ускипити; узварити: Јез. 24, 5.

Возвѣвати v. impf. -ваю, -еши, дувати *(Микл.)*.

Возвѣститель m. μηνυτής, гласник, јављач: Ст. на Г. в. у Нед. мирон.

Возвѣстити v. pf. -щꙋ, -стиши, ἀπαγγέλειν, објавити, известити: Мат. 2, 8; Марк. 5, 14; Лук. 7, 18; Јов. 4, 25 и др.; -сѧ, ἀναγγέλειν, διαγγέλειν, δηλοῦν, јавити се, разгласити се: имѧ мое по всей земли (Рим. 9, 17); известити се, дознати: возвѣстисѧ бо ми ѿ васъ (I Кор. 1, 11).

Возвѣщати < възвѣштати v. impf. -щаю, -еши, διαγγέλειν, јављати, проповедати, оглашавати, учити некога, казивати: Лук. 9, 60; Дел. 4, 2 squ.; I Јов. 1, 2; I Кор. 2, 1 и др.; ἀναγγέλειν, признавати: Пс. 37, 19; καταγγέλειν, навештавати, заказивати: Мол. у св. Лит. Вас.; Син. на Ускрс; -сѧ, проповедати се, гласати се: Пс. 58, 1. 3; Рим. 1, 8.

Возвѣѧти < възвѣѧти v. pf. -вѣю, -еши, πνεῖν, духнути: вѣтри (Мат. 7, 25. 27); βάλλειν, ударити, задувати: противенъ емꙋ вѣтръ бꙋренъ (Дел. 27, 14).

Возглавити v. pf. -главлю, -иши, ἀνακεφαλαιώσασθαι, скупити под једну главу, сабрати, укратко саставити: Еф. 1, 10.

Возглавїе < възглавие n. προσκεφάλαιον, јастук, узглавље: Јез. 13. 20; I Цар. 19, 13; III Цар. 19, 6; II Јездр. 3, 8.

Возглавница f. προσκεφάλαιον, узглавље: Марк. 4, 38.

Возглаголати v. impf. -голю, -леши, 1) λαλεῖν, говорити: не пецытесѧ какѡ или что возглаголете (Мат. 10, 19; Марк. 13, 11); 2) κατηγορεῖν, оптужити, окривити кога: да на него возглаголютъ (Мат. 12, 10; Марк. 3, 2; Лук. 11, 54).

Возгласити < възгласити v. pf. -глашꙋ, -сиши, φωνεῖν, позвати, дозвати: слѣпца (Марк. 10, 49); запевати: пѣтелъ (Мат. 26, 34. 74. 75; Марк. 14, 30. 68. 72; Лук. 22, 34. 60. 61; Јов. 13, 38; 18, 27); προσφωνεῖν, проговорити вишим гласом: Дел. 21, 40; 22, 2; κράζειν, повикати, ускликнути: Апок. 10, 3.

Возглашати v. impf. -шаю, -еши, ἐπιφωνεῖν, кричати, викати: Лук, 16, 24; 23, 21. 46; φωνεῖν, звати: Дел. 10, 18; 12, 22; προσφωνεῖν, довикивати: Мат. 11, 16.

Возглѧдати < **възглѧдати** v. impf. -даю, -еши, ἐπιβλέπειν, посматрати: Пс. 141, 5.

Возгнѣтити v. pf. -гнѣщꙋ, -тиши, ἀνάπτειν, запалити: во огнь, наложити ватру: Лук. 22, 55; Дел. 28, 2; бж҃твеннагѡ раченїѧ огнь возгнѣщши: Сл. на Г. в. на св. Параск.

Возгорѣтисѧ < **възгорѣтисѧ** v. pf. -горюсѧ, -ришисѧ, ἀνάπτεσθαι запалити се: Лук. 12, 49; πίμπρασθαι, упалити се, надути се, отећи: они же чаѧхꙋ его имꙋща возгорѣтисѧ (Дел. 28, 6).

Возгрѣвати v. impf. -ваю, -еши, ἀναζωπυρεῖν, погревати, оживљавати, распиривати: даръ Божїй (II Тим. 1, 6).

Воздати v. pf., -дамь, -даси, -дадѧтъ, ἀποδιδόναι, вратити, платити: воздасть тебѣ ꙗвѣ (Мат. 6, 4. 6. 18); испунити: клѧ҃твы твоѧ҃ (Мат. 5, 33); воздати слово, дати одговор: I Пет. 4, 5; положити рачун: Лук. 16, 2; оправдати се: Дел. 19, 40; ἀντιποδοῦναι, вратити: мнѣ ѿмщенїе азъ воздамъ (Јевр. 10, 30); ἀπονέμειν, одавати, указивати: честь (I Петр. 3, 7); ἀποτίνειν, наградити, платити: азъ воздамъ (Филим. 1, 19); в. хвалꙋ, εὐχαριστεῖν, захвалити: Мат. 15, 36; Марк. 8, 6: Лук. 18, 11; Јов. 6, 11 squ.; -сѧ, ἀνταποδώσεσθαι, вратити се: воздасть же ти сѧ въ воскрешенїе праведныхъ (Лук. 14, 14; Рим. 11, 35).

Воздаѧнїе < **въздаѧние** n. ἀνταπόδομα, ἀνταπόδοσις, плата: ѿ Господа прїимете воздаѧнїе достоѧнїѧ (Кол. 3, 24); освета: воздаѧнїемъ воздасть намъ за всѧ҃ ѕлаѧ҃ (I Мојс. 50, 15); простре рꙋкꙋ свою на воздаѧнїе: Пс. 54, 21; накнада, награда: воздаждь воздаѧнїе ихъ имъ (Пс. 27, 4); богатое в. во ѡбителѧхъ ст҃ыхъ твоихъ: Мол. у Ч. погреб. свеш.; Мол. у св. Лит. Вас.

Воздаѧти < **въздаѧти** v. impf. -даю, -еши, ἀποδιδόναι, враћати: взаемъ родителемъ (I Тим. 5, 4); в. свидѣтельство, сведочити: Дел. 4, 33; в. хвалꙋ, захваљивати: Лук. 17, 16; ἀνταποδοῦναι: ѕлаѧ҃ воз' благаѧ҃, враћати зло за добро (Пс. 37, 21); ѕла за ѕло: Рим. 12, 17.

Воздвигнꙋти < -двигнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, ἐγεῖραι, подигнути: I Мојс. 14, 22; Марк. 1, 31; воздвиже рогъ спасенїѧ намъ, показа нам узрок спасења: Лук. 1, 69; произвести: ѿ каменїѧ сегѡ чада Авраамꙋ (Мат. 3, 9); обновити: и треми денми воздвигнꙋ ю (Јов. 2, 19); васкрснути: Хр҃та из' мертвыхъ (Рим. 8, 11); I Петр. 1, 21; узвисити: Дв҃да въ царѧ (Дел. 13, 22); ἐπαίρειν, подићи: нѣкаѧ жена гласъ ѿ народа (Лук. 11, 27); ἀναστήσειν, подигнути: пророка вамъ воздвигнетъ Гд҃ь Богъ (Дел. 3, 22; 7, 37); αἴρειν, подигнути: вѣтрила (Дел. 27, 13); главꙋ: Пс. 82, 3; дꙋшꙋ: Пс. 24, 1.

Воздвиженїе n. ἀνύψωσις, ἔπαρσις, уздизање: В. честнагѡ креста, велики Господњи празник, установљен за успомену на знаменити догађај у Цркви Христовој када је Крст Христов пронађен (313) и повраћен из ропства перзијског (614), те је уздизан увис да би Га сви могли видети и клањати Му

се. Назива се и вселѣнское воздвиженїе зато што су, заједно са овим Крстом, почели подизати крстове свуда на храмовима и гробовима хришћанским *(Дјач.)*.

Воздвизати v. impf. -заю, -еши, ὑφοῦν, подизати, узбуркати: житейское море (Кан. у Нед. сир. п. 6 ирм.).

Воздержникъ < **въздръжникъ** m. ἐγκρατεύτος, уздржљивац, који уме да влада собом, испосник: Мол. у св. Лит. Злат.

Воздѣлати v. impf. -лаю, -еши, γεωργεῖν, обрађивати: Конд. св. Георг.

Воздѣнїе n. ἔκτασις, уздизање, ширење: рѹкъ (Ст. по полиј. гл. 8 на Обр. Госп.).

Воздѣти v. pf. -дѣю и **воздѣждѫ** (-дѣжѫ), -дѣеши и **воздѣждеши** (-дѣжеши) 1) αἴρειν, ἐπαίρειν, подигнути, прострети: рѹки (Пс. 43, 21; 63, 5; 133, 3); I Тим. 2, 8; рѹкѹ твою... воздѣжи: Сл. на IX часу уочи Богој.; 2) ἐκτείνειν, ширити: егда же состарѣешися, воздѣжеши рѹцѣ твоѝ (Јов. 21, 18); 3) ἐκπεταννύναι, пружати: весь день воздѣхъ рѹцѣ моѝ (Рим. 10, 21).

Воздѣланїе <-дѣланїе n. ἔπαρσις, подизање: рѹкѹ̀ моею (Пс. 140, 2).

Возждадати v. impf. -ждаждѫ, -ждеши, διψᾶν, жеђовати, бити жедан: Пс. 62, 2; -ся, ожеднети: Мат. 25, 35. 42.

Возжелати v. impf. -лаю, -еши, ἐπιθυμεῖν, пожелети, заискати: Дел. 20, 33; Сл. сјед. св. Георг.

Возжелѣнный 3. ἐπιθυμητής, који жели, тежи за нечим; љубавник, пријатељ: Пс. 18, 11; ποτεινότατος, веома пријатан, жељени: Ст. В. суб. I ст. 60.

Возжелѣти v. impf. -желю, -лиши, ἐπιθυμεῖν, желети, чезнути за нечим: Лук. 22, 15; II Кор. 9, 14; Сл. на хвал. на Благов.

Возжещи < **възжещи** v. pf. -жегѫ, -жежеши, ἐμπυρίζειν, ужећи, упалити: огнемъ сѣтило твое (Пс. 73, 7).

Возжизати v. impf. -жизаю, -еши, ἀνάπτειν, распаљивати, потпаљивати: Кан. Андр. крит. п. 8 т. 1.

Воззванїе n. ἀνάκλησις, позивање натраг, враћање: Мол. 5 после прич.; Ак. Бог. ик. 1.

Воззвати v. pf. -зовѫ, -еши, καλεῖν, дозвати: II Мојс. 33, 19; Мат. 2, 15; κράζειν, викати: гласомъ моимъ ко Гдⷭ воззвахъ (Пс. 3, 5); Пс. 140, 1; Дел. 23, 6; ἀναβοᾶν, повикати: Марк 1, 23.

Воззрѣти < **възрѣти** v. pf. -зрю, -зриши, βλέπειν, погледати на некога: на женѫ (Мат. 5, 28); ἐμβλέπειν, упрети очи у нешто, посмотрити: на птицы (Мат. 6, 26); ἀναβλέπειν, горе погледати: на небо (Мат. 14, 19; Марк. 6, 41; 7, 34; Лук. 9, 16); περιβλέπειν, унаоколо погледати: возрѣкъ на нихъ со гнѣвомъ (Марк. 3, 5); ἀτενίζειν, оштро погледати: Дел. 23, 1; ἐπιβλέπειν, обазрети се на некога: на полкъ египетскїй (II Мојс. 14, 24).

Возименовати v. impf. -именѹю, -еши, ὀνομάζειν, именовати, назвати наденути име: что же возименѹю та (Сјед. воскр. гл. 3 богор.).

Возимѣти v. pf. -имѣю, -еши, ποιεῖν, имати: нѹждѫ (Јуд. 1, 3).

Возлежанїе n. κλισία, лежање, сеђење за столом, пировање (*Дјач.*).

Возлежати v. impf. -лежꙋ, жиши, συναναχεῖσθαι, лежати, седети за столом: со обѣманадесѧте оученикома (Мат. 26, 20); на лонѣ Іисꙋсовѣ: Јов. 13, 23.

Возлещи v. pf. -лѧгꙋ, -лѧжеши, ἀνακλῖναι, ἀναπίπτειν, лећи, сести за софру: со Авраамомъ (Мат. 8, 11); минꙋвъ возлѧзи: Лук. 17, 7.

Возлѣзти v. pf. -лѣзꙋ, -зеши, ἀναβαίνειν, попети се: на ѩгодичинꙋ (Лук. 19, 4).

Возмездїе < възмьздиѥ n. ἀντιμισθία, награда, плата: Ст. на хвал. св. П. и П.; Ст. на Г. в. св. Пант.; освета: Рим. 1, 27.

Возметати v. impf. -метаю, -еши, ἐκρίπτειν, разметати: егоже возметаетъ вѣтръ (Пс. 1, 4); βάλλειν, бацати: прахъ на воздꙋхъ (Дел. 22, 23); возметаемь вѣтры, ἀνεμιζόμενος, кога ветрови размећу: волненїе морское (Јак. 1, 6).

Возмнѣти v. pf. -мню, -мниши, ἡγεῖσθαι, мислити, сматрати, држати: Јевр. 10, 29; Филиб. 2, 25; -сѧ, δοκεῖν, мислити: возмнитсѧ слꙋжбꙋ приносити Богꙋ (Јов. 16, 2); лїтꙋргисати: Ном. пр. 122; намислити, одлучити: Син. у I Нед. В. п.

Возмогати < възмогати v. impf. -гаю, -еши, ἐνδυναμοῦσθαι, снажити, јачати: возмогайте во Гдѣ (Еф. 6, 10); δύνασθαι, покорити: по дѣйствꙋ еже возмогати емꙋ (Филиб. 3, 21).

Возмощи < -мошти v. pf. -могꙋ, -жеши, δύνασθαι, моћи: не возмогоша его исцѣлити (Мат. 17, 16); ἐνδυναμοῦσθαι, ојачати: но возможе вѣрою (Рим. 4, 20); оправити се, оздравити: возмогоша ѿ немощи (Јевр. 11, 34); ἰσχύειν, јак, снажан бити, моћи: не возмогосте единагѡ часа побдѣти со мною (Мат. 26, 40); надвладати: и не возмогоша (Апок. 12, 8); ἐξισχύειν, моћи: да возможете разꙋмѣти (Еф. 3, 18).

Возмꙋтити < -мѫтити v. pf. -мꙋщꙋ < -мѫштѫ, -тиши, ταράσσειν, узмутити, смутити, узбунити: Пс. 87, 17; 88, 10; Дел. 15, 24; -сѧ: Јов. 5, 7 squ.; Дел. 21, 31.

Возмꙋщати < -мѫштати v. impf. -щаю, -еши, ταράσσειν, узмућивати, мутити: водꙋ (Јов. 5, 4); ἐκταράσσειν, бунити: градъ нашъ (Дел. 16, 20).

Возмꙋщенїе < -мѫштениѥ n. 1) σάλος, таласање, љуљање морских валова: шꙋма морскагѡ и возмꙋщенїѧ (Лук. 21, 25); 2) ταραχή, мућење, узмућивање: воды (Јов. 5, 4).

Возмѣритисѧ v. pf. -мѣрюсѧ, -ришисѧ, ἀντιμετρηθήσθαι, одмерити се, вратити се: возмѣритсѧ вамъ (Мат. 7, 2; Марк. 4, 24; Лук. 6, 38).

Возмѧстисѧ v. pf. -тꙋсѧ, -тешисѧ, ταράττεσθαι, потрести се, узнемирити се, препасти се, узрујати се, смутити се: Ч. погреб. свешт. ик. 21.

Возненавидѣти v. impf. -виждꙋ, -диши, μισεῖν, мрзети: врага (Мат. 5, 43); Еф. 5, 29 и др.; Ст. на хвал. у Нед. мит. и фар.

Возненстовитисѧ v. pf. -влюсѧ, -вишисѧ, ἀῤῥενομανεῖν, разбеснити се, распалити се: на женꙋ свою мꙋжескѡ (Ном. пр. 41).

Вознепщевати < възнепьштевати v. pf. -непщꙋю, -еши, λογίζεσθαι, по-

мислити, претпоставити: беззаконіе (Пс. 49, 21); да не какѡ кто кознепщѣетъ ѡ мнѣ паче, да не би ко помислио за мене више. (II Кор. 12, 6); -сѧ, δοκεῖν, држати се за нешто, показати се као неко: законопреступленъ (Син. на В. четврт.).

Кознесеніе n. 1) ἔπαρσις, занос, одушевљење: хвальбы (Јез. 24, 25); 2) ὕψωσις, узношење: Ст. на Г. в. 2 на Возн.; 3) ἀνάλημψις, вазнесеније: Ст. на Г. в. 1 на Возн.

Кознести v. pf. -несѫ, -сеши, ὑψοῦν, узвисити, уздићи: и кознесе смиренныѧ (Лук. 1, 52); ἀνάγειν, донети: кознесоста его ко Іерѹлимъ (Лук. 2, 22); αἴρειν, подићи: глась (Лук. 17, 13); ἀνενέγκειν, принети: Іѵлака сына своего на жертвенникъ (Јак. 2, 21); -сѧ, ὑφοῦσθαι, узвисити се, подићи се, погордити се: кознесъ же сѧ, смирихѧ и изнемогохъ (Пс. 87, 16); иже бо кознесетсѧ смиритсѧ: Мат. 23, 12; Лук. 10, 15; 14, 11; 18, 14; ἀναλαμβάνεσθαι узнети се, узети се: на небо (Марк. 16, 19); Јов. 3, 14; 12, 34; I Тим. 3, 16; Дел. 1, 11; ἀνυφοῦν, узвисити се: Сл. на Г. в. на Возн.

Козникнѹти <–никнѫти v. pf. -никнѹ, -неши, ἀνανήφειν, ослободити се, ископати се: ѿ дїаволиѣ сѣти (II Тим. 2. 26).

Козница f. ἁρματηλάτης, кочијаш: II Мак. 9, 4.

Козновлати v. impf. -влаю, -еши, ἀναχαινίζειν, обнављати: людъ твой чрезъ кѹпѣль пакирожденїѧ (Мол. у Хирот. презв.).

Козносити v. impf. -ношѹ, -сиши, ἀναφέρειν, узносити, приносити: жертвы дѹхѡвны (I Петр. 2, 5); к. рогъ, гордити се: Пс. 74, 5; -сѧ, 1) ὑφοῦσθαι, узносити се, гордити се: кознослайсѧ смиритсѧ (Лук. 14, 11; 18, 14); 2) μετεωρίζεσθαι, бринути се: вы не ищите, что имете или что пїете, и не кознеситесѧ (Лук. 12, 29).

Козносливъ 3. τετυφωμένος, горд, надувен: II Тим. 3, 3.

Козношатисѧ <**възношатисѧ** v. impf. -шаюсѧ, -шисѧ, ἀναφέρειν, узносити се: Лук. 24, 51.

Козношеніе n. 1) ὕφωμα, узношење, уздизање, надменост, надутост: II Кор. 10, 5; 2) ὕψωσις, слављење, величање: козношеніѧ Бѫїѧ къ горѣ ихъ (Пс. 149, 6); 3) ἀναφορά, бескрвна жртва: Служ.

Козопити <**възопити** v. pf. -пїю, -пїеши, κράζειν, завапити: Мат. 8, 29; κραυγάζειν, закричати: Јов. 18, 40; ἀναβοάειν, кликнути, завикнути од бола: Мат. 27, 46; φωνηθῆναι, повикати: Апок. 14, 18.

Козпрославити v. pf. -славлю, -виши, ἀντιδοξάζειν, прославити: Мол. ант. 2 на св. Лит.

Козрастати v. impf. -стаю, -еши, 1) ἀναβαίνειν, дизати се, високо нарасти: егда всѣмано вѹдетъ, козрастаетъ (Марк. 4, 32); 2) αὐξάνεσθαι, напредовати: въ разѹмѣ Божїи (Кол. 1, 10).

Козрасти v. pf. -растѫ, -растиши, αὐξάνεσθαι, израсти, нарасти: Мат. 13, 32; συμφύειν, узрасти: терніе (Лук. 8, 7).

Козрастити v. pf. -ращѫ, -стиши, αὐξάνειν, умножити: дѹши дарованїѧ: Ст. на Г. в. у пет. I Нед. В. п.

Возрастъ < **възрастъ** m. ἡλικία, висина, узраст, раст: Мат. 6, 27; Лук. 12, 25; возрастомъ малъ бѣ: Лук. 19, 3; век (човечји): самъ возрастъ иматъ, сам је одстао, у зрелим годинама (Јов. 9, 21. 23).

Возращати v. impf. -щаю, -еши, αὐξάνειν, давати снагу да расте: возращаѧй Богъ (I Кор. 3, 7); неговати, снажити: восперѧетъ, возращаетъ.. (Степ. васкр. гл. 6 ант. 1).

Возращеніе n. 1) αὔξησις, умножење: добродѣтели (Мол. 6 св. В. В. пред прич.); 2) ἀνάστημα, узраст, раст: Еф. 4, 16; Кол. 2. 19.

Возриновенъ < **възриновенъ** 3. ὠσμένος, отиснут, одгурнут, срушен; трошан *(Влашић)*; испроваљиван *(Данич.)*: ѡплотъ (Пс. 61, 4).

Возрожденіе n. ἀναγέννησις, друго рођење, пропорођење, обновљење живота: Ст. 2 на хвал. на Обрез. Госп.

Возсіѧти < **възсиѧти** v. impf. -ѧю, -ѧеши, ἀνατέλλειν, засветлити: Мат. 4, 16; дати да нешто изиђе, изникне, засија: возсїѧ мїрови свѣтъ разꙋма: въ немъ бо... ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ τῆς γνώσεως, ἐν αὐτῇ... = даде да засија свету светлост разума, у којој (светлости) се учаху... (Троп. Бож.); λάμπειν, засветлити засијати, заблистати: Дел. 12, 7; II Кор. 4, 6; Троп. Преобр.

Возскакати v. impf. -скачꙋ, -скачеши, ἐξάλλεσθαι, искакати, јурити: Свјет. на Лаз. суб.

Возскомлѣти v. pf. -ѣю, -еши, γρύζειν, писнути: ѧзыкомъ (Ис. Нав. 10, 21).

Возслѣдовати v. impf. -дꙋю, -еши, ἀκολουθεῖν, ићи за ким, следити: стопамъ (Свјет. на св. Андр. Првозв.).

Возставлѧти v. impf. -влѧю, -еши, ἀνίστημι, подизати: Стат. на В. суб. I ст. 4.

Возсылати v. impf. -лаю, -еши, ἀναπέμπειν, горе слати, узносити: славꙋ (Возглас).

Возшедъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I nom. и сл. обл. од взыти, ὁ ἀναβάς, који се попео: Еф. 4, 10; узнео: на небеса: Симв. в.

Возшꙋмѣти v. pf. -шꙋмлю, -миши, θροεῖν, пустити глас, загрмити, забрујати: органскаѧ пѣснь (Кан. Дух. п. 7 ирм.); врази твои возшꙋмѣша, ἤχησαν (Пс. 82, 2).

Возъ < **возъ** praep. ἀντὶ, за, уместо: воз' благаѧ, ἀντὶ ἀγαθῶν, за добра, уместо добра: воздаша ми лꙋкаваѧ воз' благаѧ (Пс. 34, 12); воз' благодать, ἀντὶ χάριτος за благодат: мы вси прїѧхомъ и благодать воз' благодать (Јов. 1, 16) т. ј. ми сви примисмо благодат (Божју) за благодат (Христову), или: благодат јеванђелску уместо благодати законске *(Дјач.)*.

Возѡбразитисѧ < **възобразитисѧ** v. pf. -жꙋсѧ, -зишисѧ, ἀναμορφώσασθαι, примити облик: древнею добротою возѡбразитисѧ, да ми се успостави стара лепота (Троп. непор.).

Вой m. στράτευμα, војска, војник: и пославъ вѡѧ своѧ (Мат. 22, 7);

Лук. 23, 11; στρατιὰ, чета: множество вѡй небесныхъ (Лук. 2, 13).

Воинъ m. στρατιώτης, војник: Мат. 8, 9; Марк. 15, 16 и др.; Сл. на Г. в. на св. Георг.

Воистиннꙋ adv. ἀληθῶς, μήν, заиста, зајамачно: Мат. 14, 33; Јевр. 6, 14 и др.

Воленъ, -ный 3. ἑκούσιος, 1) вољан, добровољан, хотимичан: грѣхъ (Мол. пред Прич.); 2) обилан: дождь воленъ ѿлꙋчиши Боже достоѧнїю твоемꙋ = дажд обилан (или: дажд по вољи Твојој, а не у обично време) пролићеш Боже на наслеђе Твоје (Пс. 67, 10).

Волитель m. θελητής, љубитељ: милости (Мих. 7, 18; Кан. Бог. п. 7 т. 2).

Волити v. impf. волю, -лиши, βούλεσθαι, желети, хтети: Мат. 11, 27; Лук. 22, 42.

Волкохищный < влъкохыштьнъ 3. λυκοσπάς, уграбљен од вука: Ч. Испов.

Волна̀ < влъна f. κύμα, вал, талас: Мат. 8, 24; Марк. 4, 37 и др.

Во́лна < влъна f. ἔριον, вуна: Јевр. 9, 19.

Волненїе < влънѥниѥ n. τὸ κλύδων, ударање валова, таласање: водное (Лук. 8, 24); морское: Јак. 1, 6.

Волнѧнъ < влънѣнъ 3. λίνεος ланен, вунен: риза (Јез. 44, 17).

Волхвованїе < влъхвованиѥ n. 1) μαγεία, чаролије, мађије: Ном. пр. 14; 2) φαρμακεία, врачање, чарање: Дел. 8, 11; Апок. 9, 21; 18, 23.

Волхвовати < влъхвовати v. impf. -хвꙋю, -еши, μαγεύειν, μαντεύεσθαι, чарати, врачати: V Мојс. 17, 10; Дел. 8, 9; 16, 16; Ном. ст. 15—17.

Волхвоначалникъ < влъхвоначальникъ m. μαντίαρχης, поглавар врачара: Син. у I Нед. В. п.

Волхвъ < влъхвъ m. μάγος, мудрац: волсви ѿ востѡкъ (Мат. 2, 1. 7. 16); врачар: Дел. 13, 6. 8; Ном. ст. 15.

Волчецъ < влъчьць m. τρίβολος, бодљика, чичак, чкаљ: Јевр. 6, 8; Ст. на Г. в. у Нед. сир.; Стат. В. суб. III ст. 143.

Вонзити < въньзити v. impf. -зю, < вънѫѫ -зиши, βάλλειν, уложити, заденути: ножъ въ ножницꙋ (Јов. 18, 11).

Вонзнꙋти < въньзнѫти v. pf. -нꙋ, -неши, περιτιθέναι, натаћи: вонзе на трость (Мат. 27, 48; Јов. 19, 29); πηγνύναι, забити: гвѡздїѧ (Ст. на Г. в. у Нед. Том.).

Вонмемъ imp. 1 л. pl. од внѧти.

Вонъ < вънъ adv. ἔξω, ван, напоље: изъ града (Мат. 21, 17; Марк. 11, 19; Лук. 4, 29).

Вонь adv. (въ нь, въ него) у њ, у њега; воньже (въ иже, въ негоже) у који: воньже же часъ (Мат. 24, 44).

Вонѧ < вонꙗ f. ὀσμή, мирис: I Мојс. 8, 21; Јов. 12, 3; II Кор. 2, 14. 16; во воню бл҃гоꙋханїѧ: Мол. кад.; ἄρωμα, мирисава трава: Троп. на В. пет.

Вопити < въпити v. impf. вопїю, -пїеши, в. возопити: гласъ вопїющагѡ въ пꙋстыни (Мат. 3, 3; Марк. 1, 3; Лук. 3, 4; Јов. Јов. 1, 23).

Воплотитисѧ < въплътитисѧ v. pf. воплощꙋсѧ, -тишисѧ, σαρκοῦσθαι, ваплотити се, примити на себе тело: Ст. на Г. в. воскр. гл. 7; Сјед. воскр. 2 гл. 7 и др.

Воплощати < **въплъштати** v. impf. -щаю, -еши, σαρκοῦσθαι, примати на себе тело: Богор. воскр. 2 гл. 4.

Воплощеніе < **въплъщеніе** n. σωμάτωσις, ваплоћење, примање на себе тела човечјег: Христоко (Ст. на Г. в. 3 у Нед. праот.; Сл. на блаж. св. архђ. Стеф.

Вопль < **въпль** m. ὀδυμός, јаук, јаукање: плачь и рыданіе и вопль (Мат. 2, 18); χραυγή, вапај, вика: и вопль мой къ тебѣ да пріидетъ (Пс. 101, 2); Мат. 25, 6; Апок, 21, 4; ѿ рыданіѧ вопля: Сјед. воскр. 2 гл. 4.

Вопреки < **въпрѣкы** adv. ἐπ' εὖρους, попреко: написакъ непобѣдимое орѫжіе (Кан. на Воздв. ч. к. п. 1 ирм.); к. глаголати, ἀντιλέγειν, противуречити: Дел. 13, 45.

Вопросити < **въпросити** v. pf. -прошѫ, -сиши, ἐπερωτᾶν, ἐρωτᾶν, запитати: Мат. 12, 10 и др.

Вопросъ < **въпросъ**, m. ἐρώτημα, питање *(Микл.)*.

Вопрошати < **въпрошати** v. impf. -шаю, -еши, питати: Мат. 2, 4 и др,

Вопрошеніе < **въпрошеніе** n. 1) ζήτημα, питање: Дел. 15, 2.; трикратнымъ вопрошеніемъ: Сл. на Г. в. на св. П. и П.; 2) ἐπερώτημα, чезнуће, допуштење; обећање (Вук): говѣти благи вопрошеніе оу Бога, обећање добре савести Богу (I Петр. 3, 21).

Вопрошенъ 3. part. praet. pass. од **вопросити**, ἐπερωτηθείς, запитан: Лук. 17, 20.

Вопрошъ, -шша (м. **вопросивъ, -ша**) part. praet. act. I од **вопросити**, ἐπερωτήσας, запитавши: Дел. 23, 34.

Ворожвитъ < **вражьбитъ** m. μάγος, врач, чаробњак (*Микл.*); врачар: Уч. изв.

Воронъ рус., уместо **вранъ** 3. а) μέλας, вран, црн: конь (Апок. 6, 5); б) m. κόραξ, врана *(Микл.)*.

Воскликновеніе < **въсклікновеніе** n. ἀλαλαγμός, клицање, громко певање уз разне музикалне инструменте: Взыде Богъ ко воскликновеніи: Пс. 46, 6; Сл. на стих. на Возн.; кѫжени людіе кѣдѫщіи воскликновеніе т. ј. који хвале, славе Бога: Пс. 88, 16.

Восклицаніе < **въсклицаніе** n. в. **воскликновеніе**: Пс. 32, 3; 43, 13; 150, 5.

Восклонитися < **въсклонитися** v. pf. -клонюся, -нишися, 1) ἀνακύπτειν, подићи се, исправити се: Лук. 13, 11; 21, 28; Јов. 8, 7. 10; 2) ἀνακλίνειν, лећи, почивати: Сл. на хвал. на Срет.

Восколій m. κηροχύτης, врачар који лије восак: Ном. пр. 13.

Воскомастіхъ m. κηρομαστίχη, једна смеса, која се састоји из пчелињега воска, мастиха (смоле са разних дрвета која расту на истоку), затим истуцаног мрамора и других мирисавих ствари. Том смесом, растопљеном на ватри, заливају се, при освећењу храма, углови часне трапезе, или се обливају св. мошти које се ушивају у антиминс: Арх. чин. у Ч. осв. ант. (Сf. *Жив.*, 618—619 и Срп. Сион 1891 бр. 42).

Воскресеніе < **въскрѣсеніе** n. ἀνάστασις, васкрсење (самога себе): Ійсъ Хр̃токо (Дел. 2, 31; I Петр. 1, 3).

Воскресити < **въскрѣсити** v. trans. **воскрешꙋ, -сиши**, ἐγείρειν, ἀνιστάναι, ускрснути другога, подићи другога из мртвих: **воскрешꙋ его азъ въ послѣднїй день** (Јов. 6, 40. 44. 50); **егоже воскреси ѿ мертвыхъ**: Јов. 12, 1. 9. 17; Дел. 2, 24 squ; I Сол. 1, 10.

Воскреснꙋти < **въскрѣснѫти** v. intrans. **-снꙋ, -снеши**, ἐγείρεσθαι, ἀνίστασθαι, ускрснути, подићи самога себе из мртвих: Пс. 7, 7; 9, 20; Мат. 14, 2; Марк. 9, 9; Лук. 8, 55; Јов. 20, 9; I Сол. 4, 14 и др.; **Хр҃тосъ воскресе изъ мертвыхъ** (Троп. Ускр.); **воскресый и воскресшїй** part. praet. act. I сл. обл., ἐγερθείς, који је васкрсао: Рим. 8, 34; II Кор. 5, 15.

Воскрешати < **въскрѣшати** v. impf. **-шаю, -еши**, ἐγείρειν, васкрсавати, дизати некога из мртвих: **мертвыѧ воскрешайте** (Мат. 10, 8); Јов. 5, 21.

Воскрешенїе < **въскрѣшеніе** n. verb. subst. од **воскресити**, ἀνάστασις, васкрсење другога из мртвих: Лук. 14, 14; Јов. 5, 29; 11, 24. 25. У тропару на Лазареву суботу стоји: **общее воскресенїе**, а требало би: **общее воскрешенїе** *(Жив.)*.

Воскрилїе < **въскрилие** n. κράσπεδον, реса на хаљини старих Јевреја: IV Мојс. 15, 38; руб, скут од хаљине: Мат. 9, 20; 23, 5; Марк. 6, 56.

Воскрылѧтисѧ < **въскрилѧтисѧ** v. impf. **-лѧюсѧ, -ешисѧ**, πτεροῦν, окрилатити се, усхићавати се: **божественнымъ раченїемъ** (Степ. гл. 5 ант. 1).

Вослѣдователь < **въслѣдователь** m. ἀκόλουθος, пратилац, приврженик, ученик: **церкве** (Конд. св. Андр. Перв.).

Восперитисѧ < **въсперитисѧ** v. pf. **-перюсѧ, -ришисѧ**, ἀναπτεροῦν, узнети, подигнути: Ст. на Г. в. у IV Нед. В. п.

Восперѧти v. impf. **-перѧю, -ѧеши**, πτεροῦν, дати некоме крила, убрзати, узнети, узвисити ум: **восперѧетъ, возращаетъ, оустроѧетъ горѣ** (Степ. гл. 6 ант. 1. Сл.).

Восписовати < **въсписовати** v. impf, **-сꙋю, сꙋеши**, ἀναγράφειν, приписивати, одавати; **благодарственнаѧ восписꙋемъ ти раби твои Бц҃е** (Конд. Благов.).

Воспитати < **въспитати** v. impf. **-таю, -еши**, τρέφειν, хранити: **манною** (Ст. на В. суб. III ст. 137); неговати, одгајати: **себѣ въ сына** (Дел. 7, 21); в. **ча̑да**, τεκνοτροφεῖν, васпитати децу; I Тим. 5, 10.

Восплескати < **въсплескати** v. impf. **-плещꙋ, -щеши**, κροτεῖν, запљескати: Сл. на хвал. на св. Три Јер.; **рꙋками**: Пс. 46, 1; Кан. Благов. п. 7 ирм.

Воспрїемникъ < **въсприемьникъ** m. ἀνάδοχος, 1) крштени кум; 2) венчани кум; 3) кум при пострижењу у монаштво (Треб.).

Воспрїимати v. impf. **-прїемлю, -емлеши**, ἀπέχειν, узимати, примати: **мздꙋ свою** (Мат. 6, 2. 5. 16); **воспрїемлющь, -їй** 3. part. praes. act., ἀντιλαμβανόμενος, који прима: I Тим. 6, 2.

Воспрїѧти < **въсприѧти** v. pf. **-прїимꙋ, -прїимеши**, λαμβάνειν, ἀπολαμβάνειν, узети, примити: **всыновленїе** (Гал. 4, 5), **блага̑ѧ** (Лук. 16, 25); **совѣтъ воспрїѧша**, саветоваше се: Мат. 22, 15; προσ-

λαμβάνειν, на себе узети: плотїю бо ѿ тебе воспрїѧтою (Богор. воскр. гл. 3).

Воспрїѧтїе < въсприѧтиѥ u. προσλῆψις, примање, наследство: и из' неѧ прошедый съ воспрїѧтїемъ, с примањем Божанске природе (Догм. гл. 8); διαδοχή, потомство, настављање: въ воспрїѧтїе рода человѣча (Мол. у Ч. обруч.); ἀπόλαυσις, уживање: бл҃гочадїѧ воспрїѧтїю (Ч. венч.).

Воспросити < въспросити v. impf. -прошꙋ, -сиши, ἐπαιτεῖν, просити, просјачити: Пс. 108, 10.

Воспрѧнꙋти < въспрѧнѫти v. pf. -прѧнꙋ, -неши, ἀνανήφειν отрезнити се, пренути се, тргнути се: но воспрѧни зовꙋщи (Троп. на В. пон.

Воспрѧтатисѧ < въспрѧтатисѧ v. impf. -таюсѧ, -ешисѧ, ἐπαποδύομαι, оружати се: Син. у Нед. М. и ф.

Воспꙋщати < въспоуштати v. impf. -щаю, -еши, ἀναπέμπειν, испуштати, издавати, узносити, подизати: Око сердца моегѡ воспꙋщаю къ тебѣ, Вл҃чице (Причаст. гл. 6).

Воспѣвати v. impf. -ваю, -еши, ᾄδειν, певати: Еф. 5, 19.

Воспѣнѧти < въспѣнѧти v. impf. -нѧю, -еши, ἐπαφρίζειν, запенушити се, пенити се: Јуд. 1, 13.

Воспѣти v. impf. -пою, -поеши, 1) ὑμνεῖν, отпојати: Мат. 26, 30; 2) ψάλλειν, молити се: дꙋхомъ и оумомъ (I Кор. 14, 15); опевати, прославити: воспоимъ Марїю дѣвꙋ (Догм. гл. 1).

Воспѧтитисѧ < въспѧтитисѧ v. pf. воспѧщꙋсѧ, -тишисѧ, ἀναχαιτίζειν, преврнути се: вода (Син. у VI Нед. по Пасци).

Воспѧщати < въспѧштати v. impf. -пѧщаю, -щаеши, ἐμποδίζειν, спречавати, заустављати, натраг враћати, потискивати: стрꙋй (Сл. на VI часу уочи Богој.).

Воставити v. pf. воставлю, -виши, διανίσταμαι, подигнути: Мол. 2 св. В. В. на Дух. веч.

Востанїе < въстаниѥ n. ἔγερσις, устајање, васкрсење. Кан. Пасхе п. 9 ирм.

Востерзати < въстръзати v. impf. -терзаю, -заеши, τίλλειν, кидати, тргати: класы (Мат. 12, 1; Марк. 2, 23).

Восторгати < въстръгати v. impf. -гаю, -еши, συλλέγειν, чупати: плевелы (Мат. 13, 29); τέλλειν, тргати: класы (Лук. 6, 1); -сѧ, ἐκριζοῦσθαι, ишчупати се: Лук. 17, 6.

Восторгнꙋти < въстръгнѫти v. pf. -торгнꙋ, -гнеши, истргнути, ишчупати: Мол. у Ч. Кршт.

Восточїе < въстоуниѥ n. ἀνατολή, исток: Јер. 25, 25.

Восточный < въстоуьнъ 3. ἀνατολικός, источни; восточны, ἀνατολικὰ, стихире, које се налазе у октоиху после воскресних стихира на Гд҃и воззвахъ, а саставио их је цариградски патријарх Анатолије († 458), по коме су у словенским црквн. књигама погрешно назване *восточне* уместо *Анатолијеве*, јер ἀνατολικὰ не долази од ἀνατολή, исток, него од Ἀνατόλιος (*Митр. — Мирк.* I, 243).

Вострепетати v. pf. -пещꙋ, -щеши, τρέμειν, задрхтати: Кан. анг. хран. п. 8 т. 2; вратницы адѡви: Сјед. воскр. гл. 1.

Востѧгнꙋти < **въстагнѫти** v. pf. -тѧгнꙋ, -гнеши, αἴρειν, стегнути, стиснути, обуздати: челюсти (Пс. 31, 9); извући: ладїю, юже востѧгше . . (Дел. 27, 17).

Востѧзовати < **въстазовати** v. impf. -зꙋю, -зꙋеши, ἀνακρίνειν, испитивати: I Кор. 9, 3; судити: I Кор. 4, 4; -сѧ, посматрати се, разгледати се: I Кор, 2, 15.

Восхитити < **въсхытити** v. pf. -хищꙋ, -тиши, ἁρπάζειν, уграбити, отети: нищаго (Пс. 9, 30); ѿ рꙋки Отца моегѡ (Јов. 10, 29) узети: восхищени бꙋдемъ на облацѣхъ (I Сол. 4, 17); συναρπάζειν, ухватити: Дел, 6, 12; -сѧ отети се, одбити се: ѿ сосцевъ (Ч. погреб. свешт. ик. 22).

Восхищати < **въсхыштати** v. impf. -щаю, -еши, ἁρπάζειν, грабити, отимати, красти: всѣѧнное (Мат. 13, 19); συναρπάζειν, одвлачити, вадити: ѿ огнѧ (Јуд. 1, 23).

Восхищенїе < **въсхыштениѥ**, n. ἁρπαγή, отмица грабеж, отимачина: на восхищенїе не желайте (Пс. 61, 11); не восхищенїемъ непщева (није сматрао отимањем) быти равенъ Богꙋ (Филиб. 2, 6); крађа: Ст. на Г. в. у пет. I Нед. В. п.

Восходити v. impf. -хождꙋ, -диши, ἀναβαίνειν, уздизати се, пењати се: ко Отцꙋ моемꙋ (Јов. 20, 17); ићи: во Іерꙋсалимъ (Мат. 20, 17. 18; Марк. 10, 32. 33; Лук. 18, 31; 19, 28); подизати се: восходѧтъ гѡры (Пс. 103, 7).

Восходъ m. 1) ἄνοδος, узлазак: на небеса: Ст. воскр. на Г. в. гл. 4; Мол. 3 св. В. В. на Дух. веч.; в. солнца, ἀνατολή, исток: Апок. 7, 2; 2) κλιμακτήρ, степеница, басамак: Јез. 40, 26.

Восхожденїе < **въсхожденниѥ** n. 1) ἐπίβασις, ступање: полагаѧй ѡблаки на восхожденїе свое (Пс. 103, 3), који постављаш облаке да идеш по њима; облаке си начинио да су ти кола (*Вук*, *Влаш.*, III, 236); 2) ἀνάληψις, упињање, узношење: егда скончавахꙋсѧ днїе восхожденїю егѡ (Лук. 9, 51).

Вотще < **вътьште** adv. διακενῆς, εἰς κενόν, бадава, напразно, узалуд: Пс. 24, 3; 30, 7; II Кор. 6, 1; Гал. 2, 2; Филип. 2, 16; I Сол. 2, 1; 3, 5.

Воꙋтрїе < **въоутриѥ** adv. ἐπαύριον, други дан ујутро: Дел. 10, 9; 20, 15.

Вочеловѣчитисѧ < **въчловѣчитисѧ** v. pf. -вѣчꙋсѧ, -чишисѧ, ἐνανθρωπεῖν, постати човек: III чл. Симв. в.; Кан. св, Андр. крит. п. 9.

Воѡбраженїе < **въображениѥ** n. ἀντίτυπος, слика, углед, узор: I Петр. 3, 21.

Воѡбразитисѧ v. impf. -жꙋсѧ, -зишисѧ, μορφοῦσθαι, образовати се, примити облик: Гал. 4, 19; Кан. воскр. гл. 1 п. 3 ирм.

Воѡрꙋжити < **въорѫжити** v. pf. -рꙋжꙋ, -жиши, στρατοπεδεύειν, ушанчити, улогорити: къ чермнѣмъ мори (Мол. у Ч. обруч.); -сѧ, καθοπλίζεσθαι, наоружати се: Лук. 11, 21; воѡрꙋженный воинъ, στρατιότης, војник: Дел. 23, 23.

Воѡчати < **въочати** v. impf. -чаю, -еши, ὀμματοῦναι, добивати вид, прогледати: Син. у VI Нед. по св. Пасци.

Воѡчити v. pf. -ѡчꙋ, -чиши, ὀμματοῦναι, отворити очи, дати

вид: Кан. у Нед. слеп. п. 9 т. 4.

Ковпостасный З. ἐνυπόστατος, уличен, који има лице, који је примио на себе лице: иже жизнь рождши ковпостасновю (Ст. на блаж. на Усп. Бог.).

Кпадати v. impf. -даю, -еши, ἐμπίπτειν, упадати: во искушенїа (Јак. 1, 2); къ напасти (I. Тим. 6, 9).

Кпасти <**къпасти** v. pf. впадѫ, -деши, ἐμπεσεῖν, упасти: къ разбойники (Лук. 10, 36); къ рѹцѣ Бога живаго (Јевр. 10, 31).

Кперити <**къперити** v. pf. вперю, -рити, ἀναπτεροῦν, окрилити, оснажити, ојачати: ѹмъ вперикъ зарю дѹха (Конд. гл. 2 св. Спир. чуд.).

Кперати <**къперати** v. impf. впераю, -еши, ἀναπτεροῦν, окрилатити, давати крила: їа впераютъ ма (Мол. 7 пред Прич.).

Кпослѣдокъ <**къпослѣдъкъ** adv. ἐπ' ἐσχάτου, у последак: Јевр. 1, 2.

Кправдѹ <**къправдж** adv. δικαίως, праведно, по заслузи: Лук. 23, 41.

Кпрамо <**къпрямо** adv. ἐπ' εὐθείας, управо, правце: кпрамо жезломъ чрмнос прѣче (Кан. на Воздв. ч. к. п. 1 ирм.).

Кпрѧги <**къпрагти** v. pf. впрагѹ, -жеши, ζευγνύναι: упрећи, упрегнути *(Микл.)*.

Кравїй m. στρουθός, врабац (*Вост.*; *Дјач.*).

Крагъ m. 1) ἐχθρός, непријатељ: любите враги ваша (Мат. 5, 44; Лук. 6. 27. 35; Рим. 12, 20); 2) διάβολος, ђаво *(Микл.; Дјач.)*.

Кражькитель m. в. ворожбитъ.

Кражда <**кражьда** f. ἔχθρα, непријатељство: Јак. 4, 4; Ном. пр. 123; їа прегражденїе кражды разрѹшикши (Догм. гл. 1).

Кражделивый <**кражьдьливъ** З. δυσμενής, непријатељски, злобан, непријазан: ерись (Троп. 2 по свјет, у I Нед. В. п.).

Кражловати <**кражьдовати** v. impf. -ждѹю, -еши, ἐμμαίνεσθαι, непријатељевати, беснити, мрзети на некога: Дел. 26, 11.

Кражїй З. τοῦ ἐχθροῦ, непријатељски: Пс. 30, 9; 43, 17; Лук. 10, 19.

Кразѹмлати <**къразоумлѣти** v. impf. -лаю, -еши, νουθετεῖν, световати: Кол. 3, 16; поучавати: I Сол. 5, 14.

Кранъ m. 1) μέλας, црн; 2) κόραξ, гавран: Лук. 12, 24; ноцный, νυκτικόραξ, буљина: Пс. 101, 7.

Краска f. ρυτίς, бора на лицу; недостатак, махна. порок: Мол. у Ч. јелеосв.

Крата f. πύλη, врата: I Мојс. 34, 20; Ис. 22, 8; Пс. 68, 13; адска, сила адска, ад, царство сатане: Прем. Сол. 16, 13; Мат. 16, 18; смертна, смрт, царство смрти: Пс. 9, 14; 106, 18; ѹзкая, живот по закону Божјем, скопчан са разним тегобама: Мат. 7, 14; Јерусалим је имао дванаест врата: 1) крата гнойная, кроз која су извозили ђубре: Нејем. 2, 13; 3, 13. 14; 2) водная, кроз која су увозили у град воду: Нејем. 3, 26; 3) ѹдолы, врата у долини, или на равном месту: Нејем. 2, 13; 3, 13; 4) конькая, кроз која су, вероватно, изводили коње на купање; 5) источника, крај из-

вора: Нејем. 2, 14; 3, 15; 6) рыбнаѧ, кроз која су проносили рибу на продају: Нејем. 3, 3; 12, 39; II Парал. 33, 14; 7) стараѧ, стара првобитна врата: Нејем. 12, 39; 8) Єфремова; 9) Венїамїнѧ: Јер. 20, 2; 37, 13; 10) оугольнаѧ, која су се налазила на углу јужне и западне стране града: Јер. 31, 38; 11) сȣднаѧ, при којима се вршило суђење: Нејем. 3, 31; 12) овчаѧ, близу јерусалимскога храма, кроз која су терали овце одређене за жртву: Нејем. 3, 1. 32; 12, 39 *(Дјач.)*.

Вратило n. ἀντίον, вратило, навој на разбоју: I Парал. 11, 23.

Вратникъ < **вратьникъ** m. πυλωρός, вратар: вратницы адовы (Сјед. воскр. гл. 1); Ст. воскр. на Г. в. 6 гл. 2.

Врачба < **врачьба** f. 1) ἴασις, лечење; 2) φάρμακον, лек: III Јездр. 7, 23.

Врачебница < **врачьбьница** f. νοσοκομεῖον, лечилиште: понеже пришелъ еси въ врачебницȣ (Ч. испов.).

Врачеванїе n. θεραπεία, лечење: Ак. Бог. ик. 12.

Врачь m. ἰατρός, лечник: не требȣютъ здравїи врача, но болѧщїи (Мат. 9, 12; Марк. 2, 17; Лук. 5, 31).

Вреденъ < **врѣдьнъ** 3. 1) λελωβημένος, покварен, шкодљив, штетан; 2) κολλύς, упакажен, сакат *(Микл.; Старч.)*.

Вредити < **врѣдити** v. pf. врежду, -диши βλέπτειν, нашкодити, наудити: аще и что смертно испїютъ не вредитъ ихъ (Марк. 16, 18); ἄδικειν, вређати: человѣки пѧть м҃цъ (Апок. 9, 10); -сѧ, повредити се: Апок. 2, 11; 18, 4.

Вредъ < **врѣдъ** 1) βλάβος, штета; πάθος, болест; πληγή, рана *(Микл.)*; 2) ἕλκος, чир, пришт: V Мојс. 28, 27. 35; 3) лепра, проказа *(Старч.)*.

Врежденїе < **врѣжденїе** n. φθάρμα, повреда, квар: III Мојс. 22, 25.

Вретище < **врѣтиште** n. 1) μάρσιπος, врећа, кеса: ѿрѣшивъ.. дати пищȣ ослѡмъ (I Мојс, 42, 27); 2) σάκκος, покајничка хаљина од грубога платна, кострет: III Цар. 20, 31. 32; 16, 27; древле оубѡ во вретищи... покаѧлисѧ быша (Мат. 11, 21; Лук. 10, 13); 3) платно, покров: вретищемъ повиваемь (Ст. у Ч. погреб.).

Врещи < **врѣшти** v. pf. вергȣ < **връгѫ**, -жеши < **връжеши**, βάλλειν, ῥίπτειν, бацити: жребїѧ (Мат. 27, 35); кѡтвы: Дел. 27, 29; камень: Јов. 8, 7; -сѧ бацити се: въ море (Мат. 21, 21; Марк. 11, 23).

Врещи < **врѣшти** v. impf. верхȣ < **връхѫ**, -шеши < **връшеши**, ἀλοᾶν, врћи *(Микл.)*.

Врȣхъ < **вроухъ**, βροῦχος, врста скакаваца: и сїѧ да ѧсте ѿ сихъ: врȣха... (код *Данич.:* арба): III Мојс. 11, 12.

Врȣцѣлѣто, недељно слово у Пасхалији, којим се означавају у извесној години сви васкрсни дани. Они се у разним годинама означавају разним словима. Такових недељних слова, штампаних обично у Индиктиону и Месецослову, има према броју дана у седмици седам, а то су: А, В, Г, Д, Є, Ѕ, Ꙁ. У Индиктиону свако недељно слово означава само васкрсне

дане целе годите, а у Месецослову при богослужбеним књигама оно означава и васкрсне и седмичне дане. Ова недељна слова почињу од 1 марта и трају до следећега марта као и пасхална година *(Дјач.)*.

Врꙋчати < **вържꙋати** v. impf. -чаю, -еши, συνιστάναι, поручивати, препоручивати: Рим. 16, 1; предавати: Ст. на Г. в. 1. св. кн. Лаз.

Врꙋчити < **вържꙋити** v. pf. врꙋчꙋ, -чиши, συνιστάναι, уручити, предати: Ст. на Г. в. 2 св. кн. Лаз.

Врѣснотꙋ < **върѣсьнотѫ**, adv. ὄντως, заиста, заправо: великое врѣснотꙋ таинство (Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.); κυρίως, с потпуним правом: Ном. пр. 119.

Врѣти v. impf. врю, вриши, ἐκζεῖν, гмизати, мицати се: Јез. 47, 9; врити, кипети: мста врѧща (Јов. 32, 19).

Всадити < **въсадити** v. pf. всаждꙋ, -диши, 1) φυτεύειν, усадити: смоковницꙋ (Лук. 13, 6); Јак. 1, 21; 2) τιθέναι, поставити; βάλλειν, бацити: въ темницꙋ (Мат, 14, 3; 18, 30; Лук. 12, 58; Дел. 5, 25 squ.); 3) ἀναβιβάζειν, посадити: на колесницꙋ свою (I Мојс. 41, 43; -сѧ, φυτεύεσθαι, усадити се: въ море (Лук. 17, 6).

Всадникъ < **въсадьникъ** m. ἀνάβατης, коњаник: IV Цар. 9, 18; Кан. воскр. гл. 5 п. 1 ирм. и на Преобр. п. 1 ирм.

Всеблагочестнѡ < **въсеблагоꙋьстно** adv. πανεύσεβως, веома побожно: Сл, прип. 9 п. Кан. у Нед. раслаб.

Всевоинство n. πανστρατία, цела војска, све чете: Кан. Возн. п. 1 ирм.

Всегда < **вьсегда** adv. πάντοτε, ἀεὶ, свагда, увек, непрестано: Мат. 26, 11; Марк. 14. 7 и др.

Всегꙋбитель < **вьсегоꙋбитель** m. ὀλοθρευτής, истребитељ, затирач, крвник: I Кор. 10, 10.

Всегꙋбительнѣйшїй 3. πανωλεθρότατος, најопаснији, најпогубнији, најнесрећнији: Стат. на В. суб. I ст. 63.

Всегꙋбительство < **вьсегоꙋбительство** n. ὄλεθρος, погибао, погибија: I Сол. 5, 3; I Тим. 6, 9.

Вседерзый < **вьседръзъ** 3. πάντολμος, који се усуђује да све чини, дрзак: Син. у II Нед. В. п.

Вседѣтель < **вьседѣтель** m. πανοῦργος, створитељ свега: Богор. на хвал. св. Андр. Перв.; Кан. воскр. гл. 5 и Дух. п. 8 ирм.

Вседѣтельный < **вьседѣтельнъ** 3. који је све створио: Кан. воскр. гл. 7 п. 3 ирм.).

Всезлобный 3. παμμόχθηρος, врло рђав: грѣхъ (Кан. воскр. гл. 2 п. 1 ирм.

Вселеннаѧ < **въселенаꙗ** adj. f. (од вселенный 3), ἡ οἰκουμένη γῆ, насељена земља: написати всю вселеннꙋю (Лук. 2, 1); Мат. 24, 14; Дел. 11, 28 и др.; orbis, Weltall, васељена: иво оутверди вселеннꙋю (Пс. 92, 1); покори Богъ вселеннꙋю грѧдꙋщꙋю (Јевр. 2, 5).

Вселенскїй < **въселеньскъ** 3. οἰκουμενικός, васељенски, који је из свих насељених земаља; в. соборъ = васељенски, а нипошто васионски, јер васиона обухвата и небо и земљу *(Жив.)*.

Всемїрный < **вьсемирьнъ** 3. παγκόσμιος, свесветски, свему свету познати, у целоме свету слав-

ни: Кан. воскр. гл. 5 п. 8 ирм.; Догм. гл. 1.

Всенепорочный < вьсенепороучьнъ 3. πανάμωμος, сасвим без порока, без прекора: Догм. гл. 3; Богор. воскр. на стих. гл. 4; Ч. Јелеосв.; Молеб. Пресв. Богор.

Всепагубный < вьсепагоубьнъ 3. πανώλης, сасвим покварен, рђав, опасан: держава вражїѧ (Икос Окт. гл. 6).

Всеплодїе < вьсеплодие n. ὁλοκάρπωμα, сваковрсни плодови, жртва паљеница: III Мојс. 16, 24; ὁλοκάρπωσις, изобиље: Конд. св. ап. П. и П.; Авраамово: Мол. у св. Лит. Вас.; παγκαρπία, свакојаки плодови: снѣдѧтъ бо животное всеплодїе (Степ. гл. 3 ант. 3).

Всепѣтый < вьсепѣтъ 3. πανύμνητος, много опеван, хваљен, слављен, свеславан: Дѣва (Ст. на стих. на Рожд. Бог.); на тѧ надѣющыѧсѧ всепѣтаѧ: Богор. васкр. гл. 7; Ак. Бог. конд. 13.

Всеродный < вьсеродьнъ 3. παγγενής, који је све изродио: Адамъ — праотац свега рода човечјег (Ст. на стих. воскр. гл. 1; Кан. Дух. п. 6 ирм.); клѧтва — која се простире на цео род човечји: ирм. 9 Крсту; смерть: Ст. гл. 8 у Ч. погреб. млад.; спасенїе: Сл. на Г. в. Усп. Бог. и св. Спир. чуд.

Всесиленъ < вьсесильнъ 3. παντοδύναμος, свемогући: Догм. гл. 1,

Всесмѣхливый 3. παγγέλαστος, врло смешан, поруге достојан: адъ (Ст. на стих. 2 на В. пет.).

Всесожженїе < вьсесъжение n. ὁλοκαύτωμα, жртва паљеница: I Мојс. 30, 20; III Мојс. 6, 25; Пс. 50, 18. 23; Марк. 12, 33; Јевр. 10, 6. 8; Сјед. у суб. I Нед. В. п.

Всестрастный < вьсестрастьнъ 3. παναθλίος, сасвим невољан: Кан. у Нед. сир. п. 3 т. 2.

Всехитрецъ < вьсехытрьць m. παντέχνημων, велики уметник, творац свега, који је све премудро устројио: Кан. воскр. гл. 7 п. 9 ирм.

Всецарь m. παντάναξ, цар над свима: Стат. III ст. 156.

Всечестный < вьсечьстьнъ 3. πανσεπτός, величанствен, славан, достојанствен: Мол. у св. Лит. пређеосв.

Всещедръ < вьсештедръ 3. πανοικτίρμων, веома милосрдан, премилостив: Степ. воскр. гл. 8 ант. 2; Свјет. у Нед. раслаб.

Всеѡружїе n. πανοπλία, потпуна војничка опрема, потпуно оружје: I Мак. 13, 29; II Мак. 10, 30; 15, 28; креста: Ст. на хвал. у Нед. сир.; војена сила: Прем. Сир. 46, 8.

Всеѡружный 3. πάνοπλος, тешко наоружан; потпун, строг: воздержанїе (Ст. на хвал. у Нед. сир.).

Всеѧдецъ < вьсеѧдьць m. παμφαγός, који све једе, ждера: Стат. на В. суб. I ст. 23.

Вскорѣ < въскорѣ adv. ταχὺ, наскоро, брзо: Дел. 12, 7; ἐν ἀτόμῳ, наједном, уједанпут: I Кор. 15, 52.

Вскрай < въскрай praep συνόμορος, поред, покрај: сонмища (Дел. 18, 7); παρὰ, близу, крај: морѧ (Јевр. 11, 22).

Вскрилїе n. в. воскрилїе: Мат. 14, 36.

Вскую < въскѫѭ adv. ἵνα τί, зашто, због чега: Мат. 9, 4; 27, 46; Лук. 13, 7.

Вслѣдствовати < **въслѣдъствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ἀκολουθεῖν, ићи за неким, пратити некога: Мат. 21, 9.

Вслѣдъ < **въслѣдъ** praep. ca gen. ὄπισθεν, за, иза *(Микл.; Вост.)*.

Вспѧть < **въспать** adv. ὀπίσω, назад, натраг: ѡбратисѧ (Мат. 24, 18; Марк. 13, 16; Јов. 20, 14; II Петр. 2, 21.)

Встанливый < **въстаньливъ** 3. σπαυδαῖος, ревностан, усрдан, усталац: II Кор. 8, 22.

Всꙋе < **въсоуе** adv. εἰκῇ, без узрока, низашто: всѧкъ гнѣвайсѧ на брата всꙋе (Мат. 5, 22); μάτην, заман, залуду: всꙋе же чтꙋтъ мѧ (Мат. 15, 9; Марк. 7, 7); κενῶς, напразно, узалуд: мните, ꙗкѡ всꙋе писанїе глаголетъ (Јак. 4, 5).

Всыновленїе < **въсыновлениѥ** n. υἱοθεσία, усиновљење: Рим. 8, 23; 9, 4; Гал. 4, 5.

Всюдꙋ < **въсѭдѫ** adv. πανταχοῦ, на сваком месту, на све стране, свуда: проповѣдаша всюдꙋ (Марк. 16, 20); πάντοθεν, свагде, одасвуд: ѡкованъ всюдꙋ златомъ (Јевр. 9, 4).

Всѧкѡ < **вьсако** adv. ὅλως, свакако, на сваки начин, сасвим, без сумње: не клѧтисѧ всѧкѡ (Мат. 5, 34); Сл. сјед. на св. архђ. Стеф.; Свјет. у Нед. месоп.; πάντως, јамачно: всѧкѡ оубїйца есть человѣкъ сей (Дел. 27, 4).

Всѧчески < **вьсачьскы** adv. ὄντως, свакако: II Петр. 2, 16; доиста, заиста: Кан. св. Андр. крит. п. 2 т. 3.

Всѧческїй < **вьсачьскъ** 3. πᾶς, сав: искꙋшена по всѧческимъ (Јевр. 4, 15) — у свему, у свачему, всѧческаѧ же ѿ Бога (II Кор. 5, 18).

Втай adv. κρυφίως, потајно: Ном. пр. 111.

Вторицею < **въторицеѭ** adv. ἐκ δευτέρου, подругипут: Мат. 26, 42; δεύτερον, двапут: Марк. 14, 30.

Второпервый < **въторопръвый** 3. δευτερόπρωτος, први после другога: сꙋббѡта, прва субота после другога дана Пасхе (Лук. 6, 1).

Вторствовати < **въторъствовати** v. impf. вторствꙋю, -еши, δευτερεύειν, бити други: и изшедъ изъ сѣверныхъ дверей вторствꙋѧй (Арх. чин.).

Вꙋрколакъ и **вꙋркꙋлакъ** m. βουρκόλακα, вукодлак: Ном. пр. 21.

Входити < **въходити** v. impf. вхождꙋ, -диши, εἰσέρχεσθαι, улазити: дверми во дворъ овчїй (Јов. 10, 1); не входѧщее во оуста сквернитъ человѣка: Мат. 16, 11.

Входъ < **въходъ** m. εἴσοδος, 1) улазак: I Цар. 16, 4; II Цар. 3, 25; IV Цар. 14, 25; II Петр. 1, 11; I Сол. 1, 9; 2, 1; гробный: Сјед. воскр. гл. 4; 2) мали и велики вход на св. Литургији (Служ.).

Вхожденїе < **въхождениѥ** n. в. входъ: Пс. 120, 8.

Вчера < **вьчера** adv. χθές, јуче: I Мојс. 31, 2. 5; Јов. 4, 52.

Вчинити < **въчинити** v. pf. вчиню, -ниши, κατατάττειν, поставити, одредити: да вчинитъ мѧ идѣже свѣтъ животный (Сл. у погреб. свет.).

Вшедъ < **въшьдъ**, -ши, -ше; вшедый и вшедшїй 3. part. praet. act. I од взыти: Мат. 22, 11; Марк. 1, 21; 6, 25 и др.

Выдати рус., v. pf. -даю, -еши, χαρίσασθαι, издати, предати: Дел. ап. 25, 11. 16.

Вынꙋ < **вынѫ** adv. διὰ παντός, увек, једнако, непрестано: хвала егѡ во оустѣхъ моихъ (Пс. 33, 1); бѧхꙋ вынꙋ въ церкви: Лук. 24, 53.

Выпелица f. γλαῦξ, сова: V Мојс. 14, 15.

Выситисѧ < **въситисѧ** v. impf. вышꙋсѧ, -сишисѧ, ἐπαίρεσθαι, подизати се: Син. у Нед. мит. и фар.

Высоковыйный < **въсоковыйнъ** 3. ὑψαύχην, горд, поносит *(Микл.; Вост.)*.

Высокоглаголаніе n. ὑψηγορία, хвалисање, размећање, хваљење самога себе: Конд. у Нед. мит. и фар..

Высокомꙋдрствовати < **-мѫдрьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши; ὑψηλοφρονεῖν, гордити се, поносити се: Рим. 11, 20; I Тим. 6, 17; Сл. на хвал. у III Нед. В. п.

Высокомꙋдрый < **въсокомѫдръ** 3. ὑψηλόφρονος, охол, надмен, горд: Сл. на хвал. у III Нед. В. п.

Высокорѣчіе n. в. высокоглаголаніе: Свјет. у Нед. мит. и фар.

Выспренный < **въспрьнь** 3. ὁ ἄνω, горњи, високи, узвишени *(Микл., Вост.)*.

Выспрь < **въспрь** adv. ἄνω, горе, поврх: Јевр. 12, 15.

Вышеніе < **въшеніе** n. ἔπαρσις, охолост, бес: Син. у Нед. мит. и фар.

Вышшій comp. од высокій, виши: всѣхъ скорбѧщихъ (Степ. воскр. гл. 4 ант. 2).

Вышній < **въшьнъ** 3. ὁ ἄνωθεν, горњи: съ вышнѧгѡ краѧ до нижнѧго (Мат. 27, 51); ὁ ἄνω, небески: азъ ѿ вышнихъ есмь (Јов. 8, 23); ὕψιστος, највиши, свевишњи: II Јездр. 2, 3; сынъ вышнѧгѡ наречетсѧ: Лук. 1, 32.

Выѧ < **въѧ** f. τράχηλος, врат: нападе на выю егѡ (Лук. 15, 20); ὁ αὐχήν, -ενος, шија: ссѣчетъ бо Хр҃тосъ выѧ ихъ оусѣченіемъ мꙋкъ (Степ. воскр. гл. 8 ант. 1).

Вѣдати v. impf. -даю, -еши, γινώσκειν, εἰδέναι, знати: Марк. 4, 11; Лук. 8, 10; Јов. 4, 10.

Вѣдецъ < **вѣдьць** m. γνώστης, зналац, познавалац: Дел. 26, 3; Кан. св. Андр. крит. п. 9 т. 4.

Вѣдь f. γνῶσις, знање *(Микл.)*.

Вѣдѣти v. impf. вѣмъ, вѣси, — вѣдѧтъ, γινώσκειν, εἰδέναι, знати: дне ни часа (Мат. 25, 13); съ высоты востока (Троп. Бож.); вѣдый part. praes. act. εἰδώς, знајући: Мат. 12, 25; ἐπιστάμενος, који се разуме у нешто: Дел. 18, 25; вѣдꙋщій и вѣдѧщій сл. обл., који зна, који разуме: Јак. 4, 17; I Сол. 4, 5; вѣдомь part. praes. pass., γνωστός, знан, познат: Дел. 13, 38; 28, 22. 28.

Вѣжда f. βλέφαρον, веђа, обрва: Пс. 10, 4; 131, 4; Сл. на хвал. св. Георг.

Вѣнецъ < **вѣньць** m. στέφανος, венац: лѣта, круг године, цела година: Пс. 64, 13; жизни: Јак. 1, 12; Апок. 2, 10; славы: I Петр. 5, 4; похваленіѧ: I Сол. 12, 19; правды: II Тим. 4, 8.

Вѣнечникъ < **вѣньчьникъ** m. στεφανηφόρος, στεφανήτης, који носи венац, увенчан: Сл. на хвал. св. Дим.; Конд. Прен. м. св. архђ. Стеф.

Вѣно n. φερνή, дар, мираз, прћија: I Мојс. 34, 12.

Вѣствовати < **вѣстьковати** v. impf. -ствꙋю, -еши, κηρύσσειν, проповедати: еѵ҃лїе цр҃твїѧ (Мол. у Хирот. презв.).

Вѣсъ m. 1) σταθμός, мерило: III Мојс. 19, 36; 27, 25; 2) ζυγόν, вага: Ис. 40, 15.

Вѣтвь f. κλάδος, гранчица: Мат. 12, 32; в. агнωва, врба: III Мојс. 23, 40.

Вѣтїй, -їѧ m. ῥήτωρ, говорник: Ак. Бог. ик. 9; Кан. Дух. 2 п. 3 т. 1; дꙋховнїи вѣтїи, οἱ πνευματορήτορες: Ст. на Г. в. у Нед. свих св.

Вѣтїйствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ῥητορεύειν, вешто говорити, сјајне говоре држати: Сл. на лит. на Дух.

Вѣтрило n. ἀρτέμων, ἱστίον, једро, катарка; Ис. 33, 23; Дел. 27, 13. 40.

Вѣтроносецъ < **вѣтроносьць** m. πνευματόφορος, ветропир, који тера капом ветар, лакомислен човек: Соф. 3, 4.

Вѣтроплѣнїе n. ἀνεμοφθορία, медљика: Агеј 2, 18.

Вѣчновати < **вѣчьновати** v. impf. вѣчнꙋю, -еши, διαιωνίζειν, вечно пребивати, вековати: Сл. на Г. в. св. кн. Лаз.

Вѣщанїе < **вѣштаниѥ** n. φθόγγος, учење, реч, проповед: Пс. 18, 5; Рим. 10, 18; Троп. св. Вас.; τὸ φθέγμα, глас: Конд. св. Ил.; Сл. на стих. св. J. Злат.

Вѣщати < **вѣштати** v. impf. -щаю, -еши, λέγειν, φθέγγεσθαι, говорити, проповедати: Дел. 26, 22; II Петр. 2, 18; јављати: Гаврїилꙋ вѣщавшꙋ тебѣ Дѣво: радꙋйсѧ (Богор. воскр. гл. 1); Конд. Ускр.; Ст. на Г. в. у Нед. мит. и фар.; προσφθέγγεσθαι, зборити: мѵроносицамъ вѣщаше (Троп. непор. воскр.); Ст. на Г. в. 3 на Срет.

Вѣѧти v. impf. вѣю, вѣеши, πνέω, вејати, духати: югъ вѣющъ (Лук. 12, 55).

Вѧзаница < **вѧзаница** f. παλάθη, свежањ, груда: смоквей (I Цар. 25, 18).

Вѧзати < **вѧзати** v. impf. вѧжꙋ, -жеши, δεσμεῖν, везати, свезивати: Лук. 8, 29; Дел. 22, 4; -сѧ, δεδέσθαι, везати се: II Тим. 2, 9.

Вѧщше comp. од велико (в. болїй), πλείων, веће, више: Лук. 9, 13; Син. у Нед. сир,

Вѧщшїй < **вѧштий** 3. comp. од великїй, μείζων, већи: Лук, 9, 46.

Вѵриллъ m. грч., драги камен: Тов. 13, 17.

Вѵссонъ (**вѵссъ**) m. βύσσος, врста памука од кога су Индијанци и Мисирци ткали фино платно: II Мојс. 25, 4; Ис. 19, 9; Лук. 16, 19; Апок. 18, 12 squ.

Г

Г четврто слово у црквенослов. азбуци, зове се глаголъ; као цифра ·г҃· = 3.

Гаввада f. јевр. (λιθοστροτόν = узвишење) мали камени под пред двором прокураторовим у Јерусалиму, на коме је он (Пилат) судио: Јов. 19, 13.

Гаггрена f. γάγγραινα, живина, чир, пришт: II Тим. 2, 17.

Гаданїе n. αἴνιγμα, загонетка: Прич. Сол. 1, 6; I Кор. 3, 12; Кан. Усп. п. 4 ирм.

Гадательнъ з. αἰνιγματικός, загонетан, тајанствен: Сл. на хвал. на Соб. св. Јов. Прет.

Гадательствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, αἰνίττεσθαι, у загонеткама, тамно, замршено говорити: Син. у Суб. месоп.

Гадъ m. ἑρπετόν, гмизавац, црв: Пс. 103, 25; Дел. 10, 12; 11, 6; Јак. 3, 7; Рим. 1, 23.

Гажденїе n. δυσφημία, псовка, хуљење, укор: II Кор. 6, 8; ψόγος, прекор: Пс. 30, 14.

Газаринъ m. халд., гатар: Дан. 2, 27 squ.

Газофѹлакїа f. грч., државна благајница, хазна: IV Цар. 23, 11; Јов. 8, 20. Иначе: сокровищное хранилище: Марк. 12, 41; сокровище: Мат. 6, 19.

Гай m. јевр., αἱ καταδύσεις, идол: III Цар 15, 13.

Гананїе n. πρόβλημα, загонетка: Пс. 48, 5; 77, 2; αἴνιγμα, прича, испорећење: Кан. св. Теод. п. 8 т. богор.

Гасваринъ m. халд., ризничар: I Јездр. 1, 8.

Гаци < **гашти** dual. σαράβαρα, гаће: Дан. 3, 21.

Гвоздинный < **гвоздынъ** з. ἥλου, гвозден, од клина: изби гвоздинныѧ, трагови, белеге, ожиљци од клина (Јов. 20, 25).

Гвоздь, -ѧ m. ἧλος, клин, ексер, гвоздени чавао: Стат. на В. суб. ст. 91; Ст. на Г. в. у Нед. Том.

Гѣ јевр., пето слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 5; 2, 5; 3, 13; 4, 5.

Гѣенна < **гееннѧ** f. јевр., долина Енома. Ова се долина налазила југоисточно од Јерусалима. У њој су се, за време царева Ахаза и Манасије, спаљивала деца у част идола Молоха (III Цар. 11, 7; IV Цар. 16, 3). Касније су бацали у њу лешеве погинулих људи и мрцине, те је на њој увек горела ватра. Због тога је ова реч гѣенна постала синоним пакла, места вечних мука: Мат. 5, 22; 18, 9; Марк. 9, 47.

Гибати < **гыбати** v. impf. гиблю, гиблеши, ἀπολύειν, пропадати, пролазити: крашно гиблющеѥ (Јов. 6, 27); злато гиблющеѥ: I Петр. 1, 7; умирати: гладомъ (Лук. 15, 17); гиблемь человѣкъ: Кан. Бож. п. 1 т. 2.

Гибель < **гыбѣль** f. ἀπώλεια, пропаст, пропадање; расход, расипање: Мат. 16, 28; Марк. 14, 4.

Гибнѹти < **гибнѫти** v. pf. гибнѹ, -ѥши, ἀπόλλυσθαι, пропадати, гинути: II Кор. 4, 3.

Гїмель m. треће слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 3; 2, 3; 3, 7; 4, 3.

Глава f. 1) κεφαλή, глава: I Мојс. 40, 16—19; помажи главѹ твою: Мат. 6, 17; Іѡанна Крѣстителѧ: Мат. 14, 8; Марк. 6, 25; 2) κεφάλαιον, поглавар, старешина: глава жинѣ мѫжъ (I Кор. 11, 3; Еф. 5, 23); главно, главна ствар: Пс. 117, 22; ѡ главнѣмыхъ: Јевр. 8, 1.

Главизна f. 1) κεφαλίς, узрок, основ, почетак: книжна (Пс. 39, 8; Јевр. 10, 7); 2) κεφάλειον, темељ: спасенїѧ нашегѡ (Троп. на

Благов.); главна ствар, језгра: Ак. Бог. ик. 2; Ном. пр. 112.

Главный < главьнъ 3. κεφαλῆς, на глави: власи (Мат. 10, 30; Син. на В. среду).

Главоприклоненіе n. κεφαλοκλισία, приклањање главе: мл҃тва (Служ.).

Главотѧжь < главотѧжь m. σουδάριον, убрус којим се умотавала глава, или брисао зној: Дел. 19, 12.

Глаголати v. impf. глаголю, -леши, λέγειν, λάλειν, говорити: Мат. 4, 17; Пс. 38, 4; -сѧ, λέγεσθαι, називати се, звати се: ꙗже глаголетсѧ еврейски Виѳесда (Јов. 5, 2); глаголемь 3. -ый 3. part. praes. pass., λεγόμενος, назван, прозван: Мат. 1, 16.

Глаголъ m. ῥῆμα, реч: V Мојс. 28, 49; Мат. 4, 4 и др.; глаголы потѡпныѧ, καταποντισμοῦς, речи које могу потопити, погубити: Пс. 51, 6.

Гласити v. pf. глашꙋ, -сиши, φωνεῖν, дозвати, призвати: се Ілїю гласитъ (Марк. 15, 35).

Глашати v. impf. -шаю, -еши, φωνεῖν, звати: ꙗкѡ Ілїю глашаетъ сей (Мат. 27, 47); дозивати: своѧ овцы глашаетъ по имени (Јов. 10, 3); називати: вы глашаете мѧ оучителѧ и Гд҃а (Јов. 13, 13).

Глашеніе n. τὸ ἀπήχημα, одзив, јека: Ст. по пол. у Дух. нед.

Глезна f. 1) σφυρόν, глежањ, чланак: Дел. 3, 7; 2) ἀστράγαλος, папак: Зах. 11, 16; 3) σκέλος, нога: Прич. 26, 7.

Глинѧнъ < глиньнъ 3. ὀστράκινος, глинен, земљан: II Тим. 2, 20.

Глꙋбина < глѫбина f. βάθος, дубина: Лук. 5, 4; непостижност: глꙋбины Бж҃їѧ (I Кор. 2, 10); βυθός, дубина морска: II Кор. 11, 25; грѣховнаѧ: Кан. у Нед. блудн. с. п. 6 ирм.

Глꙋбородительный < глъбородительнъ 3. ἀβυσσότοκος, који је рођен у дубини, у тами: Кан. на Срет. п. 1 ирм.

Глꙋмилище < глоумилиште n. παιγνία, игра, позоришна претстава: Ном. пр. 57.

Глꙋмитисѧ < глоумитисѧ v. impf. глꙋмлюсѧ, -мишисѧ, ἀδολεσχεῖν, 1) исмевати се некоме, ругати се некоме, шалити се с неким: ѡ мнѣ глꙋмлѧхꙋсѧ.. (Пс. 68. 13); 2) расуђивати, размишљати: нощїю сердцемъ моимъ глꙋмлѧхсѧ (Пс. 76, 7).

Глꙋмленіе < глоумленіе n. ἀδολεσχία, брбљање, забављање, збијање шале, шаљење: Пс. 118, 85.

Глꙋменъ < глоумьнъ, -ый, 3. ἀδόλεσχος, брбљав, шаљив, смешан *(Микл.; Вост.)*.

Глѧдати < глѧдати v. impf. -даю, -еши, βλέπειν, гледати: Мат. 12, 22.

Гнати v. impf. женꙋ, женеши, καταδιώκειν, гонити, терати: Марк. 1, 36.

Гнести v. impf. гнетꙋ, -теши, ἀποθλίβειν, гњечити, притискивати, давити: Лук. 8, 45.

Гнилъ, -ый 3. σαπρός, труо, ружан, непристојан: слово (Еф. 4, 29).

Гной m. 1) κόπρος, смет, ђубре: III Цар. 14, 10; IV Цар. 18, 23; земли: Пс. 82, 11; Лук. 14, 35; 2) ἕλκος, чир, гнојава рана: пси приходѧще ѡблизахꙋ гной егѡ (Лук. 16, 21).

Гноище < гноиште n. κοπρία, ђубриште, кал; I Цар. 2, 8; Пс. 112, 7; Мол. у Ч. Јелеосв.

Гнꙋсность < гноусьность f. βδέλυγμα, гад: III Мојс. 18, 26—29; гнꙋсности, идоли: Јез. 7, 20.

Гнꙋсство < гноусьство n. в. гнꙋсность: Јер. 8, 12.

Гнѣздо n. 1) κατασκήνωσις, гнездо: имꙋтъ и птицы нб҃ныѧ гнѣзда (Мат. 8, 20; Лук. 9, 58); 2) νοσσία, пилићи, млади: ꙗкоже кокошъ гнѣздо свое подъ крилѣ (Лук. 13, 34).

Гобзованїе < гобьзованиѥ n. εὐφορία, изобиље, богатство, плодност: нива растѧшаѧ гобзованїе щедротъ (Ак. Бог. ик. 3).

Гобзовати < гобьзовати v. impf. гобзꙋю, -еши, εὐθηνεῖν, изобиловати, живети у изобиљу, бити богат: со стадомъ (Ст. на Г. в. св. кн. Лаз.); бити срећан: гобзꙋющїи во вѣкъ оудержаша богатство (Пс. 72, 12); бити блажен: Пс. 67, 18; бити горд, надувен: наполнисѧ дꙋша наша поношенїѧ гобзꙋющихъ (Пс. 122, 4).

Говѣйный < говѣйнъ 3. αἰδέσιμος, εὐλαβής, побожан, частан, достојан уважења: Треб.

Говѣнїе n. 1) εὐλάβεια, побожност: Ст. на стих. богор. на св. Три Јер.; 2) пост: Тип.

Говѣти v. impf. говѣю, -еши, 1) εἰδεῖσθαι, поштовати, осећати страхопоштовање *(Куљб.)*; 2) постити: Тип.

Говѧжь, -їй, < говѧждь 3. βοός, говеђи: тꙋкъ (III Мојс. 7, 23); мотыло: Јез. 4, 15.

Година f. ὥρα, време, час: Лук. 22, 53; I Јов. 2, 18; Апок 3, 10.

Годъ m. ὥρα, време: ѳѵмїама (Лук. 1, 10); вечери: Лук. 14, 17; час: прїиде годъ еѧ (Јов. 16, 21).

Годѣ adv. са быти, пријатно, повољно бити, свиђати се: Дел. 12, 3; Јевр. 12, 10.

Голгоѳа f. јевр., брежуљак западно од Јерусалима, на коме је Спаситељ био распет. Зове се и кранїево мѣсто: Мат. 27, 33 и лобное мѣсто: Марк. 15, 22; Јов. 19, 17, по грчкој речи κρανίον = лубања, због тога што је, по предању, на њему био погребен Адам, те се његова лубања осветила крвљу Христовом *(Дјач.)*.

Голень < голѣнь f, σκέλος, голеница: Јов. 19, 31—33.

Голоть m. κρύσταλλος, лед: Пс. 147, 6; 148, 8.

Голь f. грана *(Микл.)*.

Гомола f. μάζα тесто, хлеб: Дан. 14, 27.

Гоморъ, јевр., мера за хлеб: II Мојс. 16, 16. 22. 32. 33. 36; Јез. 45, 11. 14; Ос. 3, 2.

Гонзати < гоньзати v. impf. -заю, -еши, σώζεσθαι, пазити, чувати, бежати, спасавати се бекством *(Старч.)*.

Гонзнꙋти < гоньзнѫти v. pf. гонзнꙋ, -знеши, σώζεσθαι, спасти се бекством *(Микл.; Дјач.)*.

Гонити v. impf. гоню, -ниши, διώκειν, гонити, прогањати: что мѧ гониши (Дел. 9, 4; 22, 7; 26, 14); Рим. 12, 14; терати, тежити за нечим: со оусердїемъ гоню (Филип. 3, 14).

Горбъ < гръбъ m. 1) νῶτος, грба, гура *(Микл.)*; 2) ὀπισθότονος, грч: V Мојс. 32, 24.

Гордынѧ < гръдынѧ f. ὑπερηφάνεια, гордост, охолост: Пс. 35, 12; Марк. 7, 22; Јак. 4, 16.

Горе, -ѧ < **горіе** n. зло, жалост, туга, несрећа, невоља; interj. οὐαί, тешко, авај, јаох: **горе тебѣ, Хоразїне** (Мат. 11, 21; Лук. 10, 13); **горе непраздным**ъ.. (Марк. 13, 17).

Горесть < **горіесть** f. πικρία, горчина, љутина, увреда, жалост: Дел. 8, 23; Рим. 3, 14; Еф. 4, 31; Јевр. 12, 15; τὸ πικρὸν: **горесть смерти пресѣклъ еси востанїемъ**: Сјед. воскр. 1 гл. 3; Ст. на блаж. св. Прокоп.

Горлица < **грълица** f. τρυγών, грлица: I Мојс. 15, 9; III Мојс. 1, 14; IV Мојс. 6, 10; Пс. 83, 4.

Горличище n. τρυγών, грлица (младо): Лук. 2, 24; голупче: Сл. на стих. на Срет.

Горлище < **грълиште** n. στόμιον, уста, ждрело: **стꙋденца** (Син. у V Нед. по Пасци).

Горнило < **грънило** n. χωνευτήριον, огњиште, оџак: Кан. воскр. гл. 1 п. 8 ирм.; Ном. ст. 198.

Горница < **горьница** f. ἀνώγεων, ὑπερῷον, δῶμα, горња соба: Марк. 14, 15; Лук. 22, 12; Дел. 1, 13 squ.; Син. у Пон. Дух.

Горнїй < **горьнъ** 3 1) ὁ ἄνω, горњи, небески: **гѡрнѧѧ мꙋдрствꙋйте, не земнаѧ** (Колош. 3. 2); 2) ὀρεινός, горовит: **воставши Марїамь... иде въ гѡрнѧѧ** (εἰς τὴν ὀρεινήν) **со тщанїемъ**, иде у горовит крај (Јута или Хеврон), а не: »у горњу земљу« као што је Вук превео (Лук. 1, 39).

Горохищный < **горохиштьнъ** 3. ὀρειάλωτος, у гори уграбљен, залутао: **заблꙋждшее г. овча** (Догм. гл. 4).

Горсть < **гръсть** f. ἡ δράξ, прегршт, песница, шака: Ст. на Г. в. на Обр. Госп.; Кан. у Ч. Јелеосв. п. 7 богор.

Гортанобѣсїе < **грътанобѣсиіе** n. γαστριμαργία, прождрљивост: Мол. 4 у Послед. к прич.

Гортань < **грътань** m. φάρυγξ, λάρυγξ, грло, гркљан, непце: III Мојс. 1, 16; Пс. 136, 6; Рим. 3, 13.

Горꙋшичный < **гороушичьнъ** 3. σινάπεως, горушични: Мат. 13, 31; Марк. 4, 31.

Горꙋшный < **гороушьнъ** 3. в. **горꙋшичный**: Мат. 17, 20; Лук. 13, 19; 17, 6.

Горшїй 3. comp. од **злый**, χείρων, гори, рђавији: **дира** (Мат. 9, 16; Марк. 2, 21); I Тим. 5, 8.

Горшокъ и горшекъ m. ἡ χύτρα, лонац: **и варѧхꙋ въ горшкахъ** (IV Мојс. 11, 8).

Горѣ adv. ἄνω, горе: II Мојс. 20, 4; V Мојс. 5, 8; Јов. 11, 41; Дел. 2, 19.

Горѣти v. impf. **горю, -риши**, горети: **не сердце ли наю горѧ** (καιομένη) **бѣ въ наю** (Лук 24, 32); **каминъ горѧщь**, θεῖον, сумпор: Лук. 17, 29.

Гостинникъ < **гостиньникъ** m. πανδοχεύς, гостионичар: Лук. 10, 35.

Гостинница < **гостиньница** f. πανδοχεῖον, гостионица: Јов. 6, 19.

Готовити v. impf. **-товлю, -виши**, παρασκευάζειν, готовити, припремати, спремати: Дел. 10, 10; εὐτρεπίζειν, спремити: Ст. на Г. в. на В. четврт.; **-сѧ**, εὐτρεπίζεσθαι, ἑτοιμάζειν, спремати се: **на иже ко стомꙋ просвѣщенїю** (Мол. у св. Лит. пређеосв.); Троп. Предпр. Просв.

Готовъ, -ый 3. ἕτοιμος, спреман: V Мојс. 32, 35; Пс. 92, 2; **гото-**

вѣйшїй sup. ἑτοιμότατος, најспремнији: Ст, на стих. св. Ник.

Градежъ < градежь m. φραγμός, ограда, преграда: средостѣнїе градежа разрꙋшисѧ (Ст. на Г. в. на Божић).

Градный < градьнъ 3. χαλάζης, од гра̀да, од туче: Апок. 16, 21.

Градъ m. 1) πόλις, град: оубѣжныхъ, за уточиште (IV Мојс. 35, 6); Виѳлеемъ: Лук. 2, 4; 2) χάλαζα, гра̑д, туча: градъ великъ ꙗкѡ талантесъ сниде съ небесе на человѣки (Апок. 16, 21).

Гребсти v. pf. гребꙋ, -беши, ἐλαύνειν, возити, пловити: Јов. 6, 19.

Грезнъ m. βότρυς, грозд: I Мојс. 40, 11; Ис. 65, 8.

Гробище n. σωρός, гробље: Јов. 21, 32.

Грꙋжати < гржжати v. impf. грꙋжаю, -еши, βυθίζειν, погружавати, загњуривати, умакати: Кан. Воздв. ч. к. п. 9 прип.

Грꙋша < гроуша f. ἄπιος, крушка; грꙋшевый 3. крушкови, од крушке: Служ.

Грѵ̑фъ m. ὁ γρύψ, морски орао; код Данич.: јастреб: III Мојс. 11, 13.

Грѧсти < грасти v. impf. грѧдꙋ, грѧдеши, ἔρχεσθαι, ићи, доћи: Мат. 3, 14; Јов. 4, 21; 5, 25. 28; грѧдый, грѧдꙋщь, -и, -е, -щїй 3. part. praes. act. ἐρχόμενος, који иде: во имѧ Гд҃не (Мат. 21, 9; 23, 39; Марк. 11, 9; Лук. 13, 35; 19, 38; Јов. 12, 13); на облацѣхъ нб҃ныхъ: Мат. 24, 30; 26, 64; Марк. 13, 26; Лук. 21, 27; μέλλων, будући: ни настоѧщаѧ, ни грѧдꙋщаѧ (Рим. 8, 38); Еф. 1, 21; грѧди adv. δεῦρο, овамо: грѧди въ слѣдъ мене, δεῦρο ἀκολούθει μοι, хајде замном (Мат. 19, 21); Лазаре, грѧди вонъ, δεῦρο ἔξω: Јов. 11, 43; хајде, дед: грѧди, ѡкаѧннаѧ дꙋше (Кан. св. Андр. крит. п. 1 т. 2); овде, ту: грѧди странными оуставы содѣланнаѧ (Кан. Богојављ. п. 9 прип.).

Гꙋба < гѫба f. σπόγγος, спужва, сунђер: Мат. 27, 48; Марк. 15, 36; Јов. 19, 29; гꙋбꙋ всезлатꙋю: Ст. на Г. в. на св. Јов. Злат.

Гꙋбитель m. λοιμός, 1) неваљалац, зао човек: I Цар. 25, 17; Пс. 1, 1; Јер. 15, 21; 2) куга: Дел. 24, 5.

Гꙋбительство < гоубительство n. 1) ὄλεθρος, губитак, погибија, пропаст: Требн.; 2) λοιμός, куга; зараза: Мол. на Веч.

Гꙋгнивъ, -ый < гѫгнивъ 3. μογιλάλος, мутав: Марк. 7, 32; δυσήχος, безгласан: Кан. васкр. гл. 7 п. 8 ирм.

Гꙋденїе < гѫдение n. τὸ κιθαριζόμενον, свирање уз гусле: I Кор. 14, 6.

Гꙋдецъ < гѫдьць m. κιθαρῳδός, гудач, свирач: Апок. 14, 2; 18, 22.

Гꙋсль < гѫсль f. κιθάρα, гусле, цитра: Пс. 80, 3; мꙋсїкїйскаѧ: Ст. по полиј. у Дух. нед.

Гꙋсти < гѫсти v. impf. гꙋдꙋ, гꙋдеши, κιθαρίζειν, гудити уз гусле, свирати у цитру: и гласъ слышахъ гꙋдецъ гꙋдꙋщихъ въ гꙋсли своѧ̑ (Апок. 14, 2).

Д

Д пето слово у црквенослов. азбуци, зове се добро; као цифра ·д̃· = 4.

Давїръ m. јевр., прорицалиште; тако се звала Светиња над светињама у јер. храму: III Цар. 6, 5; II Пар. 3, 16.

Даже particul. ἤ, па, штавише, чак; даже до, ἕως, све до: смерти (Дел. 22, 4; Филиб. 2, 8. 30; Апок. 2, 10; 12, 11); прежде даже, πρὶν ἤ, пре него што, док не: не снитися има (Мат. 11, 18).

Далеѳъ јевр., четврто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 4; 2, 4; 3, 10; 4, 4.

Далечайше adv. comp. од далече, πορρωτέρω, даље: Лук. 24, 28.

Далече adv. 1) πόρρω, далеко: Мат. 15, 8; Марк. 7, 6; 2) μακράν, дуго: Лук. 20, 47.

Данословїе n. φορολογία, скупљање, утеривање порезе: Сл. на хвал. на Божић.

Дань f. τέλος, φόρος, пореза: Мат. 17, 25; Лук. 20, 22; 23, 2; Рим. 13, 6. 7; Син. у Нед. мит. и фар.

Дароносїе n. δωροφορία, принашање дарова: Ст. предпр. на лит. у Нед. св. от.

Два num. card., δύο, два: Мат. 4, 18; два два, два и два, подвоје: I Мојс. 7, 2; Марк. 6, 7.

Двакраты adv. δίς, двапут: Марк. 4, 72; Лук. 18, 12; дващи: Филиб. 4, 16.

Дверникъ < дверьникъ m. θυρωγός, вратар: II Пар. 8, 14; Нејем. 7, 13; Јов. 10, 3.

Дверница < дверьница f. ἡ θυρωγός, вратарница: Јов. 18, 16. 17.

Дверь < дверь f. θύρα, врата: Мат. 6, 6; слова: Кол. 4, 3; Ап. 3, 8.

Двигнѹти < двигнѫти v. pf. двигнѹ, -неши, κινῆσαι, дигнути, кренути: Мат. 23, 4; Апок. 2, 5; -сѧ, αἵρεσθαι, κινεῖσθαι, дигнути се: Мат. 21, 21; Марк. 11, 23; Апок. 6, 14.

Движенїе n. κίνησις, кретање, мицање, љуљање: воды (Јов. 5, 3).

Двизати v. impf. движѹ, -жеши, σκύλλειν, трудити некога, узнемиривати: что еще движеши оучителѧ (Марк. 5, 35); σαλεύειν, подизати буну, бунити: движѹще и смѹщающе народы (Дел. 17, 13); κινεῖν, дизати: противленїе всѣмъ (Дел. 24, 5); σείω, дрмати, трести, љуљати: ѿ вѣтра велика движима (Апок. 6, 13); -сѧ, σκύλλειν, трудити се: Гд҃и, не движисѧ (Лук. 7, 6); κινεῖσθαι, кретати се, мицати се: ѡ немъ бо живемъ и движемсѧ и есмы (Дел. 17, 28); иже никакоже движѹтсѧ прилѡги вражїими: Степ. гл. 2 ант. 3.

Двоедѹшенъ < двоедоушьнъ, -ый, 3. δίψυχος, неодлучан, колебљив, који двоуми, који сумња, непостојан: Јак. 1, 8; 4, 8.

Двоенадесѧтица < двоенадесѧтица f. ἡ δωδεκάς, дванаесторица: апⷭ҇лѡвъ (Кан. мол. Богор.).

Двоерасленный < двоерасльньнъ 3. διφυής, дволичан, дволик, двоструке природе: зерно (Стат. II ст. 87).

Дворъ m. 1) αὐλή, ограда око дворишта, простор пред скинијом и храмом одређен за народ: II Мојс. 27, 9. 16; врата: сва-

рите мѧса во дворѣ скинїи свидѣнїѧ (III Мојс. 8, 31); двор, стан: Пс. 28, 2; 95, 8; 121, 2; двориште: Мат. 26, 69; Лук. 22, 55; тор: дворъ овчїй (Јов. 10, 1. 16); 2) οἶκος, двор, кућа: архїереовъ (Лук. 22, 54); 3) ἔπαυλις, дворац, мајур, имање: да бꙋдетъ дворъ егѡ пꙋстъ (Дел. 1, 20).

Двоѧзычный < двоѩзычьнъ 3. δίλογος, који говори два језика; који говори двојако о једном предмету, лажан: I Тим. 3, 8.

Дебельство n. ἡ παχύτης, дебљина, неуглађеност, грубост: плоти (Кан. крестовос. гл. 1 п. 6).

Дебрь < дьбрь f. φάραγξ, долина: I Мојс. 26, 17; Пс. 103, 10; Лук. 3, 5; огненнаѧ, γεέννα, пакао: Лук. 12, 5.

Демонъ m. δαίμων, зао дух, бес, ђаво: Апок. 9, 20; полꙋденный: Требн. гл. 6.

Денница < дьница f. φωσφόρος, ὀρθρινός, даница, јутарња звезда: II Петр. 1, 19; Апок. 22, 16; ἑωσφόρος, звезда даница (Луцифер): Конд. Соб. Пресв. Бог.; Кан. Богој. п. 6 ирм.

День < дьнь m. ἡμέρα, дан: солнце во ѡбласть дне (Пс. 135, 8), Пс. 77, 14; 120, 6; ѡ дни же томъ.. никтоже вѣсть: Мат. 24, 36; време: прїидꙋтъ же днїе (Мат. 9, 15); день дне: Пс. 67, 20; день ѿ дне, с дана на дан, сваки дан: Пс. 95, 2; II Петр. 2, 8; въ день вѣка, за сву вечност: II Петр. 3, 18.

Держава < дръжава f. τὸ κράτος, сила, моћ, госпотство, власт: I Цар. 2, 32; Пс. 85, 16; Јевр. 2, 14; Конд. и троп. воскр. гл. 3; κραταίωμα, снага: Пс. 24, 14.

Державенъ < дръжавьнъ, -ый 3. κράτιστος, силан, моћан, снажан: Пс. 22, 5; 46, 10; Лук. 1, 3; Дел. 23, 26 squ.; изабран, прекрасан, пријатан: Богор. отп. гл. 6; добар: Пс. 15, 6; племенит: дѣло (Ст. на блаж. на Соб. св. Јов. Прет.); κραταιός, насилан: сонмъ державныхъ восташа на мѧ (Пс. 85, 14).

Дерзати < дръзати v. impf. дерзаю, -еши, 1) θαρσεῖν, смети, не бојати се, бити слободан, храбар, одважан: дерзай: I Мојс. 35, 17; II Мојс. 14, 13; дерзайте: Јов. 16, 33; Догм. гл. 1; θαῤῥεῖν, бити добре воље: дерзающе оубо всегда (II Кор. 5, 6; дерзаѧ, θαῤῥῶν, смело: Послед. к прич.; 2) παρρησιάζεσθαι, смело говорити, слободно проповедати: Дел. 9, 27. 28; 14, 3; 18 26; 19, 8; Рим. 10, 20; 3) τολμᾶν, хвалисати се, хвалити се чим: II Кор. 11, 21; уздати се у нешто: на милость твою (Кан. прич. п. 8 т. 2).

Дерзновенїе < дръзновениѥ n. παῤῥησία, слобода, смелост, одважност: I Јов. 3, 21; 5, 14; Ч. погр. свешт. ик. 24; Ак. Бог. ик. 3; Мол. св. В. В. III на Дух. веч.; Ст. на стих. св. Прок.; Сл. на хвал. у Нед. сир.; уздање: Јевр. 10, 35.

Дерзнꙋти < дръзнѫти v. pf. дерзнꙋ, -знеши, τολμᾶν, усудити се, осмелити се, ослободити се: Марк. 15, 43.

Дерзостнѡ < дръзостно adv. ἀποτόμως, слободно, оштро, строго: Сл. у Кан. св. Теод. п. 8.

Дивїй 3. ἄγριος, дивљи: Пс. 79, 14; медъ: Мат. 3, 4; Марк. 1, 6.

Диво n. θαῦμα, чудо: Апок. 17, 6.

Дира f. σχίσμα, рупа: Мат. 9, 16; Марк. 2, 21.

Дїадима f. грч., царски венац, круна: II Мојс. 62, 3; I Мак. 1, 9; 13, 32; Ст. на стих. 4 на св. Јов. Злат.

Дїдрахма f. грч., две драхме у једном комаду, грчки сребрни новац: I Мојс. 20, 14. 16; 23, 15. 16; II Мојс. 21, 32; III Мојс. 27, 3; V Мојс. 22, 29; Мат. 17, 24.

Длань f. 1) παλάμη, длан: Дан. 10, 10; нетлѣнною дланїю: Кан. Благ. п. 4 ирм.; 2) τὸ ἔχνος, стопа: I Цар. 5, 4.

Дменїе < дъмениѥ n. 1) οἴδημα, бујица, море: страстей оутолѧетъ дменїѧ (Ст. на хвал. 1 Нед. мес.); 2) οἴησις, мишљење; гордост, надутост: Син у Нед. мит. и фар.

Дмитисѧ < дъмитисѧ v. impf. дмлюсѧ, дмишисѧ, φυσιοῦν, надимати се, бити надут, гордити се: без' оума дмѧсѧ (Кол. 2, 18).

Днесь < дьньсь adv. σήμερον, данас: Мат. 6, 11; сада, у садашње време: V Мојс. 31, 2. 27; Пс. 94, 7; Дел. 22, 3; Јевр. 4, 7.

Днешнїй < дьньшьнь 3. ὁ σήμερον, данашњи, садашњи: день (III Мојс. 13, 4); до днешнѧгѡ дне: Мат. 11, 23; Дел. 20, 26; Рим. 11, 8.

Доблемꙋдренъ < доблѥмѫдрьнъ, -ый, 3. ἀνδρεῖος, који спаја у себи храброст и мудрост: Сл. на стих. св. Прок.

Доблественный < доблѥствьнъ 3. ἀνδρεῖος, срчан, храбар: страдалецъ (Ст. на стих. св. Јов. Злат. и св. Теод.).

Доблественнѡ < доблѥствьно, -ѣ adv. γενναίως, храбро: Ст. на хвал. Рожд. Бог.; Син. у II Нед. В. п.

Доблество < добльство n. παχύτης, снага, храброст: Кан. у Нед. мит. и фар. п. 6 богор.

Доблесть < доблѥсть f. ἀνδραγάθημα, јунаштво, храброст *(Вост.)*

Доблїй, -лѧѧ, -лее adj. ἀνδρεῖος, γενναῖος, храбар: оугодникъ (Ст. на лит. св. архђ. Стеф.); страдалецъ: Сјед. 2 св. Теод.

Доброгласный < доброгласьнъ 3. καλλίφονος, εὐηχός, који има леп, јасан глас: Пс. 150, 5.

Добродѣтель f. ἀρετή, врлина: I Петр. 2, 9; II Петр. 1, 3. 5; Филиб. 4, 8; Сл. на Г. в. св. кн. Лаз.

Доброзраченъ < доброзрачьнъ 3. εὐπρόσωπος, који има лепо лице, леполик *(Дјач.; Микл.; Вост.)*.

Добропобѣдникъ m. καλλίνικος, славни победилац: Ст. на Г. в. на св. архђ. Стеф.

Добропобѣдный 3. καλλίνικος, који се прославио победама: мꙋченикъ (Отпуст у суб.).

Добропѣснивый 3. εὐμελής, који лепо пева, милопојан: славїй (Ст. на хвал. 3 св. Јов. Злат.).

Доброта f. κάλλος, лепота: I Мојс. 49, 21; V Мојс. 33, 17; Пс. 29, 8; 46, 5; Ст. на Г. в. 2 св. П. и П.

Доброточный < добротоучьнъ 3. εὔροος, који лепо тече: рѣки (Сл. на хвал. на св. Три Јер.).

Доброꙋчителный < доброоучительнъ 3. καλοδιδάσκαλος, који учи добру: Тит 2, 3.

Доброхвалный < доброхвальнъ 3. εὔφημος, славан: Филиб. 4, 8.

Доброхотєнъ 3. αὐθαίρετος, ἱλαρός, расположен према добру, добровољан, драговољан: II Кор. 8, 3; 9, 7.

Добръ, -ый 3. 1) ἀγαθός, добар: ѧ не еже бо хощѫ доброе творю (Рим. 7, 19); 2) καλός, леп: добро не мєти мясъ, ниже пити вїна (Рим. 14, 21).

Добрѣ adv. εὖ, καλῶς, добро, лепо: Марк. 7, 37; верно, истинито, тачно: Мат. 15, 7; Лук. 20, 39.

Добрѣе comp. од добрѣ, боље: Марк. 9, 42 squ.

Добрѣйше sup. од добрѣ, најбоље: Мат. 18, 8. 9.

Довлити <довъльти v. pf. довлю, -лиши, ἐπαρκεῖν, бити задовољан; задовољити другога: I Тим. 5, 16.

Довлѣти <довълѣти v. impf. довлѣю, -ѣши, ἀρκεῖν, бити довољно, претицати: Мат. 10, 25; II Кор. 12, 9; тѣкѣ же довлѣетъ свидѣтєльство Гⷭ҃не: Троп. св. Јов. Прет.; врстан бити: емѹже не довлѣютъ вси ꙗзыцы достойное воздати пѣнїе (Сл. на Г. в. св. Спир. чуд.).

Доволєнъ, -ый <довольнъ 3. 1) ἱκανός, довољан: ѡ҆брѣщникѡ̀ дошльны даша воинѡмъ (Мат. 28, 12); Дел. 5, 37; 8, 11; врстан, кадар, способан, достојан, вредан: доволни бѹдѹтъ и иныхъ навѹчити (II Тим. 2, 2); кто доволєнъ цѣлъ сохранєнъ быти ѿ врага, ко ће бити кадар да се сачува... Степ. воскр. гл. 2 ант. 2; Мол. у св. Лит. Вас.; 2) αὐτάρκης, задовољан: ѧзъ бо навыкохъ, къ нижде єсмь, доволєнъ быти (Филиб. 4, 11); Лук. 3, 14; ѡ҆ предатєльствѣ: Ант. 11 на В. четврт.

Довольство n. 1) εὐπορία, обилност, изобиље; добитак: Дел. 19, 25; 2) ἱκανότης, способност, врсноћа: II Кор. 3, 5; 3) αὐτάρκεια, сувишак, задовољство: да ѡ҆ всѣмъ всегда всѣко довольство имѹще (II Кор. 9, 8).

Дождити <дъждити v. impf. дождѹ, -диши, βρέχειν, давати, слати кишу: дождитъ на праведныѧ.. (Мат. 5, 45).

Дождь <дъждь m. ὑετός, дажд, киша: Дел. 28, 2; βροχή, пљусак: Мат. 7, 25. 27.

До сѣла, ἕως σφόδρα, жестоко, силно, веома: смирихѫ (Пс. 37, 9); до краја, сасвим: не ѡ҆ставѝ мене до сѣла (Пс. 118, 9).

Доилица f. τροφός, дојиља, дојкиња: I Мојс. 35, 8; IV Цар. 11, 2; Пс. 77, 71; I Сол. 2, 7.

Доколѣ adv. ἕως πότε, докле: Мат. 17, 17; Марк. 9, 19; Лук. 9, 4.

Долгодєнствовати <длъгодыствовати v. impf. -ствѹю, -ствѹеши, μακροθυμεῖν, бити дуговечан, дуго живети. (Служ.).

Долгожитїе <длъгожитиѥ n. μακροζωΐα, дуг живот: Мол. у Ч. венч.

Долголѣтєнъ 3. μακροχρόνιος, који дуго живи, дуговечан: II Мојс. 20, 12; Еф. 6, 3.

Долгонедѹжїе n. μακρονοσία, дуга болест: Мол. у Ч. Јелеосв.

Долгъ <длъгъ m. 1) ὀφείλημα, дуг: и ѡ҆ставѝ намъ долги нашѧ (Мат. 6, 12); 2) δάνειον, зајам: долгъ ѿпѹсти емѹ (Мат. 18, 27).

Должникъ <длъжьникъ m. ὀφειλέτης, дужник: Мат. 6, 12; 18, 24.

Долина f. ἡ κοιλάς, -άδος, долина, јаруга; шупљина, дупља: очїю (Син. у VI Нед. по Пасци).

Домовитъ 3. οἰκοδεσπότης, који има дом: человѣкъ, домаћин (Мат. 13, 52; 20, 1; 21, 33).

Домоздатель m. οἰκόδομος, зидар: II Пар. 34, 4.

Домородный < домородынъ 3. οἰκογενής, домаћи, урођени *(Старч.)*.

Домочадица f. οἰκογενής, слушкиња рођена у кући господаревој: I Мојс. 15, 2.

Дондеже < доньдеже conj. ἕως, док: Мат. 1, 25; ἕως ἄν, доклегод: Мат. 22, 44; Марк. 12, 36; Лук. 20, 43; Дел. 2, 35.

Донелѣже < донелѣже adv. ἐφ' ὅσον, докле, доклегод: II Петр. 1, 13; ἄχρι, док не: Ч. испов.

Дорѵносити v. impf. -ношꙋ, -сиши, δορυφορεῖν, па копљима носити: Херувика; Мол. верн. 2 у св. Лит. пређеосв.; Кан. Срет. п. 5 ирм.

Досада f. ὕβρις, досада, укор, ружење, срамоћење, неправда: досадꙋ же неꙋдоботерпимꙋ благочадствꙋющїѧ, несносно ружење оне која је имала деце т. ј. Фенане по I Цар. 1, 6; 2, 3 (Кан. Дух. п. 3 ирм.); Син. на В. пет.; Ном. пр. 128.

Досадитель m. ὑβριστής, силеџија: Рим. 1, 30.

Досадительный 3. ὑβριστικός, обестан, дрзак, силовит: Ст. на блаж. Усп. Бог.

Досадити v. pf. досаждꙋ, -диши, ὑβρίζειν, увредити: Ном. пр. 128.

Досаждати v. impf. -ждаю, -еши, ὑβρίζειν, вређати, срамотити: Лук. 11, 45; λοιδορεῖν, ружити, псовати: Дел. 23, 4.

Досажденїе n. 1) ὕβρις, увреда, неправда; тешкоћа, мука: Дел. 27, 10; 2) λοιδορία, поруга, псовка: I Петр. 3, 9; 3) ἀτιμία, стид, срамота: II Кор. 11, 21.

Доселѣ adv., ἕως, ἕως ἄρτι, досле, до сада, до тога времена: Мат. 11, 12; 24, 21; Јов. 2, 10; 5, 17.

Достоблаженъ, -ый 3. ἀξιομακάριστος, достојан блаженства: Ст. на блаж. св. кн. Лаз.

Достодолжнѡ adv. ἀξιόχρεως, по достојанству, по правди: Ст. на Г. в. 2 на св. Три Јер.; како ваља: Ст. на лит. ц. К. и Ј.

Достославный 3. ἀξιόπαινος, ἀξιόλογος, вредан хвале: Троп. преп. Пар.; Ном. пр. 194.

Достослышанный 3. ἀξιάκουστος, достојан слушања: Ст. на Г. в. 1 на св. Три Јер.

Досточꙋдный 3. ἀξιάγαστος, вредан дивљења: Ст. на Г. в. у II Нед. В. п.

Достоѧнїе < достоꙗние n. 1) κληρονομία, наследство, баштина, имање: Пс. 15, 5. 6; дамъ ти ꙗзыки достоѧнїе твое: Пс. 2, 8; II Мојс. 15, 17; раздѣлити достоѧнїе: Лук. 12, 13; Троп. Воздв.; 2) κλῆρος, коцка, удео, достојање: Дел. 26, 18; 3) ἀξία, достојанство: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Достоѧти < достоꙗти v. impf. достою, -стоиши, ἐξεῖναι, бити допуштено, слободно, приличити, пристојати се, доликовати: въ сꙋббѡты добро творити (Мат. 12, 12; Марк. 2, 24; Лук. 6, 9).

Досѧзати < досазати v. impf. -заю, -еши; досѧжꙋ, -жеши, ἐφικνεῖσθαι, досизати, допирати: II Кор. 10, 14.

Досѧщи < **досѧшти** v. pf. **досѧгꙋ, -жеши**, ἐφικνεῖσθαι, досећи, допрети *(Микл.; Вост.)*.

Драхма f. δραχμή, грчки сребрни новац, четвртина сикла: Лук. 15, 8. 9.

Древїе < **дръвиѥ** pl. δένδρα, дрва: Ис. 57, 5; Марк. 8, 24; 11, 8; ξύλα, дрва исцепана: Јер. 48, 23.

Древле < **древлѥ** adv. πάλαι, некада, најпре, давно: Мат. 11, 21; Лук. 10, 13; Кан. Дух. п. 3 т. 1.

Дреколъ < **дръколъ** m. ξύλον, батина, буџа, колац, мотка: Приче Сол. 25, 18; со орꙋжїемъ и дреколми: Мат. 26, 47. 55; Марк. 14, 43. 48; Лук. 32, 52.

Дрождїе n. λεπτότης, дрождина; мутљаг: Пс. 74, 9.

Дрꙋгинѧ < **дроугыни** f. φίλη, другарица: Лук. 15, 9; Ик. у Кан. Пасхе.

Дрꙋголюбное n. τὸ φιλόστοργον, нежност, љубав: Ст. јеванђ. 11.

Дрꙋгъдрꙋгопрїимателнѡ adv. ἀλληλοδιαδόχως, наследно, један после другога: Син. на В. четв.

Дрѧселовати < **драсловати** v. impf. **-лꙋю, -еши**, στυγνάζειν, бити снужден, натмурен, тужан, сетан, намрштен, мутити се: небо (Мат. 16, 3).

Дрѧхловати < **драхловати** v. impf. **дрѧхлꙋю, -еши**, στυγνάζειν, бити жалостан, туговати: Кан. анг. хран. п. 5 т. 3.

Дрѧхлость < **драхлость** f. туга, жалост *(Жив.)*.

Дрѧхлъ < **драхлъ** 3. στυγνάσας, зловољан: Марк. 10, 22; σκυντρωπός, тужан, невесео: Сир. 25, 25; Лук. 24, 17.

Дска < **дъска** f. τράπεζα, сто: Јов. 2, 15.

Дꙋбрава < **дѫбрава** f. τὸ ἄλσος, -εως, шума, луг: II Мојс. 34, 13; IV Мојс. 24, 6.

Дꙋбравный < **дѫбравьнъ** 3. τοῦ δρυμοῦ, шумски: **ѕвѣрїе** (Пс. 49, 10; 103, 20); **древа̑**: Кан. Нед. цвет. п. 4 т. 1.

Дꙋхновенїе < **доухновениѥ** n. ἐπιπνοία, надахнуће: Кан. Бож. п. 3 т. 1.

Дꙋходвижнѡ < **доуходвижьно** adv. πνευματοκινήτως, надахнућем Духа: Степ. гл. 7 ант. 2.

Дꙋхъ m. 1) Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Дух Свети, треће лице Пресвете Тројице: Мат. 3, 11; Марк. 1, 8; Лук. 3, 16; 2) πνεῦμα, дух уопште: **бл҃жени нищїи дꙋхомъ** (Мат. 5, 3; Лук. 6, 20); а) дух добар: **творѧй аг҃гелы своѧ̑ дꙋхи** (Јевр. 1, 7); **имѣѧй седмь дꙋхѡвъ Бж҃їихъ** (Апок. 3, 1. squ.); **пророческїй**: I Кор. 14, 32; Апок. 19, 10; **животенъ**: Апок. 11, 10; б) дух зао: **и изгна дꙋхи словомъ** (Мат. 8, 16); **нечистый**: Марк. 1, 16; Лук. 6, 18; Дел. 8, 7; **нѣмъ**: Марк. 9, 17. 25; **лꙋкавый**: Дел. 19, 15. 16; **злобы**: Еф. 6, 12; **мїра сегѡ**: I Кор. 2, 12; **недꙋженъ**: Лук. 13, 11; **лестчїй**: I Тим. 4, 1; **работы**: Рим. 8, 15; **пытливъ**, зао дух погађачки, који прориче: Дел. 16, 16; **страха**: II Тим. 1, 7; в) душа: **испꙋсти дꙋхъ** (Мат. 27, 50; Лук. 23, 46; Јов. 19, 30); **тѣло безъ дꙋха мертво есть**: Јак. 2, 26; **возвратисѧ дꙋхъ еѧ**: Лук. 8, 55; г) дарови духовни: **ѿ дѣлъ ли закона дꙋха прїѧсте** (Гал. 3, 2); **дꙋха не оугашайте**: I Сол. 5, 19; **быти въ дꙋсѣ**, γένεσθαι ἐν πνεύματι, бити у екстази, под особитим утицајем Духа Светог: Апок. 1,

10; 3) πνεῦμα, ветар: наведе Богъ дꙋхъ на землю и преста вода (I Мојс. 8, 1); рече и ста дꙋхъ бꙋренъ: Пс. 106, 27; 148, 8. Упор. Пс. 10, 6; 47, 8; 102, 16; дꙋхъ идѣже хощетъ дышетъ: Јов. 3, 8.

Дꙋшевный < доушевьнъ 3. ψυχικός, телесни, чулни, земаљски: сѣетсѧ тѣло дꙋшевное т. ј. тело које имамо у садашњем животу, востаетъ тѣло дꙋховное т. ј. тело које ћемо добити после свеопштег васкрсења (I Кор. 15, 44).

Дꙋшеполезный < доушеполезьнъ 3. ψυχωφελής, користан за душу: Ст. на Г. в. у Цвет. пет.

Дꙋшетлительный 3. ψυχοφθόρος, који упропашћује душу: Ирмол. гл. 2, п. 6, ирм. 9.

Дꙋшетлѣнный 3. в. дꙋшетлительный: Велїара (Кан. Ис. Хр. п. 4 т. 1); страсть: Мол. 3 у Послед. к св. прич.

Дхнꙋти < дъхнѫти v. pf. дхнꙋ, дхнеши, πνεῖν, задахнути: по достоѧнїю дхнетъ (Степ. воскр. гл. 6 Сл.).

Дщи, дщере < дъшти, дъштере f. θυγάτηρ, кћи: Мат. 9, 18; Марк. 5, 34 и др.

Дщица < дъштица f. πινακίδιον, σανίς, дашчица: III Мојс. 8, 9; III Цар. 6, 18; таблица за писање: Лук. 1, 63; Дел. 27, 44; дщицы Дꙋха: Ст. на хвал. 3 на св. Три Јер.

Дыханїе n. πνοή, дување, дух; жизни (I Мојс. 2, 7); ветар: ꙗкѡ носимꙋ дыханїю бꙋрнꙋ (Дел. 2, 2; Ст. на хвал. на Дух.); свака жива твар, све што дише: всѧкое дыханїе да хвалитъ Гд҃а (Пс. 150, 6); дисање: даѧ всѣмъ животъ и дыханїе (Дел. 17, 25).

Дѣваѧ adj. сл. место дѣва, παρθένος, девојка: во оутробꙋ дѣвыѧ вселилсѧ еси (Кан. мол. Пресв. Бог. п. 7 т. 1); дѣвыѧ.. памѧть чтꙋще: Кан. Усп. Бог. 2. п. 7 т. 1.

Дѣвственникъ < дѣвьствьникъ m. ὁ παρθένος, 1) који је сачувао своју невиност, девичанство, душевну и телесну чистоту: Апок. 14, 4; 2) женски манастир *(Дјач.)*.

Дѣвственный < дѣвьствьнъ 3. παρθενικός, девојачки, девичански: похвала (Сјед. воскр. 2 гл. 8 богор.); παρθενεύων, који је остао девојка, који је девојачки: оутроба (Кан. Ускр. п. 4 т. 1.)

Дѣвствовати < дѣвьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, παρθενεύειν, девовати, чувати девичанство: дѣвствꙋетъ бо рождество, чува се девичанство у рођењу (Кан. Усп. Бог. п. 9 ирм.).

Дѣйство n. ἐνέργεια, деловање: сатанино (II Сол. 2, 9); лсти: II Сол. 2, 11; Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Дѣйствовати v. impf. дѣйствꙋю, -еши, ἐνεργεῖν, радити, делати, вршити: страсти.. дѣйствовахꙋ во оудѣхъ нашихъ (Рим. 7, 5); производити, чинити: I Кор. 12, 11; дѣйствꙋѧй силы, ἐνεργῶν δυνάμεις, који чини чудеса: Гал. 3, 5.

Дѣлателище < дѣлателиште n. ἐργαστήριον, радионица: дїаволе, ђаволска (Мол. 4 у Послед. св. прич.).

Дѣти v. impf. дѣю, дѣеши; деждꙋ, деждеши, ἀποφέρειν, денути, однети, уклонити *(Микл.)*.

Дѣторастлѣніе n. παιδοφθορία, оскврњење девојчице испод 12 година: Мол. 4 у Послед. св. прич.; Ном. пр. 39.

Дѣторожденіе n. τεκνογονία, рађање деце: странно дѣвамъ (Кан. Рожд. Бог. п. 9 ирм.).

Дѣтотвореніе n. παιδοποιΐα, рађање деце: плодъ дѣтотворенїѧ даровавый (Мол. у Ч. венч.).

Дѣѧніе < дѣѧниѥ n. 1) πρᾶξις, дело: воздастъ комꙋждо по дѣѧнїемъ егѡ (Мат. 16, 27); 2) πρᾶγμα, посао: плотское (Рим. 8, 13).

Дѣѧти < дѣꙗти v. impf. дѣю, дѣеши, ποιεῖν, радити, чинити: Марк. 11, 5; ἐνεργεῖν, πράσσειν, деловати: Филиб. 2, 13; радити свој посао: I Сол. 4, 11; молитвꙋ, προσεύχεσθαι, молити се: Марк. 1, 35; Лук. 1, 10; I Кор. 11, 4. 5; Јак. 5, 13; Дел. 9, 11; кꙋплю, πραγματεύεσθαι, трговати: Лук. 19, 13; ἐμπορεύεσθαι, куповати: Јак. 4, 13; пакѡсти, κολαφίζειν, ћушкати, бити по образу: Мат. 26, 67; мучити: II Кор. 12, 7; вређати, удити: Апок. 9, 19; любы, πορνεύεσθαι, чинити блуд, курвати се: Апок. 18, 3; прелюбы, μοιχεύειν, чинити прељубе: Мат. 19, 9; Лук. 16, 18; человѣколюбїе, φιλανθρώπως χρῆσθαι, човечно поступати с неким: Дел. 27, 3; своѧ, πράσσειν τὰ ἴδια, гледати свој посао: I Сол. 4, 11; не дѣйте еѧ, ἄφες αὐτήν, оставите је, оканите је се: Јов. 12, 7; милисѧ дѣѧти, ἱκετεύειν, од срца се молити: молимъ и милисѧ дѣемъ, молимо се са умиљењем, искрено, свесрдно: св. Лит. Злат.; и дѣѧ оучилъ еси, или: и дѣющи оучила еси, стварно, самим си делима учила: Троп. преп.; Тебѣ молюсѧ и тебѣ милъ сѧ дѣю, теби се молим и тебе са особитим усрђем просим: Ч. погреб. свешт. ик. 13; -сѧ, ἐνεργεῖσθαι, производити се, чинити се нешто од некога: силы дѣютсѧ ѡ немъ, од њега се чине чудеса, он чини чудеса (Мат. 14, 2; Марк. 6, 14).

Дѵкирїй m. δικήριον, свећњак са две свеће којим архијереј, заједно са трикиријем, благосиља: Арх. чин.

Є

Є 1) шесто слово у црквенослов. азбуци, зове се есть; као цифра ·ѐ· = 5; 2) є nom. sing. n. од личне заменице оно.

Єгда < ѥгда, conj. ἐπάν, пошто, како, чим: егда же ѡбрѧщете (Мат. 2, 8); ὅταν, када: бысть же, егда быша тамѡ.. (Лук. 2, 6).

Єгколпїй m. грч., иконица од емајла, злата и др. коју архијереји носе на прсима: Син. у I Нед. В. п. Види нанѣдренникъ и панагїѧ.

Єгѡвъ 3. αὐτοῦ, његов: Рим. 8, 9.

Єда conj. inter., μή, да не: еда какѡ не достанетъ (Мат. 25, 9); μήτι, зар не, да ли: еда можетъ слѣпецъ слѣпца водити (Лук. 6, 39); еда какѡ, μήποτε, да не: еда какѡ разꙋмѣша кнѧзи (Јов. 7, 26).

Єдва adv. μόγις, μόλις, једва, тек: праведникъ едва спасется (I Петр. 4, 18).

Єдиначе adv. ἀχμήν, једнако, опет, еда ли, зар још: Мат. 15, 16.

Єдиновидный < иединовиднъıй 3. ἑνοειδής, јединствен: Степ. воскр. гл. 8 ант. 4 Сл.

Єдиновольникъ < иединовольникъ m. μονοτελήτος, јеретици који су учили да је у Исусу Христу само једна воља и који су осуђени на VI Вас. сабору: Син. у четврт. V Нед. В. п.

Єдинодержавїе < иединодръжавиие n. μονοκρατορία, једна моћ, једна снага, једна власт: сего ради да поимъ Троицѣ единодержавїе (Степ. воскр. гл. 1 ант. 1).

Єдиножды < иединожди adv. ἅπαξ, једанпут: I Цар. 26, 8.

Єдиномꙋдренъ, -ый < иединомждрыъ 3. ὁμόφρων, који једнако као други мисли, сагласан, сложан: I Петр. 3, 8; Филиб. 2, 2; сꙋтителемъ: Ст. на Г. в. св. Сави.

Єдиномꙋдренно adv. ὁμοφρόνως, сложно, једнодушно: Ст. на блаж. воскр. гл. 4 Сл.

Єдиномꙋдрїе < иединомждриие n. ὁμοφροσύνη, једномишљеност: Мол. у Ч. венч.

Єдиномꙋдрствовати < иединомждрьствовати v. impf. -мꙋдрствꙋю, -ешн, ὁμοφρονεῖν, имати с неким једнако мишљење: Свјет. у Нед. Том.

Єдиномыслїе < иединомъıслиие n. ὁμονοία, једнако мишљење, једнодушност, слога, склад: Мол. у св. Лит. Вас.

Єдиноначальствовати v. impf. -ствꙋю, -ешн, μοναρχεῖν, бити монарх, сам владати: Богꙋтꙋ единоначальствꙋющꙋ на земли (Сл. на Г. в. на Божић); единоначальствꙋетъ кожитко: Степ. гл. 8 ант. 2.

Єдинонравенъ, -ый < иединонравыъ 3. ὁμότροπος, једнака значаја, истоврстан, сличан: апостолωкъ (Троп. на св. Три Јер.; Ст. на Г. в. 3 на св. Јов. Злат.).

Єдинопослникъ < иединоопсникъ m. μονοζώνος, лако наоружан војник: IV Цар. 24, 2.

Єдинорогъ m. μονόκερως, дивља животиња с једним рогом: V Мојс. 33, 17; Јова 39, 12. 13.

Єдинородъ, -ный 3. μονογενής, јединац, инокосан: Пс. 24. 16; ὁμογενής, сродан, од нашег рода: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Єдиносꙋщенъ, -ый < иединосжштьıъ 3. ὁμοούσιος, који има с неким једно суштаство, једнак некоме: Отцꙋ (Симв. в.); Отцꙋ и Словꙋ: Степ. воскр. гл. 2 ант. 1 Сл.; Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Єдиноꙗдожникъ < иединохждожьникъ m. ὁμοτεχνός, који је истога заната с неким, који исти занат ради, уметник исте врсте: Дел. 18, 3.

Єдиною adv. ἅπαξ, ἐφάπαξ, једанпут, једном: I Петр. 3, 18; Рим. 6, 10.

Єдинъ 3. εἷς, μία, ἕν, један, једна, једно: Мат. 6, 24; единъ по единомꙋ, један по један, један за другим: I Кор. 14, 31; Марк. 14, 19; Јов. 8, 9; единъ кїйждо, сваки: Дел. 2, 6; Еф. 5, 33; единъ нѣкто, један од оних: Марк. 14, 47; Лук. 22, 50; единаѧ ѿ сꙋббѡтъ, први дан после суботе, недеља: Мат. 28, 1; Марк. 16, 2; Лук. 24, 1; Јов. 20, 1; Дел. 20, 7; μόνος, једини, сам:

токмѡ Отецъ мой єдинъ (Мат. 25, 36).

Єже 1) conj. да би, што би, ако, када; 2) pron. demonstr. n. које.

Єй 1) interj., ναὶ, да, тако је: бꙋди же слово ваше: єй, єй (Мат. 5, 37; Јак. 5, 12); II Кор. 1, 17—19; заиста: єй, и ꙗзыкѡмъ (Рим. 3, 29); 2) pron. pers. dat. sing. f. њој.

Єкдикъ m. грч., помоћник протекдика, који се старао о сиротињи, удовицама и др. *(Милаш,* Дост., 135; *Дјач.).*

Єламъ m. јевр., претсобље, притвор, трем: столпѡвъ, галерија украшена ступовима (III Цар. 7, 6); храма, притвор у храму: III Цар. 7, 15; Јез. 40, 48; дверный, праг на вратима: Јез. 40, 6. 9; вратный, притвор, трем на вратима: Јез. 40, 9 squ.

Єле adv. ἥμι, пола, једва: Мат. 10, 30.

Єлижди < ѥлижды adv. ὁσάκις, колико, коликогод пута, кадгод: I Кор. 11, 25. 26; Апок. 11, 6; Мол. у св. Лит. Вас.

Єликъ < ѥликъ 3. pron. ὅσος, колики, какав, који: єлицы имѣѧхꙋ ра̑ны (Марк. 3, 10); єлико времѧ, колико, док, доклегод: Мат. 9, 15; Марк. 2, 19; I Кор. 7, 39; єлицы ѡглашеннїи, ὅσοι κατηχούμενοι, ви који сте оглашени: Јект. у св. Лит. Злат. и Вас.; єлицы ко просвѣщенїю, ὅσοι πρὸς τὸ φώτισμα, ви који сте (спремни) за просвећење (крштење): Јект. у св. Лит. пређеосв.

Єликѡ < ѥлико adv. ὅσον, колико: Марк. 7, 36; є. скорѡ, ὅσον τάχιστα, што брже *(Дјач.).*

Єльма conj., ἐπεὶ, тако, како, када, пошто, јер: Син. у Суб. Лаз.

Єлѡї арам., Боже мој: Марк. 15, 34.

Єммануилъ m. јевр., с нама Бог: Ис. 7, 8; Мат. 1, 23.

Ємь, ємши, ємше; ємшїй 3. part. praet. act. I од ꙗти, κρατήσας, ухвативши: Іѡанна (Мат. 14, 3).

Єнфодъ m. јевр., украс на врату, ђердан: Суд, 8, 26.

Єпендутъ m. грч., огртач, плашт, горња хаљина: Јов. 21, 7.

Єпїгонатїонъ m. грч., надбедреник: Арх. чин.

Єпїфъ m. назив десетога месеца у Египћана: III Мак. 6, 35.

Єпѡмїдъ m. ἐπωμίς, јевр. єфꙋдъ, нарамник, горња одећа првосвештеничка и царска: II Мојс. 25, 7.

Єрѡдїй m. 1) ἐρώδιος, рода: III Мојс. 11, 19; Пс. 103, 17; 2) ἀσίδα, ждрал: Јер. 8, 9.

Єсмѵ̑рнїсменъ 3. ἐσμυρνισμένος, помешан са смирном: вїно (Марк. 15, 23).

Єстественноживотный 3. φυσιζωός, који одржава живот: сонъ (Стат. I, ст. 75).

Єстественножизненый 3. в. -животный: Стат. II ст. 87.

Єстественный < ѥстьствьнъ 3. 1) φυσικός, природни: Рим. 1, 26. 27; 11, 21. 24; 2) ἔμφυτος, прирођен: Кан. В. четврт. п. 1 т. 3.

Єстество < ѥстьство n. φύσις, природа: Јак. 3, 7; Рим. 11, 24; I Кор. 11, 14; Гал. 4, 8; єстествомъ закѡннаѧ творѧтъ, по природи, сами од себе, чине оно што је законито: Рим. 2, 14; єстества оустави, закони при-

роде: Кан. Усп. Богор. п. 9 ирм.; естества чинъ, ред природе: Кан. св. Андр. крит. п. 4 богор.; паче естества, натприродно, необично: Догм. гл. 7; сꙋгꙋбъ естествомъ, но не ѵпостасїю, са две природе, али не са два суштаства: Догм. гл. 8; не во двою лицꙋ раздѣлѧемый, но во двою естествꙋ неслитнѡ познаваемый, не делећи се на два лица, но познавајући се по двема сједињеним природама: Догм. гл. 6.

Єфї јевр., ефа, мера: мꙋки пшеничны (I Цар. 1, 24).

Єффада арам., отвори се: Марк. 7, 34.

Єфꙋдъ m. јевр., ἐφούδ, ἐπωμίς, првосвештеничка горња хаљина, која одговара данашњем архијерејском сакосу: I Цар. 2, 18; III Мојс. 8, 8.

Єхїдна f. грч., отровна змија: Дел. 28, 3; Ст. на Г. в. 6 на св. Пантел.

Єхїдновъ 3. ἐχιδνῶν, гујин, аспидин: порожденїѧ (Мат. 3, 7; 12, 34; 23, 33; Лук. 3, 7.

Єще <ѥште adv. ἔτι, јоште, још, уз то: Мат. 12, 46; Марк. 5, 35 и др.

Єдїопъ m. Αἰθίοψ, 1) Етиопљанин, становник Етиопије, црнац; 2) демон, бес, ђаво *(Дјач.)*.

Єѵнꙋхъ m. грч., ушкопљеник: Дел. 8, 27.

Єѵроклѵдѡнъ m. грч., југоисточни ветар: Дел. 27, 14.

Єѵфрадъ m. (јевр. = плодност) стари пазив Витлејема: Пс. 131, 6.

Ж

Ж седмо слово у црквенослов. азбуци, зове се живѣте.

Жадати v. impf. -даю, -еши, γλίχεσθαι, тежити, настојати; ἐπιθυμεῖν, силно желети *(Дјач.; Старч.)*.

Жажда <жажда f. δίψος, жеђ: Пс. 103, 11; Ант. 9 на В. четврт.

Жаждати <жадати v. impf. жаждꙋ, -ждеши, διψᾶν, жеднети, бити жедан: когда тѧ видѣхомъ... жаждꙋща (Мат. 25, 44); Рим. 12, 20; Апок. 22, 17.

Жажденъ <жадынъ 3. διψῶν, жедан: II Цар. 17, 29.

Жалити v. impf. жалю, -лиши, διαπονεῖσθαι, негодовати, срдити се: Дел. 4, 2.

Жало n. κέντρον, жалац, жаока: I Кор. 15, 55. 56; Апок. 9, 10; смерти: Конд. воскр. 5; смертное: Конд. III Нед. В. п.; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; жало грѣховное притꙋпилъ еси, силу греха си ослабио: Ст. воскр. на Г. в. гл. 5.

Жаль f. 1) μνημεῖον, гроб; 2) бол, жалост; 3) adv. жалосно *(Микл.)*.

Жатва <жатва f. 1) θερισμός, жетва: жатва оубѡ многа, дѣлателей же малѡ (Мат. 9, 37; Лук, 10, 3); 2) θέρος, лето, време жетви: близ' есть жатва (Мат. 24, 32; Марк. 13, 28; Лук. 21, 30).

Жатель <жатель m. θεριστής, жетелац: Мат. 13, 30. 39.

Жати < жати v. impf. жнꙋ, жнеши, < жьнѭ, жьнѥши; θερίζειν, жети: Мат. 25, 24; Лук. 19, 21; Јов. 4, 36; Јак. 5, 4.

Жванїе n. μηρυκισμός, преживање: III Мојс. 11, 6.

Жвати < жьвати v. impf. жвꙋ, жвеши, μασᾶσθαι, жвакати: Апок. 16, 10.

Ждати < жьдати v. impf. ждꙋ, ждеши, ἐκδέχεσθαι, μένειν, чекати: честнагѡ плода (Јак. 5, 7); προσδέχεσθαι, очекивати: Пс. 103, 11.

Же partic. δὲ, а, пак.

Жезлъ < жьзлъ m. ῥαβδός, палица: изъ корене Іессеова, И. Христос (Ис. 11, 1; Кан. Бож. п. 4 ирм.); оупасеши ѧ̑ жезломъ желѣзнымъ (Пс. 2, 9); Апок. 11, 1; путнички штап: ничесоже возмите на пꙋть: ни жезла (Лук. 9, 3); Мат. 10, 10; Марк. 6, 8; царски жезао, скиптар: жезлъ цр҃твїѧ твоегѡ (Јевр. 1, 8); III Мојс. 27, 32; прут, шиба: не ѡставлѧетъ Хр҃тосъ жезла на жребїи своемъ, не предаје Христос шиби т. ј. неће тући, неће казнити прутом народ свој (Степ. гл. 2 ант. 3); βακτηρία, жезао који архијереј даје новоизабраноме архимандриту уз речи: прїими сей жезлъ, . (Ч. произв. архим.).

Желвь < жьлъвь f. χελώνη, корњача: Ос. 12, 11.

Желꙋдь < желѫдь f. βάλανος, жир; брест: Ис. 6, 13.

Желтоватисѧ < жлътоватисѧ v. impf. -тꙋюсѧ, ешисѧ, ξανθίζειν, жутити се: власъ желтꙋѧсѧ (III Мојс. 13, 31. 32).

Желтъ, -ый < жлътъ 3. ξανθός, жут; желтаѧ болѣзнь, ἴκτερος, жутица: Јер. 30, 6.

Желтѣтисѧ < жлътѣтисѧ v. impf. -тѣюсѧ, -тѣешисѧ, ξανθίζειν, имати жуту боју: III Мојс. 13, 36.

Желтѧница f. ἴκτερος, жутица: III Мојс. 26, 16.

Желчь < жлъчь f. χολή, жуч: V Мојс. 32, 32; Мат. 27, 34; Дел. 8, 23; Ант. 9 на В. четвр.

Жена f. γυνή, жена: иже воззритъ на женꙋ, во еже вожделѣти еѧ (Мат. 5, 28); супруга: жены своимъ мꙋжемъ повинꙋйтесѧ (Еф. 5, 22—33); жена отчаѧ, γυνὴ τοῦ πατρός, маћеха: I Кор. 5, 1.

Женитва f. γάμος, брак, женидба: Јевр. 13, 4; Ном. пр. 210.

Женищце < женищьце n. γυναικάριον, женица: II Тим. 3, 6.

Женомꙋжїе < женомѫжие n. ἀνδρόγυνον, двоструки спол (пола мушко, пола женско), хермафродитство: Ном. пр. 183.

Женонеистовный 3. γυναικομανής, сувише наклоњен женама, женскарош; похотан: Јер. 5, 8.

Жердь < жръдь f. ἀναφορεύς, дугачак штап, мотка, колац: IV Мојс 13, 24.

Жерновный < жрънъвьнъ 3. μόλικυς, воденички: камень (Марк. 9, 42).

Жерновъ < жрънꙑ, -нъве m. μύλος, жрвањ: II Мојс. 11, 5; IV Мојс. 11, 8; II Цар. 11, 21; Апок. 18, 21; ж. оселскїй, μ. ὀνικός, камен воденички: Мат. 18, 6; 24, 41; Лук. 17, 2.

Жестоковожденїе n. σκληραγωγία, суров облик живота: Син. у II Нед. В. п.

Жестоковыенъ < жестоковыйнъ 3. σκληροτράχηλος, тврдоврат, тврдоглав: II Мојс. 34, 9; Дел. 7, 51.

Жестоколичный 3. σκληροπρόσωπος, бестидан: Јез. 2, 4.

Жестоконеистовъ 3. φανταστοκοπῶν, који жестином долази до лудила: Прем. Сир. 4, 34.

Жестокъ, -ый 3. σκληρός, жесток, тврд: I Мојс. 21, 11. 12; I Цар. 25, 3; II Цар. 2, 17; III Цар. 12, 4; Мат. 25, 24; суров, строг: Суд. 2, 19; слово сїе: Јов. 6, 60; тежак, мучан: противꙋ рожнꙋ прати (Дел. 9, 5; 26, 14); сохранихъ пꙋти жестѡки: Пс. 16, 4; јак, силан: вѣтръ (Јак. 3, 4).

Жестосердїе < жестосръдие n. σκληροκαρδία, тврдо срце, јогунлук: Мат. 19, 8; Марк. 10, 5; 16, 14; τὸ τῆς καρδίας σκληρόν: Јеванђ. ст. 3.

Жещи < жешти v. impf. жегꙋ, жежеши, ἅπτειν, жећи, горети, палити: огнемъ жегомь, πυρέσσων, који је у врућици, у грозници (Мат. 8, 14; Марк. 1, 30).

Жженїе < жьжение n. τὸ κατάκαυμα, жега; ужег: II Мојс. 21, 25.

Живити v. impf. живлю, -виши, ζωοποιεῖν оживљавати: II Мојс. 1, 17; иже аще погꙋбитъ ю, живитъ ю: Лук. 17, 33; Сынъ ихже хощетъ живитъ: Јов. 5, 21; -сѧ, оживљавати се, оживотворавати се: Свѧтымъ Дꙋхомъ всѧка дꙋша живитсѧ (Степ. гл. 4 ант. 1 Сл.).

Живоначалїе < живоначалие n. ζωαρχία, управљање животом; узрок, почетак живота: Свѧтомꙋ Дꙋхꙋ живоначалїе и честь (Степ. гл. 2 ант. 2 Сл.); Сл. на хвал. у Нед. Самар.

Живоначальный < живоначальнъ 3. ζωαρχικός, који има живот у самоме себи; узрочник живота: Троица (Мол. у Ч. венч.); достоинство: Степ. гл. 5 ант. 3 Сл.; Конд. воскр. гл. 6; источникъ: Кан. Усп. Бог. п. 8 ирм.

Живоносный 3. ζωηφόρος, који носи у себи живот: Син. на В. суб.; источникъ: Син. у пет. Светле седм.; крестъ: Ст. на Г. в. у среду III Нед. В. п.

Живопрїемный 3. ζωόδοχος, који живот одржава, који оживљава: живопрїемномꙋ твоемꙋ гробꙋ (Ст. на Г. в. воскр. 6 гл. 1); ж. твое востанїе: Ст. на стих. воскр. гл. 3.

Животворити v. impf. -творю, -риши, ζωοποιεῖν, оживљавати, подизати из мртвих: Рим. 4, 17; I Кор. 15, 45; II Кор. 3, 6.

Животворѧщїй 3. ζωοποιῶν, животворан: тайна (Мол. у св. Лит. пређеосв.); крестъ: Ст. на Г. в. воскр. гл. 4.

Жизнодавецъ < жизнодавьць m. ζωοδότης, животодавац: Сјед. воскр гл. 4: Троп. воскр. непор.

Жизнодательный 3. ζωοπάροχος, који даје живот: Конд. у Нед. Том.

Жизнопрїемный 3. в. живопрїемный: Ст. воскр. на хвал. гл. 8.

Жилище < жилиште n. κατοίκησις, οἰκητήριον, стан, становање: Марк. 5, 3; II Кор. 5, 2; Јуд. 1, 6; Кан. у суб. I седм. В. п. п. 6 богор.

Жиръ m. νομή, дебљина, сланина; изобиље, паша: II Тим. 2, 17.

Житейскїй < житийскъ 3. βιοτικός, животни, светски: гордость (I Јов. 2, 16); печаль: Лук. 21, 34; попеченїе: Херув.; море, привремени земаљски живот: Кан. у Нед. сир. п. 6 ирм.

Жительство n. 1) ἀναστροφή, живљење: взирающе на скончанїе жительства (Јевр. 13, 7); 2) πολίτευμα, грађанство, становништво: и твое сохраняя крестомъ твоимъ жительство (Троп. на Воздв. ч. к.); живот: дꙋховное ж. (Мол. пред јев. у св. Лит.); 3) πολιτεία, грађанско право: Дел. 22, 28.

Жительствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, 1) πολιτεύεσθαι, живети: Филиб. 1, 27; 2) ἀναστρέφεσθαι, проводити: житїя время (I Петр. 1, 17); 3) στοιχεῖν, поступати: правиломъ симъ (Гал. 6, 16; Филиб. 3, 16).

Жити v. impf. живꙋ, живеши, 1) ζῆν, βιῶσαι, живети: Јез. 33, 4; аще бо живемъ Гдеви живемъ: Рим. 14, 8; 2) κατοικεῖν, становати: Вышнїй не въ рꙋкотворенныхъ цр҃квахъ живетъ (Дел. 7, 48; 17, 24); Ст. на стих. воскр. гл. 2; 3) μένειν, остајати, стајати: гдѣ живеши; (Јов. 1, 38. 39); 4) διατρίβειν, проводити, боравити: живяхꙋ во Антїохїи (Дел. 15, 35); 5) ἀναστρέφεσθαι, поступати: какѡ подобаетъ въ домꙋ Бж҃їи жити (I Тим. 3, 15); Јевр. 13, 18.

Житїе n. 1) βίωσις, τὸ ζῆν, живот: еже ѿ юности (Дел. 26, 4); чрез' все житїе: Јевр. 2, 15; 2) βιός, облик, начин живота: да тихое и безмолвное житїе поживемъ (I Тим. 2, 2); храна: вверже все житїе свое (Марк. 12, 44); Лук. 21, 4; 3) ἀναστροφή, живљење: ѡбразъ вꙋди вѣрнымъ... житїемъ (I Тим. 4, 12); 4) πολιτεία, општина, друштво: ѿчꙋждени житїя Ізраилева (Еф. 2, 12).

Житомѣрїе n σιτομετρία, мера за жито, оброк жита (код *Вука:* храна): Лук. 12, 42.

Жребїе n. κλῆρος, клир, избраник, изабрани народ: не ѡставляетъ бо Хр҃тосъ жезла на жребїи своемъ, не предаје Христос шиби (т. ј. неће тући) народ свој (Степ. гл. 2 ант. 3).

Жребїй < жрѣбий m. 1) κλῆρος, ждреб, коцка: метахꙋ (βάλλοντες, бацаху) жребїя (Марк. 15, 24; Лук. 23, 34; Јов. 19, 24); 2) καιρός, права мера, у pl. καιροὶ = прави час, време, прилике, догађаји: въ рꙋкꙋ твоею жребїи мои (Пс. 30, 16).

Жребя, -яте < жрѣба n. πῶλλος, ждребе: Мат. 21, 2. 5. 7; Марк. 11, 2. 4. 5. 7; Лук. 19, 30. 33. 35; Јов. 12, 15.

Жрети < жрѣти v. impf. жрꙋ, жреши, θύειν, жртвовати, приносити жртву: съ нарѡды хотяше жрети (Дел. 14, 13); I Кор. 10, 20; клати: пасхꙋ (Марк. 14, 12; Лук. 22, 7); жренъ быти, σπένδεσθαι, бити жртвован: Филиб. 2, 17; II Тим. 4, 6; -ся, θύεσθαι, жртвовати се: агнецъ Бж҃їй (Проск.); еврейская фаска: Син. на В. четврт.

Жрецъ < жрьць m. ἱερεύς, свештеник (незнабожачки): Дел. 14, 13.

Жꙋпелъ < жоупелъ m. θεῖον, сумпор: I Мојс. 19, 24; V Мојс. 29, 23; Пс. 10, 6; Апок. 9, 17. 18; 14, 10; 19, 20; 21, 8.

Жꙋпельный < жоупельнъ 3. τοῦ θείου, сумпорни: Апок. 9, 17; 20, 10.

Ѕ

Ѕ осмо слово у црквенослов. азбуци, зове се ѕѣло; као цифра ·ѕ̈· = 6.

Ѕвѣзда < звѣзда f. ἀστήρ, звезда: Мат. 2, 2—10 squ.; нелестнаѧ, водиља: Конд. у IV Нед. В. п.

Ѕвѣздоблюститель m. ἀστεροσκόπος, астроном: Кан. Рожд. Хр. п. 4 т. 2.

Ѕвѣздословити v. impf. -словлю, -виши, ἀστρονομεῖν, звезде мотрити: Ном. пр. 15.

Ѕвѣздословъ m. ἀστρόνομος, звездар, астроном: Ном. пр. 183.

Ѕвѣздочтецъ < звѣздоучьтьць m. в. звѣздословъ: Ном. пр. 196.

Ѕвѣроуловленъ 3. θηριάλοτος, ухваћен као звер: Мол. св. Јов. Злат. у Послед. прич.

Ѕвѣрохищный 3. θηριάλωτον, од звери уграбљен: Ном. пр. 131.

Ѕвѣроѧдинный < звѣроѧдьнъ 3. θηριάλωτος, нагрижен, повређен од дивљих зверова: мѧса ѕвѣроѧдиннагѡ да не снѣсте (II Мојс. 22, 31).

Ѕелїе < зелие n. τὸ λάχανον, зеље, биље, поврће: Мат. 13, 32; Марк. 4, 32, Лук. 11, 42; Рим. 14, 2.

Ѕлакъ m. χλωρόν, трава, биљка: Пс. 36, 2; Апок. 9, 4; χλόη, зеленило, зеље: Пс. 103, 14.

Ѕлачный < злачьнъ 3. χλωρός, зелен, траван, обилат травом: на мѣстѣ ѕлачнѣ (Пс. 22, 2; Возгл. у Ч. погреб.); χλοερός, траван: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Ѕлодѣй m. κακοποιός, разбојник, злочинац: Лук. 23, 32. 33. 39; Јов. 18, 30; I Петр. 2, 12. 14; 3, 16; 4, 15; II Тим. 2, 9.

Ѕлодѣйствїе n. κακουργία, злочинство: Кан. Бог. п. 6 т. 1.

Ѕлонравїе n. 1) κακοήθεια, злоћудност: Рим. 1, 29; 2) τὸ δύστροπον, тврдоглавост: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Ѕлонравный 3. ἀγνώμων, неразборит, непромишљен, неразуман: Мол. св. В. В. у Послед. прич.

Ѕлопомнѣнїе n. μνησικακία, злопамћење: Мол. 4 у Посл. прич.

Ѕлопострадати v. pf. -страждꙋ, -ждеши, κακοπαθεῖν, подносити зло, страдања; мучити се: II Тим. 2, 3; 4, 5.

Ѕлопрїѡврѣтенїе n. αἰσχροκέρδεια, грамжење за добитком, користољубље, лакомство: Мол. 4 у Послед. прич.

Ѕлославити v. impf. -славлю, -виши, ἐπιφημίζειν, рђаво говорити, оговарати, клеветати, опадати: Прем. Сол. 2, 12.

Ѕлославїе n. κακοδοξία, рђав, зао глас; криво учење о верским стварима: Сјед. у суб. I Нед. В. п.; Ст. на хвал. у II Нед. В. п.

Ѕлославный 3. κακόδοξος, нечастан: Ст. на Г. в. св. Спир. чуд.

Ѕлословити v. impf. -словлю, -виши, κακολογεῖν, оговарати, грдити, кудити: Мат. 15, 4; Марк. 7, 10; 9, 39; Дел. 19, 9; I Петр. 3, 16.

Ѕлосмрадїе n. 1) δυσωδία, смрад; 2) βόρβορος, муљ, блато *(Дјач..)*.

Ѕлосовѣтїе n. κακοβουλία, рђав савет, зла намера: III Мак. 3, 8.

Ѕлостраданїе n. κακοπάθεια, невоља: Јак. 5, 10.

Ѕлострадати v. impf. -страждꙋ, -ждеши, κακοπαθεῖν, трпети невоље, напасти; мучити се: Јак. 5, 13; II Тим. 2, 9.

Ѕлострастїе n. κακοπάθεια, невоља, мука, несрећа: Ст. на стих. св. П. и П.

Ѕлотворити v. impf. -творю, -риши, κακοποιεῖν, зло чинити: III Јов. 1, 11.

Ѕлоꙋхитрити v. pf. -ꙋхищрю, -хитриши, κακοτεχνεῖν, зло смишљати, служити се злим сплеткама противу некога: III Мак. 7, 7.

Ѕлохꙋдожество < **злохѫдожьство** n. κακοτεχνία, превара, лукавство, подмуклост, обмана, фалсификат: Ном. пр. 14.

Ѕлохꙋдожный < **злохѫдожьнъ** 3. κακότεχνος, који зло кује, зло мисли: Прем. Сол. 1, 4.

Ѕлохꙋленїе < **злохоулєниє** n, δυσφημία, хуљење, псовка, грдња: богомерское (Кан. на Воздв. ч. К. п. 7 ирм.).

Ѕлочестивый < **злочьстивъ** 3. δυσσεβής, непобожан, неваљао: мꙋчителѧ (Кан. на Воздв. ч. К. п. 7 ирм.).

Ѕлочестїе < **злочьстиє** n. δυσσεβεία, непобожност *(Микл.)*.

Ѕлѣ adv. κακῶς, зло, рђаво: глаголахъ (Јов. 18, 23); жестоко, ужасно: бѣснꙋетсѧ (Мат. 15, 22); љуто, тешко, врло: страждетъ (Мат. 17, 15).

Ѕмїй < **змий** n. ὄφις, змија: IV Мојс. 21, 9; I Кор. 10, 9; II Кор. 11, 3; Апок. 9, 19; δράκων, аждаха: Пс. 90, 13; 103, 26; Апок. 12, 3—17 squ.

Ѕмїѧ < **змиꙗ** f. ὄφις, змија: Мат. 7, 10; Марк. 16, 18; Лук. 10, 19; Јов. 3, 14; θηρίον, дивља звер; змија: Дел. 28, 4. 5.

Ѕѣльный < **зѣльнъ** 3. σφοδρός, јак, моћан, силан, оштар: Пс. 49, 3; σύντονος, крепак, жесток: Кан. у суб. I Нед. В. п. п. 3 т. 2.

Ѕѣльнѣ adv. μεγάλως, valde, веома, много: III Мак. 5, 7.

Ѕѣльнѣе comp. од **ѕѣльнѣ**, σφοδρότερον, жешће, силније, оштрије, тачније, брже: Син. на Вел. четвр.

Ѕѣльнѣйшїй 3. sup. од **ѕѣльный** 3. λαβρότατος, најжешћи: огневица (Син. у пет. Светле седм.).

Ѕѣлѡ < **зѣло** adv. σφοδρῶς, веома, јако, силно: Мат. 2, 10; II Јов. 1, 4; III Јов. 1, 3; ѕѣлѡ ранѡ, ὄρθρου βαθέως, врло рано: Лук, 24, 1; тачно, добро: Пс. 118. 4; прекрасно: Пс. 138, 14; истинꙋ ѕѣлѡ, целу, праву, савршену истину: Пс. 118, 138; λίαν, одвише, врло: ранѡ (Троп. непор. васкр. 3).

З девето слово у црквенослов. азбуци, зове се землѧ; као цифра ·з҃· = 7.

За praep. διὰ, за, ради: вѣроваша за слово егѡ (Јов. 4, 41): ὑπὲρ, за: молитесѧ за творѧщихъ вамъ напасть (Мат. 5, 44); ὀπίζω, после, иза: иди за мною сатано (Лук. 4, 8).

Заамвонный 3. ὀπισθάμβωνος, који

је иза амвона: молитва, која се чита иза амвона (Служ.).

Забвенїе < забъвение n. λήθη, заборав, заборавност: II Петр. 1, 9.

Заблѹждати < заблѫждати v. impf. -ждаю, -еши, πλανᾶσθαι, блудити, тумарати, залазити: Јевр. 3, 10; 5, 2; Ст. воскр. на Г. в. гл. 2.

Забрало n. 1) ἔπαλξις, брана, грудобран: Ис. 54, 12; Јуд. 14, 1; 2) βᾶρις, τεῖχος, зид, кула, бедем, заштита, обрана: дѣвства (Ст. на хвал. Рожд. Бог.); всѣхъ притекающихъ къ тебѣ крѣпкое забрало: Ак. св. Ник. ик. 12; Ст. богор. на лит. на св. Саву.

Забывати v. impf. -ваю, -еши, ἐπιλανθάνεσθαι, заборављати: Јевр. 13, 2. 16; Филиб. 3, 13.

Забыти v. pf. забѹдѹ, -деши, ἐπίλανθάνεσθαι, заборавити: Мат. 16, 5; Марк. 8, 14; Јак. 1, 24; Јевр. 6, 10; не забѹди оубогихъ твоихъ до конца: Пс. 9, 33; Стат. на В. суб. ст. 16, 30.

Забытїе < забытие n. в. забвенїе.

Забытливъ < забытьливъ 3. ἐπιλήσμων, забораван: Јак. 1, 25.

Завида f. ζῆλος, завист: Гал. 5, 20.

Завидѣти v. impf. -виждѹ, -диши, ζηλοῦν, завидети: Јак. 4, 2; I Кор. 13, 4; Гал. 5, 26.

Завистливъ 3. φθονερός, завидљив: I Тим. 3, 3.

Завора f. μόχλος, пречага на вратима, преворница: Суд. 16, 3.

Завѣтъ m. διαθήκη (од διατίθεναι = учинити расположење), testamentum, завештај, тестаменат: завѣтъ въ мертвыхъ извѣстенъ есть (Јевр. 9, 17); Гал. 3, 15; савез, договор, свечано обећање: се азъ поставлѧю завѣтъ мой вамъ (I Мојс. 9, 9. 11); III Мојс. 26, 42; помѧнѹти завѣтъ ст҃ый свой: Лук. 1, 72; Гал. 3, 17; заповед: и возвѣсти вамъ завѣтъ свой, егоже заповѣда вамъ творити, десѧть словесъ (V Мојс. 4, 13); и даде емѹ завѣтъ ѡбрѣзанїѧ: Дел. 7, 8; савез Бога са старозаветним праведницима: Нојем (I Мојс. 9, 9—17); Аврамом: I Мојс. 15, 1—21; Мојсијем: II Мојс. 24, 4.

Завѣщавати < завѣштавати v. impf. -ваю, -еши, διατίθεσθαι, заповедати: Дел. 15, 5; 16, 21; I Кор. 7, 10; 11, 7.

Завѣщанїе < завѣштание n. παραγγελία, наређење, залог, аманет: Дел. 16, 24; I Јов. 3, 11; I Тим. 1, 5. 18; II Тим. 1, 14.

Завѣщати < завѣштати v. pf. -щаю, -еши, διατίθεσθαι, заповедити: I Тим. 1, 3; Дел. 3, 25 squ.; закључити савез: I Цар. 18, 3; II Цар. 29, 10.

Завѧзовати < завѧзовати v. impf. -зѹю, -зѹеши, καταρτίζειν, завезивати, крпити: мрежи своѧ̑ (Мат. 4, 21).

Загладити v. pf. заглаждѹ, -диши, ἐξαλείφειν, изгладити, избрисати, уништити: Ст. на Г. в. воскр. 2 гл. 2; рѹкописанїе древнѧгѡ грѣха: Ст. на блаж. васкр. гл. 7.

Задѣти v. pf. задѣю, -еши, ἀγγαρεύειν, на раме метнути; натерати: семѹ задѣша понести крестъ егѡ (Мат. 27, 32); Марк. 15, 21.

Зазирати v. impf. -раю, -раеши, καταγιγνώσκειν, осуђивати, кудити: I Јов. 3, 20; -сѧ, μέμφεσθαι, тужити се, срдити се *(Микл.)*.

Зазоръ m. μέμψις, срамота: Служ.

Зазрѣти v. pf. зазрю, зазриши, ἐπιλαβέσθαι, καταγιγνώσκειν, покудити: Лук. 20, 26; I Јов. 3, 21.

Заимати v. impf. заимлю, заимлеши, δανείζεσθαι, узајимати, узајмљивати: Пс. 36, 21.

Заимованїе n. δάνος, зајам: Прем. Сир. 29, 4.

Заимодавецъ < заимодавьць m. δανειστής, веровник, који даје у зајам: Лук. 7, 41.

Заимодати v. pf. -дамъ, -дасн, в. заимати: Свјет. богор. у Нед. свих св.

Заимствовати v. impf. -имствѹю, -иши, в. заимати: Сл. на Г. в. на В. ут.

Заiти v. pf. заiдѹ, заiдеши, ἐπιδύειν, заћи: солнце да не заiдетъ къ гнѣвѣ вашемъ (Еф. 4, 26); ишчезнути, нестати: Сл. сјед. 2 на Богој.

Заїнъ m. седмо слово у јевр. азбуци: Плач. Јер. 1, 7; 2, 7; 3, 19; 4, 7.

Закалати v. impf. -лаю, -лаеши, σφάττειν, клати: тѣла оупитаннаго: Ст. на Г. в. у Нед. блуд. с.

Заклепъ m. κλεῖθρον, κλεῖσις, брава, катанац, преворница: заклепы адовы разторгнѹвый: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Заклинати v. impf. -наю, -наеши, ὁρκίζειν, молити са клетвом, заклињати: Мат. 26, 63; Марк. 5, 7; Дел. 9, 13; I Сол. 5, 27.

Заключатисѧ v. impf. -чаюсѧ, -чаешисѧ, κατακλέειν, закључавати се, затварати се: ко грокѣ (Ст. на Г. в. на В. пет. И нынѣ:).

Заключити v. pf. -ключѹ, -чиши, κλέειν, закључати, затворити: Апок. 20, 3; -сѧ: Лук. 4, 25.

Заклѧти < заклѧти v. pf. -клнѹ, -неши, ἀναθεματίζειν, заклети: Дел. 23, 12.

Законополагати v. impf. -гаю, -гаеши, νομοθετεῖν, закон доносити, давати: Пс. 83, 7.

Законоположенїе n. νομοθεσία, законодавство, закон, устав *(Микл.; Вост.)*.

Законоположити v. pf. -положѹ, -ложиши, νομοθετεῖν, закон дати, узаконити: ѥгѡ ради законоположитъ согрѣшающымъ на пѹти, ради тога ће дати закон онима који греше на путу (Пс. 24, 8).

Законоположитель m. νομοθέτης, законодавац: Пс. 9, 21.

Законоположникъ m. в. -положитель: Јак. 4, 12.

Законопрестѹпный < законопрѣстѫпынъ З. παράνομος, противузаконит, неправедан: Ант. I на В. четвр.

Законопрестѹповати < законопрѣстѫповати v. impf. -вую, -иши, παρανομεῖν, противу закона радити, законе преступати: Стат. I ст. 51.

Закоснѣнїе < закъсънѣнїе n. ἀναβολή, закашњење, затезање, завлачење, одгађање, одлагање: Дел. 25, 17.

Закоснѣти < закъсънѣти v. pf. закосню, -неши, χρονοτριβῆσαι, закаснити, задоцнити, задржати се: Дел. 20, 16.

Закровъ m. ἀποκρυφή, кров, скровиште: Пс. 17, 12.

Закрыти v. pf. закрыю, -иши, καλύπτειν, скрити, покрити, затајити: Лук. 22. 64.

Залежати v. impf. -лежѹ, -лежиши, κρύπτεσθαι, лежати у заседи,

сакривати се, вребати: Ст. на блаж. св. Дим.

Залогъ m. 1) τὸ ἐνεχύρασμα, залог: II Мојс. 22, 26; 2) παρακαταθήκη, залог, поверена остава; 3) честица од св. агнеца, коју архијерej даје новорукоположеноме презвитеру уз ове речи: „Пріїми залогъ сей...“ (Ч. рукоп. презв.).

Заматорѣти v. pf. -рѣю, -рѣеши, προβαίνειν, остарети: Лук. 1, 7. 18; 2, 36.

Замедлити v. pf. -медлю, -медлиши, βραδύνειν, закаснити, задоцнити: I Тим. 3, 15.

Замедлѣніе n. βραδυτής, спорост, тромост, закашњење: Слово св. Ј. Злат. на Ускрс.

Зане <занѥ, conj. caus., ὅτι, јер, што, будући да: Пс. 10, 3; зато што: Пс. 101, 10; Мат. 11, 20; 13, 5. 6 и др.

Занѥже <занѥже conj. caus., ὅτι, јер: Дел. 27, 9; Рим. 1, 21; I Сол. 2, 8; Јевр. 7, 24.

Запасный 3. залишан: запасніи дари, честице за причешћивање болесника, које се спремају на Вел. четвртак и чувају у дарохранилници (Уч. изв.).

Запѧвшій 3. part. praet. act. I сл. обл. од запѧти, кушач, заводник: Кан. св. Андр. крит.

Запечатати v. impf. -чатаю, -чатаеши, κατασφραγίζειν, печатити: Апок. 5, 1; Троп. воскр. гл. 1; Сл. на IX часу уочи Богој.

Запечатлѣти v. impf. -чатлѣю, -тлѣеши, σφραγίζειν, печатити: II Кор. 1, 22; Апок. 7, 3; окомъ ко запечатлѣшасѧ: Ст. на хвал. воскр. гл. 5; ἐπισφραγίζειν, утврђивати: запечатлѣѧ твоими велѣньми (Конд. св. Вас. Вел.).

Запинаніе n. πτερνισμός, запињање, сметња: Пс. 40, 10.

Запинатель m. πτερνιστός, који смета; кушач, заводник: Стат. I ст. 8.

Запинати v. impf. -наю, -наеши, 1) ἐμποδίζειν, запињати, подметати коме ногу, сметати, заустављати; 2) δράσσεσθαι, ловити, хватати: запинаѧй премѫдрымъ къ коваристкѣ ихъ, који хвата премудре у њихову лукавству (I Кор. 3, 19).

Заплеваніе <заплѣваніе n. ἔμπτυσμα, пљување: Ст. на Г. в. на В. четврт.

Запность f. запињање, спотицање: Уч. изв.

Запортокъ <запрътъкъ m. οὖρινον, љуска (од јајета): Ис. 59, 5.

Запѹстѣніе n. ἐρήμωσις, пустош, пустошење: мерзость запѹстѣніѧ (Мат. 24, 15; Марк. 13, 14); Лук. 21, 20.

Запѧти <запати v. pf. запнѫ, запнеши, ἐμποδίζειν, запети, подметнути коме ногу, спречити, поткинути: стопы моѧ (Пс. 139, 4); ὑποσκελίζειν, оборити: Пс. 16, 13; -сѧ, πεδάομαι, заплести се, закачити се, ухватити се: Кан. св. Теод. п. 1 т. 1.

Запѧтіе <запатие n. impedimentum, препрека, сметња: Уч. изв.

Заря f. αὐγή, зора, свануће: Дел. 20, 11.

Застоѧти <застоати v. impf. -стою, -стоиши, ὑπωπιάζειν, заустављати, задржавати некога: Лук. 18, 5.

Заставпати <застѫпати v. impf. -паю, -паеши, ἀντιλαμβάνεσθαι, брани-

ти, штитити: немѡщныѧ (I Сол. 5, 14).

Застȣпити < застѫпити v. pf. застȣплю, -пиши, ἀντιλαμβάνεσθαι, заузимати се за нешто: застȣпи, спаси . . . (Вел. и Мала јект.); помоћи: но сама застȣпи.. (Богор. у Ч. погреб.); Степ. гл. 4 ант. 1.

Застȣпленїе < застѫпленїе n. 1) ἀντίληψις, помагање: Пс. 83, 6; I Кор. 12, 28; помоћ: Конд. Обн. хр. св. Георг.; 2) ἀνάστασις, подизање, устајање, ускрсавање: Ант. на В. четврт. 15.

Застȣпникъ < застѫпьникъ m. ἀντιλήπτωρ, чувар, бранич: Пс. 58, 11.

Застȣпница < застѫпьница f. προστάτις, заштитница, покровитељка: Рим. 16, 2.

Затвердити < затвръдити v. pf. -тверждȣ, -диши, ἐπικυροῦν, потврдити, одобрити: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Заткнȣти < затъкнѫти v. pf. заткнȣ, -кнеши, φράσσειν, заградити, запушити, затворити: лвѡвъ зїѧнїѧ въ ровѣ затче, ἔφραξε (Кан. воскр. гл. 4 п. 8 ирм.).

Затмитисѧ v. pf. затмлюсѧ, затмишисѧ, σκοτεῖσθαι, помрчати, потамнети: Апок. 8, 12.

Заточати v. impf. -чаю, -чаеши, ἐλαύνειν, терати у прогонство, гонити: ѿ жестокихъ вѣтровъ заточаеми (Јак. 3, 4).

Заточенїе n. ὑπερορία, изгнанство: Ст. на стих. 4 на св. Јов. Злат.

Затхлый 3. (ваљда од старослов. задъхлъıй, који има задах) покварен, ужежен: ѿ затхлыѧ и смердѧщыѧ мȣки (Уч. изв.).

Затыкати v. impf. -каю, -каеши, συνέχειν, запушавати: оуши свои (Дел. 7, 57); ἐπιστομίζειν, затварати уста, ућуткавати: Ст. на хвал. у среду Препол.

Заȣпокойный < заоупокойнъ 3. покојнички: ектенїѧ, која се читају за покој душа умрлих (Служ., Треб.).

Заȣститисѧ < заоуститисѧ v. pf. заȣщȣсѧ, -ȣстишисѧ, ἐπιστομίζειν, затворити уста, ућутати: Кан. воскр. гл. 7 п. 9. т. 1.

Заȣтра adv. πρωΐ, зајутра, рано ујутро: оуслыши гласъ мой (Пс. 5, 4); Марк. 16, 2. 9; Јов. 8, 2; 20, 1.

Заȣтренѧ < заоутрьнѧ f. πρώϊον, јутрење, јутарња служба *(Дјач.)*.

Заȣшатисѧ v. impf. -шаюсѧ, -шаешисѧ, ῥαπίζειν, ћушати, шибати, тући: бренною рȣкою (Ст. гл. 8 на Воздв. ч. К.).

Заȣшенїе < заоушенїе n. κόλαφος, ῥάπισμα, ћушка: Отп. св. страсти; Ст. гл. 8 на Воздв. ч. К.; κολαφίσμα: Син. на В. пет.; Ном. пр. 126.

Зацвѣлый 3. буђав, плеснив: просфѡры (Уч. изв.).

Зачало < зачало n. 1) ἀρχή, почетак: еѵ҃лїа (Марк. 1, 1); 2) περικοπή, одељци на које су подељени Јеванђеље и Апостол.

Зачати < зачѧти v. pf. зачнȣ, зачнеши, συλλαμβάνειν, зачети, затруднети: Лук. 1, 24. 31. 36.

Зачатїе < зачѧтїе n. σύλληψις, зачеће: III Јездр. 16, 58; Ст. на Г. в. на Рожд. св. Јов. Прет.

Зачень, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од зачати, зачевши, затруднивши: Јак. 1, 15;

заченши плотїю: Ст. на стих. васкр. гл. 8 богор.

Зачинати v. impf. -чинаю, -еши, ἄρχεσθαι, почињати, започињати: II Кор. 3, 1.

Заѧти < заꙗти v. pf. заимꙋ, -меши, δανείζεσθαι, узајмити: Мат. 5, 42.

Званїе n. 1) φωνή, узвик, вапај, вика: разꙋмѣй званїе мое (Пс. 5, 2); 2) κλῆσις, призив, позив, звање: достойнѡ ходити званїѧ (Еф. 4, 1); I Кор. 7, 20; поздрав, радост, славословље: званїемъ же почитаемаѧ (Ак. Бог. ик. 11).

Звати v. impf. зовꙋ, зовеши, 1) καλεῖν, звати називати: отца не зовите себѣ на земли (Мат. 23, 9); Лук. 6, 46; 2) κράζειν, викати: дꙋси нечистїи звахꙋ (Марк. 3, 11); вапити, клицати: свободи да зовемъ ти (Конд. Благов.); со серафїми зовꙋще: Сл. у троп. непор. воскр.; 3) κραυγάζειν, викати, клицати: оужасаюсѧ звати тебѣ (Троп. у суб. V седм. В.п.).

Звенѣти < звьнѣти v. impf. звеню, звениши, ἠχεῖν, звонити, звучити: мѣдь звенѧщи (I Кор. 13, 1).

Звизданїе n. συρισμός, шиштање, сиктање: ѕмїевъ (Прем. 17, 9).

Звиздати v. impf. -здаю, -еши и звиждꙋ, -ждеши, συρίζειν, сиктати, свирати, хујати: дꙋхъ звиздающїй (Прем. Сол. 17, 17).

Звѧцати < звѧцати v. impf. -цаю, -цаеши, ἀλαλάζειν, звечати, звецкати: кѵмвалъ звѧцаѧй (I Кор. 13, 1).

Зданїе n. 1) οἰκοδομή, зграда: Мат. 24, 1; Марк. 13, 1. 2; 2) πλάσμα, грађевина: I Кор. 3, 9; 3) πλάσις, творевина: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Зданный 3. ὀστράκινος, саздан, створен; земљан: тѣло (Ст. на стих. у утор. IV седм. по св. Пасци).

Здатель m. οἰκοδόμος, градитељ, зидар *(Старч.)*; лончар *(Дјач.)*.

Здати < зьдати v. impf. зиждꙋ, зиждеши, οἰκοδομεῖν, κτίζειν, зидати, градити: грѡбы прорѡческїѧ (Мат. 23, 29; Лук. 11, 47); -сѧ, зидати се: зиждитесѧ въ храмъ дꙋховенъ (I Петр. 2, 5).

Здо n. τὸ δῶμα, кров: ꙗкѡ птица ѡсовѧщаѧсѧ на здѣ (Пс. 101, 8).

Здѣ < сьдѣ adv. ὧδε, ἐνταῦθα, овде, ту: Мат. 17, 4; Марк. 9, 5; Лук. 9, 33.

Земенъ, -ый < земьнъ 3. γῆς, земаљски: пеленами ꙗкоже земенъ повиваетсѧ (Ст. на IX часу Рожд. Хр.); гѡрнѧѧ мꙋдрствꙋйте не земнаѧ (Кол. 3, 2).

Землеретный < землерстьнъ 3. χαμαίζηλος, низак, прост, мален: оумъ (Кан. анг. хран. п. 6. богор.).

Земноревностный 3. в. землеретный: Кан. I Рожд. Бог. п. 7 т. 1.

Земнородный < земьнородьнъ 3. γηγενής, на земљи рођен; човек: Конд. воскр. гл. 4; Кан. Благов. п. 9 ирм.; Стат. на В. суб. II ст. 83.

Земскїй < земьскъ 3. в. земенъ 3: царїе земстїи (Мат. 17, 25; Дел. 4, 26; Апок. 6, 15; 18, 3. 9; 21, 24).

Зернь f. коцкање: Уч. изв.

Зернщикъ m. коцкар: Уз. изв.

Зерцало < зръцало n. εἴσοπτρον, зрцало, огледало: Јак. 1, 23; I Кор. 13, 12.

Зиждитель m. κτίστης, зидар, градитељ, творац: I Петр. 4, 19;

Троп. Вавед.; Ст. на Г. в. на В. четвр.

Зиждительный 3. πλαστουργός, стваралачки: Мол. у Ч. погр. свешт.

Зиждꙋщїй 3. part. praes. act. сл. обл. од здати, οἰκοδομῶν, онај који гради, зидар: Мат. 21, 42; Марк. 12, 10; Лук. 20, 17; I Петр. 2, 7.

Зизанїе n. грч., уродица *(Куљб.)*.

Зилωтъ m. грч., ревнитељ. Тако је назван св. апостол Христов Симон Хананит и то по једнима због тога што је био родом из Кане Галилејске, а јеврејска реч Кананит значи грчки ζηλωτής; по другима пак што је припадао друштву зилота т. ј. ревнитеља по Богу: Лук. 6, 15; Дел. 1, 13.

Зїѧнїе < зиѧниѥ n. χάσμα, зијање, зевање; ждрело, чељуст: львωвъ зїѧ̂нїѧ въ ровѣ затче (Кан. воскр. гл. 4 п. 8 ирм.).

Зїѧти < зиѧти v. impf. зїѧю, -ѧеши, χασμᾶσθαι, зијати, зевати *(Вост.)*.

Златица f. νόμισμα, дукат: кинсоннаѧ, новац харачки (Мат. 22, 19).

Златогласный 3. χρυσόφονος, који одаје (има) златан (пријатан) глас: трꙋба (Сл. на стих. на св. Јов. Злат.).

Златозарный 3. χρυσαυγές, који сија као злато: Ст. на стих. на св. Јов. Злат.

Златозрачный 3. χρυσόμορφος, који је као злато, сличан злату: Ст. на стих. на св. Јов. Злат.

Златолюбїе n. φιλαργυρία, љубав према злату: Ст. по полиј. на св. прор. Ил.

Златопрѧдный < златопрѧдьнъ 3. χρυσούφαντος, од злата откан *(Вост.; Микл.; Дјач.)*.

Златосїѧнный 3. χρυσαυρίζων, који сија као злато: оуста (Ст. на лит. на св. Јов. Злат.).

Златосїѧющїй 3. в. златосїѧнный: Ст. на Г. в. у II Нед. В. п.

Златослїѧнный 3. χρυσοχώνευτος, од злата сливен: столпъ (Ирмол. гл. 6 п. 8 ирм. 10).

Златословесный 3. χρυσολόγος, који говори златне речи: Ст. на Г. в. 3 на св. Јов. Злат.

Златословъ m. в. златословесный: Сл. на лит. на св. Јов. Злат.

Златосотворенный 3. χρυσότευκτος, који је из злата саливен: бездꙋшный истꙋканъ (Кан. Дух. п. 7 ирм.).

Златоꙋстъ m. χρυσόστομος, који има златна уста: Ст. на Г. в. на св. Јов. Злат.

Знаменати v. impf. -наю, -наеши, σφραγίζειν, запечатити: камень (Мат. 27, 66); потврдити: сего бо отецъ знамена Богъ (Јов. 6, 27); -сѧ, σημαίνειν, показати се, дати знак; обасјати: свѣтъ лица (Пс. 4, 7); Конд. Богој.; крестомъ, крстити се (Треб.).

Знаменательный 3. συμβολικός, са знацима, символички: Кан. св. Теод. п. 8 т. богор.

Знаменїе n. σημεῖον, 1) знак: родъ лꙋкавъ и прелюбодѣй знаменїѧ ищетъ (Мат. 12, 39; 16, 4; Марк. 8, 12; Лук. 11, 29); 2) појава: бꙋдꙋтъ знаменїѧ въ солнцѣ и лꙋнѣ и ѕвѣздахъ (Лук. 21, 25); 3) чудо: какω можетъ человѣкъ грѣшенъ сицева̂ знаменїѧ творити (Јов. 9, 16); Јов. 12, 37; 20, 30; 4) зн.

Сына человѣческаго, крст: Мат. 24, 30.

Зной m. 1) καύσων, врућина, жега, запара: Лук. 12, 25; Јак. 1, 11; 2) καῦμα, врућ источни ветар: II Цар. 4, 5.

Зракъ m. 1) ἰδέα, лице: якω молнїѧ (Мат. 28, 3); 2) μορφή, облик, изглед, обличје: зракъ рабл прїѧмъ (Филиб. 2, 7); Троп. на Вел. водоосв.; зракъ плотскїй, облик тела: Ст. у Ч. погр.

Зрѣнїе n. ὄψις, ὅρασις, гледање; зрѣнїе лица, προσωπολημψία, пристрасност: нѣсть бо на лица зрѣнїѧ оу Бога, нема код Бога гледања на лице, пристрасности; или по Вуку: Бог не гледа ко је ко (Рим. 2, 11).

Зрѣти v. impf. зрю, зриши, βλέπειν, ὁρᾶν, гледати, видети: на лицѧ человѣкωмъ (Мат. 22, 16; Марк. 12, 14; Лук. 20, 21; Дел. 10, 34; Јак. 2, 9); θεωρεῖν, посматрати: сѣдъ Ійсъ... зрѧше (Марк. 12, 41).

Зыбати <зъібати v. impf. зыблю, зыблеши, σαλεύειν, љуљати се, лелујати се, колебати се *(Микл.)*.

Зыбка <зъібъка f. κοιτίς, ковчежић; колевка *(Вост.)*.

И

И 1) десето слово у црквенослов. азбуци, зове се иже; као цифра ·и· = 8; 2) conj. καί, и, такође, па; 3) pron. pers. acc. sing. m. и, њега: и оутвєрди и (Арх. чин.).

Ибо conj. expl., γάρ, јер, јербо: Пс. 40, 10; Мат. 8, 9 и др.

Ибинъ m. ἶβις, египатска птица мочварица која је спадала у број нечистих и забрањених птица: III Мојс. 11, 17; V Мојс. 14, 17.

Игемонъ m. грч., римски управитељ једне области, обласни управитељ: Мат. 27, 2. 11. 14—23.

Иго n. ζυγός, јарам: благо (Мат. 11, 30); власт, господство: ѿвєржємъ ѿ насъ иго ихъ (Пс. 2, 3); подъ игомъ рабѣ: I Тим. 6, 1.

Идоложрецъ <идоложрьць m. εἰδωλολάτρης, идолопоклоник: Апок. 21, 8.

Идолонїстовство n. εἰδωλομανία, луда привржености старим идолима *(Дјач.; Вост.)*.

Идолослуженїе n. εἰδωλολατρία, служење идолима: Гал. 5, 20.

Идѣже adv. οὗ, ὅπου, где: идѣже бо єсть сокровищє ваше, тѹ бѹдетъ и сєрдцє ваше (Мат. 6, 21); ἐπεί, када: якω бѹдетъ сїи идѣже мѹжа не знаю (Лук. 1, 34).

Иждивати v. impf. -ваю, -ваеши, δαπανᾶν, расипати, трошити: агнєцъ .. никогдаже иждиваємый (Св. Лит.).

Иждивєнїе n. δαπάνη, sumtus, трошак, издатак *(Микл.)*.

Иждивєнъ 3. part. praet. pass. од иждити, потрошен, истрошен: II Кор. 12, 15.

Иждити v. pf. иждивѹ, -вєши, δαπανᾶν, потрошити: къ сладости (II Кор. 2, 15); къ сластєхъ: Јак. 4, 3; ἐκδαπανᾶν, протраћити: и къ лѣности кѹ житїю моєм иждихъ (Ст. по јен. у Нед. мит. и фар.

Иже, ꙗже, еже pron. relat., ὅς, ἥ, ὅν, који, која, које: Мат. 1, 23 squ.; Марк. 1, 2 squ; Лук. 1, 62 и др.

Избирати v. impf. -раю, -раеши, 1) ἐκλέγειν, избирати: предсѣда̑нїѧ (Лук. 14, 7); 2) παραλέγεσθαι, пролазити, јурити, возити се поред нечега: едва же избирающе край, прїидохомъ на мѣсто (Дел. 27, 8).

Изблевати < избльвати v. pf. -ваю, -еши и -блюю, -еши, ἐμέσαι, избљувати: Апок. 3, 16; морскїй ѕвѣрь: Кан. Бож. п. 6 ирм.; Ст. на Г. в. на В. суб.

Избости v. pf. -дꙋ, -деши, κερατίζειν, избости роговима: V Мојс. 33, 17; Суд. 26, 21; Пс. 43, 6

Избывати v. impf. -ваю, -ваеши, 1) περισσεύειν, изобиловати, имати на претек: хлѣбы (Лук. 15, 17); остајати на претек, претицати: оукрꙋхи кѡшѧ дванадесѧте (Лук. 9, 17); 2) ἀπογίγνομαι, умрети за нешто: да ѿ грѣхъ избывше (ἀπογενόμενοι) правдою поживемъ (I Петр. 2, 24).

Избыти v. pf. избꙋдꙋ, избꙋдеши, 1) περισσεύειν, превазићи, бити већи: правда ваша паче кни̑жникъ (Мат. 5, 20); претећи: иже избыша ꙗдшымъ (Јов. 6, 13); 2) ἀπηλλάχθαι, избавити се, ослободити се: Лук. 12, 58; оубы мнѣ, какѡ имамъ ѿ врага избыти грѣхолюбивъ сый: Степ. гл. 6 ант. 2; 3) κερδῆσαι, избегавати: досажденїѧ сегѡ и тщетъ (Дел. 27, 21); 4) ῥύεσθαι, ослободити се, избавити се: IV Цар. 19, 11.

Избытїе < избытиѥ n. ἔκβασις, излазак из нечега, избављење, олакшање, крај: I Кор. 10, 13.

Избытокъ < избытъкъ m. περίσσευμα, изобиље, остатак, сувишак: ѿ избытка бо сердца оуста глаголютъ (Мат. 12, 34; Лук. 6, 45); 2) τὸ περισσεῦον, περίλοιπα, остатак: оукрꙋхъ (Мат. 14, 20; 15, 37; Марк. 8, 8; Јов. 6, 12; Пс. 20, 13).

Избыточествити < избытъчьствити v. pf. -чествлю, -чествиши, περισσεύειν, изобиловати: II Кор. 4, 15; преиспунити: Гд҃ь... да избыточествитъ любовїю дрꙋгъ ко дрꙋгꙋ (I Сол. 3, 12).

Избыточествїе < избытъчьствиѥ n. περισσεία, сувишак: II Кор. 8, 14.

Избыточествовати < избытъчьствовати v. impf. -чествꙋю, -ꙋеши, περισσεύειν, изобиловати: Филиб. 4, 12.

Изварѧти < изварꙗти v. impf. -вараю, -ѧеши, ἐκπέττειν, спаљивати, топити, сушити: без' огнѧ (Ст. на лит. на Богој.).

Изваѧти v. impf. -ваѧю, -ваѧеши, γλύφειν, sculpere издубити, издупсти, изрезати нешто из камена, метала и др.: изваѧное, γλυπτόν, res sculpta, статуа, кип: богѡвъ (II Мојс. 34, 13).

Извергати < извръгати v. impf. -вергаю, -гаеши, βάλλειν, избацивати, побацивати, мртво дете рађати; лишавати духовног чина *(Дјач.)*.

Извергнꙋтисѧ < извръгнѫтисѧ v. pf. -вергнꙋсѧ, -гнешисѧ, βληθῆναι, избацити се: Јов. 15. 6.

Извергъ < извръгъ m. ἔκτρωμα, недоношче, дете које се родило пре времена: I Кор. 15, 8; мртво дете: IV Мојс. 12, 12.

Извертѣти < извръттѣти v. pf. -вершꙋ, -вертиши, ἐξορύττειν, изва-

дити, ископати: очеса (Гал. 4, 15).

Извитїйствовати v. pf. -ствꙋю, -ствꙋеши, ῥητορεύειν, лепо, красноречиво изговорити, изразити, објавити: богописанный законъ (Кан. Дух. п. 1 ирм.).

Извлещи < извлѣшти v. pf. -влекꙋ, -чеши, ἀναβιβάζειν, извући: мрежꙋ на землю (Јов. 21, 11); ἀποσπᾶν, истргнути: ножь свой (Мат. 26, 51; Марк. 14, 47; Дел. 16, 27); и мечь извлеченъ (ἐσπασμένην) въ рꙋцѣ егѡ: II Мојс. 22, 23.

Извнꙋтрь < извнѫтрь adv. ἔσωθεν, изнутра: Марк. 7, 21. 23; Лук. 11, 7.

Извнѣ adv. ἔξωθεν, споља: Марк. 7, 18.

Изволенїе < изволение n. 1) πρόθεσις, намера: Дел. 11, 23; 2) ἱλαρότης, ведрина, весеље: Рим. 12, 8; 3) αἵρεσις, προαίρεσις, воља: III Мојс. 22, 18; II Кор. 9, 7; 4) βολή, одлука: Бж҃їе есть изволенїе рождшеесѧ (Ст. на стих. воскр. гл. 2 богор.).

Изволити v. pf. изволю, -лиши, 1) θέλλειν, хтети, желети, волети: изволи страдати съ людми Бж҃їими (Јевр. 11, 25); 2) αἱρεῖσθαι, изабрати: се отрокъ мой егоже изволихъ (Мат. 12, 18); Дел. 22, 14; -сѧ, δοκεῖν, намислити, свидети се, наћи за добро: изволисѧ Ст҃омꙋ Дꙋхꙋ и намъ (Дел. 15, 28).

Изврещи < извръшти v. pf. -вергꙋ < извръгѫ, -вержеши < извръжеши, βάλλειν, избацити: Мат. 13, 48; Марк. 12, 8; Дел. 7, 21; 27, 19.

Изврещи < извръшти v. pf. -верхꙋ < -връхѫ, -вершеши < -връшеши, ἀλοᾶν, τρίβεσθαι, оврћи *(Микл.; Вост.)*.

Изврѣти v. pf. -врѣю, -еши, ἐκβράσσειν, на обалу избацити: всѣхъ при брезѣ морѧ изврѣ (Син. у Суб. Ак.).

Извыкнꙋти < извъıкнѫти v. pf. -выкнꙋ, -кнеши, ἐκμανθάνειν, навикнути, научити *(Вост.; Жив.)*.

Извѣдовати v. impf. -ваю, -еши, περιεργάζεσθαι, непромишљено радити, грешити: Син. у Нед. сироп.

Извѣствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, 1) βεβαιοῦν, утврдити: вѣрою (Кол. 2, 7); II Кор. 1, 21; оверавати: словесе оутвержденїе (Троп. Богој.); 2) πληροφορεῖν, испуњавати: ѡ извѣствованныхъ въ насъ вещехъ, о догађајима који су се испунили међу нама (Лук. 1, 1); 3) ἀποδεικνῦναι, доказивати, признавати, потврђивати: мꙋжа ѿ Бога извѣствованна въ васъ (Дел. 2, 22); -сѧ, βεβαιοῦσθαι, утврдити се, бити уверен у нечему: своею мыслїю (Рим. 14, 5.).

Извѣстителный < извѣстительнъ 3. συστατικός, с препоруком, препоручен: II Кор. 3, 1.

Извѣстити v. pf. извѣщꙋ, -стиши, 1) δηλοῦν, известити, објавити: II Мак. 4, 17; 2) βεβαιοῦν, утврдити, учврстити: въ вѣрѣ (Мол. у св. Лит. пређ); извѣщеннымъ имъ бывшимъ бл҃гословенїемъ, пошто су били утврђени благословом: Троп. Возн.; сщ҃енникъ извѣщенъ: Сл. на стих. на Ц. К. и Ј.

Извѣстнѡ < извѣстьно adv. ἀκριβῶς, поуздано, тачно: Мат. 2, 8. 16.

Извѣтъ m. πρόφασις, изговор, извина: Дел. 27, 30.

Извѣщавателный < **извѣштавательнъ** 3. в. **извѣстителный**: II Кор. 3, 1.

Извѣщавати < **извѣштавати** v. impf. **-щаваю, -ваеши**, извештавати; препоручивати, хвалити: II Кор. 3, 1.

Извѣщати < **извѣштати** v. impf. **-щаю, -щаеши**, διαβεβαιοῦσθαι, утврђивати, уверавати некога о нечему: Тит 3, 8.

Извѣщенїе < **извѣштеніе** n. τεκμήριον, потврђивање, доказ, сведочанство, уверавање: **есть же вѣра оуповаемыхъ извѣщенїе** (Јевр. 11, 1).

Извѣѧти < **извѣꙗти** v. pf. **извѣю, -ѣеши**, λικμᾶν, извејати, прочистити вејањем: Ис. 41, 16.

Изгнати v. pf. **изженꙋ, -женеши** и **ижденꙋ, -неши**, διώκειν, ἐκβάλλειν, прогнати, протерати: **изженете ѿ града во градъ** (Мат. 23, 34); **именемъ моимъ бѣсы ижденꙋтъ**: Марк. 16, 17.

Изгнести v. pf. **-гнетꙋ, -теши**, παθεῖν, изгазити, исцедити: **и копїеносными рꙋками нꙋжднѡ изгнетесѧ** (Ст. на блаж. на св. Дим.).

Изгнити v. pf. **изгнїю, изгнїеши**, σήπεσθαι, изгњилити, иструхнути: Јак. 5, 2.

Изгребїе n. στυππῖον, кудеља, кучине: Суд. 15, 14.

Издалеча < **издалече**, adv. μακράν, πόῤῥω, издалека: Мат. 26, 58 и др.

Издхнꙋти < **издъхнѫти** v. pf. **издхнꙋ, -хнеши**, ἐκπνεῖν, издахнути, испустити душу, умрети: **издше** (aor.): Марк. 15, 37. 39; Лук. 23, 46; Дел. 5, 5. 10; 12, 23.

Издѣватисѧ < **издѣватисѧ** v. impf. **-ваюсѧ, -ешисѧ**, осмехивати се, шалити се с неким: Ч. испов.

Издѣтска adv. παιδιόθεν, из детињства, измалена: Марк. 9, 21; ἐκ παιδός, од младости: I Мојс. 46, 34.

Из'емь, -ши, -ше part praet. act. I од **из'ѧти**, ἐκβάλλων, извадивши: Лук. 10, 35.

Изжати < **изъжати** v. pf. **изжмꙋ, изжмеши**, ἐκθλίβειν, истиснути, исцедити: **и взѧхъ грезнъ и изжахъ** (ἐξέθληψα) **оный въ чашꙋ** (I Мојс. 40, 11).

Изимати v. impf. **-имаю, -еши** и **иземлю, -емлеши**, ἐξαιρεῖσθαι, извлачити, ослобађати, избављати: Дел. 26, 17; **изимаѧй неправды**: Мол. у Ч. јелеосв.; **работныѧ страсти**: Степ. гл. 7 ант. 1; **ѿ бѣдъ**: Ст. на Г. в. на Прен. м. св. Ник.

Излиха adv. περισσῶς, сувише, преко мере, већма: Марк. 7, 36.

Излишше comp. од **излиха**, περισσοτέρως, одвише: Пс. 30, 24; II Кор. 12, 15.

Излѣсти v. pf. **излѣзꙋ, -зеши**. ἀποβαίνειν, изљести, изићи: Мат. 14, 29; Марк. 5, 2; Јов. 21, 9.

Измелзити v., pf. **-жꙋ, -зеши**, ἀμέλγειν, измусти: **ꙗкоже млеко измелзилъ мѧ еси** (Јоа 10. 10).

Изметати v. impf. **-таю, -еши** и **измещꙋ, -мещеши**, ἐκβάλλειν, избацивати: Дел. 27, 38.

Измлада adv. ἀπὸ βρέφους, измалена: II Тим. 3, 15.

Изможденїе n. ὄλεθρος, губитак, погибија; мучење: I Кор. 5, 5.

Измолкнꙋти < **измлъкнѫти** v. pf. **-молкнꙋ, -кнеши**, βρανχιάζειν, за-

ћутати: измолче гортань мой (Пс. 68, 4).

Измрети < измрѣти v. pf. измрꙋ, -мреши, θνήσκειν, изумрети: Мат. 2, 20.

Измѣна f. ἐξίλασμα, ἀντάλλαγμα, измена, промена, цена: не дасть Богъ измѣны за сѧ (Пс. 48, 8); сїѧ измѣна десницы вышнѧгѡ: Пс. 76, 11; откуп: за дꙋшꙋ свою (Мат. 16, 26; Марк. 8, 37); смерти: Мол. у св. Лит. Вас.

Измѣненїе < измѣнѥниѥ n. 1) διάδοχος, измена, промена, смена: Пс. 88, 52; Дел. 24, 27; 2) συνάλλαγμα, општење, нагодба: Ст. на Г. в. у среду I седм. В. п.

Измѣнити v. pf. измѣню, -ниши, ἀλλάσσειν, изменити, променити: Рим, 1, 23. 26; ἀπαλλάσσειν, опростити се, ослободити се, бити без нечега: сонъ.. всѧкагѡ сатанина мечтанїѧ измѣненъ, сан без свакога ђавољег маштања (Мол. у Повеч.; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.); клѧтвы Адамовы измѣньшесѧ, ослободивши се: Ст. на стих. воскр. гл. 3.

Изначала adv. ἀπ ἀρχῆς, испочетка: Мат. 19, 8.

Изницати v. impf. -цаю, -цаеши, ἀναφύεσθαι, изницати, излазити, исклијати: класы (I Мојс. 41, 23).

Изнꙋрити v. pf. изнꙋрю, -риши, ἀναλόω, потрошити: богатство (Сл. на Г. в. у Нед. блуд. с.).

Изоржавѣти < изръждавѣти v. pf. -жавѣю, -еши, κατιοῦσθαι, зарђати: злато ваше и сребро изоржавѣ (Јак. 5, 3).

Изострити v. pf. изощрꙋ, -стриши, ἀκονᾶν, наоштрити: Пс. 63, 4; мечь изостренъ: Апок. 1, 16; изощренъ: Апок. 2, 12.

Изоꙋстъ adv. τὸ στόμα, у лице, лично: I Мојс. 24, 57.

Изочтенъ 3. part. praet. pass. од изчести, избројан: класы главнїи (Мат. 10, 30; Лук. 12, 7).

Израстити v. pf. изращꙋ, -растиши, βλαστάνειν, учинити да што расте, произвести, родити: всѣмъ жизнь (Ст. на Г. в. у Нед. св. праот.); отечество твое израстившее тѧ: Свјет. на св. кн. Лаз.

Изращати < израштати v. impf. изращаю, -щаеши, ἐκφέρειν, растити, рађати, производити: листвїе (Марк. 13, 28).

Изрещи < изрешти v. pf. изрекꙋ, чеши, 1) ἐκφράζειν, изрећи: оустнѣ мои (Пс. 65, 14); 2) ὡμολογίζεσθαι, обећати, обрећи: съ клѧтвою изрече ей дати (Мат. 14, 7).

Изринꙋти v. pf. изринꙋ, -неши, ἐκβάλλειν, ἐξῶσαι, избацити, истерати: изриновенни быша (Пс. 35, 13); сладости райскїѧ; Сл. по свјет. у Нед. сир.; отурити: ѿ лица отецъ нашихъ (Дел. 7, 45).

Изрыгнꙋти < изръıгнѫти v. pf. ἐξερεύγεσθαι, избљувати, избацити, излити: рѣка жабы (II Мојс. 8, 3).

Изрѧднохꙋдожникъ < изрѧдьнохѫдожьникъ m. ἀριστοτέχνης, изванредан уметник: Мол. на постр. власи (Треб.).

Изрѧдный < изрѧдьнъ 3. ἐξαίρετος, изабран, особити, одличан: Изрѧднѡ ѡ престѣй... особито (Ти благодаримо Господе) за пресвету... (св. Лит.); περιούσιος, избрани: Кан. на Цвети п. 1 ирм.

Изслѣдити < ислѣдити v. pf. изслѣждꙋ, -диши, ἐξακριβάζεσθαι,

испитати, избројати: сѣмѧ Іакѡвле (IV Мојс. 23, 10); ἐξιχνιάσειν, измерити, истражити: Суд. 18, 2; Сл. на Г. в. на В. среду.

Изслѣдникъ m. ἰχνευτής, истраживач, њушкало; последовалац: Прем. Сир. 14, 23.

Изсморкати < исмръкати v. pf. изсморчꙋ, -чеши, ἐκμυζᾶν, исисати; ишмркати нос *(Микл.; Вост.)*.

Изсморцати < исмръцати v. pf. -сморчꙋ, -чеши, ἐκμυελίζειν, извадити мозак, срце; испразнити *(Микл.)*; ἀποῤῥοφεῖν, исркати, прогутати *(Вост.)*.

Изс(о)хнꙋти < исъхнѫти v. pf. -сохнꙋ, -неши, ξηραίνεσθαι, усахнути, увенути: изсше сердце мое (Пс. 101, 5); смоковница: Мат. 21, 19. 20; трава: I Петр. 1, 24; Апок. 14, 15; изсохша смоковница: Марк. 11, 20; ἀποξηραίνεσθαι, осушити се: огнемъ бꙋдете изсохше (Степ. гл. 4 ант. 1).

Изстꙋпленїе < истѫплєниє n. ἐκστασις, занос, тврд сан: I Мојс. 2, 21; V Мојс. 28, 28; Ис. 30, 23; 115, 2; Дел. 22, 17.

Изсꙋнꙋти < исоунѫти v. pf. ἐκχεῖν, извући, истргнути: мечь (Пс. 34, 3).

Изсыпати < исъıпати v. impf. -сыпаю, -еши и -сыплю, -плеши, ἐκβάλλειν, просипати, избацивати: Мат. 5, 13; Лук. 14, 35.

Изсхати < исъхати v. impf. изсшꙋ, изсшеши, ἀποξηραίνεσθαι, сушити се, венути: ꙗкѡ трава скорѡ изсшꙋтъ (Пс. 36, 2).

Изсыхати < исъıхати v. impf. -хаю, -еши и -сышꙋ, -сышеши, ξηραίνεσθαι, сушити се, венути: Јов. 15, 6.

Изсѧкнꙋти < исѧкнѫти v. pf. -сѧкнꙋ, -кнеши, ξηραίνεσθαι, пресахнути, сасушити се: чермное море (Пс. 105, 9); источникъ крове еѧ: Марк. 5, 29; изсѧче вода еѧ: Апок. 16, 12; охладнети: любы многихъ (Мат. 24, 12).

Изꙋвѧнꙋти < изоувѧнѫти v. pf. -ꙋвѧнꙋ, -неши, ἐκμαραίνειν, пустити да увене: Ирмол. гл. 2 п. 8 ирм. 10.

Изꙋмитисѧ < изоумитисѧ v. pf. изꙋмлюсѧ, -мишисѧ, ἐξίστασθαι, бити изван себе; задивити се, зачудити се, запрепастити се: II Кор. 5, 13; ἐκπλήσσεσθαι, сићи с ума, начинити се луд: Екл. 7, 17.

Изꙋмленїе < изоумлєниє n. μανία, беснoћа, лудило, мржња: Ос. 9, 8.

Изꙋмленъ < изоумлєнъ 3. παράπλικτος, луд, будаласт: V Мојс. 28, 34.

Изꙋмѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, ἰλιγγιᾶν, из ума изилазити, бити збуњен, смућавати се, мутити се: изꙋмѣваетъ же оумъ и премїрный пѣти тѧ Бц҃е, збуњен је сваки ум, па и небески, да Те опева Богородице (Кан. на Богој. п. 9 ирм.).

Изчадїе < иштадиє n. γέννημα, потомак, дете: зрѧ твоѧ̑ пастыреначалниче изча̑дїѧ (Степ. гл. 3 ант. 3); кромѣ возраста исчадїе: Ст. на Г. в. 3 на Рожд. св. Јов. Прет.; γόνος, оно што рађа, семе: земли (Ст. на блаж. на Срет.); ἔκγονος, потомак; τὰ ἔκγονα, млади: ꙗкѡ стеблїе видѧ исчадїѧ твоѧ̑ (Степ. гл. 7 ант. 3).

Из'чести < исчьсти v. pf. изочтꙋ, изочтеши, ἐξαριθμεῖν, избројати: власи главнїи вси изочтени сꙋть

(Мат. 10, 30; Лук. 12, 7); изочти ѕвѣзды, аще возможеши исчести: I Мојс. 15, 5; кто изочтетъ сонмы їсраилѧ: IV Мојс. 23, 10; изчетоша всѧ̑ кѡсти моѧ̑: Пс. 21, 18; чꙋдесъ твоихъ множества: Сл. на хвал. у Нед. слеп.

Из'шедъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од изыти, ἐξελθών, изишавши: Мат. 8, 32 и др.

Из'шелъ, -шла, -шло part. praet act. II од изыти, изишао, изишла, изишло: Јов. 16, 30 и др.

Из'ѡбраженїе n. μόρφωσις, слика: плотскими изѡбраженьми (Кан. св. Теод. п. 8 т. богор.).

Из'ѡдѣѧти < изодѣѧти v. impf. -дѣю, -дѣеши, ἐκδύειν, свлачити: ѿ архїерейскїѧ ѡдежди (Арх. чин.).

Из'ѧвити < изъѧвити v. pf. -ѧвлю, -виши, ἀποδεῖξαι, доказати, посведочити: Дел. 25, 7.

Из'ѧсти < изъѧсти v. pf. изѧмъ, изѧси, καταφαγεῖν, потрошити, потратити, расути: имѣнїе съ любодѣйцами (Лук. 15, 30); појести, изести: червьми изѧденъ, σκωληκόβρωτος, изеден од црви (Дел. 12, 23).

Из'ѧти < изѧти v. pf. измꙋ, измеши, 1) ἐκβάλλειν, извадити: два сребреника (Лук. 10, 35); ископати: око (Мат. 5, 29; 7, 4; Лук. 6, 42); Јер. 52, 11; одузети: дꙋшꙋ (Рим. 11, 3); I Цар. 24, 12; искључити: ѕлаго ѿ васъ самѣхъ (I Кор. 5, 13); Пс. 30, 2; избавити: из' рꙋки Ирѡдовы (Дел. 12, 11); 2) ἐξελᾶν, изгонити, истргнути, ослободити: плѣнъ сїѡнь ты изѧлъ еси ѿ Вавѵлѡна (Степ. гл. 3 ант. 1); ѿ рꙋки врагѡвъ: Сл. на Г. в. у пон. II дан Ускр.; -сѧ, συλλαμβάνεσθαι, бити избављен: Екл. 7, 27.

Изѧщенъ < изѧштьнъ, -ый 3. ἐξαίρετος, eximius, одабран, изванредан, особит, изврстан: Ст. на блаж. на Обн. хр. св. Георг.; Конд. на Прен. м. св. Ник.; ἔξαρχος, главни, свечани: ѡдежда (II Цар. 6, 14).

Илектръ m. ἤλεκτρον, позлаћено сребро, смеса од злата и сребра, јантар: Јез. 1, 5. 27; ћилибар: Ст. по полиј. на Покр. Бог.

Илитонъ m. грч., (εἰλέω = увијам), четвороугаоно платно на часној трапези у које се увија антиминс. Символише убрус, у који је била умотана глава погребенога Спаситеља.

Илї (јевр. eli) ἠλί, мој Бог, Боже мој: Мат. 27, 46.

Илъ m. ἰλύς, lutum, глиб, блато, кал *(Микл.)*; в. тина.

Имати v. impf. имаю, -еши и емлю, емлеши, τρυγάειν, брати: ни ѿ кꙋпины емлютъ грѡздїѧ (Лук. 6, 44); имати вѣрꙋ, πιστεύειν, веровати: вы вѣры емлете (Јов. 5, 38); Јов. 11, 26; I Кор. 13, 7.

Именоносно adv. ὀνοματοφόρως, сходно имену: Ст. по полиј. на св. Теод.

Имѣнный < имѣньнъ 3. χρηματικός, новчан, порезни, од имања: данословїе: Сл. на хвал. на Бож.

Инакѡ adv. ἄλλως, иначе, друкчије: I Тим. 1, 3; 5, 25; 6, 3.

Инамѡ < инамо adv. на друго место: Јер. 48, 27; инъ инамѡ, ἄλλος ἀλλαχεῖ, један с једне, други с друге стране: Прем. Сол. 18, 18.

Иначе adv. ἐπεὶ, иначе, у противном случају: I Кор. 7, 14.

Индитїѧ f. ἐνδύτιον (ἐνδύω = навлачим), горњи чаршав на св. трапези (преко срачице) који је увек светле боје, јер претставља славу Божју, или одело Спаситељево које је сјало као светлост *(Митр.-Мирк.*, I, 102).

Индѣ < **инъдє** adv. ἐν ἑτέρῳ, другде, на другом месту: Јевр. 5, 6.

Иней < **инии** m. πάχνη, иње, мраз, лед: Дан. 3, 68; ꙗкѡ зимный иней растаетъ: Прем. Сол. 16, 29; νιφετός, мећава, вејавица, крупан дажд: ꙗкѡ иней на сѣно (V Мојс. 32, 2).

Иниохъ m. ἡνίοχος, кочијаш, возач *(Микл.)*.

Иногда adv. ποτὲ, негда, некада: иже бѣ иногда слѣпъ (Јов. 9, 13); πρότερον, пређе, пре: бывша мѧ иногда хꙋльника (I Тим. 1, 13).

Инокинѧ f. καλογραῖα, монахиња: Ном. пр. 66.

Иноковати v. impf. инокꙋю, -кꙋеши, μοναχὸν εἶναι, бити монах, монахиња: Троп. преп. жен.

Инородный < **инородьнъ** 3. ἀλλογενής, од друга народа: ѧзыками (Ст. на Г. в. на Дух.).

Иноѧзычный < **иноѩзычнъ** ἀλλόγλωττος, βάρβαρος, који говори другим језиком, туђинац *(Микл.; Вост.)*.

Инꙋдѣ < **инѫдѣ** adv. ἀλλαχόθεν, с друге стране: Јов. 10, 1.

Инъ, -ый 3. ἄλλος, ἕτερος, други: Мат. 2, 12; 4, 21 и др.

Исихастъ m. грч., (ἡσυχάζειν = мировати, ћутати), ћуталица, молчалник, подвижник који је наложио на себе обет ћутања. В. безмолвникъ.

Исказити v. pf. искажꙋ, -зиши, εὐνουχίζειν, ушкопити: Мат. 19, 12.

Искапати v. impf. -паю, -еши и -плю, -плеши, στάζειν, капљати, левати, цурити: Искапайте гѡри сладость (Ст. на лит. на Рожд. св. Јов. Прет.); ѡрошенїѧ:.. небеса искапаша: Ст. на Г. в. на св. Спир. чуд.; ἀποστάζειν, капати: Син. у четвр. V седм. В. п.; ἐπιστάζειν, испуштати: живѡтныѧ токи (Стат. II ст. 115).

Искати v. impf. искаю, -еши и ищꙋ, ищеши и искꙋ, ищеши, ζητεῖν, тражити: отрочате (Мат. 2, 13); искати: прежде цр҃твїѧ Бж҃їѧ (Мат. 6, 33; Лук. 12, 31); ищꙋщи пречистагѡ тѣла твоегѡ: Троп. воскр. гл. 6; славꙋ искїй: Сл. на Г. в. на св. кн. Лаз.

Исклати v. pf. исколю, -леши, ἀποσφάττειν, заклати: Мат. 28, 4.

Искони adv. ἀπ' ἀρχῆς, од искони, од памтивека, испочетка: Јов. 8, 44; ἔκπαλαι, одавно, одувек: II Петр. 2, 3.

Исконный < **исконьнъ** 3. ὁ ἀπ'ἀρχῆς, који је од почетка: I Јов. 2, 14.

Искренный < **искрьньнъ** 3. ὁ πλησίον, ближњи: возлюбиши искреннѧго твоего ꙗкѡ самъ себе (Мат. 19, 19; 22, 39; Јак. 2, 8; Рим. 13, 9).

Искꙋпити < **искоупити** v. pf. искꙋплю, -пиши, ἐξαγοράζειν, откупити, избавити: II Мојс. 13, 15; Гал. 3, 13; 4, 5; II Петр. 2, 1; Апок. 5, 9; 14, 3.

Искꙋпленїе < **искоуплєниє** n. λύτρωσις, искупљење, избављење из ропства, спасење: Јевр. 9, 12. 15.

Искꙋповати v. impf. искꙋпꙋю, -еши, ἐξαγοράζειν, откупљивати, користити се нечим: искꙋпꙋюще врѣмѧ (Еф. 5, 16; Кол. 4, 5).

Искꙋпъ m. τὸ λύτρον, redemtio, откуп: дадите земли (III Мојс, 25, 24).

Искꙋсенъ < искоусьнъ, -ый 3. δόκιμος, искушаван, кушан: Јак. 1, 12; угледан, виђен, славан, мио: Рим. 14, 18; ἔμπειρος, peritus, искусан, вешт *(Микл.)*.

Искꙋситель m. ὁ πειράζων, кушач: Мат. 4, 3; Јак. 1, 13.

Искꙋсити v. pf. искꙋшꙋ, -сиши, ἐκπειράζειν, кушати: Пс. 77, 56; не искꙋсиши Гд҃а Бога твоегѡ: Мат. 4, 7; Лук. 4, 12; δοκιμάζειν, испитивати: иҳже аще искꙋсите (I Кор. 16, 3); -сѧ, πειράζειν, обманути се, саблазнити се: не искꙋсимсѧ ѿ негѡ (Троп. воскр. гл. 6); ἐνυπνιάζειν, сањати о чему, у сну имати полуцију: Ном. пр. 161.

Искꙋсъ < искоусъ m. 1) πεῖρα, покушај, оглед: вокресенїѧ искꙋсъ пр҃їимшѧ (Ст. на хвал. воскр. гл. 3); 2) γυμνάσιον, вежбање, извежбаност; 3) πειρασμός, искушавање, кушање; уживање, наслада, употребљавање: мїрскиҳ сластей (Кан. у Ч. погр. млад. п. 5 т. 2); 4) δοκυμασία, искушеништво, време послушања до пострига: Не достоитъ кез' искꙋса постригати монаха (Ном. пр. 80).

Искꙋшати v. impf. -шаю, -шаеши, 1) πειράζειν, кушати: что мѧ искꙋшаете лицемѣри (Мат. 22, 18; Марк. 12, 15); 2) δοκιμάζειν, распознавати: лице нбсе и земли (Лук. 15, 26); испитивати: дꙋхи аще ѿ Бога сѫть (I Јов. 4, 1); да искꙋшаетъ человѣкъ себе, и такѡ ѿ хлѣба да ѥстъ . .: I Кор. 11, 28; -сѧ, δοκιμάζεσθαι, бити искушеник пред монашење: жены да искꙋшаютсѧ сѣдмце въ домꙋ своемъ тримѣсѧчїемъ (Ном. пр. 81).

Искꙋшенїе < искоушение n. 1) πειρασμός, искушење, напаст: и не введи насъ ко искꙋшенїю (Лук. 11, 4); 2) δοκίμιον, испитивање, кушање: искꙋшенїе вашеѧ вѣры содѣлаетъ терпѣнїе (Јак. 1, 3); 3) δοκιμή, потврда, доказ: понеже искꙋшенїѧ ищете . . (II Кор. 13, 3).

Исмарагдъ m. грч., драги камен зелене боје *(Дјач.)*.

Исперва < испрѣва adv. ἀπ' ἀρχῆς, из почетка, с почетка: Лук. 1, 2; ἄνωθεν, изодавна: Дел. 26, 5; ἔκπαλαι, отпре: II Петр. 3, 5.

Испестрити < испьстрити v. pf. -пещрю < -пьштрѭ, -пестриши, ποικίλλειν, ишарати, искитити, украсити: невещественнымъ дꙋхомъ испещрена (Конд. Предпр. Усп. Бог.).

Испещреніе < испьштрение n. ποικιλτική, шаренило: Јов 38, 36.

Исплети < исплѣти v. pf. исплевѫ, исплевеши, συλλέγειν, оплевити, скупити: Мат. 13, 28.

Исповѣданїе n. 1) ὁμολογία, исповедање, признање: I Тим. 6, 12; Кан. воскр. гл. 6 п. 3 ирм.; 2) ἐξομολόγησις, неописано стање: ко исповѣданїю и ко вѣлелѣпотѣ wкрилѣла еси (Пс. 103, 1); Пс. 95, 6; захвалност: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Исповѣдати v. impf. -даю, -еши, ὁμολογεῖν, исповедати: дрꙋгъ дрꙋгꙋ согрѣшенїѧ (Јак. 5, 16); јављати, признавати: и исповѣда ꙗкѡ нѣсмь азъ Хр҃тосъ (Јов. 1, 20); -сѧ, одавати хвалу, славити, хвалити: исповѣдаютисѧ Оч҃е (Мат. 11, 25; Лук. 10, 21).

Исповѣдовати v. impf. -вѣдꙋю, -дꙋеши, ὁμολογεῖν, признавати: I Јов. 4, 3; изјављивати, говорити: Тит. 1, 16.

Исповѣдѣти v. pf. исповѣмь, -вѣси, ὁμολογεῖν, признати: Мат. 10, 23; -сѧ, ἐξομολογεῖν, признати, хвалити: Пс. 85, 12.

Исповѣдꙋемѡ adv. ὁμολογουμένως, извесно, од свих признато: I Тим. 3, 16.

Исподнїй < исподьнь 3. infernus, доњи: исподнѧѧ риза, ἐπενδύτης, плашт: III Мојс. 8, 7.

Исползнꙋти < исплъзнѫти v. pf. исползнꙋ, -знеши, ἐξέρπειν, исклизнути, измилити *(Микл.)*.

Исполинъ m. γίγας, гигант, горостас, див, јунак: Пс. 18, 6; 32, 16.

Исполненїе < исплънїениѥ n. πλήρωμα, пуноћа, пуност: Јов. 1, 16; Гд҃нѧ землѧ и исполненїе еѧ; Ч. погреб.; потпун број: Рим. 11, 12; савршенство: Еф. 4, 13; богатство: исполненїе церкве твоеѧ сохрани (Мол. заамв.); ἐκπλήρωσις, испуњење: Троп. Вавед.

Исполнь < исплънь adj. indecl. πλήρης, пун: коней (IV Цар. 6, 17); исполнь Дꙋха Ст҃а: Дел. 7, 55; 11, 24; исполнь небо и землѧ славы Твоеѧ (Служ.).

Испорꙋчникъ < испоржчьникъ m. ἔγγυος, јамац, посредник: Јевр. 7, 22.

Исправити v. pf. исправлю, -виши, εὐθύνειν, исправити, управити: стѡпы моѧ̑ (Пс. 39, 3); пꙋть Гд҃енъ: Јов. 1, 23; ἐπιδιορθοῦν, поправити: недокончанная (Тит 1, 5); ἀνορθοῦν, усправити: ѡслабленнаѧ колѣна (Јевр. 12, 12).

Исправленїе < исправлениѥ n. κατόρθωμα, ἐπανόρθωσις, διόρθωσις, поправљање: II Тим. 3, 16; правдање: Јевр. 9, 10; добра управа: Дел. 24, 3; савршено, јуначко дело: келїѧ вѣры исправленїѧ (Троп. св. Теод. Тир.); ἀνόρθωσις, исправљање, подизање: Ак. Бог. ик. 6.

Испразднити v. pf. -праздню, -здниши, 1) κατακενοῦν, изручити: кретища (I Мојс. 42, 45); 2) καταργεῖν, уништити: I Кор. 9, 15; -сѧ, пропасти: Рим. 4, 14.

Испрати v. pf. 1) испорю, -пореши, πατεῖν, згазити, погазити: Апок. 14, 20; 2) исперꙋ, -переши, πλύνειν, испрати, опрати: Апок. 7, 14.

Испровергнꙋти < испровръгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, καταστρέφειν, оборити, преврнути, испреметати: трапезы торжникѡмъ (Мат. 21, 12); Марк. 11, 15.

Испроврещи < испровръшти v. pf. -вергꙋ, -жеши, σκυλεύειν, уништити: испровержесѧ смерть (Троп. воскр. гл. 4); адова врата: Ст. на стих. воскр. гл. 5; испровергїй смертїю смерть: Богор. воскр. гл. 8.

Испрострѣнїе n. expansio, распрострањење, ширење *(Микл.; Дјач.)*.

Испытнѡ adv. ἀκριβῶς, тачно брижљиво, сасвим, потпуно, из основа: Лук. 1, 3.

Истаѧти < истаꙗти v. impf. истаю, истаеши, 1) τήκειν, растапати,

кравити се; слабити, вехнути: истлѣвшѹю мою дѹшѹ грѣховною жаждею wросити (Кан. св. Андр. крит. II, 9 т. 1); ἐκτήκειν, растапати: Стат. III, ст. 158; 2) ἐκλείπειν, оставити; изнемоћи, умирати: V Мојс. 32, 36.

Истесаный 3. λελαξευμένος, отесан, изрезан: на вєрхъ истесанагw (IV Мојс. 23, 14), наврх Фазге *(Данич.)*. Фазга је једна од аваримских гора у земљи моавићанској источно од Мртвога Мора *(Дјач.)*: фазга w востока (V Мојс. 3, 17).

Истесъ m. νεφρός, бубрег: Јова 16, 13.

Истинствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, ἀληθεύειν, истину говорити, бити истинит, праведно поступати, владати се по истини: Еф. 4, 15; Ст. на Г. в. на Усек.

Истицанїе n. ῥοή, теченье, истицање нечега у нешто: къ вєдра (Ном. пр. 186).

Исткати < **истъкати** v. pf. исткѹ, истчєши, ἐξυφαίνειν, изаткати: хїтwнъ .. сбыше исткань (Јов. 19, 23).

Исткнѹти < **истъкнѫти** v. pf. исткнѹ, -кнєши, ἐκβάλλειν, ископати: око (Марк. 9, 47).

Истлапити v. pf. истлаплю, -пиши, mitigare, умекшати, олакшати; укротити *(Микл.; Дјач.)*.

Истлачинъ 3. ἐρικτός, самлевен: клась (III Мојс. 2, 14).

Истлити v. pf. истлю, истлиши, φθείρειν, учинити, да нешто иструхне; наудити, покварити: II Кор. 7, 2; καταφθείρειν, искварити: истлѣвшє человѣческоє естество (Ст. на Г. в. воскр. гл. 4; Сјед. воскр. 1 гл. 3).

Истлѣнинъ, -ный < **истлѣньнъ** 3. φθαρτός, пролазан, пропадљив, који трухне: I Петр. 1, 23; кѣнецъ: I Кор. 4, 25.

Истлѣнїе n. φθορά, трухљење: Пс. 102, 4; пропадљивост, пропаст, смртност: Дел. 2, 27. 31; 13, 34—37; II Петр. 2, 12 и др.; διαφθορά, покварености, кварење: Сјед. воскр. гл. 2; Ст. на хвал. воскр. гл. 6.

Истлѣти v. pf. истлѣю, -ѥши, φθείρεσθαι, иструхнути, пропасти, покварити се: II Петр. 2, 12; II Кор. 11, 3; и твоє созданїе истлѣвшєє призва: Ст. на стих. воскр. гл. 3; истлѣвшєє естество: Сјед. воскр. гл. 3; Ст. на Г. в. воскр. гл. 4; истлѣвшїй страстьми: Догм. гл. 4.

Истнити < **истьнити** v. pf. истню, истниши, λεπτύνειν, истањити, умањити, ослабити: Пс. 17, 42; 28, 6.

Истолста < **истлъста** adv. из дубине (грла), ниским гласом, у басу *(Дјач.)*.

Истончавати < **истыньѹвати** v. impf. -каю, -ваши, ἀμαυροῦν, истањивати, слабити, умањивати: къ дєрзновенїи (Ст. на Г. в. у V Нед. В. п.).

Истончати < **истыньѹти** v. pf. -чаю, -чаши, ἀμαυροῦν, истањити, ослабити, умањити *(Жив.)*.

Истопитисѧ v. pf. истоплюсѧ, -пишисѧ, καταπίνεσθαι, потонути: Јевр. 11, 29.

Истопленїе < **истоплениє** n. ναυάγιον, бродолом: Ст. на стих. св. П. и П.

Истопнѹти < **истопнѫти** v. pf. истопнѹ, -пнєши, ἀποπνίγεσθαι, утопити се: Лук. 8, 33.

Исторгатель < **истръгатель** m. ἁναρπάξ, који чупа: плѣвелωкъ (Сл. на лит. на св. Спир. чуд.).

Исторгнѫти < **истръгнѫти** v. pf. исторгнѫ, -нѣши, ἀναспᾶν, истргнути, ишчупати, извадити: Лук. 14, 5; ἐκспᾶν, извући: ѿ сѣти нѡ́зѣ (Пс. 24, 15); да вѫдѫтъ оукω прѣжде исторженїѧ мкω трава: Степ. гл. 8 ант. 1.

Источати < **истъчати** v. impf. -чаю, -еши, βρύζειν, точити, лити, изливати: Јак. 3, 11.

Источникъ < **истоукъникъ** m. πηγή, извор, врело: Марк. 5, 29; Јов. 4, 6. 14; источници Израилеви (Пс. 67, 27), — дванаест синова Јаковљевих; источници *на архијерејским мандијама* означавају изворе благодати који истичу из уста архијерејевих *(Дјач.)*.

Истощанїе < **истъштанїе** n. κένωσις, испражњење; слабљење, мршављење, уништење, рушење, раскопавање: тебе постави во истощанїе (Ст. на лит. на Благов.); смрт: Кан. воскр. гл. 5 п. 4 ирм.; снисхођење, уништавање: Сл. на лит. на Благов.; Ст. на хвал. на Рожд. св. Јов. Прет.; понижење: Кан. на В. суб. п. 4 ирм.

Истощати < **истъштати** v. impf. -щаю < -штаѫ, -щаеши, κενοῦν, празнити, рушити, раскопавати: до wснованїй егω (Пс. 136, 7).

Истощити < **истъштити** v. pf. истощѫ < -тъштѫ, -щиши, κενοῦν, испразнити: гробы (Ипак. воскр. гл. 3; Стат. I, ст. 6).

Истрезвитисѧ < **истрѣзвитисѧ** v. pf. -звлюсѧ, -звишисѧ, ἐκνήφειν, исрезатнити се, пробудити се, дођи к себи: Нωе ѡ вїна (I Мојс. 9, 24).

Истрѫтити v. pf. -трѫщѫ, -тиши, evellere, истргнути *(Микл.)*.

Истрѧсти < **истрасти** v. pf. истрѧсѫ < **истрасѫ**, -сеши, ἐκτινάσσειν, истрести, збацити, гурнути: посредѣ морѧ (II Мојс. 14, 27); и истрѧсшемѫ фараѡна и силы егω къ морю чермноу: Пс. 135, 15; коня и владника: Кан. воскр. гл. 5 п. 1 ирм.

Истѫканный < **истоукань** 3. γλυπτός, изрезан, исечен од камена, од метала; кип, идол: Пс. 77, 58; 96, 71; 105, 19. 36.

Истѫканъ < **истоукань** m. τὸ βρέτας, -εος, кип, идол: златоистворенный бездѫшный (Кан. Дух. п. 7 ирм.); Ст. на блаж. на св. Прок.

Истѫпленїе < **истѫпленїе** n. ἐκστάσις, усхићење, занос: I Мојс. 2, 21.

Истѣе (comp. од **истъ** 3) adv. ἀκριβέστερον, χυρίως, тачније, јасније, потпуно: подаваи намъ истѣе тебе причащатисѧ, дај нам да имамо потпуно дела с Тобом (Кан. Пасхе п. 9 т. 2).

Истѧжати < **истѧжати** v. impf. -жѫ, -жиши, colere, arare, обделавати земљу, орати *(Микл.)*.

Истѧзанїе < **истязанїе** n. ζήτησις, истраживање, испитивање: невмытное (Кан. у Нед. мес. п. 7 т. 2); ἐξέτασις, испит, истрага: Прем. Сол. 1, 9.

Истѧзатель < **истязатель** m. 1) ζητητής, испитивач, ухода, мучитељ: и во исходѣ избави мѧ горькихъ истязателей (Свјет. на Соб. св. арх. Гавр.); 2) у прен. смислу: онај који се сувише наплаћује за свој рад, дерикожа.

Истазательный < истазательнъ 3. који испитује, истражује, преслушава: славное пришествїе и истазательное содѣянныхъ нами, славни долазак, који ће испитивати што смо учинили (Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Истазати < истазати v. impf. -заю, -ешши и истажѫ, -жеши, 1) ἀπαιτεῖν, искати, тражити натраг: и ѿ взимающаго твоѧ не истазѹй (Лук. 6, 30); 2) πράσσειν, истерати (порезу), добити: и азъ пришедъ съ лихвою истазалъ быхъ ѥ̃ (Лук. 19, 23); 3) ἐξετάσαι, запитати: ни единъ же смѣлше ѿ ѿ оученикъ истазати его: ты кто еси; (Јов. 21, 12); 4) ἀνετάζεσθαι, испитивати: ранами (Дел. 22, 24); 4) πυνθάνεσθαι, распитивати, истраживати: тже ѡ немъ (Дел. 23, 20); -ся, ἀναχρίνεσθαι, бити суђен: I Кор. 4, 3.

Истазовати < истазовати v. impf. -зѹю, зѹеши, тражити натраг: дѹшевный долгъ (Мол. у Ч. погр. свешт.).

Исхитити < исхытити v. pf. исхищѹ, -тиши, ἁπάγειν, истргнути, отети: Дел. 24, 7; избавити: кѣчнаго огня (Троп. непор.); ἁρπάζειν, ограбити: Син. у суб. месоп.; ἁρπάζειν, отргнути: Син. на Ускрс; διαρπάζειν, ишчупати: ѿ тли (Кан. Дух. п. 6 ирм.).

Исхищати < исхытати v. impf. -щаю, -щаеши, ἁφαρπάζειν, отимати, избављати: ѿ фарисейскыхъ рѹкъ (Син. на Ускрс).

Исходатайствовати v. pf. -ствѹю, -ствѹеши, προξενεῖν, посредовати за неког, издати *(Жив.)*.

Исходатаити v. pf. -таю, -таиши, προξενεῖν, заузети се за неког, издати: Сл. на стих на Божић.

Исходенъ < исходьнъ 3. 1) ἐκπορευτός, који произилази од неког: Дѹхъ (Кан. у Нед. слеп. п. 6 сл.); 2) ἐξόδου, излазан, самртан; пѣсни исходныя = песме које се поје на исход душе, на самрти: Стат. II ст. 90; надгробни: Кан. Усп. Бог. I п. 5 т. 2.

Исходище < исходиште n. διέξοδος, 1) извор: водъ (Пс. 1, 3); смертное: Пс. 67, 21; водное: Стат. III, 136; 2) раскршће: пѹтей (Мат. 22, 9); 3) ἔξοδος, излаз; улица: II Цар. 1, 20; стан: Пс. 143, 13; 4) ἄφεσις, поток: Плач. Јер. 3, 48.

Исходное n. τὸ ἐξόδιον 1) излазак, свршетак; 2) оданије празника сеница, које се светковало у осми дан празника: III Мојс. 23, 36.

Исходъ m. I) ἔξοδος, 1) излазак, одлазак: по моемъ исходѣ (II Петр. 1, 15); 2) смрт: Канѡнъ на исходъ дѹши (Требн.); 3) Друга књига Мојсијева у којој се описује излазак Израиљаца из Мисира (Библ.); II) ἐξοδία, војени поход, бој: II Цар. 3, 22; III Цар. 2, 37.

Исхожденїе n. 1) ἔξοδος, излазак: Пс. 104, 38; 120, 8; 2) κατάβασις, силазак, враћање, повратак, бекство: I Цар. 23, 20; Прем. Сир. 46, 7.

Исцѣлити v. pf. исцѣлю, -лиши, θεραπεύειν, излечити: Мат. 4, 24; 8, 7 и др.; -ся, θεραπεύεσθαι, излечити се: Лук. 4, 32.

Исцѣлѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, θεραπεύειν, исцељивати, лечити:

Марк. 6, 13; -сѧ: Дел. 5, 16; 28, 9.

Исцѣлѣти v. pf. -лѣю, -лѣеши, θεραπεύεσθαι, ἰᾶσθαι, бити излечен, оздравити: отрокъ (Мат. 8, 13; 17, 18).

Исцѣлѧти < исцѣлѣти v. impf. -лѧю, -лѧеши, θεραπεύειν, лечити: Мат. 10, 8; Лук. 5, 17; -сѧ, ἰαθῆναι, бити излечен: Лук. 6, 18.

Исчадїе в. изчадїе.

Исчезати v. impf. -заю, заеши, ἀφανίζεσθαι, нестајати, губити се: Јак. 4, 14.

Исчезнꙋти < исчезнѫти v. pf. исчезнꙋ, -знеши, ἀφανίζεσθαι, нестати, проћи: IV Мојс. 27, 12; Дел. 13, 41.

Исчести < исчисти v. pf. исчтꙋ < исчьтѫ, -чтеши < -чьтеши, ἀριθμῆσαι, избројати: I Мојс. 15, 5; Апок. 7, 9. В. изчести.

Ити v. impf. идꙋ, идеши, ἔρχεσθαι, ићи, долазити: Лук. 9, 23 и др.; πορεύεσθαι, ходити, путовати: Мат. 2, 9 и др.

Ища, ищѧ, ищай part. praes. act., од искати, ζητῶν, који тражи: ищай ѡбрѣтаетъ (Мат. 7, 8; Лук. 11, 10).

Ищꙋщь < иштѫщть, -и, -е; -щїй 3. part. praes. act. од искати, ζητῶν: ищꙋщїи дꙋши отрочате (Мат. 2, 20).

Идамскїй 3. ἠθάμ, etham, јеврејска реч која је остала непреведена, а значи: онај који је непроходан, непрелазан, велик, силан, брз: рѣки идамскїѧ, реке (по *Данич.)* које не пресишу (Пс. 73, 15).

Идъ осмо слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 8; 2, 8; 3, 22; 4, 8.

І

І једанаесто слово у црквенослов. азбуци; као цифра ·і· = 10.

Іакиндъ в. ѵакїндъ.

Іаспїсъ m. грч., драги камен разне боје: II Мојс. 28, 18; Апок. 4, 3; 21, 11. 18. 19.

Івинъ m. в. ивинъ: III Мојс. 11, 17.

Іеросхимонахъ m. ἱεροσχημοναχός, схимонах свештеник, свештеник монашкога реда, пострижен у схиму *(Дјач.)*.

Ікономство n. οἰκονομία, управљање: Мол. у хирот. презв.

Іктеръ m. ἴκτερος, жутица: Пар. 6, 28.

Іктїнъ m. грч., јастреб, крагуј: III Мојс. 11, 14; V Мојс. 14, 14.

Іматїзма f. грч., одећа, горња хаљина: Јов. 19, 24.

Індїктїѡнъ m. грч., период времена од 532 године, после којега кругови сунца и месеца отпочињу заједно, а Ускрс пада у исти месечни дан као и пре 532 године *(Дјач.)*.

Індїктъ m. грч., то су петнаестогодишњи периоди времена који су служили Римљанима за прописивање и побирање порезе. Наша их је Црква примила у спомен слободе, коју јој је даровао цар Константин Велики 313 године, која се година и рачуна као прва година првога индикта *(Дјач.)*;

празник црквене Нове године 1 септ.

Ипподромъ, ἱπποδρόμος, тркалиште за коње: III Мак. 6, 15.

Іωвилеонъ m. ἰωβυλαῖον, јубилеј, то је седма година у којој су стари Јудеји остављали сву земљу незасејану: Син. у Нед. Дух.

Іωдъ десето слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 10; 2, 10; 3, 28; 4, 10.

Іωта грч., 1) девето слово грчкога алфавита; 2) словце: **іωта єдина, или єдина чєрта не прейдетъ ѿ закона** (Мат. 5, 18).

К

К 1) дванаесто слово у црквенослов. азбуци, зове се **како**; као цифра к· = 20; 2) ргаер. **къ**, πρός, ἐπί, к, ка, код.

Кадило n. 1) θυμίαμα, кађење, кад, тамјан: Пс. 65, 15; 140, 2; 2) θυμιατήριον, кадионица *(Микл.)*.

Кадильникъ m. πυρεῖον, θυμιατήριον, кадионица: II Мојс. 27, 3; III Мојс. 16, 2; II Пар. 26, 19.

Кадильница f. θυμιατήριον, θυσιαστήριον, λιβανωτός, кадионица: Јевр. 9, 4; Апок. 8, 3. 5.

Кадильный < **кадильнъ** З. τοῦ θυμιάματος, кадиони, од кађења, од тамјана: Лук. 1, 11; Апок. 8, 4.

Кадисімъ m. јевр., οἶκος τῶν καθησίμ, блудни дом, кућа курварска *(Данич.)*: **и разрѣшиша храмъ кадисімскъ** (IV Цар. 23, 7).

Кадъ f. κάδος, када, буре, каца: Ис. 40, 15.

Каженикъ m. εὐνοῦχος, ушкопљеник: Дел. 8, 34. 36. 38. 39.

Калєсати v. impf. -саю, -саєши, καλεῖν, vocare, звати, призивати *(Микл.)*.

Калъ m. κύλισμα, блато, кал, кал, кал

Кандилавра f. χανδήλαβρα, свећњак *(Микл.)*.

Кандило < **канъдило** n. χανδήλα, candela, кандило, свећа. **Полѵ̑кандило** (πολύς = многи и χανδήλα = свећа), свећњак са много (7—12) свећа, кандила (7 свећа означавају 7 дарова Духа Светога, а 12 — 12 апостола). **Паникандило** (πάς и χανδήλα), свећњак са више од 12 свећа који виси у средини храма под куполом и обичније се зове **полѵ̑елеи̑** (πολύς и ἔλαιον) *(Дјач.)*.

Кандиловжигатель < **канъдиловъжигатель** m. candelas accendens, који пали кандила и свеће у цркви, пономар (Тип.).

Канѵ̑нъ рус., предвечерје, вече пре једнога дана: **на канѵ̑нѣ**, уочи: Треб.

Канѵ̑ра f. κάνουρα, amuleti genus, врста амајлије (φυλακτόν) коју су носили неки на рукама или о врату: Ном. пр. 20 *(А. Павловъ*, 53—54).

Канѡнархати v. impf. -хаю, -ѣши, κανοναρχεῖν, вршити дужност канонарха (Тип.).

Канѡнархъ m. грч., црквенослужитель, који је почињао канон и бринуо се у цркви за црквено правило и ред богослужбеног појања *(Митр.—Мирк.*, I, 74).

Канѡнникъ m. грч., црквена књига која садржи у себи разне каноне (И. Христу, Богородици, апостолима и др.) акатисте и још неке молитве (Издање прот. *Саве Петковића*, Срем. Карловци 1930).

Канѡнъ m. грч., 1) правило св. Цркве односно вере, морала или црквене дисциплине (има канона васељенских и помесних сабора и неких св. отаца и сви су сабрани и издани у каноничким зборницама); 2) велика црквена песма која се састоји из девет мањих песама са неколико строфа, од којих се прва назива ирмосом, а остале тропарима. То је потпун канон. Такви су н. пр. канон св. Андрије Критског (са 250 строфа) и два канона св. Теодора Студите у суботу месопусну и сиропусну. Остали су канони са осам песама, без друге песме. Но има их и крњих: **двопѣснецъ**, διῴδιον; **тріпѣснецъ**, τριῴδιον; **четвропѣснецъ**, τετραῴδιον. Трипјеснеци се налазе у триоду посном и цветном, који су по њима и добили име τριῴδιον (τρεῖς ᾠδή).

Капище < **капиштє** n. βωμός, жртвеник: II Пар. 34, 3; незнабожачка богомоља: IV Цар. 21, 6; I Мак. 1, 47; 10, 83; II Мак. 11, 3; Дел. 17, 23; Ч. исп.

Каркїнъ m. καρκίνος, рак (болест): **каркїнскїа страсти** (Син. у пет. Светле седм.).

Касатисѧ v. impf. -саюсѧ, -ѣшисѧ, ἅπτεσθαι, дотицати се: **вєрхѹ̀ владычню** (Ст. на хвал. на Богој.): **садѹ̑къ**: Син: у Нед. сир.

Касїа f. грч., мирисава биљка у Аравији и јужној Палестини, чији је сок имао пријатан мирис: II Мојс. 30, 24; Пс. 44, 9.

Касѳїа f. јевр., сребрне руде: I Јездр. 8, 17.

Касѡнъ јевр., у време жетве, о жетви: II Цар. 23, 13.

Катапетасма f. грч., завеса на царским дверима: Ис. Сир. 50, 5; I Мак. 22, 4.

Катаракта f. καταρράκτης, слап, насип, водопад *(Микл.)*.

Катасарка грч., доњи чаршав на часној трапези, обично беле боје, који се зове обичније *срачица*, а символише плаштаницу у коју је било умотано мртво тело Исусово при погребу *(Дјач.)*.

Катѵ̈нарь m. pastor, пастир *(Микл.)*.

Кафъ једанаесто слово у јеврејској азбуци: Плач. Јер. 1, 11; 2, 11; 3, 31; 4, 11.

Кацина f. 1) focus, огњиште *(Микл.)*; 2) кадионица с ручком *(Вост.)*.

Качество <кацъство n. ποιοτής, каквоћа, својство: Син. у Нед. сир.

Кадїсма f. грч., (од καθίζειν, седети), одељак из Псалтира, који се дели на три мања одељка т. зв. *славе*. Такових катизама има у Псалтиру двадесет.

Квасити v. impf. квашѫ, -сиши, ζυμοῦν, киселити: малъ квасъ все смѣшенїе кваситъ (I Кор. 5, 6).

Квасъ m. ζύμη, квасац: I Кор. 5, 6; кисело тесто: II Мојс. 12, 15; квасъ влтхїй, у пренесеном смислу: дела телесног грешног човека: I Кор. 5, 7. 8. *(Дјач.)*.

Квасьникъ m. πάροινος, пијаница *(Микл.)*.

Келарь m. κελλάριος, cellarius, чувар манастирских утвари (Тип.).

Келлїа f. κέλλιον, cella, ћелија (Прол.).

Кентїнарь m. κεντηνάριον, centenarium, врста златне монете *(Дјач.)*.

Кентѵ̈ріонъ <кентоурнонъ m. грч., centurio, сатник, капетан, заповедник одреда (чете) од сто војника *(Микл.; Дјач.)*.

Кераѵ̈нъ m. κεραυνός, fulmen, гром, муња (Ibid.).

Кераменьникъ m. κεραμεύς, figulus, лончар (Ibid.).

Керамида f. κέραμος, tegula, цигља, цреп, сасуд од глине (Ib.).

Керастъ m. κεράστης, змија: Приче Сол. 23, 32.

Киворїй m. κιβώριον, ciborium, ковчег у коме се чувају честице за причешћивање болесника и св. Агнец за св. Литургију пређеосвећених дарова; исто што и дарохранилница.

Кидарь m. в. кїдарь.

Кидръ m. κίτρον, лимуново дрво *(Микл.)*.

Киниѳесъ m. pl. σκνίπες, culices, мушице *(Микл.)*.

Киновїа f. κοινόβιον, coenobium, општежиће, заједнички живот у манастиру; обитељ: Прол.

Киновїархъ m. κοινοβιάρχης, старешина обитељи: Прол.

Киноникъ m. κοινώνικος, причастен, стих који се поје на св. Литургији за време причешћивања свештенослужитеља; има причастенъ дне, ѥкатагѡ и праздника *(Митр.—Мирк.*, I, 239).

Кинсонный З. τοῦ κήνσου, порезни: Мат. 22, 19.

Кинсонъ n. κῆνσος, харач, данак, пореза: Мат. 17, 25; 22, 17; Марк. 12, 14.

Кипѣти v. impf. киплю, -пиши, ῥεῖν, кипети, тећи: млекомъ и медомъ (II Мојс. 3, 8); источникъ кипѧщїй тѡкы нецѣленїй (βρύουσαν): Ст. на Г. в. у III Нед. В. п.

Кифа f. сиро-халд., πέτρα, камен. Тако је Спаситељ назвао ап. Симона, брата апост. Андреја (Мат. 16, 18; Јов. 1, 42) зато што је био чврст у вери: I Кор. 3, 22; 9, 5; 15, 5; Гал. 2, 9.

Киченіе n. φυσίωσις, гордост, охолост: II Кор. 11, 30; ἀλαζονεία, разметање: Мол. 4 у Посл. прич.; φύσημα, надутост: Кан. у Нед. мит. и фар. п. 6 т. 2.

Кичити v. impf. кичꙋ, -чиши, φυσιοῦν, гордити се: I Кор. 8, 1.

Ківωтъ m. κιβωτός, ковчег: II Мак. 2, 4. 5; свидѣнїѧ: II Мојс. 25, 10; Гдⷭ҇ень: II Цар. 6, 11; завѣта: Апок. 11, 19.

Кідаръ m. κίδαρις, cidaris, митра, капа коју су носили на глави цареви и првосвештеници: Јез. 21, 26.

Кій, каѧ, кое < кый, каꙗ, коѥ, pron. interr., τίς, који, која, које: Мат. 24, 42; Марк. 8, 36; 13, 4 и др.

Кійждо, каѧждо, коеждо, ἕκαστος, сваки, свака, свако: Мат. 26, 22; Апок, 21, 21 и др.

Кіннамωмъ m. κιννάμωμον, корица од дрвета, које расте у Индији и на Цејлону (Senc): II Мојс. 30, 23.

Кінѵръ m. грч., врста лире или цитре: I Мак. 4, 54.

Кісса f. κισσός, бршљан: II Мак. 6, 7.

Кіссовый 3. τοῦ κισσοῦ, бршљанов: листъ, κισσόφολον, бршљанов лист (III Мак. 2, 21).

Кіѳара f. κιθάρα, цитра, инструменат сличан лири са жицама: I Пар. 15, 28.

Клада f. ξύλον, справа за мучење, кладе: Дел. 16, 24; клады желѣзны, окови: Јер. 28, 14; καταράκτης, кладе: Јер. 29, 26.

Кладѧзь < кладазь m. τὸ φρέαρ, кладенац, студенац: II Мојс. 7, 19; Конд. у Нед. Сам.

Кластисѧ < кластиса v. pf. кладꙋсѧ, -дешисѧ, метнути, поставити се: и снимаетсѧ съ архїереа мітра и кладетсѧ на блюдо (Арх. чин).

Класѧнъ < класьнъ 3. στάχυς, класен, од класа: сѣмѧ (Мол. у Ч. венч.).

Клеветаръ m. κατήγορος, accusator, тужитељ; συκοφάντης, calumniator, клеветник, сплеткаш, денунцијант *(Микл.)*.

Клевретъ < клеврѣтъ m. σύνδουλος, саслужитељ, сатрудник, саучесник, сарадник, другар: Мат. 18, 28—33; 24, 49; Апок. 6, 11; 19, 10; 22, 9.

Клеща < клѣшта f. λαβίς, клеште: Ис. 6, 6; Ст. на блаж. на Срет.

Кливанъ m. κλίβανος, fornax, пећ, огњиште *(Микл.)*.

Клокотати v. impf. клокощꙋ, -щеши, κοχλάζειν, бучити, шумити: огненнаѧ рѣка (Син. у Нед. мес.).

Клѣть m. ταμεῖον, клет, соба: Мат. 6, 6; Ант. I на В. четвр.

Ключитисѧ v. pf. ключꙋсѧ, -чишисѧ, λαγχάνειν, τυγχάνειν, случити се, догодити се, десити се: ключисѧ покадити (Лук. 1, 9); ꙗкоже ключисѧ, ὡς ἔτυχε, као што се догодило: Син. у суб. мес.; ключимое, τὸ τυχὸν, случајно: Син. на В. понед.

Ключь m. ἡ κλείς, кључ: домꙋ Давїдова (Ис. 22, 22); царства небеснагω: Мат. 16, 19; клꙋчи дѣвы не вредивый въ рождествѣ твоемъ, не повредивши у твоме рођењу закључене (утробе) девојачке: Кан. Пасх. п. 6 т.

1; ключь границъ то су 35 слова словенске азбуке, која показују за колико је дана Пасха удаљена од 21 марта.

Клѧтва < **клѧтва** f. 1) ὅρκος, ὁρκωμοσία, присега, заклетва: съ клѧтвою изрече ей дати (Мат. 14, 7); они бо без' клѧтвы сщ҃енницы быша, сей же съ клѧтвою...: Јевр. 7, 21; 2) κατάρα, клетва, проклетство: Хр҃тосъ ны искꙋпилъ ѿ клѧтвы законныѧ, бывъ по насъ клѧтва (Гал. 3, 13).

Клѧти < **клѧти** v. impf. кленꙋ, -неши, καταρᾶσθαι, клети, преклињати: благословите кленꙋщыѧ вы (Мат. 5, 44; Лук. 6, 28); Јак. 3, 9; Рим. 12, 14; -сѧ, ὀμνύειν, клети се, заклињати се: I Мојс. 22, 16; тогда начатъ ротитисѧ и клѧтисѧ: Мат. 26, 74; Марк. 14, 71; не кленитесѧ ни небомъ ни землею: Јак. 5, 12.

Клѧцати v. impf. клѧчꙋ, -чеши, клецати, сагињати се *(Куљб.)*.

Книгочїй < **книгъчий** m. γραμματικός, scriba, вештак у читању и писању, писар: II Цар. 20, 25; III Цар. 4, 3; I Јездр. 4, 8 squ.; Ис. 33, 18; γραμματεύς, књижевник, законик: IV Цар. 22, 3; II Јездр. 8, 3; војвода: V Мојс. 20, 5. 8. 9.

Книжникъ m. 1) γραμματεύς, писар, књижевник, тумач закона: Мат. 2, 4; 2) ποιητής, песник: Дел. 17, 28.

Кнѧжь, -ѧ, -е, < **кнѧжь**, τοῦ ἄρχοντος, кнежев: Мат. 9, 23.

Кнѧзь < **кнѧзь** m. 1) ἄρχων, кнез, вођ, поглавар: ѿ Іꙋды (I Мојс. 49, 10); IV Мојс. 24, 17; Ис. 14, 5; кнѧзь мїра сегѡ, ђаво: Јов. 12, 31; Еф. 2, 2; 2) кнѧзи pl. t., горњи побој (пречага) од врата, који се правио покретан, те се могао подићи да се пронесе кроз врата већа ствар, или да прође кроз њих виша (у пренесеном смислу достојанственија) личност: возмите врата кнѧзи (у LXX погрешно: οἱ ἄρχοντες) вашѧ, и возмитесѧ врата вѣчнаѧ, и внидетъ царь славы, врата подигните горњи побој свој и подигните се врата вечна и ући ће цар славе (Пс. 23, 7).

Кобь f. οἰωνοσκοπία, прорицање по лету птица; врачање *(Микл.)*.

Коваль m. χαλκεύς, faber, ковач *(Микл.)*.

Ковальница f. χαλκεῖον, officina fabri, ковачница *(Ib.)*.

Коваренъ < **коварьнъ** 3. πανοῦργος, 1) разборит: Прич. Сол. 14, 18; Сир. 21, 14; 2) лукав: II Кор. 12, 16.

Коварство n. 1) πανουργία, подмуклост, лукавство: IV Мојс. 24, 22; I Кор. 3, 19; Еф. 4, 14; Син. у суб. I седм. В. п.; Ном. пр. 83; 2) ἐπίνοια, измишљотина: Мол. 4 у Послед. прич.

Коверъ < **ковръ** m. tapes, ћилим: Ч. осв. антим.

Ковъ m. 1) στάσις, буна, устанак: Марк. 15, 7; 2) ἔνεδρον, ἐπιβουλή, заседа: Дел. 23, 16; 25, 3.

Когда < **къгда** adv. πότε, када: Мат. 25, 37 squ.; ποτέ, некад, негда, кадгод: Еф. 5, 29; Апок. 1, 13.

Кодола f. δοκός, путо, ланац; справа за мучење: ꙗже треми кодолами (можда би то требало да гласи — по *Жив.* — колодами,

које долази од клада) ѣказокатиѣ дѡлжна бѣть (Ч. Испов.).

Кодрантъ m. грч., римска ситна бакрена монета у вредности две лепте: Мат. 5, 26; Марк. 12, 42.

Козлице < **козлишть** n. ἔριφος, јаре: Мат. 25, 32. 33.

Козлогласованїе n. κῶμος, весело и бучно тумарање по улицама, пијанка: I Петр. 4, 3; Рим. 13, 13.

Кознодѣйство n. ἐπιβούλευσις, заседа, замка, лукавство: Ст. на Г. в. на св. Дим.

Кознь < **къзнь** f. 1) μεθοδεία, лукавство: противѡ кознемъ дїаволимъ (Еф. 6, 11); 2) ἐπιρεία, мучки нападај: лѡкавагѡ (Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.); 3) τέχνη, вештина, превара: Кан. у Нед. мес. п. 6 т. 2.

Колесница f. ἅρμα, ῥέδα, кола: II Мојс. 14, 17. 18; Дел. 8, 28; Ап. 18, 13.

Колесницегонитель m. ἁρματηλάτης, кочијаш (при утркама): фараона погрѡзи (Ирмол. 1 гл. 8).

Колесничникъ < **колесьничьникъ** m. в. — гонитель: I Цар. 8, 11.

Коливо n. κόλυβον, кољиво, кухана пшеница са медом или шећером: Син. у суб. I седм. В. п.

Коликоци < **колькошти** adv. ποσάκις, quoties, коликогод пута: Прем. Сир. 20, 17.

Колитва f. maclatio, клање, убијање *(Микл.)*.

Колїа f. λάκκος, јама, студенац: Екл. 12, 6.

Колкраты adv. ποσάκις, колико пута: Мат. 18, 21; 23, 37; Лук. 13, 34.

Колаврїй m. грч., маст за очи: помажи очи твои (Апок. 3, 18).

Колми adv. πόσον, колико: Лук. 12, 24.

Коло, -ѥсе n. 1) τροχός, точак: Ис. 28, 27; круг: пала коло рождьнїа нашегѡ (Јак. 3, 6); 2) ἅμαξα, кола; 3) βρόχος, справа за мучење: коли мѣчници ни оуттрашиласа ѥи *(Жив.)*.

Колокольна f. звонара: Треб.

Колоколъ m. рус., звоно: Треб.

Колпъ m. σειρήν, draco, змај, сирена *(Микл.)*.

Коль adv. ἡλίκος, колико: Јак. 3, 5; ὡς, како: Рим. 10, 15; и коль добро и коль красно, ежи жити братїи кѹпѣ: Ст. по јев. на св. К. и Дамј.

Колѣно n. φύλη, колено, поколење, род: I Мојс. 28, 14.

Колѣнопоклонный < **колѣнопоклоньнъ** 3. γονυπετής, клечећи на коленима: моленїа (Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.).

Комаръ m. κώνωψ, комарац: Мат. 23, 24.

Кондакъ m. κοντάκιον (κόντος = кратак и οἰκίον = кућица), кратка песма, која садржи похвалу светом, или суштину празника, а јавља се или као самостална песма, или после шесте песме канона.

Кондѣръ m. poculum, врч, бокал, чаша *(Микл.)*.

Конеристалице < **конеристалиште** n. ἱπποδρόμιον, hippodromus, тркалиште за коње: Прол.

Конецъ < **коньць** m. 1) τέλος, крај, свршетак: претерпѣвый до конца (Мат. 10, 22; 24, 13; Марк. 13, 13); егѡже цр҃ткїю ни кѹдетъ конца: VII чл. Симв. в.; 2) πέρας,

предео, крај: ѿ конецъ земли (Мат. 12, 42; Лук. 1, 31); Мол. св. В. В. 3 на Дух веч.; Кан. воскр. гл. 8 п. 9 ирм.

Конникъ < **коньникъ** m. ἱππεύς, коњаник: I Мојс. 49, 18; Дел. 23, 23. 32.

Коновъ m. λέβης, котао: Пс. 107, 10; IV Цар. 25, 14.

Конѹръ m. в. **канѹра**: Ном. пр. 20.

Кончина f. συντέλεια, крај, последак: а жатва кончина вѣка есть (Мат. 13, 39); τέλος, свршетак: сѣдѧше со слѹгами видѣти кончинѹ (Мат. 26, 58); смрт: дщи моѧ на кончинѣ есть, ἐσχάτως ἔχει (Марк. 5, 23).

Копорѹлѧ f. κερκίς, radius, игла, чунак, цев којом су се код ткања провлачили конци кроз ланчић; ткалачки чунак: Прол.

Копосанїе n. profluvium genitale, истечење семена *(Микл.; Дјач.)*.

Копосъ m. в. **копосанїе** *(Микл.)*.

Копръ m. ἄνηθον, анис, копар: Мат. 23, 23.

Корабленикъ < **корабльникъ** m. ναύτης, морнар, веслач: Син. у петак Светле седм.

Кораблецъ < **корабльць** m. πλοῖον, πλοιάριον, лађица: Јов. 21, 8.

Корвана f. κορβανάς, црквена благајница, хазна: Мат. 27, 6.

Корванъ m. κορβᾶν, дар, принос: Марк. 7, 11.

Коргъ m. prora, кљун лађе *(Микл.)*.

Корица f. κινάμωμον, цимет: Апок. 18, 13.

Корїандръ m. κόριον, врста траве: II Мојс. 16, 14. 31.

Корма < **кръма** f. πρύμνα, крма: Марк. 4, 38.

Кормило < **кръмило** n. πηδάλιον, крма на лађи: Дел. 27, 40. 41.

Кормильствовати < **кръмильствовати** v. impf. -ствѹю, -ствѹеши, κυβερνᾶν, корманити, управљати, руководити: Прол.

Кормити < **кръмити** v. impf. 1) в. **кормильствовати**; 2) θηλάζειν, хранити млеком, дојити *(Дјач.)*.

Кормленїе < **кръмлєниѥ** n. 1) gubernatio, кормањење, управљање; 2) τροφή, cibus, храњење, отхрањивање *(Микл.)*.

Кормлѧ < **кръмлꙗ** f. в. **кормленїе**.

Кормчаѧ < **кръмьчаꙗ** f. збирка црквених канона св. апостола, васељенских и помесних сабора и св. отаца, као и закона грчких царева који се односе на Цркву са тумачењима. Појавила се у редакцији св. Саве у поч. XIII века по свој прилици у Хиландару и сматра се официјалним каноничним зборником код Словена (*Милаш*, Право 201—207).

Кормчїй < **кръмьчий** m. κυβερνήτης, крманош: Дел. 27, 11; Апок. 18, 17; кормчїю рождшаѧ Гд҃а: Кан. Бог. п. 4 т. 1.

Корносый 3. κολοβόρις, који има отсечен нос: III Мојс. 21, 18.

Корстица < **кръстица** f. arca, ковчежић *(Микл.)*.

Корчагъ < **кръчагъ** m. κεράμιον, крчаг: вїна (Јер. 35, 5).

Корчемникъ < **кръчьмьникъ** m. κάπηλος, крчмар: Ис. 1, 22.

Корчемница < **кръчьмьница** f. καπηλεῖον, ταβέρνα, крчма, гостионица: Дел. 28, 15; Ном. пр. 87.

Корчемствовати < **кръчьмьствовати** v. impf. -ствѹю, -еши, καπηλεύειν, продавати вино, крчмарити (*Вост.*).

Корчмити < **кръчьмити** v. impf. **корчмлю, -миши**, крчмарити, држати крчму: Прол.

Коръда f. gladius, мач *(Микл.)*.

Корысть f. 1) σκῦλον, плен, пљачка: **раздѣлю корысть** (II Мојс. 15, 9); **и взѧша.. всѧ̑ кѡрысти ихъ**: IV Мојс. 31, 11; **и корысть егѡ раздаетъ**: Лук. 11, 22; 2) κέρδος, добитак, стечено богатство: **самарїйскꙋю же корысть пришелъ еси испровреши** (Кан. Бож. п. 4 т. 1); Кан. Бож. п. 8 т. 3; λάφυρον, плен: **раздѣлиша** (II Мак. 8, 30.).

Косвенъ 3. obliquus, кос, крив (*Микл.; Старч.*).

Косенъ, -ый < **късьнъ** 3. 1) βραδύς, тих, полаган, спор: Лук. 24, 25; Јак. 1, 19; 2) καναδικὸν, песма која се поје полако као н. пр. величанија, причасни стихови и др. (*Митр.—Мирк.*, I, 237).

Косноглаголивъ < **късьноглаголивъ** 3. βραδύγλωττος, tardiloquus, који је спор на језику, који муца при говору. В. **гꙋгнивъ**.

Косноѧзыченъ < **късьноѩзычьнъ** 3. в. — **глаголивъ**: II Мојс. 4. 10.

Коснꙋтисѧ < **къснѫтисѧ** v. pf. **коснꙋсѧ, -снешисѧ**, ἅπτεσθαι, θιγγάνειν, дотакнути се: Мат. 8, 3 и др.

Коснѣнїе < **късьнѣниѥ** n. βραδυτής, закашњавање доцњење: II Петр. 3, 9.

Коснѣти < **късьнѣти** v. impf. **косню, -ниши**, χρονίζειν, каснити, задоцњавати: Мат. 24, 48; Лук. 12, 45; νυστάζειν, доцнити: II Петр. 2, 3; βραδύνειν, отезати, оклевати: **не коснитъ Гд҃ь ѡбѣтованїѧ** (II Петр. 3, 9).

Коснѡ < **късьньно** adv. 1) βραδέως, касно, доцкан; лагано, споро: Дел. 27, 7; 2) ἀργῶς, лено, немарно (*Дјач.*).

Косорь m. δρεπάνη, falx, срп, коса (*Микл.*).

Костель m. καστέλλιον, castellum, тврђава; римокатолички храм (*Дјач.*).

Котва f. ἀγκύρα, ancora, сидро, ленгер: Дел. 27, 29; Јевр. 6, 19.

Котель f. felis, мачка (*Микл.*).

Котера f. μάχη, pugna, битка, борба, свађа, спор (*Микл.*).

Котецъ < **вотьць** m. 1) νοσσία, гнездо; 2) κύλινδρος, cylindrus, цилиндар, ваљак (*Микл.*).

Которатисѧ v. impf. **-раюсѧ, -ешисѧ**, 1) μάχεσθαι, pugnare, борити се, свађати се; 2) ὀργίζεσθαι, irasci, срдити се, љутити се (*Микл.*).

Кошница f. κάνευον, кош, корпа: III Мојс. 8, 2; σπυρίς, кошар: Мат. 15, 37; 16, 10; Марк. 8, 8. 20; Дел. 9, 25; σαργάνη, плетер, кошара: II Кор. 11, 32; Ст. на стих. св. П. и П.

Кошь, -ѧ m. κόφινος, корпа, котарица: Пс. 80, 7; **дванадесѧть кѡшѧ исполнь**: Мат. 14, 20; Марк. 6, 43; Лук. 9, 17; Јов. 6, 13.

Кощꙋна < **коштоуна** f. 1) εὐτραπελία, потсмевање, шала, лакрдија: Еф. 5, 4; **кощꙋны не прїимовалъ ли еси**: Ч. Испов.; 2) μῦθος, fabula, мит, скаска, басна (*Микл.*).

Коюга f. καλόπους, pes ligneus, дрвена нога, калуп (*Микл.*).

Крабїй, -їѧ < **крабий, -иѧ** m. κιβωτός, ковчег, орман (*Микл.; Вост.*).

Крагꙋй < **крагоуй** m. σταυραετὸν, врста јастреба: Ном. пр. 131.

Краегра́дїе n. ἀκρόπολις, кула, тврђава: II Цар. 5, 9; III Цар. 9, 15.

Краегранесїе n. ἀκροστιχίς, акростих т. ј. песма (канон), у којој почетна слова свакога стиха (ирмоса и тропара) изражавају име песника, или неку мисао о садржини песме: Триод.

Краеобрѣзанїе n. ἀκροβυστία, стање док неко није обрезан, (по *Данич.*: окрајак): I Цар. 18, 25. 27.

Краестрочїе n. в. **краегранесїе**.

Краесѣкомый З. ἀκρότομος, отесан, отсечен: **камень** (III Цар. 6, 7; Кан. у Нед. цвет. п. 3 ирм.).

Краеѹголенъ, -ый < **краеоугълнъ** З. ἀκρογωνιαῖος, крајеугаони, који се полаже у темељ, у угао зграде: I Петр. 2, 6; Еф. 2, 20; Кан. васкр. гл. 4 п. 9 ирм.; Ст. на хвал. воскр. гл. 7.

Крайнїй З. ἄκρος, крајњи, узвишени: **снисхожденїе** (Ст. на Г. в. на Воздв. ч. К.).

Крайность f. ἀκρότης, крајност, врхунац: Свјет. у II Нед. В. п.

Крамола f. στάσις, устанак, буна: Лук. 23, 19. 25; Дел. 19, 40; **не предаждь мене крамолѣ змїинѣ**: Мол. 2 на сонъ град.; ὄχλος, узнемиривање, досађивање: **крамолою** (δι' ὄχλου) **дрѹгомѹ бывшимъ** (Син. у II Нед. В. п.).

Крамоливъ З. στασιαστικός, бунтовни, устанички, одметнички: Прол.

Крамолникъ < **крамольникъ** m. ἀγοραῖος, усташа, бунтовник: Дел. 17, 5.

Крамольный < **крамольнъ** З. в. **крамоливъ**.

Краніевъ З. κρανίου, од лубања: **краніево мѣсто**, κρανίου τόπος, место лубања (Мат. 27, 33), а то је Голгота, која се зове тако зато што је, по предању, на њој погребен Адам, због чега се на иконама Распећа Христова изображава чело ногу Христових лубања са две кости преко ње прекрштене. В. **лобный** З.

Красенъ, -ый < **красьнъ** З. ὡραῖος, красан, леп: П. над песм. 2, 14; Мат. 23, 27; **красенъ бѣ и добръ въ снѣдь**: Ст. на блаж. воскр. гл. 7; **цркте, церкве красный раю**: Ст. на Г. в. у III Нед. В. п.; **двери красныа**, источна врата јерусалимскога храма: Дел. 3, 2; ἀστεῖος прекрасан: Јевр. 11, 23.

Краситель m. κοσμητής, који украшава, кити; дика, понос: Сл. на стих. на св. кн. Лаз.

Красити v. impf. **крашѫ, сиши**, κοσμεῖν, украшавати: **раки праведныхъ** (Мат. 23, 29); **златомъ краснїимъ**: Ст. у Ч. погреб. свешт.; Сл. на стих. св. кн. Лаз.

Красоватисѧ v. impf. **-сѹюсѧ, -сѹишисѧ**, τέρπειν, радовати се, веселити се: **Ты же чистаа красѹйсѧ Бц҃е** (Кан. Пасхе п. 9 ирм.); εὐτρεπίζειν, спремити се: Троп. Предпразн. Просв.

Красовѣль < **красоволнй** m. χρασοβόλιον (χρασή = вино смешано с водом), чаша за пиће која се употребљава у грчким манастирима: Тип. и Тр. п.

Красодѣтель m. μουσουργός, уметник: Син. у Нед. мит. и фар.

Красота f. 1) ὡραιότης, лепота: **лѣпотка** (Сјед. воскр. 1 гл. 3 бо-

гор.); 2) κόσμος, свет, устројство, ред, поредак: небесная (V Мојс. 4, 19); 3) ὥρα, годишње доба; красота пријатност, чар: V Мојс. 33, 13.

Краста f. ψώρα, краста: краста дивїѧ, ψώρα ἀγρία, кожна болест, свраб, шуга: V Мојс. 28, 27.

Крастель < **крастѣль** f. ὀρτυγομήτρα, препелица: II Мојс. 16, 13; Пс. 104, 40.

Кратиръ < **кратыръ** m. ποτήριον, чаша: дꙋховнагѡ пива (Ст. на Г. в. 1 на св. Лук.).

Кратши comp. од краткѡ, βραχύτερον, краће: Кан. анг. хран. п. 5 Сл.

Кратъ m. пут: три кра̑ты, τρὶς, трипут: II Мојс. 23, 14; Мат. 26, 34; Марк. 14, 30; седмь кратъ, ἑπτάκις, седам пута: Мат. 18, 21. 22; коль краты, ποσάκις, колико пута: Мат. 18, 21; 23, 37; Лук. 13, 34; многи краты, πολλάκις, много пута, често; тьмою кратъ, μυριάκις, десет хиљада пута, небројено пута и т. д.

Крачь m. μάχη, бој, битка (*Микл.*).

Кровлѧ f. рус., στέγη, кров: Служ.

Кровопїѧвый < **кръвопиꙗвъ** 3. sanguinem bibens, крвопија, крвожедан, крволочан: Прол.

Кровосмѣшенїе < **кръвосьмѣшение** n. крвосмешња, родоскврност, грешно општење са лицем у блиском сродству: I Кор. 5, 1.

Кровоточивъ, -ый < **кръвотоѵивъ** 3. αἱμοῤῥοίας, који болује од течења крви: жена (Мат. 9, 20); Ст. на Г. в. у Нед. расл.

Кровъ m. 1) στέγη, кров: нѣсмь достоинъ да под кровъ мой внидеши (Мат. 8, 8; Лук. 7, 6; Мол. 9 у Послед. прич.); 2) δῶμα, кров од куће: проповѣдите на кровѣхъ (Мат. 10, 27; Лук. 12, 3); 3) σκηνή, сеница, шатор, колиба: сотворимъ кровы три (Марк. 9, 5); въ кровѣ Іѡсифовѣ (Троп. у суб. V седм. В. п.); 4) σκέπη, заклон, заштита: въ кровѣ крилꙋ твоею (Пс. 62, 8).

Кровь < **кръвь** f. αἷμα, крв: III Цар. 2, 37; 22, 38; Мат. 16, 17; Марк. 5, 25 и др.; кровь гроздїѧ, вино: I Мојс. 49, 11; кровь гроздова: V Мојс. 32, 15.

Кроенїе n. ἐντομίς, зарез, засекотина; ра̑на: на тѣлѣ (III Мојс. 19, 28).

Кроитисѧ v. impf. кроюсѧ, -ишисѧ, ἐντέμνειν, сећи се, парати се: ножами (III Цар. 18, 28).

Крока f. κρόκη, потка код тканине, основа, поучица од лана (*Данич.*): III Мојс. 13, 48.

Кромѣ praep. ἔξ, ἔξω, ἐκτὸς, ван, изван: Іерꙋсалима (Лук. 13, 33); πλὴν, осим: вси же разсѣѧшасѧ... кромѣ апⷭ҇лъ (Дел. 8, 1); παρεκτός, изузевши, осим: ꙗковъ и азъ есмь кромѣ оузъ сихъ (Дел. 26, 29); χωρίς, без: азъ же живѧхъ кромѣ закона (Рим. 7, 9); παρὰ, против, насупрот, мимо, преко: блюдитесѧ ѿ творѧщихъ ра̑спри и раздоры кромѣ оученїѧ (Рим. 16, 17).

Кромѣбытїе n. ἀπουσία, absentia, отсуство (*Микл.*).

Кромѣшнїй < **кромѣшьнъ** 3. ἐξώτερος, спољашњи, крајњи: тма кромѣшнѧѧ (Мат. 8, 12; 22, 13; 25, 30; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; Ст. на Г. в. 4 у Нед. мес.; Ст. гл. 8 у Ч. погреб. свешт.).

Кропа f. gutta, капља *(Микл.)*.

Кропленїе <кропленнне n. ῥαντισμός, aspersio, кропљење: идолское, проливање крви закланих животиња при приношењу жртава идолима *(Дјач.)*.

Кроторыѧ <кръторъıѧ f. σπάλαξ, кртина: III Мојс. 11, 30.

Крѹжило <кржило n. μίτος, нит навитка, навитак: тканїе крѹжила (Прол.).

Крѹкъ m. corvus, гавран (*Микл.*).

Крѹпица <крогупица f. ψιχίον, мрвица: Мат. 15, 27; Марк. 7, 28; Лук. 16, 21.

Крѣпкостоѧтелень <крѣпъкостоѧтелънъ 3. σταθερός, чврст, миран: Ст. на лит. на св. П. и П.

Крѣплїй 3. comp. од крѣпокъ, ἰσχυρότερος, силнији, снажнији, јачи: Мат. 3, 11; Марк. 1, 7; Лук. 3, 16.

Крѣплѧтисѧ <крѣплѧтиса v. impf. -плѧюсѧ, -ѣшисѧ, κραταιοῦσθαι, снажити се, јачати: Дѣхомъ (Лук. 1, 80; 2, 40); ἐνδυναμοῦσθαι, силити се: Дел. 9, 22; διϊσχυρίζεσθαι, извесно тврдити, потврђивати: Дел. 12, 15; ἐπισχύειν, ојачавати, отимати мах, наваљивати: Лук. 23, 5.

Крѣпокъ, -кїй <крѣпъкъ 3. ἰσχυρός, силан, чврст, јак: IV Мојс. 24, 4; Мат. 12, 29; Марк. 3, 27; велик: вѣтръ (Мат. 14, 30); глађъ: Лук. 15, 14; κραταιός, моћан, силан: рѹка Бжїа (I Петр. 5, 6); στερεός, тврд: пища (Јевр. 5, 12).

Крѣпость f. ἰσχύς, сила, снага: II Мојс. 15, 6; Марк. 12, 30; Лук. 10, 27; Троп. воскр. непор.; Кан. воскр. гл. 8 п. 4 и у Нед. мес. п. 6 т. 3; власт: Кан. св. Андр. крит.; κράτος, јачина: Конд. св. Дим.

Крѣпчаишїй 3. sup. од крѣпкїй, најјачи: I Кор. 10, 22.

Крѹсталлъ m. κρύσταλλος, кристал, лед: Јез. 1, 22.

Ксандикъ <къслитикъ m. ξανθικός, македонски месец који је одговарао нисану (*Дјач.*).

Ксенодохъ <късенодохъ m. ξενοδόχος, hospes. В. страннопрїимецъ.

Ктиторъ m. κτήτωρ, fundator, оснивалац, утемељач, оснивач: стѣгѡ хрлма; стѣıѧ ѡкытели (Служ.).

Ктомѹ adv. ἔτι, више: Јов. 5, 14; 8, 11; даље: Сјед. воскр. гл. 3.

Кѹдѣ <кѫдѣ adv. διὰ ποίας, где, куда: Лук. 5, 19.

Кѹдъ m. јевр., воћ: Јез. 23, 23.

Кѹдь <коудь f. voluntas, воља, жеља, похот *(Микл.)*.

Кѹкїа <коукиа f. κουκίον, faba, боб *(Микл.)*.

Кѹколь <кѫколь m. κουκούλιον, капа црне боје коју носе на глави великосхимници; украшена је са пет крстова, од којих се један налази на челу, један на грудима и један на врату, а два на плећима: кѹколь бєзълокїа (Послед. вел. и анг. образа).

Кѹкѹма f. грч., чаша, пехар: Треб.

Кѹкѹмарь <коукоумарь m. бокал, чаша *(Микл.; Старч.)*.

Кѹмї imp. од арам. глагола, устани: талнда (Марк. 5, 41).

Кѹмїрница <коумирьница f. μαντεῖον, пророчиште: незнабожачки олтар: Јез. 6, 4. В. капище.

Кѹмїръ m. εἴδωλον, идол, кип, резани лик: II Мојс. 20, 4; III Цар. 11, 33.

Кѹпа f. σωρός, χλισία, гомила: **камен҃їѧ** (II Цар. 18, 17); **погадите** **нхъ на кѹпы**: Лук. 9, 14.

Кѹпина <**кжпина** f. βάτος, џбун у којем се Бог јавио Мојсију: II Мојс. 3, 2—4; Марк. 12, 26; Лук. 20, 37; Дел. 7, 30. 35; грм, трње: **ни ѿ кѹпины емлютъ грозді҃ѧ** (Лук. 6, 44); **огнепалимаѧ**: Догм. гл. 2; Кан. воскр. гл. 1 п. 9 ирм.

Кѹпинный <**кжпинъıй** З. βάτου, rubi, од трња, трнов, трновит: Прол.

Кѹпля <**коупля** f. 1) ἐμπορία, трговина: **овъ же на кѹпли своѧ** (Мат. 32, 5); 2) πραγματεία, радња, занимање: **никтоже бо воинъ бывѧ шказуетсѧ кѹплями житейскими** (II Тим. 2, 4); **кѹплю дѣти**, πραγματεύειν, трговати: I Мојс. 34, 10. 21; Лук. 19, 13; Јак. 4, 13; Ном. пр. 139; **кѹплю творити**: I Мојс. 42, 34; **к. сотворити**: Лук. 19, 15.

Кѹпноестественный <**коупьноестественъıй**, З. ὁμοφυής, једнаке природе: Син. у Пон. Дух.

Кѹпножитель m. ὁμοδίαιτος, који заједно с неким живи: **аггелѡмъ** (Ст. на Г. в. у Нед. сир.).

Кѹпнородный <**коупьнородъıй** З. ὁμόφυλος, једнога племена, истога рода, порода: Мол. св. В. В. З на Дух. веч.

Кѹпнѡ <**коупьно** adv. ἅμα, уједно, заједно: Ис. 3, 16; I Сол. 4, 17; **со днемъ**: Мих. 2, 1; **к. оутрѡ**, ἅμα πρωΐ, рано ујутро: Мат. 20, 1.

Кѹпѣль <**кжпѣль** f. κολυμβήθρα, купатило, бања: Ис. 22, 9; IV Цар. 18, 17; **овчаѧ**: Јов. 5, 2; **їлѡамаѧ**: Јов. 9, 7. 11.

Кѹрінѣ <**коурьсение** n. ἀτμίς, пара; пушење: **дыма** (Дел. 2, 19); Сл. на хвал. у Нед. по Рожд. Хр.

Кѹритисѧ v. impf. **кѹрюсѧ**, **-ришисѧ**, καπνίζεσθαι, пушити се, димити се, кадити се над нечим: Ном. пр. 33.

Кѹроглашеніе <**кжроглашение** m. ἀλεκτρυόνων ᾠδή, певање петлова: Син. на Ускрс.

Кѹрѧ, **-рѧте** n. pullus, пиле: Прол.

Кѹстѡдіа <**коустодиа** f. грч., стража: Мат. 27, 65. 66; 28, 11.

Кѹтіа <**кжтии** f. в. **коливо**: Служ.

Кѹша <**кжшта** f. σκηνή, сеница, шатор: **праздникъ кѹшей**: II Мојс. 23, 16; III Мојс. 23, 39—44; V Мојс. 16, 13.

Кѹшникъ <**кжшътьникъ** m. in tentorio habitans, који станује у сеници, шатору: **Сѣтый Іѡаннъ Кѹшникъ** (15 јан.).

Кѡфъ деветнаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 19; 2, 19; 3, 55; 4, 19.

Кѵ̑мвалъ m. κύμβαλον, (јевр. zelzelim), музикални инструменат (II Цар. 6, 5; I Пар. 13, 8 squ.), који се састојао из два округла тањирића од мједи којима се ударало један о други за време старозаветнога богослужења. Због громогласнога звука називали су се **кѵ̑мвалами доброгласными** и **кѵ̑мвалами воскліцаніѧ**: Пс. 150, 5; I Кор. 13, 1. *(Дјач.)*.

Кѵ̑мінъ m. грч., ким, расте у Малој Азији, Египту, Сирији и другим топлим крајевима. Семе му је горког укуса и одаје непријатан мирис: Ис. 28, 25—27; Мат. 23, 23. *(Гиљт.)*.

Кѵ̑ріопасха f. κυριακὸν πάσχα, дан празника Благовести кад падне на Ускрс: Тип.

Л

Л тринаесто слово у црквенослов. азбуци, зове се люди; као цифра ·л҃· = 30.

Лавра f. λαῦρος, велика монашка обитељ. У Русији има таке четири лавре: Тројице-Сергијева, Кијево-Печерска, Александро-Њевска. и Почајевска *(Дјач.)*.

Ладанъ и **ладонъ** m. λάδανον, мирисава смола која се меће на жеравицу у кадионицу при кађењу; иначе се зове тамјан (Ib.).

Ладїа f. σκάφη, чамац: Дел. 27, 16. 30. 32.

Ладка f. χύτρα, лонац, врч, посуда; тањир: Прол.

Лайна f. πλίνθος, опека, цигља, черпић, цреп; блато, кал, гној: Јез. 4, 12; Соф. 1, 17.

Лакоть, -и < **лакъть** m. πῆχυς, лакат, јеврејска мера за дужину од лакта до краја средњег прста: Мат. 6, 27; Лук. 12, 25; Јов. 21, 8; Апок. 21, 17.

Лама арам., зашто: лама савахдани: еже есть сказаемо ... почто мѧ ѡставилъ еси; (Марк. 15, 34).

Ламедъ дванаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 12; 2, 12; 3, 34; 4, 12.

Ланита f. σιαγών, образ: Мат. 5, 39; Лук. 6, 29; Сл. на блаж. на св. Прок.; Ст. на Г. в. на В. четврт; уста: Јова 21, 5.

Ласканїе n. κολακεία, ласкање: I Сол. 2, 5.

Ласкосердїе < **ласкосръдие** n. πολυφαγία, облапорност, прождрљивост. *(Вост.)*.

Ласкосердствовати < **ласкосръдьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, κατασπαλαλᾶν, разнежавати се; пружати се *(Данич.)*: на постелѧхъ (Амос 6, 4).

Ласкосердый < **ласкосръдъ** 3. λιχνός, сластољубив, лаком: Приче Сол. 29, 21.

Лахань m. λεκάνη, тањир за умивање руку архијереја: Арх. чин.

Лаѧнїе < **лаѧние** n. ἔνεδρα, заседа, клеветање *(Микл.)*.

Лаѧтель m. ἐγκάθετος, опадач, клеветник, оговарач: Лук. 20, 20.

Лаѧти < **лаѧти** v. impf. лаю, лаеши, ἐνεδρεύειν, опадати, клеветати: Лук. 11, 54.

Лбина < **лъбина** f. κρανίον, лубања: Син. у Суб. мес.

Лгати < **лъгати** v. impf. лжꙋ, лжеши, ψεύδεσθαι, лагати, обмањивати: дрꙋгъ на дрꙋга (Кол. 3, 9).

Лебедь m. κύκνος, лабуд *(Микл.)*.

Левъ < **львъ** m. λέων, лав: IV Мојс. 23, 24; I Петр. 5, 8; Апок. 10, 3.

Легеѡнъ грч., 1) m. легија, одред од 6000 војника раздељених на десет кохорти; множина; 2) num. ⓐ (несъвѣдь), 100.000: и представитъ ми вѧщше неже дванадесѧте легеѡна аггелъ (Мат. 26, 53).

Легкїй < **льгъкъ** 3. ἐλαφρός, лак: II Кор. 4, 17.

Легкое, -кагѡ n. плућа *(Жив.)*.

Легкота < **льгъкота** f. ἐλαφρία, 1) лакоћа; 2) лакомисленост, несталност, превртљивост: II Кор. 1, 17.

Легокъ < **льгъкъ**, легка, легко, adj, в. легкїй: бремѧ мое легко есть

(Мат. 11, 30); во облацѣ легцѣ: Кан. Благ. п. 4 ирм.

Легчае comp. од легкѡ adv. κομψότερον, лакше: Јов. 4, 52.

Легчити < льгъчити v. impf. легчꙋ, легчиши; κουφίζειν, олакшавати: легчащꙋсѧ ѿ прегрѣшеній (Сл. у IX часу).

Лежага f. κῆτος, cetus, кит *(Микл.)*.

Лежахъ m. в. лежага (Ibid.).

Леканѧ < леканꙗ f. λεκάνη, pelois, здела (Ibid.).

Лемешь m. ἄροτρον, aratrum, плуг: Прол.

Лентій, -тіонъ m. грч., убрус: Јов. 13, 4. 5; Ч. осв. антим.

Ленъ < льнъ m. λίνον, лан, витиљ, стењак: Мат. 12, 20.

Лепень m. folium, лист *(Микл.)*.

Лепта f. грч., (од λεπτός, мали, слаб), најситнији бакрени новац код Јевреја у вредности од једне паре: двѣ лептѣ, еже есть кодрантъ (Марк. 12, 42); Лук. 21, 2; в. мѣдница.

Лестчь, -чій < льстьчь 3. πλάνος, лажан, варљив: I Тим. 4, 1.

Лесть < льсть 1) ἀπάτη, превара: богатства (Мат. 13, 22; Марк. 4, 19); 2) δόλος, лукавство: Пс. 54, 12; Іи́льтѧнинъ, въ немже лсти нѣсть: Јов. 1, 47; превара: во оустѣхъ егѡ (I Петр. 2, 22); 3) πλάνη, обмана, заблуда: и въ лесть Валаамовы мзды оустремишасѧ (Јуд. 1, 11).

Лещи < лешти v. pf. лѧгꙋ < лѧгѫ, лѧжеши < лѧжеши, κατακλίνεσθαι, лећи *(Вост.)*.

Левіаданъ m. (јевр. = велика зверка), по једнима крокодил, по другима кит: III Јездр. 6, 49 *(Дјач.)*.

Лжа < льжа f. λῆρος, лаж: Лук. 24, 11; ψεῦδος, неистина: I Јов. 2. 21.

Лжеапостолъ m. ψευδαπόστολος, лажни апостол т. ј. онај који сам себе сматра за апостола, а није позван од Бога: II Кор. 11, 3.

Лжебратіѧ f. ψευδάδελφοι, лажна браћа: II Кор. 11, 26.

Лжеименитый 3. ψευδώνυμος, лажно, криво назван: Кан. на св. Теод. п. 5 т. 1.

Лжепророкъ m. ψευδοπροφήτης, лажни пророк: Мат. 24, 11. 24; Марк. 13, 22; Лук. 6, 26.

Лжесвидѣтель m. ψευδομάρτυρ, лажни, криви сведок: Мат. 26, 60; I Кор. 15, 15.

Лжесловесникъ m. ψευδολόγος, лажа: I Тим. 4, 2.

Лжица < лъжица f. λαβίς, лажица, кашичица: Уч. изв.

Лжꙋщь, -и, -е; -ій 3. part. praes. act. од лгати: Мат. 5, 11.

Ликовати v. impf. ликꙋю, -кꙋеши, χορεύειν, играти: Кан. воскр. гл. 8. п. 7 ирм.; Ном. пр. 56.

Ликовникъ < ликовьникъ m. χορευτής, члан певачкога или играчкога збора: Ст. на блаж. св. Теод.

Ликовствованіе < ликовьствованиѥ n. χόρευσις, весеље, играње *(Вост.)*.

Ликовствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, χορεύειν, играти, скакати, веселити се; славити, величати: Екл. 3, 4; Конд. Покр. Богор.; Кан. у Нед. блуд. с. п. 7 ирм.; Кан. у Ч. погреб. свешт. п. 6 т. 2.

Ликостоѧніе < ликостоѧниѥ n. χοροστασία, χορεία, хор, чин: аггелскаѧ: Ст. у Ч. погреб. свешт.;

стојање на црквеној молитви заједно са другима: Кан. св. Андр. крит. п. 4 т. 2; Ст. на Г. в. на св. Прок.

Ликъ m. χορός, хор, збор, друштво: Пс. 149, 3; 150, 4; скуп, множина: Кан. на Преобр. п. 1 ирм.; лицы, играње: слышa пѣнїе и лики (Лук. 15, 25).

Ликъ m. καταράκτη, врста морских птица: III Мојс. 11, 17.

Лисъ m. ἀλώπηξ, лисица: Пс. 62, 11; Мат. 8, 20; Лук. 9, 58.

Литїе n. χύσις, проливање: крове (Сл. на Г. в. у Нед. свих св.).

Лихва f. τόκος, камата, интерес, проценат: II Мојс. 22, 25; Пс. 54, 12; Мат. 25, 27; Лук. 19, 23; лихвѣ взимати, καμματεύειν, узимати под интерес: Ном. пр. 138.

Лихновецъ < лихновыць m. diabolus, ђаво *(Микл.)*.

Лихоимаиїе n. πλεονεξία, сувишно узимање, лакомство: Рим. 1, 29; Еф. 4, 19; Кол. 3, 5.

Лихоимецъ < лихоимыць m. πλεονέκτης, лакомац, тврдица: I Кор. 5, 10. 11; 6, 10; Еф. 5, 5.

Лихоимство n. πλεονεξία, лакомство: Лук. 12, 15; II Петр. 2, 14; II Кор. 9, 5; Еф. 5, 3; грамзљивост: Ч. оглаш.; лихва: Мол. 4 у Послед. прич.

Лихоимствовати v. impf. -ствую, -ствуеши, πλεονεκτεῖν, присвајати себи туђе, закидати, варати некога (у трговању): II Кор. 12, 17. 18; I Сол. 4, 6.

Лихоимѣнїе n. в. лихоиманїе: Ч. испов.

Лихорѣчїе n. ὑπερβολή, преувеличавање, претеривање *(Микл.)*.

Лихословїе n. βαττολογία, loquacitas, ћаскање, брбљање, наклапање, празан говор *(Микл.)*.

Лихождєнїе n. ἀδηφαγία, edacitas, прождрљивост *(Микл.)*.

Лихъ, -ій 3. περιττός, излишан, непотребан *(Вост.)*; сувишан, беспаран *(Микл.; Старч.)*.

Лицемѣрити v. impf. -мѣрю, -рити, ὑποκρίνεσθαι, претварати се, дволичити: Гал. 2, 13.

Лицемѣрїе n. ὑπόκρισις, притворство, претварање, дволичење: Мат. 23, 28; Марк. 12, 15; Лук. 12, 1.

Лицемѣрство n. в. лицемѣрїе: Гал. 2, 13.

Лицемѣръ m. ὑποκριτής, лицемер, притворица: Мат. 6, 2. 5. 16; Марк. 7, 6; Лук. 6, 42 squ.

Лицепрїатїе n. προσωπολημψία, гледање на лице, пристрасност: идѣже нѣсть лицепрїатїа, где се не гледа ко је ко (Сл. у Ч. погр. свет.).

Лишати v. impf. лишаю, -иши, ἀποστερεῖν, лишавати, отимати, грабити, недати, кратити: I Кор. 6, 8; 7, 5; -ся, ὑστερεῖσθαι, бити без чега, недостајати, оскудевати: Филиб. 4, 12.

Лишеніе n. ὑστέρησις, ὑστέρημα, оскудица недостатак: Марк. 12, 44; Лук. 21, 4.

Лишше comp. од лихъ, περισσοτέρως, више, изнад тога: Мат. 5, 37; II Кор. 7, 13.

Лишшїй 3. comp. од лихїй 3. περισσότερος, виши, већи: Мат. 23, 14; Марк. 12, 40; Лук. 20, 47.

Лївань m. λίβανος, тамјан: III Мојс. 2, 1. 16; Мат. 2, 11; Апок. 18, 13.

Лївъ m. λίψ, (извор, изливен, од λείβω), југозападни ветар: Пс. 77, 26; југозапад: въ пристанищи Критстѣмъ зрѧщемъ къ лївꙋ и къ хѡрꙋ, у пристаништу критском које гледа к југозападу и к северозападу (Дел. 27, 12).

Лїма арам., зашто: лїма савахданї; еже есть, Бж҃е мой, Бж҃е мой вскꙋю мѧ еси ѡставилъ (Мат. 27, 46); Марк. 15, 34.

Лїтра f. грч., libra, римска фунта (327·45 gr.): Јов. 12, 3; 19, 39.

Лїдострѡтонъ грч., каменом или мрамором поплочани под пред двором римскога прокуратора у Јерусалиму на коме се судило: Јов. 19, 13. В. гаввада.

Лнѧный < льнѣнъ 3. τὸ λίνον, ланен, од платна: риза (Апок. 15, 6).

Лобзанїе < лобъзаниѥ n. φίλημα, пољубац: Лук. 7, 45; 22, 48; Рим. 16, 16; Ант. 5 на В. четврт.

Лобзати < лобъзати, v. pf. лобжꙋ, лобжеши, φιλεῖν, пољубити: Мат. 26, 48; Марк. 14, 44; Лук. 22, 47; Ст. на блаж. на Рожд. св. Јов. Прет.

Лобный < лобьнъ 3. κρανίου (од лобъ < лъбъ, κράνιον, лубања), који је од лубања: лобное мѣсто, место где су лубање, костурница: Марк 15, 22; Лук. 22, 33; Јов. 19, 17; Ст. на хвал. воскр. гл. 4; Ст. на VI часу на В. пет.; Кан. на В. суб. п. 3 ирм.

Лобызати v. impf. -заю, -еши, ἀσπάζεσθαι, љубити: Ном. пр. 101.

Ловитва f. 1) θήρα, мрежа, замка којом се лове птице: да прїидетъ емꙋ ловитва юже скры (Пс. 34, 8); лов, ловни плен: блг҃венъ Гд҃ь, иже не даде насъ въ ловитвꙋ зꙋбѡмъ ихъ (Пс. 123, 6); 2) ἄγρα, ловљење: вверзите мрежы вашѧ въ ловитвꙋ (Лук. 5, 4); лов, уловљено: оужасъ бо ѡдержаше его . . . ѡ ловитвѣ рыбъ ꙗже ꙗша (Лук. 5, 9).

Ловъ m. θήρα, замка, клопка, лов: IV Мојс. 23, 24; Рим. 11, 9.

Логодетъ m. грч., секретар при цариградском двору и патријарху, који је чувао званичан печат и ударао га на списе (*Милаш*, Дост. 136).

Ложе n. κοίτη, постеља: Пс. 149, 5; Лук. 11, 7; нескверно, ἀμίαντον, брачна постеља неупрљана, необесвећена: Јевр. 13, 4; Ч. Обруч.; ложе имѣти ѿ когѡ, κοίτην ἔχειν ἔκ τινος, затруднети: Рим. 9, 10.

Ложенъ, -ый < ложьнъ 3. ψευδής, ψεῦδος, лажан, лажљив: Дел. 6, 13; II Сол. 2, 9.

Ложесна, -снъ n. pl. μήτρα, материца: Лук. 2, 23; Рим. 4, 19; Ст. на стих. воскр. гл. 6; аще каѧ напои ложесна еже не зачати: Ч. Испов.; и ложесна зачатїѧ вѣчнагѡ, и утроба да би остала до века трудна (*Данич.*): Јер. 20, 17.

Ложица f. в. лжица.

Ложница < ложьница f. κλίνη, спаваћа соба: II Цар. 4, 7; ложница сокровища, ταμιεῖον τοῦ ταμιείου, најтајнија соба; сокровище ложницы, τὸ ταμεῖον τοῦ κοιτῶνος, потајна соба: IV Цар. 6, 12.

Ложь, лжа, лже adj. ψεύστης, лажан, варљив: ложь конь во спасенїе (Пс. 32, 17); варалица, лажа: I Јов. 4, 20.

Локанѧ f. γαστὴρ, venter, трбух *(Микл.)*.

Лоно n. κόλπος, недро, крило, наручје: V Мојс. 28, 54; Авраамле: Лук. 16, 22; сый въ лонѣ Оч҃и: Јов. 1, 18.

Лощичїе < лоштичиѥ n. θριδακίνη, lactuca, воће, поврће (боб, грах и др.), салата: Прол.

Лꙋкавнѡ adv. дрско: л. ѡбходѧщыѧ, περιεργαζομένους, који се мешају у туђе послове (II Сол. 3, 11).

Лꙋкавствїе n. δόλος, превара, лукавство: исходѧтъ... лꙋкавствїѧ (Марк. 7, 22).

Лꙋкавство n. πονηρία, неваљалство, злоћа, злоба: разꙋмѣвъ же Іи҃съ лꙋкавство ихъ (Мат. 22, 18); πανουργία, подмуклост, превејаност, лукавост: ꙗкоже ѕмїй Євꙋ прелсти лꙋкавствомъ своимъ (II Кор. 11, 3).

Лꙋкавъ, -ый 3. πονηρός, лукав, зао: но извави насъ ѿ лꙋкавагѡ (Мат. 6, 13; Лук. 11, 4); аще око твое лꙋкаво бꙋдетъ: Мат. 6, 23; 20, 15; Марк. 7, 22; совѣсть: Мол. Херув.

Лꙋкъ < лѫкъ m. τόξος, лу̑к: Апок. 6, 2; Кан. Преобр. п. 3 ирм.

Лꙋна < лоуна f. σελήνη, месец: I Кор. 15, 41.

Лꙋница < лоуница f. μηνίσκος, месечић, огрлица, кољê, накит на врату у облику месеца: Ис. 3, 18.

Лꙋтарь m. врећа, џак: Прол.

Лꙋчица < лѫчица f. τὸ ἕλος, залив; рудина крај реке, трска: II Мојс. 2, 3.

Лꙋчше < лоучше comp. од добрѡ, κρεῖττον, боље: I Кор. 7, 9.

Лыстъ m. κνήμη, нога између колена и глежња, лист, голен: Пс. 146, 10.

Лысъ, -ый < лысъ 3. calvus, ћелав *(Микл.)*.

Львовъ 3. λέοντος, лавов: Апок. 13, 2.

Льнѧнище n. поље које је било под ланом *(Дјач.)*.

Льнѧнъ < льнѣнъ 3. lineus, ланен: риза ѡсвѧщена (III Мојс. 16, 4).

Льстець < льстьць m. πλάνος, варалица, обмањивач, лажа: Мат. 27, 63; II Јов. 1, 7; II Кор. 6, 8.

Льсти gen. sing. од лесть.

Льстивнѣ adv. δολερῶς, лажно: Сл. свјет. на Усек.

Льстивый 3. πλαστός, лажљив, измишљен: II Петр. 2, 3.

Льститель m. в. льстецъ.

Льстити v. pf. льщꙋ, льстиши, πλανᾶν, ἀπατᾶν, преварити, обманути: Еф. 5, 6; I Јов. 2, 26; δολοῦν, варати: ѧзыки своими льщахꙋ (Рим. 3, 13); извртати: II Кор. 4, 2: φρεναπατᾶν, залуђивати, заводити: оумомъ (Гал. 6, 3); -сѧ, πλανᾶσθαι, варати се: Гал. 6, 7.

Льщенїе < льштениѥ n. πλάνη, варање, обмањивање, превара; ласкање, мамац: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Лѣпоподобнѡ adv. πρεπόντως, како приличи, како доликује, достојно: Мол. 3 после прич.

Лѣпотный < лѣпотьнъ 3. κόσμιος, леп, пристојан: I Тим. 2, 9; εἴκοτος, разуман: житїе (Сл. на Г. в. на Обр. Г.).

Лѣпотствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, διαπρέπειν, украшавати се, одликовати се чим: вѣн-

цємъ побѣды (Ст. на Г. в. на св. Георг.).

Лѣто n. 1) ἔτος, година: и хождаста родителѧ егѡ на вслко лѣто во Іерѵсалимъ (Лук. 2, 41); 2) χρόνος, време: аще въ лѣто сїе оустроѧшн цароствїе Ілѵево (Дел. 1, 6); 3) καιρός, право, згодно, одређено време: на вслко лѣто сходлше въ кѵпѣль (Јов. 5, 4); 4) лѣто ѡставленїѧ, ἐνιαυτὸς ἀφέσεως, јубиларна, опросна година: III Мојс. 25, 50. В. свѣтный.

Лѣторасль f. βλαστός, изданак, младица, потомак: I Мојс. 49, 9.

Лѣть adv. ἔξεστι, слободно је: Јестир 4, 2; I Мак. 14, 44; дозвољено је, допуштено је: всѣ ми лѣть сѵть, но не всѣ на пользѳ... (I Кор. 6, 12; 10, 23).

Лѣха f. πρασιὰ, леја, гомила, група: и возлегоша на лѣхи на лѣхи, на гомиле (Марк. 6, 40).

Любити v. impf. люблю, любиши, ἀγαπᾶν, високо ценити, љубити: враги (Мат. 5, 44; Лук. 6, 27. 35); φιλεῖν, волети: прежделозлегâнїѧ на вечерѧхъ (Мат. 23, 6).

Любленикъ < **любленикъ** m. ἀγαπητός, amatus, миљеник, љубљени, омиљени пријатељ, друг: Прол.

Любо conj. ἤ, или: Мат. 6, 24.

Любовлагоѵтробїе n. φιλευσπλαγχνία, милосрђе: Ст. на Г. в. у Нед. блуд. с.

Любовлагоѵтробный 3. φιλευσπλάγχνος, пун милосрђа, болећив, који воли милосрђе: Мол. б после прич.

Любовлагоѵтробнѡ adv. с љубављу: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Любовредивъ 3. passionibus suis deditus, одан својим страстима *(Микл.)*.

Любовь f. 1) ἀγάπη, љубав: междѹ собою (Јов. 13, 35); 2) εὔνοια, наклоност, расположење: женѣ мѹжь должнѹю любовь да воздастъ (I. Кор. 7, 3).

Любодобродѣтельный 3. који воли врлине *(Дјач.)*.

Любодѣвственный 3. који воли невиност (Ibid.).

Любодѣй m. πόρνος, блудник: Апок. 22, 15.

Любодѣйный 3. πορνείας, блудни: Мат. 5, 32.

Любодѣйство n. πορνεία, блуд, прељуба: Апок. 2, 21.

Любодѣйствовати v. impf. -ствѹю, -еши, 1) μοιχεύειν, учинити прељубу: Мат. 5, 28; 2) πορνεύσαι, курвати се: Апок. 2, 20.

Любодѣйца f. πόρνη. блудница: Лук. 15, 30.

Любодѣйчивый < **любодѣйчивъ** 3. adulter, склон на блуд *(Микл.)*.

Любодѣйчищный 3. разуздан, непотребан: Сл. на лит. светог Спир. чуд.

Любодѣйчичь < **любодѣйчишть** m. νόθος, незаконити син, копиле *(Микл.; Дјач.)*.

Любодѣлный < **любодѣлнъ** 3. laboris amans, вредан, раден: пчела (Сл. на Г. в. св. кн. Лаз.).

Любодѣнїе < **любодѣннїе** n. πορνεία, блуд, курварство: Мат. 15, 19; Марк. 7, 21; Јов. 8, 41.

Любодѣяти v. impf. -дѣю, -дѣеши, πορνεύσαι, курвати се: Апок. 17, 2; μοιχεύειν, чинити прељубу: Апок. 2, 22.

Любоимѣнїе n. користољубље, лакомост на имање *(Дјач.; Старч.)*.

Любоимѣнный < любоимѣньнъ 3. avarus, лаком, користољубив, похлепан на новац, среброљубив *(Микл.; Старч.)*.

Любомірскій < любомирьскъ 3. mundi amans, који воли свет *(Вост.; Микл.; Старч.)*.

Любомудріе < любомѫдрие n. φιλοσοφία, жеља за мудрошћу, знањем; побожан живот: Свјет. на Обрез. Г.

Любомудрствовати < любомѫдрьствовати v. impf. -ствую, -еши, φιλοσοφεῖν, радо размишљати; разумно поступати, побожно живети: II Мак. 2, 26.

Любомудрѣйшій 3. φιλοσοφώτατος, најмудрији: Ирмол. гл. 2 п. 7 ирм. 5.

Любомятежный < любоматежьнъ 3. φιλοτάραχος, који воли метеж, немир, буну: Ст. на хвал. воскр. гл. 1.

Любоначаліе < любоначалие n. φιλαρχία, жеља за владањем, властољубље: Мол. св. Јефр. сир.

Любопраздиственный 3. φιλέορτος, који воли светковине: Сл. на лит. на св. кн. Лаз.; Кан. воскр. п. 5 т. 2.

Любопремудрствовати v. impf. -ствую, -еши, φιλοσοφεῖν, радо размишљати, бавити се науком: Син. у Нед. сир.

Любопрѣніе n. φιλονεικία, жеља за борбом, наклоност на свађу, препирку; натецање, надметање, утакмица: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Любопытный 3. φιλοπράγμων, марљив, радљив: Конд. у Нед. Том.

Любославіе n. жеља за славом, славољубље *(Старч.)*.

Любосластенъ < любосластьнъ 3. φιλήδονος, који се радо забавља, лаком: страстей ѡбѧденіе (Кан. св. Андр. крит. п. 6 т. 3).

Любосластіе n. φιληδονία, жеља за забавама, лакомство *(Вост.)*.

Любосмиренный 3. који воли смиреност: Прол.

Любострастенъ < любострастьнъ 3. φιλοπαθής, одан страстима, сладострастан *(Микл.)*.

Любостяжаніе < любосътяжание n. φιλοχρηματία, жеља за стицањем иметка, лакомост, похлепа за новцем, среброљубље: Мол. 4 у Послед. за прич.

Любостяжателенъ < любосътяжательнъ 3. φιλοχρήματος, жељан имања, лаком на новац, лаком: Син. на В. среду.

Люботруденъ < люботроудьнъ 3. φιλόπονος, који воли рад, радин, трудољубив, марљив *(Микл.; Старч.)*.

Любочаденъ < любочадьнъ 3. φιλότεκνος, који воли децу *(Вост.)*.

Любочествовати < любочьствовати v. impf. -ствую, -еши, φιλοτιμεῖσθαι, тежити за почастима, за славом, бити частољубив *(Вост.)*.

Любочестіе < любочьстие n. φιλοτιμία, частољубље: Прем. 14, 18.

Любочестный < любочьстьнъ 3. φιλότιμος, частољубив: III Мак. 4, 12.

Любы, -ве f. 1) ἀγάπη, љубав: II Цар. 3, 15; Јер. 2, 2; сїѧ бо есть любы Бж҃їѧ да запѡвѣды егѡ соблюдаемъ (I Јов. 5, 3; II Јов. 1, 6); 2) φιλία, пријатељство: любы мїра сегѡ вражда Богу есть (Јак. 4, 4).

Людинъ m. λαϊκός, лајик, прост човек: инакѡ бо духовна, инакѡ людина (Посл. Испов.).

Людъ m. λαός, народ: Мол. у Ч. хирот. презв.

Лютъ 3. χαλεπός, зао, бесан: люта ѕѣлѡ (Мат. 8, 28); πονηρός, тежак, опасан, противан, зао: день (Еф. 6, 13).

Лютѣ adv. δεινῶς, жестоко: стражда (Мат. 8, 6).

Лѧдвіе n., pl. лѧдвіѧ < лѧдвиꙗ, ψύαι, lumbi, бедра, бокови, кукови, слабина, бубрези: и чресла чи̑ста съ лѧдвіѧми да ѿлꙋчитъ и̑ (III Мојс. 3, 9); наполнишасѧ порꙋганїй: Пс. 37, 8.

Лѧдина < лѧдина, f. χέρσος, ледина суха, необрађена, запарложена земља: Ис. 5, 6; 7, 23; Ос. 10, 4.

Лѧща < лѧшта f. φακός, леħа, сочиво: II Цар. 23, 11; Јез. 4, 9.

М

М четрнаесто слово у црквенослов. азбуци, зове се мыслѣте; као цифра ·м̃· = 40.

Маати v. impf. маaю, -аеши, νεῦειν, махати, климати, сагињати: долѣ маающе вси лицами (Ч. погр. свешт. ик. 10).

Магеріѧ < магериꙗ f. μαγειρεῖον, coquina, куварица *(Микл.)*.

Магеръ m. μάγειρος, coquus, кувар *(Микл.)*.

Магъ m. грч., члан свештеничке касте код Мијана и Перзијанаца; астролог, врачар, чаробњак, гатар, мудрац. В. волхвъ.

Маеледъ јевр. = који болује. Ова реч у натпису псалма 52: ѡ маеледѣ (Пс. 52, 1) значи с халдејског превода: о хоровима или песмама, а по другим тумачима означава музикални инструменат, уз који се певао, или напев по коме се певао овај псалам *(Дјач.)*; по *Данич.*: уза свиралу.

Макеларь m. μακελλάριος, macellarius, месар: Прол.

Макеліа f. μάκελλον, macellum, месни трг, трг за месо: Прол.

Малакій 3. μαλακός, мекан, слаб, разнежен; рукоблудник, онаниста (по *Вуку:* аџуван): I Кор. 6, 9.

Малакіѧ f. грч. 1) слабост, немоћ, млитавост, похотљивост; 2) рꙋкоблꙋдіе, онанисање: не растлилъ ли еси дѣвства твоегѡ малакїею (Послед. Испов.); м. сотворити: Ном. пр. 59.

Малакствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, μαλακίζειν, сквернитисѧ рꙋкоблꙋдїемъ: Треб.; онанисати: не малакствꙋеши ли; (Ч. Испов.).

Малитисѧ v. impf. малюсѧ, -лишисѧ, ἐλαττοῦσθαι, умањивати се: Јов. 3, 30.

Маловѣръ m. ὀλιγόπιστος, маловеран: Мат. 6, 30; Лук. 12, 28.

Малодꙋшествовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ὀλιγοψυχεῖν, падати духом, малаксавати: IV Мојс. 21, 4.

Малогодный < малогодьнъ 3. πρόσκαιρος, temporarius, привремен, пролазан, кратак: Прол.

Маломощный 3. ἀνάπηρος, сакат, кљаст, кљакав: Лук. 14, 13.

Малъпа f. πιθηκός, simia, мајмун (*Микл.*).

Малѣйшїй 3. sup. од малый, μικρότατος, најмањи: Мат. 13, 32.

Мамѡна f. арам., богатство: Мат. 6, 24; Лук. 16, 9. 13.

Манаа̀ јевр., приношење на жртву, дар: Јез. 46, 11.

Мандрагора f. грч., биљка која обмамљује, буника: I Мојс. 30, 14—16; П. н. п. 7, 13.

Мани халд., изброј: мани, измѣри Богъ царство твое и сконча ѐ, избројио је Бог твоје царство и одредио му крај (Дан. 5, 26). Ту реч (или: Мене), уз још две речи: Ѳекелъ и фаресъ (или: фересъ, или: Оуфарсинъ), написала је тајанствена рука на зиду у двору вавилонскога цара Валтазара приликом једне гозбе уочи његове погибије: Дан. 5, 23—28.

Манїе n. ἡ νεῦσις, миг; заповест: иже всѧ̑ содержай манїемъ единымъ (Сјед. воскр. гл. 4 богор.); Кан. воскр. гл. 3. п. 1 ирм.; гл. 7 п. 1 ирм.; νεῦμα, миг: Ирмол. гл. 2 п. 3 ирм. 12; покрет: Кан. Цвет. п. 1 ирм.

Манна f. (од јевр. *man hu* = шта је ово?) храна коју је Бог пуштао с неба Израиљцима за све време њихова 40-годишњега лутања по пустињи: Јов. 6, 31; 49, 58; Јевр. 9, 4; Апок. 2, 17.

Маннопрїемный 3. μανναδόχος, који садржи у себи ману: стамна (Ст. на хвал. богор. на св. Ник.)

Мановенїе, n. в. манїе: Ст. на Г. в. на Воздв. ч. К.; Сл. на Г. в. на Усп. Бог.; Кан. у I Нед. В. п. п. 6 Сл.

Маранъ аѳа арам., Господ дође: I Кор. 16, 22.

Маслица f. ἐλαία, маслина: Апок. 11, 4.

Масличїе n. ἔλαιον, маслиново уље: II Мојс. 27, 20; маслина: Јер. 5, 17.

Масло n. ἔλαιον, уље, зеитин: Марк. 6, 13; Лук. 7, 46 squ.

Маслосвѧщенїе < маслосвѧщеннїе n. τὰ εὐχέλαια, свештање масла, св. тајна јелеосвећења: Ном. пр. 163.

Мастительный 3. ἐπ' ἔλεον, мастан, од маслине: Кан. на Цвети п. 4 т. 1.

Маститъ, -ый 3. πίων, мастан, сочан, свеж: елей (Пс. 91, 11; Троп. на Полун.); мастита старость, дубока (али бадра, часна) старост: Мол. у Посл. о двобрач.

Масть f. 1) μύρον, маст, миро: храмина же исполнисѧ ѿ вони масти благовонныѧ (Јов. 12, 3); 2) πιότης, претилина, дебљина, уље: ꙗкѡ ѿ тꙋка и масти да исполнитсѧ дꙋша моѧ (Пс. 62, 6); сок: масти маслинныѧ (Рим. 11, 17).

Матеродѣвственный 3. μητροπάρθενος, који је и мати и девојка: Радꙋйсѧ царице, матеродѣвственнаѧ славо, радуј се царице, славо матера́ и девојака, или (по *Жив.)*: славо јер си мати и девојка (Кан. Дух. п. 9 ирм.).

Матеролѣпнѡ adv. μητροπρεπῶς, као што приличи матери, матерински: Стат. на В. суб. III ст. 146.

Мгла < мьгла f. ὀμίχλη, магла: II Петр. 2, 17.

Мгновеннїе < мьгновеннїе n. ῥιπή, хитац, метак; трен: въ мгновенїи ока, у трен ока (I Кор. 15, 52); тренутак: Ант. на В. четврт. 14.

Медленоѧзычный < мъдльноѩзычьнъ 3. βραδύγλωσσος, тежак, спор на језику: Мѡѵсей (Кан. Дух. п. 1 ирм.); Кан. воскр. гл. 7 п. 8 ирм.

Медливъ < мъдливъ 3. tardus, спор: Прол.

Медлѣти v. impf. медлю, медлиши, μέλλειν, оклевати: Дел. 22, 16.

Медоточный < медоточьнъ 3. μελίρρυτος, који точи мед: Ст. на Г. в. у 13 Нед.

Медоѧзычный 3. μελιγλώττος, слаткоречив *(Дјач.)*.

Междорамїе n. μετάφρενα, место међу плећима: Пс. 67, 14; Ст. на стих. на св. Јов. Злат.; Ч. Кршт.

Междорѣчїе n. Μεσοποταμία, покрајина између река Јефрата и Тигра: Син. у Нед. свих св.

Междꙋ < междоу praep. μεταξὺ, ἀνὰ, μέσον, међу, између: Мат. 18, 15; Марк. 9, 50; Лук. 16, 26.

Междꙋособный < междоусобьнъ 3. ἐμφύλιος, који припада истом народу; домаћи, грађански: брань (Мол. на вел. веч.).

Мездникъ < мьздьникъ m. μίσθιος. најамник *(Микл.)*.

Мемъ тринаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 13; 2, 13; 3, 37; 4, 13.

Меншїй 3. comp. од малый, ἐλάχιστος, мањи: Мат. 25, 40; ἔσχατος, последњи, најзадњи: Марк. 9, 35; μικρότερος, најмањи: Лук. 9, 48.

Мерзокъ, -зкїй < мръзъкъ 3. βδελυκτός, στυγητός, мрзак, омражен, гнусан, одвратан: Тит. 1, 16; 3, 3.

Мерзость < мръзость f. βδέλυγμα, мрзост, гад, одвратност, гнусоба, страшило: Пс. 87, 9; м. запꙋстѣнїѧ: Мат. 24, 15; Марк. 13, 14.

Мертвенный < мрътвьнъ 3. θνητός, смртан: Рим. 6, 12.

Мертвечина f. θνησιμαῖον, леш, мрцина: Ч. Испов.; ψόφιον κρέας: Ном. пр. 131.

Мертволѣпнѡ adv. νεκροπρεπῶς, као што приличи мртвацу: Стат. на В. суб. II ст. 94; III ст. 144.

Мескъ < мьскъ m. ἡμίονος, мазга: Пс. 31, 9.

Месава f. јевр., стан, стража: I Цар. 14, 1.

Местникъ < мьстьникъ m. ἔκδικος, ἐκδικητής, осветник: Пс. 8, 3.

Месть < мьсть f. δίκη, ἐκδίκησις, казна, освета *(Микл.)*.

Метанїе n. 1) μετάνοια, поклон и то: *велики* када се поклони до земље и додирне теменом земља, или *мали* када се приклони глава до појаса и прстима десне руке додирне земља; 2) бацање: каменнаѧ метанїѧ (Ст. на Г. в. св. архђ. Стеф..)

Метати v. impf. метаю, -еши и мещꙋ, -щеши, βάλλειν, 1) мећати: мѣдь въ сокровищное хранилище (Марк. 12, 41); 2) бацати: жребїй (Марк. 15, 24); жребїѧ: Лук. 23, 34; Јов. 19, 24; м. каменїе, λιθάζειν, каменисати: Јов. 10, 32. 33; рѝзы: Дел. 22, 23; лопатою верхꙋ мощей персть: Ч. погр. свет.

Метохъ m. μετόχιον, мали манастир који потпада под други већи манастир *(Дјач.)*.

Мехѡнѡтъ m. јевр., подножје: III Цар. 7, 27 squ.

Мечка < мечька f. ἄρκτος, медведица: Амос 5, 19.

Мечтанїе < мъчьтаниѥ n. φαντασία, утвара; привиђење, маштање:

сатанино: Мол. Антиоха у Повеч.; Мол. св. В. В. 6 пред прич.; лѹкакое: Мол. 4 у Ч. оглаш.; привременныхъ: Самогл. гл. 4 у Ч. погреб.; сањарија: демонѡвъ (Ст. на блаж. св. Теод.).

Мечтати < мъчьтати v. impf. мечтаю, -еши, φαντάζεσθαι, маштати, утварати, уображавати *(Микл.; Вост.)*.

Мжати < мьжати v. impf. мжѹ, мжиши, πάζειν, жмурити: слѣпъ есть мжай (II Петр. 1, 9).

Мзда < мьзда f. 1) μισθός, плата, награда: I Мојс. 15, 1; Мат. 6, 1; I Кор. 3, 8; 2) τροφή, јело: достоинъ дѣлатель мзды своеѧ (Мат. 10, 10); 3) χρήματα, новац: надѣѧсѧ ꙗкѡ мзда даетсѧ емѹ (Дел, 24, 26); 4) μίσθωμα, најам, закуп, изнајмљени стан: исполнь своею мздою, ἐν ἰδίῳ μισθώματι, по Вуку: о своме трошку (Дел. 28, 30); 5) δῶρον, дар: исполни мздою десницѹ ихъ (Ст. на хвал. воскр. гл. 3); мито: десница ихъ исполнисѧ мзды (Мол. при умив. руку).

Мздовоздатель < мьздовъздатель m. μισθαποδότης, који плаћа за рад, платац: Јевр. 11, 6.

Мздовоздаѧніе < мьздовъздаѧние n. μισθαποδοσία, исплаћивање плате, наплата: Јевр. 2, 2; 10, 35; 11, 26; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Мизинецъ < мизиньць m. filius postremus, мезимац; пети најмањи прст на руци: Прол.

Милованіе n. συμπαθεία, милосрђе, сажаљење: Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.

Миловати v. impf. милѹю, -еши, ἐλεεῖν, чинити милост, сажаљевати, смиловати се: Јуд. 1, 22; Рим. 9, 18; Твое бо есть еже миловати: Возгл.

Милосердіе < милосръдие n. 1) οἰκτιρμος, милосрђе: Јевр. 10, 28; 2) φιλανθρωπία, човекољубље, човечност, љубав: Дел. 28, 2; 3) ἀγαθωσύνη, доброта, поштење, добротворност: Гал. 5, 22.

Милосердовати < милосръдовати v. impf. -сердѹю, -дѹеши, σπλαγχνίζεσθαι, сажаљевати, жалити некога: ѡ народѣ (Мат. 15, 32; Марк. 8, 2).

Милосердствовати v. impf. -сердствѹю, -еши, χρηστεύεσθαι, бити благ, милосрдан, милокрван: любы (I Кор. 13, 4).

Милосердъ < милосръдъ 3. σικτίρμων, εὔσπλαγχνος, милосрдан, милостив: V Мојс. 4, 31; Лук. 6, 36; Еф. 4, 32.

Милѡть f. μηλωτή, овчија кожа; горња хаљина, плашт: проидоша въ милѡтехъ (Јевр. 11, 37); Илїина: Кан. св. Андр. крит. п. 8 т. 4; Єлисеева: Троп. Предпр. Просв.; вѡды їѡрданскїѧ милѡтїю твоею пресѣклъ еси: Ст. на хвал. св. прор. Ил.

Милъ 3. εὔσπλαγχνος, милосрдан, жалостив, пун сажаљења према некоме; милъ емѹ бысть, εὐσπλαγχνίσθη, сажали му се: Лук. 15, 20; милъ сѧ дѣѧти, ἰκετεύειν, искрено се молити: Ч. погреб. свешт. ик. 13; мили дѣемсѧ: Мол. јут. 11; миласѧ творити, ποτνίεσθαι, молити, преклињати (*Микл.*).

Мирникъ m. εἰρηνικός, мирољубив човек: I Мојс. 42, 11. 44; који живи с ким у миру, друг, пријатељ: Јер. 38, 22.

Мировождѣлѣнъ З. који жели, који воли мир *(Старч.; Дјач.)*.

Мироподателнѣ adv. εἰρηνοβραβευτῶς, дарујући мир: Степ. гл. 8 ант. 4 Сл.

Мирсина f. μυρσίνη, мирта: Ис. 41, 19.

Мирствовати < **мирьствовати** v. impf. -ствѹю, -еши, εἰρηνεύειν, живети у миру, бити миран: I Сол. 5, 13.

Миръ m. εἰρήνη, мир, тишина: Мат. 10, 12.

Миса f. 1) παροψίς, πίναξ, дискос, тањир: Арх. чин.; Ном. пр. 20; 2) missa, римокатоличка лигургија (*Микл.*).

Михана f. грч., справа за разбијање зидова: I Мак. 5, 30; 6, 20.

Міровождѣлѣнъ З. κοσμοπόδητος, који воли свет: Ст. на Г. в. у III Нед. В. п.

Міродержецъ < **миродрѣжьць** m. κοσμοκράτωρ, владалац света; враг: Кан. анг. хран. п. 9 т. 3.

Міродержитель < **миродрѣжитсль** m. в. **міродержецъ**: Еф. 6, 12.

Міроралостный З. κοσμοχαρμόσυνος, који се радује свету: Сјед. у III Нед. В. п.

Міроспасительный З. κοσμοσωτίριος, који спасава свет: Сјед. у III Нед. В. п.

Мірскій З. κοσμικός, светски: I Кор. 7, 33. 34; Тит 2, 12.

Міръ m. κόσμος, свет: Мат. 5, 14 и др.

Младенство n. νηπιότης, детињство: Сл. на стих. на Бож.

Младенствовати v. impf. -ствѹю, -еши, νηπιάζειν, бити дете, детињити: I Кор. 14, 20; плотію: Сјед. на Ваведење; колею: Сјед. на Божић; естество: Кан. у Нед. цвет. п. 7 т. 2.

Младодѣйствовати v. impf. -ствѹю, -ствѹеши, βρεφουργεῖται, примати обличје детета: Ч. погреб. млад.; Свјет. на Благов.

Младопитательница f. κουροτρόφος, која храни младо, дете: Ак. Бог. ик. 10; Сјед. 2 на Усп. Бог.

Млатъ m. σφῦρα, маљ: Суд. 4, 21; III Цар. 6, 7.

Млаченіе < **млащтсние** n. ἀμητός, вршитба: III Мојс. 26, 5.

Млекопитательница f. γαλακτοτροφός, која храни дете млеком, дојиља *(Микл.; Дјач.)*.

Млѣти < **млѣти** v. impf. мелю, мелеши, ἀλήθειν, млети: двѣ мелющѣ въ жерновахъ (Мат. 24, 41; Лук. 17, 35).

Мнасъ m. μνᾶ, грчка монета у вредности од сто драхми: III Мак. 1, 4; Лук. 19, 13—25.

Мнихъ m. μοναχός, монах, инок (*Вост.*).

Мнишица f. μοναχή, монахиња, инокиња *(Старч.)*.

Мнѣй comp. од **малый** (в. **меншій**) μικρότερος, мањи: Мат. 11, 11; νεώτερος, млађи; Лук. 15, 13; ἐλάχιστος, најмлађи: I Кор. 15, 9.

Многажди < **многаждъı** adv. πολλάκις, много пута, често: Марк. 5, 4; 9, 22; Мол. верних 2 у св. Лит. Злат.

Многаіци < **многашти** adv. в. **многажди**: II Кор. 8, 22; 11, 23. 27.

Многоблаговѣтровный < **многоблагожтробьıнъ** З. πολυεύσπλαγχνος, многомилосрдан: Мол. на Час.

Многовѣщанный З. πολλυφθόγγος, речит, многоговорљив, који зна много и лепо говорити, који је на гласу: вѣтїѧ **многовѣщанныѧ**, речите говорнике (Ак. Бог. ик. 9).

Многокозненный < многокъзньнъ З. πολυμήχανος, домишљат, лукав, препреден: Ст. на стих. св. Јов. Злат.; подмукао: Ст. на блаж. на св. влмч. Прок.

Многоначалїе < многонъчалиѥ n. πολυαρχία, владавина многих, где много њих владају: Ст. на Г. в. на Божић.

Многоперстный < многопръстынъ З. πολύχους, са много струкова, родан: клась (Стат. I ст. 29).

Многопищный < многопиштынъ З. πολυτελής, који се састоји из много јела; који много једе, троши, раскошан, расипан: Прол.

Многоплачивный З. πολυτρήνητος, много оплакиван: Ак. Бог. ик. 2.

Многоползкїй < многоплъзъкъ З. valde lubricus, веома клизав, склизак: Прол.

Многоплетенный З. πολυπλόκος, веома заплетен, замршен: съблазнь (Ст. у Ч. Јелеосв.); учесто сплетен, јак: Кан. на Бож. п. 6 т. 1.

Многорачительный З. πολυεραστής, који много хоће, многољубазан: Ст. на хвал. на св. П. и П.

Многословѣщїй З. part. praes. act. сл. обл. од многословѣти, πολυθρύλλητος, много спомињан, о коме се много говори: чѣдо (Ак. Бог. ик. 2).

Многословѣти < многослоути v. impf. -словѣ, -словѣши, μακρολογεῖν, много говорити: Ак. Бог. ик. 2.

Многострадалецъ < многострадалыць m. πολύαθλος, који је много страдавао; који је одржао много победа: Конд. св. влмч. Теод.

Многострастный < многострастынъ З. πολυπάθης, многонапаћен: плоть (Ст. гл. 2 у Ч. погр.).

Многочастнѣ < многочастынъ adv. πολυμερῶς, много пута: Јевр. 1, 1.

Многошкрозньнѣ adv. πολυτρόπως, различито, разнолико: Јевр. 1, 1.

Множае adv. comp. од много, πλεῖον, већма, више: Пс. 89, 10; Мат. 12, 43.

Множайшїй З. sup. од многїй, πλεῖστος, највише њих: Дел. 19, 32.

Множицею adv. в. многажди: Мат. 17, 15; Јов. 18, 2; Рим. 1, 13.

Мнѣе comp. од мало, μικρότερος, мање: Марк. 4, 31.

Мнѣнїе n. ἀπόνοια, уображење: Сл. на лит. на Срет.

Мнѣти < мьнѣти v. impf. мню, мниши, νομίζειν, мислити: мнѧхѫ призракъ быти (Марк. 6, 49); δοκεῖν, држати, слутити: Дел. 27, 13; мнимь, -ый З. part. praes. pass. δοκῶν, који се сматра: мнимїи столпи быти (Гал. 2, 9); -ся, δοκεῖν, чинити се: чтотиса мнитъ (Мат. 22, 17).

Мнѧ, мнѧй; мнѧць, -и, -е; мнѧщїй З. part. praes. act. од мнѣти, δοκῶν, мислећи: она же мнѧщи ѥкѡ вертоградарь ѥсть (Јов. 20, 15); који мисли: мнѧйсѧ стоѧти да блюдетсѧ да не падетъ (I Кор. 10, 20).

Могѫтство n. δυναστεία, власт, моћ, величина: Свјет. у I Нед. В. п. Сл.; Сир. 43, 31; Дан. 11, 31.

Модлость < мъдлость f. ῥαθυμία, безбрижност, лакоумност; леност *(Микл.)*.

Мозгъ m. μυελός, мозак: Јевр. 4, 12.

Мокрота f. ὑγρότης, влага: Ст. на Г. в. 2 на св. Јов. Злат.

Молва < млъва f. 1) θόρυβος, τάραχος, буна, узбуна, врева, жагор: III Јездр. 12, 2; Мат. 26, 5; 27, 24; Дел. 12, 8; метеж:

Самогл. гл. 4 у Ч. погреб.; 2) σάλος, колебање, немир: Пс. 54, 23; житейскихъ попеченїй: Кан. воскр. гл. 7 п. 6 ирм.; 3) ὄχλος, узнемиривање, досађивање: Кан. Бог. п. 6 т. 2.

Молвити < млъвити v. impf. молвлю, молвиши, 1) θορυβεῖν, бунити се, смућавати се: что молвите и плачетесѧ (Марк. 5, 39); народъ молвѧщъ: Мат. 9, 23; 2) περισπᾶσθαι, трзати се око чега, забунити се, бринути се, старати се: Марѳа же молвѧше ѡ мнозѣ слꙋжбѣ (Лук. 10, 40); 3) τυρβάζειν, задавати себи бриге, кидати се, мучити се, једити се: печешисѧ и молвиши ѡ мнозѣ (Лук. 10, 41).

Моленїе < молѥниѥ n. 1) παράκλησις, мољење: II Кор. 8, 4; 2) ἱκεσία, молба: св. Лит. Злат.; 3) πρεσβεία, посланство: Лук. 14, 32.

Молитвеникъ < молитвьникъ m. 1) ἱκέτης, богомољац, онај који се моли за кога: Ис. Сир. 36, 18; Малах. 3, 14; Ст. на хвал. 2 на св. Георг.; 2) εὐχολόγιον, молитвеник (књига); 3) τὸ δαβίρ, место где се врше молитве: молитвеникъ храма (II Пар. 5, 7. 9).

Молитвеница f. 1) προσευχή, templum, молитвени дом, богомоља: Дел. 16, 13; 2) quae oratione intercedit, која се моли за другога, угодница Божја *(Микл.; Дјач.)*.

Молнїѧ, -їй < млънїѧ f. ἀστραπή, муња: Лук. 10, 18.

Молотити < млатити, v. impf. рус., молощꙋ < млаштѫ, -тиши, τύπτειν, млатити (жито), врћи: I Кор. 9, 9; I Тим. 5, 18.

Молчаливъ, -ый < млъчаливъ 3. ἡσύχιος, миран, спокојан, тих: I Петр. 3, 4; σιγηρός, ћутљив: Ст. у Ч. погреб. свешт.

Молчанїе < млъчаниѥ n. ἡσυχία, мир, тишина *(Микл.)*; σιωπή, ћутање *(Вост.)*.

Молчалникъ < млъчальникъ m. σιωπηλός, ћуталица; подвижник који се предао ћутању *(Вост.)*.

Молчалница < млъчальница f. σιωπηλός, келија монаха молчалника: Прол.

Молчалстковати < млъчальствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ћутати; живети усамљено, бити отшелник: Прол.

Молчати < млъчати v. impf. молчꙋ, молчиши, σιωπᾶν, σιγᾶν, мучати, ћутати: IV Цар. 2, 3; жены вашѧ въ церквахъ да молчатъ (I Кор. 14, 34); Лук. 1, 20; да молчитъ всѧкаѧ плоть: В. суб.

Моль m. σής, мољац: Прич. Сол. 25, 21.

Монистъ m. ὁρμισκός, ђердан: П. н. п. 1, 9; енфѡдовъ: Суд. 8, 26.

Мотыло n. κόπρος, блато, балега: II Мојс. 29, 14; III Мојс. 4, 11; IV Мојс. 19, 5; Јез. 4, 15; κόπριον, смет, гној, ђубре: I Мак. 2, 62.

Мочити v. impf. мочꙋ, мочиши, βρέχειν, умакати, погружавати: Ном. пр. 200.

Мочь < мочь f. urina, мокраћа *(Микл)*.

Мощенъ, -ый < моштьнъ 3. δυνατός, моћан, снажан, силан: IV Мојс. 22, 38; Дел. 2, 24; Гал. 4, 15.

Мощѝ < мошти v. impf. могꙋ, можеши, 1) δύνασθαι, моћи: никтоже можетъ двѣма господинома работати (Мат. 6, 24; Лук. 16, 13);

Мат. 19, 12; 2) ἰσχύειν, имати снаге, јак бити, ваљати, вредети: многѡ бо можетъ молитва праведнагѡ поспѣшествѹема (Јак. 5, 16).

Мо́щи < мошти f. pl. λείψανα, мошти, кости светитељске *(Микл.; Вост.)*.

Мощь < мошть f. ἰσχύς, δύναμις, моћ, снага, сила, храброст, јунаштво *(Микл.)*.

Мскъ m. в. мескъ: III Цар. 1, 33. 38. 44.

Мститель < мьститель m. ἔκδικος, осветник: I Сол. 4, 6.

Мстительница < мьстительница f. ἀμυντήριον, обрана: Ст, у Ч. погреб. свешт.

Мстити < мьстити v. pf. мщѹ, мстиши, ἐκδικεῖν, осветити кога, осветити се: Пс. 98, 8; Апок, 6, 10.

Мстъ < мъстъ m. γλεῦκος, мошт, шира: Јова 32, 19.

Мѹдрованїе < мѹдрованиѥ n. φρόνημα, мудровање, мишљење, мнење: Рим. 8, 6. 7. 27; охолост: плоти нашеѧ (Троп. IX часа); ћуд: плотьскоѥ (Мол. IX часа); вещественноѥ: Мол. у Повеч.

Мѹдролюбецъ < мѹдролюбьць m. φιλόφρων, љубазан, пријазан: I Петр. 3, 8.

Мѹдрствовати < мѹдрьствовати v. impf. -ствѹю, -еши, φρονεῖν, мудровати, размишљати: паче еже подобаетъ (Рим. 12, 3); разликовати: день.. (Рим. 14, 6); мислити: не высока.. (Рим. 12, 6); -ся, φρονεῖσθαι, мислити се: Филиб. 2, 5.

Мѹжатаѧ < мѹжатая adj. f. ὕπανδρος, удата: жена (Рим. 7, 2).

Мѹжатисѧ < мѹжатиса v. impf. мѹжаюсѧ, -жаешисѧ, ἀνδρίζεσθαι, мушки се држати, бити храбар: Пс. 30, 25; I Кор. 16, 13.

Мѹжатица < мѹжатица f. ὕπανδρος, удата жена: Прем. Сир. 9, 10; Ч. Испов.

Мѹжеложецъ < мѹжеложьць m. ἀρρενόφθορος, педераста: Ном. пр. 23.

Мѹжеложникъ < мѹжеложьникъ m. ἀρσενοκοίτης, који полно опћи с мушкима, хомосексуалац, педераста: I Кор. 6, 9; I Тим. 1, 10.

Мѹжеложство < мѹжеложьство n. полно опћење с мушкима, содомски грех: I Петр. 4, 3.

Мѹжеложствовати кого < мѹжеложьствовати v. impf. -ствѹю, -еши, полно опћити с мушкарцем: Ч. Испов.

Мѹжелюбица f. φίλανδρος, жена која воли мужа: Тит. 2, 4.

Мѹженеистовство < мѹженеистовьство n. ἀνδρομανία, лудовање за мушкима, успаљивање *(Микл.)*.

Мѹженеистовствовати v. impf. -ствѹю, -еши, ἀῤῥενομανεῖν, лудовати за мушкима; на свою женѹ, опћити са женом противу природе: Ном. пр. 28б.

Мѹжествовати < мѹжьствовати v. impf. -ствѹю, -еши, ἀνδρίζεσθαι, храбро се борити, мушки устајати противу некога: на мѹчителей (Ст. на лит. св. Георг.).

Мѹжѹменъ < мѹжсоумьнъ 3. уман, паметан као човек *(Старч.)*.

Мя́ка < мѧка f. ἄλευρον, брашно: Мат. 13, 3; Лук. 13, 21; σεμίδαλις, пшенично брашно које се приносило Богу на жртву: I Мојс. 2, 1.

Мя́ка < мѧка f. 1) κόλασις, мука, мучење: вѣчнаѧ (Мат. 25, 46); Степ. гл. 8 апт. 2; 2) δίκη,

казна: иже мѵкѹ пріимѵтъ (II Сол. 1, 9).

Мѵринъ m. Αἰθίοψ, Етиопљанин. Тај назив је добио св. Мојсеј (спомен 28 авг.), који је био црнац из Етиопије (*Дјач.*).

Мѵса f. губа у антиминсу и потиру: Арх. чин.

Мѵсікїй m. μουσικός, свирач, певач: Апок. 18, 22.

Мѵсікїйскїй З. μουσουργικός, музички: Дан. 3, 5; гѵбль: Ст. по полиј. у Нед. Дух.

Мѵсїа f. μουσίον, (према јевр. mesach = мешао), мозаик т. ј. уметничка слика састављена из разнобојних ситних камичака (*Дјач.*).

Мшелонмецъ < **мъшелоимьць** m. αἰσχροκερδής (αἰσχρόν + κέρδος = мшель + имецъ = који хвата, који граби срамну добит, корист), користољубив, подмитљив, лаком: I Тим. 3, 3.

Мшелонмство < **мъшелоимьство** n. αἰσχροκέρδεια, грамжење за добитком, лакомост, користољубље: Посв. испов. грехова. **Келейное мшелонмство**, украшавање монашке келије разним раскошним предметима: сликама и књигама световним, које привлаче себи ум и срце монаха, а одбијају их од Бога.

Мшица < **мъшица** f. βροῦχος, врста скакавца: Наум 3, 16. В. **крѹхъ**.

Мщати < **мьштати** v. impf. **мщю, -щешн**, в. **мстити**.

Мыло n. ποιά, трава; сапун: **перѹщихъ** (Мал. 3, 2).

Мытарь < **мытарь** m. τελώνης, цариник: Мат. 5, 46; Марк. 2, 15; Лук. 3, 12.

Мытница < **мытьница** f. τελώνιον, царинарница: Мат. 9, 9; Марк. 2, 14; Лук. 5, 27.

Мѣдница < **мѣдьница** f. λεπτόν (в. **лепта**), најситнији метални новац: Лук. 12, 59.

Мѣдь f. χαλκός, мјед: **звеняи** (I Кор. 13, 1); новци: **ни при помѣй мѣди** (Марк. 6, 8); **народъ мещетъ мѣдь**: Марк. 12, 41.

Мѣлина f. глиб, бара: Јез. 47, 11.

Мѣлъ m. πηλός, креч; V Мојс. 27, 2; глина, иловача, блато: I Мојс. 11, 3.

Мѣстоблюститель m. τοποτηρητής, намесник, заменик, помоћник, вршилац дужности: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Мѣстоименїе n. pronomen, заменица: **копроятелное** и т. д. (Грамат.).

Мѣтнословїе n. βιχτολόγιον (βίχτειν, бацати коцку) врачарска књига која садржи у себи записе (изреке) из јеванђеља са разним празноверним објашњењима којима се решава законетка: Ном. пр. 20 (*А. Павловъ*, стр. 53 прим. 4).

Мѣхъ m. 1) ἀσκός, мех, мешина: Мат. 9, 17; Марк. 2, 22; Лук. 5, 37; мехур: Стат. на В. суб. I ст. 83; 2) πήρα, торба: Лук. 22, 25.

Мѣшецъ < **мѣшьць** m. πήρα, врећа, кеса (*Микл; Вост.*)

Мясопѹстъ < **мясопоустъ** m. ἀπόκρεος, месојеђе: Син. у Нед. мес.

Мястисѧ < **мастисѧ** v. impf. **мятѹсѧ, -тишисѧ**, ταράττειν, мутити се, бунити се, узнемиривати се, узрујавати се: **вѣдѣ мятятсѧ** (Пс. 38, 7); Сјед. у Ч погреб.; **Ирѡдъ мятѧшесѧ**: Ст. на Г. в на Божић; Кан. св. Андр. крит. п.

4 т. 4; θορυβεῖσθαι, усплахирити се: Син. на В. четврт.

Матва <матка f. ἡδύοσμον, метвица (трава): Мат. 23, 23; Лук. 11, 42.

Матежнъ <матежьнъ З. ταραχώδης, сметен, збркан, поремећен: ѿ словеси матежна (Пс. 90, 3).

Матежь <матежь f. ταραχή, метеж, буна: Марк. 13, 8; σύγχυσις, сметња, неред: Дел. 19, 29; θόρυβος, забуна, немир: Јев. ст. гл. 2.

Матель <матель m. μανδύη, μανδολή, pallium, Mantel, огртач, плашт, широка путничка горња хаљина *(Микл.; Дјач.)*.

Мати <мати v. impf. мнѫ, мнеши, θλίβειν, месити, стискати, гњечити *(Вост.)*.

Мѫгалъ m. јевр., врста гуштера; по некима: јеж: III Мојс. 11, 30.

Мѵроварный З. μυρεψικός, који се вари као миро: ѳѵмїамъ (II Мојс. 30, 25).

Мѵрокати v. impf. мурѫю, -еши, ἀπομυρώνειν, помазивати миром: Ном. пр. 200.

Мѵроконіе n. мирис од мира: Прол.

Мѵроточивый З. unguentum fundens, који излива, из којега тече чудотворно и лековито миро: св. влмч. Димитрије, св. Симеон Немања.

Мѵродохновенный З. μυρίπνοα, који мирише на миро: цѣѣти рай-стїи (Сл. на хвал. у Нед. св. от.).

Мѵроносица f. μυροφόρος, 1) посуда у којој се чува св. миро; 2) побожне жене које су дошле на гроб Христов да Му помажу тело мирисавим уљем, а чијој је успомени посвећена III Недеља по св. Пасци *(Дјач.)*.

Мѵроположница f. μυροθήκη, који точи из себе миро: Ст. на хвал. на Прен. м. св. Ник.

Мѵропомазокати v. impf. -зѫю, -еши, μυρίζειν, помазивати мирисним уљима: Сјед. на В. суб.

Мѵросати v. impf. -саю, -еши, μυρίζειν, мазати миром *(Микл.)*.

Мѵровѣанный <мурожанынъ З. μυροβρεχής, који мирише на миро: III Мак. 4. 6.

Мѵровѣати <мурожати v. impf. -жаю, -еши, μυρίζειν, мирисати на миро: Сјед. гл. 3 на Усп. Бог.

Мѵрсїна f. грч., мирта: Ис. 41, 19.

И

И петнаесто слово у црквенослов. азбуци, зове се наши; као цифра ·и· = 50.

Навдѣти v. pf. навиждѫ, -ждиши, φυλάσσειν, чувати: Лук. 21, 1.

Наѣдренникъ <набедрьникъ m. ὑπογονάτιον, свештеничка одежда у облику четвороугаоног платна (правокутника) које архијереји или одликовани свештеници носе прикопчано или привезано о десном бедру за појасом, а симболише мач духовни т. ј. оружје речи Божје којим његови носиоци треба да су наоружани противу јереси и заблуда. У руској Цркви вешта се набедреник о лево бедро, док се за десно прикопчава или привезује палица. В. палица.

Наблюсти v. pf. -блюдѫ, -деши, παρατηρεῖν, мотрити, надзирати, пазити на некога: Лук. 20, 20.

Навада f. consuetudo, навада, навика, обичај *(Микл.)*.

Навадити v. pf. -важдѫ, -диши, 1) συγχεῖν, подбунити, подбости: весь народъ (Дел. 21, 27); 2) προβιβάζειν, наговорити некога на нешто: навадѣна матерїю своею (Мат. 14, 8); 3) καταλαλεῖν, опасти, оговорити некога, лажну тужбу изнети противу некога *(Микл.)*.

Навадница f. διάβολος, опадачица, сплеткашица: I Тим. 3, 11.

Наваждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, προσλαλεῖν, опадати, сплеткарити, лажну тужбу износити *(Микл.)*.

Наваждєніе n. διαβολή, сплетка, опадање, клевета, дражење, подбадање *(Вост.)*.

Навечеріе n. ἑσπέρα, vespera, вече пре једнога дана, уочи дана: праздника (Тип.).

Наводненіе < **наводьшєніе** n. πλήμμυρα, поплава, бујица: Лук. 6, 48; тишое: Кан. анг. хран. п. 1 Сл.

Навыцати v. impf. навыцаю, -цаеши, μανθάνειν, учити се: ѿ кѣшкъ (Ном. пр. 20).

Навѣтіе n. ἐπιβουλή, insidiae, заседа, замке: Прол.

Навѣтливый < **навѣтьливъ** 3. insidiosus, лукав, сплеткарош, опасан, који кује завере, спрема заседе: Прол.

Навѣтникъ < **навѣтьникъ** m. ἐπίβουλος, лукав, подмукао човек, издајица, сплеткарош: I Цар. 29, 4; II Цар. 2, 16; III Цар. 5, 4; Сјед. у ант. 9 на В. четвр.

Навѣтовати v. impf. навѣтѹю, -вѣтѹеши, ἐπιβουλεύειν, претити, о глави радити некоме, плести замке, смишљати зло противу некога: навѣтѹющїи созданїю твоємѹ (Ч. Кршт.).

Навѣтъ m. ἐπιβουλή, наговор, заседа, издаја, лукавство, злоба, насртај, нападај: II Мак. 5, 7; вражїй (Богор. егзап. 8); сопротиволежащагѡ: Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.; врагѡвъ: Сл. по свјет. на св. влмч. Теод.

Нагекъ m. јевр., југ, јужна страна: Јер. 32, 44; 33, 13.

Наглавіе n. κίδαρις, капа, митра коју су носили на глави цареви и првосвештеници: II Мојс. 28, 4.

Нагорбитисѧ < **нагрѣбитисѧ** v. pf. -горблюсѧ, -бишисѧ, contrahi, згрбити се, згурити се, огрбавити: Прол.

Нагота f. γύμνωσις, γυμνότης, голотиња: I Мојс. 9, 22; V Мојс. 28, 48; Рим. 8, 35; II Кор. 11, 27; Апок. 3, 18.

Наготовати v. impf. -тѹю, -тѹеши, γυμνητεύειν, го бити, ићи без одеће, трпети голотињу: I Кор. 4, 11.

Нагъ, -ій 3. γυμνός, го: I Мојс. 2, 25; I Цар. 19, 24; Мат. 25, 36—44.

Надолзѣ adv. μακρά, дуго: Марк. 12, 40.

Надрѧгы f. pl. περισκελίς, одећа старозаветнога свештеника; гаће: надрѧгы льнѧны, покрыкати стыдѣнїѧ плоти ихъ ѿ бедръ даже до стегнъ (II Мојс. 28, 42)

Надѣаніе < **надѣаніе** n. πεποίθησις, нада, очекивање, поуздање: II Кор. 3, 4; Еф. 3, 12: Филиб. 3, 4.

Надѣѧтисѧ < **надѣѧтисѧ** v. impf. **надѣюсѧ, -дѣешисѧ**, ἐλπίζειν, надати се: Лук. 23, 8; πεπωιθέναι, уздати се: II Кор. 10, 7; Јевр. 2, 13.

Наединѣ adv. κατ' ἰδία, насамо, у четири ока: Дел. 23, 19.

Наемникъ < **наѥмьникъ** m. μισθωτός, μίσθιος, најамник, надничар: II Мојс. 12, 15; III Мојс. 25, 40; Лук. 15, 17. 19; Јов. 10, 12. 13.

Назданїе n. ἀνάπλασις, успостављање, обновљење, преображење: Ак. Бог. ик. 10.

Наздати v. pf. **-зиждꙋ, -зиждеши**, ἐποικοδομῆσαι, устројити, назидати: I Кор. 3, 14; утврдити: Еф. 2, 20.

Назидати v. impf. **-даю, -даеши**, οἰκοδομεῖν, зидати, градити: I Кор. 3, 10. 12; назидавати, поучавати: I Кор. 10, 23; Јуд. 1, 20.

Назирати v. impf. **-раю, -раеши**, παρατηρεῖν, мотрити, пазити на кога: Марк. 3, 2; Лук. 14, 1; 6, 7; ἐφορᾶν, надгледати *(Микл.)*.

Назнаменати v. pf. **-наю, -наеши**, σημαίνειν, означити, објавити: Дел. 11, 28; II Сол. 3, 14.

Назнаменовати v. impf. **-нꙋю, -нꙋеши**, σημαίνειν, назначити, показивати пут, разумевати: Јов. 12, 33; 18, 32; 21, 19; **-сѧ**, осенити се знаком крста: Треб..

Назрѣти v. pf. **назрю, -зриши**, παρατηρεῖν, гледати на нешто: **аще беззакωнїѧ назриши** (Пс. 129, 3).

Наипаче adv. μάλλιστα, ἐπὶ πλεῖον, највише, више свега, особито, нарочито: Пс. 50, 4; Дел. 20, 38 squ.

Наитїе n. ἐπιφοίτησις, силазак: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; Ч. Вел. водоосв.

Наказанїе n. 1) διδασκαλία, παιδεία, кажњавање, карање: **не пренемогай наказанїемъ Гдⷭ҇нимъ** (Јевр. 12, 5); Јевр. 12, 8. 11; саветовање, васпитавање, поука: **всѧко писанїе.. полезно есть.. въ наказанїю** (II Тим. 3, 16); Рим. 15, 4; Еф. 6, 4; Ст. по полиј. св. Сави; 2) νουθεσία, опомена: Тит 3, 10; Сл. на хвал. у V Нед. В. п.

Наказателъ m. παιδευτής, карач: Јевр. 12, 9; васпитач, учитељ: Рим. 2, 20; Конд. у Нед. сир.

Наказати v. pf. **-заю, -заеши** и **-жꙋ, -жеши**, παιδεύειν, васпитати, научити: Дел. 7, 22; 22, 3; казнити, покарати: Лук. 23, 16. 22.

Наказовати v. impf. **-казꙋю, -зꙋеши**, 1) παιδεύειν, кажњавати, карати: **наказꙋѧ наказа мѧ Гдⷭ҇ь** (Пс. 117, 18); **егоже бо любитъ Гдⷭ҇ь, наказꙋетъ**: Јевр. 12, 6; Апок. 3, 19; Мол. у Ч. Јелеосв.; учити: Троп. св. Јов. Злат.; 2) νουθετεῖν, упућивати, поучавати: I Кор. 4, 14; саветовати, опомињати: II Сол. 3, 15; Кол. 1, 28; II Тим 2, 25; Тит 2, 12.

Накладати v. impf. **-даю, -еши**, φορτίζειν, товарити, трпати: **бремена не оудобь носима** (Лук. 11, 46).

Належати v. impf. **-лежꙋ, -жиши**, ἐπικεῖσθαι, наваљивати; нападати: **на человѣка** (Пс. 61, 4); тискати, стешњавати: **належащꙋ емꙋ народꙋ** (Лук. 5, 1); **нꙋжда бо ми належитъ**, за невољу ми је: I Кор. 9, 16; **ѿ належащагѡ** (ἐπικειμένης) **прещенїѧ**: Мол. на Веч.

Наличникъ m. προσοπεῖον, образина, маска: Ном. пр. 23.

Налогъ m. ἐπήρεια, вређање, нападај, мучење: бѣсовскїй (Кан. у Ч. погреб. млад. п. 8 т. богор.; Кан. Богор. п. 6 т. 2)

Наложница < наложьница f. παλλακή, незаконита жена, милосница, иноча: Сл. на блаж. на Усек.

Наложничищь < наложьничишть m. παλλακῆς υἱός, син иночин, копиле *(Вост.)*.

Налой m в. аналогїй.

Налѧцати < налѧцати v. impf. -цаю, -цаеши и -лѧчꙋ, -чеши, ἐνέχειν, запињати, натезати: стрѣлѧнїи (I Мојс. 49, 23); лꙋки: Пс. 77, 9.

Налѧщи < налѧшти v. pf. -лѧкꙋ, -лѧчеши, διατείνειν, затегнути: лꙋкъ (Пс. 10, 2); ἐντείνειν, напрегнути: налѧцы и оуспѣвай.. Пс. 44, 5; Мол. при обл. надбедр.

Намастити v. pf. -мащꙋ, -стиши, λιπαίνειν, намазати, натрти машћу: Пс. 140, 5.

Наметати v. impf. -мещꙋ, -мещеши, πίπτειν, бацати; н. каменми, λιθάζειν, каменовати: II Кор. 1, 25.

Наметъ m. σκηνή, шатор: III Мак. 1, 2.

Намизати v. impf. -заю, -заеши, nutare, намигивати: окомъ *(Микл.)*.

Намѣстный 3. ἐντόπιος, тамошњи, ондашњи: Дел. 21, 12.

Наницъ и наничь adv. ἀλλοίως, на наличје: одеждꙋ ѡдѣѧти *(Микл.)*.

Наносити v. impf. -ношꙋ, -сиши, ἐπιφέρεσθαι, полагати: на недꙋжныѧ.. главотѧжи и оукрꙋсцы (Дел. 19, 12), изјављивати, подизати: гнѣвъ (Рим. 3, 5).

Наносъ m. ἐπιφορά, додатак, доплатак *(Вост.)*; calumnia, клевета *(Микл.)*.

Нанѣдренникъ < нанѣдрьникъ m. в. егколпїй.

Нападенїе n. ἐπισύστασις, напад, насртај, наваљивање: II Кор. 11, 28; вражїе: Мол. у Послед. оп. молебна.

Напасти v. pf. -падꙋ, -деши, προσπίπτειν, напасти: на храминꙋ (Мат. 7, 25); на выю, пасти око врата, загрлити: Лук. 15, 20; Дел. 20, 37; на перси, лећи на груди: Јов. 13, 25.

Напаствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, πειράζειν, кушати, водити кога у напаст, дражити, задиркивати, нападати, гонити *(Микл.)*; -сѧ, трпети беду, гоњење *(Дјач.)*.

Напасть f. πειρασμός, искушење: Мат. 6, 13; 26, 41; Марк. 14, 38; Лук. 22, 40. 46; I Тим. 6, 9.

Напаѧти < напаѧти v. impf. -ѧю, -ѧеши. ποτίζειν, напајати, појити: Пс. 103, 11. 13; Мат. 27, 48; Лук. 13, 15; поливати, заливати: ни насаждаѧй есть что, ни напаѧѧй, но возращаѧй Богъ (I Кор. 3, 7. 8).

Наперсникъ < напръсьникъ m. ἐπιστήθιος, 1) напрсник, једна врста одежде старозаветнога првосвештеника: II Мојс. 28, 4; 2) човек који лежи на грудима некога (као што се каже за св. ап. Јована да је лежао на грудима Спаситељевим), љубимац, миљеник *(Дјач.)*.

Написанїе n. 1) ἐπιγραφή, натпис: чїй образъ сей и написанїе (Мат. 22, 20; Марк. 12. 16); Марк. 15, 26; Лук. 23, 38; 2) ἀπογραφή, попис становништва: сїе написанїе первое бысть., (Лук. 2, 2); Дел. 5, 37.

Написати v. pf. -пишꙋ, -шеши, ἐπιγράφειν, написати: IV Мојс. 17, 3. 4.

Напитати v. pf. -таю, -еши, τρέφειν, нахранити: Мат. 25, 37.

Напольный < напольнъ 3. campestris, који је окружен пољима, који лежи на равници: на грады напольныѧ (II Парал. 28, 18).

Напослѣдокъ < напослѣдъкъ adv. ἔσχατον, најпосле, најзад: III Мојс. 27, 18.

Направити v. pf. -правлю, -виши, κατευθῦναι, управити, упутити: ноги нашѧ на пꙋть миренъ (Лук. 1, 79); управити, удесити: стωпы моѧ направи по словеси твоемꙋ (Троп. на I часу).

Напрасливъ 3. ὀξύχολος, строг, пргав, нагао: Тит 1, 7.

Напраснω adv. ἀθρόως, ἐξαίφνης, изненада, неочекивано, наједном: н. сꙋдїѧ прїидетъ (Троп. троич. у Јут. мол.).

Напрѧженїе < напрѧжение n. ἐπίτασις, усиљавање, напрезање, напор: Ст. на Г. в. у среду IV седм. В. п.

Напꙋтїе < напѫтие n. ἐφόδιον, све што је потребно за пут; попутнина, путни трошак за путовање у загробни свет: въ напꙋтїе живота вѣчнагω, као помоћ за живот вечни коју болесник добива пред смрт у св. причешћу (Мол. св. В. В. у Посл. за прич. бол.).

Напꙋтное n. в. напꙋтїе: Ст. на Г. в. у V Нед. В. п.

Напыщенъ < напыштьнъ 3. τετυφωμένος, надут: II Тим. 3, 4.

Напыщитисѧ < напыштитисѧ v. pf. -щꙋсѧ, -щишисѧ, ὀγκοῦσθαι, надути се: II Тим. 3, 4.

Нардъ m. грч., биљка у Индији из које се правило мирисаво уље: мѵ̑ро нардное (Марк. 14, 3); Јов. 12, 3.

Нарекованный 3. ὠφισμένος, одређен: Дел. 2, 23.

Нарещи < нарешти v. pf. нарекꙋ, -речеши, 1) καλεῖσθαι, назвати: не люди моѧ, люди моѧ (Рим. 9, 25); Богор. воскр. гл. 6; н. имѧ, наденути име: Мат. 1, 21. 23. 25; Лук. 1, 13. 31; 2, 21; 2) ἐπικαλεῖσθαι, позивати у помоћ некога, позивати се, апеловати на некога: кесарѧ ли нареклъ еси (Дел. 25, 12); Дел. 28, 19; 3) ὀνομάζειν, именовати, прозвати: ихже и апⷭ҇лы нарече (Лук. 6, 13); -сѧ, καλεῖσθαι, назвати се: ꙗкω тїи сынове Бж҃їи нарекꙋтсѧ (Мат. 5, 9).

Нарицати v. impf. -цаю, -цаеши, 1) καλεῖν, називати: именемъ оц҃а егω Захарїю (Лук. 1, 59); 2) ἐπικαλεῖσθαι, позивати се, апеловати на некога: кесарѧ нарицаю (Дел. 25, 11); надевати коме име, прозивати: Сїмωнъ нарицаемый Петръ (Дел. 10, 5. 18 squ.); -сѧ, називати се: оучители (Мат. 23, 8. 10).

Народъ m. 1) ὄχλος, гомила: Мат. 15, 32; Дел. 1, 16; 2) πλῆθος, мноштво: Лук. 6. 17; 23. 27; 3) λαός, народ: Лук. 20, 19; 4) δῆμος, светина, прост народ: Дел. 12, 22; 17, 5.

Нарокъ m. προθεσμία, одређено време, рок: Гал. 4, 2.

Нарочитъ, -ый 3. 1) ἐπίκλιτος, славан: сїи нарочитїи сонмꙋ (IV Мојс. 26, 9); 2) ἐπίσημος, познат, чувен, знаменит: во апⷭ҇лѣхъ (Рим. 16, 7); Мат. 27, 16; 3) γνωστός, јаван:

знаменїе (Дел. 4, 16); 4) ἡγούμενος, првак, управитељ: мꙋжа нарочита къ братїи (Дел. 15, 22).

Насадитель m. φυτουργός, који сади, сејач, вртлар: Мучен. гл. 8; Конд. у Нед. свих св.

Насадъ m. ἄκατος, лађа, чамац: Прол.

Населенїе < населеніе n. κατοικία, насеобина, стан: III Мојс. 23, 14.

Насельникъ m. ἐγχώριος, περίοικος, становник, урођеник: IV Мојс. 15, 29: V Мојс. 1, 7.

Насивъ m. јевр., стража: I Цар. 13, 3. 4.

Насилїе n. βία, насиље; силовање (грех): Ч. Испов. 22.

Насиловати v. impf. -лꙋю, -лꙋеши, καταδυναστεύειν, присиљавати, принуђавати, чинити насиље, мучити некога: Јак. 2, 6; надвладати некога, овладати неким: Дел. 10, 38; силовати: дѣвꙋ ѡбрꙋченꙋю (V Мојс. 22, 25).

Насилство n. καταδυναστεία, насиље: Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.

Наслажденїе n. ἀπόλαυσις, наслада, уживање: Конд. на св. Три Јер.; древнее: Сјед. воскр. гл. 2 Сл.

Насмертникъ m. ἐπιθανάτιος, осуђен на смрт: I Кор. 4, 9.

Насочати v. impf. -чаю, -чаеши, calumniari, клеветати *(Микл.)*.

Наставити v. pf. -влю, -виши, ὁδηγεῖν, водити, упутити: II Мојс. 15, 13; Пс. 44, 5; на землю правꙋ: Пс. 142, 10; на всѧкꙋ истинꙋ: Јов. 16, 13; Дел. 8, 31; Апок. 7, 17; Кан. на Возн. п. 1 ирм.; учити: II Мојс. 15, 13.

Наставлѧти v. impf. -влѧю, -еши, ὁδηγεῖν, водити, предводити, указивати пут: II Мојс. 23, 23,

Наставникъ m. 1) καθηγητής, ἐπιστάτης, васпитач, учитељ: ниже нарицайтесѧ наставницы... (Мат. 23, 10); Лук. 5, 5; 17, 13; 2) ἡγούμενος, вођ, старешина: повинꙋйтесѧ наставникѡмъ вашымъ.. (Јевр. 13, 17); аггела мирна вѣрна наставника...: Јект. прозб.

Настажитель m. δημότης, суграђанин, земљак *(Микл.)*.

Настоѧти v. impf. настою, -стоиши, ἐνεστηκέναι, ἐφιστήναι, наступати, приближавати се: день Хрїстовъ (II Сол. 2, 2); бити за чим, настојати: настой бл҃говременнѣ и безвременнѣ (II Тим. 4, 2).

Настоѧщїй 3. part. praes. act. сл. обл. од настоѧти 1) παρών, садашњи: ни настоѧщаѧ, ни грѧдꙋщаѧ (Рим. 8, 38; I Кор. 3, 22); Јевр. 9, 9; 12, 11; избави ны ѿ настоѧщїѧ бѣды: Сл. на хвал. на св. Ник.; настоѧщꙋю тайнꙋ сказꙋюще: Ст. на Г. в. на Божић; овај: день (Мол. св. В В. 3 на Дух. веч.); 2) ἐφέστος, који је настао, наступио: за настоѧщїй дождь и зимꙋ (Дел. 28, 2); 3) прави, стваран; 4) настојатељ, начеоник: Прол.

Настрекати v. impf. -каю, каеши, στίζειν, избости кожу, ужећи знакове у кожу, жигосати: и ѩзвъ настреканныхъ (γράμματα στίκτα, избоцкане знакове на телу, жигове) да не сотворите въ васъ (III Мојс. 19, 28).

Настꙋпати < настѫпати v. impf. -паю, -паеши, πατεῖν, стајати на нешто, газити: на ѕмїю и на скорпїю (Лук. 10, 19).

Насꙋнꙋти < насоунѫти v. pf. -сꙋнꙋ, -неши, implere, напунити *(Микл.)*.

Насꙋщный < **насѫщьнъ** 3, потребан: **хлѣбъ нашъ насꙋщный** (Мат. 6, 11; Лук. 11, 3), хлеб наш потребни. Оба су превода погрешна са грчкога: ἄρτος ἐπιούσιος, пошто ἐπιούσιος не значи: **насꙋщный**, потребни, него: свагдашњи, управо: за сутрашњи дан одређени (ἡ ἐπιούσα ἡμέρα), те би правилније било: **хлѣбъ нашъ вседневный**, хлеб наш свагдашњи *(Жив.)*.

Насыщенїе < **насыштение** n. τροφή, ситост, наслада, чашћење: V Мојс. 33, 23; II Петр. 2, 13.

Наткати < **натькати** v. pf. **наткꙋ**, **натчеши**, πιέζειν, набити, натући, напунити: **мѣрꙋ добрꙋ натканꙋ** (πεπεισμένος) **и потрѧснꙋ**.. (Лук. 6, 38).

Натрижненїе < **натрижшение** n. ἆθλον, борба, натецање; ἔπαθλον, награда за борбу: Ст. на Г. в. 3 на Предпр. Преобр.

Наꙋпигъ < **наоупигъ** m. ναυπηγός, градитељ бродова *(Микл.; Дјач.; Старч.)*.

Наꙋстити < **наоустити** v. pf. **наꙋщꙋ**, **-стиши**, 1) πείθειν, наговорити, подговорити: Мат. 27, 20; Дел. 14, 19; 2) παροτρύνειν, побудити, потстаћи: Дел. 13, 50.

Наꙋтрїе < **наоутрие** n. πρωΐα, јутро следећега дана, појутарје; adv. ἐπὶ τὴν αὔριον, ујутро, сутрадан: Марк. 11, 12; 15, 1.

Наꙋщенїе < **наоуштение** n. διδασκαλία, наговор: Ч. оглаш.

Находити v. impf. **-хождꙋ**, **-диши**, ἐπέρχεσθαι, приступати, навaљивати: Ст. на Г. в. на св. арх. Мих.

Находъ m. εἰσβολή, насртај, навала, провала: Сл. по Свјет. на св. Саву; ἔφοδος, нападај: **страстей** (Кан. Богор. п. 8 т. богор.).

Нахожденїе n. ἔφοδος, наваљивање, насртање, продирање: Ст. на Г. в. на преп. Параск.

Началникъ < **начѧльникъ** m. ἀρχηγός, главар, почетник, оснивач: Ст. на Г. в. воскр. гл. 5; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Начало < **начѧло** n. ἀρχή, 1) почетак: I Мојс. 2, 10; IV Мојс. 24, 20; V Мојс. 33, 27; Мат. 24 8; Марк. 10, 6; Јов. 1, 1; Сл. на лит. на Рожд. св. Јов. Прет; 2) власт: Рим. 8, 38; Еф. 3, 10; 6, 12, Кол. 1, 16; 2, 10.

Началовождь < **начѧловождь** m. ἀρχηγός, главни вођ: **аггеаѡвъ** (Ст. на стих. св. арх. Мих.).

Началозлобный 3. ἀρχικακός, од почетка злобан, зао: **ѕмїй** (Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.).

Началохꙋдожникъ < **начѧлохѫдожьникъ** m. ἀρχιτέκτων, градитељ, подузетник: Ст. на Г. в. 3 на св. Луку.

Началство < **начѧльство** n. ἀρχή, власт, поглаварство: Лук. 20, 20; I Кор. 15, 24; Еф. 1, 21; старешинство: Јуд. 1, 6.

Начати < **начѧти** v. pf. **начнꙋ**, **начнеши**, ἄρχεσθαι, почети: Мат. 4, 17 squ.

Начатокъ < **начѧтъкъ** m. ἀρχή, почетак: **азъ есмь.. начатокъ и конецъ** (Апок. 21, 6; 22, 13); 2) adv. τὴν ἀρχήν, испочетка, одмах у почетку, напред: **начатокъ ꙗкѡ и глаголю вамъ** (Јов. 8, 25), τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν, почетак, како вам и кажем *(Вук)*. Ова реч τὴν ἀρχὴν преведена је и црквенословенски и српски погрешно, јер

није схваћена адвербијално као у латинскоме (id quod *a principio* dico vobis), у рускоме (что я говорилъ вамъ о себѣ *сначала)* и у другим преводима *(Жив.)*; 3) ἀπαρχή, првине природе, први плодови: ꙗкѡ начатки естества насадителю (Конд. у Нед. свих. св.); прва жртва; новина: Ахаїи въ Хрїста (Рим. 16. 5); оумершымъ: I Кор. 15, 20; Мол. у св. Лит. Вас.; оусопшихъ: Сјед. воскр. 1 гл. 3; Богꙋ нашемꙋ: Сјед. по полиј. св. Лук.

Наченъ, -шїй 3. part. praet. act. I од начати, ἀρξάμενος, почевши, који је почео: Гал. 3, 3.

Начертавати < наурътавати v. impf. -ваю, -ваеши, 1) χαράττειν, цртати: крестъ младенцемъ (Ч. Кршт.); 2) χαρακτηρίζειν, карактерисати, обележавати: Син. у II Нед. В. п.

Начертанїе < наурьтаниѥ n. χάραγμα, χαρακτήρ, цртеж, белега, слика, жиг: Апок. 13, 16. 17 squ.; Ст. на Г. в. 2 на Обр.; Мол. у св. Лит. Вас.; Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.

Начертати < наурътати v. pf. -таю, -таеши, χαράττειν, нацртати, насликати, написати, урезати: Дел. 17, 29.

Начинанїе n. 1) ἐπιχείρημα, напрезање, труд, потхват; 2) ἐπιτήδευμα, занимање, занат, дело: V Мојс. 28, 10; Пс. 13, 1; 80, 13; 98, 8; 3) ἐπιτήδευσις, владање, поступање, рад: Ном. пр. 24; 4) ἐγχείρημα, намера: Сл. на Г. в. у пет. V седм. В. п.

Начинати v. impf. -наю, -наеши, 1) ἄρχεσθαι, почињати: ꙗкѡ лѣтъ тридесѧть начинаѧ (Лук. 3, 23); Лук. 21, 28; 2) δοκεῖν, мислити, помишљати: не начинайте глаголати въ себѣ (Мат. 3, 9; Лук. 3, 8).

Начный part. praes. act. од начати, ἀναρξάμενος, који почиње: Филиб. 1, 6.

Нашествовати < нашьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, πολεύειν, кретати се, наилазити, долазити: Кан. на Срет. п. 1 ирм.

Наѧти < наꙗти v. pf. наимꙋ, -имеши, μισθώσασθαι, најмити: Мат. 20, 1. 7.

Науклиръ m. грч., господар лађе: Дел. 27, 11.

Небезбѣденъ < небезбѣдьнъ 3. ἐπισφαλής, опасан, не без страха: Дел. 27, 9.

Неблаголюбецъ < неблаголюбьць m. ἀφιλάγαθος, који не воли добро, недоброљубив: II Тим. 3, 3.

Неблагополꙋчный < неблагополоучьнъ 3. несрећан: Ст. на блаж. св. Ил.

Неблазный < неблазьнъ 3. ἀσκανδάλιστος, неупрљан, чист, без махне, неоскврњен: Мол. у Повеч.

Небогъ 3. τάλας, miser, бедан, невољан, кукаван, јадан *(Микл.)*.

Небокованенъ < небокованьнъ 3. на небу скован: мечь (Прип. 9 песме на св. Три Јер.).

Небомꙋдренный < небомѫдрьнъ 3. οὐρανόφρων, који тежи за небом, који мисли о небеским стварима *(Дјач.)*.

Небомѣрный 3. који допире до неба *(Дјач.)*.

Небопарный < небопарьнъ 3. οὐράνος, који небом лети: пророкъ (Ст. на хвал. св. Ил.).

Небосвѣтлый 3. који светли, блиста на небу: ѕвѣзда (Конд. 6. нов.).

Неботанникъ m. οὐρανομύστης, посвећен у небеске тајне: Сјед. 1 у Нед. Дух.

Неботечникъ m. οὐρανόδρομος, који по небу иде, који се узнео на небо, који прониче небо *(Дјач.; Старч.)*.

Небошественникъ < **небошьствьникъ** m. οὐρανοφοίτης, који иде на небо, по небу: Ст. на хвал. 4 св. прор. Ил.; на лит. богор. на Преобр.

Небошественъ, -ый 3. в. **небошественникъ**: аггелъ (Ст. на хвал. св. Три Јер.); Свјет. св. Ил.

Небоѧвленный 3. οὐρανόφαντος, од неба (Бога) јављен: Троп. св. Вас. Вел.

Небреженіе < **небрѣжение** n. ἀμέλεια, небрига, немарност, пренебрегавање *(Микл.)*.

Небреженъ < **небрѣжьнъ** 3. ἀμεληθείς, немаран, без пажње, занемарен: Кан. св. Андр. крит. п. 9 т. 4.

Небрежливый 3. ἀμελής, безбрижан, немаран, лен: Прол.

Небрещи < **небрѣшти** v. pf. **-брегꙋ, -брежеши**, 1) ἀμελεῖν, не бринути се, не марити за што, занемарити: Мат. 22, 5; 2) καταφρονεῖν, мало ценити, презирати: ѕлочестивагѡ велѣніѧ небрегше (Кан. Бож. п. 7 ирм.) В. **брещи**.

Небꙋрный < **небоурьнъ** 3. ἀχείμαντος, без бура, без олуја, тих: пристанище (И нынѣ: на III часу).

Небѣленъ 3. ἄγνοφος, неуваљан, нов: платъ (Мат, 9, 16; Марк. 2, 21).

Невель јевр., мех, мешина у којој се држало вино или вода; мера за вино: Ос. 3, 2.

Невечерній 3 ἀνέσπερος, где нема вечера, који не залази: свѣтъ (Ст на Г. в. воскр. гл. 5 и на св. Саву; Син. у II Нед. В. п.); день царствіѧ твоегѡ: Кан. Пасхе п. 9 т. 2.

Невещественъ, -ный < **невештьствьнъ** 3. ἄϋλος, нематеријалан, бестелесан, духован: Троп. св. арх. Мих.; Конд. Предпр. Усп.; Кан. на Бож. п. 4 ирм. и анг. хран. п. 6 т. 4.

Невкꙋсенъ < **невъкоусьнъ** 3. ἄγευστος, не окусивши чега, неискусан, невешт у чему: скверны (Кан. Пасхе п. 4 т. 2).

Невлажный < **невлажьнъ** 3. ἄνικμος, неовлажен, неуквашен, сух: Ирмол. гл. 4 п. 1 ирм.

Невмѣстимый < **невъмѣстимь** 3. ἀχώρητος, који се не може сместити, обухватити: Ак. Бог. ик. 8; бесконачан: Кан воскр. гл. 7 п. 9 ирм. и Бож. п. 9 ирм.

Невниманіе < **невънимание** n. ἀπροσεξία, непажња, немарност: Ст. на Г. в. у среду цвет.

Неводъ m. σαγήνη, мрежа: Ис. 19, 8; Мат. 13, 47.

Невозбраннѡ < **невъзбраньно** adv. ἀκωλύτως, без забране, несметано, слободно, без устезања: Дел. 28, 31; Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Невоздержаннѡ < **невъздръжано** adv. libere, слободно; нагло, необуздано: Прол.

Невоздержникъ < **невъздръжьникъ** m. ἀκρατής, неуздржник: II Тим. 3, 3.

Невоздѣланный < **невоздѣланьнъ** 3. необрађен, неотесан, неваспитан: лоза (Сјед. сл. на св. Саву).

Невоздѣланнѡ adv. ἀγεωργίτως, необрађено, без обрађивања: рай невоздѣланнѡ возрастившій Хрїста,

рај у коме је без обрађивања одрастао Христос (Кан. на Воздв. ч. К. п. 9 ирм.).

Невозносительнѡ adv. ἀμετεωρίστως, непоносито, смерно: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Невременноувѧдный 3. в. **неглѣнный**: Прол.

Невстѧгновеннѡ adv. incontinenter, неумерено, ненапрегнуто *(Микл.)*; нераскајано, очајно *(Дјач.)*.

Невѣдомь, -ый 3. 1) ἄγνωστος, непознат: Дел. 17, 23; 2) ἄδηλος, сакривен: Лук. 11, 44.

Невѣдѣніе n. ἄγνοια, незнање: Пс. 24, 7; Дел. 3, 17; 17, 30.

Невѣжа f. в. **невѣжда**: Треб.; Предг. Испов.

Невѣжда f. ἰδιώτης, незналица, лајик, простак: I Кор. 14, 16. 24; II Кор. 11, 6; **невѣжди бо сꙋще оумꙋдришасѧ**: Ст. на лит. на Дух.

Невѣжествіе, n. ἀγνόημα, с незнања учињена погрешка: **и ѡ людскихъ невѣжествіихъ** (Мол. у св. Лит. Вас.).

Невѣжство < **невѣждьство** n. в. **невѣдѣніе**: I Петр. 2, 15; Еф. 4, 18; Јевр. 9, 7.

Невѣжствовати < **невѣждьствовати** v. impf. **-ствꙋю, -еши**, ἀγνοῦν, незнати, непознавати: Јевр. 5, 2.

Невѣститель m. νυμφίος, заручник, вереник: Ак. св. Ник.

Невѣстникъ m. 1) заручник, вереник, жених *(Микл.)*; 2) брачна соба, вајат: Тов. 6, 17.

Невѣстоводецъ < **невѣстоводьць** m. νυμφαγωγός, девер: Ст. на Г. в. 4 на Рожд. св. Јов. Прет.

Невѣстоводитель m. в. **невѣстоводецъ**: I Мојс. 26, 26.

Невѣстокраситель m. **-ница** f. νυμφόστολος, који (која) спрема украшава невесту за брак: Ак. Бог. ик. 10; Ст. на блаж. на Вавед.

Негли adv. 1) τάχα, једва, можда: I Мојс. 32, 20; Рим. 5, 7; Филим. 1, 15; 2) ἴσως, вероватно, ваљда, по свој прилици, свакако: Ч. погреб. свешт. ик. 2; Син. на В. четвр.; 3) δῆθεν, поготову, тобоже, дакако: Син. у Нед. мит. и фар.

Негніющій < **негниюштий** 3. part. praes. act. сл. обл. од **негнити**, ἄσηπτος, који не трули: I Мојс. 16, 14.

Недовѣдомь, -ый 3. 1) ἀκατάληπτος, недокучљив, непостижан; потајан; 2) ἀπερινόητος, несхватљив: Мол. на св. Лит. Злат.

Недомысленный < **недомысльнъ** 3. ἀπερινόητος, недокучив, несхватљив: Кан. анг, хран. т. богор.

Недоразꙋмѣваемый 3. ἄγνωστος, непојмљив: Ак. Бог. ик. 2.

Недостаточествовати < **недостатъчьствовати** v. impf. **-ствꙋю, -еши**, λείπεσθαι, оскудевати *(Микл.; Дјач.; Старч.)*.

Недоумѣвати v. impf. **-ваю, -ваеши**, διαπορεῖν, неразумевати, двоумити, сумњати: **недоумѣваю и оужасаюсѧ** (Сјед. воскр. гл. 3 Богор.); ἀπορεῖν, незнати: Ак. Бог. ик. 9; **-сѧ**, доћи у неприлику, бити у недоумици, не моћи се начудити: Лук. 9, 7; Јев. ст. гл. 2.

Недоумѣніе n. ἀπορία, тешкоћа, недоумица, сумња, неприлика: Ном. пр. 202.

Недоумѣнъ 3. ἠπορημένος, који је у недоумици: Сл. на Г. в. у Нед. сир.

Недоумѣти v. pf. -мѣю, -мѣеши, ἀπορεῖν, бити у сумњи, колебати се, не бити у стању, не моћи, незнати: всѧкагѡ бо ѿвѣта недоумѣюще, који не знамо да дамо никаква одговора; који се не можемо извинити (Троп.); недоумѣетъ всѧкъ ѧзыкъ: Кан. на Богој. п. 9 ирм.; Ст. на стих. св. кн. Лаз.; οὐκ εὐπορεῖν, не умети: Троп. Рожд. св. Јов. Прет.; -сѧ, чудити се, не знати: Јов. 13, 22; Дел. 25, 20.

Недуговати < недѫговати v. impf. -дугую, -гуеши, νοσεῖν, боловати од чега, бити болестан: I Тим. 6, 4; Ст. на блаж. св. кн. Лаз.

Недугъ < недѫгъ m. νόσος, болест: исцѣлѧѧ всѧкъ недугъ (Мат. 4, 23; 9, 35; 10, 1); Конд. св. влмч. Пант.; ἀσθένεια, слабост: I Тим. 5, 23.

Недужливъ < недѫжьливъ m. ἄῤῥωστος, болешљив: I Кор. 11, 30.

Недужный < недѫжьнъ 3. ἀσθενής, болестан: Лук. 10, 9; Дел. 5, 15. 16; ἄῤῥωστος, болешљив, нелагодан: Марк. 16, 18; ἀσθενῶν, слаб, немоћан: Марк. 6, 56.

Неелассa (јевр. = весела, радосна), назив неке птице у књ. Јова 39, 13, која се у неким преводима назива struthion *(Дјач.)*.

Неже conj. disj. ἤ, него: ѿраднѣе будетъ . : . неже . . (Мат. 10, 15; 11, 22. 24).

Нежели conj. disj. ἤ, него ли: блаженнѣе есть даѧти, нежели прїимати (Дел. 20, 35).

Нежитъ m. ῥευματικόν, врста бобести на усевима: молитва нежита, εὐχὴ ῥευματικοῦ, молитва од болести жита (Ном. пр. 20).

Независтнодатель m. ἀφθανοπάροχος, који без зависти даје, који је неисцрпан у давању: Ст. на хвал. у Нед. слеп.

Независтное n. ἀδιαφθορία, чистоћа, неповређеност, целост: Тит. 2, 7.

Независтный 3. ἀφθόνος, без зависти; неисцрпан у изобиљу: живый и независтный источниче (Кат. на Благ.).

Независтнѡ adv. ἀφθόνως, обилно, на претек: Ст. на лит. св. П. и П.

Незлоба f. ἀκακία, невиност, непорочност: Пс. 7, 9.

Незлобивъ, -ый 3. ἄκακος, невин, непорочан: Пс. 24, 21; простодушан, безазлен: Рим. 16, 18: ἀνεξίκακος, стрпљив, кротак: II Тим. 2, 24; Јевр. 7, 26.

Незлобїе n. ἀκακία, безазленост: Мол. при умив. руку пред св. Лит.

Незыблемъ < незъыблемъ 3. ἀσάλευτος, непомичан, непоколебљив, постојан, сталан; поуздан, јак: ѡснованїе (Сл. на хвал. св. ап. П. и П.).

Неизбыточественъ 3. ἀπέῤῥευος, оскудан: во всѣхъ потребахъ тѣлесныхъ (Син. у II Нед. В. п.).

Неизвѣщанъ 3. ἄφθεγκτος, без гласа; неизрецив, неисказан: Кан. воскр. гл. 6 п. 4 богор.

Неизглаголанный 3. ἀνεκλάλητος, неисказан: I Петр. 1, 8.

Неизждиваемый < неиждиваемъ 3. ἀδάπανος, што се не може потрошити, обилан: пища (Ст. на Г. в. у Нед. св. праот.); сокровище: Кан. Богор. п. 3 богор.

Неизждивимый 3. ἀδάπανος, без трошка, бесплатан, који не

задаје трошка: плачь (Ч. погреб. свешт. ик. 22).

Неизмѣненъ, -ый < неизмѣньнъ 3. ἀναλλοίωτος, непроменљив: Богъ сый неизмѣненъ (Ст. на стих. воскр. гл. 3).

Неизмѣнно < неизмѣньно adv. αναλλοιώτως, непроменљиво (Мол. пред Херув.).

Неизреченъ < неизреченъ 3. ἄῤῥητος, неисказан: II Кор. 12, 4.

Неизслѣдимъ, -ый < неислѣдимъ 3. ἀνεξιχνίαστος, неиспитан, неприступачан: бездна (Мол. у Ч. Јелеосв.); неистражљив: Мол. св. В. В. на Дух. веч.

Неизслѣдный < неислѣдьнъ 3. в. неизслѣдимый: Кан. воскр. гл. 2 п. 6 ирм.

Неизслѣдованный 3. ἀνεξιχνίαστος, коме се не може ући у траг, неистражљив: Рим. 11, 33; Еф. 3, 8; Мол. у св. Лит. пређ.

Неискусенъ < неискоусьнъ 3. ἀδόκιμος, неук, невешт: ѡ вѣрѣ (II Тим. 3, 8); Тит 1, 16; неваљао, покварен: оумъ (Рим. 1, 28); ἄπειρος, неискусан, који нешто не разуме: слова правды (Јевр. 5, 13).

Неискусобрачный < неискоусобрачьнъ 3. ἀπειρόγαμος, који није искусио брака, нежењен, неудата: Догм. гл. 5; Богор. воскр. 2 гл. 5; Ст. на Г. в. гл. 8; Троп. у суб. V седм. В. п.

Неискусозлобный 3. ἀπειρόκακος, који не зна за зло, који није осетио бола: Кан. у Нед. Цвет. п. 7 т. 2.

Неискусомужная < неискоусомѫжьна adj. f. ἀπείρανδρος (πάρθενος), која није искусила мужа: дѣва (Кан. И. Хр. п. 8 богор.); ѿ ѡтроковицы неискусомужныя, од девојке недотакнуте од мужа: Троп. Обр. Г.

Неискусомужно < неискоусомѫжьно adv. ἀπειράνδρως, без мужа: Сіед. воскр. 1 Сл. гл. 5; Кан. на Срет. п. 9 ирм.

Неисповѣдимый 3. ἀνεκδιήγητος, неисказан: II Кор. 9, 15; Мол. јут. 1.

Неистлѣненъ < неистлѣньнъ 3. ἄφθαρτος, који не трухне: I Петр. 1, 23; I Кор. 9, 25

Неистлѣніе n. ἀφθαρσία, непоквареност, чистота, непролазност: I Петр. 3, 4; Еф. 6, 24.

Неистовный < неистовьнъ 3. ἐπίλεπτος, безуман, махнит, бесан: блудъ (Ст. на Г. в. на Усек.).

Неистовно < неистовьно adv. ἐμμανῶς, злобно, бесно, непријатељски: Кан. воскр. гл. 8 п. 8 ирм.

Неистововатися v. impf. -вуюся, -вуешися, μαίνεσθαι, furere, беснети, горопадити се, бити помаман, безуман: человѣку неистовующу (Јер. 29, 26).

Неистовство < неистовьство n. μανία, безумље, лудост: V. Мојс. 28, 28; Дел. 26, 24; Троп. Прен. м. св. архђ. Стеф.; Кан. св. Андр. крит. п. 7 т. 5; λύσσα, бес, беснoћа, махнитост: Стат. I ст. 64.

Неистовствовати v. impf. -ствую, -ствуеши, 1) μαίνεσθαι, горопадити се, беснети: на себѣ (Син. у II Нед. В. п.); неистовствующееся страстей море: Кан. воскр. гл. 5 п. 6 ирм.; 2) ἐπιμαίνεσθαι, живо желети нешто, помамити се: Син. на В. пон.

Неистовъ, -ый 3. в. неистовный: I Цар. 21, 14; неистовъ быти, не

бити при себи: Марк. 3, 21; μαίνειν, полудети: Јов. 10, 20.

Неистощаемый 3. part. praes. pass. сл. обл. од неистощати, ἀκενώτος, који се не може испразнити: Ст. на хвал. у III Нед. В. п.; пића: Мол. у св. Лит. Вас.

Неистощимый < неистъштнмъ 3. part. praes. pass. сл. обл. од неистощити, ἀδαπάνητος, који се не може испразнити, потрошити, који не може нестати, неисцрпив: благодать (Мол св. В. В. 1 на Дух. веч.); Ак. Бог. ик. 13; любве стрѣлъ неистощимая: Ст. на стих. св. Спир. чуд.

Неисчетенъ, -ый < неисъчътынъ 3. ἀμήτριτος, који се не може измерити, неизмеран, небројен, бескрајан: Мол. у св. Лит. Злат.; Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.; ἄπειρος, неограничен: Син у VI Нед. по св. Пасци.

Неисчетносильный < неисъчътосильнъ 3. ἀπειροδυνάμος, неограничено, бескрајно силан: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Неклонный 3. ἀκλινής, не нагињући се, чврст: вѣра (Мол. у Хирот. презв.).

Неключимство n. inutilitas, шкодљивост, штетност: Прол.

Неключимый 3. ἄχρεῖος, некористан, неваљао: и неключимаго раба вверзите во тмѹ кромѣшнюю (Мат. 25, 30); узалудан: глаголите яко раби неключими есмы (Лук. 17, 10); ἀδόκιμος, неугледан, који нема вредности, недостојан: да не какѡ, инымъ проповѣдѹя, самъ неключимъ вѹдѹ (I Кор. 9, 27); неключимъ быти, ἀχρειόομαι, ништа не ваљати, покварити се: вси неключими быша, ἠχρειώθησαν (Пс. 13, 3).

Неклятвохранительный < неклятвохранителынъ 3. ἄσπονδος, непомирљив: Рим. 1, 31.

Некниженъ < некнижынъ 3. ἀγράμματος, неписмен, неук: Дел. 4, 13.

Некоснѹтый < некоснѹтъ 3. ἀσινής, illaesus, недирнут, недотакнут; неповређен, неозлеђен: Прол.

Некрадомый 3. ἄσυλος, који се не може украсти, неповређен, сигуран од прогона: Конд. св. Вас. Вел.

Нелестный < нелъстынъ 3. 1) ἄδολος, који не лаже, искрен, отворен, непатворен, чист, прави: млеко (I Петр. 2, 2); 2) ἁπλανῆς, који не лута: звѣзда, стајачица, водиља: Конд. у IV Нед. В. п.

Нелицемѣренъ, -ый < нелицемѣрынъ 3. ἀνυπόκριτος, непритворан, отворен: Јак. 3, 17; Рим. 12, 9; I Тим. 1, 5.

Нелицеприемный < нелицеприемынъ 3. ἀπροσωπόληπτος, који не гледа на лице: вѹдїя (Сл. у Ч. погр. свешт.); вѹдилище, суд на коме се не гледа ко је ко: Мол. 4 св. Сим. Мет. у Послед. к прич.

Нелицеприемнѣ adv. ἁπλῶς, искрено, отворено, без обзира на лице: Јак. 1, 5.

Неложный < нелъжынъ 3. ἀψευδής, нелажан, истинит: Тит 1, 2.

Нелюбопрительный 3. μὴ φιλόνεικος, који није склон на снађу: Приче Сол. 10, 12.

Немирцаемъ < немърцаемъ 3. који се не гаси: свѣтъ *(Микл.)*.

Немимоходинъ < немимоходынъ 3. непролазан, непроходан: Прол.

Неможеніе n. ἀσθένεια, немоћ, слабост, болест: дꙋши (Кан. Бог. п. 8 т. богор.).

Немокреннѡ < немокрьно adv. ἀβρόχως, непоквашено, неовлажено, сухо: Догм. гл. 5; Кан. воскр. гл. 7 п. 1 ирм.

Немолчный < немлъчьнъ 3. ἀσίγητος, непрећутан, непрекидан: Мол. у св. Лит. Вас.

Немолчнѡ < немлъчьно adv. ἀσιγήτως, не ћутећи, непрестано, непрекидно: Ст. на стих. воскр. гл. 6; Ст. на блаж. св. архђ. Стеф.; Кан. на св. Теод. п. 3 т. богор.

Немощствовати < немоштьствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, ἀσθενεῖν, слаб бити, боловати: немощствꙋющихъ врачь (Троп. св. Георг.).

Ненавидѣти v. impf. -виждꙋ, -видиши, μισεῖν, мрзити: Мат. 10, 22; 24, 9; Марк. 13, 13; Лук. 21, 17; добро творите ненавидѧщымъ васъ: Мат. 5, 44; но еже ненавиждꙋ, то содѣваю: Рим. 7, 15.

Ненавистникъ < ненавистьникъ m. μισάνθρωπος, који мрзи људе, злобан, пакостан *(Микл.)*.

Ненавѣтный 3. ἀνεπιβούλευτος, без заседе, без лукавства, безазлен, frei von Nachstellung: ложе (Мол. у Ч. Венч.); вѣнцы: Мол. у Ч. Венч.; печать: Мол. у Ч. Јелеосв.; ἀνεπηρέαστος, беспрекоран, без замерке: жизнь (Мол. јут. 3); стадо: Свјет. на св. кн. Лаз.

Ненавѣтнѡ adv. ἀνεπιβουλεύτως, без заседа, без замки: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Ненаказанный 3. ἀπαίδευτος, празан, неучен: II Тим. 2, 23; зависть пріиметъ люди ненаказанныѧ (Јутр. уз В. п.).

Неначаемый 3. ἀπογνωστής, који је без наде, који очајава: Мол. на исход душе.

Неначаѧннѡ adv. неочекивано, изненада, преко очекивања: Прол.

Неневѣстный 3. ἀνύμφευτος, који је без невесте, неожењен: невѣста неневѣстнаѧ, sponsa non sponsa, невеста која је без жениха, која није невеста, која је неудата: Ак. Бог.; Конд. Благов.

Непамѧтливъ < непамятьливъ 3. ἀμνήμων, који се не сећа, забораван: Сјед. у ант. 6 на В. четврт.

Непамѧтозлобивый 3. ἀμνησίκακος, који не памти зло, који није злопамтило: Мол. у Ч. Јелеосв.

Непамѧтозлобіе < непамятозлобие n. ἀμνησίκακον, заборављање увреда: III Мак. 3, 15; Син. у II Нед. В. п.

Непитный < непытьнъ 3. ἄποτος, који није за пиће, који није питак; горак: источникъ.. ересей (Кан. св. от. п. 6 т. 2).

Неплодствовати < неплодьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, στειροῦν, бити без плода: Кан. у Нед. блуд. с. п. 3 ирм.

Неплоды, -ове f. στεῖρα, нероткиња: Пс. 112, 9; Лук. 1, 7. 36; 23, 29; Гал. 4, 27; Јевр. 11, 11; Конд. на Рожд. св. Јов. Прет.

Неповоримый 3. ἄμαχος, непобедив, неосвојив, непокорив: Син. у II Нед. В. п.; ἀπρόσμαχος, непредобив: Син. у суб. Ак.

Неповиненъ, -ый < неповиньнъ 3. 1) ἀθῷος, невин, прав, праведан: кровь (V Мојс. 27, 25); Пс 23, 4; неповиненъ есмь ѿ крове пра-

веднагѡ сегѡ, нисам крив у крви.. (Мат. 27, 24); Конд. св. Ник.; Оумыю въ неповинныхъ рꙋцѣ мой: Мол. при умив. руку пред св. Лит.; 2) ἀνέγκλητος, беспрекоран, без кривице: Кол. 1, 22; I Кор. 1, 8; 3) ἀνεύθυνος, неодговоран: Син. на В. пет.; 4) ἀνένοχος, невин: предстоѧнїе (Мол. верн. 2 у св. Лит. Злат.).

Неподобный < **исподобьнъ** 3. οὐκ ἀνήκων, неприличан, неуместан: Рим. 1, 28; Еф. 5, 4; ἀπρεπής, непристојан, срамотан: Мол. верн. 1 у св. Лит. пређ.; н. церковь, незнабожачки храм: Прол.

Неполезнство n. ἀδιαφορία, равнодушност: Син. у IV Нед. по св. Пасци.

Неполезный < **использьнъ** 3. ἀνωφελής, некористан: Тит 3, 9; Јевр. 7, 18.

Непоношающїй 3. μὴ ὀνειδίζων, који не кара, не прекорева: Јак. 1, 5.

Непорабощенъ 3. ἀδοῦλος, незаробљен: страстьми (Ст. на лит. св. Сави).

Непороченъ, -ый < **испороченъ** 3. ἄμεμπτος, беспрекоран, без кривице, без махне: Филиб. 3, 6; I Сол. 3, 13; Јевр. 8, 7; ἄμωμος, безгрешан, безазлен: агнецъ (I Петр. 1, 19); Јуд. 1, 24; Еф. 1, 4; 5, 27; Кол. 1, 22; Јевр. 9, 14; без телесних недостатака: II Мојс. 22, 21; непорочнїи, ἄμωμοι, тропари који се поје на васкрсном, а и на суботњем, јутрењу на припев: Бл҃гословенъ еси Гд҃и.. који је узет из Пс. 118, 12, а почиње речима: Блажени непорочнїи въ пꙋть.. због којих су и добили ово име; ἀπρόσκοπος, чист: Дел. 24, 16; ἀμωνήτος, непорочан, беспрекоран: Мол. у св. Лит. Злат.

Непостꙋпенъ < **испостѫпьнъ** 3. ἀμετακίνητος, непомичан, постојан: I Кор. 15, 58.

Непосѧгшїй 3. part. praet. act. I сл. обл. од непосѧщи, < испосѧшти, ἄγαμος, неожењен неудата: I Кор. 7, 34.

Непотребенъ, -ый < **испотрѣбьнъ** 3. ἄχρηστος, ἀδόκιμος, некористан, неваљао, непотребан: Рим. 3, 12; Филиб. 1, 11; Јевр. 6, 8.

Непощадѣнїе < **испоштадѣние** n. 1) ἀποτομία, отреситост, строгост: Рим. 11, 22; 2) ἀφειδία, изнуреност: Кол. 2, 23.

Неправдовати < **исправьдовати** v. impf. -дꙋю, -дꙋеши, ἀδικεῖν, неправедно поступати, криво чинити: Дел. 25, 11.

Непраздна, -ѧ < **испраздьна** adj. f. ἐν γαστρὶ ἔχουσα, тешка, трудна: горе же непразднымъ (Мат. 24, 19; Марк. 13, 17); ἔγκυος, носећа, бременита: сꙋщею непраздною (Лук. 2, 5); дѣвꙋ непраздну проводиши: Сл. на III часу на Божић.

Непреборимый < **испрѣборимъ** 3. ἀπροσμάχητος, непобедљив, несавладљив: поборникъ (Троп. св. Григ. Палами); Ч. погр. свешт.; ἀνάλωτος, неосвојив: Кан. воскр. гл. 7 п. 8 ирм.

Непревратный < **испрѣвратьнъ** 3 ἀμετάστρεπτος, непроменљив, непоколебив, чврст: столпъ (Ст. на лит. на св. Три Јер.).

Непреемен 3. ἀδιάδοχος, који не прелази у наслеђе: царство (Мол. у Ч. погр. свешт.).

Непреклонъ З. ἀκλινής, непоколебив, чврст, јак: Ст. на блаж. на св. ап. П. и П.

Непрелганъ З. ἀδιάψευστος, непреваран: мзда (Мол. у Ч. хирот. ђакон.).

Непреложный < **непрѣложьнъ** З. ἀμετάθετος, непроменљив: Јевр. 6, 17. 18; **оупованіе**: Конд. Усп. Бог.; ἄτρεπτος, неизменљив: Ст. на хвал. воскр. гл. 4.

Непреложно adv. ἀτρέπτως, непроменљиво: Мол. херув. п.; Ст. на веч. на Благов.

Непремѣнъ, -ый < **непрѣмѣньнъ** З. ἀναλλοίωτος, непроменљив: Мол. св. В. В. на Дух. веч.; ἀπαράλλακτος, једнак: Сл. на Г. в. у Нед. св. от. 11 окт.

Непреступный < **непрѣстжпьнъ** З. ἀπαράβατος, непроходан, непропадљив, вечан: Јевр. 7, 24.

Непреткновенный < **непрѣтъкновень** З. ἀπρόσκοπος, који се не спотиче, без спотицања: Филиб. 1, 10.

Неприкосновенный З. ἀπρόσιτος, који се не може додирнути: Ст. на IX часу уочи Бож.; ἄψαυστος, недирнут: Мол. св. В. В. З на Дух. веч.

Непричастенъ < **непричастьнъ** З. ἀμέτοχος, који нема с ким удела, заједнице: **печаленъ**, који је без туге (Ст. у Ч. погреб.); **нападеній варварѡкъ**: Троп. 2 св. Спир. чуд.

Неприязненъ, -ый < **непрїязньнъ** З. τοῦ πονηροῦ, лукав, зао: **сыновѣ** (Мат. 13, 38); **волкъ**: Сл. на блаж. на Прен. м. св. Ник.; τοῦ διαβόλου, ђаволски: **ѣть** (I Тим. 3, 7).

Неприязнь < **непрїязнь** f. πονηρός, зло: Мат. 5, 37; Јов. 17, 15.

Непріобщительный З. ἀκοινώνητος, који не може имати заједнице: Ст. на хвал. у Нед. Самар.

Непроходимый З. ἀδιόδευτος, непролазан: **дверь Гдня** (Богор. воскр. гл. 5).

Непроходный < **непроходьнъ** З. ἄβατος, непроходан, неприступачан: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Непщеваніе < **непъштеваниѥ** n. 1) πρόφασις, мишљење, изговор, тобожњи разлог: Марк. 12, 40; 2) ὑπόνοια, нагађање, слутња, сумња: I Тим. 6, 4.

Непщевати < **непъштевати** v. impf. **непщюю, -щюеши**, 1) ὑπολαμβάνειν, мислити: Пс. 72, 16; Дел. 2, 15; Ст. на хвал. на св. ап. П. и П.; 2) νομίζειν, сматрати, држати: I Кор. 7, 36; 3) ὑπονοεῖν, слутити, нагађати: Дел. 13, 25; 27, 27; 4) ἡγεῖσθαι, ценити, признавати: I Тим. 1, 12; Мол. у св. Лит. Вас.; Ирмол. гл. 6 п. 8 ирм. 10; 5) προφασίζεσθαι, изговарати се, извињавати се; измишљавати: **кнны ѡ грѣсѣхъ**, изговоре за грехе (Пс. 144, 4).

Неработенъ, -ый < **неработьнъ** З. ἀδούλωτος, незаробљен, слободан: **санъ** (Сл. на Г. в. на Обрез.).

Нерадити v. impf. **нераждѫ, -диши**, 1) καταφρονεῖν, не марити за нешто: **ѡ дрѹзѣхъ** (Мат. 6, 24; Лук. 16, 13); I Тим. 4, 12; презирати: **ѡ ѣдствѣ** (II Петр. 2, 10); 2) οὐ μελεῖν, не бринути се за нешто: **ѡ овцахъ** (Јов. 10, 13); 3) ἀμελεῖν, занемаривати, пренебрегавати, презирати: Јевр. 2, 3; 8, 9.

Нерадѣніе n. ἀμέλεια, безбрижност, немарност: Ном. пр. 68.

Неразвратный 3. ἀδιάστροφος, неизменљив, непоколебив: послꙋшанїе (III Мак. 3, 3).

Неразливателный 3. ἀδιάχυτος, неизливен, нерасејан: Син. у II Нед. В. п.

Неразсѣдный < нерасѣдьнъ 3. ἄῤῥηκτος, који се не може разбити, тврд: камень (Ст. на Г. в. 3 на св. Јов. Злат.).

Нерастлѣнный 3. непокварен: Кан. у Ч. погреб. млад. п. 3 т. 2; Ст. на Г. в. св. кн. Лаз.

Нерꙋкосѣчный < нерѫкосѣчьнъ 3. ἀχερότμητος, који није рукама сечен: камень (Кан. воскр. гл. 4 п. 9 ирм.).

Нерѣшимый 3. ἄλυτος, неразрешив: Ст. на Г. в. воскр. 4 гл. 4.

Несвѣдомь < несъвѣдомъ 3. ἄγνωστος, незазнан, непознат: таинство (Богор. воскр. гл. 4).

Несвѣтимый 3. ἀφεγγής, који не светли, без светлости: мракъ (Ст. гл. 8 у Ч. погр. свешт.)

Несказанъ 3. ἀνείκαστος, коме нема равна, недосежан: держава (Мол. 1 ант. на св. Лит.).

Нескверный < несквръньнъ 3. ἄσπιλος, неоскврњен, чист: II Петр. 3, 14; I Тим. 6, 14; ложе: Јевр. 13, 4.

Неслитенъ < несълитьнъ 3. ἀσύγχυτος, који се не може слити, непомешан: къ неслитномъ соединенїи воплощаемь (Богор. воскр. гл. 4).

Неслїѧнный 3. в. неслитенъ: Сјед. богор. на Божић; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Несмысленъ, -ый < несъмысльнъ 3. ἀνόητος, луд, безуман: Лук. 24, 25; ἄφρων, неразуман: II Кор. 12, 11; Еф. 5, 17.

Несмѣсный < несъмѣсьнъ 3. ἄμικτος, који се не може смешати, несмешан: едино и несмѣсно ѿ Троицы божество (Сјед. воскр. 2 гл. 3 богор.).

Несогласенъ < несъгласьнъ 3. ἀσύμφωνος, несложан: Дел. 28, 25.

Несредственнѡ adv. ἀμέσως, непосредно, блиско: Ст. на лит. на св. Три Јер.

Несса јевр., јастреб: Јов. 39, 13.

Нестарѣемый < нестарѣѥмъ, ἀγήραος, који не стари, који не подлежи старењу, увек млад, непролазан: животъ (Ст. на лит. на Срет.); слава: Кан. у Ч. погр. свешт. п. 9 Сл.

Нестарѣти v. impf. -рѣю, -рѣеши, ἀγηρᾶναι, не старити, бити вечан: нестарѣющее блаженство, вечно бл. (Самогл. гл. 4 у Ч. погреб.); покой: Ст. на стих. богор. на св. Три Јер.

Нестерпимый < несътръпимъ 3 ἀφόρητος, несносан: Кан. воскр. гл. 3 п. 8 ирм. и гл. 7 п. 9 ирм.

Нестроенїе n. ἀκαταστασία, буна: Лук. 21, 9; немир, неслога: Јак. 3, 16; неуређено стање, беспоредак, растројство: I Кор. 14, 33; бука: II Кор. 6, 5.

Нестѧжанїе < несътѧжаниѥ n. ἀκτημοσύνη, paupertas, сиромаштво *(Микл.)*.

Несꙋмѣнный < несоумьнѣнъ 3. ἀνυπόκριτος, непритворан, нелицемеран, искрен: Јак. 3, 17.

Несытный < несытьнъ 3. ἀκόρεσθος, несит; нечист, прљав: грѣхъ (Син. у Нед. блуд. с.); нравъ: Сл. на Г. в. на В. четврт.

Несытый < несытъ 3. ἀκόρεστος, несит, ненасићен: Троп. Вел. четврт.

Несѣкомый 3. ἀκρότομος, који се не може сећи, делити; тврд: Сл. на блаж. воскр. гл. 7; несѣкомаѧ гора, Пресвета Дјева: Ст. на блаж. воскр. гл. 3 богор.; ἀλόξευτος: Кан. воскр. гл. 4 п. 9 ирм.

Нетлѣніе n. ἀφθαρσία, нераспадљивост, непролазност, непропадљивост, чистота: I Кор. 15 54; Ст. на блаж. воскр. гл. 8; Кан. Пасхе п. 3 ирм.; Мол. за огл. у св. Лит. Злат.

Нетлѣненъ, -ый 3. 1) ἄφθαρτος, који не подлежи трухљењу, не распадљив: I Кор. 15, 52; вечан: царствіе (Јект. у Ч. Кршт.); нетлѣненъ сотворѧюсѧ, ἀφθαυτοποιοῦμαι: Кан. за прич. п. 8 т. на Сл.; 2) ἀκήρατος, непомешан, чист: свѣтъ (Мол. пред јев. на св. Лит.); длань: Кан на Благов. п. 4 ирм.

Нетопырь m. νυκτόπερος, слепи миш: Ис. 2, 20.

Нетѧгъ 3. ἀεργός, piger, лен, нерадин: Прол.

Не оу, οὔπω, још не: Јевр. 2, 8.

Неѹвѧдаемь, -ый < неоувѧдаемъ 3. ἀμάραντος, неувели: I Петр. 1, 4; 5, 4.

Неѹдобенъ < неоудобьнъ 3. δύσκολος, незгодан, досадан, мрзак, тежак *(Микл.)*.

Неѹдобовосходимый 3. δυσανάβατος, на кога се тешко може успети, попети, недостижан: высота (Ак. Бог. ик. 1).

Неѹдобозримый 3. δυσθεώρητος, који се тешко може догледати, недогледан: глѹбина (Ак. Бог. ик. 1).

Неѹдобоносимый 3. δυσβάστακτος, који се тешко да носити, незгодан за ношење: тѧжесть (Сл. на хвал. у Нед. расл.).

Неѹдобопокоривый 3. који се тешко може покорити, свладати, непокоран, упоран: тѣло же н. броздами воздержаніѧ ѡбѹздавъ (Ст. на лит. св. Сави).

Неѹдобопріѧтеленъ 3. δυσπαράδεκτος, који се тешко може схватити, несхватљив: Ак. Бог. конд. 2.

Неѹдобосчислѧемый 3. οὐκ εὐαρίθμητος, који се не може лако избројити: Син. у II Нед. В. п.

Неѹдоботерпимый 3. δυσκάθεκτος, кога је тешко зауздати, несносан: досада (Кан. Дух. п. 3 ирм.).

Неѹдобство < неоудобьство n. δυσχερέια, нелагодност, тешкоћа, неприлика, досада: Ст. на хвал. 4 на св. ап. П. и П.; Кан. Богор. п. 4 т. богор.

Неѹдобь adv. δυσκόλως, трудно, тешко: богатый внидетъ въ цр҃твіе нб҃ное (Мат. 19, 23; Марк. 10, 23. 24).

Неѹклонный < неоуклоньнъ 3. ἀκλινής, који се не нагиње, чврст, тврд: Јевр. 10, 23.

Неѹмытный < неоумытьнъ 3. ἀδέκαστος, непоткупљив, непристрастан: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Неѹстроенъ < неоустроенъ 3. ἀκατάστατος, несталан, непостојан: Јак. 1, 8.

Неѹсыпаемь, -ый < неоусыпаемъ 3. part. praes. pass. од неѹсыпати, ἀκοίμητος, који никада не спава: око (Кан. у Ч. погреб. свешт. п. 1 т. богор.); червь: Ч. погреб. свешт. ик. 11; ѱалтырь, који се чита дању и ноћу без прекидања.

Неꙋсыпаніе n. αὔπνον, неспавање, бдење: Троп. гл. 8 на Вел. повеч.

Неꙋсыпающь, -и, -е; -їй 3. part. praes. act. од **неꙋсыпати**, ἀκοίμητος, који не спава, неуморан: **въ молитвахъ** (Конд. Усп. Богор.).

Нехлака f. ἔγκυος, gravida, бременита, трудна *(Микл.)*.

Неꙋсыпный < **неоусыпьнъ** 3. в. **неꙋсыпаемь**: Сл. сјед. на св. влмч. Прок.

Нечадствовати < **нечадьствовати** v. impf. **-ствꙋю, -ствꙋеши**, ἀτεκνοῦναι, немати деце, бити неплодан: **нечадствовавшаѧ оутроба**: Кан. Дух. п. 3 ирм.

Нечаемъ < **нечаемъ** 3, ἀπορούμενος, збуњен, у неприлици: II Кор. 4, 8.

Нечаѧніе < **нечаѧніе** n. ἀπορία, очајање, неизвесност, недоумица, страх: Лук. 21, 25; Еф. 4, 19.

Нечествовати < **нечьствовати** v. impf. **-ствꙋю, -ствꙋеши**, ἀσεβεῖν, бити безбожан, безбожно поступати, грешити: II Петр. 2, 5. 6; Јуд. 1, 15.

Нечестивъ, -ый < **нечьстивъ** 3. ἀσεβής, безбожан: I Тим. 1, 9.

Нечестіе < **нечьстие** n. ἀσέβεια, безбожност: Јуд. 1, 15. 16. 18; Тит. 2, 12.

Нечꙋвственный < **нечоувьствьнъ** 3. αἰσθανόμενος, неосетљив: Ст. на Г. в. у среду цветну.

Нешвенъ, -ый < **нешьвенъ** 3. ἄρραφος, нешивен *(Микл.)*.

Нещадно < **нештадно** adv. ἀποτόμως, непоштедно, без штеђења, строго: Тит 1, 13.

Неѡбиноватисѧ v. impf. **-нꙋюсѧ, -нꙋешисѧ**, libere loqui, не устручавати се, слободно, смело, отворено говорити: **неѡбинꙋѧсѧ** (παῤῥησίᾳ) **рцы всѧ елика содѣлалъ еси** (Ч. Испов.).

Неѡбиновенный 3. ἀπαραλόγιστος, који се не да варати: **сꙋдїѧ** (Син. у Суб. месоп.).

Неѡбꙋреваемый < **необоурѥваемъ** 3. ἀχείματος, који није од буре гоњен, тих: Ст. на Г. в. воскр. гл. 5; **пристанище**: Богор. воскр. гл. 5.

Неѡбѧтный 3. који се не може обухватити: Ст. на хвал. у Нед. св. от.

Неѡпальный < **неопальнъ** 3. ἄφλεκτος, несагорив, неспаљен: **небошественникъ** (Ст. на лит. на Преобр.); **кꙋпина**: Кан. воскр. гл. 7 п. 8 ирм.

Неѡписанный 3. ἀπερίγραπτος, неописан, несхватљив, непојмљив: Сјед. воскр. гл. 3 богор.; **слово отчее**: Конд. у I Нед. В. п.

Неѿемлемый < **неотемлѥмъ** и **неотъѥмлѥмъ** 3. part. praes. pass. сл. обл. од **неѿимати**, ἀναφαίρετος, који се не може одузети, отети: **наслѣдїе** (Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.); **миръ**: Мол. у св. Лит. Вас.; **ѡсвѧщеніе**: Мол. у св. Лит. пређ.; **дарованіе**: Мол. при благ. грожђа на Преобр.

Неѿметный < **неотъметьнъ** 3. ἀδιαβλήτος, неодбачен: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Неѧсыть < **неѧсыть** f. πελεκάν, пеликан, гем, ноћна птица грабљивица која живи поред воде и храни своје младе рибом и водом коју чува у своме мехурићу под гушом. Отуда се причало да пеликан храни своје младе својом крвљу, због

чега се сматрао за символ материнске љубави *(Дјач.)*: Оуподобихсѧ неѧсыти пꙋстынѣй (Пс. 101, 7).

Неѧтовѣріе < неѧтовѣрие n. ἀπιστία, невера, невероватност: Прол.

Нивочтоже adv. εἰς οὐδὲν, ниушто, низашто: Сл. на Г. в. у IV Нед. В. п.

Ниже partic. οὐδὲ, нити: Мат. 23, 10.

Низбореніе < низборіение n. prostratio, destructio, уништавање, рушење: Прол.

Низверженный < низвръженъ 3. part. praet. pass. сл. обл. од низврещи, κατεῤῥαγμένος, збачен, понижен: Мол. у Ч. Јелеосв.

Низвестисѧ v. pf. -ведꙋсѧ, -дешисѧ, καταβιβάζεσθαι, водити доле; срушити се, стропоштати се: до ада (Лук. 10, 15).

Низвратити v. pf. -вращꙋ, -тиши, καταστρέψαι, оборити, разрушити, разорити, затрти: I Мојс. 13, 10.

Низвращати v. impf. -щаю, -щаеши, καταστρέψαι, рушити, обарати, разоравати: Ст. на Г. в. у IV Нед. В. п.

Низврещи < низврѣшти v. pf. -вергꙋ, -вержеши, καταβάλλειν, збацити, оборити: Апок. 12, 9.

Низвѣсити v. pf. низвѣшꙋ, -сиши, καθιέναι, спустити: Лук. 5, 19; Дел. 27, 30.

Низлагати v. impf. -лагаю, -гаеши, καταβάλλειν, збацивати: II Кор. 4, 9; обарати: Стат. на В. суб. II ст. 116.

Низложитель m. καθαιρέτης, победник: Сл. на Г. в. у Нед. св. от. 11 окт.

Низложити v. pf. -ложꙋ, -жиши, καθαιρεῖν, срушити, збацити: сїлныѧ со престолъ (Лук. 1, 52); гордыню: Троп. св. Дим.; καταβάλλειν, збацити: Апок. 12, 10. 13; Конд. св. Прок.; κατευνάζειν, успавати, утишати: ратникωвъ дерзωсти (Конд. Бесребр.).

Низпаденіе n. κατάπτωσις, обарање: Ак. Бог. ик. 6; Ст. на хвал. на св. Три Јер.

Низпꙋстити < ниспоустити v. pf. -пꙋщꙋ, -стиши, χαλᾶν, спустити: Дел. 27, 17.

Низпꙋщати < ниспоуштати v. impf. -щаю, -щаеши, καθιέναι, спуштати: Дел. 11, 5.

Низринꙋти < низринѫти v. pf. -ринꙋ, -ринеши, κατακρημνίζειν, сурвати, стрмоглавити: Лук. 4, 29.

Низꙋ adv. κάτω, ниско, доле: V Мојс. 28, 43; Мат. 4, 6.

Низꙋмѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, ἰλιγγιᾶν, посртати, спотицати се, не знати, не умети: низꙋмѣваетъ же оумъ всѧкъ твое рождество разꙋмѣти, не уме сваки ум да разуме Твоје рођење (Кан, Дух. п. 9 ирм.).

Низꙋплѣжный < низоуплѣжьнъ 3. χαμερπής, abiectus, који гмиже по земљи, пузавац: Прол.

Никакоже adv. μηδαμῶς, никако: Дел. 10, 14.

Никогдаже adv. οὐδέποτε, никада: Мат. 26, 33; Јевр. 10, 1.

Николиже adv. οὐδέποτε, никада: Мат. 7, 23; μηκέτι, не више, не дуже: Мат. 21, 19; πώποτε, икад, игда, још; још никад: Лук. 19, 30.

Никтоже pron. οὐδεὶς, μηδείς, нико, ниједан: Мат. 6, 24.

Нисанъ m. јевр., први месец јудејски, који делимично одговара нашем марту *(Дјач.)*.

Нить f. σπαρτίον, конопац, танко уже, конац, петља: I Мојс. 14, 23.

Ницъ 1) adj, πρηνής, нагнута лица, напред нагнут, стрмоглављен, обешен: и ницъ бывъ просѣдеся посредѣ, и обесивши се пуче посреди (Дел. 1, 18); 2) adv. на лице, ничице: паде ницъ при ногȣ̂ егѡ (Лук. 17, 16; I Кор. 14, 15); ницы, ἐπὶ πρόσωπον, на лица: падоша (Мат. 17, 16).

Ничтоже adv. οὐδαμῶς, οὐδὲν, ништа: Мат. 10, 26; Лук. 12, 2.

Нищелюбецъ < ништелюбьць m. φιλόπτωχος, који воли сиротињу: Стат. на В. суб. I ст. 65.

Нищета < ништста f. πτωχεία, сиротиња, сиромаштво: Пс. 87, 102; II Кор. 8, 2. 9; Апок. 2, 9.

Нищетствовати < ништстьствовати v. impf. -ствȣю, -ствȣеши, πένεσθαι, бити сиромах, сиротовати: III Мојс. 25, 35.

Нищь, -їй < ништь 3. πτωχός, сиромашан: Пс. 87, 16; дȣхомъ, смирен: Мат. 5, 3; Лук. 6, 20.

Нїтро n. νίτρον, салитра: Јер. 2, 22.

Новомѣсячїе < новомѣсячие n. νουμηνία, нов месец, младина: Кол. 2, 16. По закону Мојсијеву (II Мојс. 40, 2) установљен је у први дан свакога месеца празник када се, по IV Мојс. 28, 11, приносила Богу жртва и то, по IV Мојс. 10, 10, два млада вола, један ован и седам једногодишњих јагањаца *(Дјач.)*. Тај се дан објављивао трубом: вострȣбите въ новомѣсячїи трȣбою, во благознаменитый день праздника вашегѡ (Пс. 80, 4); ἀρχιμηνία: Ном. пр. 23.

Новопресѣщи < новопрѣсѣшти v. pf. -пресѣкȣ, -сѣчеши, καινοτομεῖν, изврнути, преокренути, преобразити: тѣмже и естества новопресѣче, διὸ καὶ φύσεις ἐκαινοτόμησεν, зато и природу (законе природе) преобрази (Ст. на стих. воскр. гл. 1).

Новосїятель m. νεολαμπής, који је недавно, поново просијао светошћу, ново светило: Прол.

Ноготь < ногъть f. ὄνυξ, 1) нокат, шапа, копито; 2) врста писаљке, оштре као нокат: на ногти адамантовѣ (Јер. 17, 1).

Ножъ m. μάχαιρα, нож, мач: Суд. 19, 29; ножи каменны ѿ камене острагѡ (Ис. Нав. 5, 23); Мат. 26, 51. 52; Јов. 18, 11.

Ночвица f. σκαφιδοπούλιον, наћвице, коританце: Ном. пр. 200.

Нощва f. σκάφη, каца, валов, здела, корито: Дан. 14, 33.

Нощеденство < ноштсдьньство n. νυχθήμερον, време од 24 сахата, дан и ноћ: Ч. Испов.; Син. на В. четвр. и на Ускрс.

Нощный < ноштьнъ 3. νυκτός, νύκτερος, ноћни: Марк. 6, 48; Лук. 2, 8; Дел. 18, 9; вранъ, νυκτικόραξ, буљина: Пс. 101, 7; поприще, цела ноћ: Мол. св. В. В. на Вел. повеч. и Дух. веч.

Нощь < ношть f. νύξ, ноћ: Лук. 2, 37.

Нравоȣченїе < правооучение n. morum doctrina, морална поука *(Микл.)*.

Нравъ m. 1) τρόπος, природа, нарав, обичај: Јевр. 13, 5; Ст. на блаж. на Прен. м. св. Ник.; 2) γνώμη, мишљење, расположење срца: сребролюбивый (Ст. на блаж. св. Спир. чуд.); не-

сытный: Сл. на Г. в. на В. четврт.

Нꙋдити < поудити v. pf. нꙋждꙋ, -диши, ἀναγάζειν, присиљавати, принуђавати, терати, гонити: Гал. 6, 12; -сѧ, βιάζεσθαι, силом узети, освојити, на силу узимати: царствїе нб҃ное нꙋдитсѧ (Мат. 11, 12); Лук. 16, 16.

Нꙋжда < поужда f. 1) ἀνάγκη, потреба: I Цар. 22, 2; нꙋжда бо есть прїити соблазнωмъ (Мат. 18, 7); невоља: нꙋжда бо ми належитъ (I Кор. 9, 16); 2) βία, сила: кормило же развивашесѧ ѿ нꙋжды волнъ (Дел. 27, 41); насиље: приведе ихъ не съ нꙋждею (Дел. 5, 26).

Нꙋждати < поуждати v. impf. нꙋждаю, -ждаеши, παραβιάζειν, присиљавати, принуђавати; задржавати: Лук. 24, 29; -сѧ, ἐκβιάζεσθαι, чинити насиље: и нꙋждахꙋсѧ ищꙋщїи дꙋшꙋ мою (Пс. 37, 13).

Нꙋждникъ < поуждьникъ m. βιαστής, силеџија, силовит човек: Мат. 11, 12.

Нꙋмїй m. лат., nummus, новац, новци: Прол.

Нꙋнъ четрнаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 14; 2, 14; 3, 40; 4, 14.

Нынѣ adv. νῦν, сада: Мат. 3, 15 и др.

Нынѣшнїй < нынѣшьнъ 3. ὁ νῦν, садашњи: II Петр. 3, 7.

Нырище < нырище n. οἰκόπεδον, двориште, пребивалиште; развалине од куће, зидине: Пс. 101, 7.

Нѣдро n. κόλπος, недро, прса, наручја: возми и҆хъ въ нѣдра твоѧ҆, ꙗкоже доилица носитъ дωимыѧ (IV Мојс. 11, 12); загрљај, наручје: и нѣдра своегω рꙋкωѧти собираѧй (Пс. 128, 7); 2) залив: нѣдро же нѣкое оусмотрѣша (Дел. 27, 39).

Нѣкоторїй 3. pron., рус., τίς, некоји: I Тим. 2, 18.

Нѣчто < нѣчьто pron., τὶ, нешто: Мат. 5, 23; Лук. 7, 40.

Нωкїдъ m. νωκήδ, богат стоком: IV Цар. 3, 4.

Нѧ acc. pl. од pron. онъ.

О

О шеснаесто слово у црквенослов. азбуци, зове се онъ; као цифра ·ѻ· = 70.

Обаполы (оба полы) ἐντεύθεν, ἐκατέρωθεν, с обе стране: Апок. 22, 2; Кан. на Воздв. ч. К. п. 1 ирм.

Обаче adv. πλήν, међутим, уосталом: Мат. 26, 39; μέντοι, ипак, но: Јов. 20, 5; ἀλλὰ, него, али: II Кор. 4, 16; ὅμως, ипак, опет, уза све то: I Кор. 14, 7.

Обоюдꙋ < обоѭдоу adv. ἐκατέρωθεν, с обе стране: мечь обоюдꙋ остръ; δίστομος: Пс. 149, 6; Јевр. 4, 12; Апок. 1, 16; изωщренъ: Апок. 2, 12; у оба случаја, при свему томе: и пребываеши обоюдꙋ естествомъ дѣва (Кан. св. Андр. крит. п. 4 богор.).

Образъ m. в. ωбразъ.

Овогда < овъгда adv. πότε, некада, негда: II Цар. 11, 25.

Овощїе < овоштие n. воће: Уч. изв.

Овощь < овошть f. ὀπώρα, плод: похотей дꙋши (Апок. 18, 14).

Овча < овьча n. πρόβατον, овца: Дел. 8, 32.

Овъ 3. pron. ὁ, ἡ, τὸ, овај, други: Мат. 13, 4; овъ оубѡ — овъ же, ὁ μὲν — ὁ δὲ = један — други: овъ оубѡ алчетъ, овъ же оупиваетсѧ (I Кор. 11, 21); Егзап. 2 богор.; ово оубѡ — ово же, τὰ μὲν — τὰ δὲ, то — то, с једне стране — — с друге стране: Прем. 17, 14; овы оубѡ апⷭ҇лы, овы же пророки . . . (Еф. 4, 11).

Огневидный < огнєвидьнъ 3. πυροειδής, који има облик огња, који изгледа као огањ, сличан огњу *(Вост.)*.

Огневица < огнєвица f. πυρετός, грозница: V Мојс. 28, 22; Син. у пет. Светле седм.

Огнегорѧщїй 3. огњени, ватрени: столпъ (Прем. Сол. 18, 3).

Огнедохновенный < огнєдъхновьнъ 3. πυριπνόος, задахнут пламеном ревношћу: Кан. св. ап. п. 8 т. 1; Ст. на стих. на св. Три Јер.; који дише огњем злобе: прещенїе (Слов. Имп. ак.).

Огнедꙋхновенный < огнєдоухновьнъ 3. πυριπνόος, који је послан од Св. Духа у виду огња: прїимите дꙋха росꙋ (Кан. на Дух. п. 5 ирм.); Син. у II Нед. В. п.

Огнедыхательный 3. испуњен гневом, јарошћу: дерзость (III Мак. 6, 31).

Огнезрачный < огнєзрачьнъ 3. πυριμόρφος, који има лице као огањ, светао као огањ: престолъ (Ст. на блаж. воскр. гл. 2); Троп. на Обрез.; Ст. на хвал. богор. на св. Ник.

Огнеколесничникъ < огнєколєсьничьникъ m. ἐμπυροσταρματηλάτης, који се вози, који је узнесен са са земље на ватреним колима: Илїа (Ст. на лит. на Преобр.).

Огнеметница < огнємєтьница f. πυροβόλος, ратно оруђе којим се бацала ватра на здања: I Мак. 6, 51.

Огненноѧзычнѡ adv. као огнени језици који су сишли на апостоле (Слов. Имп. ак.).

Огненеѡпальный 3. πυράφλεκτος, који се не може спалити огњем: кꙋпина (Кан. на Рожд. Бог. п. 7 ирм.)

Огнепалимый 3. πυρπολούμενος, запаљен: кꙋпина (Кан. воскр. гл. 1 п. 9 ирм.).

Огнепальный < огнєпальнъ 3. πυρίφλεκτος, огњен, ватрен: любовь (Ст. на Г. в. 3 на св. Пант.); пещь: Кан воскр. гл. 7 п. 7 ирм.

Огненосный < огнєносьнъ 3. πυρφόρος, који носи, садржи у себи огањ: трꙋсъ (Јова 41, 20).

Огнеросный < огнєросьнъ 3. πυρένδροσος, који садржи у себи огањ и росу, који претвара огањ у росу, који излива росу из ватре, који расхлађује огањ: пещь (Ирмол. гл. 1 п. 8 ирм. 22).

Огнесїѧнный 3. који сија као ватра: столпъ (Слов. Имп. ак.).

Огнеслꙋженїе n служење, клањање огњу: разори церковь огнеслꙋженїѧ (Прол.).

Огнеѡбразный < огнєобразьнъ 3. в. огнезрачный: престолъ (Ст. на блаж. воскр. гл. 5 богор.).

Огнь m. 1) πῦρ, огањ, ватра: вѣчный (Мат. 18, 3; 25, 41); неꙋгасающїй: Марк. 9, 43—49; Лук. 3, 17; 2) πυρετός, грозница: и

ѡстави ю огнь (Мат, 8, 15; Марк. 1, 31; Лук, 4, 39); Дел. 28, 8; 3) ἀνθρακία, жеравица: огнь лежащь.. (Јов. 21, 9); 4) πυρά, ломача: и возложившꙋ на огнь (Дел. 28, 3).

Одигитрїѧ f. грч., (од ὁδιγεῖν, показивати пут), путевођа. Овако се назива икона Пресвете Богородице, коју је живописао св. ап. и јев. Лука. Њу је послала царица Јевдокија царици Пулхерији која ју је поставила у саборноме храму цариградском. *(Дјач.)*.

Одръ m. κλίνη, постеља, носиљка: Мат. 9, 2; Лук. 5, 18; κράββατος, кревет: Марк. 6, 55.

Окно n. θυρίς, прозор: Дел. 20, 9.

Окомгновенїе < **окомьгновение** n. σπουδή, брзина, трен ока, миг: Плач Јер. 4, 6.

Оконце < **окьньце** n. в. **окно**: II Кор 11, 32.

Окринъ m. λέκανη, чаша: Суд. 6, 38.

Окройница f. ἱμάτιον, горња хаљина *(Вост.)*.

Окроченїе n. κύκλωσις, окруживање, опасивање, опкољавање *(Микл.)*.

Оловолей < **оловолѣй** m. μολυβδοχύτης, врачар који лије олово: Ном. пр. 13.

Онагръ m. грч., дивљи магарац: Пс. 103, 11.

Онгїѧ < **онъгиꙗ** f. οὐγκία, uncia, дванаестина једне целине и то 1) као новац: дванаестина аса, римскога новца који је тежио 1 фунту а делио се на 12 унција које су се звале duodecima pars assis; 2) као утег, мера за тежину: unca, два лота или 70 грама *(Жепић)*: онгїѧ икры (Тип. у суб. св. Лаз.).

Ондѣ < **онъдѣ** adv. ἐκεῖ, тамо: се здѣ или се ондѣ (Мат. 24, 23; Лук. 17, 21).

Онокентавра f. (ὄνος καὶ ταῦρος) животиња која има облик мајмуна без репа: змај *(Данич.)*: Ис. 13, 22.

Онсица < **онъсица** f. ὁ δεῖνα, неки, тај и тај: идите ко градъ ко онсицѣ, к томе и томе (Мат. 26, 18; Син. на В. ср.).

Онсїй < **онъсь** pron. ὁ δεῖνα, quidam, неки: жидовинъ (Прол.).

Опаничїе n. παροψίς, patina, зделица: Прол.

Опꙋхленїе < **опоухлениѥ** n. ὀγκώσις, надувеност, натеклина: Син. у пет. Светле седм.

Орꙋжехранилище < **оружехранилиште** n. ὁπλοφυλάκιον, место где се чувало оружје; ризница *(Данич.)*: III Цар. 14, 28.

Орꙋжехранительница f. в. **-хранилище**: II Парал. 12, 11.

Орꙋжный < **оружьнъ** 3. τῆς μαχαίρις, који је од мача, од ножа; који је причињен, задан од оружја: иже иматъ ꙗзвꙋ орꙋжнꙋю (Апок. 13, 14).

Осель, ослѧ, осле < **осьль, ослꙗ, ослѥ** adj. poss. τοῦ ὄνου, asini, магарећи: на жребѧти осли, на магарету (Јов. 12, 15).

Ослѧтогоненїе < **осьлатогонениѥ** n. ὀνηλασία, терање магарца на пашу: Син. у I Нед. В. п.

Основанїе n. βάσις, основ, темељ: Конд. св. В. В.; κρηπίς, основ: Троп. св. Ил.; Сјед. на Воздв. ч. К. В. ѡснованїе.

Особь adv. в. **ѡсобь**: Марк. 9, 2.

Острее, острїе < **остриѥ** n. στόμα, оштрица: I Мојс. 34, 26; Лук. 21, 24; Јевр. 11, 34.

Острогъ m. παρεμβολή, опкоп: Јер. 32, 2; Лук. 19, 43.

Острожелчїе < **острожлъчиѥ** n. ὀξυχολία, iracundia, гнев, јарост: Прол.

Остръ, -ый 3. 1) ὀξύς, оштар: серпъ (Апок. 14, 14. 17. 18); 2) τραχύς, нераван, храпав: и острїи въ пꙋти̂ гла̂дки (Лук. 3, 5).

Отай adv. κρυφῇ, тајно: Еф. 5, 12; κρυφὰ, скривено: Ном. пр. 109. В. ѡтай.

Отеческїй < **отьчьскъ** 3. πατρικός, отачки, очински: нѣдра (Ст. на хвал. воскр. гл. 4).

Отечь, отча, отче < **отьчь** adj. πατρός, очин: волю отчꙋ (Мат. 21, 31); во славѣ отчей (Лук. 9, 26); πατρικός, очински: нѣдра (Кан. воскр. гл. 7 п. 4 ирм.).

Отроковица f. 1) τὸ παιδίον, ἡ παῖς, девојчица од 7 до 15 година: Марк. 5, 39—41; Лук. 8, 51. 54; 2) παιδίσκη, робиња, слушкиња: Дел. 12, 13; 16, 16.

Отрокородїе n. в. чадородїе: Прол.

Отрокотворный 3. који рађа децу: Прол.

Отрокъ m. ὁ παῖς, 1) младић, дечко од 7 до 15 година: Іисꙋсъ (Лук. 2, 43); Дел. 20, 12; 2) слуга: Мат. 8, 6; Лук. 1, 54; 3) дворски слуга (Фараонов): I Мојс. 40, 20.

Отроча < **отроча** n. παιδίον, дете, дечак, младенац: Мат. 2, 8; Лук. 11, 59.

Отрочищъ < **отроучишть** m. παιδίον, παιδάριον, дете, малишан, момчић: Лук. 7, 32; Јов. 6, 9.

Офїомахъ m. грч., (који се бори са змијама), врста гуштера који напада на змију: III Мојс. 11, 22.

П

П седамнаесто слово у црквенослов. азбуци, зове се покой; као цифра ·ӥ· = 80.

Пагꙋба < **пагоуба** f. 1) ἀπώλεια, погибао, несрећа, пропаст: Мат. 17, 13; сынъ пагꙋбы: Син. у Нед. мес.; Сл. на Г. в. на В. четврт.; 2) λοιμός, помор: Мат. 24, 7; Лук. 21, 11.

Пагꙋбный < **пагоубьнъ** 3. ὀλέθριος, опасан, шкодљив: Ст. на хвал. у Нед. св. от.

Пагꙋбородный < **пагоубородьнъ** 3. perniciosus, који рађа погибао, рђав, шкодљив: киченїе (Прол.).

Падежъ m. в. паденїе: паде къ земли падежемъ лютимъ (Прол.).

Паденїе n. 1) πτῶσις, падање, пад: Лук. 2, 34; 2) παράπτωμα, погрешка: Рим. 11, 11; 3) πτῶμα, рушевина; труп: Пс. 109, 6.

Пажить f. νομή, паша: I Мојс. 47, 4; Пс. 73, 1; 94, 7; 99, 3; Јов. 10, 9; Ст. на стих. на Обр.

Паздеръ m. λινοκαλάμη, влат, сноп од лана: Ис. Нав. 2, 6.

Пазнокть < **пазногъть** f. ὁπλή, папак, нокат, копито: III Мојс. 11, 3; Пс. 68, 32.

Паки < пакы adv. πάλιν, опет: Мат. 4, 7. 8 и др.; с друге стране, напротив: Гал. 5, 3.

Пакибытїе < пакыбытиє n. παλιγγενεσία, нови живот, препорођење: Мат. 19, 28; Тит 3, 5; Мол. за огл. у св. Лит. Злат.; Кан. Бож. п. 9 прип. 4.

Пакостникъ < пакостьникъ m. 1) σκόλοψ, трн, жалац: II Кор. 12, 7; 2) βλαβερός, шкодљив, погубан; τύραννος, тиран, силник *(Микл.)*.

Пакость f. 1) κόλαφος, κολάφισμα, укор, увреда; ћушка; пакωсти дѣѧти, κολαφίζειν, ћушати: Мат. 26, 67; II Кор. 12, 7; 2) ἐπιπλήξης, укор: старцꙋ не твори пакости, старца не карај (I Тим. 5, 1); 3) ἐνόχλημα, штета: Јевр. 12, 15; 4) ἀδίκημα, повреда: Апок. 9, 19.

Палата f. παλάτιον, палата, дворац: сꙋдебнаѧ, ἀκροατήριον, судска дворана (Дел. 25, 23).

Палестра f. παλαίστρα, арена, место где су се бориле атлете: II Мак. 4, 14.

Палица f. 1) ῥάβδος, а) палица: Јер. 48, 17; прут: I Кор. 4, 21; б) штап, батина: II Кор. 11, 25; 2) βακτηρία, а) архијерејска штака: I Цар. 17, 40; б) свештеничка одежда у облику четвороугаонога платна које архијереј (или одликовани њоме свештеник) веша о десно бедро за појас, а разликује се од набедреника у томе што има облик квадрата, док је набедреник у облику правокутника. Иначе има, као и набедреник, символички значај духовнога мача којим архијереј треба да буде наоружан противу јереси и заблуда. В. набедренникъ.

Паличникъ < палиѵьникъ m. ῥαβδοῦχος, viator, lictor, слуга који је пред римским трибуном носио снопић шиба (fasces), пандур: Дел. 16, 35. 38.

Памѧтливъ < памѧтьливъ 3. μνήμων, који памти, који има добро памћење *(Вост.)*.

Памѧтозлобїе < памѧтозлобиє n. μνησικακία, злопамћење: Ном. пр. 24.

Памѧтописанїе n. ὑπομνηματισμός, хроника, мемоар: II Мак. 2, 13.

Памѧтописецъ < памѧтописьць m. ὑπομνηματόγραφος, хроничар, канцелар, паметар: Ис. 36, 3. 22.

Памѧтствовати < памѧтьствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, μνημονεύειν, сећати се, опомињати се: Јевр. 11, 22; памтити: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Памѧть < памѧть f. 1) μνημόσυνον, спомен, успомена: Мат. 26, 13; Марк. 14, 9; Дел. 10, 4; Троп. 2 по свјет. у I Нед. В. п.; 2) μνήμη, μνεία, сећање, помен: Рим. 1, 9; Филиб. 1, 3; I Сол. 3, 6; II Тим. 1, 3; Филим. 1, 4; II Петр. 1, 15.

Панагиръ m. πανήγυρις. publica celebritas, јавна скупштина, збор, (н. пр. код олимпијских игара), народна светковина, свеопште празновање; nundinae, недељни сајам, вашар *(Микл.)*.

Панагїаръ < панагиѧрь m. грч., vas ecclesiasticum, тањирић на који се полаже панагија т. ј. просфора у част Пресвете Богородице: Тип.

Панагїѧ f. παναγία (εἰκών), свесвета, 1) иконица Спаситеља или Богородице (од злата, сребра, емаља или др.) коју архијереј носи на прсима; 2) просфора која се узноси у част Пресвете Богородице: Тип.

Пандокъ m. грч., који све прима, гостионичар: Прол.

Панигѵрикъ < **панигѵрикъ** m. грч., похвална беседа у част светога *(Микл.; Старч.)*.

Паникандило n. πολυκάνδηλος, свећњак са више свећа (Ibid.)

Панихида f. παννυχίς (од πᾶς = цео, νύξ = ноћ, ἄδω = певам) свеноћно служење уопште, а напосе за умрле; парастос *(Дјач.)*.

Панѳиръ < **панъѳиръ** m. грч., лав: Ос. 13, 7.

Паперть < **папрътъ** f. (од pars + aperta), πρόθυρα, откривен део старог хришћ. храма који се звао пронаос, притвор, припрата: Прол.

Параекклисїархъ < **параекклисиѧръхъ** m. грч., црквењак који пали свеће и кандила у цркви: Тип.

Параклисъ m. грч., 1) усрдна молитва н. пр. Пресв. Богородици: 2) нарочити споредни олтар у част »Похвале Богородици« као н. пр. у Успенском храму у Москви *(Дјач.)*.

Параклитъ m. грч., утешитељ, Дух Свети (Слов. Имп. ак.).

Параманъ и **парамандъ** m. παράμανδυ, четвороугаоно платно са сликом крста, трске и копља и са врпцама прошивеним на угловима. Носе га монаси на плећима као символ бремена Христова које су узели на своја плећа ради обуздавања својих телесних жеља *(Митр. — Мирк.*, III, 167). В. **аналавъ**.

Парамонаръ < **парамонарь** m. грч., пономар, клирик који је у старој Цркви пазио на ред и чистоту у храму, палио и гасио свеће и кандила, спремао просфоре и вино за проскомидију, ватру и тамјан за кадионицу итд. У Типику се назива и **параекклисїархъ** и **кандилобжигатель**. Данас у храмовима врше те послове *црквењаци*.

Пардалей < **паръдалъ** m. πάρδαλις, рис: П. н. песм. 4, 8.

Пардъ m. πάρδος, рис. Прем. Сир. 28, 26.

Паремїѧ f. μαροιμία, 1) речца, пословица; 2) прича: Прем. Сир. 47, 19; 3) одељци из Св. писма који се читају на вечерњу уочи празника са полијелејем и бденијем, на великопосним часовима (VI), вечерњима и т. д.

Паренїе n. πτήσις, лет: птенца преходѧщагѡ (Троп. гл. 2. у Ч. погр. свешт.).

Пародокъ < **пародъкъ** m. ὄμφαξ, незрело грожђе: Јез. 18, 4.

Парѹсїѧ < **пароусиѧ** f. грч., 1) liturgia sollemnior, свечапо архијерејско богослужење *(Микл.; Дјач.)*; 2) помен мртвима на вечерњу, јутрењу, и литургији после сугубе јектеније у недељне и празничне дане кроз целу једну годину дана, за који се у бившој Карл. митрополији плаћало, по Рескрипту од 10 авг. 1868 (§ 16. I Б.), 75 фор. (Cf. »Срп. Сион« 1903 бр. 4. стр. 116—117).

Парꙋсъ < **пароусъ** m. σκεῦος, једро: Дел. 27, 17.

Пасомь, -ый 3. part. praes. pass. од **пасти**, βοσκόμενος, који пасе: Мат. 8, 30; Марк. 5, 11; Лук. 8, 32.

Паства f. ποίμνιον, стадо: IV Мојс. 28, 18; Пс. 94, 7.

Паствина f. βουκόλια, крупно рогато стадо: I Цар. 30, 20.

Пасти̇ v. impf. **пасꙋ, пасеши**, βόσκειν, ποιμαίνειν, пасти, чувати стадо: Пс. 22, 1; Лук. 15, 15; Јов. 21, 15—17.

Па́сти v. pf. **падꙋ, падеши**, πίπτειν, пасти, сурвати се: Мат. 10, 29; 13, 4—8 и др.; **-сѧ**: Мат. 7, 25. 27; Лук. 6, 49; пасти у грех: (телесни): **не пасѧ ли еси съ кѣмъ** (Ч. испов.).

Пастофорїй m. грч., 1) притвор старозаветнога храма: I Мак. 4, 38; 2) соба или простор с једне и с друге стране олтара у храму хришћанском и то: десни пастофориј, т. зв. σκευοφυλάκιον, διακονικὸν, у којем су биле одежде, књиге и друге црквене утвари, и леви, т. зв. πρόθεσις, у коме се чувао хлеб, вино и утвари за св. јевхаристију *(Митр. — Мирк.* I, 101*)*.

Пастꙋхъ < **пастоухъ** m. ποιμήν, пастир: I Мојс. 4, 2; II Мојс. 2, 17.

Пастыреначальникъ < **пастыреначальникъ** m. ἀρχιποίμενος, поглавар пастира: I Петр. 5, 4; Степ. воскр. гл. 3 ант. 3.

Пасꙋщь, -и, -е; -щїй 3. part. praes. act. од **пасти̇**, βόσκων, који пасе, пастир, свињар: Мат. 8, 33; Марк. 5, 14; Лук. 8, 34.

Пасха f. грч., (πάσχειν, страдавати; јевр. phesach, прелаз, промена места), 1) празник јеврејски установљен за спомен изласка старих Јевреја из египатскога ропства у обећану земљу хананску; звао се и **праздникъ ѡпрѣснѡкъ**, празник бесквасних хлебова (II Мојс. 12, 15; 34, 18; III Мојс. 23, 6; Лук. 22, 1) зато, што су у току седам дана Јевреји јели само бесквасне хлебове. Празновање Пасхе отпочињало је 14 нисана увече после заласка сунца (V Мојс. 16, 6). Тада су свештеници клали у храму пасхалне јагањце (од десет месеци) и њиховом крвљу обливали подножје олтара. Затим су их пекли на ватри пазећи да им се ниједна кост не поломи. Једно таково јагње одређено је било за десет особа. Оно се јело то вече, уз известан церемонијал, са неким горким травама (II Мојс. 12, 43—46; IV Мојс. 9, 9—12) као жртва Богу, која се сматрала за прототип И. Христа (Јов. 19, 36; I Кор. 5, 7). Јеврej који **ѡставитъ сотворити пасхꙋ** т. ј. који није хтео да једе пасхално јагње, бивао је, по IV Мојс. 9, 13, искључен из народне заједнице *(Дјач.)*. 2) Празник хришћански Васкрсење Христово, Ускрс: **пасха всечестнаѧ намъ днесь возсїѧ** (Ст. Пасхе 4); 3) Господ Исус Христос: I Кор. 5, 7; **пасха Хр҃тосъ избавитель**: Ст. Пасхе 1; **ѿ пасха велїѧ и сщ҃еннѣйшаѧ Хр҃те**: Кан. Пасхе п. 9 т. 2.

Патрїархъ m. грч., (πατρία = породица, племе, поколење + ἄρ-

χων = начеоник; дакле: родоначеоник). Тако су се називали старозаветни Аврам, Исак, Јаков и дванаест његових синова, а данас се у православној Цркви тако називају највиши архијереји као врховне поглавице појединих автокефалних Цркава. Такови су: јерусалимски, александријски, антиохијски, цариградски, руски, српски и румунски.

Пахонъ m. παχών, назив деветога месеца код Египћана: III Мак. 6, 35.

Паче adv. μᾶλλον, πλεῖον, περισσότερον, μεῖζον, παρὰ, ἤ, више, већма него: Мат. 10, 28; 20, 31; 25, 9; Лук. 18, 14; Јов. 4, 41; Рим. 12, 3; I Кор. 15, 10; ὑπὲρ, ἐπὶ, изнад: Мат. 10, 37; осим: II Сол. 2, 4; μάλιστα, особито: I Тим. 5, 8; **паче человѣка**, што превазилази снаге човека; **паче естества**, натприродно: Догм. гл. 7; **п. слова и разума**, неисказано и непостижно: Ibidem.

Педагогонъ m. αὐλός, цев: Ном. пр. 186 и 187.

Пекійся, -кѫщися, -кѫщеся part. praes. act. од **пещися**, μεριμνῶν, бринући се, који се брине: Мат. 6, 27; Лук. 12, 25; **w свѣтныхъ и w многостраствнѣй плоти**: Ст. по јев. у Ч. погр.

Пеликанъ m. грч., гем: III Мојс. 11, 18.

Пелесый З. πέλλος, црнкаст, сив: I Мојс. 30, 32. 33. 35; 31, 10. 12.

Пелынь, -а m. ἀψίνθιον, пелен: Апок. 8, 11.

Пентикостарій m. грч., цветни триод у коме се садрже службе Педесетнице од Ускрса до Недеље свих светих.

Пентикостїа f. πεντιχοστὴ (ἡμέρα), 1) старозаветни празник Педесетница: II Мак. 12, 32; I Кор. 16, 8; 2) хришћански празник силаска Св. Духа; Духови. В. **патдесатница**.

Первенствовати < **пръвѣньствовати** v. impf. -ствѹю, -ствѹеши, πρωτεύειν, бити први: Кол. 1, 18.

Первенстволюбецъ < **пръвѣньствомюбьць** m φιλοπρωτεύων, који воли прченство, старешинство, који жели да буде најстарији: III Јов. 1, 9.

Первовозлежаніе < **пръвовъзлежѧниѥ** n. πρωτοκαθεδρία, зачеље: Марк. 12, 39.

Первое < **пръвоѥ** adv. πρῶτον, најпре, пре свега, у првом реду: Рим. 1, 8.

Первозданный < **пръвозъдань** З. πρωτόπλαστος, који је први створен: **Адамъ**: Конд. Претпр. Просв.; Богор. воскр. гл. 4; Кан. на Богој. п. 5 ирм.

Первозловникъ m. ἀρχέκακος, начеоник зла, од искони зао: Син. у Нед. мит. и фар.

Первопрестолникъ < **пръвопръстольникъ** m. πρωτόθρονος, који је подигнут на први главни престо, првосветитељ: Троп. св. ап. П. и П. и св. Сави.

Первородитися v. pf. -рождѹся, -дѣся, πρωτοτίκτειν, најпре се родити: **перворожденное слово** (Кан. Воздв. Ч. К. п. 9 ирм.).

Первородный < **пръвородьнъ** З. πρωτότοκος, који се први родио: V Мојс. 33, 17; Рим. 8, 29; Јевр. 1, 6; 12, 23; п. **хлѣбы**, ἄρτοι πρωτογημάτων, хлебови од по-

вога брашна, од првина: IV Цар. 4, 42; п. грѣхъ, прародитељски грех; п. клятва: Ст. VI часа уочи Божића.

Первородство < **пръвородьство** n. ὁ πρωτοτοκία, првородство: Јевр. 12, 16.

Перворожденный 3. πρωτογενής, πρωτότοκος, прворођен, који се пре свију родио: II Мојс. 13, 2; Кол. 1, 15. 18; Слоко: Кан. на Срет. п. 9 ирм.

Первословіе n. πρωτολογία, прве речи, почетак говора: Приче Сол. 18, 17.

Первострадалецъ < **пръвострадалыць** m. πρωτόαθλος, први страдалник: Стефанъ (Троп. Прен. м. св. архђ. Стеф.).

Первостоятель m. који заузима прво место, најстарији, првак: Сл. на Г. в. на Соб. св. арх. Мих.

Первосѣдальникъ < **пръвосѣдалыникъ** m. praeses, претседник, старешина, настојатель братства, поглавар Цркве: Прол.

Первообразіе n. првобитан облик, првобитно стање нечега: Прол.

Первообразный < **пръвообразынъ** 3. πρωτότυπος, оригиналан, изворан, прави: Ст. на стих. у I Нед. В. п.

Первѣе < **пръвѣıс** adv. πρῶτον, најпре, пређе, испрва, у пређашње време: Мат. 7, 5; Марк. 3, 27; τὸ πρότερον: I Мак. 11, 34.

Первѣсло n. παλάθη, свежањ, груда: смоквій (IV Цар. 20, 7).

Періе n. πτερά, перца, перје: III Мојс. 1, 16.

Перійце n. πτερόν, перце: III Јездр. 11, 3. 22.

Періодевтъ m. грч., надзорник. То су била у старој цркви свештена лица којима је епископ поверавао надзор над неколиким парохијама. Од њих су касније постали окр. протопрезвитери и данас у нашој Цркви архијерејски намесници (Cf. *Милаш*, Право 423 и Дост. 49—58).

Пернатъ, -ый 3. πτερωτός, који има крила, крилат: птица (Пс. 148, 10); Мол. у св. Лит. Злат.; Сјед. 2 на св. Андр. Прв.

Перстенъ, -ый < **пръстыи** 3. χοϊκός, земљан, од праха: I Кор. 15, 47 – 49; Кан. Бож. и анг. хран. п. 3 т. 1.

Перстень -стне < **пръстєнь** m. δακτύλιος, прстен: Лук. 15, 22; Јак. 2, 2.

Перстосозданный 3. начињен, створен од земље: Адамъ. (Прол.).

Перстъ < **пръстъ** m. δάκτυλος, прст: Мат. 23, 4; Марк. 7, 33 и др.

Персть < **пръсть** f. χοῦς, прах: I Мојс. 2, 7; Ис. Нав. 7, 6; II Цар. 16, 13; земља. пепео: V Мојс. 28, 24; блато: III Мојс. 14, 42; Апок. 18, 19.

Песокъ < **пѣсъкъ** m. 1) ἄμμος, песак: I Мојс. 13, 16; Мат. 7, 26; Рим. 9, 27; Јевр. 11, 12; 2) αἰγιαλός, обала, плажа, пешчано место: Дел. 27, 39.

Пестрити < **пьстрити** v. impf. пестрю, -риши, ποικίλλειν, шарати, сликати, китити *(Микл.)*; п. молитвы, читати гласно, громко молитве: Прол.

Пестродѣлецъ < **пьстродѣлыць** m. ποικιλτής, који везе, који уме ткати: Прем. Сир. 45, 12.

Пестръ, -ый < **пьстръ** 3. ποικίλος, шарен: I Мојс. 30, 32—35; 31, 10. 12.

Песый < **пьсий** 3. пасји, псећи; **песыѧ мꙋхи**, κυνόμυια, бубине: II Мојс 8, 21; Пс. 77, 45; 104, 31.

Петасъ m. πέτασον, место где су језичници вршили мрска дела: II Мак. 4, 12.

Печаль f. 1) λύπη, туга, мука: I Мојс. 3, 17; Лук. 22, 45; Јов. 16, 20; жалост: II Кор. 7, 10; увреда: Ном. пр. 124: 2) μέριμνα, брига: Лук. 21, 34; I Петр. 5, 7.

Печаленъ, -ый < **печальнъ** 3. λυπηθείς, жалостан, тужан, невесео: V Мојс. 32, 10; Мат. 14, 9; Јов. 16, 20.

Печальникъ < **печальникъ** m. ἐπίτροπος, старатељ, који се брине за другога: Прол.

Печатлѣти < **печатьлѣти** v. impf. **-тлѣю, -тлѣеши**, в. **печатствовати**.

Печатствовати v. impf. **-ствꙋю, -еши**, σφραγίζειν, печатити, утврђивати печатом; јамчити: **рождествомъ дѣвство** (Сл. на стих. на Божић).

Печать f. σφραγίς, печат: II Мојс. 28, 11; П. над песм. 8, 6; Рим. 4, 11; I Кор. 9, 2 и др.

Печень f. ἧπαρ, јетра, црна џигерица: II Мојс. 29, 13; III Мојс. 3, 4.

Пещеванїе < **пьштеваниє** n. ὑπόληψις, мишљење, слутња, претпоставка; 2) ὑποψία, нагађање, сумња *(Микл.)*.

Пещера < **пештера** f. σπήλαιον, шпиља, пећина: **въ пещерѣ стрегомый** (Ст. на хвал. воскр. гл. 5).

Пещисѧ < **пештисѧ** v. impf. **пекꙋсѧ, -чешисѧ**, μεριμνᾶν, μέλειν, бринути се: Мат. 6, 25; Марк. 13, 11; Лук. 10, 41; Јов. 12, 6.

Певгъ m. πεύκη, јела, по некима кипарис: III Цар. 5, 10; Ис. 60, 13.

Пиво n. πόμα, πόσις, пиће: Јов. 6, 55; I Кор. 10, 4; Кан. на Ускрс п. 3 ирм.

Пиганъ m. πήγανον, рута: Лук. 11, 42, врста траве која се у ботаници зове peganum harmala, ruta graveolens *(Гилт.)*.

Пила f. ὁ πρίων, тестера: Ст. на хвал. у среду. Препол.

Пира f. πήρα, врећа, торба: Мат. 10, 10; Марк. 6, 8; Лук. 9, 3.

Пирный < **пирьнъ** 3. πότου, гостински: **домъ**, кућа где је била гозба (Дан. 5, 10).

Пиршествовати < **пиръшьствовати** v. impf. εὐωχέομαι, добро се гостити, частити се: III Мак. 6, 36.

Пиръ m. δοχή, гозба, част: I Цар. 25, 36; Приче 23, 30; Лук. 14, 13; Ст. на Г. в. 2 на Усек.; συμπόσιον, пијанка, гозба: **вѣры** (Слово св. Јов. Злат. на Ускрс).

Пирѧнинъ < **пирѣнинъ** m. συμπότης, који присуствује на гозби, друг за столом при пијанци: Прол.

Писало n. γραφίς, оруђе (трска) за писање, перо: Ис. 8, 11; Јер. 17, 1.

Писанїе n. 1) γράμμα, писмо: **ми ниже писанїѧ ѡ тебѣ прїѧхомъ ѿ Іꙋдеи** (Дел. 28 21); 2) књиге Св. писма: **испитайте писанїѧ** (Јов. 5, 39).

Писканїе n. φθόγγος, глас, јек, свирка, свирање на свирали: I Кор. 14, 7.

Пискатель m. αὐλητής, свирач: Апок. 18, 22.

Пискати v. impf. пискаю, -каеши и пищꙋ, пищеши, αὐλεῖν, свирати: Мат 11, 17; Лук. 7, 32.

Писменникъ < писменьникъ m. γραφεύς, γραμματεύς, писар, књижевник: Суд. 5, 14; ѧзыкъ твой простъ писменника ꙗвисѧ: Сл. на хвал. на св. јев. Луку.

Писмѧ, -ене < писма n. 1) γράμμα, слово: Лук. 23, 38; Рим. 7, 6; II Кор. 3, 6. 7; 2) στοιχεῖον, основ, прва слова, почетци које науке: Јевр. 5, 12.

Писчїй < письчий m. γραμματεύς, писар: IV Цар. 12, 10.

Питатель m. τροφεύς, хранитељ: Сл. на Г. в. на В. четврт.; Стат. I на В. суб. ст. 55.

Питательница f. τροφός, хранитељка, дојиља: Прол.

Питати v. impf. питаю, -таеши, τρέφειν, хранити: Мат. 6, 26; Лук. 12, 24; Еф. 5, 29; διατρέφειν, издржавати: Сјед. ант. 3 на В. четврт.; -сѧ, τρέφεσθαι, хранити се: Дел. 12, 20; Апок. 12, 6; ἐντρυφᾶν, веселити се, наслађивати се: II Петр. 3, 13; σπαταλᾶν, раскошно, у сластима живети: I Тим. 5, 6.

Питїе n. в. пиво: I Јездр. 3, 7; II Јездр. 5, 53; Рим. 14, 17; Кол. 2, 16; Јевр. 9, 10.

Питомый 3. σιτευτός, угојен: Лук. 15, 30.

Питѣнный 3. ухрањен, угојен; добро васпитан: Прол.

Питѣти v. impf. питѣю, -тѣеши, ἐκτρυφᾶν, нежно васпитати: отроча питѣющеесѧ (нѣжное), (по *Данич.)* предраго (Јер. 31, 20).

Пишемый 3. part. praes. pass. сл. обл. од писати, γραφόμενος, написан: Јов. 21, 25.

Пища < пишта f. 1) βρῶμα, пића, храна: I Мојс. 49, 20; III Мојс. 25, 37; 2) τροφή, διατροφή, живеж, јело: Дел. 9, 19; I Тим. 6, 8; 3) духовна храна: Јевр. 5, 12. 14; 4) τρυφή, στρῆνος, раскош, сласт: Лук. 7, 25; Апок. 18, 3.

Пищальникъ < пиштальникъ m. αὐλητής, свирач: Мат. 9, 23.

Пищный < пиштьнъ 3. τρυφής, сладак, прекрасан: рай пищный, λειμὼν τῆς τρυφῆς, рај сладости (Ак. Бог. ик. 3); мио, пријатан: потокъ (Ст. на Г. в. на Соб. св. Јов.).

Пїстїкъ 3. πιστικός, чист, прави: Марїа же прїемши лїтрꙋ мѵра нарда пїстїка (код Марка 14, 3: пїстїкїѧ) многоцѣнна, а Марија узевши литру правога нардова мира скупоценога (Јов. 12, 3).

Пїтѵсъ m πίτυς, јела: Зах. 11, 2.

Плаванїе n. 1) τὸ πλοῦς, пловљење: Дел. 21, 7; 27, 9. 10; 2) τὸ ἐλαύνειν, веслање: Марк. 6, 48.

Плавати v. impf. -ваю, -еши, 1) πλεῖν, пловити: Дел. 27, 7. 24; Апок. 18, 17; 2) κολυμβᾶν, пливати: Дел. 27, 43.

Плавъ 3 λευκός, бео; жут *(Вук)*: нива (Јов. 4, 35).

Платъ m. τὸ ῥᾶκος, крпа, закрпа: небѣленъ (Мат. 9, 16; Марк. 2, 21).

Плачевница < плачевьница f. θρηνοῦσα, нарикача: Јер. 9, 17.

Плачевопльствити v. pf. -ствлю, -виши, ὀλολύζειν, зајаукати, ридати: Зах. 11, 2.

Плачевопльствїе n. κοπετός, јаукање, нарицање, тужњава: Зах. 12, 11.

Плащаница f. 1) ἡ σινδών, платно: ѡбвитъ плащаницею (Мат. 27, 59; Марк. 15, 46; Лук. 23, 53); 2) ὀδόνη, столњак, чаршав: Дел. 10, 11; 11, 5; 3) τὸ ὀδόνιον, кошуља, погребне пелене: Приче Сол. 31, 24; Ос. 2, 9; 4) платно са сликом полагања тела Христова у гроб и ликовима св. Јосифа и Никодима и жена мироносица: Тип.

Плева < плѣва f. ἄχυρον, плева: Ис. 30, 24; Јер. 23, 28; Мат. 3, 12; Лук. 3, 17.

Плевати < пльвати v. impf. плюю, плюеши, πτύειν, пљувати: Мат. 27, 30; Марк. 7, 33; Јов. 9, 6.

Плевелъ < плѣвелъ m., pl. плевелы и плевелїе, τὰ ζιζάνια, плева, кукољ, коров: Мат. 13, 25—40; лажно учење: Сл. на лит. св. Спир. чуд.

Плевница < плѣвьница f. ἀχυρὼν, плевара: Прол.

Пленица и плѣница f. σειρὰ, ланац, оков: Приче Сол. 5, 22; II Петр. 2, 4; пленицы прегрѣшенїй: Ст. на Г. в. у Нед. св. от.; Кан. Бож. п. 6 т. 1; пленицами неизбѣжными, у нераскидљивим узама: Кан. Богој. п. 5 т. 1.

Плескати v. impf. плещꙋ, -щеши, ἐπικροτεῖν, пљескати некоме, прослављати некога радосно са пљескањем руку: Амос 6, 5; рождество бл҃гочестнѡ плещꙋще: Ст. на Г. в. у Нед. св. от.

Плесна f. 1) ἴχνος, стопа, траг; нога: и не изнемогостѣ плеснѣ мои (Пс. 17, 37); 2) βάσις, стопала: Дел. 3, 7; 3) πτέρνα, пета: Прем. Сир. 26, 23.

Плесница f. σανδάλιον, сандала, опанак: Дел. 12, 8.

Плетенїе n. 1) ἐμπλοκὴ, плетење: бла̑съ (I Петр. 3, 3); 2) πλέγμα, плетеница, витица: I Тим. 2, 9; 3) πλοκὴ, мрежа, плетиво: аѳинейскаѧ плетенїѧ растерзающаѧ, која кидаш грчку мудрост, философију (Ак. Бог. ик. 9).

Плеще < плеште n. 1) ὦμος, плеће: Мат. 23, 4; 2) μετάφρενον, леђа, хрбат: Пс. 90, 4; 3) νῶτος, потиљак, рамена, врат: I Мојс. 49, 8; пламенное ѡрꙋжїе плещи даетъ: Ст. на Г. в. на Божић; плеща морскаѧ, леђа морска: Мол. запрешч. 1 у Ч. Кршт.

Плищеванїе < плиштеваниѥ n. tumultus, бука, ларма, буна, устанак: Прол.

Плищь < плишть m. 1) θόρυβος, шум, метеж, узбуна, вика, бука: Јез. 7, 11; 2) θροῦς, бука, узвик, говор: I Мак. 9, 39.

Плїнда f. πλίνθος, цигља, опека: I Мојс. 11, 3; Сл. на лит. на св. Спир. чуд.

Плїндодѣланїе n. πλινθοποιΐα, печење цигље: II Мојс. 1, 14; 5, 8.

Плодити v. impf. плождꙋ, -диши, καρποφορεῖν, родити, производити: Марк. 4, 28.

Плодоносити v. impf. -ношꙋ, -сиши, καρποφορεῖν, плод доносити, родити: плодоносѧ̑щаѧ древеса (Прем. Сол. 10, 7); времена плодоносна: Дел. 14, 17; Кол. 1, 6. 10; Суг. јект.

Плодоносїе n. καρποφορία, плодоносност, родност: дожди мирны земли къ плодоносїю дарꙋй (Мол. у св. Лит. Вас.); Ст. по Јев. на св. ап. П. и П.

Плодородити v. pf. -рождꙋ, -диши, καρπογονεῖν, родити, производити плод: Прол.

Плодствовати < **плодьствовати** v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, καρποφορεῖν, доносити род: Марк. 4, 20; п. сѣмѧ, ἐκσπερματιεῖν σπέρμα, рађати децу: IV Мојс. 5, 28.

Плотолюбецъ < **плътолюбьць** m. 1) carnis amans, који воли месо, месарош *(Микл.)*; 2) који угађа телу, телесним жељама: Прол.

Плотоносецъ < **плътоносьць** m. σαρκοφόρος, који носи тело, који има тело, који је од тела: Кан. воскр. гл. 3 и Преобр. п. 9 ирм.

Плотоподобенъ < **плътоподобьнъ** 3. који има облик тела: божественный ѡбразъ (Прол.).

Плоторастерзатель m. који трза тело, мучилац: II Мак. 7, 29.

Плотоѧдный < **плътоѩдьнъ** 3. σαρκοβόρων, који једе месо, месождер: птица (Кан. анг. хран. п. 8 т. 3).

Плотски < **плътьски** adv. σαρκικῶς, телом, по телу: Троп. Пасхе.

Плотскїй < **плътьскъ** 3. σαρκός, који је предан свету и чулним насладама, телесан: Рим. 8, 5.

Плоть < **плъть** f. 1) σάρξ, а) месо, тело: дꙋхъ плоти и кости не имать (Лук. 24, 39); б) човек: и оузритъ всѧка плоть спасенїе (Лук. 3, 6); 2) σῶμα, тело: ни оусмотри своеѧ плоти оуже оумершвленныѧ (Рим. 4, 19).

Плотѧнъ, -ный < **плътьнъ, плътѣнъ** 3. σαρκικός, телесни, месни, земаљски: Рим. 7, 14; I Кор. 3, 1; II Кор. 3, 3.

Плыти < **плыти – плоути** v. impf. пловꙋ, -веши, πλεῖν, пловити: Дел. 21, 3; 27, 2. 13.

Плѣзати v. impf. плѣжꙋ, -жежи, ἕρπειν, пузати, гмизати, милити: V Мојс. 4, 18.

Плѣненїе < **плѣнение** n. ἅλωσις, ропство, сужањство: Ис. 10, 4; Варух 4, 14; Апок. 13, 10; αἰχμαλωσία, робовање: дꙋшъ (Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.); Ном. пр. 202.

Плѣненный < **плѣньнъ** 3. αἰχμάλωτος, заробљени: Лук. 4, 18; 21, 24; Ак. Бог. ик. 7; Кан. Бож. п. 8 т. 1; В. јект.

Плѣнити v. pf. плѣню, -ниши, αἰχμαλωτεύειν, одвести у ропство: Пс. 67, 19; Еф. 4, 8; σκυλεύειν, заробити: адъ (Троп. воскр. гл. 6).

Плѣнникъ < **плѣньникъ** m. αἰχμάλωτος, заробљеник: Ст. на хвал. у Нед. сир.

Плѣнный < **плѣньнъ** 3. в. плѣнникъ: Троп. св. Георг.

Плѣнъ m. αἰχμαλωσία, плен: Амос 4, 10; Еф. 4, 8; сїѡнь: Степ. гл. 3 ант. 1.

Плѣнѧти < **плѣнѩти** v. impf. плѣнѧю, -нѧеши, αἰχμαλωτεύειν, одводити у ропство, заробљавати, пљачкати: Рим. 7, 23; II Кор. 10, 5; II Тим. 3, 6.

Плѣшь f. φαλανρῶμα, ћела: III Мојс. 13, 42.

Плюновенїе n. πτύσμα, пљуванка: Ис. 40, 15; Јов. 9, 6.

Плюска f. θήκη, чаурица, капица: Ис. 6, 13.

Плѧсавица < **плѧсавица** f. ὀρχήστρια, играчица: Ст. на Г. в. 1 на Усек.

Плѧсанїе < **плѧсание** n. ὄρχησις, плесање, играње: Ст. на Г. в. на Усек.

Плѧсати < **плѧсати** v. impf. -саю, -саеши и плѧшꙋ, -шеши, ὀρχεῖσθαι, плесати, играти: Мат. 11, 17; 14, 6; Марк. 6, 22; Лук. 7, 32.

Побдѣти <побъдѣти v. pf. -вжду <-бъжду, -вдиши, γρηγορῆσαι, бити будан, постражити: Мат. 26, 40; Марк. 14, 37.

Побивати v. impf. -ваю, -ваеши, ἀποκτείνειν, убијати; п. камнїемъ, λιθοβολεῖν, каменисати: Мат. 23, 37; Лук. 13, 34; Јов. 8, 5; Дел. 7, 58. 59.

Побирчїй <побиръчий m. vectigalium exactor, скупљач порезе: Прол.

Побити v. pf. побїю, -бїеши, ἀποκτεῖνειν, потући, побити: Лук. 13, 4; п. камнїемъ, λιθάζειν, каменисати: Мат. 21, 35; Лук. 20, 6; Јов. 10, 31; 11, 8; Дел. 5, 26; 14, 5. 19; Јевр. 11, 37; 12, 20.

Поборати <покорати v. impf. -раю, -раеши, συμπολεμεῖν, борити се за некога, заједно с неким ратовати: I Мак. 16, 2.

Поборити v. pf. -борю, -бориши, πολεμεῖν, борити се с неким; победити, одолети: покори борющыѧ мѧ, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με (Пс. 34, 1).

Поборникъ <поборынкъ m. ὑπέρμαχος, бранич, бранилац, заштитник: Догм. гл. 1; Ст. на Г. в. на Воздв. ч. К.; Син. у II Нед. В. п.; царей поборниче, борче противу царева: Троп. св. Георг.; богословкшкъ поборниче непреборимый: Троп. у II Нед. В. п.

Поборствовати v. impf. -ствую, -еши, в. поборати: I Мак. 16, 3.

Побрати v. pf. поборю, бореши, συμμαχεῖν, в. поборити: покори борющыѧ ны, победи оне који ударају на нас (Сл. на Г. в. у III Нед. В. п.).

Побѣдительный <побѣдителънъ 3. νικητής, νικητικός, победан: побѣдителънаѧ, ἐπινίκα, триумф II Мак. 8, 33; трофеј: II Мак. 5, 6; победне песме: взбранной воєводѣ побѣдителънаѧ . . . воспишемъ, војноткињи, која се борила за нас, приписујемо победне песме (Конд. на Благов.).

Побѣдоносецъ <побѣдоносьць m. 1) νικηφόρος, victor, који је одржао многе победе, победилац *(Микл.)*; 2) τροπαιοφόρος, победним знацима украшен: Троп св. Георг.

Побѣдотворецъ m. τροπαιοφόρος, који даје победе: Образомъ креста побѣдотворца побѣдилъ еси лѣсо ѳроботво (Прол. св. Дим.),

Побѣдотворити v. impf. -творю, -риши, даривати победе: Прол. св. арх. Мих.

Побѣдотворный 3. који даје победе: крестъ (Прол.).

Повапити v. pf. повапію, -пиши, окречити: Мат. 23, 27; Дел. 23 3.

Поварница f. μαγειρεῖον, кухарица: I Цар. 8, 13.

Поварня f. μαγειρεῖον, кухиња, кујна: Прол.

Поваръ m. μάγειρος, кувар: Прол.

Повелитель m. ἐπίτροπος, заповедник, старатељ, скрбник: Гал. 4, 2.

Повелѣніе n. δόγμα, διατάγμα, заповест: Лук. 2, 1; Јевр. 11, 23; δίδαγμα, наука: Ст. на хвал. на Дух.; ἐπιτροπή, παραγγελία, порука: Дел. 26, 12; I Сол. 4, 2; διαταγή, наредба: Рим. 12, 2.

Повелѣти v. pf. повелю, -лиши, προστάσσειν, заповедити: Мат. 1, 24; 8, 4; Троп. у суб. V Нед. В. п.

Повикивати v. impf. -ваю, -еши, σπαργανοῦν, повијати: Ст. на хвал. у Нед. св. от.

Повинень < **повинынъ** 3. ἔνοχος, обавезан, дужан, одговоран: сѫдѹ (Мат. 5, 21. 22); смерти: Мат. 26, 66; Мол. у св. Лит. Вас.; Мол. 6 св. В. В. пред прич.; ὑπόδικος, крив: Рим. 3, 19; I Кор. 11, 27; Јевр. 2, 15.

Повинитисѧ v. pf. -нюсѧ, -нишисѧ, ὑποτάσσεσθαι, покорити се: Јак. 4, 7; I Петр. 2, 13; 5, 5.

Повинникъ < **повинынникъ** m. ὑπήκοος, obediens, послушан, покоран, подложан нечему; кривац *(Микл.)*.

Повинница < **повинынница** f. rea, оптуженица, окривљеница: Прол.

Повиноватисѧ v. impf. -нѹюсѧ, -нѹешисѧ, πειθάρχειν, покоравати се: Дел. 5, 29; Рим. 13, 5; I Кор. 14, 34; Тит 2, 9; 3, 1; ὑποτάσσεσθαι, бити послушан: Лук. 2, 51.

Повинѹти < **повинѫти** v. pf. повинѹ, -неши, καταπηγνύναι, отиснути, одбацити: первый повинѹлъ ѥси багрѧницѫ (Ст. на Г. в. на св. ц. К. и Ј.); ὑποτάσσειν, покорити: Рим. 8, 20; плотьскоѥ мѹдрованїѥ дѹхѹ: Сл. на Г. в. на Обрез.; -сѧ, ὑποτάσσεσθαι, покорити се: Лук. 10, 17. 20; потчинити се: грѣхѹ (Мол. св. В. В. у Послед. прич.); подврћи се: демонѡмъ (Сл. свјет. у Нед. блуд. с.); πείθεσθαι, слушати: Дел. 5, 36; εἴκειν, уступити: Гал. 2, 5.

Повити v. pf. повїю, -еши, σπαργανοῦν, повити (у пелене): Лук. 2, 7. 12; къ погрєбальнаѧ: Ст. у Ч. погр. свешт.

Повить f. propago, сађеница, младица, лоза *(Микл.)*.

Повлещи < **повлѣщи** v. pf. -кѹ, -чеши, περιπιλεῖν, покрити: храмъ златомъ (III Цар. 6, 20).

Повнегда < **повънегда** adv. ὡς ἄν, после како: Филиб. 2, 23.

Поводатай m. δδιγός, вођ *(Микл.)*.

Поводїѥ n. πλημμύρα, inundatio, поплава: Прол.

Поводненїѥ < **поводынение** n. в. **поводїѥ**.

Поводьница f. pellex, суложница, иноча *(Микл.)*.

Повргши < **повръщи** v. pf. -вергѫ < -врѣгѫ, -жеши < -врѣжеши, αἴρειν, ῥίπτειν, βάλλειν, оборити, побацати: I Мојс. 21, 15; 35, 2; II Мојс. 4, 3; бацити: Мат. 15, 26; 27, 5; Марк. 7, 27; Лук. 4, 35; ῥηγνύναι, срушити: Лук. 9, 42.

Повѣдатель m. διηγήτωρ, весник, гласник, приповедач: Ст. на Г. в. у среду III Нед. В. п.

Повѣдати v. impf. -вѣдаю, -еши, 1) ἀπαγγέλειν, јављати, саопштавати: I Мојс. 9, 22; Лук. 8, 47 squ.; Јов. 20, 18; I Јов. 1, 3; 2) εἰπεῖν, казивати: Мат. 8, 4; 17, 9; 18, 17; 3) διηγεῖσθαι, приповедати: Марк. 5, 16; 9, 9; Лук. 8, 39; 9, 10; Дел. 9, 27; Ч. погреб. свешт. ик. 6; чѹдеса: Мол. при умив. руку; Ст. на хвал. воскр. гл. 3; 4) ἐξηγεῖσθαι, разлагати, описивати, причати: Лук. 24, 35; Дел. 15, 12; 5) ἀναγγέλειν, огласити, објавити, дати на знање: Јов. 5, 15; II Кор. 7, 7; I Јов. 1, 5; 6) μηνύειν, пријавити, проказати, одати, издати, открити, по-

сведочити: Јов. 11, 57; 7) ἐκλαλεῖν, избрбљати: Дел. 23, 22.

Повѣсити v. pf. повѣшꙋ, -сиши, κρεμαννύναι, обесити о нешто: на древѣ (Дел. 5, 30); землю: Кан. воскр. гл. 5 п. 3 ирм.; на водахъ: Кан. В. суб. п. 3 ирм.; Сл. на Г. в. у Нед. Самар.

Повѣсмо n. panni detriti, крпе, дроњци: Прол.

Повѣствователь m. διηγητής, приповедач: Ст. на блаж. на св. Ј. Злат.

Повѣствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, 1) διηγεῖσθαι, приповедати: Јевр. 11, 32; 2) ἀποφθέγγεσθαι, изјављивати: Ст. на хвал. на Дух.

Поганинъ m. језичник, незнабожац: Прол.

Погибнꙋти < погыбнѫти v. pf. -гибнꙋ, -неши, 1) ἀπόλλυσθαι, погубити, истребити: III Мојс. 7, 20. 21; IV Мојс. 17, 12; Мат. 5, 29. 30; пропасти: мѣси (Мат. 9, 17; Марк. 2, 22; Лук. 5, 37); погинути: Лук. 13, 5. 33; изгубити се: овца погибшаѧ (Мат. 10, 6; 15, 24; Лук. 15, 6); 2) πεσεῖν, нестати, ишчезнути, испасти, изгубити се: единой чертѣ ѿ закона (Лук. 16, 17); 3) διαφθεῖρεσθαι, умрети: Апок. 8, 9; 4) ἀποκτανθῆναι, убити, побити: Апок. 9, 18; 11, 13; 5) ἐρημωθῆναι, опустошити се, пустим се учинити: Апок. 18, 17.

Погладити v. pf. -глаждꙋ, -диши, λεαίνειν, уништити, разорити, сатрти: Пс. 17, 43.

Поглотити v. pf. -глощꙋ, -тиши, καταπιεῖν, прогутати, прождерати: I Петр. 5, 8; Ст. на стих. на В. четвр.

Поглощеніе < поглъштеніе n. κατάβρωμα, истребљење: Јудит 10, 12.

Поглꙋмитисѧ < поглоумитисѧ v. pf. -глꙋмлюсѧ, -мишисѧ, 1) ἀδολεσχεῖν, брбљати, бенетати, ћеретати, заповетати; 2) meditari, промишљати, размишљати: I Мојс. 24, 63; Пс. 64, 4. 13; въ начинаніихъ твоихъ: Пс. 76, 13; 3) exerceri, вежбати се: въ заповѣдехъ твоихъ (Пс. 118, 15); въ чꙋдесѣхъ: Пс. 118, 27.

Погнати v. pf. -женꙋ, -женеши, διώκειν, погонити, потерати: III Мојс. 26, 7. 8. 17. 36; тражити: Лук. 17, 23; καταδιώκειν, потражити, пратити: милость твоѧ поженетъ мѧ (Пс. 22, 6); ићи за нечим: взыщи мира, и пожени и҆ (Пс. 33, 14).

Погрꙋжати < погрѫжати v. impf. -жаю, -жаеши, βυθίζειν, потапати: I Тим. 6, 9; βαπτίζεσθαι, загњуривати, тонути: глꙋбиною невѣріѧ (Кан. у Нед. Том. п. 6 т. 1); -сѧ, γεμίζεσθαι, пунити, товарити: Марк. 4, 37; βυθίζεσθαι, тонути: корабл҃ѧ (Лук. 5, 7).

Погрꙋзити < погрѫзити v. pf. -жꙋ, -зиши, βυθίζειν, загњурити: гордаго Фараѡна (Кан. у ср. препол. п. 1 ирм.); καταποντίζειν, утопити, уништити: шата҆ніѧ Єѵномїєва (Ст. по пол. на Обрез.); Ст. на Г. в. на св. Прок.

Погрѧзненіе n. demersio, потапљање *(Микл.)*.

Погрѧсти < погрѧсти v. pf. -грѧзꙋ, -зеши, δύειν, загњурити, потонути: II Мојс. 15, 10.

Погꙋбити < погоубити v. pf. -гꙋблю, -биши, 1) ἀπολέσαι, изгубити:

Мат. 10, 42; Марк. 9, 41; Лук. 15, 4. 8; 2) ἀποκτεῖναι, убити: Мат. 10, 28; Марк. 3, 4; Лук. 19, 47; Јов. 10, 10; 3) θραύειν, разбити: IV Мојс. 24, 17.

Погꙋблѧти < погоубляти v. impf. -лѧю, -лѧеши, ἀπολλῦναι, губити: Рим. 14, 15; упропашћивати: I Кор. 1, 19.

Подвигоположитель m. ἀγωνοθέτης, редитељ при борбама, судија: Прол.

Подбрежїе < подъбрѣжиѥ n. ὄχθαι, ripae, место под брегом; морска обала: Прол.

Подвигъ m. 1) ἀγών, борба: II Тим. 4, 7; Јевр. 12, 1; Троп. св. Дим. и св. архђ. Стеф.; 2) ἀγωνία, огорчење, страх, узрујаност: Лук. 22, 44; 3) μόχθος, мука, напор: II Кор. 11, 27; I Сол. 2, 9; II Сол. 3, 8.

Подвижитисѧ v. pf. -жꙋсѧ, -жишисѧ, σαλεύειν, покренути се, потрести се, уздрмати се, поколебати се: Пс. 20, 9; ѡснованїѧ земли: Кан. на В. суб. п. 8 ирм.

Подвижникъ m. ἀγωνιστής, борац; ревнитељ у хришћанским врлинама: Троп. св. Варт.

Подвизати v. impf. -заю, -заеши, παρακαλεῖν, опомињати, наговарати, световати: дрꙋгъ дрꙋга (Јевр. 10, 25); κινεῖν, покретати: Пс. 35, 12; тварь: Степ. гл. 2 ант. 1; -сѧ, ἀγωνίζεσθαι, напрезати се, трудити се, настојати око чега: Лук. 13, 24; certare, борити се за неког: Јов. 18, 36; I Кор. 9, 25; I Тим. 6, 12; II Тим. 4, 7; Троп. св. архђ. Стеф.; подизати се, устајати на некога: на мѧ врази мои (Степ. гл. 2 ант. 2); Кан. св. Теод. п. 8 Сл.; ἀσκεύειν, вежбати се у нечем, привикавати се на нешто: Дел. 24, 16; ἐπαγωνίζεσθαι, ἀνταγωνίζειν, борити се за нешто: ѡ преданнѣй вѣрѣ (Јуд. 1, 3); противꙋ грѣха: Јевр. 12, 4; πυκτεύειν, бити се на шаке: I Кор. 9, 26; σαλευθῆναι, колебати се, покретати се: II Сол. 2, 2.

Подвой m. σταθμός, довратак: II Мојс. 12, 7.

Подглавница < подъглавьница f cervical, узглавље, јастук: Прол.

Подгнѣщати < подъгнѣштати v. impf. -щаю, -еши, ὑποκαίειν, подложити, потпалити, наложити: Јез. 24, 5.

Подгортанїе < подъгрътаниѥ n. mentum, подбрадак *(Микл.; Дјач.)*.

Подградный 3. suburbanus, који лежи (живи) близу града: I Пар. 6, 74.

Подзаконный < подзаконьнъ 3. ὁ ὑπὸ νόμου, који је, који живи под законом: I Кор. 9, 20; Гал. 4, 5.

Подиръ m. ποδήρης, дугачка одежда старозаветнога првосвештеника, слична сакосу: II Мојс. 28, 31—34; Ап. 1, 13.

Подклонити v. pf. -клоню, -ниши, κλίνειν, заклонити: Мат. 8, 20; Лук. 9, 58.

Подклонѧти < подъклонѧти v. impf. -нѧю, -нѧеши, ὑποκύπτειν, подвргавати се, покоравати се: Кан. Бог. п. 5 т. 3.

Подкрилїе n. (нема у грчком тексту) pes montis, подножје горе: III Јездр. 11, 25.

Подлагати v. impf. -гаю, -гаеши, τιθέναι, постављати, подметати: Лук. 8, 16.

Подложница < подъложьница f. παλλακή, παλλακίς, наложница, иноча: III Цар. 5, 13; 16, 21; Јова 19, 17.

Подмѹжный < подъмѫжьнъ 3. који је под влашћу мужа: Прол.

Подоба f. χρῆσις, употребљавање; п. естественнаѧ, природно (путно) употребљавање т. ј. полно општење: Рим. 1, 26.

Подобати v. impf. -баю, -баеши, 1) δεῖν, χρῆν, требати, ваљати: Мат. 17, 10; Марк. 8, 31; Лук. 4, 43; Јов. 3, 7; Дел. 1, 16; 14, 21; 2) πρέπειν, пристојати се, приличити, доликовати: Мат. 3, 15; Еф. 5, 3; I Тим. 2, 10; Јевр. 7, 26; Конд. Срет.; Ꙗкѡ подобаетъ тебѣ.., ὅτι πρέπει σοι.. (Возгл.).

Подобенъ < подобьнъ 3. 1) ὅμοιος, сличан: Мат. 11, 16; 13, 31. 33. 44. 45. 47; 2) μιμητής, који подражава некоме, који се угледа на некога: I Кор. 4, 16.

Подобитисѧ v. pf. подоблюсѧ, -бишисѧ, 1) παρομοιάζειν, бити сличан некоме, бити као неко: ꙗкѡ подобитесѧ гробѡмъ повапленымъ (Мат. 23, 27); херѹвїмѡмъ подобѧщисѧ: Ст. на хвал. на Божић; Авраамѹ страннолюбїемъ подобѧсѧ: Ст. на блаж. св. кн. Лаз.; томѹ вси вѣрнїи добродѣтельми подобѧщесѧ: Сл. на стих. на Рожд. св. Ј. Прет.; 2) μιμεῖσθαι, угледати се на некога: какѡ лѣпо есть вамъ подобитисѧ намъ (II Сол. 3, 7).

Подобникъ < подобьникъ m. 1) μιμητής, подражавалац: I Сол. 1, 6; Сл. на стих. св. архђ. Стеф. и на лит. св. Георг.; 2) ζηλωτής, такмац, ревнилац: I Петр. 3, 13.

Подобострастенъ < подобострастьнъ 3. ὁμοιοπαθής, истога стања, који је подвргнут истим страстима као и други, сличан некоме: Дел. 14, 15; Јак. 5, 17.

Подолїе n. φάραγξ, долина, подножје горе, гудура: I Цар. 7, 11.

Подражненїе < подражнение n. μυκτηρισμός, потсмех, поруга: Пс. 34, 16; 43, 14; 78, 4.

Подражнити v. pf. -жню, -жниши, μυκτηρίζειν, подругивати се, исмехивати се: Пс. 34, 16; 43, 14; 79, 7.

Подробнѹ adv. κατὰ μέρος, појединце, редом: Јевр. 9, 5.

Подрѹжїе < подроужие n. друг, супруг, супруга *(Куљб.)*.

Подсада f. ἔνεδρον, заседа: Суд. 9, 25; 20, 29. 36.

Подсадити v. pf. -ждѹ, -диши, τάσσειν, поставити: подсадѹ (Суд. 20, 36).

Подсолнечный < подъсълньчьнъ 3. ὑφήλιος, који је под сунцем: подсолнечнаѧ, земља и све што је на њој (Ст. на хвал. на ц. К. и Ј.).

Подстава f. ὑποθέμα, основа, подлога, потплата: II Мојс. 25, 38.

Подстилати v. impf. -лаю, -лаеши, ὑποῤῥίπτειν, бацати нешто под некога: ри̑зы своѧ̑ емѹ (Син. у Нед. Цвет.).

Подстолпїе < подстлъпие, n. βάσις, подлога, подножје ступа: Прем. Сир. 26, 23.

Подтверждати < потвръждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, ὑποζωννῦναι, подупирати, привезивати: Дел. 27, 17.

Подтомлѧти v. impf. excruciare, мучити, кињити: Прол.

Подточилїе n. ὑπολήνιον, корито под пресом: Јоил 3, 13.

Подтронїе n. ἀπόπατος, нужник: Син. у VII Нед. по св. Пасци.

Подꙋстити v. pf. подꙋщꙋ, -стиши, ὑποβάλλειν, подговорити, подбости, раздражити, подучити: Дел. 6, 11.

Подꙋщатель < подъоуштатель m. hortator, потстрекач, подбадало: Прол.

Подѧремникъ < подъꙗрьмьникъ m. ὑποζύγιος, теглећа стока, во, магаре: Зах. 9, 9; II Петр. 2, 16; Син. у Нед. Цвет.

Подѧремьничь < подъꙗрьмьничь 3. ὑποζυγίου, који је под јармом: Мат. 21, 5; Ст. на Г. в. и Син. у Нед. Цвет.

Подѧти < подъꙗти v. pf. -имꙋ, -имеши, 1) ὑπολαμβάνειν, подухватити, прихватити, подигнути, узети, однети: ѡблакъ подѧтъ его ѿ очїю ихъ (Дел. 1, 9); sumere, примити: ꙗкѡ да царѧ всѣхъ подимемъ (Херув.); 2) ὑποδέχεσθαι, дочекати, примити: Мол. у хир. презв.; поста: Ст. на Г. в. у Нед. сир.

Подѧтїе < подъꙗтиѥ n. ὑποδοχή, примање, дочек: Мол. верних 2 у св. Лит. пређ.

Поеликꙋ adv. καθὸ ἄν, колико, ὅσῳ, као што: II Кор. 8, 12; Јевр. 8, 6.

Поемлющїй 3. part. praes. act. сл. обл. од поимати, κατήγορος, тужилац: Дел. 24, 8.

Поемь, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од поѧти в. поимь.

Пожати < пожѧти v. pf. пожнꙋ, -жнеши, θερίζειν, пожети: I Кор. 9, 11; II Кор. 9, 6; Гал. 6, 7—9; Апок. 14, 15. 16.

Пождати < пожьдати v. pf. пождꙋ < пожьдѫ, -ждеши, μένειν, почекати: пождите здѣ (Мат. 26, 38); ἐκδέχεσθαι, причекати, остати: Іѡрданъ видѣвъ тѧ оубоѧсѧ и пожда (Ст. на стих. на Соб. св. Јов. Прет.).

Поженъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од пожати, пожњевши, који је пожео: кꙋю мздꙋ имать не поженъ (Прол.).

Пожертъ 3. part. praet. pass. од пожрети: I Кор. 15, 54.

Пожженїе < пожьжениѥ n. καῦσις, спаљивање: Јевр. 6, 8.

Пожинати v. impf, -наю, -наеши, θερίζειν, жети, косити: пожинаѧ врагѡвъ вышенїѧ (Ст. на Г. в. на св. Дим.); Ст. на IX часу уочи Бож.

Пожинаемь 3. part. praes. pass. од пожинати, који се може жети, који се жање: Прол.

Пожирати v. impf. -раю, -раеши, καταπίνειν, гутати: Мат. 23, 24.

Пожити v. pf. -живꙋ, -беши, 1) ζῆν, поживети: I Петр. 2, 24; 4, 6; 2) διάγειν, провести: I Тим. 2, 2.

Пожрети < пожрѣти v. pf. пожрꙋ, -жреши, 1) θύειν, жртвовати: за ны пожренъ бысть Хр҃тосъ (I Кор. 5, 7); Кан. воскр. гл. 4 п. 6 ирм.; пожри вл҃ко: Проск.; Ант. 15 на В. четвр.; 2) καταπίνειν, прождрети, прогутати, уништити: пожерта бысть смерть (I Кор. 15, 54); II Кор. 2, 7; 5, 4; Ст. на блаж. воскр. гл. 2; Ст. на Г. в. на В. суб.

Позвизданїе n. συγισμός, потсмех: Јер. 51, 37.

Позвиздати v. pf. -звиждꙋ, -ждеши, συρίζειν, зазвиждати: Ис. 5, 26.

Поздѣ adv. ὀψίας, ὀψὲ, позно, касно, увече: Мат. 8, 16; 14, 15. 23; Марк. 11, 19; Јов. 6, 16.

18

Позобати v. pf. -баю, -бати, καταφαγεῖν, позобати, појести: Мат. 13, 4; Марк. 4, 4; Лук. 8, 5.

Позоратай m. κατάσκοπος, посматрач; ухода *(Микл.)*.

Позорица f. comoeda, комичарка, глумица: Прол.

Позорище < **позорьште** n. 1) θέατρον, позориште: Дел. 19, 29. 31; 2) στάδιον, тркалиште: I Кор. 9, 24.

Позороватисѧ v. impf. -рꙋюсѧ, -ишисѧ, бити предметом посматрања, обраћати на себе пажњу: Прол.

Позорь m. 1) θεωρία, призор, сцена: II Мак. 5, 26; Лук. 23, 48; 2) θέατρον, позорница: I Кор. 4, 9; 3) contemplatio, зазор, поруга, срамота: позорь бꙑть агг҃ѣлꙑ и человѣцѣ (Ст. на стих. на св. П. и П.).

Позыбатисѧ v. impf. -блюсѧ, -блешисѧ, διαδονεῖν, трести се, потресати се: wтновлѣнїѧ землѝ (Ст. на хвал. на В. четвр.).

Позыбнꙋтисѧ < **позъбнѫтисѧ** v. pf. -зыбнꙋсѧ, -бнешисѧ, σαλεύειν, уздрмати се, потрести се, поколебати се: II Цар. 22, 37.

Поимати v. impf. -имаю, -ѣши и поемлю, -емлеши, ἐγχαλεῖν, тужити, кривити: да поемлютъ дрꙋгъ на дрꙋга (Дел. 19, 38); Дел. 23, 28; -сѧ, παραλαμβάνεσθαι, узимати се: Мат. 24, 40. 41.

Поимь, -ши, -ше part. praet. act. I од **поѧти**: Лук. 9, 10.

Поискати v. impf. -ищѫ, -щеши и -ищꙋ, -щеши и -ищꙋ, -ищеши, ἐπιζητεῖν, заискати, потражити: Дел. 12, 19; ἐκζητεῖν, просити: Јевр. 12, 17.

Покиваніе n. κίνησις, махање, дрмање: главы (Пс. 41, 15).

Покивати v. impf. -каю, -каши, κινεῖν, махати: Мат. 27, 39; Марк. 14, 29; Ант. 11 на В. четвр.

Поклоненіе < **поклонѣніе** n. προσκύνησις, клањање, божанско поштовање: трочнѣское (τῆς Τριάδις) ѣвисѧ поклоненїе, показа се клањање Св. Тројици (Трои. Богој.).

Покойнъ 3. ἀναπαύσεος, миран: на водѣ покойнѣ (Пс. 22, 2).

Покоище < **покоиште** n. κατάπαυσις, починак, почивање: Дел. 7, 49; мир, покој: Јевр. 3, 18.

Покоищный < **покоиштынъ** 3. καταπαύσιμος, покојни, мирни: день, дан одмора (Син. у суб. мес.).

Покровъ m. 1) κάλυμα, покривач: II Мојс. 34, 33; заклопац: II Мојс. 40, 5; 2) στέγη, кров, плафон: Марк. 2, 4; 3) σκέπη, заштита, заклон: покровъ мой дꙋхъ Стꙑй (Мол. св. Јоаник. у Повеч.); 4) покровац (дарак) којим се покрива дискос и потир на Проскомидији.

Покꙋпатисѧ < **покѫпатисѧ** v. impf. -кꙋплюсѧ, -плешисѧ, βαπτίζεσθαι, купати се, умивати се: Марк. 7, 4.

Покꙋситисѧ < **покоꙋситисѧ** v. pf. -кꙋшꙋсѧ, -сишисѧ, πειράζειν, покушати, усудити се, одважити се: Дел. 24, 6.

Покꙋшатисѧ < **покоꙋшатисѧ** v. impf. -шаюсѧ, -шаешисѧ, πειράζειν, окушати, огледати: Дел. 9, 26; наумити, хтети: Дел. 16, 7.

Полагати v. impf. -гаю, -гаши, 1) τιθέναι, полагати, постављати, метати, износити: Марк. 6, 56; 15, 47; Лук. 11, 33; Јов. 2, 10;

10, 11. 15—18; 2) βάλλειν, одбацивати: Апок. 2, 22.

Полезенъ, -ый < полезьнъ 3. ὠφέλιμος, користан: I Тим. 4, 8; II Тим. 3, 16; τὰ συμφέροντα, оно што је корисно: добрыхъ и полезныхъ дȣшамъ нашымъ (Јект. прозб.).

Ползокъ < плъзъкъ 3. глибовит, мочаран: пȣть ползокъ, τὸ ὀλίθημα, клизав (Пс. 34, 6).

Полистъ, -ый 3. planus, раван, гладак; пољски: Прол.

Полкъ < плъкъ m. 1) παρεμβολή, табор, око: I Пар. 9, 19; Дел. 21, 34. 37; 22, 24; 23, 10. 16. 32; пук: Јевр. 11, 34; ѿ бж҃твенный полче: Сл. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.; 2) φάλαγξ, војска: Суд. 7, 21; 8, 11; I Цар. 14, 16.

Полма < полъма adv. μέσος, попола, напола: растешетъ его, расећи ће га напола (Мат. 24, 51).

Положница f. puerpera, породиља: Прол.

Полотенце n. рус., ὀθόνιον, комадић платна, убрушчић: Служ.

Полȣдень < полоудьнь m. μεσημβρία, подне: на полȣдне (Дел. 8, 26); въ полȣдне: Дел. 22, 6; въ полȣдни: Дел. 26, 13.

Полȣденный < полоудьньнъ 3. μεσημβρινός, полудневни: Пс. 90, 6.

Полȣнощь < полоуношть f. μεσονύκτιον, поноћ: Мат. 25, 6; Марк. 13, 35; въ полȣнощи, у поноћи: Лук. 11, 5; Дел. 16, 25; 20, 7; 27, 27.

Полчище < плъчиште n. παρεμβολή, castra, табор, војска, пукови (по *Данич.:* чета): I Цар. 30, 8.

Полъ, -ȣ m. 1) τὸ ἥμισυ, половина: Ис. Нав. 12, 2. 5; III Цар. 10, 7; Марк. 6, 23; Лук. 19, 8; Апок. 8, 1 squ.; 2) ἄρσεν, masculus, пол, род мушки; θῆλυ, femininus, род женски: Мат. 19, 4; Лук. 2, 23; Рим. 1, 27; Гал. 3, 28; 3) latus, ripa, страна, обала; ѡб' онъ полъ, ἀντὶ πέραν, с оне стране, преко: Мат. 4, 15; 19, 1; Марк. 10, 1; Лук. 8, 26; Јов. 1, 28; 3, 26; 22, 25; на онъ полъ, на ону страну: Мат. 8, 18. 28; 16, 5; Марк. 4, 35 и др.; на ономъ полȣ, на оној страни: Мат. 14, 22; со онагѡ полȣ, с оне стране: Мат. 4, 25; Марк. 3, 8; оба полы, по обаполы, ἐνθεῦτεν, с обе стране: Апок. 22, 2.

Польза f. τὸ ὄφελος, συμφέρον, корист: Јак. 2, 14. 16; I Кор. 7, 35 squ.; II Кор. 8, 10; Јевр. 12, 10; каѧ польза, ὠφελεῖται, шта помаже, шта вреди: Мат. 13, 26; Марк. 8, 36; никаѧ польза есть, ништа не помаже: Јов. 12, 19; I Кор. 13, 3.

Пользовати v. impf. -зȣю, -зȣеши, 1) ὠφελεῖν, користити, помагати: Јов. 6, 63; Рим. 2, 25; 2) κατηχεῖν, настављати, учити, поучавати: I Кор. 14, 19; 3) συμφέρειν, доликовати, приличити коме, пристојати се: II Кор. 12, 1; -сѧ, ὠφελοῦσθαι, користити се, помоћи се од кога: Мат. 15, 5; Марк. 7, 11.

Польный < польнъ 3. πεδινός, раван, који се налази у долини: Јер. 17, 27.

Помавати v impf. -ваю, -ваеши, ἐννεύειν, κατασείειν, махати, давати коме руком знак, намигивати: Лук. 1, 22. 62; Дел. 12, 17; 19, 33; 21, 40; Сл. на хвал. на св. Георг.

Помазаніе n. χρίσμα, unctio, мазање св. уљем, помаст, помазање: Сотвориши сей елей помазаніе свято, начини ово уље за свето помазање (II Мојс. 30, 25); Дан. 9, 26.

Помазанникъ m. χριστός, unctus, помазаник. Тако се називају 1) код старозав. Јевреја цареви, пророци и првосвештеници који су се помазивили уљем при ступању у своју службу: II Мојс. 30, 30; I Цар. 9, 16; 10, 1 и др.; 2) Господ Исус Христос: II Цар. 1, 14; Пс. 44, 8; 3) православни владари који се помазују св. миром при крунисању по установљеноме »Чину крунисања царева на царство«.

Помазательный З. μυρεψικός, који служи за свето помазање: мѵ̑ро (II Мојс. 30, 25).

Помазати v. pf. -заю, -заеши и -мажѫ, -жеши, χρίειν, μυρίζειν, ἀλείφειν, λιπαίνειν, 1) помазати нешто (уљем или миром) и тиме га осветити: скинїю скиднѣїѫ, кївшть скинїи . . . и шсватиши а̑ . . . (II Мојс. 30, 26—29); 2) помазивањем посветити некога у чин старозаветнога првосвештеника: Аарона и сыны егѡ . . (II Мојс. 30, 30); 3) поставити некога за цара: да помажеши его (Саула) царѧ надъ людьми моими Израилемъ (I Цар. 9, 16); не помаза ли тебе Гдь на царство людемъ своимъ: I Цар. 10, 1; 4) назначити некога на какву високу службу: помажеши Азаила на царство сѵрїйское и Ииѵа . . на царство надъ Израилемъ: и Елиссѣа . . . помажеши кмѣсто себе пророка (III Цар. 19, 15. 16).

Помалѣ adv. μετὰ μικρὸν, μετὰ βραχύ, мало после, наскоро: Мат. 26, 73; Марк. 14, 70; Лук. 22, 58.

Поманѵ̆ти < **помлижти** v. pf. -нѫ, -неши, 1) κατανεύειν, νεύειν, намигнути, дати знак: Лук. 5, 7; Јов. 13, 24; Дел. 24, 10; 2) ἀνασείειν, побудити, узбудити, побунити: Марк. 15, 11.

Померкнѵ̆ти < **помрѣкнжти** v. pf. -нѫ, -неши, σκοτίζεσθαι, потамнети, смркнути се: солнце (Мат. 24, 29; Марк. 13, 24; Лук. 23, 45).

Помести v. pf. -метѫ, -теши, σαρῶν, помести, почистити: Мат. 12, 44; Лук. 11, 25; 15, 8.

Пометати v. impf. -таю, -таеши и -мещѫ, -мещеши, 1) βάλλειν, бацати нешто пред некога: бисеръ . . предъ свиніѧми (Мат. 7, 6); 2) παστρεύειν, мести, чистити: Ном. пр. 66.

Помжарити v. pf. -рю, -риши, oculos claudere, зажмурити *(Микл.)*.

Помизаніе n. νεῦμα, намигивање: очесъ (Ис. 3. 16).

Помизати v. impf. -заю, -заеши, διανεύειν, намигивати: очима (Пс. 34, 20).

Помиловати v. pf. -лѹю, -еши, ἐλεεῖν, смиловати се: Пс. 50, 1; Мат. 15, 22; 20, 30. 31; Лук. 18, 38. 39; якѡ тїи помиловани бѹдѹтъ: Мат. 5, 7; Рим. 11, 31.

Поминаніе n. μνεία, помињање, спомен, сећање, успомена: п. творити, спомињати: Еф. 1, 16; I Сол. 1, 2.

Поминати v. impf. -наю, -наеши, μνημονεύειν, μνᾶσθαι, μιμνῄσκεσθαι, помињати, опомињати се: Лук. 17, 32; Јов. 15, 20; Дел. 20, 31. 35; Јуд. 1, 17; сећати се:

Јевр. 13, 3; Ст. на Г. в. 6 на св. Пантел.

Поминъ m. в. памѧть: Ном. пр. 77.

Помнити v. pf. помню, -мниши, μνημονεύειν, сетити се, поменути: Мат. 16, 9; Марк. 8, 18; Јов. 16, 21; I Кор. 11, 2.

Поморїе n. 1) παραθαλάσσιος, παράλιος, приморје, приморски крај: Мат. 4, 13; Лук. 6, 17; 2) θάλασσα, море: Дел. 17, 14.

Помостъ m. λιθοστρωτόν, патос, под поплочан каменом: III Мак. 2. 16; Уч. Изв.

Помѧнꙋти < помѧнѫти v. pf. -нꙋ, -неши, μνησθῆναι, опоменути се: Мат. 5, 23; 26, 75; 27, 63; ἀναμνησθῆναι, сетити се: Марк. 14, 72; Лук. 1, 54. 72; 23, 42; Јевр. 8, 12; 10, 17; μνημονεύειν, помепути: Апок. 2, 5; 18, 5; -сѧ, опоменути се: Дел. 10, 31.

Понаходити v. pf. -хождꙋ, -диши, γιγνώσκειν, noscere, разумети, разабрати, познати: Прол.

Поне < поне adv. κἄν (καὶ ἄν), бар, барем: Марк. 6, 56; Дел. 5, 15; II Кор. 11, 6; иако: поне вмалѣ, иако само мало (Ч. на разлуч. душе).

Понеже < понеже conj. ἐπεὶ, ἐπειδή, јер, будући да: II Парал. 26, 15; Мат. 18, 32; 21, 46; Лук. 11, 16.

Поножь f. κνημίς, ногавица: I Цар. 17, 6.

Пономарь m. παραμονάριος, црквењак: Служ.

Поносити v. pf. -ношꙋ, -сиши, 1) ὀνειδίζειν, псовати, грдити, вређати, клеветати, хулити, ружити, срамотити: Пс. 54, 13; 89, 52; Мат. 5, 17; Лук. 6, 22; Рим. 15, 3; прекоревати за нешто: и поноси невѣрствїю ихъ (Марк. 16, 14); 2) βαστάζειν, подносити, носити: поносивши зиждителѧ твоего (Богор. воскр. гл. 1).

Поносливъ < поносьливъ 3. ὀνειδιστικός, погрдан: словеса (Приче Сол. 27, 11).

Поносный < поносьнъ 3. ἐπονείδιστος, сраман: смерть (Стат. I ст. 54).

Поносъ m. ὄνειδος, поруга: Псал. 118, 12; Стат. I ст. 22.

Поношати v. impf. -шаю, -шаеши, 1) ὀνειδίζειν, корети, викати на некога: Мат. 11, 20; ругати се некоме: Мат. 27, 44; Марк. 15, 32; поношаемꙋ быти, трпети срамоту, бити срамотан: I Тим. 4, 10; 2) θεατρίζειν, излагати руглу: Ном. пр. 121.

Поношенїе n. ὄνειδος, ὀνειδισμός, стид, поруга, срамота, куђење, прекор: Пс. 89, 51; Лук. 1, 25; Рим 15, 3; I Тим. 3, 7; п. безчадства, срамота због немања деце: Конд. Рожд. Бог.; п. гобзꙋющихъ, ругање надмених: Пс. 122, 4.

Понтъ m. грч., 1) море: чермный (Кан. на Преобр. п. 1 ирм.); 2) покрајина у Малој Азији: Дел. 2, 9; I Петр. 1, 1; понтїйскїй Пїлатъ: Мат. 27, 2; Лук. 3, 1; Дел. 4, 27; I Тим, 6, 13.

Понырѧти < понырѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, ἐνδύειν, загњуривати, замакати, ронити, продирати, ушуњати се, завлачити се: II Тим. 3, 6.

Попеченїе n. μέριμνα, старање: II Кор. 11, 28; Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.; μέλημα, брига: житейское (Хер.); Кан. воскр. гл. 7 п. 6 ирм.

Попещисѧ < **попештисѧ** v. pf. -пекꙋсѧ, -чешисѧ, μεριμνήσειν, побринути се: Филиб. 2, 20.

Попирати v. impf. -раю, -раеши, καταπατεῖσθαι, газити: Мат. 5, 13; сатирати: Лук. 21, 24; презрѣвъ нижнѧѧ ꙗкѡ попираемаѧ: Ст. на блаж. на св. Саву.

Поползатисѧ < **поплъзатисѧ** v. impf. -заюсѧ, -ешисѧ, ὀλισθαίνειν, клизати се, спотицати се: Прем. Сир. 21, 8.

Поползенїе < **поплъзение** n. ὄλισθος, lapsus, клизавост, пад, омашка, грешка: Прол.

Поползновенїе < **поплъзновение** n. ὑποκελισμός, клизање, спотицање: Приче Сол. 11, 4; погрешка, грех: Ст. на хвал. на Благов.; ὀλίσθημα, пад: Пс. 55, 14; 114, 7; ὀλίσθησις, клизавост: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Поползнꙋтисѧ < **поплъзнѫтисѧ** v. pf. -знꙋсѧ, -знешисѧ, ὑποσύρεσθαι, поклизнути, спотаћи се: Ст. на Г. в. на Вавед.; грѣхомъ поползшагосѧ: Мол. 3 у Послед. прич.; погрешити, пасти: Ст. на Г. в. 2 у Нед. св. праот.; 2) κατόλλυμαι, пропасти: Кан. Божић. п. 3 т. 1.

Попраздиственный < **попраздьньствьнъ** 3. μεθέορτος, који долази за празником, који бива после празника: Сјед. у Нед. Дух.

Попранїе n. περίψημα, презрена ствар, прах, ствар коју ногама газе: I Кор. 4, 13; πάτημα, тапкање, гажење *(Микл.)*.

Попрати v. pf. -перꙋ, -переши, καταπατεῖν, погазити, уништити, сатрти: Мат. 7, 6; Лук. 12, 1; Јевр. 10, 29; противныѧ силы: Конд. св. Теод. Тир.; попранꙋ быти, погазити се: Лук. 8, 5; πατεῖν, згазити, уништити: смертїю смерть (Троп. воскр. гл. 3 и на Ускрс); Ст. на Г. в. воскр. гл. 6.

Поприще < **поприште** n. 1) στάδιον, тркалиште, бојиште, поље: нощное п. без' порока прейти (Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч. и на Вел. повеч.); 2) μίλιον, мера за простор (1000 корачаја): Мат. 5, 41; житїѧ поприще: Кан. у Нед. мит. и фар. п. 6 т. 1; воздержанїѧ: Ст. на Г. в. у I Нед. В. п.

Попꙋщати < **попоуштати** v. impf. -щаю, -щаеши, ἀφιέναι, допуштати, дати: IV Мојс. 22, 13.

Поработати v. impf. -таю, таеши, δουλεύειν, служити, робовати: I Мојс. 25, 23; Дел. 7, 7; Рим. 9, 12.

Поработити v. pf. -щꙋ, -тиши, δουλοῦν, учинити слугом, подјармити, заробити, покорити: Јер. 50, 33; Дел. 7, 6; I Кор. 9, 19; Гал. 4, 3; Тит. 2, 3; неплодными помышленми: Кан. у Нед. блуд. с. п. 6 т. 2; -сѧ, заробити се, постати слуга: Рим. 6, 18. 22; I Кор. 7, 15.

Порабощати < **порабоштати** v. impf. -щаю, -щаеши, δουλαγωγεῖν, трудити се: I Кор. 9, 27; подјармљивати, чинити слугом: II Кор. 11, 10.

Порабощенїе < **порабоштение** n. καταδούλωσις, заробљавање, робовање: Јер. 50, 33.

Поравненїе < **поравьнение** n. ὁμαλισμός, сравњивање са земљом, разоравање, рушење до темеља: Мих. 7, 12.

Порадованіе n. ἐπίχαρμα, радост: въ п. сѹпостатѡмъ (II Мојс. 32, 25).

Порамица f. ἐπώμιον, орар, мали плашт: Прол.

Поревновати v. impf. -нѹю, -нѹеши, μιμεῖσθαι, узимати себи некога за пример, подражавати некоме: Приче Сол. 6, 6.

Пореченіе n. μομφή, жалба, тужба: Кол. 3, 13.

Порещи < **порешти** v. pf. -рекѹ, -речеши, μιομεῖσθαι, осудити, прекорети, покудити: II Кор. 8, 20.

Порицати v. impf. -цаю, -цаеши и -чѹ, -чеши, ἐγκαλεῖν, тужити, оптуживати; порицаемѹ быти ѡ, бити тужен за нешто: Дел. 19, 40.

Породити v. pf. -рождѹ, -диши, ἀποκύειν, родити: Јак. 1, 18; ἀναγεννᾶν, препородити: I Петр. 1, 3. 23.

Порожденіе n. γέννημα, род, поколење, пород: Мат. 12, 24; 23, 33; Лук. 3, 7.

Порокъ m. ρυτίς, бора, мрља; порок, махна: Еф. 5, 27; Тит. 1, 7; μῶμος, недостатак: III Мојс. 21, 17. 18. 21. 23.

Порочникъ < **пороѵьникъ** m. μῶμος, љага, мрља; човек пун порока, грешник: II Петр. 2, 13.

Порѹганіе < **поржганиѥ** n. τὸ ἐμπαῖξαι, ругање, исмевање, поруга, потсмех: Мат. 20, 19.

Порѹгати < **поржгати** v. impf. -гаю, -гаеши, ἐμπαίζειν, изиграти некога, обманути; преварити, исмејати: Мат. 2, 16; -сѧ, ἐμπαιχθήσεσθαι, наругати се: Мат. 27, 31; Марк. 10, 34; 15, 20; Лук. 18, 32.

Порѹчи, -ей f. pl., рус., ἐπιμάνικα, наруквице свештеничке: Треб.

Порѹчительный < **поржѵительнъ** 3. ἐγγυητής, поверљив, који јамчи, јемац: Ст. на стих. на св. Јов. Злат.

Порѹчити < **поржѵити** v. pf. -рѹчѹ, -чиши, πιστεύειν, поверити: Тит 1, 3.

Порѹчникъ < **поржѵьникъ** m. ἀντιφωνητής, сведок, јемац, посредник, који за друге одговара: грѣшныхъ п. (Ст. на хвал. на св. Ј. Злат.).

Порфѵра f. грч., скерлет: Лук. 16, 19; Апок. 17, 4; 18, 12. 16; морскаѧ: I Мак. 4, 23.

Порѧдѹ < **порѧдоу** adv. καθεχῆς, редом, по реду: Лук. 1, 3; Дел. 11, 4; 18, 23.

Поскомати v. pf. -млю, -млеши, γρύζειν, писнути, заурлати, залајати: песъ ѧзыкомъ скоимъ (II Мојс. 11, 7).

Послѹхъ < **послоухъ** m. μάρτυρ, сведок: Јер. 29, 23; Син. у VI Нед. по св. Пасци.

Послѹшество < **послоушьство** n. μαρτύριον, сведочанство: Јов. 15, 34; Јак. 5, 3.

Послѹшествовати < **послоушьствовати** v. impf. -ствѹю, -еши, μαρτυρεῖν, сведочити: II Мојс. 20, 16; I Кор. 15, 15; Еф. 4, 17; Јевр. 11, 39.

Послѹшливъ < **послоушьливъ** 3. ὑπήκοος, послушан, покоран: II Кор. 2, 9; Филиб. 2, 8.

Послѣди adv. ὕστερον, најпосле, најзад, потом: Мат. 4, 2; 21, 29. 32. 37.

Послѣдованіе n. ἀκολουθία, пратња, извођење; последовање у Требнику, чин по коме се врши црк. служба: Ном. пр. 200.

Послѣдокъ < **послѣдъкъ** m. ἔσχατα (ἡμέρα), последак, крај: Јевр. 1, 2.

Послѣдствовати < **послѣдьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ἀκολουθεῖν, следовати, ићи за неким: Јов. 12, 26; Дел. 12, 8; II Петр. 2 2; I Тим. 5, 24: послѣдствꙋющаѧ знаменїѧ, знаци који су за тим долазили: Марк. 16, 20.

Послѣжде adv. εἰς ὕστερον, после, потом: Мат. 26, 60; Лук. 20, 32.

Пособити v. pf. пособлю, -биши, βοηθεῖν, помоћи: ѡ пособити и покорити.. да му помогне и да покори.. (Јект. вел.); συμμαχεῖν, помагати у боју: пособивый Гд҃и кроткомꙋ Давідꙋ (Сл. на стих. у III Нед. В. п.).

Пособїе n. 1) συμμαχία, помоћ, помагање у рату: Конд. Воздв. ч. К.; 2) помоћно средство, помоћна књига.

Пособникъ < **по обьникъ** m. βοηθός, помоћник: Ст. на Г. в. 5 на св. Ник.

Пособствовати < **пособьствовати** v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, ἀμύνασθαι, помагати: Јудит 13, 20; Дел. 7, 24; Ст. на Г. в. на Прен. м. св. Ник.

Посо́лъ < **посълъ** m. πρεσβευτής, посланик, гласник: Лук. 19, 14.

Посолствовати < **посъльствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, πρεσβεύεσθαι, бити посланик: Еф. 6, 20.

Посохъ m. ξύλον, пастирски, чобански штап; архијерејски жезао: Треб.

Посошникъ < **посошьникъ** m. који држи архијерејски жезао за време Арх. литургије: Треб.

Поспѣхъ m. σπουδή, хитња, брзина, журба; ревност: III Јездр. 8, 6.

Поспѣшенїе n. προκοπή, напредак, напредовање; ревност, журба, брзина *(Микл.)*.

Поспѣшество < **поспѣшьство** n. συνεργία, потпомагање *(Микл.)*.

Поспѣшествовати < **поспѣшьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, 1) συνεργεῖν, потпомагати, сарађивати: Јак. 2, 22; Рим. 8, 28; 2) ἐνεργεῖν, деловати радити: вѣра любовїю поспѣшествꙋема, која ради кроз љубав (Гал. 5, 6); молитва праведнагѡ поспѣшествꙋема, eficax, делотворна, усиљена, непрестана: Јак. 5, 16.

Поспѣшити v pf. -шꙋ, -шиши, κατευοδοῦν, пожурити, похитати: Пс. 67, 20; Рим. 1, 10; -сѧ, σπεύδεσθαι, пожурити се: Лук. 2, 16.

Поспѣшникъ < **поспѣшьникъ** m. συνεργός, помоћник, сарадник, сатрудник: III Јов. 1, 8.

Поспѣшьсѧ, -шисѧ, -шесѧ; -шїйсѧ 3. part. praet. act. I од поспѣшитисѧ, σπεύσας, који се журио: и прїидоша поспѣшшесѧ (Лук 2, 16).

Посрамощенїе n. αἰσχημοσύνη, срам, стид: I Јездр. 4, 14.

Посредѣ adv. ἐν μέσῳ, насред, посред, усред: Пс. 103, 10; Мат. 10, 16; Марк. 3, 3 и др.

Постава f. materia, ткиво, платно; држање: всею поставою внешнею (Уч. Изв.).

Поставити v. pf. -ставлю, -виши, ἱστάναι, поставити, наместити: Мат. 4, 5; Марк. 9, 36; примити, узети за нешто: Гд҃и, не постави имъ грѣха сегѡ, не прими им ово за грех (Дел. 7, 60; Троп. св. архђ. Ст.).

Постельникъ m. ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, постељник: Дел. 12, 20.

Постилати v. impf. -лаю, -лаеши, στρωννύναι, простирати: Мат. 21, 8; Марк. 1, 8; Ст. на хвал. у Нед. Цвет.

Постлати v. pf. постелю, -леши, στρωννύναι, прострети: Марк. 11, 8; Лук. 22, 12; καταστρωννύναι, оборити, сурвати: Во главкинѣ постла иногда (Кан. воскр. гл. 2 п. 1 ирм.).

Постоаніе < **постоание** n. κατάστασις, чврсто место, сталност: Пс. 68, 3; Сл. сјед. на св. Ник.

Постоати < **постоати** v. impf. -стою, -иши, ἵστασθαι, постојати, одржавати се, одолевати: .. кто постоитъ; (Пс. 64, 8; 129, 3).

Посѣланіе < **посоуланіе** n. κατήφεια, туга, жалост, понижење, срамота: Кан. анг. хран. п. 5 т. 3.

Посылати v. impf. -лаю, -лаеши, ἀποστέλλειν, слати, шиљати: Мат. 10, 16; Марк. 1, 2; Лук. 10, 3; Јов. 20, 21.

Посѣкати v. impf. -каю, -каеши, τέμνειν, сећи, сасецати: дрѣво (Мат. 7, 19); -ся: Лук. 3, 9.

Посѣтитель m. ἐπίσκοπος, надзорник, владика: I Петр. 2, 25.

Посѣтити v. pf. -щѹ, -тиши, ἐπισκέπτεσθαι, походити: Мат. 25, 36. 43; жезломъ беззаконїѧ ихъ: Пс. 17, 3; милостїю и щедротами: Мол. на Веч.

Посѣщати < **посѣштати** v. impf. походаћати: храмъ святый его (Пс. 26, 4).

Посѣщеніе < **посѣщение** n. ἐπίσκεψις, ἐπισκοπή, посета, надгледање, старање: Јер. 6, 15; 8, 12; Лук. 19, 44; I Петр. 2, 12; покажи посѣщенїе: Троп. гл. 4 у Ч. Јелеосв.; брига: еще молимся о милости ... посѣщенїи (Јект. суг.).

Посѧгати < **посагати** v. impf. -гаю, -гаеши, γαμεῖν, удавати се: Мат. 22, 30; Марк. 12, 25; Лук. 20, 35.

Посѧгнѹти < **посагнѫти** v. pf. -гнѹ, -гнеши, γαμηθῆναι, удати се, поћи за неког: Марк. 10, 12; I Кор. 7, 28. 36. 39; посягшая, удата: I Кор. 7, 34.

Потаинъ 3. ἀπόκρυτος, тајан, сакривен: Марк. 4, 22.

Потворный 3. venenosus, отрован: зміи (Прол.).

Потворъ m. calumnia, потвора, клевета, сплетка *(Микл.)*.

Потерпѣти < **потрѫпѣти** v. impf. -терплю, -терпиши, μακροθυμεῖν, причекати: потерпи на мнѣ (Мат. 18, 26. 29); ἀνέχεσθαι, претрпети, потрпети: II Кор. 11, 1. 4; чекати: имене ради твоегѡ потерпѣхъ тя Гдⷭ, потерпѣ дѹша моя къ слоко твое, имена ради Твога чеках на Тебе Господе, чека душа моја на реч Твоју (Пс. 129, 4).

Потиръ m. ποτήριον, чаша: III Цар. 7, 26; II Пар. 4, 5.

Поткновеніе < **потъкновение** n. спотицање; безъ поткновенїя, ἀνεμποδίστως, слободно: Ст. на хвал. 3 у Нед. мес.

Поткнѹти < **потъкнѫти** v. pf. -кнѹ, -кнеши, πηγνύναι, потакнути: Ос. 5, 2; утврдити, поставити: II Мојс. 33, 7; -ся, προσκόπτειν, спотакнути се: Приче Сол. 19, 2; Јов. 11, 9. 10; Сл. на хвал. у V Нед. В. п.

Потолокъ m. рус., покривач, гредица, свод, тананица, плафон: Служ.

Потонкѣ adv. κατὰ λεπτόν, потанко, подробно: Син. у VI Нед. по св. Пасци.

Потравити v. pf. -травлю, -виши, καταβόσκειν, попасти, потричити: нивꙋ или вїноградъ (II Мојс. 22, 5).

Потребенъ < потрѣбьнъ 3. 1) χρείας, потребан, неопходан, χρήσιμος, користан *(Микл.)*; 2) εὔκαιρος, згодан, прикладан: день (Марк. 6, 21).

Потребитель m. ὀλοθρευτής, истребитељ, разоритељ, затирач: Ст. на Г. в. 5 на св. Ник.; ἀναίρετος, уништитељ: Ст. на Г. в. у среду IV седм. В. п.

Потребити v. pf. -треблю, -биши, ἀναλῶσαι, истребити: Лук. 9, 54; ἐξολοτρεύειν, уништити: Пс. 33, 16; 53, 5; -сѧ, ἐξολοτρευθήσεσθαι, истребити се: II Мојс. 28, 20; Дел. 3, 23; уништити се: Самогл. гл. 3 у Ч. погреб.

Потребленіе < потрѣблєніє n. ἐκτριβή, потрошак: V Мојс. 4, 26; п. стыхъ даровъ, употреба св. дарова после св. Литургије (Служ.).

Потребникъ < потрѣбьникъ m. 1) ἐγκρυφίας (ἄρτος), погача: I Мојс. 18, 6; 2) требник, црквена књига са цркв. требама *(Дјач.; Жив.)*.

Потрꙋсити < потрѫсити v. pf. -трꙋшꙋ, -сиши quasare, потрести *(Микл.)*.

Потꙋснѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, fuscum fieri, поцрнити, потамнети: Прол.

Потченіе < потъчєніє n. προσκοπή, подизање *(Микл.)*; п. сѣни, σκηνοπηγία, подизање шатора: Јов. 7, 2, празник сеница; п. креста, чин који се врши при оснивању цркве, када архијереј узима три камена, које полаже на место где ће бити св. престо, и усред њих утврђује дрвени крст *(Дјач.)*.

Потщаніе < потъштаніє n. σποδή, немир, брига: Јез. 7, 11; брзина: Дан. 2, 25.

Потщатисѧ < потъштатисѧ v. pf. потщꙋсѧ, потщишисѧ, 1) σπεύδειν, пожурити се: I Мојс. 18, 6; похитати: II Мојс. 15, 15; 34, 8; Лук. 19, 5. 6; Дел. 22, 18; II Петр. 1, 10 squ.; потщисѧ погибаемъ..: Богор. отпуст. гл. 4; на оумоленіе: Богор. на стих. гл. 4; 2) φιλοτιμεῖσθαι, бринути се, старати се: Рим. 15, 20; Гал. 2, 10; II Тим. 2, 15; Тит 3, 12; Јевр. 4, 11.

Потъ m. 1) ἱδρώς, зној: I Мојс. 3, 19; Лук. 22, 44; Ст. на Г. в. у Нед. сир.; 2) χρώς, тело: Дел. 19, 12.

Поꙋчатисѧ < пооучатисѧ v. impf. -чаюсѧ, -чаешисѧ, μελετᾶν, поучавати се: Пс. 34, 28; размишљати: Пс. 62, 7; Марк. 13, 11; лѣта наша ꙗкѡ паꙋчина (ὡς ἀράχνη) поꙋчахꙋсѧ (ἐμελέτων), живот наш пролази као паук (Пс. 89, 10). По другим егзегетама последњи глагол треба сјединити са следећим речима: „днїе лѣтъ нашихъ, въ нихже седмьдесѧтъ лѣтъ“, па превести овако: Живот је наш сличан паучини — ја сам много размишљао о томе — што се тиче дана година наших, у њима седамдесет година.. *(Дјач.)*; προμελετᾶν, бринути се: Лук. 21, 14; I Тим. 4, 15; смишљати нешто противу некога: Сјед. у ант. 9 на В. четврт.

Поꙋченіе < пооучєніє n. 1) διδασκαλία, поука *(Микл.)*; 2) μελετή,

размишљање: Пс. 48, 4; вежбање, занимање, мишљење: Пс. 38, 4; Плач Јер. 3, 62.

Поѹщателный < **пооуштательнъ** 3. παραινετικός, поучан, узбудљив, убедљив: словеса (Син. у II Нед. В. п.).

Поѹщеніе < **пооуштениѥ** n. παρακίνησις, узбуђивање, пооштравање: Син. у Нед. мит. и фар.

Похабъ m. μωρός, луд, глуп; ὠμός, окрутан, суров, дивљи, жесток *(Микл.; Вост.)*.

Похищеніе < **похыштениѥ** n. ἁρπαγή, грабеж, отмица, плен, пљачкање, отимање *(Микл.)*.

Похотникъ < **похотьникъ** m. ἐπιθυμητής, који жели нешто зло, похотљив: I Кор. 10, 6; љубавник: Јез. 16, 37.

Похотный < **похотьнъ** 3. ἐπιθυμίας, похлепан, пожудан, жељан: II Петр. 1, 4; I Сол. 4, 5.

Похотствовати v. impf. -ствѹю, -ствѹеши, ἐπιθυμεῖν, жудети, чезнути за нечим: Гал. 5, 17.

Похоть f. ἐπιθυμία, θέλημα, пожуда, наслада, страст, жеља: Јов. 1, 13; Јак. 1, 14. 15; I Јов. 2, 16; Гал. 5, 16; Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Похотѣніе n. в. похоть: I Петр. 1, 14.

Похотѣти v. impf. -хощѹ, -хощеши, 1) βούλεσθαι, хтети: Дел. 17, 20; пожелети: Рим. 7, 7; 13, 9; 2) ἐπιθυμεῖν, живо желети, жудети, бити похлепан: I Кор. 10, 6.

Почерпало < **поѹръпало** n. ἄντλημα, ведро, кабао: Јов. 4, 11.

Почерпати < **поѹръпати** v. impf. -паю, -паеши, ἀντλεῖν, црпсти, вадити, захватати: Јов. 2, 8; 4, 7. 15.

Почерпнѹти < **поѹръпнѫти** v. pf. -пнѹ, -пнеши, ἀντλεῖν, ἀρύειν, захватити: I Мојс. 24, 20.

Почерпсти < **поѹръпсти** v. pf. -пѹ, -пеши, поцрпсти, захватити: Јов. 2, 8. 9.

Почести < **поѹьсти** v. pf. почтѹ, почтеши, ψηφίζειν, избројати, израчунати: Апок. 13, 18.

Почити v. pf. почїю, -чїеши, 1) ἀναπαύεσθαι, καταπαύεσθαι, починути, одморити се: Јестир 9, 22; IV Цар. 2, 15; Марк. 6, 31; Јов. 10, 20; Јевр. 4, 4. 10; Апок. 6, 11; 14, 13; 2) κοιμᾶσθαι, спавати, ноћити, конаковати: I Мојс. 24, 54; I Мак. 11, 6; уснути, умрети: Прем. Сир. 47, 26; I Кор. 15, 6.

Почка < **поѹька** f. νεφρός, бубрег: II Мојс. 29, 13.

Почтити < **поѹьтити** v. impf. почтѹ, почтиши, τιμᾶν, поштовати: IV Мојс. 22, 37; Мат. 15, 6; Јов. 12, 26; Дел. 28, 10; и ѡбразомъ твоимъ Боже почетъ: Мол. у св. Лит. Вас.; дѣлы почетшїи: Ст. на Г. в. у I Нед. В. п.; σέβεσθαι, штовати: рѹкописаннагѡ ѡбраза не почетше (Конд. у Нед. св. Праот.); -сѧ, удостојити се: Ст. на Г. в. 2 на св. архђ. Стеф.

Почто adv. int. διατί, с чега, зашто: Мат. 9, 11 и др.

Пощадѣти < **поштадѣти** v. pf. пощаждѹ, -диши, φείδεσθαι, поштедети: V Мојс. 33, 3; II Петр. 2, 4; Рим. 8, 32; 11, 21; II Кор. 13, 2; Ст. на Г. в. у Нед. мес.

Пощеніе < **поштениѥ** n. νηστεία, пошћење, пост: II Кор. 6, 5; 11, 27.

Пою в. пѣти: Пс. 145, 2.

Поѡблещисѧ < **пооблѣштисѧ** v. pf. -кꙋсѧ, -чешисѧ, ἐπενδύσασθαι, преобући се: II Кор. 5, 4.

Поѡстрити < **поострити** v. pf. -ѡстрю < -штрѭ, -стриши, διερεθίζειν, још више дражити, подбунити: Син. у Нед. Цвет. и на В. пет.

Поѡщренїе < **пооштрѥниѥ** n. παροξυσμός, дражење, подбуњивање, бодрење, сокољење: Јевр. 10, 24.

Поѧдати v. impf. -даю, -даеши, 1) κατεσθίειν, јести: Марк. 12, 40; II Кор. 11, 10; 2) καταναλίσκειν, прождирати, спаљивати: огнь поѧдаѧй (Јевр. 12, 29).

Поѧсати < **поꙗсати** v. impf. -саю, саеши и -ѧшꙋ, -ѧшеши, ζωννύναι, опасивати: Јов. 21, 18; -сѧ, опасивати се: Јов. 21, 18.

Поѧсти < **поꙗсти** v. pf. поѧмь, -ѧси, κατεσθίειν, појести, прождрети: Ш Мојс. 9, 24; Јак. 5, 2; Апок. 11, 5; 20, 9.

Поѧти < **поꙗти** v. pf. -имꙋ, -меши, 1) παραλαμβάνειν, узети: Мат. 2, 13. 14; Лук. 9, 10; Дел. 9, 25; 21, 24; п. пꙋщеницꙋ, γαμῆσαι, оженити се: Мат. 5, 32; женꙋ: Лук. 14, 20; 2) ἀγγαρεύσειν, потерати некога: Мат. 5, 41; 3) ἐγκαλεῖν, жалити се, тужити се на некога: Дел. 19, 38; Рим. 8, 33; 4) κατηγορεῖν, тужити: Дел. 24, 8.

Правити v. impf. правлю, -виши, προσθῆναι, управљати, руководити: I Тим. 3, 4. 5. 12; правѡ правити, ὀρθοτομεῖν, право ходити, право поступати, правилно управљати: слово истины (II Тим. 2, 15).

Правленїе < **правлѥниѥ** n. 1) διοίκησις, управа; 2) ἡκία, узда; власт: Кан. Бож. п. 6 т. 1.

Православити v. impf. -влю, -виши, држати православље, држати се православља: церковь православѧщаѧ: Мин. 13 марта.

Правотечный < **правотсꙋьнъ** 3. који иде право, који не скреће с правога пута, прав: шествїе: Мин. 9 марта.

Правость f. εὐθύτης, правда, правица, законитост: Пс. 95, 10; жезлъ правости: Јевр. 1, 8.

Правосꙋдъ < **правосѫдъ** m. δικαιοκριτής, праведни судија: Кан. св. Андр. крит. п. 4 т. 3.

Правота f. в. правость: Пс. 16, 2; прави пут: нога моѧ ста на правотѣ (Мол. при умив. руку на св. Лит.).

Правъ, -ый 3. 1) εὐθύς, ὀρθός, справедљив, прав: стези (Мат. 3, 3; Марк. 1, 3; Лук. 3, 4; Јевр. 12, 13); стогна: Дел. 9, 11; пꙋть: Пс. 106, 7; Дел. 14, 10; II Петр. 2, 15; 2) δίκαιος, праведан: сꙋдъ (Апок. 16, 7; 19, 2); 3) δεξιός, десни: Треб.

Прадѣднїй < **прадѣдьнъ** 3. προγονικής, прадедовски: ѡсꙋжденїе (Троп. воскр. гл. 4); клѧтва: Ст. на стих. воскр. гл. 4.

Празденъ, -ый < **праздьнъ** 3. 1) σχολάζων, празан, бескористан: слово (Мат. 12, 36); 2) ἀργός, доколан, беспослен: Прем. Сол. 14, 5; Мат. 20, 3. 6; лен: Тит 1, 12; 3) ἀεργός, ленивац: Приче Сол. 13, 4.

Празднолюбецъ < **праздьнолюбьць** m. φιλέορτος, који воли празнике: Сл. на Г. в. на св. Ник.; Ст. на Г. в. у пет. I Нед. В. п.

Празднословїе < **праздьнословиѥ** n. ἀργολογία, празан, непромишљен говор: Мол. св. Јефр. сир.

Праздность < праздьность f. ἀργία, леност: Мол. св. Јефр. сир.

Праздноѧдецъ < праздьноѩдьць m. fruges consumere natus, који бадава једе туђ хлеб, муктаџија: Прол.

Празднственный < праздьньственьнъ 3. ἑορτίος, празнични: торжество (Сл. на Г. в. на св. влмч. Пант.).

Прати v. impf. перꙋ, -реши, lavare, прати *(Микл.)*.

Прати v. impf. порю, пореши, 1) πατεῖν, газити; 2) λακτίζειν, праћакати се, бацакати се: противꙋ рожнꙋ (Дел. 9, 5; 26, 14).

Праща < прашта f. σφενδόνη, праћка: I Цар. 17, 40. 48; II Пар. 26, 14; пращею дꙋха извергше: Ст. на хвал. у Нед. св. от. VI саб.

Пращникъ < праштьникъ m. σφενδονήτης, funditor, праћар: Јудит. 6, 12.

Пращный < праштьнь 3. σφενδόνης, који припада праћци, оно што је метнуто у праћку: каменїе, камење за праћку, из праћке (Зах. 9, 15).

Пребеззаконный < прѣбеззаконьнъ 3. ὑπεράνομος, одвећ незаконит: Ст. на Г. в. на Усек.; παράνομος, противзаконит, неправедан: Сјед. у Нед. свих св.; грешан: Ст. на хвал. воскр. гл. 1.

Пребезмѣрнѣ adv. ὑπερβαλλόντως, преко мере, одвише: Мол. 4 у Посл. прич.

Пребезчисленный < прѣбезчисльньнъ 3. ὑπεράπειρος, безбројан: Син. у Нед. блуд. с.

Пребожественный < прѣбожьствьньнъ 3. ὑπέρθεος, најбожанственији: Кан. Благов. п. 4 ирм.

Преболѣ adv. в. пребезмѣрнѣ: II Кор. 11, 23.

Преборити < прѣборити v. pf. -борю, -бориши, vincere, победити: враги невидимыѧ: Прол.

Пребыти < прѣбыти v. pf. пребꙋдꙋ, -деши, 1) μένειν, остати: Мат. 10, 11; Лук. 1, 56; Сл. на стих. васкр. гл. 1; 2) διατρίβειν, боравити, забавити се: Дел. 14, 3. 28; 25, 14; καθίσαι, седети: Дел. 18, 11.

Превзытїе < прѣвъзитиѥ n. ὑπεροχή, excellentia, превасходство, преимућство: царское: Прол.

Превитати < прѣвитати v. impf. -таю, -таеши, μετανίσταμαι, сељакати се, селити се с једног места на друго: Пс. 10, 1.

Превозмꙋтити < прѣвъзмѫтити v. pf. -мꙋщꙋ, -мꙋтиши, προσαράσσειν, узмутити, узнемирити, узрујати: сердце раздраженнагѡ не возмꙋти (Прем. Сир. 4, 3).

Превознести < превъзнести v. pf. -несꙋ, -несеши, ὑπερυψῶσαι, узвисити, уздићи, прославити: Филиб. 2, 9.

Превозносити < прѣвъзносити v. impf. -ношꙋ, -сиши, ὑπερυψοῦν, узносити, узвисивати изнад свега: Кан. воскр. гл. 7 п. 8 ирм.; Сјед. воскр. 2 гл. 5; -сѧ, περπερεύεσθαι, узносити се: I Кор. 13, 4.

Превозрастати < прѣвъзрастати v. impf. -стаю, -стаеши, ὑπεραυξάνεσθαι, јако расти, умножавати се: II Сол. 1, 3.

Превозрастный < прѣвъзрастьнъ 3. ὑπέρακμος, узрастао, зрео; превозрастна, уседелица: I Кор. 7, 36.

Превой < прѣвой m. τιάρα, капа, митра, камилавка: Јез. 23, 15.

Превосходити < прѣвъсходити v. impf. -ждꙋ, -диши, ὑπερέχειν, надма-

шати, превазилазити: Филиб. 4, 7; ὑπερβαίνειν, прекорачити, премашати: Мол. 7 у Посл. прич.

Превосходный < **прѣвъсходынъ** 3. ὑπέροχος, одличан: I Кор. 2, 1.

Превратити < **прѣвратити** v. pf. -щ8, -тиши, 1) ἐκτρίβειν, разорити, истребити: I Мојс. 19, 29; 2) μεταστρέφειν, преокренути, извртнути: Јез. 4, 8; Гал. 1, 7.

Превраћати < **прѣвращати** v. impf -ћаю, -ћаеши, μεταστρέφειν, преокретати, преображавати: II Цар. 6, 7.

Превраћеніе < **прѣвращєниѥ** n. καταστροφή, разрушење, пропаст: II Мојс. 19, 29; II Пар. 22, 7; μεταστροφή, преокрет: III Цар. 12, 15; II Пар. 10, 15.

Превредити < **прѣвръдити** v. pf. -жд8, -диши, ἀδικεῖν, нарушити, изменити: Пс. 88, 34.

Превыспренный < **прѣвъıспрьıнъ** 3. ὑπερῷος, највиши, узвишен, горњи, поднебесни: Пс. 103, 3; Кан. анг. хран. п. 6 т. 3.

Превыспрница < **прѣвъıспрьıница** f. λαλόκα, непце *(Микл.)*.

Превыше и превышше adv. ὑπεράνω, изнад, више, над: Еф. 1, 21; 4, 10; Јевр. 9, 5.

Превѣса < **прѣвѣса** f. πλάστιγξ, вага, теразије: Прем. Сол. 11, 23.

Превѣћати < **прѣвѣштати** v. pf. -ћаю, -ћаеши, ἀναστατοῦν, подбунити: Дел. 21, 38.

Превлазовати < **прѣвлазовати** v. impf. -зю, -зиши, привезивати: жикштнаѧ (Посл. испов.).

Превити < **прѣвıгати** v. impf. -ваю, -ваеши и -влю, -леши, ἐπιδιπλοῦν, савијати: колѣна (Марк. 15, 19).

Преглаголати v. impf. -голю, -леши, suadere, уверити: Прол.

Преграда < **прѣграда** f. θάλαμος, клет, унутрашња соба: Јез. 40, 45.

Прегражденіе < **прѣграждениѥ** n. μεσότοιχον, преграда, ограда: Јез. 40, 17; ѥ҃м прегражденіе кражды разрѹшивши (Догм. гл. 1).

Прегѹдническій < **прѣгѫдьıническъıи** 3. citharoedicus, сложен за певача уз цитру, музикалан: гласъ (Прол.).

Преданіе < **прѣданиѥ** n. παράδοσις, традиција, предање: старецъ (Мат. 15, 2).

Предатель < **прѣдатель** m. προδότης, издајник: Ѵда (Ст. на Г. в. на В. четврт.).

Предворитисѧ v. impf. -борюсѧ, -ришисѧ, προπολεμεῖν, ратовати за некога, за нешто: Син. у III Нед. В. п.

Предвѣдствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, προκινδυνεύειν, подвргавати се опасности: Кан. на В. четврт. п. 8 ирм.; слутити: Прип. 9 п. на Обрез. Г.

Предварити < **прѣдъварити** v. pf. предварю, -ришн, προφθάνειν, постићи, задесити: предкариша мѧ днїе нищеты (Јов. 30, 27); предусрести: Пс. 20, 3; 58, 11; 67, 32; 94, 2; Мат. 17, 25; I Сол. 4, 15; Стат. III, 147; доћи пре некога: Предкарившыѧ оутро ижє ѡ Маріи, оне које су дошле пре јутра с Маријом (Ип. на Ускрс); изићи пред некога: предъ лице ткоѥ (Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; Сл. на стих. у Нед. мес.); προκαταλαμβάνειν, претећи: Скорѡ предкарн.. (Богор. на I часу).

Предварѧти < прѣдъварѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, 1) προλαμβάνειν, журити: кїйждо бо свою вечерю предварѧетъ въ снѣденїе, сваки жури да поједе (пре других) своју вечеру (I Кор. 11, 21); 2) προάγειν, предњачити, напред ићи: I Тим. 5, 24; Ст. на хвал. воскр. гл. 3.

Предвигнꙋти v. pf. -двигнꙋ, -гнеши, μετακινεῖν, помакнути: предѣлωвъ ближнѧгω (V Мојс. 19, 14.).

Предвиженїе n. μετακίνησις, покретање, пресељење: Зах. 13, 1.

Предводительствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ἡγέομαι, напред ићи, предводити, бити први међу некима: Пс. 103, 17.

Предвозвѣстити < прѣдъвъзвѣстити v. pf. -вѣщꙋ, -стиши, προκαταγγέλλειν, напред јавити, претсказати, прорећи: Дел. 3, 18. 24.

Предвозвѣстникъ m. προάγγελος, који унапред јавља: Ст. на хвал. 3 на Рожд. св. Јов. Прет.

Предвозвѣщати < прѣдъвъзвѣштати v. impf. -щаю, -щаеши, προκαταγγέλλειν, унапред јављати, претсказивати, прорицати: Троп. на Вавед.; Ст. на блаж. на Соб. св. Јов. Прет.; Мол. у св. Лит. Вас.

Предвозглаголати < прѣдъвъзглаголати v. impf. -голю, -леши, προλέγειν, пре других говорити *(Дјач.)*.

Предвозгласный < прѣдъвъзгласьнъ 3. προλέγων, који напред јавља: седмица, цела седмица између Недеље мит. и фар. и Нед. блудног сина назива се предвозгласнаѧ зато што наговештава Св. вел. пост: Син. у Нед. мит. и фар.

Предвозхищати < прѣдъвъсхыштати v. impf. -щаю, -щаеши, προαρπάζειν, преотимати: Кан. св. Андр. крит. п. 9 т. 3.

Предвѣдѣнїе n. πρόγνωσις, знање унапред: Сјед. у Суб. Лаз.

Предвѣдѣти v. pf. предвѣмь, -вѣси, προγινώσκειν, напред знати: II Петр. 3, 17.

Предвѣчный < прѣдъвѣчьнъ 3. προαιώνιος, вечан: Ст. на Г. в. на Соб. св. арх. Мих.

Предвѣщати v. impf. -щаю, -щаеши, προμηνύειν, унапред јављати, претсказивати: Кан. св. Теод. п. 8 богор.

Предградїе < прѣдъградиѥ n. προτείχισμα, предграђе, опкоп: Плач Јер. 2, 8; Јез. 48, 15; поље пред градом: III Цар. 21, 23.

Преддержати < прѣдъдръжати v. impf. -держꙋ, -жиши, ὑπερέχειν, надвишавати, бити јачи, владати: Рим. 13, 1.

Предзнательный 3. προγνωστικός, који је отпре познат: Мол. у Хир. презв.

Предитещи < прѣдитешти v. impf. -текꙋ, -чеши, προδραμεῖν, ићи испред другога, потрчати напред: и предитекъ возлѣзе на ѩгодичинꙋ (Лук. 19, 4).

Предлежати v. impf. -лежꙋ, -жиши, προκεῖσθαι, лежати пред ким: II Кор. 8, 12; Јуд. 1, 7; Мол. у св. Лит. Злат.

Предложенїе n. 1) πρόθεσις, одређење, наређење: Рим. 9, 11; Еф. 3, 11; хлѣбы предложенїѧ: Мат. 12, 4; Марк. 2, 26; Лук. 6, 4; предложенїе хлѣбωвъ: Јевр. 9, 2; жртвеник: Служ; 2) χωνευτήριον, место у олтару где свештеник умива руке: Служ.

Предложити v. pf. -ложꙋ, -жиши, 1) προτιθέναι, поставити, метнути: Пс. 85, 14; 2) παραθεῖναι, предложити, казати: инꙋ притчꙋ (Мат. 13, 24. 31); 3) ἀνατιθέναι, разложити, причати: бл҃говѣствованїе (Гал. 2, 4).

Преднарещи < прѣдънарсшти v. pf. -рекꙋ, -чеши, προορίζειν, напред одредити: Дел. 4, 28.

Предначати < прѣдъначати v. pf. -начнꙋ, -начнеши, ἐξάρχειν, отпочети: II Мојс. 15, 21.

Предначинати v. impf. -наю, -наеши, ἐξάρχειν, отпочињати: Сл. на IX часу уочи Богој.

Предновомѣсѧчїе < прѣдъновомѣсѧчиѥ n. προνουμηνία, време пред нови месец: Јудит. 8, 6.

Предоблїй < прѣдобль 3. веома храбар: Прол.

Предображенїе n. προίμιον, почетак: Троп. Вавед.

Предповелѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, προκελεύειν, унапред заповедати, наређивати: Ст. предпр. гл. 3 у Нед. св. от.

Предпожрети < прѣдъпожрѣти v. pf. -пожрꙋ, -жреши, προθύειν, претходно принети жртву: Кан. на В. четврт. п. 3 ирм.

Предпочтити v. pf. -чтꙋ, -чтиши, προτιμᾶν, више ценити: Сл. на Г. в. у IV Нед. В. п.; Прип. 2 на Соб. св. Јов.

Предпрїѧтїе < прѣдъприѧтиѥ n. προσλήψις, примање, предузеће: Мол. 10 у Посл. прич.

Предпꙋтїе < прѣдъпѫтиѥ n. πρόοδος, предњачење, напредовање, ступање напред: Сл. на Г. в. на Рожд. св. Јов. Прет.; предпꙋтїе поста, почетак поста: Тр. п.

Предразꙋмительный 3. προγνωστικός, који унапред зна: Син. у Суб. мес.

Предрасꙋждати < прѣдърасѫждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, προκρίνειν, пре других изабирати: Кан. Воздв. ч. К. п. 3 ирм.

Предрати v. pf. -дерꙋ, -дереши, σχίζειν, предерати, прецепати: Јов. 19, 24.

Предратникъ < прѣдъратьникъ m. bellum praecedens, војник који стоји у првоме бојном реду: крестъ (Кан. ч. Крсту).

Предрещи < прѣдърсшти v. pf. -рекꙋ, -чеши, προλέγειν, унапред рећи, претсказати, прорећи: Гал. 1, 9; I Сол. 3. 4; по предреченномъ же..: III Мак. 4, 14.

Предсловїе n. πρόλογος, praefatio, предговор *(Микл.)*.

Предстатель m. πρωτοστάτης, првак, коловођа: Дел. 24, 5; начелник, заступник, заштитник, вођа: Ак. Бог. ик. 1.

Предстательница < прѣдъстатсльница f. προστάτις, заштитница: Кан. Богој. п. 9 ирм.

Предстательство n. προστασία, заштита, окриље, обрана, помоћ, посредништво, заступство, претставништво: Конд. Усп. Бог.; Сл. у Ант. 3 на В. четврт..

Предстательствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, προστατεῖν, заштићавати, штитити, посредовати, заступати, претстављати: Сл. на блаж. св. Спир. чуд.

Предстати < прѣдъстати v. pf. предстанꙋ, -неши, παριστάναι, стати пред некога, изићи пред некога, јавити се: сꙋдищꙋ Хр҃товꙋ (Рим. 14, 10); кесарю: Дел. 27, 24.

Предстоати v. impf. -стою -стоиши, προκεῖσθαι, стајати пред неким или нечим: аще бо Ты не бы предстоала молящи.. (Кан. Богор.); налазити се пред неким, отправљати службу при некоме: еже предстоати къ домъ предъ царемъ (Дан. 1, 4).

Предстѣніе < **предстѣніе** n. προτείχισμα, propugnaculum, спољашњи зид, бедем, опкоп: II Цар. 20, 15.

Предсѹббѡтіе < **предъсѫботіе** n. προσάββατον, дан пред суботом: Јудит 8, 6.

Предсѹдити < **прѣдъсѫдити** v. pf. -сѹждѹ, -диши, προκρίνειν, унапред судити, дати некоме предност, првенство: Прем. Сол. 7, 8; Кан. св. Андр. крит. п. 6 т. 3.

Предсѣданіе < **предъсѣданіе** n. πρωτοκαθεδρία, прво место, прочеље, зачеље: Лук. 11, 43; 14, 7; 20, 46.

Предтеча < **прѣдътєча** m. πρόδρομος, претходник, који иде пред неким. Тако Црква назива св. Јована Крститеља зато што је он дошао на свет пре И. Христа да спреми свет за долазак Христов: Ис. 40, 3; Мат. 3, 3; Марк. 3, 2. Претечом се назива и сам Господ И. Христос: идѣже предтеча ѡ насъ вниде Іисъ (Јевр. 6, 20).

Предтещи < **прѣдътєшти** v. pf. -тєкѹ, -чеши, προδραμεῖν, напред трчати, испредњачити, притећи: I Мак. 16, 21; Ипак. гл. 4; Сл. на VI часу уочи Бож.; Сл. на Рожд. св. Јов. Прет.

Предточилїе n. προλήνιον, рупа где се држала када у којој се гњечило грожђе, подрум, пивница: Ис. 5, 2.

Предѹвѣдѣніе n. πρόθεσις, предзнање; смерање, одлука: Рим. 8, 28.

Предѹвѣдѣти < **прѣдъѹвѣдѣти** v. pf. предѹвѣмь, -вѣси, προγινώσκειν, напред познати: Рим. 8, 29; -ся, унапред се известити: Прем. Сол. 6, 13.

Предѹвѣрати v. impf. -раю, -раеши, προπιστεύειν, унапред веровати: Сјед. 2 у Нед. Том.

Предѹготовати v. impf. -каю, -каеши, προετοιμάζειν, унапред спремати, приправљати: III Мак. 5, 18; Рим. 9, 23.

Предѹготовити v. pf. -товлю, -виши, προετοιμάζειν, унапред припремити, спремити: II Кор. 9, 5.

Предѹготовлати v. impf. -влаю, -влаеши, спремати: Ст. на IV часу уочи Бож.

Предѹзаконеніе n. προθεσμία, рок, приспелост једне ствари за законито решавање: Ст. на Г. в. у утор. IV седм. по св. Пасци.

Предѹзрѣти < **прѣдъѹзрѣти** v. pf. -зрю, -зриши, προορᾶν, praevidere, предвидети, заранијe видети, угледати из далека *(Данич.)*: I Мојс. 37, 18.

Предѹкорити v. pf. -рю, -риши, προατιμάζειν, претходно укорити, унапред оптужити; горе доказати *(Вук)*: Рим. 3, 9.

Предѹмыслити v. pf. -мышлю, -слиши, напред помислити, заранијe се побринути: Прем. Сол. 13, 16.

Предѹсрѣсти < **прѣдъѹсрѣсти** v. pf. -срѧщѹ < -срѧщтж, -щеши, προαπαντᾶν, предусрести, напред у сусрет изићи: Троп. Претпр. Преобр.

Предꙋставити v. pf. -ставлю, -виши, προορίζειν, предодредити, напред одредити: Рим. 8, 29. 30; I Кор. 2, 7.

Предꙋтверждати < **прѣдъоутвръждати** v. impf. -ждаю, -ждаеши, προασφαλίζεσθαι, осигуравати, сигурно чувати: Сл. на Г. в. на В. пет.

Предꙋчинити v. pf. -ꙋчиню, -ниши, προτάσσειν, напред одредити: Дел. 17, 26.

Предѣлъ, < **прѣдѣлъ** m. 1) ὅριον, μεθορία, граница: Пс. 103, 9; околина: Мат. 2, 16; Марк. 5, 17; ὁροθεσία, одређивање међе, међа: Дел. 17, 26; ὅρος, граница, рок: закона (Ч. венч.); жизни: Син. у Суб. мес.; 2) μέρος, део, крај: Мат. 2, 22.

Предѡбрꙋчати < **прѣдобрѫчати** v. impf. -чаю, -чаеши, προμνηστεύειν, унапред заручити: Кан. на Усп. Бог. п. 9 ирм.; Троп. Предпр. Вавед.

Предѡбрꙋчити < **прѣдъобрѫчити** v. pf. -чꙋ, -чиши, προμνηστεύειν, унапред заручити, верити: Троп. у Нед. св. праот.

Предѿметный 3. προβεβλημένος, напред одбачен: Син. у Нед. В. п.

Преемникъ < **прѣѥмьникъ** m. διάδοχος, наследник: Прем. Сир. 46, 1; Син. у II Нед. В. п.

Преемство < **прѣѥмьство** n. διαδοχή, преузимање, наследство: Син. у II Нед. В. п.

Преестественъ, -ый < **прѣѥстьствьнъ** 3. а) ὁ παρὰ φύσιν, натприродан, чудесан: Рим. 1, 26, Кан. св. Андр. крит. ст. на блаж.; Кан. на Бож. п. 8 ирм.; б) ὑπερφυής, изванредан: мл҃тва (Син. на В. четврт.); Кан. св. Теод. п. 8 богор.

Преестественнѣ adv. ὑπερφυῶς, натприродно: Богор. у Ч. погреб. свешт.

Прежде < **прѣжде** praep. πρὸ, пре: прошенїѧ вашегѡ (Мат. 6, 8); сложенїѧ мїра: Јов. 17, 24; adv. πρίν, пређе; прежде даже, пре него: Пс. 38, 14; 118, 67; Мат. 1, 18; Марк. 14, 30. 72; Лук. 22, 61; πρῶτον, најпре: Марк. 4, 28; Јов. 20, 4.

Преждевозлеганїе < **прѣждевъзлѣганиѥ** и -возлежанїе n. πρωτοκαθεδρία, прво место, зачеље: Мат. 23, 6; Лук. 20, 46.

Преждесѣданїе < **прѣдъсѣданиѥ** n. πρωτοκλισία, прво место на зборовима, зачеље: Марк. 12, 39.

Презѣлный < **прѣзѣльнъ** 3. ὑπερβάλλων, превелик: Еф. 2, 7.

Презѣлнѣ adv. λίαν, одвише, веома јако: Син. у I Нед. В. п.

Презѣлнѣйшїй 3. ὑπερβάλλων, ненадмашан, превелик: радость (Син. у Нед. блуд. с.).

Презестественный < **прѣзъѥстьствьнъ** 3. ὁ παρὰ φύσιν, протуприродан: Рим. 1, 26.

Презорливый < **прѣзорьливъ** 3. ὑπερήφανος, горд, надувен, дрзак: Јер. 43, 2.

Презорство < **прѣзорьство** n, ὑπερηφάνεια, презирање, пренебрегавање, дрскост, безобзирност, охолост, надутост: IV Мојс. 22, 30; Авд. 1, 3.

Презорствовати < **прѣзорьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ὑπερηφανεῖν, презирати, пренебрегавати: Дан. 5, 20.

Презоръ < **прѣзоръ** m. в. презорство: Прол.

Презрѣти v. pf. презрю, зриши, 1) καταφρονεῖν, презрети: Мат. 18,

10; 2) ὑπερορᾶν, одозго гледати: IV Мојс. 22, 30; παρορᾶν, превидети: беззакωнїѧ моѧ презри Гд҃и (Троп. у Послед. прич.).

Преизбыти < прѣизбыти v. pf. -бꙋдꙋ, -бꙋдеши, περισσευθήσεσθαι, претеки: Мат. 13, 12.

Преизбыточествїе < прѣизбытъчьствиѥ n. περίσσευμα, изобиље: Еф. 3, 20.

Преизбыточествовати < прѣизбытъчьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ὑπερπερισσεύεσθαι, у изобиљу имати, изобиловати, умножити: Рим. 5, 20; Ном. пр. 219; пресипати се: II Кор. 7, 4.

Преизлиха adv. ὑπερπερισσῶς, премного, одвише, силно, јако: Марк. 7, 37; Дел. 26, 11; I Сол. 3, 10; 5, 13.

Преизлишествовати < прѣизлишьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, περισσεύειν, изобиловати, веома умножити, изобилно обасути некога нечим: Рим. 5, 15.

Преизрѧдный < прѣизрѧдьнъ 3. ἔκτατος, прекрасан, изванредан: *(Вост.)*.

Преизѧщество < прѣизаштьство n. ὑπεροχή, красота, предност. већа моћ, изврсност: II Мак. 15, 13.

Преизѧщїе < прѣизаштиѥ n. в. преизѧщество: Прол.

Преизѧщный < прѣизаштьнъ 3. μετέωρος, висок, узвишен, изванредан, особит, изврстан: Сл. на Г. в. на Усп. Бог.

Преимѣти < прѣимѣти v. impf. -мѣю, -еши, προέχεσθαι, истицати се, одликовати се, бити бољи од неког: Рим. 3, 9; ὑπερέχειν, надмашати, превазилазити: всѧкъ оумъ преимꙋщїй (Кан. Бог. п. 5 т. 2); Кан. воскр. гл. 3 п. 5 ирм.; Кан. Богој. п. 5 ирм.

Преиспестрити < прѣиспьстрити v. pf. -пещрю, -пестриши, ποικίλλειν, ишарати: Пс. 44, 10. 14; Ст. на блаж. св. кн. Лаз.

Преисподнїй < прѣисподьнъ 3. καταχθόνιος, подземни: Пс. 85, 13; 138, 15; Филиб. 2, 10; κατωτάτος, најдоњи: адъ (Кан. у Нед. месоп. п. 6 ирм.).

Преиспωднѧѧ adj. f. τὰ κατώτατα, шеол, ад: Пс. 62, 10; Ст. на стих. воскр. гл. 1; καταχθόνια, подземни ад: егда же ѿ преисподнихъ (ἐκ τῶν καταχθονίων) воскресилъ еси (Троп. воскр. гл. 2); пр. земли, ад: Кан. на Ускрс. п. 3 т. 1.

Преитїе < прѣитиѥ n. прелаз: къ вѣчнѣй жизни (Прол.).

Прекланѧтисѧ < прѣкланѧтисѧ v. impf. -нѧюсѧ, -ешисѧ, κλίνειν, нагињати се: Лук. 9, 12.

Преклонити < прѣклонити v. pf. -клоню, -ниши, κάμπτειν, преклонити: главꙋ (Јов. 19, 30); савити: колѣна (Дел. 7, 60; 9, 40; 20, 36; 21, 5; Рим. 11, 4); -сѧ, κύπτειν, сагнути се: Пс. 9, 31; Марк. 1, 7; Јов. 8, 6. 8.

Преклонѧти < прѣклонѧти v. impf. -нѧю, -еши, κάμπτειν, преклањати, савијати: кωлѣна (Еф. 3, 14).

Преклѣтъ < прѣклѣтъ m. cella, клет, собица, ћелија; одељење куће, где се живело зими: домъ съ преклѣты, τὸν οἶκον τὸν περίπτερον, кућу земну (Амос 3, 15).

Прекормити < прѣкръмити v, pf. -кормлю < -кръмлѭ, -миши, διατρέφειν, прехранити: III Цар. 18, 5.

Прекословіе < прѣкословиѥ n. ἀντίθεσις, противљење, изговор, одрицање, препирање, свађа: I Тим. 6, 20; Јевр. 6, 16; 7, 7; 12, 3.

Прекословный < прѣкословьнъ 3. ἀντιλέγων, који одговара, који се противи: Тит. 2, 9.

Прекращеніе < прѣкраштениѥ n. ἐγκωπή, сметња, запрека: I Кор. 9, 12.

Прекосраженіе n. међусобна борба: Прол.

Прекривити v. pf. -кривлю, -виши, curvare, искривити, савити; обманути, надмудрити, преварити: Прол.

Прелагатай[1]) m. ухода: Ис. Нав. 6, 16; II Тим. 3, 3.

Прелагати < прѣлагати v. impf. -гаю, -гаеши, 1) περιτρέπειν, приводити, доводити до нечега: въ неистовство, до лудила (Дел. 26, 24); 2) μετατίθεναι, премештати, мењати, кварити: предѣли (међе) ближнѧгѡ своегѡ (V Мојс. 27, 17): Јевр. 7, 12; Јуд. 1, 4; -сѧ, μετατίθεσθαι, одвраћати се: Гал. 1, 6; Син. у II Нед. В. п.

Прелестникъ < прѣльстьникъ m. 1) ἀπατεών, варалица: Ст. на стих. на В. пет.; 2) πλάνος, скитница, кушач: Мол. 7 пред Прич.; 3) ἀλάστωρ, злочинац: Кан. у суб. I седм. В. п. п. 6 т. 2.

Прелестный < прѣльстьнъ 3. πλανήτης, лажан, варљив; чаробан, примамљив: Јуд. 1, 13; Еф. 4, 22.

Прелесть < прѣльсть f. πλάνη, превара, обмана, лукавство; дражи, чари: Рим. 1, 27; I Сол. 2, 3; и дїаволѧ прелесть оупразднисѧ: Ст. на Г. в. воскр. гл. 3; Мол. 2 св. В. В. на Дух. веч.; їдолскаѧ: Мол. у св. Лит. Вас.

Преложеніе < прѣложениѥ n. 1) τροπή, промена, мењање: Јак. 1, 17; 2) μετάθεσις, премештање, помицање: Јевр. 11, 5; 12, 27; 3) μετάστασις, уклањање, пресељење: Мол. 3 св. В. В. на Дух. веч.

Преложити v. pf. -жꙋ, -жиши, 1) μεταβάλλειν, променити, претворити у нешто: въ кровь (II Мојс. 7, 17); мѵроносицамъ плачь: Троп. воскр. гл. 7; преложивъ Дꙋхомъ твоимъ ст҃ымъ: св. Лит. Злат.; 2) μετατίθεναι, преместити, преселити: Јевр. 11, 5; пренети: оумъ на небеса (Ак. Бог. конд. 8); -сѧ, μεταστραθήσεσθαι, претворити се: солнце во тмꙋ (Дел. 2, 20).

Преломокъ < прѣломъкъ m. κλάσμα, fragmentum, одломак, комадић: Прол.

Прельстити < прѣльстити v. pf. -щꙋ, -стиши, 1) ἀπατᾶν, преварити, обманути: I Мојс. 3, 13; 2) πλανᾶν, завести: Мат. 24, 4. 5. 11. 24; 3) βασκαίνειν, опчарати, опчинити: Гал. 3, 1; 4) παραλογίζειν, варати: Кол. 2, 4; -сѧ, преварити се, сићи с правог пута: V Мојс. 4, 19; I Тим. 2, 11.

Прельщати < прѣльштати v. impf. -щаю, -щаеши, 1) δελεάζειν, примамљивати, опчињавати, прелашћивати: II Петр. 2, 18; 2) πλανᾶν, варати: I Јов. 1, 8; 3) καταβρεύειν, обмањивати: II Кор. 2, 18; -сѧ, πλανᾶσθαι, варати

[1]) У грчком и лат. тексту ове речи нема.

се: Мат. 22, 29; Марк. 12, 24. 27.

Прелюбодѣй < прѣлюбодѣй m. μοιχός, прељубочинац: Лук. 18, 11; Јак. 4, 4; I Кор. 6, 9; Јевр. 13, 4.

Прелюбодѣйный < прѣлюбодѣйнъ 3. μοιχαλίς, прељуботворни: Мат. 12, 39; 16, 4; 19, 9; Мат. 8, 38.

Прелюбодѣйство n. μοιχεία, прељуба: Јер. 13, 27.

Прелюбодѣйца f. μοιχαλίς, прељубочиница: Јак. 4, 4; Рим. 7, 3.

Прелюбодѣйчищь < прѣлюбодѣйчишть m. νόθος, копиле: Јевр. 12, 8.

Прелюбодѣѧнїе n. πορνεία, μοιχεία, прељуба: Мат. 15, 19; Марк. 7, 21; Јов. 8, 3. 4; Гал. 5, 19.

Прелюбы, -бве f. прељуба: пр. сотворити, творити, дѣѧти, μοιχεύειν, чинити прељубу: Мат. 5, 27; 19, 9. 18; Марк. 10, 11. 12. 19; Лук. 16, 18; 18, 20; Јак. 2, 11; Рим. 2, 22; 13, 9; не прелюбы сотвори: II Мојс. 20, 14.

Премедлити < прѣмъдлити v. impf. -длю, -длиши, закаснити, задржавати се, оклевати: I Мојс. 34, 19.

Преминовати < прѣминовати v. impf. -нꙋю, -нꙋеши, διαμείβειν, пропутовати, пролазити: житїѧ теченїе (Кан. у Нед. мит. и фар. п. 6 т. 2).

Преминꙋти < прѣминѫти v. pf. -нꙋ, -неши, παραβαίνειν, проћи, прекорачити *(Вост.)*.

Премїрный < прѣмирьнъ 3. ὑπερκόσμιος, надземаљски, горњи, небески: воскресенїе (Кан. Воздв. ч. к. п. 6 ирм.); оумъ: Кан. на Богој. п. 9 ирм.; слава: Кан. Бож. п. 1 т. 3; Ст. по јев. на Преобр.; Син. у II Нед. В. п.; благаѧ: Мол. на Јутр.

Премолкнꙋти < премлъкнѫти v. pf. -кнꙋ, -кнеши, престати говорити, ућутати: Ис. 62, 6.

Премолчати < прѣмлъчати v. impf. -молчꙋ, -чиши, παρασιωπᾶσθαι, прећутати: Сл. на стих. на св. Ник.; оставити без пажње: Пс. 108, 1.

Премощи < прѣмошти v. pf. -могꙋ, -жеши, ὑπερδύνασθαι, одолети, победити: Пс. 64, 4; 128, 2.

Премꙋдровати < прѣмѫдровати v. impf. -дрꙋю, -дрꙋеши, претећи кога у лукавству, надмудрити: премꙋдрꙋемъ нашего господина (Прол.).

Премѣненїе < прѣмѣненїе n. 1) ἄλλαγμα, мењање: III Мојс. 27, 10; 2) παραλλαγή, μετάθεσις, измена, промена, промењивање: Јак. 1, 17; Јевр. 7, 12; 3) ἀπαλλαγή, ослобођење, одвраћање, уклањање: въ премѣненїе всѧкагѡ недꙋга (Мол. у Ч. јелеосв.).

Премѣнитель m. ἀλλοιωτίος, који мења: тли (Ип. воскр. гл. 3).

Премѣнити v. pf. -ню, -ниши, μεταλλάτειν, променити: III Мојс. 27, 10; претворити: истинꙋ Бж҃їю во лжꙋ (Рим. 1, 25); премѣнити жизнь, умрети: II Јездр. 1, 31; -сѧ, променити се: на веселїе (III Мак. 5, 24).

Премѣнѧти < прѣмѣнѧти v. impf. -нѧю, -нѧеши, μετατιθέναι, премештати: Ном. пр. 195.

Преначалїе < прѣначалїе n. неимање почетка, вечност. Тр. п.

Преначальный < прѣначальнъ 3. ὑπεράρχιος, беспочетни, превечни:

естество (Сл. на блаж. на св. Саву).

Пренебесный < прѣнебесьнъ 3. ὑπερουράνιος, који је више небеса, наднебесни: жертвеникъ (Служ.).

Пренебрегати < прѣнебрѣгати v. impf. -гаю, -гаеши, ὀλιγωρεῖν, пренебрегавати, занемаривати, заборављати: наказанїѧ Гдⷭ҇нѧ (Приче Сол. 3. 11).

Пренебрещи < прѣнебрѣшти v. pf. -гꙋ, -жеши, пренебрећи, занемарити, заборавити *(Микл.)*.

Пренемоганїе n. ὀλιγοψυχία, малодушност, изнемоглост: Прол.

Пренемогати v. impf. -гаю -гаеши, ὀλιγωρεῖν, пренебрегавати, немаран бити према нечему: Јевр. 12, 5.

Пренемощи < прѣнемошти v. pf. -могꙋ, -жеши, ὀλιγοψυχεῖν, бити малодушан, изнемоћи *(Микл.)*.

Пренепорочный < прѣнепороѹьнъ 3. πανάμωμος, παναμώμητος, сасвим непорочан: Стат. II ст. 124 и на И нынѣ:

Препиловати v. pf. -пилꙋю, -еши, претестерити: Прол.

Препинанїе < прѣпинаниїе n. ἐμπόδισμα, сметање, спречавање, сметња, препрека *(Вост.)*.

Препинати v. impf. -наю, -наеши, 1) διατείνειν, extendere, разапињати, пружати; сметати, спречавати: I Јездр. 4, 4.

Препирати < прѣпирати v. impf. -раю, -раеши, 1) πείθειν, наговарати, уверавати: Дел. 18, 4; Гал. 1, 10; 2) συμβιβάζειν, доказивати: Дел. 9, 22; -сѧ, διακρίνεσθαι, препирати се: Дел. 11, 2.

Препитавати < прѣпитавати v. impf. -ваю, -еши, ἐκτρέφειν, прехрањивати, исхрањивати *(Вост.)*.

Препитанїе < прѣпитаниѥ n. ἐκτροφή, храна, исхрана, прехрана: Прол.

Препитати v. pf. -таю, -таеши, 1) τρέφειν, исхранити се: Апок. 12, 14; διατρέφειν, прехранити, одржати: сѣмѧ (I Мојс. 7, 3); τροποφορεῖν, прехранити: Дел. 13, 18; 2) θάπτειν, погрепсти, сахранити: препитанъ (ταφείς, погребен) вь старости добрѣй (I Мојс. 15, 5).

Препобѣждати < прѣпобѣждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, ὑπερνικᾶν, побеђивати: Рим. 8, 37.

Преподобенъ, -ый < прѣподобьнъ 3. ὅσιος, свет: V Мојс. 32, 4; Пс. 4, 4; 17, 26; 51, 11; Дел. 2, 27 squ.; I Тим. 2, 8; Тит 1, 8; Јевр. 7, 26. Преподобнима се називају сви угодници који су се, далеко од света, подвизавали у пустињама, манастирима и др.

Преподобїе n. ὁσιότης, 1) светост, светиња: Лук. 1, 75; Еф. 4, 24; Мол. трисв. на св. Лит.; 2) титула свештеника и монаха (Слов. Имп. ак.).

Преподобнолѣпнѡ adv. као што приличи, доликује светости: Прол.

Преподобномꙋченикъ < прѣподобьномѫченикъ m. који је претрпео за Христа мученичку смрт у монашком чину (Слов. Имп. ак.).

Преподобнѡ adv. ὁσίως, свето: I Сол. 2, 10.

Преподобствїе n. в. преподобїе. Прол.

Преподобство m. в. преподобїе: Прол.

Препокоити v. pf. -кою, -иши, παύειν, успокојити, умирити: къ минꙋвшее нощи число: Јут. мол. 6.

Преполовенїе n. 1) ἥμισυς, половица: дней моихъ (Пс. 101, 25); 2) по-

ловина, средина: въ пр. праздника, τῆς ἑορτῆς μεσούσης (Јов. 7, 14); 3) среда IV Недеље по св. Пасци: Празник Преполовенија.

Преполовити v. pf. -влю, -виши, μεσοῦν, преполовити, доћи до половине, достићи половину нечега: не преполовѧтъ (μὴ ἡμισευσωσι) дней своихъ (Пс. 54, 24).; преполовившꙋсѧ праздникꙋ, μεσούσης τῆς ἑορτῆς, када је дошло до половине празника, у половини празника: Троп. Препол.

Преполовленїе < прѣполовлєниє n. μεσότης, средина, половина: поста (Ст. на Г. в. у ср. IV седм. В. п.).

Преполовлѧтисѧ v. imp. -влѧюсѧ, -ешисѧ, преполовљавати се, долазити до половине: праздникꙋ законномꙋ (Конд. у среду Препол.).

Препонка f. λόβος, мрежица: ꙗже на печени (III Мојс. 3, 4).

Препонъ < прѣпонъ m. ἐμπόδισμα, impedimentum, сметња, препрека *(Вост.; Микл.)*.

Препоситъ m. πρεπόσιτος, praepositus, начеоник: Прол.

Препочити v. pf. -почїю, -чїеши, ἀναπαύεσθαι, одахнути, отпочинути, одморитисе: II Цар. 16, 14.

Препоѧсанїе < прѣпоꙗсаниє n. περίζωμα, појас: I Мојс. 3, 7.

Препоѧсати < прѣпоꙗсати v. pf. -саю, -саеши и -ѧшꙋ, -ѧшеши, περιζωννύναι, препасати: II Мојс. 12, 11; Лук. 17, 8; съ высоты силою: Ирмол. гл. 1 п. 3 ирм. 1; поѧсомъ златымъ: Апок. 12, 13; 15, 6; препоѧши мечь твой: Пс. 44, 4; да препоѧшетъ насъ силою своею свыше: Мол. у Кан. молеб.; запрегнути: чресла: Лук. 12, 35; Еф. 6, 14; I Петр. 1, 13; -сѧ, опасати се: Лук. 12, 37; Дел. 12, 8.

Препоѧсовати < прѣпоꙗсовати v. impf. -сꙋю, -сꙋеши, опасивати: препоѧсꙋѧй мѧ силою... (Мол. при облач. појаса).

Препроваждати < прѣпроваждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, διάγειν, проводити *(Микл.)*.

Препроводити v. impf. -ждꙋ, -диши, διάγειν, проводити: житїе (Сл. на Г. в. на Обрез.).

Препрославити < прѣпрославити v. pf. -влю, -виши, δοξάζειν, преузносити славом, прославити *(Вост.)*.

Препрославленъ 3. ὑπερόνδοξος, преузнесен славом: Кан. Воздв. ч. к. и Пасхе п. 7 ирм.; δεδοξασμένος, прослављен: Кан. Усп. Бог. п. 7 ирм.

Препростїе < прѣпростиє n. ἁπλότης, простота, једноставност, наивност, неотесаност *(Микл.; Вост.)*.

Препростъ < прѣпростъ 3. ἁπλοῦς, простодушан, наиван; ἄγροικος, простачки, неотесан, необразован, суров; ψιλός, прост, празан *(Микл.)*.

Препрꙋгъ < прѣпрѫгъ m. περίζωμα, појас, прегача: Рут 3. 15.

Препрꙋда < прѣпрѫда f. πορφύρα, пурпурна хаљина, багреница: Мин. 24 јула.

Препрѣнїе < прѣпрѣниє n. πεισμονή, убеђење: Гал. 5, 8.

Препрѣтелный < прѣпрѣтельнъ 3. πειθός, убедљив, надговорљив: I Кор. 2, 4.

Препрѣти v. pf. -прю, -приши, πείθειν, убедити: всю Асїю (Дел. 19, 26).

Препрѧда < прѣпрѧда f. в. препрꙋда: Марк. 15, 17.

Препѣтый < прѣпѣтъ 3. πανύμνητος, веома слављен, достојан хвале: Дан. 3, 52; Кан. Благ., Воздв. ч. к. и др. п. 7. ирм.

Препѧти < прѣпѧти v. pf. препнꙋ, -неши, διαβάλλειν, зауставити, препречити, смести: IV Мојс. 22, 22; Пс. 139, 5; -сѧ, κολύειν, кочити се: оустнѣ (Ст. у Ч. погр. свешт.).

Препѧтїе < прѣпѧтиѥ n. διαβολή, препрека, сметња: IV Мојс. 22, 32.

Пререкорѣчивый 3. који радо противуречи, опонира: Прол.

Пререщи < прѣрєшти v. pf. -рекꙋ, -чеши, ἐρίζειν, свађати се, препирати се: Мат. 12, 19.

Прерістанїе < прѣристаниѥ n. παραδρομή, пролаз, утрка: П н. песм. 7, 5.

Прерѣканїе < прѣрѣканиѥ n. ἀντιλογία, свађа, буна: Пс. 17, 44; Јуд. 1, 11; противуречје, приговор, потсмех, укор: Пс. 30, 21.

Прерѣкати v. impf. -каю, -каеши, ἀντιλέγειν, говорити против нечега, противити се: Рим. 10, 21; знаменїе прерѣкаемо, знак противу кога се говори: Лук. 2, 34.

Прерѣковати v. impf. -кꙋю, -кꙋеши, в. прерѣкати: Син. на В. пет.

Прерѣцати v. impf. -цаю, -цаеши, ἐπιτιμᾶν, противуречити, приговарати: Мат. 16, 22.

Пресельникъ < прѣсельникъ m. μετανάστης, μέτοικος, дошљак, странац: I Мојс. 23, 4.

Пресельничество < прѣсельничьство n. μετοικία, пресељивање, сеоба *(Вост.)*; туђи крај, туђина (Слов. Имп. ак.).

Преселѧти v. impf. -лѧю, -лѧеши, μετοικεῖν, пресељавати, селити *(Микл.)*.

Пресїѧющїй < прѣсиѧѭшть 3. ὑπερλάμπων, који одвише светли: чꙋдеса (Ст. на хвал. воскр. гл. 5).

Пресловꙋтый < прѣсловѫтъ 3. ὀνομαστός, изодавна познат; знаменит, славан: Јез. 22, 5; Аманъ: Јестир. 3, 13.

Пресловꙋщїй < прѣсловѫшть 3. περικλυτός, прејасан, славан, чувен, дичан: въ мꙋжествѣ (Ст. на лит. на Обн. хр. св. Георг.); въ побѣдахъ: Ст. на хвал. истог празн.

Преслꙋшанїе < прѣслоушаниѥ n. παρακοή, непослушност, непокорност: II Кор. 10, 6; древа преслꙋшанїѧ: Ст. на Г. в. воскр. гл. 4; Сјед. 2 на Богој.

Преслꙋшати < прѣслоушати v. pf. -шаю, -еши, παρακούειν, неслушати: Ис. 65, 12; Мат. 18, 17; занемарити, преступити: заповѣдь (Ст. на Г. в. и Свјет. у Нед. сироп.); -сѧ: Прол.

Пресмотренїе < прѣсъмотрѥниѥ n. ἐπισκοπή, надзор: II Мојс. 30, 12.

Пресмыкатисѧ < прѣсмикатисѧ v. impf, -каюсѧ, -каешисѧ, ἕρπειν, милити, пузити, гамизати, гмизати: гады (I Мојс. 1, 26).

Преспѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, προκόπτειν, напредовати: Лук. 2, 52; Гал. 1, 14.

Преспѣти v. pf. -спѣю, -спѣеши, προκόπτειν, успевати, помагати у нечем: въ нечестїе (II Тим. 2, 16); преспѣющь, ὑπερβάλλων, изобилан: Еф. 1, 19; 3, 19.

Преспѣѧнїе < **прѣспѣѩниѥ** n. ὑπερβολή, напредовање: II Кор. 4, 17; προκοπή, успех: I Тим. 4, 15; напредак: **живота и вѣры** (Ч. венч. и Мол. верних 2 у св. Лит. Злат.).

Преставити < **прѣставити** v. pf. **-влю, -виши**, μεθιστῆναι, пренети, преместити: Кол. 1, 13; уклонити: Дел. 13, 22; **-сѧ**, умрети: **Преставиласѧ еси животꙋ, мати сꙋщи живота**: Троп. Усп. Богор.

Преставлѧти < **прѣставлѧти** v. impf. **-влѧю, -влѧеши**, μεθιστῆναι, премештати: **гѡры** (I Кор. 13, 2); **-сѧ**, умирати *(Микл.)*.

Престатїе < **прѣстатиѥ** n. διάλειψις, престајање, пропуштање, прекидање, завршетак: **закона** (Ст. на блаж. на Обр. Госп.).

Престїхїѡванный 3. μεταστοιχειώθεντος, стихијама измењен, преображен: Син. у Нед. месоп.

Престольникъ < **прѣстольникъ** m. ἔνθρονος, in solio sedens, који седи на престолу, архијереј *(Микл.)*.

Престрадати < **прѣстрадати** v. impf. **-даю, -даеши**, ὑπομένειν, perferre, подносити, страдати, трпети: Прол.

Престрогати < **прѣстръгати** v. impf. **-гаю, -гаеши**, πρίειν, престругати, претестерити: Прол.

Престꙋпати < **прѣстѫпати** v. impf. **-паю, -паеши**, 1) παραβαίνειν, преступати, прекорачивати: **преданїе** (Мат. 15, 2); **заповѣдь Бж҃їю**: Мат. 15, 3; II Јов. 1, 9; 2) ἀκυροῦν, укидати: **слово Бж҃їе** (Марк. 7, 13).

Престꙋпка < **прѣстѫпъка** f. transgressio, прелаз, премештање; пропуштање неких реченица при читању апостола и јеванђелија: Тип.

Престꙋпленїе < **прѣстѫплѥниѥ** n. πλημμελεία, грех, кривица: III Мојс. 6, 6; παράβασις, преступ: Рим. 2, 23; 4, 15; Јевр. 9, 15.

Пресꙋщественный < **прѣсѫштествьнъ**, 3. ὑπερούσιος, који је одувек постојао, вечити, превечни: **Троица** (Ч. кршт.); Конд. Бож.

Пресꙋществленїе < **прѣсѫштьствлѥниѥ** n. ὑπερουσιότης, натприродност *(Вост.)*; 2) transsubstantio, претварање, нарочито претварање хлеба и вина у тело и крв Христову на св. Литургији: Чин. изб. и рукоп. архиј.

Пресꙋществлѧтисѧ < **прѣсѫштьствлѧтисѧ**, v. impf. **-влѧюсѧ, -ешисѧ**, 1) ὑπερούσιον εἶναι, бити натприродан *(Вост.)*; 2) мењати се, претварати се у нешто: хлеб у тело и вино у крв Христову (Слов. Имп. ак.).

Пресꙋщный < **прѣсѫштьнъ** 3. ὑπερούσιος, натприродан, божански: **слово** (Сјед. 1 на Ц. К. и Јел.).

Пресылати < **прѣсылати** v. impf. **-лаю, -лаеши**, παραπέμπειν, одашиљати: Свјет. на св. Георг.

Пресѣда < **прѣсѣда** f. ἔνεδρον, ἔνεδρα, заседа; превара, лукавство *(Микл.; Вост.)*.

Пресѣдатисѧ < **прѣсѣдатисѧ** v. impf. **-даюсѧ, -ешисѧ**, διαῤῥήγνυσθαι, раздерати се, размрскати се, испуцати се: **кожи** (Прол.).

Претертїе < **прѣтрътиѥ** n. διαίρεσις, растављање, раздвајање, цепање: Прол.

Преткновенїе < **прѣтъкновениѥ** n. πρόσκομμα, спотицање, запињање, препрека, заседа: Јудит 5, 2; саблазан: I Кор. 8, 9.

Преткнꙋти < **прѣтъкнѫти** v. pf. -кнꙋ, -кнеши, προσκόπτειν, повредити, запети: ѡ камень ногꙋ (Пс. 90, 12; Мат. 4, 6; Лук. 4, 11); -сѧ, спотаћи се, посрнути: ѡ камень претыканїѧ (Рим. 9, 32).

Преторгати < **прѣтръгати** v. impf. -гаю, -гаеши, διαρρηγνύναι, perrumpere, проломити, растргати: Прол.

Претрети < **прѣтръти** v. pf. -трю, -треши, πρισθῆναι, састругати, претестерити: Јевр. 11, 37.

Претрꙋдити < **прѣтроудити** v. pf. -ждꙋ, -диши, καταπονεῖν, уморити, утрудити, изнурити: сѣнїю претрꙋжденнаго (Прип. 2 песме 9 на Срет.).

Претыканїе < **прѣтыканиѥ** n. πρόσκομμα, спотицање: Јер. 3, 3; камень претыканїѧ: I Петр. 2, 7; Рим. 9, 32. 33; Ст. на блаж. на Срет.; саблазан: Рим. 14, 20; 2) προσκοπή, смутња, прекршај, повод греху: II Кор. 6, 3; 3) ἐμποδών adv. на путу, на сметњи: Син. на В. чет.

Претыкатисѧ < **прѣтыкатисѧ** v. impf. -каюсѧ, -каешисѧ, 1) προσκόπτειν, спотицати се, посртати. саблажњавати се: I Петр. 2, 8; Рим. 14, 21; 2) παραπαίειν, лутати, потуцати се: Син. у VI Нед. по св. Пасци.

Претѧженїе < **прѣтѧжениѥ** n. ῥοπή, њихање, превага, претега: вѣса (Ис. 40, 15).

Преꙋкрасити < **прѣоукрасити** v. pf. -шꙋ, -сиши, в. испестрити: Кан. Усп. Бог. п. 1 ирм.

Преꙋмноженїе < **прѣоумножениѥ** n. 1) ὑπερβολή, претеривање: II Кор. 4, 17; 2) πλεονεξία, лакомство: II Петр. 2, 3; 3) πλησμονή, обиље: премꙋдрости (Мол. у св. Лит. Вас.).

Преꙋмꙋдритисѧ < **прѣоумѫдритисѧ** v. pf. -дрюсѧ, -дришисѧ, σοφισθῆναι, стећи дубоку мудрост: Прем. Сир. 47, 16.

Преꙋспѣвати < **прѣоуспѣвати** v. impf. -ваю, -ваеши, προκόπτειν, успевати: вѣрою (Конд. св. Прок.); къ Бозѣ: Ст. на Г. в. на св. влмч. Теод.

Преꙋспѣти v. pf. -пѣю, -пѣеши, προκόπτειν, успети: II Тим. 3, 9. 13; Сл. на Г. в. на Ц. К. и Јел.

Прехожденїе < **прѣхождениѥ** n. μετάβασις, прелаз; промена: не прехожденїе же мѣстное бысть, а није се догодила промена места (Ак. Бог. ик. 8).

Пречестный < **прѣчьстьнъ** 3. πανσεβάσμιος, најчаснији: Догм. гл. 3.

Прешествїе < **прѣшьствиѥ** n. διάβασις, transitus, прелаз, пролаз; прошлост: Прол.

Прещати < **прѣштати** v. impf. -щаю, -щаеши, 1) ἀπειλεῖν, претити: I Петр. 2, 23; 2) διαστέλλεσθαι, заповедати: Марк. 8, 15; 3) ἐμβρινᾶσθαι, роптати, викати на кога: Марк. 14, 15.

Прещенїе < **прѣштениѥ** n. ἀπειλή, претња, грожња: Дел. 4, 17. 29; 9, 1; Еф. 6, 9; огненнагѡ прещенїѧ не оукоѧшасѧ: Кан. Бож. п. 7 ирм.; дышꙋщее прещенїе и ѕлохꙋленїе когомерзкое, које је дисало претњом и Богу мрском безбожношћу (Кан. Воздв. ч. к., Преобр. и Богој. п. 7 ирм.).

Преѡбидѣнїе < **прѣобидѣниѥ** n. ἀδικία, неправда, увреда; περιφρόνησις, презирање *(Микл.; Вост.; Дјач.)*.

Преѡбидѣти v. pf. -ждꙋ, -диши, περιφρονεῖν, неправду, зло учинити, презрети: I Мојс. 42, 22; Тит 2, 15; јако увредити: Сјед. на св. Саву.

Преѡбиждати < **прѣобиждати** v. impf. -ждаю, -ждаеши, καταφρονεῖν, презирати *(Микл.)*.

Преѡбразити < **прѣобразити** v. pf. -жꙋ, -зиши, μεταμορφοῦν, преобразити, претворити у нешто: ребро.. въ женꙋ (Мол. у Ч. венч.); -сѧ, примити други облик, преобразити се: Мат. 17, 2; на горѣ: Троп. Преобр.

Преѡдержати < **прѣодръжати** v. pf. -держꙋ, -жиши, ὑπερέχειν, заузети, покорити, подјармити, освојити: Јудит 11, 10.

Преѡдолѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, νικᾶν, надвлађивати, овлађивати *(Микл.)*.

Преѡдолѣти v. pf. -лѣю, -лѣеши, νικᾶν, надвладати, овладати: еже не преѡдолѣти вїна (Арх. чин.).

Преѡрꙋженный 3. ὑπέροπλος, одвише наоружан: сила (Кан. воскр. гл. 2 п. 1 ирм.).

Преѧвственный 3. περιφανής, светли: свѧщенїе (Кан. на Благов. п. 7 т. 2.).

Преѧдати v. impf. -даю, -даеши, comedere, појести *(Микл.)*.

Преѧти < **прѣѩти** v. pf. преимꙋ, -имеши, λαμβάνειν, prehendere, прихватити, приграбити, преузети: царство (Прол.).

Преѧтїе < **прѣѩтиѥ** n. διαδοχή, succesio, преузимање, наслеђе, баштина: Прол.

Приалченъ < **приалъчьнъ** 3. πρόσπεινος, гладан: Дел. 10, 10.

Прибоище < **прибоиште** n. sinus, залив, затон, драга: Прол.

Прибывати v. impf. -ваю, -ваеши, 1) περισσεύειν, умножавати, расти, бивати више: Дел. 16, 5; 2) προσγίγνεσθαι, дешавати се: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Прибыти v. pf. -бꙋдꙋ, -бꙋдеши, προσγίγνεσθαι, прићи, стати близу кога: Пс. 93, 20.

Прибытокъ < **прибытькъ** m. κέρδος, добит, доходак, корист: I Петр. 5, 2; Тит 1, 11.

Привалити v. pf. -валю, -лиши, προσκυλίειν, доваљати: Прол.

Привати m. pl. πριβάτα, aerarium principis, благајна, ризница кнежевска, приватно које благо *(Микл.)*.

Привведенїе < **привъведениѥ** n. ἐπεισαγωγή, увођење: Јевр. 7, 19.

Приведенїе n. προσαγωγή, приступ: Рим. 5, 2; Еф. 2, 18; Кан. воскр. гл. 2 п. 5 ирм.

Приверженъ < **привръженъ** 3. part. praet. pass. од привреци: Пс. 21, 11.

Привитати v. impf. -таю, -таеши, κατασκηνᾶν, обитавати, живети: птицы небесныѧ (Пс. 103, 12).

Привлачати v. impf. -чаю, -чаеши, συνελαύνειν, склањати: Дел. 7, 26.

Привлещи < **привлѣшти** v. pf. -кꙋ, -чеши, κατασύρειν, привући: Лук. 12, 58; Јов. 6, 44; 12, 32; 21, 6.

Привмѣнити < **привъмѣнити** v. pf. -ню, -ниши, προσλογίζεσθαι, adnumerare, прибројити: съ нисходѧщими въ ровъ (Пс. 87, 5).

Привнити < **привънити** v. pf. -внидꙋ, -деши, περεισέρχεσθαι, прићи, привући се, прикрасти се: Јуд. 1, 4; Рим. 5, 20; Гал. 2, 4.

Привозложити < **привъзложити** v. pf. -жꙋ, -жиши, προσαναθέσθαι, додати: Гал. 2, 6.

Привоспомѧнꙋти < **привъспомѧнѫти** v. pf. -нꙋ, -неши, сетити се: Прол.

Привремененъ < **привръменьнъ** 3. πρόσκαιρος, непостојан: Мат. 13, 21. Марк. 4, 17.

Привреши < **привръшти** v. pf. -вергꙋ, -жеши, ῥίπτειν, одбацити; положити: къ ногама Іисꙋсовима (Мат; 15, 30); предати се некоме: къ тебѣ приверженъ есмь ѿ ложеснъ (Пс. 21, 11).

Привѣсъ m. ζυγός, вага, теразије, мерило: Приче Сол. 16, 11; Прем. Сол. 11, 23.

Привѣтствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, χαίρειν, предусретати с поздравом, поздрављати: Тов. 7, 1.

Привѣтъ m. πρόθεσις, одлука; намера: II Тим. 3, 10.

Привѣщавати < **привѣштавати** v. impf. -ваю, -ваеши, προσφθέγγεσθαι, поздрављати, проговарати; кукати, нарицати: Ч. погр. свешт. ик. 4.

Привѧзати < **привѧзати** v. pf. -заю, -заеши и -жꙋ, -жеши, δεῖν, привезати: жребѧ привѧзано (Марк. 11, 2. 4; Лук. 19, 30); -сѧ, привезати се: женѣ (I Кор. 7, 27).

Привѧзовати < **привѧзовати** v. impf. -зꙋю, -зꙋеши, ἀποδεῖν, привезивати: ѕвѣри (Ном. пр. 196).

Привѧзъ < **привѧзъ** m. δεσμός, vinculum, привез, конопац, узица, узе, окови *(Микл.)*.

Пригвожденіе n. προσήλωσις, adfixio, прибијање, прикивање: Прол.

Пригвоздити v. pf. -ждꙋ, -здиши, 1) προσηλοῦν, приковати: на крестѣ (Кол. 2, 14); καθηλοῦν, прибити ексерима: Дел. 2, 23; Кан. И. Хр. п. 7 т. 1; Мол. св. В, В. 2 на Дух. веч.; Кан. св. Теод. п. 1 Сл.; 2) περιπείρειν, пробушити, пробости, натаћи, навући на себе нешто: себе болѣзнемъ мнѡгимъ (I Тим. 6, 10).

Пригласити v. pf. -шꙋ, -сиши, φωνεῖν, προσφωνεῖν, звати, дозвати, позвати: Марк. 9, 35; Лук. 13, 12; 16, 2; Јов. 2, 9; 4, 16; Дел. 10, 7.

Приглашати v. impf. -шаю, -шаеши, προσφωνεῖν, дозивати: Лук. 7, 32.

Приглашеніе n. vocatio, позив: Прол.

Приглѧдъ < **приглѧдъ** m. aspectus, поглед: Прол.

Пригробіе n. officium funebre, погребни обред: Прол.

Пригробный < **пригробьнъ** 3. qui ad sepulcrum fit, који се употребљава при погребу; пр. слово, надгробна, посмртна реч (Прол.).

Придворица f. vestibulum, предворје, претсобље *(Микл.)*.

Придворіе n. ἔπαυλις, колиба, чадор, стан: II Мојс. 14, 2; Ис. 42, 11; προπύλαιον, предворје, претсобље *(Микл.)*.

Придоба f. res necessariae, потребне ствари; потреба *(Микл.)*.

Придѣлати v. impf. -лаю, -еши, προσεργάζεσθαι, зарадити, донети: мнасъ (Лук. 19, 16).

Придѣлъ m. παρεκκλήσιον, sacellum maiori templo adjunctum, мала црквица, олтар или престо у већем храму, на коме се врше богослужења одељено од главног олтара *(Дјач.)*.

Придѣти v. pf. -дѣю, -дѣеши, προσφέρειν, поднети, принети: гꙋбꙋ оцта ко оустѡмъ (Јов. 12, 29); Лук. 23, 28.

Придѣѧти v. impf. -дѣю, -еши, в. придѣти.

Прижати < **пръжати** v. pf. **прижмѫ, -жмеши**, ἀποθλίβειν, погазити, притиснути: **ногѹ Валаамѹ** (IV Мојс. 22, 25).

Призапрѣтити v. pf. **-щѫ, -тиши**, προσαπειλεῖν, запретити: Дел. 4, 21.

Призапрѣщати < **призапрѣштати** v. impf. **-щаю, -щаеши**, претити *(Микл.)*.

Призваніе n. πρόσκλησις, призив, позив *(Вост.)*.

Призвати v. pf. **-зовѫ, -веши**, ἐπικαλεῖν, призвати, дозвати: **ко имѧ Гдⷭ** (I Мојс. 12, 8).

Призракъ m. φάντασμα, привиђење, утвара: Мат. 14, 26; Марк. 6, 49.

Призирати v. impf. **-раю, -раеши**, ἐπιβλέπειν, гледати на нешто: **на землю** (Пс. 103, 31).

Призло < **призълo** n. κακά, mala, зло, неваљалство *(Микл.)*.

Призрѣти v. pf. **-зрю, -зриши**, ἐπιβλέπειν, погледати, припазити: Пс. 85, 16; Лук. 1, 48; Дел. 1, 25; 9, 38.

Приказъ m. μῦθος, fabula, 1) говор, приказивање; 2) прича, бајка, басна *(Микл.)*.

Прикасатисѧ v. impf. **-саюсѧ, -саешисѧ**, 1) ἅπτεσθαι, дотицати се: Марк. 6, 56; Лук. 6, 19; 7, 39; Ст. на блаж. на Усп. Бог.; 2) προσφαύειν, прихватати: **кремнемъ** (Лук. 11, 46); 3) συγράειν, мешати се с неким: **Жидове Самарѧнѡмъ** (Јов. 4, 9).

Прикладный < **прикладьнъ** 3. ἐναρμόνιος, ἁρμόδιος, idoneus, прикладан, згодан, складан, спретан *(Микл.)*.

Прикладнѡ < **прикладьно** adv. προσῆκον, convenienter, доследно, пристојно, прилично, занимљиво (Ibid.).

Прикладовати v. impf. **-дѹю, -дѹеши**, συγκρῖναι, додавати, дометати, сравњивати, поредити се: II Кор. 10, 12.

Прикладство < **прикладьство** n. comparatio, упоређење, сравњење *(Микл.)*.

Прикладъ m. παράδειγμα, exemplum, образац, пример (Ibid.).

Приклонитисѧ v. pf. **-нюсѧ, -нишисѧ**, κλίνειν, нагнути се: Лук. 24, 29.

Приключай m. συγκυρία, casus, случај *(Микл.)*.

Приключатисѧ v. impf. **-чаюсѧ, -ешисѧ**, παρατυγχάνειν, сретати се, намерати се на неког: Дел. 17, 17.

Приключеніе n. σύμπτωμα, casus, догађај, случај, пригода *(Вост.)*.

Приключитисѧ v. pf. **-чѹсѧ, -чишисѧ**, συναντάειν, догодити се: Дел. 20, 22; συμβαίνειν, случити се, десити се, збити се: Лук. 24, 14; Дел. 3, 10.

Приклѧкати v. impf. **-каю, -каеши**, προσκυνεῖν, genua flectere, клечати *(Микл.)*.

Приковарственнѡ < **приковарьственно** adv. astute, лукаво: Прол.

Приколеснѹтисѧ < **прикольснѫтисѧ** v. pf. в. **прикоснѹтисѧ**: *(Микл.)*.

Прикосновеніе n. ἁφή, дотицање, додир: Кан. св. Андр. крит. п. 5 т. 4.

Прикосновенъ 3. προσιτός, приступачан: Сл. на Г. в. у среду IV седм. В. п.

Прикоснѹтисѧ < **прикоснѫтисѧ** v. pf. **-снѹсѧ, -снешисѧ**, ἅπτεσθαι, θιγχάνεσθαι, дотаћи се: **мѧкы** (Прем. Сол. 3, 1); **ризѣ**: Мат. 8, 15; **ризѣ егѡ**: Мат. 9, 21; 14, 36; Марк. 5, 27. 28. 30; 6, 56.

Прикровенїе < **прикръвение** n. ἐπικάλυμμα, покривач; изговор: I Петр. 2, 16.

Прикровенъ < **прикръвьнъ** 3. παρακεκαλυμμένος, сакривен: Лук. 9, 45.

Прикрꙋта f. προίξ, dos, мираз, опрема, прћија *(Микл.)*.

Прикрывати v. impf. -ваю, -ваеши, περικαλύπτειν, покривати: лице егѡ (Марк. 14, 65).

Прикꙋдивъ 3. iniuriosus, неправедан *(Микл.)*.

Прикꙋжда f. ἐρήμωσις, desolatio, пустошење, рушење (Ibid.).

Прикꙋпленїе < **прикоуплѥние** n. συνάφεια, connexio, куповина: книга прикꙋпленїѧ, књига о куповини, писмено сведочанство о куповини нечега (Јер. 32, 16).

Прꙋкꙋпъ m. ἐμπορεία, mercatura, трговина *(Микл.)*.

Прилежати v. impf. -лежꙋ, -жиши, 1) προσκεῖσθαι, припадати: ѿ пришлецъ прилежащихъ кь нимъ во Ісраили (III Мојс. 22, 18); 2) ἐπέχειν, пажљиво мотрити, гледати: онъ же прилежаше имъ (Дел. 3, 5); 3) παρακεῖσθαι, лежати, налазити се, бити код чега: Рим. 7, 18. 21; 4) ἐπιμένειν, остајати при нечем, чекати, оклевати *(Вост.)*.

Приличенъ < **приличьнъ** 3. ἁρμόδιος, прикладан, згодан, подесан: Сјед. воскр. гл. 2.

Приличїе n. ἁρμονία, сагласност, склад: Кан. Дух. п. 3 т. 1.

Приличнѣ adv. ἁρμοδίως, пристојно, згодно, подесно, добро: Еф. 4, 16.

Прилогъ m. προσβολή, нападај, навала: иже никакоже движꙋтсѧ прилѡги вражїими (Степ. воскр. гл. 2 ант. 3); страстей мѧ смꙋщаютъ прилози с Молеб. Богор. п. 1 т. 2; сопротивенъ: Сл. на Г. в. на св. пр. Ил.; противный: Сл. на Г. в. на Усп. Бог.; Кан. ч. Крста п. 3 ирм.

Приложенїе n. 1) ἐπίβλημα, закрпа: плата небѣлена (Марк. 2, 21); дар: да быхъ... твоеѧ бл҃годати имѣлъ приложенїе; увећавање, умножавање: грѣхѡвъ (Мол. у Прич. бол.); 2) προσθήκη, додатак: Кан. прич. п. 6 т. 2; Мол. 1 по прич.

Приложити v. pf. -жꙋ, -жиши, 1) προστιθέναι, метнути на што, дометнути, додати: II Мојс. 14, 13; поновити, продужити: и приложи (προσέθηκε, rursum, понова, опет) родити брата егѡ (I Мојс. 4, 2); сына третїѧго: I Мојс. 38, 5; приложи послати, опет посла: IV Мојс. 22, 13; не приложи (οὐ προσέθετο, non ultra, не више) возвратитисѧ къ немꙋ, не врати му се више: I Мојс. 8, 12; не приложꙋ ктомꙋ проклѧти землю, нећу више клети земље: I Мојс. 8, 21; προσθεῖναι, примакнути: возрастꙋ своемꙋ лакоть единъ (Мат. 6, 27; Лук. 12, 25); умножити: вѣрꙋ (Лук. 17, 5); ἐπιτιθέναι, дометнути: Апок. 22, 18; 2) παραβάλλειν, сравнити, упоредити, укратко рећи, исказати: коей притчи приложимъ, у каквој ћемо га причи исказати (Марк. 4, 30); 3) παρέχειν, прибавити, пружити: паче приложиша безмолвїе (Дел. 22, 2) још већа тишина поста *(Вук)*; -сѧ, 1) προστίθεσθαι, примакнути се, додати се: и сїѧ̂ всѧ̂ приложатсѧ вамъ (Мат. 6, 33; Лук. 12, 31); обратити се: народъ

многъ Гд҃еви (Дел. 11, 24); пристати уз некога: къ Павлꙋ и Сїлѣ (Дел. 17, 4); 2) προσανατίθεσθαι, саветовати се, саопштити, казати, питати: абїе не приложихсѧ плоти и крови (Гал. 1, 16).

Прилпнꙋти < прильпнѫти v. pf. -пнꙋ, -пнеши, κολλᾶσθαι, чврсто стојати, прилепити. прионути: ѧзыкъ гортани (Пс. 136, 6); дꙋша моѧ по тебѣ: Пс. 62, 9; сердце строптиво: Пс. 100, 3.

Прилꙋчатисѧ < прилоучатисѧ v. impf. -чаюсѧ, -чаешисѧ, συμβαίνειν, догађати се: I Кор. 10, 11.

Прилꙋчитисѧ < прилоучитисѧ v. pf. -чꙋсѧ, -чишисѧ, συμβαίνειν, догодити се: Дел. 20, 19.

Прилѣвакъ < прилѣвъкъ m. potus monachis dandus, пиће, напитак који се даје монасима за трапезом *(Микл.)*.

Прилѣжанїе < прилсжаниѥ n. ἐπιμέλεια, брига, старање, пажња, помоћ, усрђе: Дел. 27, 3.

Прилѣжати < прилсжати v. impf. -жꙋ, -жиши, 1) ἐπιμελεῖσθαι, старати се, бринути се за нешто: ѡ церкви Бж҃їей (I Тим. 3, 5); ѡ дꙋши (Троп. преп. жен.); прилѣжа емꙋ (Лук. 10, 34) = устаде око њега *(Вук)*; 2) προίστασθαι, стајати на челу, бити вођа, управљати, добро се старати: прилѣжащїи добрѣ пресвитеры (I Тим. 5, 17).

Прилѣженъ < прилѣжьнъ 3. ἐκτενής, реван, усрдан: Дел. 12, 5; I Петр. 4, 8; моленїе: св. Лит. Злат.

Прилѣжнѡ adv. ἐπιμελῶς, εὐτόνως, ἐκτενῶς, брижљиво, постојано, марљиво, усрдно, ревно: Лук. 15, 8; 23, 10; I Петр. 1, 22.

Прилѣпитисѧ v. pf. -плюсѧ, -пишисѧ, 1) κολλάσθαι, прилепити се, привезати се уз кога, сјединити се с ким: къ женѣ своей (Мат. 19, 5; Марк. 10, 8; Еф. 5, 31); прионути: прахъ прилѣпшїй (Лук. 10, 11); 2) ἀκολουθῆσαι, доћи, допрети: прилѣпишасѧ грѣси еѧ даже до небесе (Апок. 18, 5).

Прилѣплѧтисѧ < прилѣплѧтисѧ v. impf. -плѧюсѧ, -плѧешисѧ, везивати се, сједињавати се с ким: оученикѡмъ (Дел. 9, 26); съ блꙋдодѣйцею: I Кор. 6, 16; Гд҃еви: I Кор. 6, 17.

Приметати < примѣтати v. impf. -таю, -таеши, προσρίπτειν, добацивати: Кан. воскр. гл. 7 п. 6 ирм.; -сѧ, παραρίπτεσθαι, на страну се бацати, бити одбачен (с вишег места): изволихъ приметатисѧ въ домꙋ Бога моегѡ паче, неже жити ми въ селенїихъ грѣшничихъ (Пс. 83, 11).

Примикѵ̑рїй m. грч., црквенослужитељ који пред архијерејем носи свећу на Малом и Великом входу: Арх. чин.

Примикѵ̑ръ m. πριμικήριος, primicerius, заповедник прве чете, капетан: Прол.

Примирѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, καταλλάττειν, мирити, умиривати: Сл. на хвал. у Нед. мес.

Примѣсникъ < примѣсьникъ m. σύμμικτος, помешан с неким у некој радњи, послу, трговини; компанијон у трговини: Јер. 25, 20; Јез. 27, 19.

Примѣшатисѧ v. impf. -шаюсѧ, -шаешисѧ, συναναμίγνυσθαι, мешати се с неким, приближавати се некоме: I Кор. 5, 9. 11; II Сол. 3, 14.

Примѣшенецъ < **примѣшеньць** m. в. **примѣсникъ**: Јез. 25, 16.

Примѣшенїе n. φύραμα, смеса: **тѹка** (Ос. 7, 4); тесто: Рим. 11, 16.

Прингипъ m. πρίγκιψ princeps, кнез: Прол.

Принестисѧ v. pf **-несѹсѧ, -сешисѧ**, προσφέρεσθαι, принети се (на жртву): Јевр. 9, 28.

Принизвестисѧ v. pf. **-ведѹсѧ, -дешисѧ**, προκατοίσεσθαι, увући се: Кан. Воздв. Ч. к. п. 9 т. 2.

Приникнѹти < **приникнѫти** v. pf. **-кнѹ, -кнеши**, διακύπτειν, извирити: **правда съ небесе** (Пс. 84, 12); παρακύπτειν, погледати: **Гдь съ небесе приниче на сыны человѣческїѧ** (Пс. 13, 2); надвирити се, сагнути се, надкучити се: Лук. 24, 12; Јов. 20, 5; **во гробъ**: Јов. 20, 11; Троп. Претпр. Срет.; проникнути, завирити: I Петр. 1, 12; провидети: Јак. 1, 25; Син. на Ускрс.

Приницати v. impf. **-цаю, -цаеши**, παρακύπτειν, пажљиво гледати: Ст. на стих. на св. Ник.

Приносити v. impf. **-шѹ, -сиши**, φέρειν, приносити: Марк. 1, 32; Јов. 16, 2; Дел. 4, 34; Јевр. 5, 1. 3; **Твоѧ** (т. ј. **дары**) **ѿ твоихъ** (т. ј. **рабωвъ**) **тебѣ приносѧще ѡ всѣхъ** (т. ј. **людехъ**) **и за всѧ** (т. ј. **бл҃годѣѧнїѧ**) (Cf. *Никољски*, 432; *Митр.-Мирк.*, II 97 и др.).

Приносъ m. προσφορὰ, принос: III Мојс. 3, 3.

Приношенїе n. в. **приносъ**: Дел. 21, 26; 24, 17.

Приплодити v. pf. **-плождѹ, -диши**, εὐκαρπεῖν, умножити: Ст. на Г. в. у I Нед. В. п.

Приплодовати v. impf. **-дѹю, -дѹеши**, φέρειν, доносити: Марк. 4, 8.

Приплодъ m. καρπός, fructus, плод, приплод, прираштај, добитак: Прол.

Приплѣшивъ 3. subcalvus, нешто мало ћелав: Прол.

Приповелѣвати v. impf. **-ваю, -ваеши**, ἐπιδιατάσσεσθαι, дометати: Гал. 3, 15.

Приповѣдовати v. impf. **-дѹю, -еши**, ἐντυγχάνειν, жалити се, тужити се на неког: Рим. 11, 2; intercedere, посредовати: Рим. 8, 27.

Приподатисѧ v. pf. **-дамьсѧ, -дасисѧ**, ἐκιχορηγηθήσεσθαι, допустити се: II Петр. 1, 11.

Приполъ m. ἐπενδύτης, горња хаљина: **носѧща къ приполѣ цвѣтки . .** (Прол.).

Припрата f., **припратъ** m. и **припрать** f. νάρθηξ, πρόθυρον, vestibulum, притвор цркве, паперта, препрата, засебно одељење у храму одређено за женске; женска црква: Прол.; Тип.

Припрѧженїе n. coniunctio, matrimonium, свеза, брак: Прол.

Припрѧзати < **припрѧзати** v. impf. **-заю, -заеши**, συνάπτειν, спрезати, спајати, свезивати *(Микл.)*.

Припрѧщи < **припрѧщи** v. pf. **-прѧгѹ, -прѧжеши**, συζευγνύναι, спрећи, спојити, свезати *(Микл.; Вост.)*.

Приражeнїе n. πρόσκρουμα, размирица, свађа; вређање, удар: Сл. на стих. на св. Дим. и Сл. на Г. в. на св. Спир. чуд.

Приразитисѧ v. pf. **-ражѹсѧ, -зишисѧ**, προσκρούειν, ударити се о што, сударити се с ким: Прем. Сир. 13, 3.

Прирещи v. pf. -рекꙋ, -чеши, 1) προσείπειν, рећи: Сл. на хвал. у Нед. Самар.; 2) προστιθέναι, додати, дометнути (у говору): Прол.

Приристати v. pf. -рищꙋ, -щеши, προστρέχειν, притрчати: Марк. 9, 15.

Присвоенїе n. τὸ προσοικειοῦν, присвајање, добитак; својта, родбина: сродна присвоенїѧ не забꙋди, Владычице (Сл. на лит. на Усп. Бог.).

Присвѧнꙋти < присванѫти v. pf. -нꙋ, -неши, καυματίζεσθαι, повенути: Мат. 13. 6; присвѧде: Марк. 4, 6.

Приселитисѧ v. pf. -селюсѧ, -лишисѧ, παροικίζεσθαι, населити се до некога, живети с неким: Пс. 5, 5.

Присельникъ m. πάροικος, који станује до некога, сусед, гост, укућанин, дошљак: III Мојс. 22, 10; 25, 23. 47.

Прискорбенъ < прискръбьнъ 3. περίλυπος, тужан, жалостан: Мат. 20, 38; Марк. 14, 34; брижан: Непор. троп.

Присмотренїе < присъмотрѥниѥ n. ὅρασις, похотљив поглед: жены мꙋжаты (Прем. Сир. 41, 26.).

Присмѧдитисѧ v. pf. -ждꙋсѧ, -дишисѧ, καυματίζειν, укварити се (од врућине), усмрдити се, уплеснивити се: ѩстїѧ (Прол.).

Приснодѣва < присьнодѣва f. ἀειπάρθενος, увек девојка: Кан. Благ. п. 9 ирм.

Приснодѣвственный 3. ἀειπάρθενος, који је увек целомудрен, увек девојачки: оутроба (Конд. Усп. Бог.).

Присноживопитанїе n. ἀειζωοτροφία, вечна храна: Степ. воскр. гл. 7 ант. 1.

Присноживотїе n. ἀειζωΐα, вечни живот: Степ. гл. 3 ант. 1.

Присноживотный < присьноживотьнъ 3. ἀείζωος, који има вечни живот: Ст. на хвал. на св. Три Јер. и св. Спир. чуд.

Приснопамѧтный < присьнопаматьнъ 3. ἀειμνήστος, достојан, вредан свагдањег спомињања: Јект. суг.; Конд. св. Спир. чуд.

Приснопоминаемый 3. свагда спомињани: Прол.

Приснопомнимый 3. никад незаборављени: Ст. на Г. в. 3 на св. Ц. К. и Јел.

Присноcлавный 3. ἀοίδιμος, увек славан: Конд. у Нед. Сам.

Присносꙋщный < присьносѫштьнъ 3. ἀΐδιος, који јесте увек, вечан: Рим. 1, 20; свѣтъ: Троп. Преобр.; συναΐδιος, који је увек с неким: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Приснотекꙋщїй 3. ἀένναος, βρύουσος, који увек тече, непресушни: рѣка (Прем. Сол. 11, 7, 8); источникъ: Самогл. гл. 4 у Ч. Јелеосв.; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Присный 3. οἰκεῖος, домаћи: I Тим. 5, 8; γνήσιος, рођени, искрени: сꙋпрꙋжниче (Филиб. 4, 3); чадꙋ: Тит. 1, 4.

Приснѡ < присьно adv. ἀεὶ, semper, свагда, увек, непрестано, непрекидно: Дел. 7, 51; приснѡ сый, ἀεὶ ὤν, који увек постоји: Мол. на св. Лит. Злат.

Присовѣтовати v. impf. -тꙋю, -тꙋеши, συμβουλεύειν, саветовати, давати савет: IV Мојс. 24, 14.

Присопъ < присъпъ m. φύραμα, massa, умешено тесто *(Микл.)*.

Приспѣти v. pf. -спѣю, -спѣеши, κατασπεύδειν, појавити се, показати се, похитати: V Мојс. 33, 2; приспѣ конецъ, ἀπέχει, свршено: Марк. 14, 41.

Приставленїе < приставлєниє n. ἐπίβλημα, закрпа: Мат. 9, 16; Лук. 5, 36; п. домовное, οἰκονομία, управљање домом: Лук. 16, 2.

Приставникъ < приставьникъ m. ἐπίτροπος, οἰκόνομος, надзорник, управитељ, чувар, настојник: Мат. 20, 8; Лук. 16, 3.

Присталецъ < пристальць m. ἐπίμικτος, advena, дошљак *(Микл.)*.

Пристанище < пристаниште n. ὅρμος, 1) ланац, узица, огрлица; 2) пристаниште, лука: на пристанищи кораблей (I Мојс. 49, 13).

Пристрастїе n. προσπάθεια, страст, страсна љубав, наклоност; мїрское пр., страсна љубав према свету: Самогл. гл. 4 у Ч. погр.

Пристрашенъ 3. ἔκφοβος, престрашен, престрављен: Мат. 9, 6; Лук. 24, 5. 37; Дел. 10, 4; Јевр. 12, 21; Апок. 11, 13.

Пристрой m. παρασκεύασμα, praeparatio, спрема, опрема; настројење, расположење: дꙋшевный (Прол.).

Пристѧжати < присътѧжати v. pf. -стѧжꙋ, -жеши, κτᾶσθαι, придобити, присвојити: III Мојс. 22, 11.

Присꙋщь, -и, -е < присѫщь part. praes. act. од прибыти, παρών, присутан: II Кор. 10, 2.

Присѣдѣти v. impf. -сѣждꙋ, -диши, προσμένειν, остати, седети уз, до, код некога: Мат. 15, 32; Марк. 8, 2.

Присѣнный < присѣнынъ 3. κατάσκιος, сеновит, хладовит: древо (Јез. 20, 28); гора: Свјет. богор. у Нед. св. от.

Присѣтитель m. qui invisit, завидљивац *(Микл.)*.

Присѣтити v. pf. -щꙋ, -тиши, ἐπισκέπτεσθαι, посетити, походити: II Мојс. 3, 16; 32, 34.

Присѣщати < присѣштати v. impf. -щаю, -щаеши, ἐπισκοπεῖν, разгледати, похађати, посећивати: II Мојс. 32, 34; светлити, сијати: идѣже присѣщаетъ свѣтъ лица твоегѡ (Мол. у св. Лит. Злат.).

Присѣщенїе < присѣштениє n. ἐπισκοπή, надгледање, надзирање: II Мојс. 3, 16; Ис. 29, 6.

Присѧга < присѧга f. ὅρκος, iuramentum, присега, заклетва *(Микл.)*.

Присѧгати < присѧгати v. impf. -гаю, -гаеши, iurare, заклињати, клети (Ibid.).

Присѧгнꙋти < присѧгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, 1) ἅπτεσθαι, tangere, дирнути, дотакнути; 2) iurare, присегнути, заклети (Ib.).

Присѧженїе n. 1) ἁφή, tactus, додир, дотицање; 2) ὅρκος, заклињање (Ibid.).

Присѧзати v. impf. -заю, -заеши и -жꙋ, -жеши, 1) ἅπτεσθαι, tangere, додиривати, дирати, дотицати; 2) iurare, присизати, заклињати (Ibid.).

Присѧщи < присѧшти v. pf. -сѧгꙋ, -жеши, в. присѧгнꙋти.

Притварѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, παρασκευάζειν, parare, спремити, зготовити; стећи, задобити: Прол.

Притворенїе n. σκῆψις, изговор; образина, маска; Сјед. ант. 3 на В. четврт.

Притворный < притворьнъ 3. ἐπιπλαστός, притворан, варљив, лукав: Конд. на Усек.

Притворъ m. 1) στοὰ, притвор, трем: Јов. 5, 2; Соломωнь: Јов. 10, 23; Сл. на стих. у Нед. расл.; 2) женско одељење у храму, паперта. У старој хришћ. Цркви постојала су у храму два притвора: спољашњи, т. зв. πρόναος, у коме су стајали покајници првога разреда κλαίοντες, и унутрашњи, т. зв. νάρθηξ, у коме су стојали покајници II разреда, ἀκροώμενοι, катихумени I разреда и енергумени *(Митр.-Мирк.,* I, 98—99).

Притворѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, περιποιεῖν, чинити да нешто остане, сачувати: добрѣ бо слꙋжившїи степень себѣ добръ притворѧютъ (Мол. у Ч. хирот. ђакона); пр. себе, ὑποκρίνειν, правити се, претварати се, градити се: Лук. 20, 20.

Притещи < притешти v. pf. -текꙋ, -чеши, 1) προστρέχειν, притећи, притрчати: въ срѣтенїе имъ (I Мојс. 18, 2); въ притворъ: Дел. 3, 11; Богор. воскр. гл. 5; 2) κατατρέχειν, устремити се: на нѧ (Дел. 21, 32).

Приторгнꙋти < притръгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, ἐπισπᾶν, attrahere, притегнути, привући: Прол.

Приточествовати < притъчьствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, παραδειγματίζειν, comparare, упоређивати, сравњивати, примерима доказивати: Прол.

Приточник < притъчьникъ m. παροιμιαστής, proverbiorum scriptor, који говори или пише у причама, у сликама. Тако се често назива цар Соломон, писац књиге Прича *(Дјач.; Микл.).*

Притранство n. ἀηδία, foeditas, мрзост, зловоља, досада; гнусност, грдоба *(Микл.).*

Притранъ 3. φοβερός, horrendus, страшан, страховит, ужасан (Ibid.)

Притрепетный < притрепетьнъ 3. περιτρόμος, испуњен трепетом, дрхтав, уздрхтао: Мол. 7 пред прич.

Притꙋжати < притѫжати v. impf. -жаю, -жаеши, ἐνοχλεῖν, molestum esse, додијавати, досађивати, узнемиривати, сметати: Прол.

Притꙋжнω < притѫжьно adv. ἐπαχθῶς, moleste, досадно, непријатно, тешко: Прол.

Притꙋпити < притѫпити v. pf. -плю, -пиши, ἀμβλύνειν, затупити, ослабити: жало грѣховное (Ст. на Г. в. воскр. гл. 5.).

Притꙋцати < притоуцати v. pf. -тꙋчꙋ, -чеши, παραβάλλειν, comparare, упоредити, сравнити *(Микл.).*

Притѧжанїе < притѧжаниѥ n. κτῆσις, тековина, посед, зарада, баштина: III Мојс. 25, 10.

Притѧжательное (мѣстоименїе) n. pronomen possessivum, присвојна заменица (Грамат.).

Притѧжати < притѧжати v. pf. -жꙋ, -жиши, κτᾶσθαι, стећи, зарадити: Лук. 18, 12.

Приходскїй 3. парохијски; п. ерей, парох *(Жив.).*

Приходъ m. 1) ἄφιξις, παρουσία, долазак; 2) parochia, парохија; црквена општина; 3) reditus, повратак; 4) παρεπήδεμος, advena, дошљак, досељеник *(Микл.).*

Прихожанинъ m. рус., парохијанин *(Жив.).*

Прихрадалъ 3. crispus, кудрав, куждрав, коврчаст *(Микл.)*.

Прицѣпити v. pf. -лю, -пиши, ἐγκεντρίζειν, прицепити: Рим. 11, 23; -сѧ: Рим. 11, 17. 19. 23. 24.

Прицѣплѧти v. impf. -плѧю, -плѧеши, прицепљивати *(Микл.)*.

Причастенъ < **причастьнъ** m. в. киноникъ.

Причастїе < **причастие** n. 1) κοινωνία, заједница: Правдѣ къ беззаконїю (II Кор. 6, 14); ст҃агѡ Дꙋха: св. Лит.; 2) μέρις, део, удео, учешће: наслѣдїѧ ст҃ыхъ во свѣтѣ (Кол. 1, 12); 3) μετάληψις, учествовање: Мол. у св. Лит. пређ.; причешће: ст҃агѡ тѣла и крове (Мол. после прич.).

Причастити < **причастити** v. pf. -щꙋ, -стиши, κοινωνεῖν, учествовати; κληρονομεῖν, наследити *(Микл.)*; -сѧ, 1) μετέχειν, припадати: колѣнꙋ иномꙋ (Јевр. 7, 13); причестити се: ст҃ыхъ та̑инъ (Мол. верн. 2 у св. Лит. Злат.); животворѧщихъ та̑инъ: Мол. у св. Лит. пређ.; тайныѧ вечери: Кан. прич. п. 4 т. 2; 2) μεταλαβεῖν, учествовати, имати удела у чему, имати општења с ким, добити део од нечега: да причастимсѧ ст҃ыни егѡ (Јевр. 12, 10); помешати се у нешто: грѣхѡмъ еѧ (Апок. 18, 4).

Причастникъ < **причастьникъ** m. μέτοχος, κοινωνός, причесник, друг, удеоник, заједничар: Лук. 5, 7; II Петр. 1, 4; Стат. I ст. 63.

Причащатисѧ < **причаштатисѧ** v. impf. -щаюсѧ, -щаешисѧ, μετέχειν, општити, мешати се у нешто: I Кор. 9, 12; имати заједницу у нечем: I Кор. 10, 17. 21; хранити се: млека (Јевр. 5, 13); пречистагѡ тѣла и честныѧ крове: Мол. 6 у Послед. прич.

Причащенїе < **причаштение** n. μετάληψις, причешће: сщ҃енныхъ та̑инъ (Кан. прич. п. 9 т. 2); ст҃ыхъ та̑инъ: Кан. прич. п. 6 т. 2.

Причести < **причьсти** и **причисти** v. pf. -чтꙋ, -чтеши, καταριθμεῖν, прибројати, убројати, урачунати: Дел. 1, 17. 26; 2, 17; уврстити: Ант. 14 на В. четврт.

Причетникъ < **причьтьникъ** m. κληρικός, клирик, црквени служитељ: Ном. пр. 3.

Причетъ < **причьтъ** m. κλήρος, број, каталог, списак, коцка; клир, свештенство: I Петр. 5, 3; Син. у I Нед. В. п.; безъ причта рода, ἀγενεαλόγητος, непозната рода: Јевр. 7, 3.

Причитати v. impf. -таю, -таеши, προσαριθμεῖν, прибројати *(Микл.)*; -сѧ, λογίζεσθαι, καταλέγεσθαι, урачунавати се, примати се, признавати се: Рим. 9, 8; I Тим. 5, 9.

Причтатисѧ v. pf. -чтаюсѧ, -чтаешисѧ, συζευγνῦναι, прибројати се, спојити се, сјединити се: ко Хрїстꙋ женихꙋ (Ст. на Г. в. 5 на преп. Параск.).

Пришедъ, -ый, -шїй 3. part. praet. act. I од прїити, ἐλθών, дошавши: Мат. 2, 23 и др.

Пришелецъ и **пришлецъ** < **пришьльць** m. 1) πάροικος, досељеник (код Вука: црквар): ты ли единъ пришлецъ еси во Іерꙋсалимъ (Лук. 24, 18); 2) παρεπίδημος, иностранац, гост: I Петр. 1, 1; 3) προσήλυτος, а) дошљак, странац: Гд҃ь хранитъ пришелцы (Пс. 145, 9); б) прозелита т. ј. Јудеј из незнабоштва, или незнабожац

(језичник) који је примио јудејску веру: Мат. 23, 15; Дел. 2, 10; 6, 5. Прозелите су се делиле на *прозелите врата* који још нису примили обрезање, и *прозелите правде* који су примили обрезање и вршили цео закон јудејски.

Пришельствїе < **пришьльствиѥ** n. παροικία, наставање, пребивање: Пс. 109, 5; Дел. 13, 17.

Пришельствовати v. impf. **-ствꙋю, -еши**, παροικεῖν, настанити се у туђој земљи; преселити се: **въ землю Хамовꙋ** (Пс. 104, 23).

Пришествїе < **пришьствиѥ** n. παρουσία, ἔλευσις, долазак: Мат. 24, 3; I Кор. 16, 17; II Сол. 2, 9; Јак. 5, 7; Конд. св. Јов. Прет.; присуство: Филиб. 2, 12.

Прїемлемь, -ый 3. part. praes. pass. од **прїимати**, λαμβανόμενος, који се прима, узима: Јевр. 5, 1.

Прїемлѧй, -люшь, -лющїй 3. part. praes. act. од **прїимати**, δεχόμενος, λαμβάνων, који прима: Мат. 10, 41; Јов. 5, 44; Јевр. 7, 5.

Прїемница < **приѥмьница** f. 1) διάδοχος, намесница, замена: Ак. Бог. ик. 6; 2) ἀνάδοχος, старица, старија монахиња која, при постригу, прима новопострижену из руку духовника као духовну кћер коју даље има да руководи у духовноме животу: Ном. пр. 81.

Прїемь, -ый, -шїй 3. part. praet. act. I од **прїѧти**, λαβών, προσλαβόμενος, примивши, који је примио, узео: Мат. 25, 16; 26, 52; Марк. 8, 32 и др.

Прїиждити v. pf. **-ждивꙋ, -веши**, προσδαπᾶν, потрошити: Лук. 10, 35.

Прїимати v. impf. **-имаю, -еши** и **-емлю, -емлеши**, λαμβάνειν, примати: **бл҃женнѣе паче даѧти, нежели прїимати** (Дел. 20, 35).

Прїимецъ < **приимьць** m. ἀναδόχος, који прима; кум, духовни отац (старац) коме се предаје новопострижени монах под руководство: Ном. пр. 79.

Прїимничество < **приимьничьство** n. 1) hereditas, наследство; 2) conditio compatris, кумовање *(Микл.)*.

Прїимь, -ый, -шїй 3. part. praet. act. I од **прїѧти**, λαβών, узевши: **чашꙋ** (Марк. 14, 23; Лук. 22, 17); δεξάμενος, примивши: **сходники** (Јевр. 11, 31).

Прїискреннѣ < **приискрьнѣ** и **прїискреннѡ** < **приискрьно** adv. 1) παραπλησίως, на исти начин, такође, исто тако: Јевр. 2, 14; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; 2) alacri animo, присно, усрдно, искрено *(Микл.)*.

Прїити v. pf. **-идꙋ, -деши**, ἔρχεσθαι, доћи: Мат. 2, 2; 6, 10 и др.

Прїꙋказъ m. exemplum, пример, образац: Прол.

Прїꙋподобити v. pf. **-доблю, -биши**, comparare, упоредити, сравнити *(Микл.)*.

Прїѡбрѣсти v. pf. **-ѡбрѧщꙋ, -щеши**, κερδαίνειν, наћи, стећи, задобити: **мїръ весь** (Мат. 16, 26; Марк. 8, 36); **бꙋдꙋщꙋю славꙋ**: Сл. на Г. в. на св. кн. Лаз.

Прїѡбрѣтенїе n. κέρδος, добитак: Филиб. 1, 21; 3, 7; πορισμός, тековина: I Тим. 6, 5.

Прїѡбщатисѧ < **приобьштатисѧ** v. impf. **-щаюсѧ, -щаешисѧ**, κοινωνεῖν, узимати удела у нечем, учествовати у нечем: I Петр. 4, 13; Еф. 5, 11; I Тим. 5, 22.

Прїѡбщенїе < **приобьштениѥ** n. μέθεξις, удео, учешће: Кан. у Ч. Јелеосв. п. 6 т. 2.

Прїѡбщенъ < **приобъштенъ** 3. κοινωνός, удеоник, учесник; не прїѡбщенъ быти, ἀπεῖναι τινός, бити удаљен од нечега: око оубѡ да не прїѡбщно бꙋдетъ всѧкагѡ лꙋкавагѡ зрѣнїѧ (Мол. верн. 1 у св. Лит. пређ.).

Прїѡбщитисѧ < **приобъштитисѧ** v. pf. -щꙋсѧ, -щишисѧ, κοινωνεῖν, узети удела у нечем: Јевр. 2, 14; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Прїѡбщникъ < **приобьштьникъ** m. particeps, учесник, удеоник, саучесник: Прол.

Прїѡдѣти v. pf. -дѣю, -дѣеши и -ѡдеждꙋ, -ждеши, σκεπάζειν, tegere, покрити, заоденути, застрети, заогрнути: прїѡдѣжи.. нагаго (Прол.).

Прїѡскꙋдѣти < **приоскѫдѣти** v. pf. -дѣю, -дѣеши, deficere, pauperem fieri, осиромашити *(Мцкл.)*.

Прїѡсѣнити v. pf. -ню, -ниши, κατασκιᾶν, осенити, покрити сеном: изъ горы ст҃ыѧ прїѡсѣненныѧ пришелъ еси Хрїсте (Кан. у Нед. блуд. с. п. 4 ирм.); ѿ горы прїѡсѣненныѧ чащи: Кан. у Нед. Цвет. и на Божић п. 4 ирм.

Прїѧтелище < **приѧтелиште** n. δοχεῖον, склониште: Прем. Сир. 39, 23; пристаниште, прибежиште, стан: Кан. у суб. I седм. В. п. п. 6 богор.; Марїе честное Вл҃ки прїѧтелище: Сл. II сјед. васкр. гл. 1; премꙋдрости Бж҃їѧ прїѧтелище: Ак. Бог. ик. 9; тогѡ пришествїѧ: Мол. 3 у Послед. прич.; Кан. воскр. гл. 7 п. 9 ирм.

Прїѧти < **приѧти** v. pf. прїимꙋ, -имеши, παραλαμβάνειν, примити, прихватити: Марїамъ (Мат. 1, 20); λαμβάνειν, узети: свѣтилники своѧ (Мат. 25, 1); обузети: оужасъ (Лук. 5, 26); страхъ: Лук. 7, 16; сꙋдъ прїѧти, κρίνεσθαι, судити, бити суђен: Дел. 25, 9. 10. 20; Јак. 2, 12; I Петр. 4, 6; Рим. 2, 12; I Кор. 6, 2; II Сол. 2, 12; Апок. 11, 18; 20, 12. 13; ἔχειν, постићи, добити, наћи: скорбь (II Кор. 2, 3; Филиб. 2, 27); τίνειν, трпети: мꙋкꙋ (II Сол. 1, 4); κομίζεσθαι, стећи, добити: ѡбѣтованїе (Јевр. 10, 36; 11, 39.).

Прїѧтїе < **приѧтиѥ** n. λῆψις, ἀποδοχή, примање: Филиб. 4, 15; I Тим. 1, 15; 4, 9; въ прїѧтїе рода, εἰς διαδοχὴν γένους, за настављање, за продужење рода (Ч. обруч.).

Прїѧтникъ < **приѧтьникъ** m. крштени кум: Прол.

Пробава f. procrastinatio, одгађање на сутрашњи дан *(Микл.)*.

Пробавити v. pf. -влю, -виши, 1) digerere (cibum), сварити јело *(Микл.)*; 2) παρατεῖνειν, продужити, протегнути, прострети, размакнути: пробави милость твою вѣдꙋщымъ тѧ (Пс. 35, 11).

Пробѣлъ m. spatium, размак у простору или времену *(Микл.)*.

Провертѣти < **поврътѣти** v. pf. -верщꙋ, -тиши, τρυπᾶν, провртити, пробушити: оухо шиломъ (II Мојс. 21, 6).

Провидецъ < **провидьць** m.. προοπταστήσας, који унапред види, пророк: Конд. св. Ил.

Провидѣти v. pf. -ждꙋ, -диши, προορᾶν, провидети, унапред видети, прозрети: Пс. 138, 3.

Проводити v. impf. -вождѫ, -диши, προπέμπειν, проводити, пратити: I Кор. 16, 6. 11; -сѧ, προπέμπεσθαι, бити провођен, бити праћен од некога: ѥми (Рим. 15, 24; II Кор. 1, 16).

Провождати v. impf. -ждаю, -ждаеши, προπέμπειν, провађати, пратити: къ кораблꙗ (Дел. 20, 38); συνοδεύειν, испраћати, спроводити: оумершꙋмъ (Ч. погр. свешт. ик. 7).

Провозвѣствовати v. impf. -ствѹю, -еши, praedicare, проповедати: Прол.

Провозвѣстити <**провъзвѣстити** v. pf. -ѭ, -стиши, προαγορεύειν, унапред јавити, претсказати, прорећи: Сл. у Кан. на Лаз. суб. п. 6.

Провозвѣстникъ <**провъзвѣстьникъ** m. προάγγελος, гласник: Ст. на Г. в. на Рожд. Бог.; Ст. на хвал. на Рожд. св. Јов. Прет. и на Усек.

Провозвѣщати <**провъзвѣштати** v. impf. -щаю, -щаеши, претсказивати, прорицати: Ст. на Г. в. у Нед. св. от. 7 вас. саб.; Ст. на блаж. Соб. св. Јов. Прет.

Провозвѣщеніе <**провъзвѣштениѥ** n. προάγγελσις, објављивање, оглашавање, навештавање: Ст. на Г. в. на Рожд. Бог.

Провозгласити <**провъгласити** v. pf. -шѫ, -сиши, προαναφωνεῖν, рећи унапред, објавити: пѣниѥмь ѡ тебѣ провозгласи (Догм. гл. 4); Кан. воскр. гл. 1 п. 4 ирм.; Прип. п. 9 на Усп. Бог.

Провосхищати <**провъсхѣщати** v. impf. -щаю, -щаеши, προαρπάζειν, унапред одузимати, пре времена отимати, од уста откидати *(Вост.)*.

Провѣдецъ <**провѣдьць** m. προγνώστης, praescius, који унапред зна *(Вост.; Микл.)*.

Провѣдѣти v. pf. -вѣмъ, -вѣси, προγινώσκειν, унапред знати: Сјед. 1 на св. Прок.

Провѣствовати v. impf. -ствѹю, -ствѹеши, κηρύσσειν, огласити, прогласити: Мол. у Ч. хирот. ђакон.

Провѣщавати <**провѣштавати** v. impf. -ваю, -ваеши, ἀποφθέγγεσθαι, прорицати, навештавати: Јез. 13, 9; Пс. 118, 172; Дел. 2, 4; II Петр. 2, 16; προσφθέγγεσθαι, говорити: Ст. на блаж. у Ч. погр. свешт.

Провѣщеніе <**провѣштениѥ** n. 1) προσηγορία, објава, поздрав, беседа; именовање, називање: Богор. отпуст. гл. 6; 2) φθόγγος, глас, звек *(Микл.)*; 3) ἀπόφθεγμα, изјава *(Вост.)*.

Провѣщати <**провѣштати** v. impf. -щаю, -щаеши, φθέγγεσθαι, казивати, говорити: Пс. 77, 2; 92, 4; II Петр. 2, 16; Стат. III ст. 172.

Прогалина f. foramen, рупа која је начињена бушењем, продор *(Микл.)*.

Проданіе n. πρᾶσις, продаја: III Мојс. 25, 42. 50; V Мојс. 8, 8.

Продерзатель <**продрѣзатель** m. τολμητής, дрзак, безобразан човек: II Петр. 2, 10.

Продерзнѣкъ <**продрѣзнѣкъ** 3. дрзак: II Тим. 3, 3.[1]

Продѹхъ m. spiraculum, одушка *(Микл.)*.

[1] Ове речи нема у грчком тексту.

Прозирати v. impf. -раю, -раеши, προορᾶν, провиђати, предвиђати: Пс. 36, 13; Прем. Сир. 23, 27. 28; ἀναβλέπειν, прогледати: Мат. 11, 5; Лук. 7, 22.

Прозмонарїй m. προσμονάριος, ecclesiae custos, црквени чувар (*Микл.*)

Прознаменовати v. impf. -нꙋю, -нꙋеши, προσημειοῦν, знамењем објављивати будућност, прорицати: Ст. на Г. в. на св. Спир. чуд.

Прозорливецъ <прозорьливьць m. βλέπων, који унапред види, пророк: I Цар. 9, 9.

Прозорливъ 3. προβλεπτικός, који унапред види: очи (Кан. воскр. гл. 1 п. 4 ирм.).

Прозорный <прозорьнъ 3. διαφανής, провидан, прозрачан, прозиран: бисеръ (Ст. на лит. на св. Три Јер.).

Прозоръ m. f. 1) fenestra, прозор (*Микл.*); 2) дар виђења у будућност, дар прорицања, прозорљивост: имѣѧше же прозоръ Божїѧ ꙗвленїѧ (Прол.).

Прозракъ m. прозирност, прозрачност, виђење скроз наскроз: еже на прозракъ быти входѧщымъ, τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾷν, да они који улазе могу скроз видети (Јез. 41, 6).

Прозрительный 3. који прозире, провиди у будућност: прозрительнима очима оусмотрѧ: Ирмол. гл, 4 п. 4.

Прозрѣнїе n. ἀνάβλεψις, враћање вида, прогледање: Лук. 4, 18; τὸ βλέπειν, вид: Лук. 7, 21; πρόγνωσις, провиђење: I Петр. 1, 2; πρόθεσις, опредељење, наредба: Еф. 1, 11.

Прозрѣти v. pf. -зрю, зриши, ἀναβλέπειν, задобити вид, прогледати: Мат. 20, 34; Марк. 8, 25; διαβλέπειν, увидети: Лук. 6, 42; -сѧ, ἐνθεωρεῖν, провидети се: Ст҃ымъ Дꙋхомъ прозритсѧ всѧкаѧ свѧтынѧ (Степ. гл. 3 ант. 2 Сл.).

Прозѧбати <прозѧбати v. impf. -баю, -баеши, 1) ἀναβλαστάνειν, избијати, истеривати, цветати: Марк. 4, 27; Степ. гл. 7 ант. 2; 2) ἀνατέλλειν, ἐξανατέλλειν, ницати, израшћивати: Пс. 61, 11; чинити да нешто излази, да расте: прозѧбаѧй травꙋ скотωмъ (Пс. 103, 14); Мат. 13, 5; Марк. 4, 5; 3) ἐκφύειν, ницати, растити: многоразлѝчныѧ плоды (Мол. при осв. кољива).

Прозѧбенїе <прозѧбеніе n. βλαστός, растење, расцветавање: прежде прозѧбенїѧ пожалъ еси... младенца (Кан. у Ч. погреб. млад. п. 5 т. 1); процветавање: Кан, на Воздв. ч. к. п. 3 ирм.

Прозѧбнꙋти <прозѧбнѫти v. pf. -бнꙋ, -бнеши, ἐκφύειν, истерати, изнићи, израсти: листвїе (Мат. 24, 32); славꙋ ѿ человѣкъ прозѧбшꙋю: Догм. гл. 1.

Прозѧбсти <прозѧбсти v. pf. -бꙋ, -беши, βλαστάνειν, изникнути, процветати: жезлъ Аарωнь (IV Мојс. 17, 8; Јевр. 9, 4); Лук. 8, 6; Ак. Бог. ик. 7; Кан. прич. п. 1 богор.; ἀναβλαστάνειν, опет процветати: Кан. Бож. п. 4 ирм.

Проигꙋменъ m. hegumeni vicarius, помоћник игуманов. Ту су титулу носили и јеромонаси у манастирима, који су извесно време заузимали положај игу-

мански, па су га после напустили добровољно, или по потреби службе.

Произволеніе < **произволеніе** n. προθυμία, жеља, жудња, тежња, ревност, добра воља: Мол. 7 у Посл. прич.

Произволенъ < **произвольнъ** 3. ἑκούσιος, spontaneus, добровољан, драговољан *(Микл.)*.

Произволъ m. voluntas, жеља, слободна воља *(Микл.)*.

Произвѣствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, confirmare, посведочавати, потврђивати; претсказивати: Прол.

Произвѣстенъ < **произвѣстьнъ** 3. certus, известан, познат, тачно извештен, који добро унапред зна: Прол.

Произвѣщати v. impf. -щаю, -щаеши, в. **произвѣствовати**.

Прокаженіе n. λέπρα, губа: Марк. 1, 42; Лук. 3, 12.

Прокаженъ, -ый 3. λεπρός, који болује од губе, губав: II Мојс. 4, 6; III Мојс. 13, 44. 45; Мат. 8, 2; Марк. 1, 40; Лук. 4, 27; Троп. св. Ил.

Проказа f. в. **прокаженіе**: III Мојс. 13, 3; Мат. 8, 3; Лук. 5, 13; пр. **синѧѧ**, врста болести у жарким крајевима: Прол.

Проказивъ 3. πονηρός, malus, зао, рђав, опак, неваљао, злобан *(Микл.)*.

Проклѧти < **проклѧти** v. pf. -кленꙋ, -неши, καταρᾶσθαι, проклети: Мат. 25, 41; Марк. 11, 21; ἀναθεματίζειν, заклети: Дел. 23, 14.

Проклѧтіе n. κατάρασις, проклетство: IV Мојс. 23, 11; Нејем. 13, 2.

Проклѧтство n. в. **проклѧтіе**: Нејем. 13, 2.

Прокое adv. τοῦ λοιποῦ, in posterum, уосталом, надаље, унапредак *(Микл.)*.

Прокрой m. perforatio, пробушена рупа: Прол.

Прокꙋдити v. pf. -кꙋждꙋ, -диши, ὑβρίζειν, злостављати, грдити, срамотити, ругати се: Прол.

Прокꙋдливъ 3. perniciosus, опасан, шкодљив, свадљив, џандрљив: **жена** (Прол.).

Прокꙋженіе < **прокоуждение** n. ἀκολασία, раскалашност: Прол.

Пролїѧти v. impf. -лїю, -лїеши, ἐκχεῖν, проливати: **кровь** (Рим. 3, 15); **молитвꙋ**: Кан. пок. над млад. п. 6 ирм.

Проложіе n. ὠδίς, dolor parturientis, бол при порођају *(Микл.)*.

Промагеръ m. praefectus coquorum, главни кувар *(Микл.)*.

Промкнꙋтисѧ < **промькнѫтисѧ** v. pf. -кнꙋсѧ, -кнешисѧ, διαφημίζεσθαι, промакнути се, раширити се, разгласити се: **промчесѧ слово** (Мат. 28, 15; I Сол. 1, 8).

Промꙋжай m. cunctator, оклевало, неодлучан човек *(Микл.)*.

Промысленикъ < **промысльникъ** m. προνοητής, који се брине за нешто, старатељ, бриговођа: **нищихъ** (Ст. на хвал. на св. Јов. Злат.).

Промыслъ < **промыслъ** m. πρόνοια, промисао, старање Божје о свету; брига, владање, старање: **царевъ** (II Мак. 4, 6).

Промышлѧти v. impf. -шлѧю, -шлѧеши, σκοπεῖν, размишљати, старати се о нечем: II Мак. 4, 5.

Пронареченный < **пронарѣчьнъ** 3. προκεκηρυγμένος, претсказан, на-

пред објављен, напред наречен: Дел. 3, 20.

Проначертати < **пронаурьтати** v. impf. -таю, -таеши, προδιαχαράττειν, нацртати: Кан. ч. Крста п. 6 ирм.

Пронзати < **проньзати** v. impf. -заю, -заеши, βάλλειν, згађати, погађати, пробадати, бости: стрѣлами дȣшȣ (Стат. II ст. 91).

Пронзнȣти < **проньзнѫти** v. pf. -знȣ, -знеши, пробости: пронзеннымъ твѡимъ ребрѡмъ (Ст. на блаж. у Нед. свих. св.); Син. на В. пет.

Проникнȣти < **проникнѫти** v. pf.- кнȣ, -кнеши, διακύπτειν, произићи, израстити, извирити, изникнути: беззакѡнїѧ (I Мак. 9, 23); грѣшницы ꙗкѡ трава: Пс. 91, 8.

Проноривъ 3. malus, рђав, невaљао; ружан, гадан: Прол.

Проноръ m. malitia, злоба, невaљалство, лукавство *(Микл.)*.

Пронȣрити v. pf. -нȣрю, -риши, ἀναλίσκειν, absumere, потрошити; уништити, истребити *(Микл.)*.

Пронырливъ < **пронырьливъ** 3. πονηρός, рђав, зао, лукав: Прол.

Пропажденїе n. σωλήν, canalis, цев, прокоп, канал *(Микл.)*.

Пропасть f. 1) χάσμα, понор: Лук. 16, 26; 2) ὀπή, рупа у земљи, пећина, шпиља: въ пропастехъ земныхъ (Јевр. 11, 38).

Проповѣданїе n. κήρυγμα, проповед: Рим. 14, 24; I Кор. 15, 14; II Тим. 4, 17; , προκήρυξις, проповедање: Троп. Вавед.

Проповѣдь f. κήρυγμα, проповед: Мат. 12, 41; Лук. 1, 32; I Кор. 1, 21 squ.; вест: Свѣтлȣю воскресенїѧ проповѣдь.. (Троп. воскр. гл. 4).

Пропѧло < **пропало** n. σταυρός, crux, крст *(Микл.)*.

Пропѧти < **пропати** v. pf. пропнȣ < пропьнѫ, -пнеши < пропьнеши, σταυροῦν, распети: Мат. 27, 26; Марк. 15, 13—20; Јов. 19, 18. 20. 23; пропѧтъ быти, σταυρωθῆναι, бити распет: Мат. 27, 23; Лук. 24, 7.

Пропѧтїе < **пропатиѥ** n. τὸ σταυρῶσαι, распеће: Мат. 26, 2; 27, 31; 29, 19.

Проразȣмникъ m. προνοητής, providus, који предвиђа, који унапред промишља о нечем: Прол.

Проразȣмѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, προνοεῖν, унапред знати: III Мак. 3, 17.

Проразȣмѣнїе n. πρόγνωσις, предзнање, промисао: Дел. 2, 23.

Проразȣмѣти < **проразоумѣти** v. pf. -мѣю, -мѣеши, διανοεῖν, разумети, провидети, унапред знати: грѧдȣщаѧ (Јудит 9, 5).

Прореченїе n. χρησμός, претсказање: Исаїно (Сл. на стих. гл. 1).

Прорещи < **прорешти** v. pf. -рекȣ, -чеши, προφητεύειν, прорећи, претсказати: Мат. 11, 13; 26, 68; Марк. 14, 65 и др.

Прорицанїе n. προφητεία, прорицање: Апок. 11, 6.

Прорицати v. impf. -цаю, -цаеши, προφητεύειν, пророковати: Дел. 21, 9; I Кор. 14, 5; Апок. 11, 3.

Пророкоȣбїйственный < **пророкооубийствьнъ** 3. προφητοκτόνος, који убија пророке: Іȣдее (Минеј 2 јуна); који се односи на убиство пророка: Прол.

Пророчь, -їй 3. προφήτου, пророчки: Мат. 10, 41.

Прорȣчествовати < **прорѫчьствовати** v. impf. -ствȣю, -ствȣеши, προχειρίζεσθαι, пролазити кроз руке; рукополагати, производити,

посвећивати: во дїакона, во пресвитера (Ч. хирот. у Арх. чин.).

Просадити v. pf. -саждꙋ, -диши, ῥηγνύναι, продерати: вїно мѣхи (Марк. 2, 21); -сѧ, продерати се: мѣси (Мат. 9, 17).

Просатай m. κηδεστής, gener, socer, рођак по женитби, шурак, зет, свак и др. *(Микл.)*.

Просвѣтити v. pf. -щꙋ, -тиши, ἐπιφᾶναι, обасјати: Лук. 1, 79; φωτίζειν, расветлити, објавити, открити: Еф. 3, 9; -сѧ, λάμψαι, светлити се: свѣтъ вашъ (Мат. 5, 16); засјати: лице єгѡ ꙗкѡ солнце (Мат. 17, 2).

Просвѣщати < просвѣштати v. impf. щаю, -щаеши, φωτίζειν, обасјавати: блистанїемъ (Лук. 11, 36); Јов. 1, 9; Апок. 22, 5.

Просвѣщенїе < просвѣштеніе n. φωτισμός, светлост: II Кор. 4, 6; ἐπιφάνεια, појава, јављање, долазак: II Тим. 1, 10.

Просвѣщникъ < просвѣштьникъ m. просветитељ: Ст. на стих. на Прен. м. св. Ник.

Просїѧвати v. impf. -ваю, -ваеши, προλάμπειν, светлити се, сјати, блистати: Конд. Претпр. Преобр.

Прослезитисѧ < прослъзитисѧ v. pf. -жꙋсѧ, -зишисѧ, δακρύειν, просузити, проплакати: Јов. 11, 35.

Прослꙋтисѧ < прослоутисѧ v. pf. -словꙋсѧ, -вешисѧ, ἐξηχεῖσθαι, ἐξάκουστον γίγνεσθαι, учинити се познат, постати чувен, прославити се *(Микл.; Вост.)*.

Прослꙋтїе < прослоутиѥ n. φήμη, fama, глас, гатка, вест, јавно мнење (Ibid.).

Просмонарїй m. грч., непрестани молитвеник *(Дјач.)*.

Просо n. κέγχρος, milium, просо, проја: Јез. 4, 9.

Просокъ m. speculator, ухода, истраживалац *(Микл.)*.

Проспадарь m. πρωτοσπαθάριος, в. промагеръ.

Проспѣнїе n. successus, напредак, успех *(Микл.)*.

Простеръ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од прострети, ἐκτείνας, простревши, пруживши: рꙋкꙋ (Мат. 8, 3; 12, 49; 14, 31).

Простецъ < простьць m. δημότης, прост човек, простак: Кан. Пасхе п. 3.

Прости, ὀρθοὶ, управо стојећи. В. простъ 3.

Простирати v. impf. -раю, -раеши, ἐπικτείνειν, простирати, ширити: Пс. 103, 2; Филиб. 3, 13; ἀνατείνειν, пружати: Кан. мол. Бог. п. 1 Сл.

Простота f. ἀφελότης, ἀπλότης, простота, наивност, искреност: сердца (Дел. 2, 46; Еф. 6, 5; Кол. 3, 22).

Пространный 3. πλατύς, широк: Мат. 7, 13; пространнѡ питающаѧсѧ, σπαταλῶσα, раскошна, сластољубива: I Тим. 5, 6.

Пространство < пространьство n. πλατυσμόν, ширина: въ скорбехъ (Кан. Бог. п. 6 т. на Сл.).

Прострети < прострѣти v. pf. -стрꙋ, -стреши, ἐκτείνειν, прострти, пружити: рꙋкꙋ (II Мојс. 15, 20; Мат. 12, 13; Марк. 3, 5; Лук. 6, 10; Дел. 4, 30); рꙋкꙋ помощи: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.; виждꙋ тѧ ꙗснѡ простертꙋ: Ст. по јев. на Усп. Бог.; -сѧ, ἀνωρθωθῆναι, устати, исправити се: Лук. 13, 13; διανεμηθῆναι, разгласити се: Дел. 4, 17.

Простъ, -ый 3. 1) ἀκέραιος, прост: Рим. 16, 19; 2) ἰδιώτης, неук, обичан: Дел. 4, 13; 3) ἁπλοῦς, искрен, чист: Мат. 6, 22; 4) ὀρθός, прав, усправан: премꙋдрость, прости! (σοφία, ὀρθοὶ) = премудрост, управо (стојте)! Прости, прїимше божественныхъ ... таинъ, ὀρθοὶ μεταλαβόντες τῶν θείων... μυστηρίων, управо (стојећи), примивши божанствене... тајне: Јект.; Ст. по јев. на Усп. Бог.

Простыня f. ἐρημεία, оскудица, несташица, сиромаштво: Ном. пр. 71.

Просѣстися v. pf. -сядꙋся, -дешися, λακεῖν, препући: посредѣ (Дел. 1, 18); διαῤῥηγνῦναι, распрснути се, разбити се: Пс. 140, 7.

Просѣщися < просѣштися v. pf. -кꙋся, -чешися, διακόψαι, пробити се, провући се, продрети: IV Цар. 3, 26.

Протекдикъ m. грч., црквени одветник, заштитник удовица и сирота у старој хришћ. Цркви (*Милаш*, Дост. 134).

Протерзатися < протръзатися v. impf. -заюся, -заешися, διαῤῥήγνεσθαι, продрети се: мрежа (Лук. 5, 6).

Противовѣщати v. impf. -щаю, -щаеши, ἀντικρίνειν, противуречити: Јов. 11, 3; ἀντιφθέγγεσθαι, говорити противу нечега: мꙋсїкїйскимъ органωмъ (Кан. Усп. Бог. п. 7 ирм.).

Противодостойный 3. ἀντάξιος, достојан нечега у упоређењу с другим, исто толико вредан: Стат. ст. 64.

Противодыхати v. impf. -дышꙋ, -дышеши, дисати, дувати противу нечега: Кан. Воздв. ч. к. п. 7 ирм.

Противоличенъ 3. ἀντιπρόσωπος, окренут лицем према некоме: едина къ дрꙋгомꙋ, једна према другоме: I Мојс. 15, 10.

Противоωбразенъ, -ый 3. ἀντίτυπος, сличан: Јевр. 9, 24; Син. на В. пет.

Протикторъ m. προτέκτωρ, προτίκτορ, заштитник, покровитељ: Прол.

Протлачьникъ m. ἀκόλαστος, proterviens, необуздан, раскалашан, дрзак човек (*Микл.*).

Протлѣти v. pf. -тлѣю, -еши, corrumpi, покварити; -ся, покварити се: пшеница (Прол.).

Протоасикритъ m. πρωτοασηκρῆτης, први секретар (*Микл.*).

Протомагеръ m. πρωτομάγειρος, primus coquorum, први кувар (*Микл.*).

Протонотарій m. грч., први секретар епископов у старој Цркви, потчињен хартофилаксу, који му је састављао писма и званична акта. На св. Литургији је подносио епископу воду за умивање руку и држао дикирије (*Милаш*, Дост. 135; *Дјач.*).

Проторгнꙋтися < протръгнѫтися v. pf. -торгнꙋся, -нешися, σχίζεσθαι, продерати се: не проторжеся мрежа (Јов. 21, 11).

Проторити v. pf. -рю, -риши, λαμβάνειν, прокрчити, узети: II Кор. 11, 20.

Протосигкритъ m. грч., чиновник при двору цариградских императора, први секретар (*Дјач.*).

Протоспадарій m. грч., први између мачевалаца при двору грчких царева (Ibidem).

Протостратор҃ъ m. грч., командант страже (Ibid.).

Протягнѫти < **протагнжти** v. pf, -гнѫ, -гнеши, προτείνειν, протегнути: Дел. 22, 25.

Протажь m. ἱστός, tela, основа код ткања: Прол.

Протазатисѧ < **протазатиса** v. impf. -заюсѧ, -заешисѧ, ἀποτείνεσθαι, протезати се, распростирати се: **облакъ** ѥ҃ѳ҃тѣлъ (Сјед. 2 на Преобр.).

Провразѹмѣти v. pf. -мѣю, -мѣеши, προσνοεῖν, гледати, опажати, посматрати: IV Мојс. 23, 9.

Провѣсмотрѣніе < **прооусъмоштрѣнние** n. οἰκονομία, провиђење: Прол.

Прохладный < **прохладынъ** З. ἀναφύξεως, који хлади, освежава, умирује, одмара: Дел. 3, 20; **въ мѣстѣхъ прохладныхъ оупокой**: Троп. гл. 6 у Ч. погр. свешт.

Прохлажденіе n. ἀνάφυξις, хлађење: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Проходъ m. 1) διάβασις, пут, пролаз, прелаз: Ст. хвал. св. Спир. чуд.; 2) ἀφεδρών, latrina, нужник: Прол.

Процѣсти v. pf. -тѫ, -теши, ἐξανθεῖν, процветати: **цѣсти** (IV Мојс. 7, 8); **праведникъ ꙗко фїнїѫ҃ъ**: Пс. 91, 13; **пѹстына ꙗко крїнъ**: Кан. воскр. гл. 2 п. 3 ирм.; учинити да процвета: **жизнь процѣтшаго родѹ нашемѹ**, који је учинио да процвета живот роду нашему (Ст. на блаж. воскр. гл. 5).

Прочести < **прочисти** v. pf. -чтѫ, -чтеши, ἀναγνῶναι, прочитати: Кол. 4, 16; I Сол 5, 27; Апок. 5, 4; -сѧ, ἀναγνωσθῆναι, бити прочитан: Кол. 4, 16.

Прочетъ, -ши, -ше; -шій З. part. praet. act. I од **прочести**, ἀναγνούς, прочитавши: Дел. 15, 31; 23, 34.

Прочина f. tempus futurum, будуће време *(Микл.)*.

Прошакъ m. mendicus, просјак *(Микл.)*.

Прочитати v. impf. -таю, -таеши, ἀναγινώσκειν, читати: II Кор. 3, 2.

Прочій < **прочиій** З. λοιπός, следећи, остали: Мат. 22, 6; 25, 11.

Прочіе < **прочіе** adv. λοιπόν, дакле, још једнако: Марк. 14, 41.

Прочтенъ, -ый < **прочѣтенъ** З. part. praet. pass. од **прочести**: **прочтенъ быти**, ἀναγνωσθῆναι, бити прочитан: Кол. 4, 16.

Прошедъ, -ши, -ше; -шій З. part. praet. act. I од **пройти**, διελθών, прошавши: Лук. 4, 30; Јов. 8, 59 и др.

Прошеніе n. αἴτημα, молба: Лук. 23, 24; молитва: Филиб. 4, 6.

Прошибатисѧ v. impf. -баюсѧ, -баешисѧ, προβάλλειν, истерати, потерати лишће: Лук. 21, 30.

Прощати < **прошстати** v. impf. прощаю, -щаеши, χαρίζειν, праштати: Еф. 4, 32; Колош. 3, 13.

Прощеніе < **прошстение** n. ἄνεσις, опроштење: Јект. прозб.

Прѡобразити < **прообразити** v. pf. -жѫ, -зиши, προτυποῦν, приказати: Кан. на Воздв. ч. к. п. 6 ирм.; Кат. у III Нед. В. п. п. 1 ирм.

Прѡобразовати v. impf. -зѹю, -зѹеши, προτυποῦν, претстављати, приказивати: Сл. на Г. в. у I Нед. В. п.; Ст. на блаж. воскр. гл. 3.

Промѣнно < **промѣненъ** adv. 1) προδυλῶς, јасно, очигледно: Ст.

на Г. в. у Нед. по Бож.; Ст. на стих. на Вавед.; 2) προφανῶς, отворено, јавно: Кан. у среду Препол. п. 3 т. 2.

Прȣгло < пржгло n. παγίς, замка којом се хватају птице, мрежа: Јова 18, 8; Ис. 8, 14.

Прȣгъ < пржгъ m. ἀκρίς, скакавац: II Мојс. 10, 13; 14, 21; pl.: прȣзи: Пс. 77, 46; 104, 34; Апок. 9, 3; прȣжїе: Мат. 3, 4.

Прȣдный < пржднъ 3. τραχύς, храпав, тврд, оштар, кршан, каменит, нераван, прудовит: Дел. 27, 29.

Прȣжатисѧ < пржжатисѧ v. impf. -жаюсѧ, -жаешисѧ, σταράττειν, трзати се, трести се, напрезати се, ломити: Марк. 9, 26; Лук. 9, 39.

Прȣстъ m. νάρθηξ, притвор храма, паперта: Прол.

Пръварь m. месец фебруар (*Микл.*).

Пръверетѣй m. ὑπερβερεταῖος, октобар (*Микл.*).

Пръга f. χῖδρα, пржена пшенична прекрупа (*Микл.*).

Прьць m. advocatus, судски бранилац (*Микл.*).

Прѣнїе < прѣниѥ n. 1) μαχή, битка, борба (*Микл.*); 2) ἀντιλογία, препирање, свађа, распра: V Мојс. 17, 8; Ст. по полиј. на св. Спир. чуд.

Прѣтисѧ v. impf. прюсѧ, пришисѧ, 1) μάχεσθαι, препирати се, свађати се: прѧхȣсѧ.. (I Мојс. 26, 20; Јов. 6, 52); 2) διατείνειν, уверавати, тврдити: Син. на В. среду.

Прѧ < прѧ f. 1) φιλονεικία, свађа, препирка, раздор: Лук. 22, 24; 2) δίκη, распра, парница: Пс. 9, 5; 34. 23; 42, 1; 73, 22; Ном. пр. 146; 3) ἀντιλογία, contradictio, приговор, протусловље (*Микл.*).

Прѧжити < прѧжити v. impf. -жȣ, -жиши, τηγανίζειν, пржити, пећи: III Мојс. 23, 14.

Прѧжмо < прѧжьмо n. ἄλφιτον, јечам, јечмена каша; хлеб: Рута 2, 14.

Прѧмный < прѣмьнъ 3. ὁ κατέναντι, који је према некоме, који стоји противу некога: Лук. 19, 30.

Прѧмѡ < прѧмо и прѣмо praep. c gen. и dat., ἀπέναντι, према: прѧмѡ гроба (Мат. 27, 61); пр. солнцȣ: IV Мојс. 25, 4; стригȣщемȣ: Дел. 8, 32; ἐξεναντίας, против, насупрот: прѧмѡ мнѣ приближишасѧ (Пс. 37, 12).

Прѧсло n. gradus, ordo, степен, ред, достојанство: дойде въ первое прѧсло (Прол.).

Прѧсти < прѧсти v. pf. прѧдȣ, -деши, νήθειν, прести: волнȣ (Тов. 2, 11); Мат. 6, 28; Лук. 12, 27.

Прѧщїйсѧ 3. part. praes. act. сл. обл. од прѣтисѧ, διατεινόμενος: Син. на В. среду.

Псифида f. ψηφίς, calculus, камичак за рачунање и бројење; рачун, прорачунавање (*Микл.*).

Псондомфанихъ m. (егип. реч = који открива сакривено) назив који је добио Јосиф у Мисиру: I Мојс. 41, 45.

Птенецъ < пътеньць, νοσσίον, νεοσσός, пиле: Мат. 23, 37; Лук. 2, 24; στρουθίον, врапчић, птичица: Степ. гл. 6 ант. 2.

Птисный 3. ἐκτικός, сушичав, туберкулозан: немощь (Син. у петак Светле седм.).

Птицеволшебствовати v. impf. -ствȣю, -еши, οἰωνίζεσθαι, гатати по лету птица: V Мојс. 18, 10.

Птицоѧтель m. πουλοπιαστής, ловац птица: Ном. пр. 135.

Птичище < **пътичиштъ** n. ὀρνίθιον, птичица: III Mojc. 14, 4. 52.

Птищь < **пътишть** m. στρουθίον, passer, врабац *(Микл.)*; ὄρνις, avis, птиче: Прол.

Пȣгаргъ < **поугаргъ** m. πύγαργος, врста орла с белим репом *(Микл.)*.

Пȣгвица < **пѫгвица** f. ῥοΐσκος, lederner Knopf am Bauernpelz *(Микл.)*; дугменце: II Mojc. 28, 33.

Пȣдарь < **пѫдарь** m. custos, пудар, чувар; носач терета: Прол.

Пȣпъ < **пѫпъ** m. ὄλυνθος, незрела смоква, пупак: Апок. 6, 13.

Пȣримъ m. в. **фȣрїмъ**.

Пȣстити < **поустити** v. pf. **пȣщȣ**, **-стиши**, ἀπολῦσαι, отпустити: Мат. 1, 19 squ.; Марк. 10, 2 squ.; Јов. 19, 10 squ. и др.

Пȣстошенъ, **-ный** 3. ματαῖος, vanus, ташт, празан, лакомислен, сујетан: Прол.

Пȣстъ, **-ый** < **поустъ** 3 ἔρημος, пуст, који је лишен свега: Мат. 14, 13; 23, 38; **пȣстаѧ**, ἡ ἔρημος, жена коју је муж оставио: Ис. 54, 1; бедан: Ст. на хвал. у Нед. блуд. сина.

Пȣстынный < **поустыньнъ** 3. ἐρημικός, који живи у пустињи: **неѧсыть** (Пс. 101, 7); пустиник: **пȣстынымъ животъ блаженъ есть** (Степ. гл. 5 ант. 1).

Пȣтесотворити < **пѫтесътворити** v. pf. **-рю**, **-риши**, ὁδοποιεῖν, спремити пут: Пс. 67, 5; 77, 50; 79, 10; Мол. на IX часу.

Пȣтище < **пѫтиште** n. ὁδός, via, пут, улица: Прол.

Пȣтствовати < **пѫтьствовати** v. impf. **-ствȣю**, **-ствȣеши**, iter facere, путовати, ићи по путу: Прол.

Пȣто < **пѫто** n. πέδη, путо, окови: **пȣта на ногахъ** (Прем. Сир. 21, 22); Пс. 149, 8; Марк. 5, 4; Лук. 8, 29.

Пȣчина < **пѫчина** f. πέλαγος, πόντος, пучина, отворено море: II Mojc. 15, 5; Мат. 18, 6; Дел. 27, 5. 27.

Пȣчинородный < **пѫчинородьнъ** 3. ποντογενής, рођен у пучини, који живи у пучини: Кан. Усп. Бог. п. 6 ирм.

Пȣщати < **поуштати** v. impf. **-щаю**, **-щаеши**, 1) ἀπολύειν, пуштати: **женȣ свою** (Лук. 16, 18); 2) ἐκπέμπειν, отпуштати; подизати: **на небо очи** (Степ. гл. 2 ант. 1).

Пȣщенаѧ adj. f. ἀπολελυμένη, разведена жена, распуштеница: Лук. 16, 18.

Пȣщеница < **поуштеница** f. в. **пȣщенаѧ**: Мат. 5, 32; 19, 9; Ч. Испов.

Пȣщь, **-шїй** 3. part. praet. act. I место: **пȣстивъ**, **-шїй** од **пȣстити**, ἀφείς, пустивши: **гласъ** (Марк. 15, 37).

Пхати < **пьхати** v. impf. **пхаю**, **-еши** и **пшȣ**, **пшеши**, ἐκθλίβειν, потискивати; тући, ударати, бости: Јез. 34, 21.

Пыленїе n. подизање прашине, прашење *(Жив.)*.

Пытати v. impf. **-таю**, **-таеши**, ζητεῖν, quaerere, питати: **пытаемь**, испитиван: Прол.

Пытливъ < **пытьливъ** 3. πύθωνος, погађачки, гаталачки: Дел. 16, 16; **дȣхъ**: Ном. пр. 20.

Пѣвница < **пѣвьница** f. 1) ψαλτήριον, цитра, музикални инструменат: I Mojc. 4, 21; 2) locus ecclesiae, место у цркви на којем стоје клир и појци, певница

(Микл.); 3) ἄδουσα, певачица: Јездра 2, 65; Нејем. 7, 68.

Пѣготивъ 3. λεπρός, губав (*Микл.*).

Пѣна f. ἀφρός, пена: Лук. 9, 39; пѣны тещи, ἀφρίζειν, бацати пену: Марк. 9, 18. 20.

Пѣніе n. 1) συμφωνία, појање, певање: Лук. 15, 24; 2) ὕμνος, песма: Еф. 5, 19.

Пѣнѧжникъ < пѣнѧжьникъ m. κερματιστής, мењач, који мења новац: Јов. 2, 14.

Пѣнѧзь < пѣнѧзь m. δηνάριον, ἀσσάριον, κέρμα, динар, ситан новац: Мат. 18, 28 squ.; Марк. 6, 37 squ; Лук. 12, 6; Јов. 2, 15.

Пѣсненъ < пѣсньнь 3. μελωδικός, од песме; пѣсненнѡ adv. μελωδικῶς, у песми: п. ѡ тебѣ провозгласи, који је у песми о теби претсказао (Догм. гл. 4).

Пѣснивецъ < пѣснивьць m. ψαλμῳδός, певач: Јез. 33, 32.

Пѣсница f. ψαλτήριον, псалтир, стари музички инструменат: Јова 21, 11. 12.

Пѣснопѣвецъ < пѣсьнопѣвьць m. ὑμνῳδός, који пева песме: Кан. воскр. п. 7 т. 1.

Пѣснопѣти v. impf. -пою, -поеши, μελῳδεῖν, песму певати: Сл. на Г. в. у Нед. св. от. 11 окт.

Пѣснословецъ < пѣсьнословьць m. ὑμνολόγος, певач, појац: Кан. Благов. п. 3 ирм. и Возн. п. 7 ирм.

Пѣснословити v. impf. -словлю, -виши, ὑμνολογεῖν, опевати, прослављати у песмама: Сл. на стих. на В. пет. и Усп. Бог.; Ст. на Г. в. на Дух.

Пѣснословіе n. ὑμνολογία, духовна песма: Прол.

Пѣснь f. 1) ᾠδή, песма: Еф. 5, 19; Кол. 3, 16; Апок. 5, 9 squ.; 2) μέλος, звук: согласнаѧ возшꙋмѣ ѡрганскаѧ пѣснь, складан звук музикалних оруђа забруја (Кан. Дух. п. 7 ирм.).

Пѣстꙋнница < пѣстоуница f. τιθηνός, која двори, негује, васпитачица: II Цар. 4, 4.

Пѣстꙋнство < пѣстоуньство n. παιδαγωγία, васпитавање: Прол.

Пѣстꙋнствовати < пѣстоуньствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, παιδαγωγεῖν, учити, васпитавати, надзиравати децу: Кан. анг. хран. п. 8 т. 1; прослављати: всѧ твоѧ праведники пѣстꙋнствꙋемъ (Мол. Г. И. Хр. у Послед. св. прич.).

Пѣстꙋнъ < пѣстоунъ m. παιδαγογός, васпитач, учитељ: I Кор. 4, 15; Гал. 3, 24. 25.

Пѣти v. impf. пою, поеши, ὑμνεῖν, ψάλλειν, ᾄδειν, певати, појати: Пс. 118, 54; Дел. 10, 25; Јак. 5, 13; Рим. 15, 9; Ап. 5, 9 squ.

Пѣтлоглашеніе n. ἀλεκτροφωνία, доба ноћи када певају петли, трећа ноћна стража: Марк. 13, 35.

Пѣшемореходити v. impf. -ждꙋ, -диши, πεζοποντοπορεῖν, пешке по мору ићи: Кан. на Срет. п. 1 ирм.

Пѣшеходецъ < пѣшсходьць m. πεζός, пешак: Кан. воскр. гл. 8 п. 1 ирм.

Пѣшеходити v. impf. -хождꙋ, -диши, πεζεύειν, пешачити, ићи пешице: Іи҃лю пѣшеходѧщꙋ (Кан. Воздв. ч. к. п. 1 ирм.).

Пѣшецъ < пѣшьць m. πεζός, пешак (војник): III Мак. 1, 1.

Пѣшешествовати < **пѣшешъствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, в. пѣшеходити: Морѧ чермнꙋю пꙋчинꙋ.. (Кан. воскр. гл. 4 п. 1 ирм.); Ꙗкѡ по сꙋхꙋ..: Кан. воскр. гл. 6 и у Нед. сир. п. 1 ирм.

Пѣши adv. πεζῇ, пешице: ити (Мат. 14, 13; Марк. 6, 33).

Пѣшь 3. πεζός, πεζεύων, који пешачи; пѣшь ити, πεζεύειν, пешачити: Дел. 20, 13.

Пѧдь < **пѧдь** f. 1) σπιθαμή, пед, педаљ: II Мојс. 28, 16; иже небо измѣривый пѧдїю: Сл. на хвал. на Богој.; Кан. у Нед. цвет. п. 4 т. 3; 2) παλαιστή, длан, ширина од четири прста: се, пѧ̂ди положилъ еси дни̂ моѧ̂ (Пс. 38, 6).

Пѧсть < **пѧсть** f. πυγμή, пест, песница: II Мојс. 21, 18; Ис. 58, 4.

Пѧта < **пѧта** f. πτέρνη, пета: I Мојс. 3, 15; Пс. 48. 6; Стат. II ст. 137; воздвиже на мѧ пѧтꙋ: Јов. 13, 18.

Пѧтерица < **пѧтьрица** f. subst. num. πεντάς, петорица: чꙋвствъ просвѣти простꙋю пѧтерицꙋ (πεντάδα), просвети пет простих чула (Мол. 3 по Прич.).

Пѧтерицею < **пѧтерицею**, πενταπλασίως, пет пута: I Мојс. 43, 34.

Пѧтина < **пѧтина** f. πεμπτάς, numerus quinarius, петина, пети дан месеца: Зах. 7, 5.

Пѧтокнижїе < **пѧтокнижие** n. πεντάτευχος, пет књига Мојсијевих: 1) Бытїѧ, Γένεσις, Постање; 2) Исходъ, Ἔξοδος, Излазак; 3) Левїтъ, Λευιτικόν, Левитска; 4) Числа, Ἀριθμοί, Бројеви; 5) Второзаконїѧ, Δευτερονόμιον, Поновљени закони.

Пѧтокъ < **пѧтъкъ** m. παρασκευή, петак: Јов. 19, 14.

Пѧтолѣтный < **пѧтолѣтьнъ** 3. πενταετηρικός, петогодишњи: тризнище (II Мак. 4, 18).

Пѧтострадаленъ < **пѧтострадальнъ** 3. quinque perpessus, који је пет пута претрпео страдања *(Микл.; Дјач.; Старч.)*.

Пѧтро < **пѧтро** n. φάτνωμα, lacunar, удубина, плафон, балкон *(Микл.)*.

Пѧтьдесѧтница < **пѧтьдесѧтьница** f. πεντηκοστή, празник Педесетница, Силазак Св. Духа на апостоле, Духови: празднꙋимъ и Дꙋха пришествїе (Тр. цв.).

Пѧтьдесѧтный < **пѧтьдесѧтьный** 3. πεντηκοστός, духовски: день, тројичин дан, Духови: Дел. 20, 16.

Пѵ̂ргъ m. грч., кула: Јез. 26, 9; 27, 11; I Мак. 4, 60; II Мак. 10, 18.

Р

Р осамнаесто слово у црквенослов. азбуци; зове се рцы; као цифра ·р҃· = 100.

Рава f. δούλη, слушкиња: Лук. 1, 38. 48.

Рабїй 3. δουλικός, ропски: къ рабїи ѡбразѣ (Ст. на Г. в. на св. архђ. Ст.); зракъ рабїй прїимь: Сл. троп. на вел. водоосв.

Рабити v. impf. раблю, -биши, καταδουλοῦν, у службу узимати, покоравати, потчињавати, одводити у ропство *(Микл.; Старч.)*.

Рабичищь < **рабичишть** m. filius ancillae, servus, син робиње, слушкиње; слуга: Прол.

Рабозрачный < **рабозрачьнъ** 3. сличан слузи, који има облик (изглед), слуге: прїиде рабозрачнымъ ѡбразомъ (Ст. на блаж. св. Ник.).

Раболѣпный < **раболѣпьнъ** 3. δουλοπρεπίς, ропски, улизички, ниски: *(Микл.; Старч.)*.

Работа f. 1) διακονία, радња, посао, служба, дело: II Кор. 9, 12; 2) δουλεία, ропство: Рим. 8, 15. 21.

Работати v. impf. -таю, -таеши, 1) δουλεύειν, служити: двѣма господинома (Мат. 6, 24; Лук. 16, 13); Хрїстꙋ: Кол. 3, 24; Гдеви: Пс. 2, 11; Дел. 20, 19; Рим. 12. 11; Богꙋ: I Сол. 1, 9; похотемъ и сластемъ: Тит. 3, 3; 2) ἐργάζεσθαι, радити *(Микл.)*.

Работный < **работьнъ** 3. δοῦλος, који робује, који служи: Пс. 118, 19; Апок. 13, 26; ропски: изимаѧ работныѧ страсти, δουλοπαθείας (Степ. гл. 7 ант. 1).

Рабскїй < **рабьскъ** 3. δουλικός, ропски: крещенїе (Троп. на вел. осв. воде.).

Рабъ m. 1) δοῦλος, οἰκέτης, роб, слуга: Мат. 8, 9; Марк. 10, 44; Лук. 16, 13; 2) παῖς, син, младић, ученик: II Мојс. 21, 2; III Мојс. 25, 39.

Рабынѧ f. в. раба: Мат. 26, 69; Марк. 14, 66; Лук. 12, 45.

Раввї јевр., учитељ, наставник: Мат. 26, 25. 49; Марк. 9, 5; Јов. 1, 38. 49 и др.

Раввꙋнї јевр. в. раввї: Јов. 20, 16.

Равенство < **равьньство** n. ἰσότης, једнакост: II Кор. 8, 14.

Равень < **равьнь** f. ὁμαλισμός, изравнање, равнина: земнаѧ (Варух 5, 7).

Равноаггельный < **равьноангельнъ** 3. ἰσάγγελος, као анђео: на земли явилсѧ еси (Мин. 6 дец.).

Равноапостольный 3. ἰσάποστολος, сличан апостолима, који се може упоредити са апостолима: Син. у VII Нед. по св. Пасци. Као такове сматра св. Црква цара Константина и ц. Јелену, св. Марију Магдалину, св. првомученицу Теклу, св. Кирила и Методија и вел. кнеза рускога Владимира.

Равнобожественъ, -ый < **равьнобожьствьнъ** 3. раван по Божанству (св. Тројица) *(Микл.)*.

Равнодꙋшенъ < **равьнодоушьнъ** 3. ἰσόψυχος, једномислен: Филиб. 2, 20.

Равнодѣтеленъ, -ый < **равьнодѣтельнъ** 3. ἰσουργός, који има једнако дејство са другим: Оцꙋ и Словꙋ (Степ. гл. 5 ант. 2).

Равномощенъ, -ый < **равьномоштьнъ** 3. ἰσοσθένης, који има с неким једнаку моћ, снагу, власт; једнако моћан: Кан. Дух. п. 4 ирм.; Степ. гл. 1 ант. 2.

Равносельникъ m. који је настањен заједно с неким, сажитељ: преподѡбнымъ (Мин. 16 маја).

Равностатный < **равьностатьнъ** 3. ἰσοστάσιος, који је једнак по тежини, по достојанству с неким; једнако тежак, частан: разꙋмъ (Мин. 17 септ.).

Равночестный < **равьноучьстьнъ** 3. ἰσότιμος, коме припада једнака част, који је достојан једнаког поштовања: II Петр. 1, 1.

равночисленный < равночисленъ З. ἰσάριθμος, који је једнак некоме по броју: Троицы равночисленнїи (Кан. Воздв. ч. к. п. 8 ирм.); равночисленным бо песка пѣсни, безбројне као песак песме: Ак. Бог. Конд. 11.

равнообразный < равнообразъ З. ἰσότυπος, који има једнак облик: печать (Мол. у св. Лит. Вас.).

радити v. impf. раждѫ, -диши, μελετᾶν, бринути се: I Кор. 9, 9.

радованиѥ З. радостан: глас (Ст. на блаж. на Благов.).

радоватисѧ v. impf. -дѹюсѧ, -ишисѧ, χαίρειν, радовати се: Мат. 5, 12; Лук. 1, 58 и др.; ἀγαλλιᾶσθαι, веселити се: I Петр. 1, 6. У смислу поздрава: радѹйсѧ, здраво: благодатнаѧ (Лук. 1, 28); царю Іѹдейскїй: Мат. 27, 29; Марк. 15, 18; Јов. 19, 3.

радоница < радоуница f. опште поминање мртвих на гробљу у понедељак (или, код Руса, у уторак) Томине седмице; код Срба: ружичало (Слов. Имп. ак.).

родостотворити v. pf. -творю, -риши, χαιροποιεῖν, у радост претворити: свинѫ печаль (Сјед. воскр. 2 гл. 5 богор.); Сјед. 1 у Нед. Том.

радостотворный < радостотворъ З. који чини (ствара) радост; учтив, пристојан, услужан: рожденїе (Свјет. на Рожд. св. Јов. Прет.).

радощи < радость f. ἀγαλλίασις, радост: Лук. 1, 44.

радъ З. χαρίεις, χαροποιός, рад, радостан, пријатан *(Микл.; Дјач.)*; радъ быти, χαίρειν, обрадовати се: Лук. 23, 8; Јов. 8, 56.

радѣнїе n. μελέτη, брига, старање: Дел. 18, 17.

раждати v, impf. -ждаю, -ждаеши, γεννᾶν, τίκτειν, рађати: Јак. 1, 15; ἀποκύειν, производити, рађати: Јов. 16, 21; -сѧ, γεννάσθαι, рађати се: Мат. 2, 4.

раждежиѥ n. πύρωσις, пожар, врућина: Приче Сол. 27, 21; I Петр. 4, 12; Апок. 18, 18.

раждещи < раждещти v. pf. -ждегѫ, -жеши, καίειν, разгорети, распалити: огнь (Јез. 39, 9).

раждигати и раждизати v. impf. -даю, -даеши, πυραῦσθαι, ра́спаљивати *(Микл.; Кульб.)*.

разбикати v. impf. -баю, -баеши, 1) ῥήσσειν, бацати: Марк. 9, 18; 2) ἐδαφίζειν, сравњивати са земљом, разарати, разбијати: Лук. 19, 44; -сѧ, λύεσθαι, разбијати се: ѿ нѹжды волнъ, од силе валова (Дел. 27, 41).

разбогатѣти v. pf. -тѣю, -тѣеши, πλουτεῖν, обогатити се: Апок. 18, 3.

разбора f. διατόνιον, прстен, карика, кука, преворница: II Мојс. 35, 11.

разботѣти v. pf. -тѣю, -тѣеши, ὑποπιαίνεσθαι, умножити се, одебљати, угојити се; разботѣютъ кра́инаѧ (τὰ ὡραῖα) пѹстыни, гоје се т. ј. постају плодна места пустиње (Пс. 64, 13).

разбѣсатисѧ v. impf. -аюсѧ, -аешисѧ, ματαιοῦσθαι, залудити се, избезумити се, разбеснити се: Прол.

разверзати < разверъзати v. impf. -заю, -заеши, διανοῖγειν, отварати: ложесна (Лук. 2, 23).

разверсти < разверѣсти v. pf. -вердѫ, -зеши, διανοῖγειν, отворити:

дѣвственнꙋю оутробꙋ (Кан. Ускр. п. 4 т. 1); -сѧ, διανοιχθῆναι, отворити се: Марк. 7, 34. 35; ῥηγνύναι, растргати, раскидати: оутробы нечадствовавшїѧ оузы (Кан. Дух. п. 3 ирм.).

Разводитисѧ v. impf. -ждꙋсѧ, -дишисѧ, σχίζειν, растварати се, отварати се: разводѧ̂щаѧсѧ небеса (Марк. 1, 10).

Разворъ m. διατόνιον, преворница: II Mojc. 35, 11.

Развратити v. pf. -вращꙋ, -тиши, διαστρέψαι, одвратити: ѿ вѣры (Дел. 13, 8); ἀναστατῶσαι, узмутити, бунити: вселеннꙋю (Дел. 17, 6); -сѧ, ἐκτρέπεσθαι, свратити се, окренути се за нечим: въ слѣдъ сатаны (I Тим. 5, 15); ἐκστρέφεσθαι, развратити се, покварити се, изопачити се: со строптивымъ развратишисѧ (Пс. 17, 27).

Развратъ m. ἐπισίστασις, побуна, буна: Дел. 24, 12.

Развращати < развраштати v. impf. -щаю, -щаеши, ἀνασείειν, бунити: Лук. 23, 5; στρεβλοῦν, извртати: II Петр. 3, 16; ἀνατρέπειν, изопачавати: домы (Тит 1, 11).

Разврѣнїе n. βρασμός, разгревање, распаљивање: Прол.

Развѣ adv. παρεκτός, осим: Мат. 5, 32; χωρίς, одвојено, одељено: Мат. 14, 21; 15, 38; εἰ μὴ, него: Јов. 10, 10; πλὴν, изузевши, само: Марк. 12, 32.

Развѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, ῥιπίζειν, разметати: Амос 9, 9; Јак. 1, 6.

Разгибатисѧ < разгыбатисѧ v. impf. -баюсѧ, -баешисѧ, διανοίγειν, отварати се: кни̂ги (Апок. 20, 12; Конд. у Нед. месоп.).

Разгибнꙋти < разгыбнѫти v. pf. -бнꙋ -бнеши, отворити: книгꙋ разгибенꙋ, ἀνεωγμένος (Апок. 10, 2).

Разгласїе n. διχοστασία, разногласност, неслога, раздор *(Вост.)*.

Разгнꙋти < разгънѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, ἀνοίγειν, отворити: книжицꙋ (Апок. 10, 8); -сѧ, отворити се: кни̂ги (Апок. 20, 12); Ст. на Г. в. у Нед. месоп.

Разгобзитисѧ v. pf. -гобжꙋсѧ, -зишисѧ, feracem esse, расплодити се, бити плодан *(Микл.)*.

Раздолїе n. κοίλωμα, долина: I Mojc, 23, 2.

Раздоръ m. 1) σκάνδαλον, раздор, саблазан: Рим. 16, 17; 2) σχίσμα, раскол *(Микл.)*.

Раздранецъ < раздраньць m. τζάντζαλον, одрпанац *(Микл.)*.

Раздратисѧ v. pf. -дерꙋсѧ, -решисѧ, σχίζεσθαι, раздерати се: завѣса церковнаѧ (Мат. 27, 51; Марк. 15, 38; Лук. 13, 45).

Разжещисѧ < раждештисѧ v. pf. -жегꙋсѧ, -жешисѧ, ἐκκαυθῆναι, распалити се: Рим. 1, 27.

Разжженїе < ражьжение n. 1) διάπυρον, распаљивање: Ст. на блаж. у Нед. св. праот.; 2) οἶσθρος, беснило: блꙋда (Сл. на Г. в. на В. среду).

Разжженый < ражьжьнъ 3. ἔμπυρος, огњен, распаљен: Кан. Анг. хран. п. 9 т. 4; πεπυρωμένος, запаљен, зажежен: стрѣлы (Еф. 6, 16); Апок. 1, 15; 3, 18.

Разжжещи < раждешти v. pf. -жегꙋ, -жеши, πυῤῥοῦσθαι, распалити: разжжи оутрѡбы моѧ̂ (Пс. 25, 2); оугаси разжженныѧ стрѣлы лꙋкавагѡ (Мол. на Повеч.).

Разжизатисѧ < **раждизатисѧ** v. impf. **-заюсѧ, -заешисѧ**, πυροῦσθαι, успаљивати се: I Кор. 7, 9.

Разлой m. ἡ κοιλάς, vallis, јаруга, долина *(Микл.)*.

Разлꙋчати < **разлѫчати** v. impf. **-чаю, -чаеши**, χωρίζειν, ἀφορίζειν, делити, растављати: Мат. 19, 6; Марк. 10, 9; **-сѧ**, χωρίζεσθαι, разводити се: I Кор. 7, 10; растајати се: Ст. на Г. в. у Нед. Том.

Разлꙋчити < **разлѫчити** v. pf. **-чꙋ, -чиши**, διχάσαι, разлучити, разделити: Мат. 25, 32; ἀφορίζειν, раставити: Рим. 8, 35; χωρίζειν, оделити: **сосꙋдъ разлꙋченъ**, ἀγγεῖον κεχωρισμένον, засебан, посебан (Ном. пр. 200); **-сѧ**, διαχωρίζεσθαι, одвојити се: Лук. 9, 33.

Разлѣненіе < **разлѣненіе** n. ὀκνηρία, леност; ἀκηδία, немар *(Микл.)*.

Размета f. discordia, неслога, раздор *(Микл.)*.

Размыслити v. pf. **-мышлю, -мыслиши**, διακρῖναι, посумњати: Марк. 11, 23.

Размышленіе < **размышленіе** n. διαλογισμός, премишљање: Филиб. 2, 14; I Тим. 2, 8.

Размѣсенъ < **размѣсьнъ** 3. commistus, помешан: Прол.

Размѣситисѧ v. pf. **-шꙋсѧ, -сишисѧ**, συγχεῖν, измешати се, збунити се: **ѧзыцы иногда размѣсишасѧ** (Сл. на стих. у Нед. Дух.).

Разиствити < **разьньствити** v. pf. **-щвлю, -ствиши**, διαστέλλειν, раставити, развући, разликовати, расипати: Пс. 67, 15.

Разиствіе < **разьньствіе** n. διαστολή, разлика: Рим. 3, 22; 10, 12; I Кор. 14, 7.

Разиствовати < **разьньствовати** v. impf. **-ствꙋю, -еши**, διαφέρειν, разликовати: Пс. 105, 33; I Кор. 15, 41; Гал. 2, 6.

Разокъ 3. διάστροφος, distortus, изврнут, крив, кос: **око**, разроко (Прол.).

Разрѣшеніе n. λύσις, 1) развод: I Кор. 7, 27; 2) разрешење, опроштење од греха; 3) разрешење вина, рибе, меса и др. — дозвола да се може јести јелеј, риба, месо, и пити вино уз пост; 4) разрешење душе од тела т. ј. смрт *(Дјач.)*.

Разрѣшительный 3. који разрешава, опрашта: **р. молитва**, која се чита над телом умрлога после опела и којом се моли за опроштење његових грехова *(Дјач.)*.

Разсвирѣпѣти v. pf. **-пѣю, -пѣеши**, καταστηνιᾷν, пасти у раскош, полудети, побеснети: I Тим. 5, 11; Апок. 18, 7.

Разслабленіе < **раслабленіе** n. μαλακία, нежност, слабост, неодлучност: V Мојс. 28, 61.

Разслабленъ, -ый < **раслабленъ** 3. παραλυτικός, костоболан, узет: Мат. 4, 24; Марк. 2, 3; παραλελυμένος, ослабљен: Конд. у Нед. расл.; παράλυτος, изнурен, слаб: Кан. св. Андр. крит. п. 5 т. 4; Син. у Нед. расл.

Разстоѧтисѧ < **растоѧтисѧ** v. impf. **-стоюсѧ, -ишисѧ**, διιστάσθαι, бити удаљен, одељен, растављен: **разстоѧщаѧсѧ** (διηρημένα) **собравый** (Мол. при Обруч.); различит: **разстоѧщаѧсѧ** (διεστώσας) **естества** (Кан. воскр. гл. 4 п. 9 ирм.).

Разстрига f. в. **растрига**: Прол.

Разстꙋпитисѧ <растꙋпитисѧ v. pf. -плюсѧ, -пишисѧ, σχίζειν, раздељити се, раздвојити се: II Мојс. 14, 21.

Разсꙋдити <расѫдити v. pf. -сꙋждꙋ, -диши, διακρίνειν, размислити, разабрати, решити: I Кор. 6, 5; -сѧ, судити се с неким за нешто: Јез. 17, 20.

Разсꙋждати <расѫждати v. impf. -ждаю, -ждаѥши, διακρίνειν, распознавати, разликовати: лице неѥ (Мат. 16, 3); διαγινώσκειν, расматрати, извиђати: Дел. 24, 22; δοκιμάζειν, разабирати: Рим. 2, 18; κρίνειν, судити, осуђивати; растављати, разликовати: день врѣзъ день (Рим. 14, 5).

Разсꙋжденїе <расѫжденїе n. 1) διάγνωσις, расуђивање, суд: Дел. 25, 21; 2) διάκρισις, разликовање: добра и зла (Јевр. 5, 14); дꙋховшмъ: I Кор. 12, 10.

Разсыпати <расыпати v. impf. -паю, -паѥши, ἐκχεῖν, просипати: пѣнязи (Јов. 2, 15); -сѧ, διασκορπίζεσθαι, разасути се: Дел. 5, 37.

Разсѣдатисѧ <расѣдатисѧ v. impf. -даюсѧ, -даѥшисѧ, ῥήγνυσθαι, распадати се: каменїю (Син. на В. пет.).

Разсѣлина <расѣлина f. ὀπή, отвор, рупа, јама, шупљина: II Мојс. 33, 32.

Разсѣстисѧ <расѣстисѧ v. pf. -сѣдꙋсѧ, -дешисѧ, διαῤῥήγνυσθαι, распасти се, распукнути се: Јудит 16, 10; Син. у пет. Светле седм. и у VII Нед. по св. Пасци.

Разсѣянїе <расѣяниѥ n. διασπόρα, расипање; оно што је расејано, раштркано: колѣна иже въ разсѣянїи (Јак. 1, 1); Јов. 7, 35; I Петр. 1, 1.

Разсѣятисѧ <расѣятисѧ v. pf. -сѣю-сѧ, -сѣѥшисѧ, διασπαρῆσαι, расејати се: Дел. 8, 1.

Разꙋмица f. μάκελλον, macellum, месарница, касапница, трг за месо *(Микл.)*.

Разꙋмиченъ <разꙋмꙋнъ 3. σοφός, sapiens, мудар, уман, разуман: Прол.

Разꙋмичнѡ <разꙋмꙋно adv. prudenter, разумно, паметно, умно: Прол.

Разꙋмникъ m. θεωρητικός, γνώστης, човек пун духа, знања, разума; зналац. Под тим је називом унесен у Месецослов св. мученик Синезије (Συνέσιος од σύνεσις = мудрост), који је живео у пол. 3 века у Риму, а спомен му се слави 12 децембра *(Ђјач.)*.

Разꙋмьница f. в. разꙋмица: Прол.

Разꙋмѣтельный 3. γνωστός, познати; друг, пријатељ: I Мојс. 2, 9.

Разꙋмѣти v. pf. -мѣю, -мѣѥши, κατανοῆσαι, разумети, познати: и крагиѣ еже разꙋмѣти (I Мојс. 3, 6); γνῶναι, упознати, знати: Мат. 13, 11; συνιέναι, разумети: Мат. 15, 10; ἐπιγνώσκειν, осетити: сила изшедшꙋю ѿ негѡ (Марк. 5, 30).

Разчести <расꙋнꙋти v. pf. -чтꙋ, -чтеши, ψηφίζειν, прорачунати: Лук. 14, 28.

Разчинати <расꙋнꙋнати v. impf. -наю, -наѥши, διατάσσειν, disponere, распоређивати, доводити у ред: Прол.

Рака арам., низак, презрен, човек на кога пљују; лудак, глупак: Мат. 5, 22.

Рáка f. 1) σορός, гроб, гробница, костурница: I Мојс. 50, 26; 2) μνημεῖον, споменик на гробу:

Мат. 23, 29; Кан. св. от. п. 6 т. 3.

Ракл҃ъ m. и **ракло** n. vestis, одело, одећа *(Микл.)*.

Ралo n. ἄροτρον, плуг: Лук. 9, 62.

Рамнъ < **рамынъ** m. ῥάμνος, трње, трнов жбун, шипраг: Пс. 57, 10.

Рамо n. ὦμος, раме, плеће: Лук. 15, 5; Јов. 31, 22; **на рамо возпрїимь**: Догм. гл. 4; μετάφρενον, **междорамїе** (Ч. Кршт.), међу лопатицама: **и подлтъ ихъ на рамѳ** (ἐπὶ τῶν μεταφρένων) **свою** (V Мојс. 32, 12).

Рана f. μάστιξ, мучење; болест: Марк. 5, 29.

Ранъ З. πρόιμος, matutinus, рани: **плодъ** (Јак. 5, 7).

Раръ m. sonitus, звук, глас, звека *(Микл.)*.

Раса f. ἱμάτιον, раса, горња свештеничка и монашка хаљина: Прол.

Раскрѣтти v. pf. **раскрѫ**, **-рѣши**, διαλύειν, dissolvere, раставити, растворити, разрешити, расплести *(Микл.)*.

Расколъ m. διαίρεσις, divisio, растављање, отцепљење од православне Цркве; haeresis, јерес *(Микл.)*.

Раскольникъ m. schismaticus, расколник, шизматик који је отпао од правосл. Цркве *(Микл.)*.

Раскоторатисѧ v. impf. **-раюсѧ**, **-рашисѧ**, rixari, свађати се, препирати се с неким *(Микл.)*.

Раскрилатисѧ v. impf. **-лаюсѧ**, **-лашисѧ**, περιπλέκεσθαι, овијати се око чега, обгрлити некога: Син. у Нед. блуд. с.

Расланица f. leaena, лавица *(Микл.)*.

Расланъ m. leo, лав (Ibid.).

Расль f. βλάστημα, изданак, гранчица; потомак (*Дјач.*).

Расофоръ m. грч., манастирски искушеник који носи расу.

Распалати v. impf. **-палаю**, **-лаши**, πυρπολεῖν, распаљивати: **ревностїю ко Хрїстѹ** (Конд. св. Прок.); **-сѧ**, ἀναφλέγειν, запалити, горети: Јев. ст. 5.

Распнъ, **-ши**, **-шѣ**; **-шїй** 3. part. praet. act. I од **распѧти**, σταυρώσας, који је распео: Мат. 27, 35; Марк. 15, 24.

Распинати v. impf. **-наю**, **-наши**, ἀνασταυρεῖν, распињати: Јевр. 6, 6.

Расплощатисѧ < **расплоштатисѧ** v. impf. **-щаюсѧ**, **-щашисѧ**, θάλλειν, цветати, славан бити, успевати, бити у најлепшим годинама. у пуној снази: **лютъ расплощаѧсѧ на древѣ** (Прем. Сир. 14, 19).

Расположенїе n. διαστολή, изложење, причање, уредба: **закона** (IV Мојс. 19, 2).

Распространити v. pf. **-ню**, **-нити**, πλαθύνειν, раширити, увеличати, умножити: I Мојс. 9, 27; утешити, обрадовати, развеселити: **въ скорби распространилъ мѧ еси** (Пс. 4, 2); **-сѧ**, πλατυνθῆναι, бити раширен: II Кор. 6, 11. 13.

Распрѧ < **распря** f. 1) σχίσμα, распра: Мат. 7, 43; 2) στάσις, раздор: Дел. 15, 2; 3) παροξυσμός, огорчење: Дел. 15, 39; 4) διχοστασία, неслога: Рим. 16, 17; I Кор. 3, 3; Гал. 5, 20.

Распрѧгатисѧ, < **распрѧгатисѧ** v. impf. **-гаюсѧ**, **-гашисѧ**, διαζευγνῦναι, растављати се, ослобађати се: **дѹша ѿ тѣла** (Кан. Анг. хран. п. 6 Сл.).

Распраженїе < **распраженїе** n. διάζευξις, разрешење, ослобођење,

разлучење: Ч. погреб. свешт. ик. 22.

Распрѧщисѧ < **распрѧштисѧ** v. pf. -гꙋсѧ, -жешисѧ, διαζευγνῦναι, разрешити се, ослободити се *(Микл.; Вост.)*.

Распꙋдити < **распѫдити** v. pf. -ждꙋ, -диши, σκορπίζειν, растерати, разагнати: овцы (Јов. 10, 12).

Распꙋстный < **распоустьнъ** 3. διαπομπῆς, отпусни, разводни: книга распꙋстнаѧ, ἀποστάσιον, разводно писмо: Мат. 5, 31; 19, 7; Марк. 10, 4; книга ѿпꙋщенїѧ, βιβλίος ἀποστασίου, књига отпусна, распусна: V Мојс. 24, 1. 3.

Распꙋтїе < **распѫтиѥ** n. 1) πλατεῖα, распутица: Мат. 12, 19; 2) ὁδός, пут, друм: Мат. 22, 10; 3) ἀγορὰ, трг, раскршће: Марк. 6, 56; 4) ἄμφοδος, улица: Марк. 11, 4.

Распꙋщати < **распоуштати** v. impf. -щаю, -щаеши, ἀνιέναι, распуштати, остављати, отпуштати: I Мојс. 49, 21.

Распытникъ < **распытьникъ** m. speculator, истраживач, ухода *(Микл.)*.

Распыхатисѧ < **распыхатисѧ** v. impf. -хаюсѧ, -хаешисѧ, διαπρίεσθαι, разјарити се, расрдити се: Дел. 5, 33; 7, 54.

Распѧти < **распѧти** v. pf. распнꙋ, -пнеши, σταυροῦν, распети: Мат. 23, 34; Марк. 15, 25; Лук. 23, 21; Јов. 19, 6; -сѧ, распети се: Јов. 19, 16. 41 и др.

Распѧтїе < **распѧтиѥ** n. τὸ σταυροθῆναι, распеће: Лук. 23, 23.

Растаѧвати < **растаꙗвати** v. impf. -ваю, -ваеши, τήκειν, топити, растапати: Прем. Сол. 16, 22; и прещенїе растаѧваетъ горы (Мол. запрешч. 1 у Ч. Кршт.).

Растаѧти < **растаꙗти** v. pf. -таю, -еши, τήκειν, растопити: II Мојс. 15, 15; Пс. 111, 10; горы ꙗкѡ воскъ растаѧша (Пс. 96, 5); -сѧ, растопити се: II Петр. 3, 12.

Растворенїе < **растворѥниѥ** n. κράσις, смеса, мешавина *(Дјач.)*.

Растворити v. pf. -рю, -риши, συγκερανῦναι, сложити: I Кор. 12, 24; помешати с нечим, зачинити: солїю (Кол. 4, 6).

Растворѧти < **растворꙗти** v. impf. -рѧю, -рѧеши, κιρνάω (κεράννυμι), мешати: Почто мѵра съ милостивными (συμπαθῶς) слезами растворѧете, зашто мешате миро... (Троп. непор. воскр.).

Растерзати < **растръзати** v. impf. -заю, -заеши, διαῤῥηγνύναι, раскидати, раздерати: рѝзы (Мат. 26, 65 и др.); διαχειρίσασθαι, растрзати: Дел. 26, 21; -сѧ, διεσπάσθαι, бити искидан: Марк. 5, 4; διαῤῥηγνύναι, распрснути се, пукнути: Іꙋда.. надꙋвсѧ (Син. на В. пет.).

Растесанїе n. цепање, расецање нечега на делове: и свѣщы огненны, ꙗже проидоша междꙋ растесанїи (μέσον τῶν διχοτομημάτων) сими = и свеће огњене које су пролазиле међу оним деловима.. (I Мојс. 15, 17).

Растесати v. pf. -тешꙋ, -шеши, διχοτομεῖν, расећи на делове, расцепати: I Мојс. 15, 11; растешетъ его полма, расећи ће га напола: Мат. 24, 51; Лук. 12, 46; растесанный, заклан, исечен: Апок. 20, 4.

Растесъ m. segmentum e ligno scisso, ивер: Прол.

Расти v. impf. растꙋ, -стеши, αὐξάνειν, расти: Мат. 6, 28; Марк.

4, 8; II Кор. 10, 15; μηκύνεσθαι, ширити се, расти: сѣмѧ (Марк, 4, 27).

Растити v. impf. ращꙋ, -стиши, αὐξάνειν, растити: возращенїе Бж҃їе, за раст Божји (Кол. 2, 19); растити власы, κομάειν, имати, пуштати, гајити дугачку косу: I Кор. 11, 14. 15; -сѧ, αὐξάνεσθαι, умножавати се, плодити се: раститесѧ и множитесѧ.. (I Мојс. 1, 28).

Растлити v. pf. растлю, -тлиши, φθείρειν, покварити, повредити, упропастити, уништити: желанїе скопче растлитъ ли дѣвицꙋ; (Прем. Сир. 20, 4); Пс. 77, 58; I Кор. 3, 17; дѣвство малакїею: Ч. Испов.; всѧкїй оудъ: Мол. 4 у Посл. прич.; -сѧ, повредити се: оутробою (Богор. на стих. на св. Ник.).

Растлѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, διαφθείρειν, рушити, кварити: моль (Лук. 12, 33); развраћати, силовати *(Дјач.)*; -сѧ, λυμαίνεσθαι, кварити се, уништавати се: Ст. у Ч. погр. свешт.

Растлѣнїе n. διαφθορὰ, кварење, трулеж, повреда, оскврњење, разврат: Пс. 106, 20; Мол. 4 у Посл. прич.

Растлѣнный 3. διεφθαρμένος, покварен, развраћен: I Тим. 6, 5; II Тим. 3, 8; III Јездр. 7, 31; 8, 34.

Растлѣти v. pf. -тлѣю, -тлѣеши, φθείρειν, покварити, пропасти: Пс. 13, 1; растлѣвшее грѣхомъ естество (Мол. св. В. В. у Посл. прич.); Ном. пр. 183; -сѧ, покварити се, разорити се: Ст. на Г. в. на св. Георг.

Растнити < растьнити v. pf. -ню, -ниши, σχίζειν, расећи, расцепити: дрова (I Мојс. 22, 3).

Растоимецъ < растоимьць, fenerator, лихвар *(Микл.)*.

Расторгнꙋти < растръгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, ῥηγνύναι, растргнути: и вращшесѧ расторгнꙋтъ вы (Мат. 7, 6); продерати: мѣхи (Лук. 5, 37); διαῤῥηγνύναι, скрхати: заклепы адовы (Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.); стропѡтнаѧ: Ст. на Г. в. у ср. I Нед. В. п.

Расточати v. impf. -чаю, -чаеши, διασκορπίζειν, расипати, трошити, просипати: имѣнїѧ (Лук. 16, 1); Мат. 12, 30; иже не собираетъ со мною, расточаетъ: Лук. 11, 23.

Расточенїе n. 1) διασκορπισμός, расипање, трошење *(Микл.)*; 2) διασπορὰ, расејање: II Мак. 1, 27.

Расточити v. pf. -чꙋ, -чиши, διασκορπίζειν, расути, расејати: враги (Пс. 88, 11); да и чада Бж҃їѧ расточеннаѧ соберетъ во едино (Јов. 11, 52); потрошити: имѣнїе (Лук. 15, 13); разасути: гѡрдыѧ (Лук. 1, 51); -сѧ, расути се: Пс. 140, 7.

Растребити < растрѣбити v. pf. -треблю, -биши, purgare, рашчистити: Прол.

Растрети < растрѣти v. pf. -стрꙋ, -стреши, πρίειν, претестерити: пилою древѧною (Ст. на хвал. 3 у среду Препол.).

Растрига f. раскалуђер, распоп; свештено лице острижено (обријано) т. ј. лишено свештеничкога чина *(Микл.; Старч.)*.

Растѧгнꙋти < растѧгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, distrahere, растегнути, развући, раскинути: Прол.

Растѧзатисѧ v. impf. -жꙋсѧ, -жешисѧ, rixari, препирати се, свађати се *(Микл.)*.

Растѧщи < **расташти** v. pf. -гꙋ, -жеши, τείνειν, tendere, растећи, раширити, разапети: Прол.

Растѣніе власѡвъ, ἡ κόμη, коса: I Кор. 11, 15.

Расꙋти v. pf. распꙋ, распеши, dissipare, расути, разметнути: Прол.

Расхитити < **расхытити** v. pf. -хищꙋ -тиши, διαρπάζειν, разграбити: Мат. 12, 29; Марк. 3, 27; Јов. 10, 12.

Расхищати < **расхыштати** v. impf. -щаю, -щаеши, грабити, пљачкати, трзати: V Мојс. 28, 29.

Расыпатель m. λοιμός, homo pestilens, кужан, заразан човек *(Микл.)*.

Ратай m. 1) ἀροτὴρ, γεωργός, орач, ратар, земљорадник: Прол.

Ратитисѧ v. impf. ращꙋсѧ, -тишисѧ, πολεμεῖν, ратовати, војевати: Прол.

Ратовище < **ратовиште** n. κοντός, држак, држаље, дрво за копље: I Цар. 17, 7.

Рать f. 1) μάχη, битка; πόλεμος, рат, војна *(Микл.)*; 2) ἐπιστρατεία, војни поход, експедиција: III Мак. 3, 10.

Раченіе n. ἔρως, жеља, љубав, утеха, наслада: бж҃твеннымъ раченіемъ воскрылѧющымсѧ, који се усхићавају божанском љубављу (Степ. гл. 5 ант. 1): Троп. у Послед. прич.; Сл. на Г. в. на преп. Пар.; Сл. у Кан. св. Теод. п. 1 ирм.

Рачитель m. ἐραστής, љубитељ: имѣній: Троп. на В. четврт.; премꙋдрости: Сл. на Г. в. на Обрез.; Кан. св. Теод. п. 1 т. 1.

Рачительный < **рачительнъ** 3 ἐράσμιος, љубазан, љубак; вољен, жељан *(Дјач.)*.

Рачительство n. ἔρως, љубав, пожуда, уживање, сласт *(Микл.)*; ратное рачительство, ратно, војено искуство: Прол.

Рачительствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ἀριστεύειν, одликовати се, волети, желети: Прол.; βούλεσθαι, хтети, бити рад *(Вост.)*.

Рвати < **ръвати** v. impf. рвꙋ, рвеши, τίλλειν, тргати, чупати, кидати *(Вост.)*.

Рвеніе < **ръвеніе** n. ἐριθεία, ἔρις, свађа, распра, спор, такмачење, раздор: Јак. 3, 14. 16; Рим. 1, 29; 13, 13.

Рвъ < **ръвъ** m. в. ровъ: I Мојс. 37, 20; Син. у VI Нед. по св. Пасци.

Ревнитель < **рьвьнитель** m. 1) ζηλωτής, ревнитељ, који је ревностан: законꙋ (Дел. 21, 20); оч҃ескихъ преданій: Гал 1, 14; дѡбрымъ дѣлѡмъ: Тит 2, 14; 2) aemulator, такмац *(Жив.)*.

Ревнительный < **рьвьнительнъ** 3. ζηλωτής, брижљив, ревностан, трудољубив, достојан подражавања *(Дјач.)*.

Ревновати < **рьвьновати** v. impf. -нꙋю, -нꙋеши, ζηλοῦν, ревновати: II Кор. 11, 2; старати се: Апок. 3, 19; желети, жудети, тежити за нечим: I Кор. 12, 31.

Ревностный < **рьвьностьнъ** 3. в. ревнительный: I Мојс. 49, 22.

Ревность < **рьвьность** f. 1) ζῆλος, ревност, жалост: IV Мојс. 25, 11; Пс. 68, 10; II Кор. 9, 2; 2) ἔρις, свађа: Филиб. 1, 15; јарост: Јевр. 10, 27.

Рекъ, -їй; -шій 3. part. praet. act. I од рещи, εἰπών, λαλήσας, рекавши: Мат. 26, 44 и др.

Ремень m. 1) ἱμάς, ремен: сапогъ (Марк. 1, 7; Лук. 3, 16; Јов. 1, 27); 2) ὑπόδημα, обућа: Дел. 13, 25; 3) σφαιρωτήρ, кајиш: до ремена сапожнаго (I Мојс. 14, 23).

Репїе <ръпие n. τρίβολος, чичак: Мат. 7, 16.

Ретитиса v. impf. рещѹса, -тишиса, ἁμιλλᾶσθαι, надметати се, свађати се, препирати се: Прол.

Рѣть f. ἐριθεία, распра, свађа, раздор: II Кор. 12, 20.

Референдарїй m. лат., (од refero = натраг носим), био је чиновник у царигр. Цркви који је посредовао између Патријарха и Цара у црквеним пословима, а звао се и апокрисіарїй *(Милаш*, Дост. 135; *Дјач.)*.

Речень, -ный 3. part. praet. pass. од рещи, ῥηθείς, λαληθείς, речен: Мат. 3, 3; Јевр. 9, 19 и др.

Рѣшь двадесето слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 20; 2, 20; 3. 58; 4, 20.

Рещи <рєшти v. pf. рекѹ, -чеши, εἰπεῖν, λαλεῖσθαι, ἐρεῖν, рећи: Мат. 2, 5; 7, 4; 12. 36 и др.

Ржа <ръжа f. ἰός, рђа: Јак. 5, 3; ἐρυσίβη, медљика (на житу): Пс. 77, 46.

Ривинѣтъ m. ἐρέβινθος, cicer, грах, врста сочива *(Микл.)*.

Рига f. ῥήξ, рех, краљ, војвода, начеоник *(Микл.)*.

Риза f. 1) ἔνδυμα, одећа: Іѡаннъ имѣше ризѹ (Мат. 3, 4); 2) χιτών, доња хаљина: и сотвори Гдь Бгъ Адамѹ и женѣ егѡ ризы кѹжаны (I Мојс. 3, 21); имѣй двѣ ризѣ, да подасть не имѹщемѹ: Лук. 3, 11; 3) ἱμάτιον, плашт, горња хаљина: ризъ вашихъ не раздирайте (III Мојс. 10, 6); 4) ἔσθής, ἔσθησις, одело: школкъ его въ ризѹ свѣтлѹ (Лук. 23, 11); Јак. 2, 2. 3; 5) ὀθόνιον, пелена: и приникъ видѣ ризы едины лежащя (Лук. 24, 12; Јов. 20, 5); 6) ἱματισμός, хаљине: жены... да оукрашаютъ себе не... ризами многоцѣнными (I Тим. 2, 9); 7) στολή, хаљина, одећа: и даны быша коемѹждо ихъ ризы бѣлы (Апок. 6, 11; 7, 9. 14); неподняя риза, ὑποδύτης, доња хаљина: III Мојс. 8, 7; риза правды, тако се звала бела одежда у коју су облачили у старој Цркви новокрштенога у знак да се обукао у Христа и очистио од сваког греха; а тако се назива и раса у коју се облачи великосхимник; риза радованїя, црна монашка хаљина, која се навлачи на мало и великосхимнике *(Дјач.)*

Ризикъ m. fortuna, срећа, судба, коб *(Микл.)*.

Ризитъ m. animal aliquod noxium, нека шкодљива животиња (Ibid.).

Ризничарь m. thesaurarius, чувар црквених утвари и драгоцености (Ibid.).

Ризничей <ризьничий m. vestium custos, чувар црквених одежда и утвари (Ibid.).

Ризохранитель m. στολιστής, чувар царског одела: IV Цар. 10, 22.

Ринѹти <рещи v. pf. ринѹ, -неши, ἰέναι, бацити, турити, гурнути: IV Мојс. 35, 20.

Ристалище < **ристалиште** n. cursus equester, коњско тркалиште *(Микл.)*.

Ристаніе n. ἱπποδρόμιον, утркивање, трка: конское (Ном. пр. 23).

Ристати v. impf. -стаю, -стаеши и рищꙋ, -щеши, διατρέχειν, скакати, трчати: около жертвеника (III Цар. 18, 26).

Ритина f. ῥητίνη, resina, смола, балзам: I Мојс. 37, 25.

Риторствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ῥητορεῖν, вежбати се у говорништву, красноречиво говорити, писати *(Дјач.)*.

Риторъ m. грч., говорник: Дел. 24, 1.

Ровенникъ < **ръвеникъ** m. τὸ φρέαρ, студенац, јама: Пс. 68, 16; поток: Ис. 19, 6.

Ровъ m. λάκκος, јама, рупа: ввергоша мѧ въ ровъ сей (I Мојс. 40, 16); понор: невѣдѣніѧ (Кан. у Нед. цвет. п. 6 т. 2); тамница: до первенца плѣнницы ꙗже въ ровѣ (II Мојс. 12, 29); оуподоблюсѧ низходѧщымъ въ ровъ: Пс. 27, 1; 29, 4; 87, 5; 142, 7; въ ровѣ заключенъ: Ст. на хвал. у Нед. св. праот.; въ ровѣ затче: Кан. воскр. гл. 4 п. 8 ирм.

Рогозиница < **рогозиница**, f. ψιάθιον, покровац, ћебе од трске, од рогоза: Ч. погр. свешт.

Рогозъ m. πάπυρος, сита: Јова 8, 11.

Рогостырь m. ἐργαστήριον, officina, радионица *(Микл.)*.

Рогъ m. κέρας, 1) рог: четырехъ животныхъ (Апок. 5, 6); 9, 13; 12, 3 и др. 2) узвишење, хумка, брежуљак: вїноградъ бысть въ розѣ (Ис. 5, 1); 3) снага, сила: I Мак. 2, 48; Пс. 74, 5. 6. 11; 88, 18. 25; 131, 17; 4) достојанство: вознесетъ рогъ Хрїста своегѡ (I Цар. 2, 10); 5) слава и царство Спаситељево: Лук. 1, 69; возвыси рогъ, оснажи, окрепи: Мол. на Веч.; вознесый рогъ: Кан. Бож. п. 3 ирм.; и рогъ помазанныхъ своихъ возносѧй: Кан. Богој. п. 3 ирм.; 6) крило војске: I Мак. 9, 1. 6.

Рогылъ m. дрво под којим је сахрањен пророк Исаија *(Микл.)*.

Родильница f. puerpera, породиља: Мл҃тва женѣ родильницѣ.. (Треб.).

Родительный < **родительнъ** 3. τοῦ γεννήτορος, онај што рађа: Невѣрїе Ѳѡмино вѣры родительное намъ показалъ еси, неверу Томину показао си нам као оно што рађа веру (Ст. на блаж. у Нед Антип.).

Родительство n. порекло: Прол.

Родоначальникъ < **родоначальникъ** m. 1) γενεσιάρχης, створитељ: Прем. Сол. 13, 3; 2) γεννάρχης, прародитељ, први човек: Син. у Нед. мит. и фар.

Родословіе n. 1) γενεαλογία, родословље, тефтер од племена, списак предака: I Тим. 1, 4; Тит 3, 9; 2) ῥιζικόν, (итал.: risico), судба, срећа: Ном. пр. 20.

Родостама f. ῥοδόσταγμα, ружичаста вода која се употребљава при освећењу антиминса и престола: Арх. чин.

Родство < **родьство** n. 1) γένεσις, порекло: книга родства (Мат. 1, 1); 2) συγγένεια, родбина: никтоже есть въ родствѣ твоемъ (Лук. 1, 61).

Родъ m. 1) γενεὰ, а) род, родбина: возвратисѧ въ родъ твой (I Мојс. 31, 3); б) generatio, племе: всѣхъ же родѡвъ ѿ Авраама

до Дѣда... (Мат. 1, 17); се бо ѿ нынѣ оублажатъ мѧ вси роди (Лук. 1, 48. 50); Пс. 47, 14; 2) γένος, genus, род, народ: сей родъ ничимже можетъ изыти (Марк. 9, 29); порекло: Кѵпрѧнинъ родомъ (Дел. 4, 36); I Петр. 2, 9; 3) συγγένεια, сродство, родбина: изыди ѿ рода твоегѡ (Дел. 7, 3); 4) συγγενής, рођак: предани же бѹдете и родители и братїею и родомъ (Лук. 21, 16); 5) ἔθνος, народ: родъ твой и архїерее предаша тѧ мнѣ (Јов. 18, 35; 6) плод; жетва; пол.

Рожа f. rosa, ружа: дѣвства (Прол.).

Рожанъ < рожьнъ 3. κέρανος, од рога, у облику рога, као рог: гласомъ трѹбы рожаны вострѹбите (Пс. 97, 6); II Цар. 18, 16.

Рождакъ m. consaguineus, рођак *(Микл.)*.

Рожденїе n. 1) γέννημα, плод, пород: рожденїѧ ехїднѡва (Мат. 3, 7); новагѡ вїнограда рожденїѧ: Кан. Пасхе п. 8 т. 1; 2) γένεσις, рађање, рођај; живот: палѧ коло рожденїѧ (τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως), палећи круг живота (Јак. 3, 6).

Рождество < рождьство n. 1) γέννησις, γενετή, nativitas, рођење: Іисѹсъ Хрїстово рождество сице бѣ (Мат. 1, 18); слѣпа ѿ рождества: Јов. 9, 1; 2) γενεσία, natalitia, рођендан: Ирѡдъ рождествѹ своемѹ вечерю творѧше (Марк. 6, 21); 3) τόκος, пород, потомство, син: ѡ востанїи рождества твоегѡ (Кан. Пасхе п. 9 ирм.).

Рождїе n. 1) τὰ κλήματα, лозе, гранчице: азъ есмь лоза, вы же рождїе (Јов. 15, 5); 2) τὰ φρύγανα, суварци, грање: сгромаждшѹ же Павлѹ рождїѧ множество, а када је Павле зграбио гомилу грања (Дел. 28, 3).

Роженъ < рожьнъ m. κέντρον, ражањ, колац: жестоко ти есть противѹ рожнѹ прати, тешко ти је противу коца бацакати се (Дел. 9, 5; 26, 14).

Рожецъ < рожьць m. κεράτιον, махуна, љуска, рошчић: Лук. 15, 16.

Розга f. κλῆμα, гранчица, лоза: Јов. 15, 2. 4. 6; κληματίς, грање: V Мојс. 32, 32.

Ропа f. pus, гној, сукрвица *(Микл.)*.

Ропотникъ < ръпътьникъ m. γογγυστής, који ропће на некога, букач, викач: Јуд. 1, 16.

Ропотъ < ръпътъ m. γογγυσμός, мрмљање, мумлање, гунђање: Јов. 7, 12.

Роптанїе < ръпътаниѥ n. в. ропотъ: Дел. 6, 1; I Петр. 4, 9; Филиб. 2, 14.

Роптати < ръпътати v. impf. ропщѹ, ропщеши, γογγύζειν, гунђати, мрмљати: Мат. 20, 11; Лук. 5, 30 и др.; народъ ропщѹщь ѡ немъ: Јов. 7, 32; Сл. на Г. в. на В. четврт.

Росодательный 3. δροσοβόλος, који даје росу, који расхлађује: р. пещь содѣла аггелъ (Кан. воскр. гл. 6 и Бож. и у Нед. сир. п. 7 ирм.).

Росоносный < росоносьнъ 3. δροσοβόλος, који носи у себи росу: Кан. на Воздв. ч. к. п. 7 ирм.

Росоточащїй 3. δροσοβόλων, који излива из себе росу: Кан. воскр. гл. 7 п. 7 ирм.

Рота f. ὅρκος, клетва, заклетва, присега: Нејем. 10, 29.

Ротитель m. ἐπίορκος, кривоклетник, који се криво заклео: Ном. пр. 43.

Ротитисѧ v. impf. рощꙋсѧ, -тишисѧ, ἀναθεματίζειν, клети се, заклињати се: Мат. 26, 74; Марк. 14, 71; Ч. Испов.; ἐπιορκεῖν, криво се заклињати: Ном. пр. 45.

Ротникъ < ротьникъ m. ἐπίορκος, кривоклетник *(Микл.)*.

Ротъ < рътъ m. 1) πρώρα, предњи део лађе, кљун, уста *(Микл.; Дјач.)*; 2) iuramentum, в. рота (*Микл.*).

Рофеѧ f. ῥομφαία, gladius, мач (*Микл.*).

Рофитъ 3. ῥοφητός, sorbilis, течан, ровит (Ibid.).

Рꙋбище < ржбиште n. ῥάκος, стара, подерана хаљина; крпе, подртине (*Микл.; Дјач.*).

Рꙋбъ < ржбъ m. ῥάκος, кошуља: рꙋ̑бы и пленни̑цы (ланци) прегрѣшенїй моихъ (Ст. на Г. в. у Нед. св. от.).

Рꙋганїе < ржганиѥ n. ἐμπαιγμός, поруга, ругање: Јевр. 11, 36.

Рꙋгатель < ржгатель m. ἐμπαίκτης, ругач: II Петр. 3, 3.

Рꙋгатисѧ < ржгатисѧ v. impf. -гаюсѧ, -гаешисѧ, 1) ἐκμυκτηρίζειν, ругати се: Лук. 16, 14; 23, 35; Дел. 17, 32; 2) καταγελᾶν, исмехивати се: рꙋгахꙋсѧ ѥмꙋ (Мат. 9, 24; 27, 29); Марк. 5, 40; Лук. 8, 53 squ.; 3) ἐμπαίζειν, корети: ꙗдꙋщихъ хлѣбы, рꙋгахꙋсѧ (Марк. 7, 2); играти се: ѕмїй сей егоже создалъ еси рꙋгатисѧ емꙋ (Пс. 103, 26).

Рꙋковїенїе < ржкобиѥниѥ n. χειροτονία, пљескање рукама: Ис. 58, 9.

Рꙋковлꙋдїе < ржкоблѫдиѥ n. μαλακία, онанисање: Мол. 4 у Посл. прич.

Рꙋковозложенїе < ржковъзложениѥ n. χειροτονία, рукополагање; χειροθεσία, рукопроизвођење (*Дјач.*).

Рꙋковолшвенїе < ржковлъшьвениѥ, χειρομαντία, врачање, гатање по руци (длану) (*Дјач.*).

Рꙋкодѣлїе < ржкодѣлиѥ n. χειρουργία, ручни рад, рукотвор; занат: Прол.

Рꙋконосити v. impf. -ношꙋ, -сиши, ἀγκαλοφέρειν, на рукама носити: Кан. Воздв. ч. к. п. 4 ирм.

Рꙋкописанїе n. χειρόγραφον, рукопис, обвезница, писмо: Кол. 2, 14; р. пригвоздивъ на крестѣ заглади, обвезницу приковавши на крсту уништи: Ст. на Г. в. воскр. гл. 2; р. растерзавый: Послед. о двобрач.; и согрѣшенїй нашихъ рꙋкописанїе раздери: Троп. VI часа; Ст. на блаж. воскр. гл. 4 и 7.

Рꙋкоположенїе n. в. рꙋковозложенїе.

Рꙋкоположити v. pf. -жꙋ, -жиши, χειροτονεῖν, рукоположити, поставити: пресвитеры (Дел. 14, 23).

Рꙋкопростертїе < ржкопростръти̑е n. ширење, подизање руку: Прол.

Рꙋкопꙋто < ржкопѫто n. χειροπέδη, путо, ланац за руке; оков, вериге *(Микл.)*.

Рꙋкосѣченїе n. χειροτομή, борба рукама, на сабље: III Марк. 1, 5.

Рꙋкотворенный 3. χειροποίητος, који је начињен рукама: Марк. 14, 58.

Рꙋкоѧтїе < ржкоꙗтиѥ n. в. рꙋкоѧть: Ст. на Г. в. у Нед. блуд. с.

Рꙋкоѧть < ржкоꙗть f. τὸ δράγμα, сноп, руковет: Пс. 125, 6; сей радостныѧ пожнетъ рꙋкоѧ̑ти присноживопитанїѧ, тај ће пожети радосне руковети вечне хране живота: Степ. гл. 7 ант 1.

Рѹманство <рогоманьство n. χρόα, површина тела, кожа, боја коже: II Мојс. 4, 7.

Рѹндѹкъ m. амвон, узвишено место за владаоца у храму: ѥходитъ на край степенъ рѹндѹка (Арх. чин.).

Рѹсалка <рогусалька f. ῥουσάλια, 1) пролетње игре и светковање душа покојника код старих Словена; 2) вила која живи у води и шуми: Ном. пр. 23.

Рѹчка <ржучка f. στάμνος, урна, посуда, крчаг, тестија: Ст. на блаж. воскр. гл. 8; Свјет. богор. у Нед. св. от.; Посл. Мал. водоосв.

Рѣватиньскаѧ болѣзнь f. подагра, гихт: Прол.

Рыданїе n. 1) κλαυθμός, ридање, јецање, јаукање: Мат. 2, 18; 2) ὀδυρμός, плакање: II Кор. 7, 7; 3) πένθος, жалост: Апок. 18, 7.

Рыданословїе n. θρηνολογία, плачевне речи, кукање, папај *(Дјач.)*.

Рыдати v. impf. -даю, -даѥши, κόπτεσθαι, кукати, јецати, јаукати: Мат. 11, 17; θρηνεῖν, оплакивати, запевати: Лук. 7, 32; 23, 27; ὀλολύζειν, јадиковати, лелекати: Јак. 5, 1; ἐποδύρεσθαι, туговати, гласно тужити: Кан. на В. суб. п. 9 ирм.

Рыжъ З. рус. (м. рыждь), πυῤῥός, риђ, алатаст, црвенкаст: IV Мојс. 19, 2; Апок. 6, 4.

Рыкати v. impf. -каю, -каѥши, ὠρύεσθαι, урликати, урлати, завијати, кричати: Пс. 37, 9; рикати: ѥкѡ левъ (I Петр. 5, 8); μυκᾶσθαι, рикати: Апок. 10, 3.

Рылецъ <рылыць m. πάσσαλος, лопатица: V Мојс. 23, 13.

Рѣдкожды <рѣдъкожды adv. ретко: Прол.

Рѣзательница f. κοπίς, gladius, мач *(Микл.)*.

Рѣснота <рѣсьнота f. ἀλήθεια, истина, правда; достојанство, пристојност *(Микл.; Вост.; Дјач.)*.

Рѣчевитъ З. λόγιος, речит, слаткоречив: Прол.

Рѣчистъ З. εὐόμιλος, разговоран, красноречив: Прол.

Рѣчь f 1) ῥῆμα, реч, беседа, говор; 2) κατηγορία, а) оптужба: Лук. 6, 7; б) кривица: Јов. 18, 29.

Рѣшитель m. χρεωλύτης, разрешитељ, ослободилац: долгѡвъ рѣшитель человѣкѡмъ (Ак. Бог. конд. 12).

Рѣшительный З. λυτήριος, који разрешава, ослобађа: Кан. Дух. п. 5 ирм.

Рѣѧти <рѣпати v. impf. рѣю, -ѥши, διωθεῖν, гурати, отискивати: рѣврами и плещами (Језек. 34, 21).

Рѧбка <рябъка f. πέρδιξ, јаребица: Прем. Сир. 11, 30.

Рѧдовый <радовъ З. ἀκόλουθος, редован: чтенїе, гласъ (Тип.).

Рѧдъ <радъ m. τάξις, στίχος, ред: не къ рѧдѹ ѥоткорити, ἀποδοκιμάζειν, не у реду учинити, одбацити: камень (Мат. 21, 42; Марк. 12, 10).

Рѧга <раса f. в, раса.

Рѧсинъ <рясынъ m. χράσπεδον, кита, реса, појта, перваз: рѧсины златыми ѡдѣѧнна (Пс. 44, 14); рѧсины златы: Ст. на пол. гл. 2 на св. К. и Дамј.

Рѧсна <рясына f. в. рѧсинъ: IV Мојс. 15, 38. 39.

Рюйнъ m. септембар *(Микл.)*.

Рюти v. impf. рекѹ, реѥши, μυκᾶσθαι, ὠρύεσθαι, рикати *(Микл.)*.

С

С деветнаесто слово у црквенослов. азбуци; као цифра ·с· = 200.

Сакница f. gallina, кокошка *(Микл.)*.

Сакль m. ἀλέκτωρ, gallus, петао *(Микл.)*.

Саванъ m. σάβανον, бели покров који се полаже на тело умрлога световњака *(Дјач.)*; корице, футрол *(Микл.)*.

Сават m. јевр, једанаести месец јеврејскога календара после вавилонскога ропства који је одговарао јануару *(Дјач.)*.

Саваѡдъ јевр., Бог војсака, Господ сила: Јак. 5, 4; Рим. 9, 29.

Савахѳанї јевр. в. лїма: Мат. 27, 46; Марк. 15, 34.

Савікъ јевр., грм, џбун, честа: I Мојс. 22, 13.

Садарь m. hortulanus, вртлар, баштован *(Микл.)*.

Саддаї m. јевр., свемогући: Богъ (Јез. 1, 24).

Садитель m. φυτουργός, који сади, вртлар: Сл. свјет. на Усек.

Садїе n. φυτὰ, биљке, дрвета: IV Мојс. 24, 6.

Садовїе n. в. садїе: III Цар. 19, 5; Јова 24, 18.

Садодѣйствїе n. φυτουργία, plantatio, сађење, насађивање: Прол.

Садъ m. 1) φυτὸν, биљка, грм, дрво: I Мојс. 22, 13; 2) ἄλσος, шума, врт, башта: V Мојс. 24, 6.

Сажінь < **сажьнь** m. ὀργυιὰ, лакат, аршин; хват, метар: Дел. 27, 28.

Сакілларїй m. σαχελλάριος, царски телесни чувар *(Дјач)*; у старој хришћ. Цркви као црквен. достојанственик вршио је надзор над манастирима у једној епархији и заступао манастире као главни одветник пред грађанским властима *(Милаш, Дост. 131—132)*.

Сакілліїй m. грч., црквени достојанственик који се у почетку старао само о женским манастирима, а касније о реду у црквама, о парохијском свештенству и о црквеној тамници, у коју су се затварала свештена лица која су учинила какву кривицу *(Милаш, Дост. 134)*.

Сакъла m. βαλάντιον, crumena, кеса за новце: Прол.

Самаръ m. σάγμα, onus, самар, бреме, терет *(Микл.)*.

Самвѣка f. σαμβυκὴ, старо-халдејски музикални инструменат са три жице: Дан. 3, 10.

Самехъ јевр., петнаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 15; 2, 15; 3, 43; 4, 15.

Самоблагїй 3. αὐταγαθός, сам од себе добар: Ст. на хвал. на Дух.

Самоблагоизвольнѡ adv. по својој вољи, жељи: Прол.

Самобратецъ < **самобратьць** m. αὐταδελφός, frater germanus, рођени брат: Прол.

Самобратїа f. αὐταδελφοὶ, рођена браћа: Треб.; Прол.

Самовидецъ < **самовидьць** m. αὐτόπτης, очевидац, који сам види: Лук. 1, 2; II Петр. 1, 16; глока: Ст. по полиј. на св. Андр. Перв.

Самовидѣ adv. suis oculis, својим очима *(Микл.)*.

Самовистьнѣ adv. proprio aspectu, в. самовидѣ.

Самовластный <самовластьнъ 3. αὐτεξούσιος, аутократски; добровољан, непринуђен: Ст. на хвал. на Лаз. суб.

Самовластнѡ <самовластьно adv. αὐτεξουσίως, добровољно, непринуђено: Ст. на хвал. на В. суб.; Сл. на Г. в. у Нед, мирон.

Самовольный <самовольнъ 3. ἐθελημός, добровољни: Кол. 2, 23.

Самодержавінъ <самодрѣжавьнъ 3. αὐτοκρατικός, који сам влада, владалац: Степ. гл. 5 ант. 1. Сл.

Самодержецъ <самодрѣжьць m. αὐτοκράτωρ, самодржац *(Вост.)*.

Самодоволенъ, -ый <самодовольнъ 3. αὐτάρκης, задовољан са самим собом *(Вост.)*; самодокольнам, оно што је довољно; задоста, по оброку мом *(Данич.)*: Приче Сол. 30, 8.

Самозаконіе n. αὐτονομία, самоуправа, државна самосталност; постављање своје воље себи за закон; самовоља: Прол.

Самозрачнѣ adv. αὐτοφεί, својим лицем, својим очима: Мол. у Ч. Јелеосв.

Самозрителыно adv. αὐτοπτῶς, својим очима, непосредно *(Дјач.)*.

Самоповелительный 3. αὐτοκέλευστος, без заповеди, сам од себе: Кан. Дух. I п. 4 т. 2.

Самопрѣтикатель <самопрѣтыкатель m. sibi ipsi scandalum praebens, који сам себе саблажњава *(Микл.)*.

Самосіянный <самосіяньнъ 3. αὐτόφως, који сам по себи светли: Мин. 8 јан.

Самосѵлъ <самосоулъ m. који сам себе обмањује *(Микл.)*.

Самохотнѣ adv. αὐτοθελής, sponte, својевољно: изверже отрочя (Ч. Испов.); Ст. на Г. в. на св. влмч. Георг.; ἑκουσίως, voluntarie, драговољно: Прол.

Самохоть f. αὐτοθέλεια, самовоља *(Микл.)*.

Самоѡбѣщованный 3. ἀδιεπάγγελτος, који се драговољно обећао: Ак. Бог. конд. 10.

Самоѡбѣщіанный <самообѣштаньнъ 3. αὐτεπάγγελτος, који се сам нуди: помощникъ (Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.).

Самѵринъ m. самобри, ласица *(Микл.)*.

Сандалія f. σανδάλιον, опанак: Марк. 6, 9.

Сановитъ, -ый 3. ἀξιωματικός, који има велико достојанство, човек високог чина; великаш, велможа: Прол.

Сановникъ <сановьникъ m. ἀξιωματικός, достојанственик *(Вост.)*.

Санъ m. 1) ἀξία, чин, достојанство: глѣ ко гроѣ санъ; (Кан. у Ч. погреб. свешт. в. 1 Сл.); Сл. на Г. в. на Обрез.; 2) ἀρχή, власт *(Микл.; Дјач.)*.

Сапога f. и сапогъ m. ὑπόδημα, опанак, обућа, сандала: I Мојс. 15, 23: II Мојс. 3, 5; 12, 11; Пс. 59, 10; Мат. 3, 11; Марк. 1, 7 и др.

Сапфиръ m. σάπφειρος, сафир, драги камен разне боје: II Мојс. 24, 10; Апок. 21, 19.

Сарандаръ m. σαραντάρι, donum pro officio mortuorum, дар за помињање мртвих *(Микл.)*; 2) заупокојне литургије (40) са поменом умрломе у току 40 дана

од дана његове смрти, за које се, по Регуламенту од 27 септ. 1770, плаћало у бившој Карл. митрополији 10 фор. (Cf. »Срп. Сион« 1903 бр. 4 стр. 116). В. сорокоустіе.

Саранча f. grillus migratorius, инсекат (Слов. Имп. ак.).

Сарапамвонъ m. грч., (од σαράπους = дугоног и ἄμβων = узвишено место, као амвон у храму), узвишено место које је на високим ногама; трибина, катедра: Прол.

Сардинъ m. грч., драги камен: Апок. 4, 3.

Сардій m. σάρδιον, σάρδιος λίθος, сардолик (драги камен): Апок. 21, 20.

Сардонѵѯъ m. грч., драги камен са Сардиније, по боји сличан нокту (Σάρδιος + ὄνυξ): Апок. 21, 20.

Сасыгъ m. χοάνη, fornax, пећ, вигањ, огњиште *(Микл.)*.

Сата f. σάτον, мера за жито и за течност: Мат. 13, 33; Лук. 13, 21.

Сатана n. (јевр. реч = противник, враг, клеветник), сотона, начеоник злих духова: Мат. 4, 10; Марк. 1, 13 и др.; предати сатанѣ: I Кор. 5, 5.

Сахѡнъ јевр. adj., разуман: I Јездрина 8, 18.

Сболѣзновати < съболѣзновати v. impf. -зную, -еши, συνωδίκειν, заједно с неким страдавати, мучити се; учествовати у жалости, тужити: Рим. 8, 22.

Свости < събости v. pf. сводꙋ, -деши, 1) πείρειν, пробости, избости на више места; 2) τραυματίζειν, израњавити: Прол.

Сбыватисѧ < събыватисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ешисѧ, πληροῦσθαι, збивати се, испуњавати се: пророчество (Мат. 13, 14).

Сбытисѧ < събытисѧ v. pf. сбꙋдꙋсѧ, -дешисѧ, 1) πληροῦσθαι, збити се, догодити се, извршити се: реченное (Мат. 1, 22; 2, 15 squ.); писанїѧ: Мат. 26, 54. 56 и др.; 2) ἀποβαίνειν, испунити се, послужити за нешто: во спасенїе (Филиб. 1, 19).

Сбытіе < събытиѥ n. 1) ἔκβασις, свршетак, успех, испуњење: вещей (Сл. на лит. на Воздв. ч. к.); образѡвъ: Кан. Пасхе п. 4 т. 2; 2) eventus, догађај *(Микл.)*.

Свада < съвада f. 1) μάχη, contentio, борба, свађа, препирање; 2) σύνδεσμος, copula, веза, везник, спона *(Микл.)*.

Свадитисѧ < съвадитисѧ v. pf. сваждꙋсѧ, -дишисѧ, λοιδορεῖσθαι, contendere, свадити се, препирати се, ружити се, грдити се: Прол.

Свара f. μάχη, свађа, инат, распра: Јак. 4, 1; II Тим. 2, 23; Тит 3, 9.

Сваритисѧ v. pf. -рюсѧ, -ришисѧ, μάχεσθαι, свадити се: II Мојс. 21, 18; II Тим. 2, 24.

Сварливъ 3. ἄμαχος, свађалица, бојац: I Тим. 3, 3; Тит 3, 2.

Сварѧтисѧ < сварѧтисѧ v. impf. -рѧюсѧ, -рѧешисѧ, μάχεσθαι, свађати се, препирати се: Јак. 4, 2.

Свекровь < свекрьвь f. и свекры, -ове < свекры f. πενθερὰ, свекрва, мужевљева мати: Мат. 10, 35; Лук. 12, 53.

Свепаніе n. motus, покрет, кретање *(Микл.)*.

Свепетати v. impf. -пещꙋ, -щеши, σαλεύεσθαι, movere, трептети, кретати, трести *(Микл.)*.

Свепетъ m. mel silvestre, дивљи мед *(Микл.)*.

Свербъ < **свръбъ** m. κνήχη, свраб: V Мојс. 28, 27.

Свердло < **свръдлъ** n. τέρετρον, свр-дло, бургија: Ис. 44, 12.

Сверстникъ < **съвръстьникъ** m. συνηλικιώτης, вршњак, врсник: Гал. 1, 14.

Сверстный < **съвръстьнъ** 3. συνῆλιξ, вршњак; који је једнак с неким по узрасту или по чину *(Микл.; Дјач.)*.

Сверѣпый 3. ἄγριος, ferus, свиреп, дивљи, љут (Ibid.).

Сверѣпѣти v. impf. -пѣю, -пѣеши, λυττᾶν, жестити се, беснити, срдити се *(Дјач.)*; ἀγριοῦσθαι, гневити се, љутити се (*Микл.*).

Свеселитисѧ < **съвеселитисѧ** v. pf. -люсѧ, -лишисѧ, συναγάλλειν, веселити се заједно с неким: Конд. воскр. гл. 2.

Свечерѧти < **съвечерѧти** v. impf. -ѧю, -ѧеши, συνδειπνεῖν, вечерати заједно с неким: Сјед. ант. 9 на В. четврт.

Свидѣнїе < **съвидѣниѥ** n. μαρτύριον, сведочанство, сведоџба: Дел. 7, 44; откривење, заповед: V Мојс. 4, 43; 6, 17; Пс. 131, 12; скинїѧ свидѣнїѧ: II Мојс. 28, 43; 29, 4; Апок. 15, 5.

Свидѣтель m. μάρτυς, сведок: Мат. 18, 16; Марк. 14, 63 и др.

Свидѣтельство n. μαρτυρία, сведочење, сведочанство: Мат. 8, 4; Марк. 1, 44 и др.

Свидѣтельствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, μαρτυρεῖν, сведочити, доказивати: Мат. 23, 31; Марк. 14, 60 и др.; -сѧ, μαρτύρεσθαι, бити засведочен: III Јов. 1, 12.

Свинїѧ < **свиниѧ** f. χοῖρος, ὗς, свиња, свинче: не пометайте бисеръ вашихъ пред' свинїѧми (Мат. 7, 6); II Петр. 2, 22.

Свинопаственный 3 χοιρωνακτικός, који се односи на чување свиња: житїе (Син. у I Нед. В. п).

Свиный < **свиний** 3. χοίρων, свињски: стадо свиное (Мат. 8, 31. 32; Марк. 5, 11.).

Свирѣль f. σύριγξ, fistula, свирала; 2) αὐλός, врула, флаута, кларинет: Ис. 5, 12.

Свирѣпство n. θράσος, дрскост, бесрамност: Кан. у Нед. цвет. п. 8 т. 2.

Свирѣпый 3. ἄγριος, жесток, љут, бесан: волны (Јуд. 1, 13).

Свита f. 1) ἐσθής, ἱμάτιον, хаљина (*Микл.; Вост.*); 2) свита, лица која прате велике достојанственике (Слов. Имп. ак.).

Свити < **съвити** v. pf. свїю, свїеши, ἑλίσσειν, савити: ꙗкѡ одеждꙋ (Јевр. 1, 12).

Свитокъ < **съвитъкъ** m. βίβλιον, свитак, књига: Ис. 8, 1; Апок. 6, 14; Кан. у Ч. погр. свешт. п. 8 Сл.

Свобода f. ἐλευθερία, слобода: Јак. 1, 25; I Петр. 2, 16 и др.

Свободенъ, -ый < **свободьнъ** 3. ἐλεύθερος, слободан: Мат. 17, 26; Јак. 2, 12 и др.

Свободитель m. ἐλευθερωτής, ослободилац: Троп. св. Георг.

Свободити v. pf. -ждꙋ, -диши, ἐλευθεροῦν, ослободити: Јов. 8, 32. 36; Гал. 5, 1; -сѧ, δεδικαιῶσθαι, ἐλευθερωθήσεσθαι, ослободити се, бити ослобођен: Рим. 6, 7; 8, 21.

Свободникъ < **свободьникъ** m. ἐλεύθερος, слободњак: I Кор. 7, 22.

Свободь adj. indecl. ἐλεύθερος, слободан: I Кор. 9, 1; рабъ и свободь: Гал. 3, 28; Еф. 6, 8; Кол. 3, 11; въ мертвыхъ свободь: Пс. 87, 5; Ст. на Г. в. воскр. гл. 6.

Свобождати v. impf. -ждаю, -ждаши, ἐλευθεροῦν, ослобађати, искупљивати: V Mojc. 15, 5.

Свобождь, -ши, -ше; -шій 3. part. praet. act. I од **своводити**, ἐλευθερωθείς, ослободивши: Рим. 6, 18. 22.

Своеплеменный < **своеплеменъ** 3. qui eiusdem gentis est, саплеменик, сународник: Прол.

Своинникъ m. συστρατιώτης, ратни друг, саборац: Филиб. 2, 25.

Свойство n. οἴδημα, ἰδιότης, тежња; особина: Ст. на Г. в. у V Нед. В. п.; Догм. гл. 3.

Свора < **съвора** f. 1) fibula, копча, пређица, спона, квачица (*Микл.*); 2) конопац на коме ловци воде псе (Слов. Имп. ак.).

Свычай < **съвычай** m. consuetudo, обичај, навика; општење, друговање, дружење: Прол.

Свыше adv. ἄνωθεν, одозго, с врха: Марк. 15, 38; ἐξ ὕψους, с висине: Лук. 1, 78; 24, 49; **конецъ** ѿ **иже свыше десницы**, ἐκ τῆς ἄνωθεν δεξίας: Троп. св. архђ. Стеф.

Свышній < **съвышьнъ** 3. ὁ ἄνωθεν, горњи: ѡ **свышнемъ мирѣ** (Вел. јект.).

Свѣдѣніе < **съвѣдѣние** n. μαρτύριον, сведочанство: Мол. св. В. В. у Послед. прич.

Свѣдѣти < **съвѣдѣти** v. pf. **свѣмь, свѣси**, ἐπίστασθαι, знати: Дел. 19, 15; Сјед. воскр. гл. 1 Сл.; συνειδέναι, познати: I Кор. 4, 4; γιγνώσκειν, познавати: **едине свѣдый сердечнаѧ** (Конд. св. ап. П. и П.)

Свѣнитисѧ v. pf. -**нюсѧ**, -**нишисѧ**, ἀπέχεσθαι, abstinere, уздржати се, устезати се, чувати се од нечега (*Микл.*).

Свѣньство n. abesse, отсуство (*Микл.*).

Свѣсити < **съвѣснти** v. pf. **свѣшѫ**, -**сиши**, χαλᾶν, спустити: **одръ** (Марк. 2, 4; Дел. 9, 25); **свѣшенъ быти**, χαλασθῆναι, бити спуштен: II Кор. 11, 32.

Свѣстити < **съвѣстити** v. pf. **свѣщѫ**, -**стиши**, ἀγγέλλειν, nunciare, известити, објавити: Прол.

Свѣтати v. impf. -**таю**, -**таеши**, ἐπιφώσκειν, свитати: Лук. 23, 54.

Свѣтилникъ < **свѣтильникъ** m. 1) λύχνος, свећњак: **вжигаютъ** (Мат. 5, 15); 2) λαμπάς, зубља, светилька, жижак: **оугасаютъ** (Мат. 25, 8); 3) φωστήρ, светило: **православїа** (Троп. св. Григ. Пал.).

Свѣтило n. 1) λαμπάς, светилька, свећа: Јов. 18, 3; 2) λύχνος, свети́ло, видело: II Петр. 1, 19; 3) φωστήρ, светлост, светило; извор светлости: Ант. 4 на В. четврт.

Свѣтильце m. λαμπάδιον, лампица, мала светилька, кандиоце (по *Данич.*: чаша): Зах. 4, 2. 3.

Свѣтити v. pf. -**щѫ**, -**тиши**, λάμπειν, φαίνειν, светлити: Мат. 5, 15; Јов. 5, 35; Апок. 8, 12; -**сѧ**, блистати: Лук. 17, 24; Јов. 1, 5; Кан. Пасхе п. 9 ирм.

Свѣтлоносити v. impf. -**шѫ**, -**сиши**, λαμπροφορεῖν, носити светлост; носити светло одело у знак радости; славити, веселити се: Мин. 25 нов.

Свѣтлоплодовитый З. ἀγλαόκαρπος, који доноси добре плодове: Ак. Бог. ик. 7; древеса: Ст. на лит. на св. Три Јер.

Свѣтлъ, -ый З. λαμπρός, светао, сјајан, чист, јасан; радостан, весео: Свѣтлою воскресенїа пропов҃дь (Троп. воскр. гл. 4).

Свѣтлѣтисѧ v. impf. -тлѣюсѧ, -ѣшисѧ, φαίνειν, lucere, светлити се, сијати се, блистати: свѣтлѣетїѧ троическимъ единствомъ (Ант. 3 гл. 4).

Свѣтовидный < **свѣтовидьнъ** З. φωτοειδός, који је као светлост: свѣцы (Свјет. у Нед. св. от.).

Свѣтоводецъ < **свѣтоводьць** m. φωταγωγός, светило које показује пут у тами (*Дјач.*).

Свѣтоводити v. impf. -вождѫ, -диши, φωταγωγεῖν, водити к светлости, показивати пут, просвећивати: Мин. 4 јан.

Свѣтодавецъ < **свѣтодавьць** m. φωτοδότης, који даје светлост, просветитељ: Троп. Преобр.

Свѣтодательный З. φωτοβόλος, који даје, који производи светлост: Мин. 18 јан.

Свѣтодѣтель m. φωτοπάροχος, творац светлости: Ст. на хвал. у Нед. слеп.

Свѣтозарїе n. φωταυγεία, блесак, блистање, сијање: Мин. 27 јан.

Свѣтозарен, -ый < **свѣтозарьнъ** З. φωταυγής, светао, сјајан, блистав: Стат. I ст. 66; лѫчами: Троп. Прен. м. св. Ник.; облакъ: Сјед. воскр. 1 гл. 8 богор.; свѣтильникъ: Ст. на лит. богор. на св. Три Јер.; умъ: Ст. на веч. на Благов.; Кан. Пасхе п. 7 т. 3.

Свѣтозарити < **свѣтозарити** v. impf. -рѭ, -рѧеши, φωταυγεῖν, осветљавати, озаравати светлошћу: Мин. 16 авг.

Свѣтолитїе n. φωτοχυσία, ливање светлости; јака светлост: ѿ негоже свѣтолитїемъ просвѣтившисѧ (Сл. у ст. на хвал. на преп. м. Пар.; Прип. 9 п. на Преобр.).

Свѣтолѣчный < **свѣтолоучьнъ** З. φεγγοβόλος, који испушта светле зраке: молнїѧ (Сл. по Свјет. на св. Три Јер.).

Свѣтонаставникъ m. φωταγωγός, просветитељ: Мин. 1 фебр.

Свѣтоначальникъ < **свѣтоначалникъ** m. ἀρχίφωτος, узрочник светлости, извор светлости: Кан. воскрес. гл. 2 п. 5 ирм.

Свѣтоначалный < **свѣтоначалнъ** З. ἀρχίφωτος, који први испушта светлост: Троица (Свјет. на св. Три Јер.).

Свѣтоносенъ, -ый < **свѣтоносьнъ** З. φωτοφόρος, који носи светлост: Ст. на стих. на св. Георг.; Сл. на стих. св. Прок.; φωσφόρος: Кан. у I Нед. В. п. п. 3 т. 1; λαμπρόφορος: Кан. Пасхе п. 7 т. 3; φαεσφόρος: Кан. Пасхе п. 4 ирм.

Свѣтоносецъ < **свѣтоносьць** m. φωσφόρος, носилац светлости: Стат. I ст. 86.

Свѣтопрїѧтный З. φωτοδόχος, који има у себи светлост, који носи светлост: Ак. Бог. ик. 11.

Свѣтотворецъ < **свѣтотворьць** m. φωτούργος, творац светлости: Стат. II ст. 101.

Свѣтообразный < **свѣтообразьнъ** З. ἀγλαόμορφος, који сија као светлост: Мол. у Ч. погреб. млад.;

φωτόμορφος, сличан светлости: Кан. Дух. п. 5.

Свѣтоѧвленїе < **свѣтоꙗвленїе** n. φωτοφανεία, појава светлости: Кан. Бож. п. 7 т. 1. ирм.

Свѣтоѧвленнѡ adv. ἀγλαοφάνως, радосно, свечано, громко: Сл. на Г. в. на Усп. Бог.

Свѣтъ m. 1) φῶς, светлост: Мат. 5, 14; 2) φέγγος, светло сијање: Марк. 13, 24; Лук. 11, 32; 3) φωτισμός, просвета, сјај: II Кор. 4, 4.

Свѣтѣнїе n. φῶς, светлост: II Мојс. 27, 20; III Мојс. 24, 2; Јов. 5, 35.

Свѣща < **свѣшта** f. 1) λαμπάς, свећа: Дел. 20, 8; 2) φῶς, огањ: грѣѧсѧ при свѣщи (Марк. 14, 54).

Свѣщенїе < **свѣштенїе** n. ὑποφαύσις, φῶς, осветљење; свећење, освећење: Јез. 41, 16.

Свѣщеносный < **свѣштьносьнъ** 3. λαμπαδηφόρος, који носи свећу: Кан. Пасхе п. 5 т. 2.

Свѣщникъ < **свѣштьникъ** m. λυχνία, светњак: Зах. 4, 2; Мат. 5, 15; Лук. 8, 16; λαμπάς, светионик, факља: Апок. 4, 5.

Свѧзень < **съвазьнь** m. δέσμιος, сужањ: Мат. 27, 15; Марк. 15, 6.

Свѧзлце < **съвазльце** n. свежањ, сноп (траве), букет (цвећа): Прол.

Свѧтилище < **сватилиште** n. τὸ ἱερόν, храм, црква: Дел. 3, 1; 21, 26. 27; 26, 21; ἱερός, светиња: ꙗдѧтъ (I Кор. 9, 13); τὸ ἅγιον, светиња у јер. храму: II Мојс. 28, 3.

Свѧтило < **сватило** n. ἁγιαστήριον, светилиште: Пс. 95, 6.

Свѧтовѣщанный < **сватовѣштънъ** 3. ἁγιοφθόγγος, изречен по надахнућу Св. Духа: Ст. на лит. 1 на Воздв. ч. к.

Свѧтоградецъ < **сватоградьць** m. ἁγιοπολίτης, становник св. града (Јерусалима): Син. у I Нед. В. п.

Свѧтодѣланный 3. ἁγιοτεύκτος, који је створен као светитељ *(Дјач.)*.

Свѧтожительный 3. који живи свето, који проводи свети живот: Прол.

Свѧтоненавистникъ < **сватоненавистьникъ** m. μισάγιος, који мрзи, који презире свете, све што је свето, освећено: Прол.

Свѧтопервый < **сватопръвъ** 3. ἁγιόπρωτος, први међу светима *(Дјач.)*.

Свѧтотатецъ < **сватотатьць** m. ἱερόσυλος, који је оскврнио светињу (присвојио црквену ствар и др.): Ном. пр. 50.

Свѧтотатство < **сватотатьство** n. ἱεροσυλία, оскврњење светиње, крађа у цркви и др. *(Дјач.)*.

Свѧтынѧ < **сватыни** f. ὁσιότης, sanctitas, светиња. **Свѧтынѧ Господнѧ** — натпис на златној дашчици, коју је старозаветни првосвештеник имао привезану на своcвојој глави: II Мојс. 28, 36.

Свѧтѧй part. praes. act. сл. обл. од **свѧтити**, који свети, који освећује: Служ.

Свѧщенїе < **сваштенїе** n. ἱεράτευμα, свештенство: царское (I Петр. 2, 9).

Свѧщеничество < **сваштенничьство** n. ἱερατεία, πρεσβυτέριον, свештенство: Лук. 1, 9; I Тим 4, 14.

Свѧщенноградитель m. в. **свѧтотатецъ**: II Мак. 4, 42.

Свѧщенноградительство n. в. **свѧтотатство**: II Мак. 4, 39.

Свѧщеннодѣйствитель m. ἱερουργός, вршилац свештене службе, свештеник: Конд. св. Ник.

Свѧщеннодѣйствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ἱερουργεῖν, вршити свештене радње, службе Божје: Рим. 15, 16.

Свѧщенноинокъ m. hieromonachus, свештеник монашкога реда, јеромонах: Прол.

Свѧщенноисповѣдникъ m. свештено лице које је претрпело мучење за исповедање хришћанске вере: Мин. 3 јула.

Свѧщенномꙋченикъ < **свѧштеномѫченикъ** m. ἁγιομάρτυρ, свештено лице које је претрпело мученичку смрт за Христа: Прол.

Свѧщенноначалникъ < **свѧштеноначальникъ** m. првосвештеник: Троп. св. Ник.

Свѧщеннословити v. impf. -словлю, -виши, ἱερολογεῖν, говорити о светим предметима (*Дјач.*).

Свѧщеннословіе n. ἱερολογία, свештена реч, говор о свештеним предметима (*Микл.; Дјач.*).

Свѧщеннослꙋжитель m. ἱεροδούλος, свештенослужитељ: ђакон или презвитер (Ibid.).

Свѧщеннотайнѣ adv. ἱεροκρυφίως, свештеним тајанственим начином, у светој тајанствености: Степ. гл. 4 ант. 1.

Свѧщеннотатство < **свѧштенотатьство** n. в. **свѧтотатство**: II Мак. 13, 6.

Свѧщеннохранитель m. ἱεροφύλαξ, чувар, стражар храма: Прол.

Свѧщенноѧвленъ, -ый 3. ἱεροφάντης, који објављује свештене тајне; зналац, учитељ св. тајана: Ст. на лит. на св. Вас.

Сгарати < **съгарати** v. impf. -раю, -раеши, καίεσθαι, спаљивати: Јов. 15, 6.

Сгорѣти < **съгорѣти** v. pf. сгорю, -риши, κατακαίεσθαι, изгорети: II Петр. 3, 10; I Кор. 3, 15.

Сгребіе < **съгребиѥ** n. sordes, нечисто одело, прљаве хаљине: Мин. 11 нов.

Сгромадити v. pf. -ждꙋ, -диши, συστρέπειν, нагомилати, зграбити: Дел. 28, 3.

Се int. ἰδοῦ, ἴδε, гле, ево, ето: Мат. 1, 20; Марк 16, 6 и др.

Севастъ m. σεβαστός, цар, Август: Дел. ап. 25, 25.

Седмерицею adv. ἑπτὰ, седам пута: Пс. 118, 16; Мат. 18, 22.

Седмижди и **седмищи** adv. ἑπτάκις, седам пута: IV Мојс. 19, 4; Лук. 17, 4.

Седмочисленницы m. pl. седморица: св. Ћирило и Методије и њихови ученици: св. Климент епископ велички, Горазд, Ангелар, Наум и Сава (*Дјач.*)

Сеземецъ < **сеземьць** m. αὐτόχθων, indigena, староседилац, урођеник (*Микл.*).

Сеитъ m. учитељ мухамедовскога закона: Прол.

Сей, сіѧ, сіе pron. demonstr. οὗτος, овај, ова, ово: Мат. 1, 20; Марк. 1, 27 и др.

Секратъ 3. πρόσφατος, свеж, нов, недавнашњи: V Мојс. 32, 17.

Села јевр. музички термин у значењу forte (*Дјач.*): Ст. на Г. в. 3 у Нед. сироп.

Селеніе < **селѥниѥ** n. 1) κατοικία, кућа, насеобина: Дел. 17, 26; 2) σκήνωμα, стан: Пс. 83, 2; место: Дел. 7, 46; 3) σκηνή, сеница: Апок. 13, 6; шатор бйго-

ѹханїѧ честное селенїе (Кан. прич. п. 5 богор.); Ст. у Ч. погреб.; 4) οἴκημα, стан, кућа: Ак. Бог. ик. 8.

Селикъ, -їй 3. τοσοῦτος, толики *(Микл.; Дјач.)*.

Селинъ m. σέλινον, apium, ачак, першин *(Senc)*; ак, ач, мирисна биљка од које су радо плели венце *(Žepić)*: селинъ немейскїй звао се венац од те биљке, који се давао на свечаним играма које су се приређивале сваке друге године у пелопонескоме граду Немеји у част Иракла, који је убио ужаснога лава у шуми немејској *(Дјач.)*.

Селитва f. ἔπαυλις, habitatio, стан, обитавалиште: трости (Ис. 35, 7).

Селище < селиште n. αὐλή, насеље: стрѹдїонѡмъ (Ис. 34, 13).

Село n. 1) ἀγρός, њива, поље: крове (Мат. 27, 8); Лук. 15, 15; село: во градѣ и въ селѣхъ (Марк. 5, 14); 2) χωρίον, земља: Дел. 1, 18. 19; 4, 34. 37; 3) κτῆμα, посед, добро, имање: Ананїа продаде село (Дел. 5, 1); 4) κώμη, село: во окрестныхъ селѣхъ и весѣхъ, у околна села и паланке (Марк. 6, 36).

Сельный < сельнъ 3. τοῦ ἀγροῦ, пољски: Пс. 102, 15; Мат. 6, 28. 30; 13, 36.

Семїдалъ m. σεμίδαλις, најфиније брашно: I Мојс. 18, 6; II Мојс. 29, 2. 40; III Мојс. 11, 1. 2. 4; Апок. 18, 13.

Семїдальный 3. грч., од најфиније пшенице: мѹка (III Цар. 4, 22).

Сердоболѧ < сръдоболѩ 1) m. συγγενής, consaguineus, сродник, рођак; 2) f. συγγένεια, consaguinea, рођака, сродница *(Микл.)*.

Сердцевѣдецъ < сръдьцевѣдьць m. καρδιογνώστης, који познаје срца: Дел. 1, 24; 15, 8; Ант. 2 на В. четврт.; Сл. на стих. у Нед. Самар.

Серна < сръна f. δορκάς, (арам. Тавїда), срна: V Мојс. 12, 15; Дел. 9, 36. 39.

Серпъ < сръпъ m. δρέπανον, срп, коса: Марк. 4, 29; Апок. 14, 14 и др.

Сечь < сьчь f. οὖρον, мокраћа: II Цар. 18, 27.

Сжалитисѧ < съжалитисѧ v. pf. -люсѧ, -лишисѧ, λυπείσθαι, сажалити се, ожалостити се: Мат. 18, 31.

Сжещи < съжешти v. pf. сжегѹ, -жеши, καίειν, сажећи, спалити: II Петр. 2, 6; I Кор. 13, 3.

Сжигати < съжигати v. impf. -гаю, -гаеши, κατακαίειν, спаљивати, горети: II Петр. 3, 10; -сѧ, κατακαίεσθαι, спаљивати се: Јевр. 13, 11.

Сзиратисѧ < съзиратисѧ v. impf. -раюсѧ, -раешисѧ, βλέπειν, згледати се: Јов. 13, 22.

Сиванъ m. трећи месец јеврејског календара после вавилонскога ропства, који одговара мају *(Дјач.)*.

Сижица f. curculio, Kornwurm, црв на житу, жижак *(Микл.)*.

Сикавица f. nubes fluviosa, кишни облак, облак који доноси кишу *(Микл.)*.

Сикомора < сикоморнѩ f. συκομορέα, sycomorus, смоква *(Микл.)*.

Сила f. 1) δύναμις, а) сила, снага, моћ: Мат. 5, 41; б) чудо: силы мнѡги сотворихомъ (Мат. 7, 22); Мат. 13, 58; 14, 2; в) власт:

силы небесныѧ (Мат. 24, 29); г) способност: комꙋждо противꙋ силы егѡ (Мат. 25, 15); 2) τὸ δύνατον, могућство: ꙗвити силꙋ свою (Рим. 9, 22); 3) силы, један између девет чинова анђелских: Рим. 8, 38; I Петр. 3, 22.

Силигенъ и **силигнь** m. σίλιγνις, пшеница, пшенично брашно *(Микл.)*.

Сило n. βρόχος, уже, клопка, замка: I Кор. 7, 35.

Симонїѧ f. грч., куповање и продавање свештеничких права и дужности *(Дјач.)*

Синагога f. јевр., в. сонмище.

Синапъ m. τὸ σίναπι, -εως, горушица *(Микл.)*.

Синета f. ὑάκινθος, драги камен љубичасте боје: II Мојс. 28, 33; свилена хаљина исте боје: въ синетꙋ ѡдѣютъ ихъ (Јер. 10, 9).

Синетный 3. ὑακίνθινος, тамно-црвен, љубичаст: одежда (IV Мојс. 4, 6).

Синецъ < синьць m. δαίμων, бес, ђаво: Прол.

Синоположенїе n. υἱοθεσία, посињење, посинаштво: Степ. воскр. гл. 7 ант. 2.

Синоръ m. σύνορος, συνορία, confinium, граница, међа *(Микл.)*.

Сиплъ m. ἐρυσίβη, медљика која се као црвено брашно јавља на житном класју *(Сенц)*; scarabaeus melolontha, инсекат шкодљив за жито (Слов. Имп. ак.); црв *(Данич.)*; поѧдоша сиплеве (Јоил 1, 4; 2, 25).

Сиротопитатель m. ὀρφανοτρόφος, хранитељ сиротиње: Син. у Четвр. V седм. В. п.

Сиръ, -ый 3. ὀρφανός, сиротан, самохран: Јов. 14, 18; Јак. 1, 27; Ст. на Г. в. 4 на Возн.

Сирѣчь (сїѧ рѣчь), τοῦτ' ἔστι, то јест: Марк. 7, 2; Дел. 19, 4 и др.; ἤτοι, заиста, дабогме, ипак, дакле: Син. у Нед. блуд. с.

Ситникъ < ситьникъ m. βούτομος, мочварна биљка; сита, рогоз: Јова 18, 11.

Ситный 3. τοῦ παπύρου, од сите, рогозни, тршчани: лꙋгъ (Ис. 19, 6).

Сихастирїѧ f. ἡσυχαστήριον, манастир, монашка обитељ *(Микл.)*.

Сице adv. οὕτως, тако, овако, на тај начин: Пс. 41, 2; Мат. 1, 18 и др.

Сицевъ, -ый 3. τοιοῦτος, такав, овакав: V Мојс. 4, 32; οὗτος, тај, овај: Јов. 9, 16; Дел. 19, 25.

Сїкаръ m. σικάριος, хајдук, разбојник: Дел. 21, 38.

Сїкеръ m. σίκερα (од јевр. šechar), свако алкохолно пиће (јабуковача, медовина и др.) осим вина. *Вук* ту реч не преводи: Лук. 1, 15; *Даничић* је преводи са: силовито пиће (IV Мојс. 6, 3; Ис. 5, 11; 24, 9; 28, 7); јако пиће: V Мојс. 14, 26.

Сїкїма f. грч., (јевр. šehem), плеће; део (земље) у којем је лежао град Сихем који је, према I Мојс. 48, 22, припао колену Јефремову: Пс. 59, 8; 107, 8.

Сїклъ m. грч., јеврејски сребрни новац који је постојао још за Аврама; сребрник: V Мојс. 22, 19; зове се и дїдрахма: I Мојс. 20, 16 и др.

Сїрїна f. σειρήν, сирена, морско чудовиште, змај: Ис. 13, 21; 34, 13; 43, 20.

Сїѧнїе < **сиѧниѥ** n. 1) λαμπρότης, светлост: Дел. 26, 13; 2) ἀπαύγασμα, одсев, зрака, одсјај: отчее (Конд. Преобр.); Ст. на Г. в. 3 на Божић; славы: Јевр. 1, 3; Мол. у св. Лит. Вас.; сꙋщества..: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.; пришествїѧ: Кан. воскр. гл. 1 п. 5 ирм.

Сїѧти < **сиѧти** v. impf. -ѧю; -ѧеши, ἀνατέλλειν, излазити: ꙗкѡ солнце свое сїѧетъ (Мат. 5, 45), јер он заповеда своме сунцу да излази (по Вуку: да обасјава); φαίνειν, светлити: свѣтъ истинный (I Јов. 2, 8); свѣтило: II Петр. 1, 19.

Сказанїе < **съказаниѥ** n. ἐπίλυσις, ἑρμήνεια, казивање, објашњење, тумачење: II Петр. 1, 20; I Кор. 12, 10.

Сказатель < **съказатель** m. διερμηνευτής, тумач: I Мојс. 41, 8; I Кор. 14, 28.

Сказати < **съказати** v. pf -жꙋ, -жежи, ὑποδεικνύναι, казати, објавити: Пс. 97, 2; Мат. 3, 7; Лук. 3, 7; διασάφειν, испричати: Мат. 18, 31; διερμηνεύειν, казивати: Лук. 14, 27; -сѧ, μεθερμηνεύεσθαι, превести, протумачити; значити: Јов. 1, 42.

Сказовати < **съказовати** v. impf. -зꙋю, -зꙋеши, δεικνύειν, објављивати, откривати, приповедати, објашњавати, тумачити: Мат. 16, 21; Лук. 24, 32; Дел. 11, 4; Ст. на Г. в. на Божић.

Скакати v. impf. скачꙋ, -чеши, ἅλλεσθαι, скакати: Дел. 3, 8; ἐφάλλεσθαι, поскочити: на нихъ (Дел. 19, 16).

Скалочный < **скалъчьнъ** 3. грч, (од σκάλλειν = грепсти, копати, окопавати): пепелъ (Прол.).

Скаредїе < **скарадиѥ** n. ἀηδία, foeditas, мрзост, зловоља, досада: Прол.

Скаредоватисѧ < **скарадоватисѧ** v. impf. -дꙋюсѧ, -ешисѧ, βδελύττεσθαι, мрзити, бојати се: Прол.

Сквара f. 1) κνίσσα, воња, пара, мирис од нечега: Прол.; 2) ῥύπος, нечистота, измет *(Вост.)*.

Скверна < **скврънa** f. 1) ῥυπαρία, нечистота: Јак. 1, 21; 2) μολυσμός, оскврњење: плоти и дꙋха (II Кор. 7, 1); 3) σπίλος, љага, пега, мрштина: Еф. 5, 27; 4) μίασμα, pollucio, оскврњење: II Петр. 2, 20.

Скверненїе < **скврънисниѥ** n. μίασμα, pollucio, оскврњење, нечистота: II Петр. 2, 10.

Сквернити < **скврънити** v. impf. скверню, -ниши, βεβηλοῦν, скврнавити, нарушавати, поганити: сꙋббѡты (Мат. 12, 5); входѧщее во оуста: Мат. 15, 11. 18. 20; Марк. 7, 20. 23; κοινοῦν, сматрати нечистим: Дел. 10, 15; 11, 9; μιαίνειν, оскврњавати: плоть (Јуд. 1, 8): -сѧ, φθείρεσθαι, кварити се, распадати се: Јуд. 1, 10; ἀτιμάζεσθαι, поганити се: Рим. 1, 24; μολύνεσθαι, прљати се: I Кор. 8, 7.

Сквернодѣйца < **скврънодѣйца** f. πόρνη, блудница: I Кор. 6, 16.

Скверноприбычество n. користољубље: Испов. грех. посв.

Сквернословїе n. αἰσχρότης, нечист, непристојан, сраман говор: Еф. 5, 4.

Скверностѧжательный < **скеръностѧжательнъ** 3. αἰσχροκερδής, користољубив, лаком на погани добитак: I Тим. 3, 8; Тит 1, 7.

Сквернъ, **-ый** < **скврънынъ** 3. κοινός, нечист, прљав, гадан, ружан: Дел. 10, 14. 28; Рим. 14, 14; αἰσχρός, постидан: Тит. 1, 11; **скверніи**, κίβδηλοι, идоли: **жрети скверным**ъ **ѿреклсѧ еси** (Кан. св. Теод. п. 3 т. на Сл.

Скверчити < **скврънити** v. pf. **-чꙋ**, **-чиши**, comprimere, стиснути *(Микл.)*.

Сквозѣ praep., διὰ, кроз: Пс. 65. 12; Мат. 12, 1; Марк. 2, 23 и др.

Скврада f. ἐσχάρα, focus, кућно огњиште *(Микл.)*.

Скевофилаѯъ m. грч., чувар ризнице при двору византијских царева и патријараха *(Милаш*, Дост. 132—133).

Скедіѧ < **скедиꙗ** f. σχεδία, ratis, даска, сплав од дасака и греда, чун, чамац *(Микл.)*.

Скиніѧ f. σκηνή, шатор, сеница, чадор: Дел. 7, 42; Јевр. 8. 8; **свидѣніѧ**: Апок. 15, 5; Сл. на Г. п. у I Нед. В. п.

Скинопигіа f. σκηνοπηγία, постављање сеница, празник сеница: Зах. 14, 16—19; II Мак. 1, 9; Син. у Нед. Дух.

Скинотворецъ < **скинотворьць** m. σκήνοποιός, који гради шаторе: Дел. 18, 3.

Скитникъ < **скитьникъ** m. eremita, који живи у скиту, отшелник, пустиник: Прол.

Скитъ m. грч., пустиња; усамљена обитељ у којој живе монаси у молитви и ручном раду (Слов. Имп. ак.).

Скитѧнинъ < **скитънинъ** в. **скитникъ**.

Склабитисѧ v. pf. **-блюсѧ**, **-бишисѧ**, μειδᾶν, осмехнути се, насмешити се *(Вост.)*.

Склепъ m. гробница од камена *(Дјач.)*.

Скнипа f. σκνίψ, мушица, комарац; уши разне врсте: II Мојс. 8, 16; Пс. 104, 31.

Сковникъ < **съковьникъ** m. συστασιαστής, саучесник у затвору, у буни: Марк. 15, 7.

Сковрада f. 1) τήγανον, тигањ: III Мојс. 6, 21. 2) ἐσχάρα, огњиште: Прол.

Скоктаніе < **скъкътаниѥ** n. γαργαλισμός, голицање, раздраживање, узбуђивање (чулно, грешно): Мол. 4 у Послед. прич.

Скоктати < **скъкътати** v. impf. **скокчꙋ**, **-чеши**, γαργαλίζειν, голицати; раздраживати *(Вост.)*.

Скончавати < **съконьчавати** v. impf. **-ваю**, **-ваеши**, πληροῦσθαι, свршивати: **теченіе** (Дел. 13, 25); ἐπιτελεῖσθαι, довршивати, завршивати: **плотію** (Гал. 3, 3); **-сѧ**, συμπληροῦσθαι напунити се, навршити се: **дніе восхожденію егѡ** (Лук. 9, 51); **пѧтдесѧтницы** (Дел. 2, 1); ἐκλείπειν, гинути, умирати, венути: **дꙋша во дворы** (Пс. 83, 3).

Скончаніе < **съконьчаниѥ** n. 1) συντέλεια, свршетак, крај: **вѣка** (Мат. 13, 40 squ.); 2) τελευτή, смрт: V Мојс. 13, 1; 3) ἔκβασις, излазак, крај живота: Јевр. 13, 7.

Скончаный 3. ἀκρόβυστος, необрезан: Ис. Нав. 5, 7.

Скончати < **съконьчати** v. pf. **-чаю**, **-чаеши**, συντέλειν, свршити: Мат. 7, 28; Лук. 7, 1; ἐπιτέλειν, довршити: II Кор. 8, 11; **-сѧ**, συντελεῖσθαι, свршити се, испу-

нити се: Марк. 13, 4; τελεῖσθαι, умрети: со дꙋхи праведныхъ скончавшихсѧ (τετελειωμένων) дꙋшꙋ раба твоегѡ... (Троп. у Ч. погр.).

Скопенїе < скопение n. εὐνουχία, шкопљење *(Микл.)*.

Скопецъ < скопьць m. εὐνοῦχος, ушкопљеник: Мат. 19, 12.

Скопечь < скопьчь 3. τοῦ εὐνούχου, ушкопљеников: желанїе скопче растлитъ ли дѣвицꙋ; (Прем. Ис. Сир. 20, 4).

Скопитисѧ v. pf. -плюсѧ, -пишисѧ, εὐνουχίζεσθαι, ушкопити се: Мат. 19, 12.

Скопленїе < скоплѥние n. ἐκθήλυνσις, ушкопљење *(Вост.)*.

Скоплѧти < скоплѧти v. impf. -плѧю, -плѧеши, εὐνουχίζειν, шкопити (Ibid.).

Скорбенъ, -ый < скръбьнъ 3. θλιβομένος, невољан, ожалошћен: I Тим. 5, 10; скорбнꙋ быти, λυπεῖσθαι, жалостити се, туговати, бити ожалошћен, невесео: Мат. 17, 23; II Кор. 7, 9.

Скорбь < скръбь f. 1) θλῖψις, жалост, брига, мука, мучење: V Мојс. 4, 29; 28, 53; 31, 17; Мат. 24, 9; Марк. 13, 19 и др.; 2) λύπη, бол: жена егда раждаетъ скорбь иматъ (Јов. 16, 21).

Скорбѣнїе n. θλῖψις, невоља: I Мојс. 35, 3; накажꙋ ѧ҆ въ слꙋхъ скорбѣнїѧ ихъ, казнићу их како се слушало у збору њихову (Ос. 7, 12).

Скорбѣти < скръбѣти v. impf. -скорблю, -биши, λυπεῖσθαι, бити брижан, узнемирен, невољан: Мат. 26, 37; Марк. 14, 19; бити жалостан: Рим. 14, 15; I Сол. 4, 13; θλίβεσθαι, страдавати, падати у невоље: II Кор. 1, 6; I Сол. 3, 4; ѡ всѧкой дꙋши хр҃тїанстѣй скорбѧщей, θλιβομένης, потиштеној: Мол. на Веч.

Скорлꙋпа f. γίγαρτον, љуска, кожа, кора: IV Мојс. 6, 4.

Скора f. cortex, кора: Прол.

Скоропарный < скоропарьнъ 3. celeriter volans, који брзо лети: Прол.

Скорописецъ < скорописьць m. ταχυγράφος, брзописац: Пс. 44, 2.

Скоропрѣложенъ < скоропрѣложьнъ 3. mutabilis, променљив, несталан *(Микл.)*.

Скоротечецъ < скоротсчьць m. δρομεῦς, курир, улак: Јов. 9, 25.

Скоротечный < скоротсчьнъ 3. δρομεύς, брз: молитва (Сл. на блаж. на св. Спир. чуд.).

Скоротещи < скоротсщи v. impf. -кꙋ, -чеши, трчати, бежати: ѿ скоротекꙋщагѡ, ἐκ δρομέως (Амос 2, 14).

Скороходецъ < скороходьць m. παρατρέχων, који брзо иде; посилни, слуга: I Цар. 22, 17.

Скороѧдецъ < скороѧдьць m. ἀδήφαγος, vorax, прождрљивац *(Микл.)*.

Скорпїѡнъ m. в. скорпїѧ: I Мак. 6, 51; један од дванаест знакова зодијака, по броју осми (Слов. Имп. ак.).

Скорпїѧ < скоръпиѧ f. σκορπιός, скорпија, нека врста отровнога паука који живи по влажним местима, међу камењем и т. д., а има на врху репа жаоку са отровном течношћу: V Мојс. 8, 15; Јез 2, 6; Лук. 10, 19; 11, 12; Апок. 9, 3. 5. 10. Скорпијом се назива и жена лꙋкавна: Прем. Ис. Сир. 26, 9.

Скоръ 3. ταχύς, ὀξύς, брз: Јак. 1, 19; Рим. 3, 15.

Скорѣе comp. од скорѡ, τάχιον, брже: Јов. 20, 4.

Скорѡ adv. 1) ταχὺ, брзо: Мат. 5, 25; 28, 7. 8; 2) σπουδαίως, брижљиво: Тит 3, 13.

Скотенъ, -ый < скотынъ 3. κτηνώδις, животињски: Пс. 72, 22.

Скотоложецъ < скотоложьць m. ζωοφθόρος, који је извршио блуд са животињом: Ном. пр. 23.

Скотоложникъ < скотоложьникъ m. в. скотоложецъ: I Тим. 1, 10.

Скотоложство < скотоложьство n. (у грч. и лат. тексту Св. п. нема те речи), содомски грех: противуприродно парење човека са животињом: I Петр. 4, 3.

Скотопитатель m. κτηνοτρόφος, који уме гајити и расплођавати марву: I Мојс. 4, 20.

Скотопитателенъ 3. κτηνοτρόφος, који храни стоку, који даје, доноси животињама довољну храну: землѧ (IV Мојс. 32, 4).

Скотъ m. κτῆνος, кљусе: Лук. 10, 34; θρέμμα, стока, говече: Јов. 4, 12; ζῶον, животиња: II Петр. 2, 12.

Скрай m. ἄκρον, крај, скут: ризы своеѧ (Агеј 2, 13).

Скранїѧ < скраниꙗ f. κρόταφοι, слепе очи: Суд. 4, 21. 22; Пс. 131, 4.

Скрежетати < скръжьтати v. impf. -щꙋ, -щеши, τρίζειν, βρύχειν, шкргутати: зꙋбы (Марк. 9, 18); Дел. 7, 54.

Скрежетъ < скръжьтъ m. βρυγμός, шкрипање, шкргут: зꙋбѡмъ (Мат. 8, 12 squ.; Лук. 13, 28; Ст. на Г. в. 4 у Нед. мес.).

Скрижаль m. πλάξ, стена, даска, таблица: завѣта, Мојсијеве заповеди написане на таблицама од камена (Јевр. 9, 4); с. сердца, савест: II Кор. 3, 3; скрижали врꙋчивъ . .: Мол. заамв. на св. Лит. пређ.; богоначертаннаѧ: Ст. на хвал. на св. Три Јер.; закона: Прип. на 9 п. у Нед. Мирон.

Скрилѧтисѧ < съкрилꙗтисѧ v. impf. -лѧюсѧ, -лѧешисѧ, πτερύσεσθαι, крилима махати, крилима се сједињавати: скрилѧющихсѧ дрꙋгъ къ дрꙋгꙋ (Јез. 3, 13).

Скровникъ < съкровьникъ m. συναίμων, једнокрвни брат: Ст. на стих. на св. ап. Андр.

Скровъ < съкровъ m. 1) κρύπτη, скривено место: Лук. 11, 33; 2) ἀποθήκη, чуварница (депо): II Мојс. 16, 23. 32.

Скꙋделъ < скѫдѣлъ m. 1) κέραμος, кров: Лук. 5, 19; 2) κεράμιον, тестија: скꙋделъ воды носѧща (Сл. на хвал. у Нед. цвет.).

Скꙋдель f. 1) ὄστρακον, земља, глина: Дан. 2, 35; 2) посуда од глине, цреп: Изсше ꙗкѡ скꙋдель крѣпость моѧ (Пс. 21, 16).

Скꙋдельникъ < скѫдѣльникъ m. 1) κεραμεύς, лончар: Јер. 18, 6; Рим. 9, 21; 2) κεράμιον, суд, крчаг, лонац лончарски: Марк. 14, 13; Лук. 22, 10.

Скꙋдельничь < скѫдѣльничь 3. κεραμέως, лончарев: село скꙋдельниче (Мат. 27, 7. 10); κεραμικός, од глине: сосꙋди скꙋдельничи (Апок. 2, 27); Пс. 2, 9; Сл. на хвал. на В. четвр.

Скꙋделный < скѫдѣльнъ 3. ὀστράκινος, земљани, лончарски: сосꙋди (II Кор. 4, 7).

Скѹдинъ < **скждынъ** 3. ἐνδεής, оскудан; **скѹднѹ быти**, λείπειν, оскудевати, недостајати: Тит 3, 13.

Скѹдобрадъ < **скждобрадъ** 3. ἀραιὸν πώγωνα ἔχων, који има ретку браду *(Вост.)*.

Скѹдость < **скждость** f. ὑστέρημα, ὑστέρησις, оскудица, сиротиња, недостатак: II Кор. 9, 6; 11, 9; Филиб. 4, 11.

Скѹдота f. в. **скѹдость**: **скѹдота вещій твоихъ навчитъ тѧ воздержанію** (Прол. 9 апр.).

Скѹдъ < **скждъ** 3. inops, оскудан, худ, мали: **тѣломъ** (Прол.).

Скѹфья f. σκέπασμα, монашка капа *(Дјач.)*.

Скѹменъ m. σκύμνιον, лавић: I Мојс. 49, 9; Пс. 16, 12; 56, 5; 103, 24; Стат. I ст. 38.

Славосердъ < **славосрѣдъ** 3. ἀνδρανής, слабоуман, малоуман: Приче Сол. 12, 8.

Славїй < **славнй** m. ἀηδών, славуј: **добропѣснивый** (Ст. на хвал. на св. Јов. Злат.).

Славословіе n. δοξολογία, хваљење, слављење: Мол. у св. Лит. Вас.

Славословити v. pf. **-влю, -виши**, δοξολογεῖν, прослављати песмама: Конд. Бож.; Сјед. 2 на Богој.

Славословіе n. δοξολογία, велико хваљење, слављење (Часл.).

Славохотіе n. φιλοδοξία, жеља за славом, славољубље: Прол.

Сладковонный < **сладъковонынъ** 3. ἡδύπνοος, који пријатно мирише, слатког мириса: **шипокъ** (Мин. 4 јан.).

Сладкогласіе n. ἡδυφωνία, пријатан, леп, звучан глас: Прем. Сир. 32, 7.

Сладкогласный < **сладъкогласынъ** 3. ἡδύφωνος, пријатна гласа: Јез. 33, 32.

Сладкопѣснивъ, -ный < **сладъкопѣсынъ** 3. μελῳδικός, који пријатно поји: Ирмол. гл. 1 п. 1.

Сладкострастіе n. ἡδυπαθεία, угодан живот, размажено живљење: Мол. у Повеч.; εὐπαθεία, уживање: Ст. на Г. в. у пет. I Нед. В. п.

Сладкость f. 1) сласт (Слов. Имп. ак.); 2) слатке ствари, слаткиши: **Тїи приношахѹ кїйждо дѧры своѧ... сладкости** (III Цар. 10, 25).

Сладковѣханный < **сладъковѣханынъ** 3. ἡδύπνοος, који издаје пријатан задах: Кан. Бог. п. 1 т. 4.

Сладость f. ἀπόλαυσις, наслада, уживање, задовољство: Марк. 6, 20; II Кор. 12, 15.

Сладцѣ < **сладъцѣ** adv. ἥδιστα, слатко, радо, са великим задовољством: II Кор. 12, 9.

Слазити v. impf. **-жѹ, -зиши**, καταβαίνειν, силазити: Марк. 13, 15; Лук. 17, 31; Јов. 5, 7.

Слана f. πάχνη, мраз, иње: Пс. 118, 83.

Сланость f. ἅλμη, слана вода, саламура; бесплодна пустиња: **землю плодоносивѹю въ сланость** (Пс. 106, 34.).

Сланѹтокъ < **сланоутъкъ** m. ἐρέβινθος, грашак *(Микл.)*.

Сластнопитанный < **сластьнопитанынъ** 3. ἁβροδίαιτος, у раскоши, у нези васпитани: Мол. за осв. кољива.

Слежати < **сълежати** v. impf. **-жѹ, -жиши**, κατακεῖσθαι, лежати: Јов. 5, 3.

Слеза < **сльза** f. δάκρυον, суза: Марк. 9, 24; Лук. 7, 38 и др.

Слезина < слѣзина f. σπλήν, splen, слезина *(Микл.)*.

Слезити < слѣзити v. impf. -жѫ, -зиши, δακρύειν, сузити, оплакивати, проливати сузе: Кан. св. Андр. крит.; πενθῆσαι, плакати: Јак. 4, 9; κατακεῖσθαι, жалостан, тужан бити: Сл. на стих. у Нед. мес.

Слезоточивъ, -ый < слѣзоточивъ 3. δακρυομβρύτος, који пролива сузе, пун суза: капли (Кан. Анг. хран. п. 6 т. 3).

Сликовствовати < сликъствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, συγχορεύειν, заједно с неким славити, играти: Ак. Бог. ик. 4; περιχορεύειν, наоколо играти: Кан. Анг. хран. п. 5 т. 2.

Слитіе < сліитіе n. σύγχρασις, мешање, стапање, сливање, смеса, примеса: Мол. јут. 7; сл. дѹшевное, скрушеност, смућеност: Прод.

Сличеніе < сліичение n. σχῆμα, лик, облик, обличје, спољашњост; владање: Троп. 2 при нач. оуч. отр.

Сличити < сліичити v. pf. -чѹ, -чиши, ὁμοιοῦν, сравнити, упоредити *(Микл.)*.

Сличіе < сліичіе n. 1) ὁμοίωμα, сличност *(Микл.)*; 2) ῥυθμός, склад, хармонија у песми или музици: Прем. Сол. 19, 17.

Сличный < сліичьнъ 3. ἁρμόνιος, звучан, складан, пријатан; гласъ (Јез. 23, 42); пѣснь: Сл. на Г. в. на св. прор. Ил.; ἐναρμόνιος, сложан, хармоничан: Сл. на Г. в. у Нед. св. от. 11 окт.

Слїаніе < сліаніе n. χώνευμα, саливање, сливена ствар, кип: V Мојс. 9, 12; II Пар. 4, 3.

Слїанный < сліаньнъ 3. χωνευτός, сливен, направљен од ливеног метала, ливен: II Мојс. 34, 17.

Слїатель < сліатель m. χρυσοχόος, који топи злато, златар; вајар: Јер. 51, 17.

Слїати < сліати v. pf. слїю, -ѥши, συγχεραννύναι, помешати, смешати: мѧзыки (Конд. Дух.).

Словесїе < словесие n. 1) σύλλογος, скуп, скупштина *(Дјач.)*; 2) λόγος, говор, беседа *(Вост.)*.

Словесный < словесьнъ 3. λόγιος, учен, речит: Дел. 18, 24; λογικός, разуман, духован: Рим. 12, 1; I Петр. 2, 2; глѣжка: Ст. на Г. в. воскр. гл. 8; Мол. у св. Лит. Злат.; сила: Мол. јут. 11; раю словесный, рају Слова, рају Христов: Сл. на сјед воскр. гл. 8.

Слово n. 1) λόγος, а) реч, проповед: Мат. 5, 37; Марк. 2, 2; б) заповест: десять словесъ: V Мојс. 1, 13 (отуда: десятословіе); в) ум, разум: Син. у суб. месоп.; г) Син Божји: Јов. 1, 1. 14; 2) λόγιον, разговор: Дел. 7, 38; 3) ῥῆμα, а) реченица, фраза: слово праздное (Мат. 12, 36); б) одговор: воздадятъ ѡ немъ слово въ день сѹдный (Мат. 12, 36); сл. сѹдное: II Мојс. 28, 15.

Словопрѣніе n. 1) λογομαχεία, борба с речима, празно препирање: I Тим. 6, 4; 2) πιθανολογία, слатке речи: Кол. 2, 4.

Словопрѣтисѧ v. impf. -прюсѧ, -прѣшисѧ, λογομαχεῖν, препирати се: II Тим. 2, 14.

Сложеніе < сложение n. 1) συγκατάθεσις, заједница, склад, што се може сложити: цѣркы со їдѡли (II Кор. 6, 16); 2) καταβολή,

створење: мїра (Мат. 13, 35; 25, 34 и др.); 3) σύνθημα, погодба, договор, уговор: Син. на В. четврт.

Слота f. νέφελος, облак; зима, бура, олуја, крупна киша или снег (*Микл.; Дјач.*); влага (*Вост.*).

Слꙋжебникъ < слоужьбьникъ m. 1) διάκονος, famulus, служитељ, момак, подворник (*Микл.*); 2) λειτουργιάριον, црквено-богослужбена књига у којој се налазе црквене службе: вечерња, јутрења, литургије и др.

Слꙋжебница < слоужьбьница f. 1) црквена службеница, ђакониса; 2) famula, слушкиња, ропкиња, дворкиња: Прол.

Слꙋзъ m. χυμός, succus, слуз, сок, течност; 2) λέπος, squama, љуска (*Микл.*).

Слꙋкавствовати < сълѫкавьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, πονηρεύειν, зло чинити, рђаво поступати: II Мојс. 22, 8.

Слꙋкъ, -їй < сълѫкъ 3. 1) συγκύπτων, грбав, гурав: и бѣ слꙋка (Лук. 13, 11); 2) κυρτός, крив (*Жив.*):

Слꙋти < слоути v. impf. словꙋ, -веши, ἀκούειν, слушати, чути (*Вост.*); бити на гласу (*Куљб.*).

Слꙋхъ < слоухъ m. ἀκοή, 1) слух, слушање: въ слꙋхъ оуха послꙋшаша мѧ (Пс. 17, 45); въ слꙋхъ оуха прїимше, чувши: Мол. св. В. В. II на Дух. веч.; 2) ухо: слꙋхомъ оуслышите (Дел. 28, 26); излїѧ ꙗдъ ѕмїй въ слꙋхи Евины иногда, змија је некада излила отров у уши Евине: Ст. на блаж. воскр. гл. 7; 3); глас: егѡ, о њему (Мат. 4, 24; Марк. 1, 28); Іисꙋсовъ, о Исусу: Мат. 14, 1; Кан. Возн. п. 4 ирм.

Слышанїе < слышание n. ἀκοή, слушање: стагѡ еѵлїѧ (Јект.); глас: бранемъ (Мат. 24, 4; Марк. 13, 7).

Слышати < слышати v. impf. -шꙋ, -шиши, ἀκούειν, слушати, разумети: I Мојс. 11, 1; Мат. 5, 21; слышай словеса, који слуша речи: Мат. 7, 26; Лук. 6, 47; -сѧ, ἀκούεσθαι, гласити се: I Кор. 5, 1; Апок. 18, 22.

Слѣдъ m. ἴχνος, траг; въ слѣдъ ити, ἀκολουθεῖν, следовати, ићи за неким: Мат. 8, 1; 19, 27; Марк. 10, 28 и др.; въ слѣдъ грѧсти, ἀκολουθεῖν ὀπίσω, поћи за неким: Мат. 10, 38; Марк. 1, 7. 17 и др.; прїити: прїидита въ слѣдъ мене, δεῦτε ὀπίσω μου, хајдете замном (Марк. 1, 17); ходити: въ слѣдъ плоти иныѧ, ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, за другим месом (Јуд. 1, 7); изити: Лук. 21, 8.

Слѣзти < сълѣсти v. pf. -зꙋ, -зеши, καταβαίνειν, сићи: Лук. 19, 5. 6.

Слѧкъ < сълакъ 3. συγκύπτων, згрчен, згурен: Лук. 13, 11.

Слѧцати < сълацати v. impf. -цаю, -цаеши, συγκάμπτειν, кривити се, гурити се, нагињати се: Пс. 68, 24; Рим. 11, 10.

Слѧченїе n. συγκάμψις, нагнуће: Ст. на Г. в. у Нед. св. от. VII вас. саб.

Слѧщисѧ < сълаштисѧ v. pf. слѧкꙋсѧ, -чешисѧ, κατακάμπτειν, искривити се, згурити се, сагнути се, нагнути се: слѧкохсѧ до конца (Пс. 37, 7); савити, превити: слѧченъ есмь многими оузами желѣзными (Мол. Ман. у Вел. повеч.).

Смарагдовъ 3. од смарагда: камень (II Мојс. 35, 12. 27).

Смарагдъ m. грч., драги камен зелене боје: Апок. 4, 3; 21, 19.

Смежити < съмьжити v. pf. -жꙋ, -жиши, καμμύειν, затворити, заклопити: очи (Мат. 13, 15; Дел. 28, 27.).

Смердствовати < смръдьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, συμφρονεῖν, слагати се с неким: Іꙋдеемъ (Син. у III Нед. по св. Пасци).

Смердѣти < смръдѣти v. impf. смерждꙋ, -диши, ὄζειν, смрдети: Јов. 11, 39.

Смерчь < смръчь f. ἄρκευθος, смрека, бор, јела: Ис. 41, 19; Ос. 14, 9.

Сметїе < съметие n. κοπρία, смеће, ђубре: Прем. Сир. 27, 4.

Смиренїе < съмирение n. 1) εἰρήνη, мир, безопасност: Лук. 11, 21; 14, 32; 2) ταπείνωσις, понижење: рабы своеѧ (Лук. 1, 48); Дел. 8, 33; невоља: IV Цар. 14, 26; огорчење, увреда: Пс. 9, 14.

Смиреномꙋдрїе < съмиреномѫдрие n. ταπεινοφροσύνη, смиреност, смерност, понизност: Дел. 20, 19; Мол. св. Јефр. сир.; Троп. св. Ј. Злат.

Смиренномꙋдрствовати < съмиреномѫдрьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ταπεινοφρονεῖν, бити смирен, кротак, учтив, понизан, покоран: Пс. 130, 2; сердце смиренномꙋдрствꙋющее: Степ. гл. 8 ант. 2.

Смиренномꙋдръ < съмиреномѫдръ 3. ταπεινόφρων, смеран, понизан: I Петр. 3, 8.

Смиренный 3. τεταπεινωμένος, поништен, потиштен, потрвен: кѡсти (Пс. 50, 8); ταπεινός, понижен: II Кор. 7, 6.

Смирити < съмирити v. pf. -рю, -риши, ταπεινοῦν, смирити, понизити: I Мојс. 15, 13; Пс. 142, 3; II Кор. 12, 21; Филиб. 2, 8; -сѧ, ταπεινοῦσθαι, понизити се: Мат. 23, 12; Лук. 14, 11; 18, 14; смирихсѧ до ѕѣла: Пс. 37, 9; διαλάσσεσθαι, помирити се: съ мꙋжемъ своимъ (I Кор. 7, 11).

Смирѧти < съмирѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, 1) πείθειν, смиривати: I Јов. 3, 19; 2) ταπεινεῖν, понижавати: смирѧѧй же себе, вознесетсѧ (Лук. 18, 14); -сѧ, понижавати се: смирѧѧйсѧ вознесетсѧ (Мат. 23, 12; Лук. 14, 11).

Смолебникъ < съмольбьникъ m. συμπρεσβευτής, друг у посланству: Кан. Анг. хран. п. 9 Сл.

Смотренїе < съмотрение n. 1) οἰκονομία, провидност, провиђење, Божје старање, брига Божја о свету: Еф. 1, 10; 3, 2; Троп. васкр. гл. 1; Конд. Вазн. и Ванед.; во спасительномъ смотренїи, σωτηριώδει οἰκονομία: Мол. у Ч. Венч.; смотренїѧ твоегѡ таинство: Кан. Богор. п. 4 ирм.; 2) κοινωνία, заједница, домостројитељство; код *Вука:* служба: Еф. 3, 9.

Смотрительнѡ < съмотрительнѣ adv. οἰκονομικῶς, по Божјем распоређењу: Сл. на Г. в. у Нед. Том.

Смꙋщенїе < съмѫштение n. ταραχή, сметња, забуна, узнемиреност: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Смысленнѡ < съмысльно adv. νουνεχῶς, разумно, паметно: Марк. 12, 34.

Смысленный < **съмысльнъ** 3. νουνεχής, разборит, опрезан: Кан. св. Теод. п. 8 т. 1.

Смыслити < **съмыслити** v. pf. -шлю, -слиши, διαλογίζεσθαι, смислити, испитати; смыслѧщь, σωφρονῶν, паметан: Марк. 5, 15; Лук. 8, 35.

Смыслъ < **съмыслъ** m. διάνοια, смисао, разум: II Петр. 3, 1; Еф. 4, 18; Кан. у Нед. сироп. п. 4 ирм.; ἡ φρήν, ум: Ак. Бог. ик. 2 и 10; φρόνησις, мудрост: Конд у Нед. сироп.

Смышленїе < **съмышленїе** n. 1) σύνεσις, размишљање, расуђивање, знање: V Мојс. 4, 16; 2) ἐνθύμησις, измишљавање, изум, изналазак: Дел. 17, 29.

Смышлѧти < **съмышлѧти** v. impf. -лѧю, -лѧеши, λογίζεσθαι, размишљати: I Кор. 13, 11.

Смѣжити < **съмѣжити** v. pf. -жꙋ, -жиши, μύειν, зажмурити: Дел. 28, 27.

Смѣсити < **съмѣсити** v. pf. -шꙋ, -сиши, 1) μίσγειν, помешати: кровь съ жертвами (Лук, 13, 1); 2) συγχείσθαι, смести. побркати: ѧзыкъ ихъ (I Мојс. 11, 7); оустна всеѧ земли: I Мојс. 11, 9; -сѧ, συμφύρειν, помешати се: всѧкими грѣхи (Ст. на блаж. у Ч. погреб. свешт.); συμμίσγειν, смешати се с неким (путено): со ѡбрꙋченицею своею (Ном. пр. 54).

Смѣсникъ m. σύμμικτος, који је смешан, помешан с неким; који је заједно с неким; посредник: Јез. 27, 25. 27.

Смѣшатисѧ < **съмѣшатисѧ** v. impf. -шаюсѧ, -ешисѧ, μίσγειν, мешати се с неким (путено): дрꙋгъ со дрꙋгомъ (Ном. пр. 60).

Смѣшенїе < **съмѣшенїе** n. 1) μίγμα, смеса: смѵрнено и алойно (Јов. 19, 39); 2) σύγχυσις, пометња: ѧзыкѡвъ (I Мојс. 11, 9); 3) τὸ φύραμα, тесто: малъ квасъ все смѣшенїе квасить (I Кор. 5, 6; Гал. 5, 9); природа: Мол. 3 у Послед. прич.; 4) φυρμός, мешавина: Догм. гл. 3.

Смѣшенъ 3. part. praet. pass. од смѣсити, μεμιγμένος, помешан: съ желчїю (Мат. 27, 34); съ кровїю: Апок. 8, 7; со огнемъ: Апок. 15, 2.

Смѣшникъ m. γελοιαστής, шаљивчина, лакрдијаш, подсмевач: Јова 31, 5.

Смѧсти < **съмѧсти** v. pf. -тꙋ, -теши, 1) ταράσσειν, смести, смутити; побунити, узнемирити: Дел. 17, 8; 2) ἐκλύειν, клонути, постати немоћан, изнурен, сметен: Мат. 9, 36; -сѧ, συγχύνεσθαι, смести се: Дел. 2, 6.

Смѧтенїе < **съмѧтенїе** n. ταραχή, turbatio, пометеност, смутња, забуна, душевни немир *(Микл.)*; устанак, буна (Слов. Имп. ак.).

Смѵрїтъ m. врста тврдога камена: союзъ же егѡ ꙗкѡ же смѵрїтъ камень, спојен тврдо *(Данич.)*: Јова 41, 6.

Смѵрна f. грч., мирисава смола: Пс. 44, 9; Мат. 2, 11.

Снабдѣнїе < **сънабъдѣнїе** n. περιποίησις, стицање, чување, вршење: заповѣдей (Мол. св. Ј. Злат. у Послед. прич.).

Снастольникъ m. σύνθρονος, una throno insidens, διάδοχος, successor, прејемник (апостолски), наследник на епископској катедри, намесник: Прол.

Снемлемь, -ый 3. part. praes. pass. од снимати, συμβιβαζόμενος, сједињен, састављен: Колош. 2, 19.

Снемь, -ши, -ше; -шїй 3. (читај: *сњем)* part. praet. act. I од снѧти, καθελών, скинувши: Марк. 15, 46; Лук. 23, 53; ри́зы: Дел. 7, 58; съ древа: Дел. 13, 29; Сл. на стих. на В. пет.

Снижати v. impf. -жаю, жаеши, понижавати, сматрати себе нижим од другога: Прол.

Снимати < сънимати v. impf. снемлю, снемлеши, συμβιβάζειν, скидати, свлачити: Кол. 2, 2. 19; -сѧ, συνέρχεσθαι, скупљати се: идѣже Іѹдеє снемлютсѧ (Јов. 18, 20).

Снисканїе < сънисканиє n. πορισμός, тековина, трговина: I Тим. 6, 6

Снискати < сънискати v. impf. -каю, -каеши, περιποιήσασθαι, прибављати, набављати, тећи: Јак. 5, 3; сн. имѣнїѧ, θυσαυρίζειν, тећи имања: II Кор. 12, 4; не сребролюбїѧ мїрови сокрѡвища сниска, стече свету ризнице несреброљубља: Троп. св. Ј. Злат.

Снисхожденїе < сънисхождениє n. συγκατάβασις, снисхођење, силажење, понижење: Троп. Обр. Госп; Сл. на стих. на В. пет.; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Снити < сънити v. pf. снидѹ, -деши, 1) καταβαίνειν, сићи: I Мојс. 11, 5; дождь: Мат. 7, 25. 27; снизшедый съ небесе: Ст. на стих. воскр. гл. 8; 2) καταντῆσαι, доћи: Дел. 25, 13; 3) βρέχειν, пасти: дождь (Апок. 11, 6); 4) καταβιβάζεσθαι, пропасти: до ада снидеши (Мат. 11, 23); -сѧ, 1) συνελθεῖν, састати се: прежде даже не снитисѧ има (Мат. 1, 18); Ст. на IX ч. уочи Бож.; 2) συμπορεύσθαι, стећи се, скупити се: народы (Марк. 10, 1); 3) συμβάλλειν, сукобити се, сударити се: на брань (Лук. 14, 31).

Снитїе < сънитиє n. κατάβασις, силазак: Мол. 3 св. прич.; συνδρομή, стрчање; гомилање *(Вост.)*.

Сничавъ < сънѵавъ 3. περίεργος, curiosus, љубопитљив, радознао *(Микл.)*.

Снѹбити v. pf. снѹблю, -биши, appetere, желети, жудити за нечим, бити похотљив на нешто *(Микл.)*.

Снѹбленїе < сноѹбленїє n. похот *(Микл.)*.

Снѹзница < сънoѹзьница f. ἅρμα, currus, запрегнута кола, запрега: Прол.

Снѣдати < сънѣдати v. impf. -даю, -даеши, κατεσθίειν, јести: домы вдовицъ (Мат. 23, 14; Лук. 20, 47); ни огнь снѣдаѧй, прождрљиви: Кан. на Воздв. ч. к. п. 7 ирм.

Снѣденїе < сънѣдениє n. τὸ φαγεῖν, μετάληψις, јело: I Кор. 11, 21; I Тим. 4, 3.

Снѣденъ < сънѣдьнъ 3. βρώσιμος, προσφάγιος, који се једе, који је за јело: что снѣдно (Лук. 24, 41; Јов. 21, 5).

Снѣдь < сънѣдь f. τροφή, βρῶσις, јело: Мат. 3, 4; II Кор. 9, 10; снѣдїю изведе из̾ раѧ: Ст. на блаж. воскр. гл. 1; даша въ снѣдь мою желчь: Ант. 9 на јутр. В. четвр.

Снѣсти < сънѣсти v. pf. снѣмь, снѣси, φαγεῖν, појести: I Мојс. 3, 14. 17. 19; V Мојс. 12, 23; хлѣбы предложенїѧ: Мат. 12, 4; Марк. 2, 26; καταφαγεῖν, пождерати, изести: Јов. 2, 17.

Снѧти < **сънѧти** v. pf. **снимꙋ** < **сънь-мѫ, -меши** < **съньмеши**, καθελεῖν, скинути: Марк. 15, 36. В. **снемь**.

Собезначаленъ, -ый < **събезначальнъ** 3. συνάναρχος, који заједно с неким нема почетка: **Слово Отцꙋ и Дꙋхови** (Троп. воскр. гл. 5); Ст. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.

Соблаговолити v. pf. **-волю, -лиши**, συνευδοκεῖν, сагласити се, пристати, одобрити: Лук. 11, 48.

Соблазнити < **съблазнити** v. pf. **-жню -зниши**, σκανδαλίζειν, саблазнити: **единаго малыхъ сихъ** (Мат. 18, 6; Марк. 9, 42; Лук. 17, 2); **-сѧ**, саблазнити се о некога: Мат. 11, 6; Лук. 7, 23

Соблазнѧти < **съблажнѧти** v. impf. **-нѧю, -нѧеши**, σκανδαλίζειν, саблажњавати, увлачити у грех: **око** (Мат. 5, 29; Марк. 9, 47); **рꙋка**: Мат. 5, 30; Марк. 9, 43; **нога**: Мат. 18, 8; Марк. 9, 45; **брашно**: I Кор. 8, 13; **-сѧ**, упадати у грех: Мат. 13, 21; Марк 4, 17; Рим. 14, 21; II Кор. 11, 29.

Соблазнъ < **съблазнъ** m. σκάνδαλον, саблазан, повод за грех, искушење: Мат. 18, 7; **камень соблазна**, спотицања: I Петр. 2, 7; Рим. 9, 33; **оупразднисѧ соблазнь креста**, укиде се саблазан крста (Гал. 5, 11).

Соблꙋдити < **съблѫдити** v. pf. **-ждꙋ, -диши**, πορνεύειν, извршити блуд: I Кор. 10, 8.

Соблюдати < **съблюдати** v. impf. **-даю, -даеши**, τηρεῖν, држати, чувати: **слово** (Јов. 8, 55; 14, 24; I Јов. 2, 5); **запωвѣди Божїѧ**: I Јов. 5, 3; Апок. 12, 17; 14, 12; **-сѧ**, ἀποκεῖσθαι, спремати се: **вѣнецъ правды** (II Тим 4, 8).

Соблюденїе < **съблюденїе** n. παρατήρησις, мотрење, посматрање, примећивање: **съ соблюденїемъ**, да се примети, да се види (Лук. 17, 20); τήρησις, стража: **положиша ихъ въ соблюденїе**, ставише их под стражу; код *Вука:* метнуше их у затвор (Дел. 4, 3); чување, држање: **заповѣдей Бж҃їихъ** (I Кор. 7, 19).

Соблюсти < **съблюсти** v. pf. **-дꙋ, -деши**, 1) τηρεῖν, сачувати, испунити: **запωвѣди** (Мат. 19, 17); 2) διασῶσαι, сачувати: **сотникъ же хотѧ соблюсти Павла** (Дел. 27, 43); 3) φρουρεῖν, заштитити, заклонити: **сердца ваша** (Филиб. 4, 7); 4) φυλάσσειν, држати, чувати: **доброе завѣщанїе** (II Тим. 1, 14); **-сѧ**, συντηρεῖσθαι, сачувати се: Мат. 9, 17; Лук. 5, 38.

Соборенъ, ый < **съборьнъ** 3. καθολικός, општи, весељенски: **церковь** (Симв. в.).

Соборище < **съборище** n. συναγωγή, зборница јудејска: Мат. 10, 17; Марк. 13, 9; Лук. 12, 11; Дел. 9, 2; συνέδριον, духовни и световни суд јеврејски, састављен од 72 члана: Ст. на Г. в. на В. четвр.

Соборнѣ adv. саборно, заједно, у друштву; уопште: Прол.

Соборованїе < **съборованїе** n. сабор више свештеника ради вршења св. тајне Јелеосвећења: **ѡмасломъ больнагѡ** (Слов. Имп. ак.).

Соборъ < **съборъ** m. 1) συνέδριον, врховни јудејски суд; Дел. 5, 21. 41; 22, 30; 2) συναγωγή, зборница јудејска: Дел. 13, 43; 17, 10; **началникъ собора**, ἀρχισυνάγωγος, старешина зборнице: Лук. 13, 14; Дел. 18, 8. 17;

3) Соборъ Прес҃тыѧ Бц҃ы (26 дец.) — сабор, скуп верних на појутарје Божића ради прослављања Богородице; Соборъ ст҃агѡ Іѡанна Предтечи (7 јан.) — скуп верних на појутарје Богојављења ради прослављања св. Јована Претече који је крстио Спаситеља; Соборъ арх. Михаила (8 нов.) и арх. Гаврїила (26 марта) *(Дјач.)*; 4) главни храм у граду: с. оуспенскїй и др.; 5) скупштина епископа: с. вселенскїй, помѣстный (Слов. Имп. ак.).

Собранїе < **събраниѥ** n. 1) ἐκκλησία, збор, сабор: Дел. 19, 32; 2) λογία, скупштина: Дел. 19, 39; I Кор. 16, 2; 3) ἐπισυναγωγή, састанак: II Сол. 2, 1; скупштина: Јевр. 10, 25.

Совершати < **съвръшати** v. impf. -шаю, -шаеши, τελεῖν, свршавати, испуњавати: законъ царскїй (Јак. 2, 8); извршавати: похоти плотскїѧ (Гал. 5, 16); усавршавати, снажити: нозѣ мои ꙗкѡ елени (Мол. при опасив.); -сѧ, τελειοῦσθαι, савршавати се: I Јов. 4, 17; усавршавати се: II Кор. 13, 11.

Совершенїе < **съвръшениѥ** n. τελείωσις, ἀπαρτισμός, свршавање, извршивање: Лук. 1, 45; 14, 28; 2) κατάρτισις, τελειότης, савршенство: II Кор. 13, 9; Еф. 4, 12; вѣры: Јект. у св. Лит. пређ.

Совершити < **съвръшити** v. pf. -шꙋ, -шиши, τελεῖν, свршити: Мат. 11, 1; καταρτίζειν, извршити, начинити: хвалꙋ (Мат. 21, 16); -сѧ, τελειοῦσθαι, свршити се: Јов. 19, 28; κατηρτῖσθαι, довршити се: Јевр. 11, 3.

Совлеченїе < **съвлѣчениѥ** n. ἀπέκδυσις, свлачење: Кол. 2, 11.

Совлещи v. pf. -кꙋ, -чеши, ἐκδύειν, свући: багрѧницꙋ (Мат. 27, 31; Марк. 15, 20); -сѧ, ἐκδύεσθαι, свући се, скинути се: II Кор. 5, 4; Кол. 3, 9.

Совмѣститисѧ < **съвъмѣститисѧ** v. pf. -щꙋсѧ, -стишисѧ, συγχωρεῖν, сместити се, уселити се, настанити се с неким: Прол.

Соводворѧтисѧ < **съвъдворѧтисѧ** v. impf. -рѧюсѧ, -ешисѧ, ζηλοῦσθαι, una habitare, поводити се за неким; становати заједно с неким, живети у једној кући с неким заједно: Приче Сол. 24, 1.

Совозвести < **съвъзвести** v. pf. -дꙋ, -деши, συνάγειν, повести собом некога: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Совозлежати < **съвъзлежати** v. impf. -лежꙋ, -жиши, συνανακεῖσθαι, седети за столом заједно с неким, учествовати с неким на гозби: III Мак. 5, 25.

Совозрастати < **съвъзрастати** v. impf. -стаю, -стаеши, συναυξάνεσθαι, растити заједно с ким или с чим: Послед. св. прич.

Совокꙋпити < **съвъкоупити** v. pf. -кꙋплю, -пиши 1) συνατροίζειν, сакупити: Лук. 24, 33; 2) ἑνοῦν, сјединити: Кан. Воздв. ч. к. п. 1 ирм.; 3) συνάπτειν, спојити, саставити: Кан. у ср. Препол. п. 9 ирм.; -сѧ, ἑνοῦν, саставити се: Небо и землѧ... (Ст. на лит. на Божић).

Совокꙋпленїе < **съвъкоуплениѥ** n. 1) σύστημα, удруживање, друштво, скуп: Прип. 9 п. на Обрез.; скупштина: Сл. на Г. в. на св. пр. Ил.; 2) ὁμόνοια, слога,

склад *(Вост.)*; 3) coitus, полно општење *(Микл.)*.

Совопросникъ < **съвъпросьникъ** m. συζητητής, испитивач, истраживач, препирач: I Кор. 1, 20.

Совопрощатисѧ < **съвъпроштатиса** v. impf. -щаюсѧ, -щашисѧ, συσητεῖν, запиткивати један другог: Лук. 24, 15.

Совоспитати < **съвъспитати** v. impf. -таю, -таши, συντρέφειν, заједно с неким хранити, одгајати, васпитавати: **благочестїю** (Кан. Бож. п. 7 ирм.).

Совоспрїѧти < **съвъсприяти** v. pf. -прїимѹ, -мѣши, λαμβάνειν, заузети, освојити, собом узети: Сл. на свјет. у Нед. Самар.

Совсѣлница < **съвъсѣлница** f. συσκηνή, која заједно с неким станује *(Микл.)*.

Совѣсть < **съвѣсть** f. συνείδησις, διάνοια, савест. Јов. 8, 9; I Кор. 8, 7 и др.

Совѣтникъ < **съвѣтьникъ** m. βουλευτής, σύμβουλος, саветник, члан Савета: Марк. 15, 43; Лук. 23, 50; Дел. 25, 12; Рим. 11, 34; **чѹденъ совѣтникъ**, Господ И. Христос: Ис. 9, 6.

Совѣтъ < **съвѣтъ** m. βουλή, 1) савет: **совѣтъкорити** (Мат. 12, 14; 27, 1; 28, 12; Марк. 15, 1); 2) воља: Лук. 7, 30; Јевр. 6, 17; 3) замисао: Дел. 9, 24; 4) сагласност: Дел. 27, 42; 5) дозвола: I Кор. 7, 6; 6) намера: Пс. 12, 3; 19, 4; Дел. 27, 43; I Кор. 4, 5; 7) одлука: Ис. 9, 6; **слава великагомѹ твоемѹ совѣтѹ** (Троп. Обрез.); **с. прѣвѣчный**: Ст. на Г. в. на Благов.

Совѣщиватиси < **съвѣштаватиса** v. impf. -ваю, -ваши, βουλεύειν, саветовати се, држати већу: Лук. 14, 31; накањивати се: II Кор. 1, 17.

Совѣщати < **съвѣштати** v. pf. -щаю, -щаши, 1) βουλεύειν, решити: Јов. 12, 10; 2) συμφωνεῖν, договорити се, погодити се: Мат. 20, 13; 3) συντίθεσθαι, намислити, уговорити: Лук. 22, 5; -сѧ, συμβουλεύεσθαι, саветовати се: Јер. 36, 19; συμφωνεῖν, договорити се: Ис. 7, 2; συντίθεσθαι, сложити се: I Цар. 22, 13; Дан. 2, 9.

Согласїе < **съгласие** n. συμφωνία, слога, склад, једнодушност: Сл. на стих. у Нед. Дух.; σύμφονος, договор: I Кор. 7, 5; συμφώνησις, сагласност: II Кор. 6, 15.

Согласный < **съгласынъ** 3. σύμφωνος, складан: Кан. Дух. п. 7 ирм.

Согласно < **съгласьно** adv. συμφώνως, складно, сложно, једнодушно, једногласно: Конд. Дух.; Кан. Дух. п. 9 ирм.

Соглашати < **съглашати** v. impf. -шаю, -шаши, συμφωνεῖν, слагати се с неким, погодити се: Ант. 5 на В. четврт.

Соглѧдатаи < **съглядатаи** m. κατασκοπός, уходa: Прем. Ис. Сир. 11, 30.

Соглѧдати < **съглядати** v. impf. -даю, -даши, 1) ἱστορῆσαι, видети се с неким: Гал. 1, 18; 2) κατασκοπῆσαι, истраживати, уходити: IV Мојс. 2, 4; Гал. 2, 4; 3) ἀναθεωρεῖν, мотрити: Дел. 17, 23.

Сограждати < **съграждати** v. impf. -ждаю, -ждаши, τιθέναι, подизати: **столпы** (Ис. 29, 3).

Согражденїе < **съграждение** n. οἰκοδομή, зграда, грађевина, кућа, »град« *(Данич.)*; Јез. 40, 2.

Соградити < **съградити** v. pf. -**ждꙋ**, -**диши**, οἰκοδομεῖν, саградити: **хра̑мины** (Јер. 29, 5); **пꙋсты̑ни**: Јез. 36, 33.

Содрогатисѧ < **съдръгатисѧ** v. impf. -**гаюсѧ**, -**гаешисѧ**, συνέχειν, плашити се, дрхтати: Кан. на В. суб. п. 3 ирм.

Содрꙋжебникъ < **съдроужьбьникъ** m. socius, друг: Прол.

Содрꙋжебница < **съдроужьбьница** f. socia, другарица, жена: Прол.

Содрꙋжество < **съдроужьство** n. societas, другарство, кратко познанство, пријазност: Приче 19, 7.

Содѣвати < **съдѣвати** v. impf. -**ваю**, -**ваеши**, ἐργάζεσθαι, чинити: **грѣхъ** (Јак. 2, 9); πράσσειν, радити: **еже не хощꙋ ѕлое** (Рим. 7, 19).

Содѣйственникъ < **съдѣйствьникъ** m. συνεργάτης, сарадник: Ст. на хвал. у Нед. сироп.

Содѣйство < **съдѣйство** n. συνεργεία, сарадња, помоћ: Сл. на Г. в. на Дух.

Содѣйствовати < **съдѣйствовати** v. impf. -**ствꙋю**, -**еши**, 1) συνεργεῖν, заједно помагати: **Богꙋ содѣйствꙋющꙋ**, спомоћу Божјом (Послед. Мале схиме); Ип. воскр. гл. 5; συλλειτουργεῖν, служити заједно с неким: **тойже дꙋхъ содѣйствꙋетъ намъ** (св. Лит. Злат.); δημιουργεῖν, образовати, створити: **неисчетною твоею силою всѧ̑ содѣйствовалъ еси** (Мол. у св. Лит. Злат.).

Содѣлованїе n. ἐργασία, рад, радња, занимање, бављење чим: Прол.

Содѣлованникъ m. συνεργός, adiutor, сарадник, помоћник: **имѣѧ содѣлованника богоданнꙋю благодать** (Прол.).

Содѣтель < **съдѣтель** m. δημιουργός, узрочник: II Мак. 4, 1; творац: Јевр. 11, 10; Сјед. воскр. гл. 3; Ст. на Г. в. воскр. гл. 7; κτίστης, оснивач: Кан. св. Теод. п. 1 богор.

Содѣтельный < **съдѣтельнъ** 3. δημιουργικός, стваралачки: **сила** (Мол. св. В. В. 3 на Дух веч.).

Содѣѧти < **съдѣѧти** v. impf. -**дѣю**, -**еши**, κατεργάζεσθαι, учинити: Рим. 7, 18; πράσσειν, починити: I Кор. 5, 2; II Кор. 12, 12; δημιουργεῖν, стварати: Сл. на Г. в. на Дух.

Соединенїе < **съѥдиненїе** n. ἐνότης, јединство: Еф. 4, 13; **вѣры**: Јект.

Соединомꙋдрствовати < **съѥдиномѫдрьствовати** v. impf. -**ствꙋю**, -**еши**, consentire, једнако с неким мислити, бити истог мишљења, слагати се: **соединомꙋдрствꙋющїй**, једномишљеник (Прол.).

Соестественный < **съѥстьствьнъ** 3. ὁμοούσιος, који има исту природу с неким: **сїѧнїе** (Сл. на блаж. на Прен. м. св. архђ. Стеф.).

Сожитель < **съжитель** m. 1) συγκόιτος, супруг, муж: Мих. 7, 5; 2) συμπολίτης, суграђанин: Еф. 2, 19.

Сожительница < **съжительница** f. 1) ἡ συγκοιτός, супруга, жена: Мих. 7, 5; 2) συμβίωσις, заједничко живљење: Сл. на Г. в. на Обрез.

Сожити < **съжити** v. impf. -**живꙋ**, -**веши**, συζῆν, заједно с неким живети: **съ вами** (II Кор. 7, 3).

Сожитїе < **съжитїе** n. ἀναστροφή, обраћање, опхођење, саживљење: II Петр. 2, 7; συνοικέσιον, заједничко живљење, становање: Ном. пр. 58.

Созади adv. ὄπισθεν, ὀπίσω, позади, однатраг: Мат. 9, 20; Марк. 5, 27; Лук. 7, 38.

Созданіе < **създаниѥ** n. 1) κτίσις, створење: Марк. 10, 6; 2) κτίσμα, створ: Јак, 1, 18; I Тим. 4, 4; 3) οἰκοδομή, зграда: II Кор. 5, 1; 10, 8; 13, 10; Еф. 2, 21; 4, 16; 4) πλάσμα, створење, твар: Ст. на стих. воскр. гл. 2; Кан. у Ч. погреб. свешт. п. 5 т. 2.

Создати < **съзьдати** v. pf. **-зиждꙋ, -ждеши**, 1) οἰκοδομεῖν, саградити, начинити: **столпъ** (Мат. 21, 33; Марк. 12, 1; Лук. 14, 28); **церковь**: Мат. 16, 18; 2) κτίζειν, створити: **небо** (Апок. 10, 6); **-сѧ**, κτίζεσθαι, саздати се: Кол. 1, 16.

Созерцати < **съзръцати** v. impf. **-цаю, -цаеши**, ἐπισκέπτεσθαι, разгледати; промишљати, истраживати *(Микл.)*; τατοπτρίζεσθαι, гледати се у огледалу: II Мак. 2, 25; 4, 4.

Созиданіе < **съзиданиѥ** n. οἰκοδομή, подизање, грађење, зидање, поправљање: I Кор. 14, 5. 26; сазидање: **тѣла Хр҃това** (Еф. 4 12).

Созидати < **съзидати** v. impf. **-даю, -даеши**, 1) οἰκοδομεῖν, градити: Мат. 27, 49; Гал. 1, 18; поправљати: I Кор. 8, 1; I Сол. 5, 11; 2) κτίζειν, правити, начинити: Еф. 2, 15; **-сѧ**, συνοικοδομεῖσθαι, κατασκευάζεσθαι, устројавати се, сазидавати се: Еф. 2, 22; Јевр. 3, 4.

Созиратель < **съзиратель** m. κατασκοπός, ухода: I Мак. 12, 26.

Соизволѧти v. impf. **-лѧю, -лѧеши**, συνευδοκεῖν, одобравати: **оубїйствꙋ** (Дел. 8, 1; 22, 20); Рим. 1, 32.

Соина f. Σοήνη, Сева, један крај: Ис. 43, 3. (**Сава̀** у Пс. 71, 10).

Соитіе < **съитиѥ** n. coitus, полно сједињење, супрушки сношај: Треб. и Ном.

Сокальница f. culina, кухиња: Прол.

Сокачь m. coquus, кувар *(Микл.)*.

Сокница f. в. **сокальница**.

Сокровеніе < **съкръвениѥ** n. παράθεσις, постављено јело: I Мак. 6, 53.

Сокровище < **съкровиште** n. 1) θησαυρός, богатство, благо: Мат. 6, 19; 2) γάζα, ризница: Дел. 8, 27; **благихъ**: Мол. св. Духу; благајна: Мол. у св. Лит. Вас; 3) θησαύρισμα, благо: Богор. воскр. гл. 7; 4) ταμεῖον, conclavium, потајна соба: Мат. 24, 26; 5) скривено место: **сѧди въ сокровищи**, κάθισον κρυφῇ (I Цар. 19, 2).

Сокровищевати < **съкровиштевати** v. impf. **-щꙋю, -щꙋеши**, ἀποθησαυρίζειν, сабирати благо: I Тим. 6, 19.

Сокровиществовати v. impf. **-ствꙋю, -еши**, θησαυρίζειν, стицати: **злато** (Тов. 12, 8); **-сѧ**: Приче Сол. 13, 23.

Сокровищехранитель < **съкровиштехранитель** m. γαζοφύλαξ, чувар ризнице: II Јездр. 2, 11; 8, 45.

Сокровищехранительница f. γαζοφυλάκιον, ризница: II Јездр., 8 44.

Сокровишный < **съкровиштьнъ** 3. τῆς γάζης, који се налази у стоваришту, магазину: **сосꙋдъ** (Ис. 39, 2); **домъ**: IV Цар. 20, 13; **сокровищное хранилище**, γαζοφυλάκιον, благајница. хазна: II Мак. 3, 6; Марк. 12, 41. 43.

Сокровиществовати < **съкровиштьствовати** v. impf. **-ствꙋю, -еши**, θισαυ-

ρίζειν, стицати, метати у ризницу: Пс. 38, 7; богатство дꙋховное: Сл. на стих. на св. Јов. Злат.

Сокрꙋшати < **съкроушати** v. impf. -шаю, -шаеши, 1) συντρίβειν, сатирати, уништавати, таманити, рушити: брани (II Мојс. 15, 3); 2) συντρίπτειν, умекшавати; мучити, цепати: сердце (Дел. 21, 13).

Сокрꙋшеніе < **съкроушеніе** n. σύντριμμα, рушење, раскопавање: Рим. 3, 16.

Сокрꙋшити < **съкроушити** v. pf. -шꙋ, -шиши, συντρίβειν, уништити, разбити: корабли дарсїйскїѧ (Пс. 47, 8); Пс. 109, 5.

Сокꙋпечествовати < **съкоупьчьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, συμπραγματεύειν, бавити се трговином, учествовати у трговини: III Мак. 3, 7.

Сокховъ Венидъ m. био је, по предању Талмуда, вавилонски идол који се поштовао под видом квочке с пилићима; или — по мишљењу других — незнабожачки храм Венерин *(Дјач.)*: и мꙋжїе вавилонстїи сотвориша С. В. (IV Цар. 17, 30).

Солгати < **сълъгати** v. pf. солжꙋ, -жеши, ψευδεῖν, слагати: Пс. 65, 3; Дꙋхꙋ Стомꙋ: Дел. 5, 3; Богꙋ: Дел. 5, 4; Јевр. 6, 18; -сѧ, обманути се: Сл. на хвал. на Благов.

Солило n. τρύβλιον, здела, чаша, сланик: Мат. 26, 23; Марк. 14, 20; Ст. на Г. в. на В. четврт.

Солнечный < **слъньчьнъ** 3. ἡλίου, сунчани: Дел. 26, 13; Апок. 16, 12.

Солнце < **слъньце** n. ἥλιος, сунце: Мат. 5, 45; 13, 6 и др.

Солнцезрачный < **слъньцезрачьнъ** 3. ἡλιόμορφος, сличан сунцу, као сунце: Кан. Анг. хран. п. 7 т. 4.

Солъ < **соль** m. ἅλας, ἅλς, со: Мат. 5, 13 и др.

Сомжити < **съмьжити** v. pf. сомжꙋ, -жиши, oculos claudere, зажмурити: Прол.

Сомленіе < **съмлѣніе** n. σύντριψις, сатирање, уништавање: Мин. 20 дец.

Сомлети < **съмлѣти** v. pf. -мелю, -мелеши, συντρίβειν, самлети, сатрти, раздробити: челюстми ѕвѣрей (Мин. 29 јан.); λεπτύνειν, размрскати, смрвити, смождити *(Микл.)*.

Соммодъ јевр., језичници, незнабошци: IV Мојс. 25, 15.

Соненъ < **съньнъ** 3. сањив; сонно видѣніе, виђење у сну: Прол.

Соніе < **сънне** n. ὅρασις, виђење у сну: Дел. 2, 17; ὄνειρος, ὄναρ, сан, утвара: Сјед. у Ч. погр. свет.; Мол. у Ч. погр. свешт.

Сонмица < **съньмица** f. συναγωγή, збор: Син. и Ст. на хвал. у Нед. цвет.

Сонмище < **съньмиште** n. συναγωγή, зборница: Мат. 4, 23 и др.; συνέδριον, врховни суд јудејски: Мат. 5, 22; Дел. 6, 15 и др.; Кан. Нед. цвет. п. 8 т. 3.

Сонмъ < **съньмъ** m. 1) συνέδριον, врховно судиште јудејско: Лук. 22, 66; 2) συναγωγή, зборница: Дел. 6, 9; збор, скуп: и сонмъ людей ѡбыдетъ тѧ (Пс. 7, 7. 8); сонмъ державныхъ: Пс. 85, 14; 3) σύστημα, друштво: аггелѡвъ (Ирмол. гл. 5 п. 8 т. 3).

Сонствовати < **съньствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ὑπνώσσειν, бити поспан: Син. на В. четврт.

Сонъ < сънъ m. ὕπνος, сан: Мат. 1, 24; Лук. 9, 32; 2) ἐνύπνιον, виђење у сну, привиђење, утвара: IV Мојс. 13, 3; Дел. 2, 17.

Сопашька f. proboscis, рило, сурла *(Микл.)*.

Соперникъ < съпрьникъ m. ἀντιδίκος, супарник, противник, непријатељ: Мат. 5, 25; Лук 12, 58; 18, 3.

Сопецъ < сопьць m. αὐλητής, свирач: Мат. 9, 23.

Сопостатъ < съпостатъ m. в. сꙋпостатъ: Сл. на Г. в. у Нед. Самар.

Сопрельщатисѧ < съпрѣльштатисѧ v. impf. -щаюсѧ, -щаешисѧ, συναπατᾶσθαι, обманути се, заварати се: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Сопрестоленъ < съпрѣстольнъ 3. συγκάθεδρος, σύνθρονος, који има с неким заједнички престо: Степ. гл. 8 ант, 3 Сл.

Соприсносꙋщный < съприсьносѫштьнъ 3. συναΐδιος, савечан, који је заједно с неким увек био: Кан. Успен. п. 5 ирм.; Ст. на Г. в. у Нед. цвет.; Мол. св. В. В. у Послед. прич. и на Дух. веч.

Сопричастникъ < съпричастьникъ m. συμμέτοχος, саучесник, заједничар: Еф. 5, 7; Ст. гл. 6 на св. Ник.; друг: Сјед. 2 на св. влмч. Прок. и Прен. м. св. архђ. Ст.

Сопричаствовати < съпричаствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, συμμετέχειν, имати удела у нечем: мзды (Син. у Суб. месоп).

Сопричести < съпричисти v. pf. -причтꙋ, -чтеши, ἑνόω, сјединити, придружити, прибројати: сопричти (ἕνωσον) ихъ избранномꙋ твоемꙋ стадꙋ (Мол. за оглаш. у св. Лит. Злат.).

Сопротивенъ, -ый < съпротивьнъ 3. 1) ἐναντίος, противан, непријатељски, мрзак: Дел. 26, 9; Мол. у св. Лит. Вас.; ὑπεναντίος, супротан: Кол. 2, 14; Јевр. 10, 27; 2) ἀντικείμενος, противник: I Кор. 16, 9; 3) βάρβαρος, иноземац, непријатељ: побѣды.. на сопротивныѧ дарꙋѧ (Троп. на Воздв. ч. к.).

Сопротивитисѧ < съпротивитисѧ v. pf. -влюсѧ, -вишисѧ, 1) ἀντοφθαλμεῖν, противити се: Дел. 27, 15; 2) ἀντιμάχεσθαι, у боју насупрот стати: Ст. на хвал. у Нед. сироп.

Сопротивльшїйсѧ 3. part. praet. act. I од сопротивитисѧ, ἀπειθήσας, непослушан, непокоран, неверан: Јевр. 11, 31.

Сопротивлѧтисѧ v. impf. -влѧюсѧ, -ешисѧ, ἀνθίστασθαι, противити се, супротити се: Дел. 13, 8.

Сопротивобожный < съпротивобожьнъ 3. ἀντίθεος, противан Богу: Ирмол. гл. 6 п. 8 ирм. 10.

Сопротивоборецъ < съпротивоборьць m. ἀνταγωνιστής, противник: Сл. на лит. на ц. К. и Јел.

Сопротивъ < съпротивъ adv. ἐξεναντίας, насупрот, на противној страни: Пс. 22, 5; 34, 3; с. глаголати, ἀντιλέγειν, насупрот говорити, противуречити: Дел. 13, 45; 28, 19. 22.

Сопрѧгнꙋти < съпрѧгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, συζευγνύναι, спрегнути, упрегнути, сјединити браком: ѩже Богъ сопрѧже... (Мол. у Ч. венч.); какѡ сопрѧгохомсѧ смерти (Ст. гл. 8 у Ч. погр.).

Сопряженїе < **съпряженїе** n. συζυγία, спрезање, свеза, здруживање: Мол. у Ч. венч.

Сопрѧзати < **съпрязати** v. impf. -заю, -заши, συζευγνύναι, спрезати, свезивати, здруживати *(Вост.)*.

Сопрѧтати < **съпратати** v. impf. -таю, -таши, συστέλλειν, запретати: лѣчы сопрѧтакъ скры (Кан. ч. Крста п. 4 ирм.).

Сопрѫщи < **съпрашти** v. pf. -рѫ, -жеши, συζευγνύναι, спрећи, сјединити, здружити: сопрѧзи жикотѫ егѡ аггела скѣтла (Мол. 4 у Ч. оглаш. и мол. 1 у Ч. венч.); сопрѧжѣ емѹ женѫ: Прол.

Сопѹха f. fuligo, чађ, гар *(Микл.)*.

Сопѹхъ m. σίφον, водена цев, штрцаљка за ватру (*Микл.*).

Сопхати < **съпьхати** v. impf. -хаю, -хаши, comprimere, стиснути, притиснути: ногама; избити: пѧницами (Прол.).

Сопѣлъ m. αὐλός, свирала: I Кор. 14, 7.

Сопати v. impf. соплю, -плеши, tibia canere, свирати: Ни соплющихъ ко скирѣли когда поглѹшаше (Прол.).

Сорабо́тникъ < **съработьникъ** m. σύνδουλος, сарадник, сатрудник, другар у служењу: Кол. 1, 7; 4, 7.

Сороковѹстїе n. и **сороковѹстъ** m. < **саракоусти** f. τεσσαρακοστή, заупокојне литургије умрлима у току 40 дана од дана њихове смрти. В. **сарандаръ**.

Сосвататисѧ v. impf. -таюсѧ, -таешисѧ, ἐπιγαμβρεύειν, оженити се, опријатељити се с неким женитбом: I Мојс. 34, 9.

Сосцъ < **съсьць** m. μαστός, сиса: Лук. 11, 27; 23, 29; Апок. 1, 13; сосцы ѿ камене, водени извори: Јер. 18, 14; сосцы пыхахѹѧ: Ст. на 9 часу на Бадњи д.

Сосканїе < **съсъкание** n. κλῶσμα, клупче, конопац, конац: изгрѣкїй (Суд. 16, 9).

Соскѹтати < **съскоутати** v. pf. -таю, -таши, περιστέλλειν, опремити, обући мртваца; исказати мртвацу последњу почаст: сосквтай тѣло егѡ (Прем. Ис. Сир. 37, 16).

Сословїе < **съсловие** n. κατάλογος, списак; друштво, збор: отцекъ (Ст. на блаж. у Нед. св. от. 11 окт.).

Сослѹжевникъ < **съслоужьбьникъ**, m. σύνδουλος, саслужитељ, друг у служби: I Јездр. 6, 13.

Составити < **съставити** v. pf. -влю, -виши, ἱστάναι, саставити, извршити: Пс 20, 12; συνιστάναι, поставити, метнути: сѣть (Пс. 140, 9); составите праздникъ ко оучащающихъ до рогъ олтарѣкыхъ (Пс. 117, 27), συστήσατε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, празнујте учестаним (многим) жртвама чија крв долази до рогова олтарских *(Зигаб.*, 933).

Составленїе < **съставление** n. σύστασις, састав: перстно (Ирмол. гл. 2. п. 5 ирм. 16).

Составлѧти < **съставлѧти** v. impf. -влѧю, -еши, συνιστάναι, састављати, откривати: Рим. 3, 5; доказивати: Рим. 5, 8.

Составъ < **съставъ** m. 1) ἀφή, заглавак: Кол. 2. 19; 2) ὑπόστασις, личност, духовно биће; нада, узданица: Пс. 38, 8; Јевр. 3, 14; живот: и составъ мой ѩкѡ ничтоже предъ тобою (Пс. 38, 6); биће: Пс. 88, 48.

Состарѣватисѧ < **състарѣватисѧ** v. impf. -ваюсѧ, -ешисѧ, γηράσκειν, старити: Јевр. 8, 13.

Состарѣтисѧ < **състарѣтисѧ** v. pf. -рѣюсѧ, -рѣешисѧ, γηράσκειν, остарити: Јов. 21, 18.

Состольчкъ < **състольникъ** m. σύνεδρος, σύνθρονος, који заједно с неким седи за столом: Мин. 28 окт.

Состоѧніе < **състоѧніе** n. κατάστημα, стање: III Мак. 5, 30; Сјед. 2 на св. ап. Андр. Првозв.

Состоѧтисѧ < **състоѧтисѧ** v. impf. -стоюсѧ, -ишисѧ, συνεστηκέναι, држати се, стојати у некоме: Кол. 1, 17.

Сострадалецъ < **състрадалецъ** m. συνάθλος, сапатник; συμμάρτυς, самученик: Мин. 28 фебр.

Сострадателенъ < **състрадателенъ** 3. συμπαθής, који има сажаљење према туђим страдањима, болећив, милостив: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Сострастіе < **състрастіе** n. συμπαθεία, саучешће, сажаљевање, симпатија: Мол. 7 у Посл. св. прич.

Состроеніе < **състроеніе** n. σύνθεσις, састављање: красы славныѧ, τοῦ κόσμου τῆς δόξης (Ис. 3, 19) буквално с јевр. значи: повеза на глави, турбан (*Дјач.*).

Состѧзаніе < **състѧзаніе** n. συζήτησις, спор, препирка: Дел. 28, 29.

Состѧзатисѧ < **състѧзатисѧ** v. impf. -заюсѧ, -заешисѧ, συλλαλεῖν, разговарати се: Дел. 25, 12.

Сосꙋдохранитель < **съсѫдохранитель** m. σκευοφύλαξ, чувар црквене ризнице: Прол.

Сосꙋдъ < **съсѫдъ** m. 1) σκεῦος, суд, посуда: Мат. 12, 29; ἀγγεῖον, посуда: Ном. пр. 200; 2) ἀνάθημα, накит, дар, поклон, заклад: Лук. 21, 5; с. дѣвства, κειμήλιον, залог девичанства (*Жив.*).

Сосꙋтствовати < **съсѫтьствовати** v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, simul esse, заједно с неким бити, присуствовати (*Микл.*).

Сосхнꙋти < **съсъхнѫти** v. pf. -хнꙋ, -хнеши, συνφρύγειν, сасушити: ꙗкѡ сꙋшило (Пс. 101, 4).

Сосѣдитель < **съсѣдитель** m. συνκάθεδρος, који заједно с неким седи: престолꙋ отеческомꙋ (Ст. по пол. на Возн.).

Сосѣдѣніе < **съсѣдѣніе** n. συνεδρία, сеђење заједно с неким, заседавање: Кан. Возн. 2 п. 9 т. 3.

Сотворити < **сътворити** v. pf. -рю, -риши, 1) ποιεῖν, јевр. bara, начинити нешто из ничега, створити: I Мојс. 1, 1; Апок. 14, 7; учинити, урадити: Мат. 1, 24; Јов. 5, 29; ловцѧ человѣкѡмъ: Мат. 4, 19; Марк. 1, 17; 2) προχειρίσασθαι, поставити: слꙋгꙋ (Дел. 26, 16); 3) χρηθῆναι, користити се нечим: по области сей (I Кор. 9, 12); 4) κτίσαι, створити: I Тим. 4, 3; 5) ἐπιτελεῖν, довршити: Јевр. 8, 5; -сѧ, γίνεσθαι, постати: Рим. 11, 17.

Сотворѧти < **сътворѧти** v. impf. -рѧю, -рѧеши, ἐργάζεσθαι, радити, спремати, приређивати; -сѧ, постојати: нетлѣненъ, постојати бесмртан: Кан. прич. п. 8 Сл.

Сотворъ, -ши, -ше; -шій 3. part. praet. act. I од сотворити, ποιήσας, учинивши: Мат. 21, 6; λαβών: совѣтъ, договоривши се (Мат. 27, 7); πράξας, који је чинио: благѧ, ѕлѧ (Јов. 5,

29); чародѣѧнїѧ, који је чарао: Дел. 19, 19.

Сотникъ < сътьникъ m. ἑκατόνταρχος, сатник, капетан, офисир који има под собом сто војника: Мат. 8, 5. 8. 13 и др; Стат. II ст. 108.

Сотренїе < сътренїе n. ἐπιτρίψις, вал: возмꙋтъ (ἀροῦσιν од αἴρω) рѣки сотренїѧ своѧ, подижу реке валове своје (Пс. 92, 4).

Сотрети < сътрѣти v. pf. сотрꙋ, -треши, 1) συντρίβειν, сатрти, скрушити: I Мојс. 3, 15; и сотрени сꙋть пред лицемъ егѡ (I Мак. 5, 7); вереи сотрошасѧ: Ст. у Ч. погр. свешт.; вереи адѡвы сотрый: Ст. на стих. воскр. гл. 6; 2) θραύειν, разбити, смождити: Кан. воскр. гл. 1 п. 1 ирм.

Сотрыти < сътрыти v. pf. -трыю, -еши, συντρίβειν, потрти: оутвержденїе хлѣбное (Пс. 104, 16); λικμήσειν, сатрти: Мат. 21, 44.

Сотрѧсенїе < сътрѧсенїе n. τίναγμα, дрхтање, тресак, трепетање: с. гласѡвъ, гром: Јов. 28, 26.

Сотрѧстисѧ < сътрѧстисѧ v. pf. -сꙋсѧ, -сешисѧ, σειθῆναι, стрести се, уздрхтати се: Мат. 28, 4.

Сотъ < сътъ m. κηρίον, сат: ѿ пчелъ (Лук. 24, 42).

Соꙋгнетатисѧ < съоугнѣтатисѧ v. impf. -таюсѧ, -ешисѧ, συμπνίγειν, гушити се нечим: попеченьми житейскими (Ант. 1 на В. четврт.).

Соꙋзникъ < съѫзьникъ m. socius captivitatis, који је заједно с неким у сужањству *(Микл.; Дјач.)*.

Соꙋзъ < съѫзъ m. σύνδεσμος, свеза: Ис, 58, 6. 9; Кол. 2, 19; 3, 14; δέσις, веза: Конд. у Нед. III В. п.

Соꙋслаждатисѧ < съоуслаждатисѧ v. impf. -ждаюсѧ, -ешисѧ, συνήδεσθαι, налазити задовољство, имати радост: Рим. 7, 22.

Соꙋтѣшитисѧ < съоутѣшитисѧ v. pf. -шꙋсѧ, -шишисѧ, συμπαρακληθῆναι, утешити се чиме заједно с неким: вѣрою общею (Рим. 1 12).

Сохранити < съхранити v. pf. -храню, -ниши, 1) φυλάσσειν, сачувати: Мат. 4, 6; Марк. 10, 20; Лук. 18, 21; 2) τηρεῖν, одржати: слово (Јов. 17, 6); -сѧ, τηρηθῆναι, сачувати се: I Сол. 5, 23.

Сохранникъ < съхраньникъ m. custos, чувар: Прол.

Сохраннѡ < съхраньно adv. ἀσφαλῶς, опрезно, пажљиво: Марк. 14, 44; Уч. изв.

Сохранѧти < съхранѧти v. impf. -нѧю, -нѧеши, θησαυρίζειν, скупљати: I Кор. 16, 2.

Сочевенъ < соуевьнъ 3. φακοῦ, од сочива, леħа: варенїе сочевно, скухано леħе (I Мојс. 25, 34).

Сочевица < соучивица f. φακός, сочиво, леħе: II Цар. 17, 28.

Сочетаватисѧ < съуставатисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ваешисѧ, συνδιάζειν, сједињавати се, ступати у заједницу: Хрїстꙋ (Ч. оглаш.); мꙋжꙋ жена: Мол. у Ч. венч.

Сочетанїе < съустанїе n. συναφεία, телесно сједињење: Кан. Богој. п. 6 т. 1; с. брака, венчање, женитба, удадба *(Микл.)*.

Сочетати < съустати v. pf. -таю, -таеши, συζευγνύναι, сјединити, саставити: Мат. 19, 6; Марк. 10, 9; здружити: Мол. у Ч. венч.; -сѧ, здружити се, ступити у везу: Сл. на Г. в. на преп. Пар.

Сочиненїе < **съчиненїе** n. σύνταγμα, σύνταξις, наредба, уредба, уређење: II Мак. 2, 24; 15, 39.

Сочислитель m. ἐκλογιστής, проценитељ, чиновник који је водио статистику о броју, кретању становништва: Тов. 1. 22.

Сочтитисѧ < **съчьтитисѧ** v. pf. **-чтѫ́сѧ, -чтишисѧ**, συνδυάζεσθαι, здружити се, спарити се: Пс. 140, 4.

Сошедъ, -ши, -ше; -шїй < **съшьдъ** 3. part. praet. act. I од **снити**, κατελθών, сишавши: Дел. 8, 5; 18, 22.

Сошествїе < **съшьствїе** n. κατάβασις, силазак: **Ст҃аго Дх҃а**.

Сошествовати v. impf. **-ствѹ́ю, -ѥши**, ићи заједно с неким: Прол.

Союзъ < **съѩзъ** m. в. **совѩзъ**: Дел. 8, 23; Еф. 4, 3.

Союзникъ < **съѩзьникъ** m. савезник: Прол.

Сообразенъ, -ый < **съобразьнъ** 3. σύμφυτος, сличан, једнак: Рим. 6, 5; σύμμορφος, једнолик: Филиб. 3, 21; Степ. гл. 8 ант. 3 Сл.; Мол. у св. Лит. Вас.

Сообразовати < **съобразовати** v. impf. **-зѹ́ю, -зѹ́ѥши**, συμμορφοῦν, сличним чинити, подражавати: Ст. на лит. на св. Андр. Првозв.; **-сѧ**, συσχηματίζεσθαι, образовати се, равнати се по чему: Рим. 12, 2; бити налик на нешто: Филиб. 3, 10.

Сообщатисѧ < **съобьщатисѧ** v. impf. **-щаюсѧ, -щаѥшисѧ**, κοινωνεῖν, учествовати, примати део: II Јов. 1, 11.

Сообщенїе < **съобьщєнїе** n. κοινωνία, општење, учешће: II Кор. 9, 13.

Сообщникъ < **съобьщьникъ** m. συγκοινωνός, саучесник: I Цар. 20, 30; I Кор. 9, 23; Филиб. 1, 7; друг: Конд. св. Сави.

Сообѣсити сѧ < **съобѣсити сѧ** v. pf. **-шѹ́сѧ, -сишисѧ**, συγκρεμάσθαι, бити обешен заједно с неким: Ст. на хвал. воскр. гл. 3.

Сообладѣвати < **съобладѣвати** v. impf. **-ваю, -ваѥши**, κατακυριεύειν, господарити: Марк. 10, 42.

Сообладѣти < **съобладѣти** v. pf. **-лѣ́ю, -лѣ́ѥши**, καταδυναστεύειν, подврћи некога под своју власт, покорити, заробити: II Мојс. 21, 17; Марк. 10, 42.

Сообрѧжити < **съорѧжити** v. pf. **-жѹ́, -жиши**, κατασκευάζειν, устројити, начинити: Јевр. 9, 2.

Сообщьствьникъ < **съотъстжьникъ** m. συναποστάτης, отпадник: Сл. на Г. в. у пет. I Нед. В. п.

Спанъ 3. σπανός, barbam raram habens, који има ретку браду *(Микл.)*.

Спата f. gladius, мач *(Микл.)*.

Спасшїй 3. part. praet. act. I сл. обл. од **спасти**, σώσας, који је спасао: II Тим. 1, 9.

Спати < **съпати** v. impf. **сплю, спиши**, καθεύδειν, κοιμᾶσθαι, спавати: Мат. 8, 24; Марк. 4, 27; **ижє ко тмѣ спѧщїи**: Ст. на блаж. воскр. гл. 2.

Спадарїй m. σπαθάριος, носилац царевог мача: Прол.

Спекѵлаторъ m. грч., стражар, џелат: Марк. 6, 27.

Спирникъ < **съпирьникъ** m. συμπότης, conviva, друг за столом, који заједно с ким руча, учесник у гозби: Прол.

Списанїе < **съписанїе** n. 1) ἀντίγραφον, препис: **сп. посланїѧ** (I Мак. 8, 22); **поклѣнїѧ**: Јестир 4, 8; 2) σύγγραμμα, попис, спис

(Вост.); 3) cautio, опрезност, смотреност. јамчење: Ст. на блаж. у II Нед. В. п.

Спїра < спира f. грч., чета: Марк. 15, 16; Јов. 18, 3. 12; Дел. 21, 31.

Сплеменникъ < съплеменьникъ m. συμφυλέτης, суплеменик: I Сол. 2, 14.

Сплести < съплести v. pf. -тꙋ, -теши, πλέκειν, оплести: вѣнецъ ѿ тернїѧ (Мат. 27, 29; Марк. 15, 17; Јов. 19, 2).

Сплина f. σπλήν, слезина; нека врста болести: Ном. пр. 20.

Сплѣнникъ < съплѣньникъ m. συναιχμάλωτος, који је заједно с неким у сужањству, другар у сужањству: Рим. 16, 7; Кол. 4, 10; Филиб. 1, 23.

Сплѧсати < съплѧсати v. impf. сплѧшꙋ, -шеши, una saltare, заједно с неким плесати, играти: Прол.

Споболѣти v. pf. -болю, -лиши, συναλγεῖν, condolere, заједно с неким осећати, трпети бол, жалост: Прем. Сир. 37, 16.

Споборати < съпоборѧти v. impf. -раю, -раеши, συμμάχειν, заједно се с неким борити, помагати у борби: тайнѡ спобораѧ силою егѡ (Сл. на Г. в. на св. влмч. Теод. 17 фебр.).

Споборенїе < съпоборѥниѥ n. συμμαχία, помоћ у рату, ратни савез: Јудит 3, 6; прїидоша на споборенїе емꙋ (Јудит 7, 1); богѡвъ споборенїе: III Мак. 3, 10; составити сп., склопити савез у рату: I Мак. 8, 17.

Споборитель m. σύμμαχος, који се заједно бори, бојни друг, савезник: I Мак. 9, 60.

Споборникь < съпоборьникъ m. σύμμαχος, помоћник, савезник у рату: II Мак. 14, 34; Ст. на лит. св. Дим.

Споборство n. συμμαχία, помоћ у рату, ратни савез, савезништво: I Мак. 8, 22.

Споборствовати < съпоборьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, συνεκπολεμεῖν, заједно с неким ратовати, помагати некоме у рату: V Мојс. 20, 4; кралю нашемꙋ споборствꙋй: Ст. на стих. у III Нед. В. п.

Спогребстисѧ < съпогребстисѧ v. pf. -бꙋсѧ, -бешисѧ, συνθάψεσθαι, погребсти се, бити погребен заједно с неким: Рим. 6, 4; Кол. 2, 12; вчера спогребохсѧ тебѣ: Кан. Пасхе п. 3 т. 2.

Сподвижникъ < съподвижьникъ m. συναγωνιστής, саучесник у борби, суборац: Мин. 20 јан.

Сподвизати < съподвизати v. impf. -заю, -заеши, συγκινῆσαι, бунити: Дел. 6, 12; -сѧ, συναθλῆσαι, борити се заједно с неким: Филиб. 1, 27; 4, 3.

Сподобити < съподобити v. pf. -блю, -биши, ἀξιῶσαι, удостојити: II Сол. 1, 11; καταξιῶσαι: Сподоби Гд҃и въ день сей... И сподоби насъ Вл҃ко..; -сѧ, καταξιοῦσθαι, удостојити се: Лук. 21, 36; И ѡ сподобитисѧ намъ слышанїю ст҃агѡ еѵ҃лїѧ... и да бисмо се удостојили слушања... (Служ.).

Сподоблѧти < съподоблѧти v. impf. -блѧю, -блѧеши, ἄξιον ἡγεῖσθαι, удостојавати, показивати сваку част: I Тим. 6, 1; -сѧ, ἀξιοῦσθαι, удостојавати се, бити достојан: I Тим. 5, 17.

Сподъ m. συμπόσιον, група, гомила: Марк. 6, 39.

Споенїе < съпоѥниѥ n. σύγκλιμα, спој, оплата: III Цар. 7, 29.

Спожити < **съпожити** v. pf. -живѣ, -вѣши, 1) συζῆν, проживети заједно с неким: Јект. у Послед. о двобрач.; 2) συναναστρέφεσθαι, дружити се, општити с неким: и человѣкомъ спожився (Мол. у св. Лит. Вас.).

Споманѫтисѧ < **съпоманѫтисѧ** v. pf. -нѫсѧ, -нѫшисѧ, опоменути се, сетити се: Прол.

Спона < **съпона** f. ἐμπόδισμα, сметња, препона, препрека: Уч. изв.

Спорина f. abundantia, изобиље *(Микл.)*.

Спорливъ < **съпорьливъ** 3. φιλόνεικος, свадљив: I Кор. 11, 16.

Спорѫчатисѧ < **съпоржѫтатисѧ** v. impf. -чаюсѧ, -ѣшисѧ, ἐγγύας διδόναι, склопити уговор за заруке, верити се, заручити се: причетникъ спорѫчаѥтсѧ .. (Ном. пр. 1).

Спорѫчникъ < **съпоржѫьникъ** m. ἔγγυος, ἐγγυητής, јемац: Прем. Ис. Сир. 29, 18; II Мак. 10, 28; Син. у суб. месоп.

Спорѫчница < **съпоржѫьница** f. ἐγγυητρία, посредница, која јемчи *(Вост.; Дјач.)*.

Спосадити < **съпосадити** v. pf. -жѫ, -диши, συγκαθίσαι, сместити, посадити заједно с неким: Еф. 2, 6; Сл. на Г. в. на Возн.

Спослѣшествовати < **съпослоушьствовати** v. impf. -ствѹю, -ѣши, προσμαρτυρεῖν, συμμαρτυρεῖν, сведочити заједно с неким: III Мак. 5, 12; Рим. 2, 15; 8, 16.

Спослѣдствовати < **съпослѣдьствовати** v. impf. -ствѹю, -ѣши, συνακολουθεῖν, спроводити, путовати, ићи заједно с неким: Лук. 23, 49.

Способствовати < **съпособьствовати** v. impf. -ствѹю, -ѣши, συναντιλαμβάνειν, доприносити, помагати: Рим. 8, 26.

Споспѣшествовати < **съпоспѣшьствовати** v. impf. -ствѹю, -ѣши, παριστῆναι, помагати: Рим. 16, 2; συλλαμβάνειν, потпомагати: Филиб. 4, 3; ἐνεργῆσαι, сарађивати: Гал. 2, 8; συνεργεῖν, бити сарадник, заједно помагати: I Кор. 16, 16; II Кор. 1, 16; 6, 1.

Споспѣшникъ < **съпоспѣшьникъ** m. συνεργός, помоћник, сатрудник, сарадник: Рим. 16, 3. 9. 21 и др.; унапређивач: покаанїѧ (Ст. на стих. 3 на св. Јов. Злат.).

Спостникъ < **съпостьникъ** m. συννηστεύων, који пости заједно с неким *(Вост.)*.

Спострадати < **съпострадати** v. impf. -жѫ, -жѫши, 1) συγκακοπατεῖν, заједно с неким трпети, страдавати: II Тим. 1, 8; 2) συμαθῆσαι, сажаљевати, имати саучешће: Јевр. 10, 34; 3) μετριοπαθεῖν, снисходити, показати се благим: Јевр. 5, 2.

Спрѣбывати < **съпрѣбывати** v. impf. -ваю, -ваѥши, συνοικεῖν, становати, живети заједно с неким: II Мак. 1, 14; συνδιάγειν, пребивати заједно с неким: Ак. Бог. конд. 9.

Спрѣбытель < **съпрѣбытель** m. σύνοικος, који заједно с неким станује, укућанин: Кан. Анг. хран. п. 5 т. 1.

Спрѣбыти < **съпрѣбыти** v. pf. спрѣвѫ, -деши, συμπαραμένειν, остати: Филиб. 1, 25.

Спреди adv. ἔμπροσθεν, спреда, однапред: Апок. 4, 6.

Спредстоатель < **съпрѣдъстоатель** m. који претстоји с другим: аггѣлъ (Ст. на Г. в. на св. Саву).

Спригоздити v. pf. -ждѫ, -здиши, συγκαθηλοῦν, приковати заједно с нечим: страхъ ткоемъ (Мол. 3 по прич.).

Сприпрѧти < **съприпрашти** v. pf. -прѧгѫ, -жеши, coniungere, сједи́нити, здружити, припојити, припрећи: Прол.

Спристѣдникъ < **съприсѣдьникъ** m. qui simul adsidet, који седи заједно с неким: Прол.

Спричастникъ < **съпричастьникъ** m. συμμέτοχος, друг, саучесник, заједничар: Еф. 3, 6.

Спрїемникъ < **съприимьникъ** m. в. спричастникъ: Мин. 2 септ.

Спрїобщитиса < **съпрнобьштитиса** v. pf. -щѫса, -щишиса, συγκοινωνεῖσθαι, примити, узети учешће у нечему: Филиб. 4, 14.

Спросїѧти < **съпросиѧти** v. impf. -ѧю, -ѧеши, συνεκλάμπειν, заједно с неким сијати, зрачити, пуштати зраке: ѿ Отца спросїѧкшїй (Степ. гл. 8 ант. 3 Сл.).

Спрострѣтиса < **съпрострѣтиса** v. pf. -стрѫса, -стрѣшиса, συνεκτείνεσθαι, продужити се: Ак. Бог. конд. 11.

Спротагнѫти < **съпротагнѫти** v. pf. -гнѫ, -гнеши, συντείνειν, натегнути, напрегнути *(Вост.)*.

Спротажєнно < **съпротажьно** adv. συντόνως, натегнуто, јако; марљиво, брижљиво, усрдно: Ирмол. гл. 1 п. 3.

Спражєнїе < **съпраженїе** n. ζεῦξις, спрезање, сједињење, здруживање, верење: Ч. погр. свешт. ик. 22.

Спратати < **съпратати** v. impf. -таю, -таши, συστέλλειν, слагати, сређивати: ижѣ знаменїа (Ч. венч.); -са, ὑποστέλλειν, стиснути се, осећати се пониженим, постати плашљив: трепетомъ спраташе са, беше обузет страхом, плашаше се (Конд. Соб. св. Јов. Прет.).

Спраши < **съпрашти** v. pf. спрагѫ, -жеши, συζευγνύναι, спрећи, сјединити, здружити: спрагїй емѹ помощника по немѹ (Мол. у Ч. венч.); -са, здружити се: спрагошаса спражєнїемъ кѣчнымъ (Ч. погр. свешт. ик. 22).

Спѫдъ < **спѫдъ** m. 1) μόδιος, суд, посуда: Мат. 5, 15; Марк. 4, 21; Лук. 11, 33; Стат. I ст. 19; 2) χόρος, мерица (у *Данич.*: гомор): III Мојс. 27, 16; IV Мојс. 11, 32.

Спѫтникъ < **съпѫтьникъ** m. συνοδοίπορος, сапутник: Ант. 14 на В. четврт.

Спѹщати < **съпоущтати** v. impf. -щаю, -щаеши, καθίημι, спуштати: гоздъ... спѹщаемь на землю (Дел. 10, 11).

Спѣтиса < **съпѣтиса** v. pf. спѣюса, -ешиса, εὐοδοῦμαι, успевати, напредовати: Јер. 12, 1.

Спѣхъ m. 1) τάχος, celeritas, брзина; 2) προκοπή, напредовање, успевање; 3) προθυμία, ревност, настојање *(Микл.)*.

Спѣшити v. impf. спѣшѫ, -шиши, σπουδάζειν, журити, хитати *(Микл.; Дјач.)*.

Спѣѧтиса < **спѣатиса** v. impf. спѣюга, -ешиса, προκόπτειν, напредовати, добро се развијати: III Јов. 1, 2.

Спа, спай part. praes. act. од спати, καθεύδων, κοιμώμενος, који спава: Мат. 13, 25; 28, 13; Лук. 22, 45.

Спѧти < съпати v. pf. спнꙋ, спнеши, πεδᾶν, покорити: спѧлъ еси всѧ̂ востающыѧ на мѧ под мѧ (Пс. 17, 40); тїи спѧти быша и падоша: Пс. 19, 9.

Сработникъ < съработьникъ m. σύνδουλος, сарадник, другар, сатрудник: ѡ Господѣ (Кол. 4, 7).

Срадоватисѧ < сърадоватисѧ v. impf. -дꙋюсѧ, -ешисѧ, συγχαίρειν, радовати се заједно с неким: мнѣ (Богор. воскр. гл. 6; Конд. воскр. гл. 2); συναγάλλεσθαι, клицати заједно с неким, славити некога: Троп. преп. жен.

Срамословїе n. αἰσχρολογία, срамне речи: Кол. 3, 8.

Срамлѧти < срамлѧти v. impf. -лѧю, -лѧеши, καταισχύνειν, срамотити: главꙋ свою (I Кор. 11, 4. 5); I Кор. 11, 22; -сѧ, ἐντρέπεσθαι, срамити се: Лук. 18, 2. 4; Јевр. 12, 9.

Срамота f. αἰσχύνη, срамота, срам, стид: Пс. 68, 8; срамоты, αἰσχημοσύνη, срамни удови: III Мојс. 18, 7; Јевр. 12, 2; Ап. 3, 18.

Срамъ m. αἰσχύνη, ἐντροπὴ, срам, стид: Пс. 34, 26; 43, 16; I Кор. 6, 5.

Срамѧжливъ, -ый < срамѧжьливъ 3. verecundus, срамежљив, стидљив: Прол.

Срасленный < сърасльнъ 3. συμφυής, срашћен, који заједно с неким расте; исте природе, једнак: Рим. 6, 5; сродан: Кан. Дух. II п. 3 т. 2.

Сраспинати < съраспинати v. impf. -наю, -наеши, συσταυροῦν, распињати некога заједно с неким; -сѧ, распињати се заједно с неким: и сраспинаюсѧ и спогребаюсѧ крещенїю Твоемꙋ (Троп. мученицама); Сраспинахсѧ Тебѣ вчера Хрїсте: Кан. Пасхе п. 3 т. 2.

Срастворенїе < сърастворѥниѥ n. σύγκρασις, сливање, спајање, мешање: Ст. на блаж. св. Дим.

Срастлѣвати < сърастлѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, συμφθείρειν, кварити, упропашћивати, разврађати: Кан. анг. хран. п. 5 Сл.

Срастѣнїе < сърастениѥ n. συνούλωσις, исцељење: ꙗзвы (Јер. 33, 6).

Срачица f. 1) ἱμάτιον, доња хаљина: Мат. 5, 40; 2) χιτών, кошуља: III Мојс. 8, 7; Лук. 6, 29; 3) чаршав (обично беле боје) којим се покрива св. престо у олтару.

Сребродаменъ < среброданьнъ 3. ἀργυρολόγητος, који плаћа сребром данак, порезу: храмъ (II Мак. 11, 3).

Сребродѣль m. ἀργυροκόπος, уметник који прави од сребра разне ствари, златар: Суд. 17, 4.

Среброковачь m. в. сребродѣль: Дел. 19, 24.

Среброкꙋзнецъ < среброкоузньць m. в. сребродѣль: Прол.

Сребролїѧтель m. ἀργυροχόος, кујунџија, златар: Прем. Сол. 15, 9.

Среда < срѣда f. τὸ μέσον, средина: ѿ среды людей, из средине људи, између народа (III Цар. 14, 7); на средꙋ пред Іисꙋса, насреду.. (Лук. 5, 19); изъ среды полка: IV Мојс. 14, 44.

Средовѣкъ m. qui mediae est aetatis, средовечан човек: Прол.

Средопентикостный 3. ὁ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, који се односи на преполовљење Педесетнице: Син. у Нед. Самар.

Средопостный < срѣдопостьнъ 3. μεσονηστίμος, средњи у посту: не-

дѣлѧ, средња (четврта) недеља Великога поста: ѿ среды средопостныѧ (св. Лит. пређеосв.).

Средопѧтьдесѧтница f. μεσοπεντικοστία, средина (преполовљење) Педесетнице *(Дјач.)*.

Средорѣчїе < срѣдорѣчиѥ n. Μεσοποταμία, Месопотамија, земља која лежи у средини између две реке Јефрата и Тигра: отрокꙋ патрїарха Авраама сшестковавый въ срѣдорѣчїи, који си заједно са слугом патријарха Аврама путовао у Месопотамији (Мол. у Ч. обруч.).

Средостѣнїе < срѣдостѣниѥ n. μεσότοιχον, средња стена, преграда, пребој: ѡграды (Еф. 2, 14); ср. градежа разрꙋшисѧ: Ст. на Г. в. на Божић.

Сристатисѧ < сърнстатисѧ v. impf. срищꙋсѧ, -щешисѧ, ἐπισυντρέχειν, стећи се: Марк. 9, 25; συντρέχειν, скупити се: но виждь срищꙋщѧсѧ оученики (Јев. ст. гл. 7).

Сродникъ < сърод҃никъ m. 1) συγγενής, сродник, рођак *(Вост.)*; 2) ὁμοεθνής, суплеменик: II Мак. 12, 5.

Срѣсти < сърѣсти v. pf. срѧщꙋ, -щеши, ὑπαντῆσαι, συναντῆσαι, срести: Мат. 8, 28; Дел. 10, 25; ἀπαντῆσαι, изићи у сусрет: I Мојс. 49, 1; II Мојс. 4, 24; Кан. Бож. п. 1 ирм.; -сѧ: милость и истина (Пс. 84, 11).

Срѣтенїе < сърѣтениѥ n. συνάντησις, сусрет: IV Мојс. 23, 3; Мат. 8, 34; Јов. 12, 13; I Сол. 4, 17.

Срѣтити v. pf. -щꙋ, -тиши, в. срѣсти: срѣтилъ еси дѣвꙋ (Троп. воскр. гл. 6); Ст. на блаж. гл. 2.

Срѧща < сърѧшта f. ὑπάντησις, сусрет: въ срѧщꙋ изыти, изићи у сусрет (Прол.).

Срѧщъ m. σύμπτωμα, нападај; несрећа, зараза: ѿ срѧща и бѣса полꙋденнагѡ, од заразе која бесни у подне (Пс. 90, 6); ни срѧща смотрите ѿ птицъ, οὐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε, нити гледајте на лет птица; по *Данич.*: не врачајте по лету птица (III Мојс. 19, 6.).

Ссати < съсати v. impf. ссꙋ, ссеши, θηλάζειν, сисати: V Мојс. 32, 13; Лук. 11, 27; изъ оустъ младенецъ и ссꙋщихъ.. (Пс. 8, 3; Мат. 21, 16; Причаст. на Лаз. суб.); пити: краесѣкомый камень: Кан. Нед. цвет. п 3 ирм.

Ссельникъ < съсельникъ m. ἐγχώριος, урођеник, који се заједно с неким населио, настанио: мꙋченикѡвъ сселниче (Ст. на Г. в. на св. влмч. Георг.).

Ссꙋщественъ, -нный, < съсѫштьствьнъ 3. који има с неким једно суштаство: Тр. цв.

Ссꙋщїй 3. part. praes. act. сл. обл. од ссати, θηλάζων, који сиса, одојче: младенецъ (Пс. 8, 3 и др.).

Ссыхати < съсыхати v. impf. -хаю, -хаеши, ἀποψύχειν, усисати; осушити, усахнути: сосцы ссыхахꙋсѧ (Ст на 9 часу уочи Божића).

Ссѣщи < съсѣшти v. pf. ссѣкꙋ, -чеши, συγκόπτειν, сасећи: вы҃ѧ (Степ. гл. 8 ант. 1); ссѣченъ part. praet. pass., сасечен: Прол.

Ставило n. σταθμός, утег, мерило, теразије: поставльшагѡ горы ставиломъ и оудѡлїѧ мѣриломъ (Запрешч. мол. 2 у Ч. оглаш.); Кан. анг. хран. п. 5 т. богор.

Ставрата f. nummi genus, врста новца *(Микл.)*.

Ставропигіа f. σταυροπηγία, 1) утврђивање крста које се врши приликом оснивања једне цркве, када се поставља крст на оном месту, где ће бити св. престо; 2) манастир који не потпада под јурисдикцију епархијскога епископа, него непосредно под патријарха *(Дјач)*.

Стадіѧ f. < **стадий** m. στάδιον, 1) мера за удаљеност (125 корачаји): Лук. 24, 13; Јов. 11, 18; Апок. 14, 20; 21, 16; 2) игралиште, тркалиште: I Кор. 9, 24 *(Гилт.)*.

Стакти f. στακτή, stacte, сок, мирисава дрвена смола, ладон: I Мојс. 37, 25; 43, 11; II Мојс. 30, 34; III Цар. 10, 25; Пс. 44, 9.

Стамна < **стамьна** f. στάμνος, urceus, посуда, крчаг, тестија, суд: ст. злата имѹщаѧ маннѹ (II Мојс. 16, 33; Јевр. 9, 4); Свјет. на Вавед.; маннопрїемнаѧ: Ст. на хвал. богор. на св. Ник.; Ст. на Г. в. на Благов.

Старечь, -а, -е, < **старьчь** 3. τοῦ πρεσβυτέρου, старачки: лице старчо (III Мојс. 19, 32).

Старчество < **старьчьство** n. 1) senectus, старост *(Микл.)*; 2) књига у којој су сабрана дела и изреке старих пустиника (ава), особито египатских *(Дјач.)*.

Стасіа < **стасиꙗ** f. sententia, мнење *(Микл.)*.

Статиръ < **статырь** m. грч., статир, грчки сребрни новац који је вредео четири драхме (20 обола): Мат. 17, 27.

Статіѧ < **статиꙗ** f. asser, колац, летва, танка греда *(Микл.)*.

Стафида f. ἡ σταφίς, сухо грожђе стафиды ꙗдимъ (Тип.).

Стафила f. σταφυλή, uva, грозд: Тип.

Стволіе n. κόνυζα, urtica, коприва *(Микл.)*.

Стеблїе < **стьблие** n. τὸ στέλεχος, стабло, пањ: I Мојс. 41, 5. 22; Степ. гл. 7 ант. 3; στελέχη, дебло: Прем. Ис. Сир. 50, 14.

Стегно < **стьгно** n. μηρός, бедро: I Мојс. 31, 32; 32, 25; Апок. 19, 16; колено: II Мојс. 28, 42.

Стежеръ m. cardo, стожер, баглама *(Микл.)*.

Стезѧ < **стьза** f. τρίβος, стаза, цеста, пут, вагаш, колосек: Пс. 16, 5; Мат. 3, 3; Марк. 1, 3; Лук. 3, 4.

Стеканїе < **сътъкание** n. ἄθροισμα, збор, лик: честныхъ женъ сщенное (Ст. на Г. в. у Нед. свих св.).

Стекатисѧ < **сътъкатисѧ** v. impf. -каюсѧ, -ешисѧ, συντρέχειν, слегати се, стицати се, скупљати се: Ст. на Г. в. на В. четврт.; Стат. I ст. 20.

Стема f. στέμμα, митра *(Микл.)*.

Стенанїе n. στεναγμός, стењање, уздисање: Дел. 7, 34.

Стенати v. impf. стеню, -неши, στένειν, стењати, уздисати, оплакивати: I Мојс. 4, 12.

Стеносъ m. τὸ στενόν, fretum, морско ждрело, затон, канал: Прол.

Степень m. ἀναβαθμός, степен, басамак: Дел. 21, 35. 40; βαθμός, степенице, пут; чин: богословїи (Ст. на хвал. на св. Три Јер.).

Стеченїе < **сътсчение** n. συνδρομή, гомилање: Дел. 21, 30.

Стещисѧ < **сътсштисѧ** v. pf. **стекꙋсѧ, -чешисѧ**, συνδραμεῖσθαι, стећи се, слећи се: **ѿ конецъ вселенныѧ** (Сл. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.).

Стивіе n. στίμμη, stibium, ситан прашак црне боје којим су некада жене натирале крајеве својих капака да би појачале светлост својих очију: **аще намажеши стивіемъ очи твои** (Јер. 4, 30).

Стинѧтисѧ v. impf. **-нѧюсѧ, -ешисѧ**, смућивати се, каљати се: Прол.

Стиракъ m. στύραξ, мирисава смола *(Микл.)*.

Стирати < **сътирати** v. impf. **-раю, -раеши**, ψωχεῖν, трти, трљати, сатирати: Лук. 6, 1.

Стицатисѧ < **сътицатисѧ** v. impf. **-цаюсѧ, -ешисѧ**, συντρέχειν, стецати се, слегати се: Марк. 6, 33.

Стїхира f. στιχηρὰ (од στίχος = ред, врста, у песми: стих), црквена песма у којој се прославља односни светитељ или празник, а која се поји уз неке стихове из псалама н. пр. из Пс. 140, 141, 129 и 116 (то су т. зв. **стїхи҃ры на Гд҃и воззвахъ**); из Пс. 148—150 (**стїхи҃ры на хвалитехъ**), или из разних псалама и других књига Св. писма (**ст. на стїховнѣ**, τὰ ἀπόστιχα).

Стїхїѧ < **стихиꙗ** f. στοιχεῖον, стихија, елеменат: II Петр. 3, 10; Гал. 4, 3. 9; Кол. 2, 8. 20; Ст. на Г. в. 2 на св. Три Јер.

Стїховенъ 3. στίχος, који је састављен у стиховима, који се поји на стихове: **стїхи҃ры на стїховнѣ**.

Стїхологисовати v. impf. **-сꙋю, -сꙋеши**, στιχολογεῖν, појати псалме или друге црквене песме по стиховима: **На велицѣй вечерни стїхологисꙋемъ** (Мин. 12 јан.).

Стїхологїѧ f. στιχολογία, читање или појање псалама по стиховима: **Вечеръ стїхологїѧ не бываетъ бдѣнїѧ ради бывшагѡ** (Мин. 7 јан.).

Стїхословити v. impf. **-словлю, -виши**, в. **стїхологисовати**: **Начинаемъ ст. на оутрени по три кадїсмы** (Мин. 21 септ.).

Стїхословіе n. в. **стїхологїѧ**: Тип.

Стекло < **стькло** n. ὕαλος, стакло: Апок. 21, 18. 21.

Стклѧница < **стьклꙗница** f. 1) ποτήριον, чаша: Мат. 23, 25; 2) ἀλάβαστρος, посуда, суд, скленица: Мат. 26, 7.

Стклѧнъ, -ый < **стьклѣнъ** 3. ὑάλινος, стаклен: Апок. 4, 6; 15, 2.

Стогна < **стьгна** f. 1) ρύμη, улица: Мат. 6, 2; Лук. 14, 21; 2) γωνία, рогаљ, ћошак, раскршће: Мат. 6, 5; 3) πλατεῖα, широка цеста: Тов. 13, 17; Пс. 54, 12; 143, 14; Дел. 5, 15; Апок. 11, 8.

Стогъ m. θημονία, гомила, камара: Рут 3, 7.

Столпописаніе < **стлъпописаниѥ** n. στηλογραφία, натпис на ступу или на споменику, с јевр. златна драгоценост т. ј. златна песма: Мин. 23 фебр. Та се реч налази на челу неких псалама у црквенословенској Библији, тако: **Столпописаніе Давїдꙋ** (Пс. 15); **Давїдꙋ въ столпописаніе** (Пс. 55—58 incl.), што је *Данич.* превео са: „Запис Давидов“ (Пс. 16, 56—59).

Столпостѣна < **стлъпостѣна** f. πυργοβάρις, ограда с кулама, замак, двор: Пс. 121, 7.

Столпотворенїе < **стлъпотворѥниѥ** n. πυργοποΐα, грађење, зидање куле: Сл. на стих. у Нед. Дух.

Столпъ < **стлъпъ** m. 1) στῦλος, ступ, стубац: столпъ и оутвержденїе истины (I Тим. 3, 15); Апок. 3, 12; 10, 1; 2) πύργος, кула: и созда столпъ (Мат. 21, 33; Марк. 12, 1); 3) столп васкрсних јеванђеља и редовних гласова октоиха.

Стомахъ m. στόμαχος, желудац: I IV Тим. 5, 23.

Стоначалникъ < **сътоначѧльникъ** m. ἑκατόνταρχος, centurio, начеоник над стотином војника, сатник, капетан, стотиник *(Данич.)*: IV Цар. 11, 4.

Стончевати < **сътьньчевати** v. impf. -ваю, -ваеши, λεπτύνειν, тањити, чинити танким, слабим, трошити: Дан. 2, 40.

Стопа f. 1) ἴχνος, стопа, траг: Суд. 5, 28; Дан. 14, 19. 20; 2) διάβημα, корак, степен: II Цар. 22, 37.

Сторицею adv. ἑκάτοντα πλασίων, стоструко, сто пута онолико: Мат. 19, 29; Лук. 8, 8.

Сторичествовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ἑκατοστεύειν, враћати стоструко, умножавати по сто пута: сѣмѧ Хрїстꙋ (Мин. 29 јан.).

Стоѧло n. βάσις, основ, темељ: столпꙋ (II Мојс. 20, 26.).

Стоѧти < **стоꙗти** v. impf. стою, -иши, στῆναι, стојати: внѣ (Мат. 12, 46. 47; Лук. 8, 20; 13, 25); при дверехъ: Јов. 18, 16; при крестѣ: Јов. 19, 25; оу гроба: Јов. 20, 11; παρεστηκέναι, стојати пред неким: Дел. 4, 10.

Страдальчество < **страдальчьство** n. ἆθλον, страдање, мучеништво: и страдальчествы вѣнчаютсѧ мꙋченицы (Степ. гл. 2 ант. 3 Сл.).

Страдальчестковати < **страдальчьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ἀθλεῖν, борити се, страдавати, мучити се, проводити подвижнички живот: Ст. на хвал. у Нед. сироп.; Троп. мученицима.

Страдати v. impf. -ждꙋ, -ждеши, πάσχειν, страдати, трпети муке: I Петр. 2, 19. 20; страждетъ ꙗкѡ смертенъ: Кан. Пасхе п. 7 ирм.

Стража f. φυλακή, 1) стража: стрегꙋще стражꙋ нощнꙋю.. (Лук. 2, 8); прошедша же первꙋю стражꙋ и вторꙋю: Дел. 12, 10; 2) време ноћи одређено променом страже. Јудеји су у Спаситељево време делили ноћ, као и стари Римљани, на четири страже: прва је обухватала, по нашем рачунању, време од 6 до 9 часова увече, друга од 9 до поноћи, трећа од поноћи до 3 часа и четврта од 3 до 6 часова ујутро: Ѡ четвертой стражи нощнѣй прїиде къ нимъ (Марк. 6, 48). Међутим *стари* Јевреји делили су ноћ на три страже: прва — од 6 до 10 часова увече; друга — од 10 увече до 2 часа ујутро т. зв. стража среднѧѧ (Суд. 14, 24) и трећа — од 2 до 6 часова ујутро т. зв. стража оутренѧѧ (II Мојс. 14, 24); ѿ стражи оутреннїѧ до нощи..: Пс. 129, 5.

Стражба < **стражьба** f. в. стража у значењу 2: V Мојс. 11, 1; Јова 35, 10; Плач. Јер. 2, 19; Пс. 76, 5; Мат. 24, 43.

Стражбище < **стражьбиште** n. σκοπία, стражара, чардак, караула: III Цар. 15, 22.

Стражникъ < **стражьникъ** m. 1) φύλαξ, стражар: Прол.; 2) ῥοπή, стрелица на полузи на теразијама: ꙗкоже стражникъ въ превѣсахъ, такѡ весь мїръ пред тобою (Прем. Сол. 11, 23).

Стражъ m. φύλαξ, стражар: Дел. 16, 23. 27. 36.

Стражь m. σκόπος, стражар: стражїе твои Гд҃и (Ст. на хвал. воскр. гл. 3).

Страна f. 1) ἡ πλευρά, а) страна: ѿ десныѧ страны церкве... (II Парал. 23, 10); б) побочна собица, клијет *(Данич.)*: широтꙋ страны четырехъ лактей окрестъ (Јез. 41, 5. 6); 2) ἡ κλιτύς, брег, брежуљак; стена: жена твоѧ ꙗкѡ лозл плодовита въ странахъ домꙋ твоегѡ (Пс. 127, 3).

Страненъ, -ый < **страньнъ** 3. ξένος, 1) туђ, стран: Мат. 25, 35; III Јов. 1, 5; 2) необичан: странно твое распѧтїе (Ст на стих. воскр. гл. 5); 3) диван: стр. твѡѧ Хрїсте дѣла̂ (Свјет. у I Нед. В. п.).

Странникъ < **страньникъ** m. παρεπίδημος, странац: I Петр. 2, 4.

Страннолѣпнѡ < **страньнолѣпьно** adv. ξενοπρεπῶς, чудно, дивно, ванредно: небо преждалъ еси (Ст. на Г. в. 2 на св. Ил.).

Страннолюбецъ < **страньнолюбьць** m. φιλόξενος, гостољубив: I Петр. 4, 9.

Страннолюбивъ 3. в. **страннолюбецъ**: I Тим. 3, 2; Тит. 1, 8.

Страннолюбїе n. φιλοξενία, љубав према путницима, гостопримство, гостољубивост: Рим. 12, 13; Јевр. 13, 2; Ст. на блаж. на св. кн. Лаз.

Страннопрїемникъ < **страньнопрїемьникъ** m. ξενοδόχος, који прима госте: II Мак. 6, 2.

Страннопрїемница < **страньнопрїемьница** f. ξενία, гостионица: Дел. 28, 23.

Страннопрїимецъ < **страньнопрїимьць** m. ὁ ξένος, који прима странце, домаћин: Рим. 16, 23.

Строннопрїѧти < **страньнопрїѧти** v. pf. -прїимꙋ, -имеши, ξενίζειν, указати гостопримство, из гостољубивости примити: Јевр. 13, 2.

Страннѡѧвлѧтисѧ < **страньнѡѧвлѧтисѧ** v. impf. -лѧюсѧ, -лѧешисѧ, ἀποξενοῦσθαι, туђити се, правити се другим, чинити се да је други: III Цар. 14, 5. 6.

Страннѡ < **страньно** adv. ξένως, необично, чудно: оумъ же питаетъ страннѡ (Стих у Послед. св. прич.).

Странствїе < **страньствие** n. ξενία, странствовање, путовање, гостопримство; нечувеност, необичност, ванредност: странствыѧ владычнѧ... насладимсѧ (Ирмос на В. четврт.).

Странствовати < **страньствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ξενίζεσθαι, бити у гостима, гостити се: Дел. 10, 6. 32.

Страстникъ, m. -ница f. < **страстьникъ**, -ца, παθητικός, који се (која се) одаје блуду, развратник, -ица: Прол.

Страстный < **страстьнъ** 3. ἐμπαθής, узбуђен, жалостан: Мол. верних 1 у св. Лит. пређ.

Страстоносецъ < **страстоносьць** m. ἀθλοφόρος, мученик: Сл. на лит. на св. Пантел.

Страстоносїе n. ἀθλοφορία, подношење мука, страдање: Прол.

Страстоположникъ m. ἀθλοθέτης, бојни судија; први судија који је распоређивао одређене подвижнике и предавао их на мучење: Прол.

Страстотерпецъ < страстотръпьць m. 1) ἀθλοφόρος, који се бори; који трпи страдања, мученик: Троп. св. Дим. и св. Пантел.; 2) ἀθλητής, атлета, борац: Кан. у суб. I седм. В. п. п. 6 т. 2.

Страсть f. 1) πάθημα, страдање, трпљење, бол: I Петр. 1, 11; страстїю твоею Хр҃те ѿ страстей свободихомсѧ: Ст. на стих. воскр. гл. 1; 2) βάσανος, мука: Мат. 4, 24; 3) μαρτύριον, сведочанство: II Тим. 1, 8; 4) ἄθλησις, борба, подвиг: Јевр. 10, 32; 5) ταλαιπωρία, беда, невоља, жалосно стање: Пс. 11, 6; 6) телесна страст.

Страта f. грч., via, пут, цеста *(Микл.)*.

Стратигъ m. грч., војвода: II Мак. 13, 32; Дел. 16, 20.

Стратилатъ m. грч., вођа, војвода: св. влмч. Теодор и др.

Страторъ m. στράτωρ, коњушар; у манастирима монах који се брине за мазге: Хил. тип.

Стрегомь 3. part. praes. pass. од стрещи: стрегомꙋ быти, бити под стражом (Гал. 5, 23).

Стремина < стръмина f. κρημνόν, стрмина, обронак, понор *(Микл.)*.

Стреминный < стръминьнъ 3. ὀξύγωνος, кршан, стрм: гора (Јова 40, 15).

Стремленїе < стръмленїе n. 1) ὁρμή, нападај, навала: Дел. 14, 5; страстей: Мол. у Повеч.; демѡнѡвъ: Кан. анг. хран. п. 6 т. 1; 2) συστροφή, побуна: Дел. 19, 40.

Стремнинный 3. ἀπορρώξ, стрменит, врлетан: камень (II Мак. 14, 46).

Стрети < стрѣти v. impf. стрꙋ, -стреши, 1) στρώννυμι, стирати, простирати *(Микл.)*; 2) συντρίβειν, стрти, скрушити: главы̑ ѕмїевъ въ водѣ (Пс. 73, 13; Мол. у Ч. скраћеног кршт.); державꙋ: Сјед. воскр. гл. 1; стерлъ еси сꙋпостаты: Мол. при обл. десне нарукв. свешт.; 3) συνθλάω, згњечити, размрскати: вереи желѣзныѧ (Ст. на Г. в. воскр. гл. 2).

Стрещи < стрѣшти v. pf. стрегꙋ, -жеши, τηρεῖν, чувати: Мат. 27, 36; Ст. на хвал. воскр. гл. 2 и 5; φυλάσσειν, стражити, стражарити: IV Цар. 9, 14; 11, 5; Мат. 27, 54; Дел. 12, 4; и воинѡмъ стрегꙋщымъ: Троп. воскр. гл. 1; Троп. воскр. гл. 6; Ст. на хвал. воскр. гл. 4; φρουρεῖν, чувати стражу: II Кор. 11, 32.

Стригачъ m. κουρεύς, бријач, берберин: Суд. 16, 19.

Стригъ m. κουρά, стрижење: агнецъ (Јова 31, 20).

Стрищи < стришти v. pf. стригꙋ, -жеши, κείρειν, стрићи, шишати: ꙗкѡ агнецъ прѧмѡ стригꙋщемꙋ (Дел. 8, 32); -сѧ, κείρασθαι, шишати се: I Кор. 11, 6.

Строганїе < сътръганїе n. σύσπασις, стругање; збацивање, свлачење: соблеклсѧ еси кожныхъ ризъ строганїемъ (Ст. на блаж. св. влмч. Прокоп.).

Строенїе < строенїе n. οἰκονομία, служење, управљање, служба: I Кор. 9, 17; οἰκοδομία, грађење

I Тим. 1, 4; стр. домѫ, управљање кућом: Лук. 16, 3. 4.

Строитель m. οἰκονόμος, економ, управитељ, пристав: Лук. 12, 42; домѫ: III Цар. 18, 3; Лук. 16, 8; градскїй: Рим. 16, 23; таинъ Божїихъ: I Кор. 4, 1; кѫгодати Бжїѧ: I Петр. 4, 10; таинствъ двохкыихъ: Троп. гл. 4 у Ч. јелеосв.

Строити v. impf. строю, -иши, 1) οἰκονομεῖν, управљати: домѫ (Лук. 16, 2); 2) καταρίζειν, поправљати, крпити: мрежа (Марк. 1, 19).

Стропотный < **стрѫпътъıи** 3. 1) σκολιός, нераван, крив, храпав, оштар, џомбовит: Лук 3, 5; 2) στραγγαλιός, упоран, дрзак, суров: расторгнемъ стропотнаѧ нѫжныхъ измѣненїй, διαῤῥήξωμεν στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων (Ст. на Г. в. у среду I седм. В. п.).

Стропотство < **стрѫпътъıство** n. σκολιότης, кривина; упорство: сердца (Јер. 11, 8); злоћа: житейское стропотство (Ст. на блаж. претпр. Благов. и на св. влмч. Теод.).

Строптати < **стрѫпътати** v. impf. стропцѫ, -пташи, per devia vagari, лутати, блудити, скитати се, ићи по страпутицама: Прол.

Строптивый < **стрѫпътивъ** 3. 1) σκολιός, покварен, развраћен, суров: Пс. 77, 8; Јер. 6, 28; Дел. 2, 40; I Петр. 2, 18; Филиб. 2, 15; 2) στρεβλός, крив, лукав: Пс. 17, 27; покварен: не прильпе мнѣ сердце строптиво, καρδία σκαμβὴ (Пс. 100, 3).

Стропъ m. ὀροφή, строп, кров, таван, рогови на крову: и воплачѫтсѧ строповѣ храма (Амос 8, 3); къ лѣностїихъ смиритсѧ стропъ, с лености угибље се кров *(Данич.)*: Еклез. 10, 18.

Стружина f. ramenta, остружине, струготине, отпатци, комадићи: стружины желѣзны, σιδηρῶν ἀχμῶν (Прол.).

Струпъ < **строупъ** m. τραῦμα, рана: Лук. 10, 34; Сл. на Г. в. у Нед. Том.; Кан. св. Андр. крит. п. 7 т. 1 и п. 9 т. 4; οὐλή, зацељена рана, краста: III Мојс. 13, 2; ὠτειλή, отворена рана; ожиљак, бразготина: Ст. на лит. у Нед. Том.

Струпчецъ < **строупъчь** m. стручац за помазивање јелејем: Ч. јелеосв.

Струя < **строуꙗ** f. 1) ῥεῦμα, струја; вал, талас: Іорданскїѧ струи (Мол. у Ч. кршт.); ток: и сконъ кодъ козкрацатъ струи (Троп. на Вел. водоосв.); 2) ῥεῖθρον, река, поток: Крокый тконъ струями (Конд. св. Дим.).

Струдїонъ m. в. струдъ: Ис. 34, 13.

Струдъ m. στρουθός, врабац; ној: III Мојс. 11, 15.

Струти < **сътрѫти** v. pf. струю, -ши, λιχμήσειν, сатрти: Лук. 20, 18; συντρίβειν, разбити, разлупати, поломити: Пс. 28, 5.

Стрѣкало m. κέντρον, жало, жаока, бадаљ: Ос. 4, 16.

Стрѣкати v. impf. -каю, -каши и стрѣкчѫ, -чеши, στίζειν, бости: ꙗкоже юница стрѣкаломъ стрѣчема, ὡς δάμαλις παροιστρῶσα (Ос. 4, 16).

Стрѣлїе n. < **стрѣлиа** f. простор који може да прелети пуштена из лука стрела; пушкомет: Прол.

Стрѣлостоѧтельница f. βελοστασία, справа или врста куле са које су испуштали стреле: I Мак. 6, 21.

Стрѣльница f. βελοστάσις, тврђава, кула с које се стрељало: Јер. 51, 27; Јез. 17, 17; 21, 22.

Стрѣльный < стрѣльнъ 3. βέλους, који се употребљава за стреле: желѣза ѡстраѧ (Прол.); каменїе стрѣльное, λίθοι πετροβόλοι, камење које се испуштало из стрела; по *Данич.*: камење великога гра̏да: Јез. 13, 11. 13.

Стрѣлѧнїе < стрѣлѧние n. τὸ τόξευμα, стрељање: демонское (Троп. гл. 6 у Кан. Богор.); младенецъ: Кан. св. Теод. п. 6 Сл.

Стѹденецъ < стоуденьць m. φρέαρ, студенац, бунар: Лук. 14, 5; Јов. 4, 11; ст. бездны, φρ. τῆς ἀβύσσου, пропаст: Апок. 9, 1.

Стѹдень < стоудень f. κρυμός, студен, зима, мраз: Син. у суб. месоп; παγετός, мраз, иње, лед: жегомь.. стѹденїю въ нощи (I Мојс. 31, 40); Вар. 2, 25; ψυχός, хладноћа: Јова 37, 9.

Стѹдный < стоудьнъ 3. αἰσχρός, стидан, сраман, ружан, гнусан: стѹдными бо ѡкалѧхъ дѹшѹ грѣхми (Ст. у Нед. мит. и фар.); μιαρός, нечист, безбожан, покварен: смотрители (II Мак. 4, 19).

Стѹдодѣѧнїе < стоудодѣѧние n. ἀσελγεία, нечистота, похотљивост, бесрамност: Марк. 7, 22; Рим. 13, 13; Гал. 5, 19; Еф. 4, 19.

Стѹдоложствїе < стоудоложьствие n. в. стѹдодѣѧнїе: II Кор. 12, 21.

Стѹдомыслїе n. αἰσχρόνοια, мишљење о срамним делима: Кан. анг. хран. п. 9 т. 4.

Стѹдословецъ < стоудословьць m. који говори срамне речи: Прол.

Стѹдословїе n. срамне речи (Слов. Имп. ак.).

Стѹдъ < стоудъ m. αἰσχύνη, стид: Пс. 34, 26; 68, 20; Лук. 14, 9; Кан. у Нед. блуд. с. п. 6 т. 2; αἰσχημοσύνη, срамно дело, непристојност, срам: мѹжи на мѹжехъ стѹдъ содѣвающе (Рим. 1, 27).

Стѹдь < стоудь f. ψῦχος, студен, зима, хладноћа: Дан. 3, 67.

Стѹжа < сътѫжа f. ῥίγος, хладноћа; грозница: V Мојс. 28, 23.

Стѹжанїе n. πνιγμός, мучење, досада, насиље: Прем. Сир. 51, 6.

Стѹжати < сътѫжати v. impf. -жаю, -жаеши, 1) ὀχλεῖν, узнемиривати, бунити, сметати: ѿ дѹхѡвъ нечистыхъ (Мол. у св. Лит. Вас.); Кан. св. Андр. крит. п. 7 т. 5; παρενοχλεῖν, збуњивати, досађивати некоме, узнемиривати, смућавати: Пс. 34, 13; Дел. 15, 19; 2) θλίβειν, ἐκθλίβειν, стешњавати, мучити, гонити, досађивати: Пс. 3, 2; 118, 157; Марк. 3, 9; 3) ἐγκόπτειν, сметати: Дел. 24, 4; 4) καταναρκάειν, теретити, додијавати: II Кор. 12, 14; 5) κάμνειν, уморити се, сустати, дотужати: Јевр. 12, 3; 6) ἄχθεσθαι, зловољан бити, сит бити нечега: Син. у VI Нед. по св. Пасци; стѹжати си, ἐκκακεῖν, дотужити, досадити се: добро творѧще да не стѹжаемъ си (Гал. 6, 9).

Стѹженїе < сътѫжение n. 1) θλίψις, угњетавање, мучење, мука: Пс. 54, 4; 2) τὸ βάρος, терет: II Кор. 11, 9; стѹженїѧ оутрѡбнаѧ: Мол. егда изв. млад.

Стȣжити < **сътѫжити** v. pf. -жȣ, -жиши, 1) προσοχθίζειν, срдити се на нешто, досадити, омрзнути: I Мојс. 27, 46; 2) καταναρκάειν, додијати: II Кор. 1, 8; 3) παρανοχλεῖν, узнемирити, бити некоме на терету: Ант. 12 на В. четвр.

Стȣпень < **стѫпень** m. βάσις, стопа, траг, нога: стезѧ... токмѡ стȣпень человѣчȣ могȣщаѧ вмѣстити (III Јездр. 7, 8).

Стѣлесникъ < **сътѣлесьникъ** m. συσσωμος, који сачињава једно тело, сутелесник: Еф. 3, 6.

Стѣна f. τεῖχος, зид: IV Цар. 9, 8; Дел. 9, 25; Јевр. 11, 30 и др.

Стѣнатъ, -ый 3. ограђен зидовима: созда грады стѣнаты, ᾠκοδόμησε πόλεις τεχνήρεις (II Парал. 11, 5).

Стѣно n. τοῖχος, стена: Дел. 23, 3.

Стѣнодѣлатель m. τειχιστής, зидар: IV Цар. 12, 12.

Стѣнь f. ἀποσκίασμα, сенка, сена: оу негѡже нѣсть... преложенїѧ стѣнь, у кога нема сенке од промене (Јак. 1, 17); σκιὰ, сен: грѧдȣщихъ (Кол. 2, 17).

Стѧгнȣти < **сътѧгнѫти** v. pf. -гнȣ, -гнеши, συσφίγγειν, стегнути: чресла, опасати се: III Цар. 18, 46; укрепити, оснажити: Сл. на III часу В. петка; Кан. св. Андр. крит. п. 5 т. 4; утврдити: Ст. на стих. у утор. IV седм. по св. Пасци.

Стѧжавати < **сътѧжавати** v. impf. -ваю, -ваеши, κτᾶσθαι, поседовати, држати: I Сол. 4, 4.

Стѧжанїе < **сътѧжаниѥ** n. κτῆσις, имање, иметак: I Мојс. 49, 30; плен: да не бȣдȣ стѧжанїе ни брашно чȣждемȣ (Кан. св. Андр. крит. п. 4 т. 6); κτῆμα, посед, имање: Мат. 19, 22; Ак. Бог. ик. 3; ἐργασία, доходак, добитак: Дел. 16, 16.

Стѧжатель < **сътѧжатель** m. κτήτωρ, ималац, поседник: Екл. 5, 12.

Стѧжати < **сътѧжати** v. impf. стѧжȣ, -жиши, 1) κτᾶσθαι, а) стицати, задобити: I Мојс. 49, 30; село: Дел. 1, 18; твое предстательство стѧжахомъ: Ст. на стих. гл. 4 воскр. богор.; юже стѧжалъ еси честною твоею кровїю: Кан. Срет. п. 3 ирм.; б) узимати: злата (Мат. 10, 9); в) спасавати: дȣшы (Лук. 21, 19); 2) περιποιήσασθαι, стећи: кровїю своею (Дел. 20, 28); 3) ἐγκομβόσασθαι, чврсто присвојити, стећи: I Петр. 5, 5.

Стѧзанїе < **сътѧзаниѥ** n. ζήτησις, ζήτημα, спор, распра: Јов. 3, 25; Дел. 15, 2 и др.

Стѧзати < **сътѧзати** v. impf. -заю, -еши и стѧжȣ, -жеши, συσφίγγειν, стезати, давити *(Микл.)*; -сѧ, συναίρειν, препирати се, рачунити се с неким: Мат. 25, 19; συζητεῖν, расправљати: Марк. 8, 11; διαλέγεσθαι, разбирати, говорити о нечем: Марк. 9, 34; συλλαλεῖν, разговарати се: Лук. 4, 36; ζητεῖν, запиткивати се: Јов. 16, 19; δογματίζεσθαι, држати се закона: Кол. 20, 20.

Стѵ̑ракиновъ 3. στυράκινος (од στύραξ = дрво које даје мирисаву смолу сторакс), стираксов; по *Данич.*: тополов: жезлъ стѵ̑ракиновъ, прут тополов (I Мојс. 30, 37).

Сȣббѡта < **сѫбота** f. σάββατον, 1) *мир, одмор:* II Мојс. 20, 10; 2) *субота*, седми дан седмице:

въ день седмый сꙋббѡта (III Мојс. 23, 3), који је био старозаветни празник: покой нареченный свѧтъ Гдⷭ҇еви (Ibid.) и који се морао свѧтити (ἁγιάζειν), светковати т. ј. проводити у празновању према прописаноме закону Божјем (II Мојс. 20, 8; V Мојс. 5, 12), а никако се није смео сквернити (βεβηλοῦν) т. ј. нису се смели суботом радити забрањени послови (Мат. 12, 5); 3) *цела седмица:* всесожженїѧ сꙋббѡты въ сꙋббѡтахъ, суботне (седмичне) жртве паљенице у сваку суботу (IV Мојс. 28, 10); пощꙋсѧ двакраты въ сꙋббѡтꙋ, постим двапут у седмици: Лук. 18, 12. *Први дан седмице* звао се первый день сꙋббѡтъ, μία (уместо πρώτη) σαββάτων (разуме се ἡμέρα); *други:* вторый день сꙋббѡтъ, δευτέρα σαββάτων и т. д.: Дел. 20, 7; I Кор. 16, 2 и др. Во единꙋ ѿ сꙋббѡтъ, εἰς μίαν σαββάτων (управо би требало: εἰς πρώτην ἡμέραν σαββάτων), у први дан седмични, а то је: у недељу: Мат. 28, 1; Марк. 16, 2; Лук. 24, 1; Јов. 20, 1. По единѣй ѿ сꙋббѡтъ, κατὰ μίαν σαββάτων, у сваки први дан седмице, а то је: у недељу: I Кор. 16, 2. Вторыѧ сꙋббѡты, δευτέρα (ἡμέρα) σαββάτου, у други дан седмице: Пс. 47, 1; въ четвертый сꙋббѡты, τετράδι σαββάτου, у четврти дан седмице: Натпис на Пс. 93. 4) Сꙋббѡта земли, τὸ σάββατον τῆς γῆς, одмор земље сваке седме године, када је било старим Јеврејима Божјим законом забрањено да је обрађују, сеју и са ње збирају плодове: III Мојс. 25, 5. 7. 5) Сꙋббѡта сꙋббѡтъ, τὰ σάββατα σαββάτων, најважнија субота, празник: покой да бꙋдетъ сїѧ вамъ (III Мојс. 16, 31); 6) сꙋббѡты, σάββατα, субота: и бысть мимоходити емꙋ въ сꙋббѡты, и догоди му се да пролазаше у суботу (Марк. 2, 23); 7) сꙋббѡты пꙋть, σαββάτου ὁδός, простор од Јелеонске Горе до Јерусалима који се могао превалити у суботу: Дел. 1, 12.

Сꙋббѡтный < сѫботьнъ 3. σαββάτου, суботни: въ вечеръ же сꙋббѡтный, свитающи во единꙋ ѿ сꙋббѡтъ... ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων... а после вечери суботне на освитак првога дана седмице... (Мат. 28, 1); — *Суботна година,* лѣто ѡставленїѧ, ἐνιαυτός ἀφέσεως, опросна година *(Данич.),* била је код Јевреја свака седма година. Она је имала међу годинама исти значај као и субота међу данима. У тој години земља се није уопште обрађивала ни сејала, а што је на њој те године само од себе родило, то се све раздавало сиротињи, домаћим и дивљим животињама; зајмодавци су све дугове опраштали својим суплеменицима; господари су пуштали на слободу своје робове који су били Јевреји и без породице, а на празник сеница јавно се пред народом читао Закон Божји: V Мојс. 31, 10—11 *(Дјач.).*

Сꙋббѡтство < сѫботьство n. σαββατισμός, светковање суботе: Јевр.

4, 9; празновање: Ст. на хвал. на В. суб.

Сꙋббѡтствовати < **сѫботьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, σαββατίζειν, светковати суботу: II Мојс. 16, 30; празновати уопште: III Мојс. 23, 32; одмарати се: во гробѣ (Ст. на хвал. на В. суб.).

Сꙋгꙋбъ, -ый < **соугоубъ** 3. διπλοῦς, двогуб, двострук: I Тим. 5, 17; Апок. 18, 6; Сјед. 2 на Усп. Бог.; ектенїѧ: Служ.

Сꙋгꙋбѣйшїй 3. comp. од сꙋгꙋбый, διπλότερος, двоструко, двапут, удвоје већи: Мат. 23, 15.

Сꙋдарь < **соударь** m. σουδάριον, sudarium (од sudor = зној), рубац, платно за брисање зноја, убрус око главе: Јов. 20, 7. В. главотѧжь.

Сꙋдебный < **сѫдьбьнъ** 3. κρίσεως, судбени; с. палата, ἀκροαστήριον, судница: Дел. 25, 23.

Сꙋдитель < **сѫдитель** m. κριτής, судија: Пс. 7, 12.

Сꙋдительный < **сѫдительнъ** 3. κριτικός, способан, одређен да суди, који суди: Јевр. 4, 12.

Сꙋдилище < **сѫдилиште** n. βῆμα, суд: Дел. 18, 12. 16. 17.

Сꙋдище < **сѫдиште** n. βῆμα, судиште, судијско место: Мат. 27, 19; πραιτώριον, судница: Мат. 27, 27; κριτήριον, суд: Јак. 2, 6; и сꙋдище сѧдетъ, и судије ће сести, отпочеће суд: Дан. 7, 26.

Сꙋдъ m. јевр., Σουὲ, кнез: Јез. 23, 23.

Сꙋдьба < **сѫдьба** f. κρῖμα, суђење, суд, пресуда: Пс. 16, 1; 102, 6; имиже вѣси сꙋдьбами: Мол. III часа; Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.; сꙋдебъ глꙋбина велїѧ: Степ. гл. 7 ант. 3 Сл.

Сꙋесловецъ < **соуѥсловьць** m. ματαιολόγος, празноговорљив: Тит. 1, 10.

Сꙋесловивый < **соуѥсловивъ** 3. σπερμολόγος, брбљавац: Дел. 17, 18.

Сꙋесловїе < **соуѥсловиѥ** n. ματαιολογία, празан говор: I Тим. 1, 6; κενοφωνία, наклапање: I Тим. 1, 6; 6, 20.

Сꙋета < **соуѥта** f. μεταιότης, таштина: изчезоша въ сꙋетѣ днїе: Пс. 77, 3; II Петр. 2, 18; Рим. 8, 20; Еф. 4, 17.

Сꙋетенъ, -ый < **соуѥтьнъ** 3. κενός, сујетан: Јак. 2, 20; Еф. 5, 6; μάταιος, ташт, празан, ништав, лажан: Дел. 14, 15; Јак. 1, 26; глаголахꙋ сꙋетнаѧ, ματαιότητας, лаж: Пс. 37, 13; кознь сꙋетна: Ст. на хвал. св. влмч. Теод.

Сꙋйца f. ἀρουραῖος μῦς, пољски миш *(Микл.)*.

Сꙋлинарь m. σωλήν, canalis, канал, прокоп: Прол.

Сꙋлица < **соулица** f. σειρομάστης, копље: IV Мојс. 25, 8; Нејем. 4, 13. 16.

Сꙋлогъ < **сѫлогъ** m. 1) συγκόιτος, заједнички лежај, постеља, почиваљка *(Вост.)*; 2) платно на горњем делу архијерејске штаке, убрус *(Дјач.)*.

Сꙋпостатствовати < **сѫпостатьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, adversari, противити се; рђаво, немило поступати с неким: Прол.

Сꙋпостатъ < **сѫпостатъ** m. ἐκαντιούμενος, ὑπεναντίος, непријатељ: I Мојс. 22, 17; V Мојс. 32, 27; ἀντίδικος, противник: I Цар. 2, 10; I Петр. 5, 8; ἀντίπαλος, супарник: II Мак. 14, 17; III Мак. 1, 5; Кан. у Нед. цвет. п. 1 т. 1.

Сꙋпротивный < сѫпротивьнъ 3. ἐναντίος, који стоји насупрот некоме, противни: I Петр. 3, 9.

Сꙋпротивословїе n. спор, противљење, протусловље, противуречје: Прол.

Сꙋпрꙋгъ < сѫпрѫгъ m. 1) ζεῦγος, јарам. пар, подвоје: сꙋпрꙋгъ волѡвъ (Лук. 14, 19); аггл҃ъ: Ст. на хвал. воскр. гл. 3; горличищь: Сл. на стих. на Срет.; 2) σύζυγος, законити муж *(Вост.)*.

Сꙋпрꙋжникъ < сѫпрѫжьникъ m. σύζυγος, socius, сатрудник, друг: Филиб. 4, 3; ὁμόζυγος, coniux, супруг, муж *(Дјач.)*.

Сꙋпъ < сѫпъ m. γύψ, јастреб: Јов. 5, 7; 28, 7.

Сꙋровъ < соуровъ 3. ὑγρός, сиров: Лук. 23, 31.

Сꙋфїръ m. σουφείρ, место (вероватно у источној Индији) из којег су Јевреји извозили злато и драго камење: и человѣкъ честенъ бꙋдетъ паче нежели камень иже ѿ Сꙋфїра (Ис. 13, 12); и взѧша ѿтꙋдꙋ злата: III Цар. 9, 28. То се место звало и Ѡфїръ: еже ити ко Ѡфїръ по злато (Ис. 22, 48)

Сꙋхолаплъ < соухолапль m. λάρος, галеб, прождрљива морска птица: III Мојс. 11, 15.

Сꙋхоѧденїе < соухоѧдение n. ξηροφαγία, ieiunium, строги пост, употреба сухе хране (сух хлеб и вода): запрещаетсѧ сꙋхоѧденїемъ, ἐπιτιμᾶται (Ном. пр. 62).

Сꙋчецъ < сѫчьць m. 1) κάρφος, трун: из очесе (Мат. 7, 4; Лук. 6, 42); 2) гранчица: елейный сꙋчецъ (Кан. у Ч. јелеосв. п. 3 т. 2).

Сꙋшаница < соушаница f. ψυγμός, сушено месо или риба: IV Мојс. 11, 32.

Сꙋшило < соушило n. φρύγιον, сухо дрво: кѡсти моѧ ꙗкѡ сꙋшило сосхошасѧ (Пс. 101, 4).

Сꙋщество < сѫштьство n. οὐσία, суштаство, природа, биће: Ирмол. гл. 1 п. 3 ирм. 1.

Сꙋщнѣ < сѫштьнѣ adv. ὄντως. vere, заиста *(Микл.)*.

Сꙋщь, -и, -е; -їй 3. part. praes. act. од быти, 1) ὁ ὤν, који јесте: Мат. 2, 16; Марк. 1, 34; 2) ὁ ὄντως, прави, стварни, истински: ꙗкѡ сꙋщїй бж҃твенный храмъ (Сјед. 2 гл. 4. на Вавед.).

Сꙋщѡ adv. в. сꙋщнѣ.

Схизма f. грч., шизма, раскол *(Дјач.)*.

Схима f. σχῆμα, образ, виши степен монаштва: мала (ѡдѣѧнїе рѧсы и камилавки) и великаѧ или аггелскаѧ, τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα, анђелски образ (Ibid.).

Схимити v. pf схимлю, -миши, обући некога у схиму, учинити некога схимником (Слов. Имп. ак.).

Схимникъ < схимьникъ m. монах који је примио схиму (Ibid.).

Сходити < съходити v. pf. схождꙋ, -диши, καταβαίνειν, сићи: Мат. 24, 17; Апок. 13, 13; -сѧ, συνέρχεσθαι, скупити се, састати се: Дел. 1, 21; I Кор. 11, 34.

Сходникъ < съходьникъ m. 1) ἄγγελος, весник, гласник: Јак. 2, 25; 2) κατάσκοπος, ухода: Јевр. 11, 31.

Схождати < съхождати v. impf. -ждаю, -ждаеши, καταβαίνειν, силазити: Лук. 10, 30. 31; Јов. 5, 4; -сѧ, συνέρχεσθαι, скупљати се, састајати се: Лук. 5, 15; Дел. 5, 16.

Схожденїе < съхождение n. πρόσβασις, силажење, прилаз: схожде-

нїѧ ради Бж҃їѧ (II Мојс. 19, 18); творити: Ч. испов.; κατάβασις, силазак: приклонивый схожденїемъ небеса (Троп. у суб. V седм. В. п.).

Сцѣненїе < съцѣшение n. συντίμησις, оцена, цена: IV Мојс. 18, 16.

Счетанїе < съчетание n. 1) συνάφεια, сједињење, спој: Ст. на Г. в. на Дух.; 2) σύνταξις, уређење, размер; уважење, једнака част, одавање части: едино счетанїе.. Ст҃ыѧ Троицы (Ст. на хвал. 2 на Дух.).

Счиненїе < съчинение n. σύνταξις, уређење, устројавање; чета, скуп, збирка *(Микл.)*.

Счиненъ, -ый < съчиненъ 3. συντεταγμένος, раван некоме, који је у једном истом чину (рангу) с неким: Отцꙋ и Сынꙋ счиненъ и счислѧемь (Ст. на хвал. 2 на Дух.).

Счинити < съчинити v. pf. счиню, -ниши, τάσσειν, поставити, одредити: общїй житїѧ предѣлъ (Мол. у Ч. погр. свешт.).

Счинѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, συμβιβάζειν, слагати, скупљати, састављати: Еф. 4, 16.

Счинѧти < съчинѧти v. impf. -нѧю, -нѧеши, συντάσσεσθαι, ређати, врстати, разврставати; придруживати: ликωмъ ст҃ыхъ (Кан. у Ч. погр. млад. п. 4. Сл.).

Счислити < съчислити v. pf. счислю, -слиши, συναριθμεῖν, прибројати: Мол. у Ч. погр. свешт.

Счислѧти < съчислѧти v. impf. -слѧю, -слѧеши, συναριθμεῖν, прибројавати: Отцꙋ и Сынꙋ счиненъ и счислѧемь (Ст. на хвал. 2 на Дух.).

Сшедъ, -ши, -ше < съшьдъ; -ый и сшедшь, -и, -е; -шїй 3. part. praet. act. I од снити, сишавши, који је сишао: Мат. 28, 2; Лук. 9, 37 и др.

Сшествовати комꙋ < съшьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, συμπορεύειν, ићи, путовати заједно с неким: отрокꙋ патрїарха Авраама сшествовавый (Ч. обруч.).

Сый < сы part. praes. act. од быти, ὤν, који јест: II Мојс. 3, 14; Мат. 1, 19.

Сынолѣпнω adv. υἱοτρόπως, као син: Прип. 1 на 9 п. Кат. Усп. Бог.

Сынополагати v. impf. -гаю, -гаеши, υἱοθετεῖν, усиновљавати: Мин. 10 окт.

Сыноположенїе < сыноположение n. υἱοθεσία, усиновљење, посинаштво: Рим. 8, 15; отеческаѧ преданїѧ (πατρῶν δόγματα) сыноположенїѧ; Степ. гл. 7 ант. 2; Мол. у св. Лит. Вас.

Сынотворенный < сынотворьнъ 3. υἱοποιητός, посињен: плода чревна дꙋхомъ сынотворенное тебѣ Хр҃тꙋ, ꙗкоже и Отцꙋ свѧтїи всегда сꙋть, по плоду утробну теби Христу као и Оцу свети су свагда посињени (Степ. гл. 3 ант. 2).

Сыропꙋстный < сыропоустьнъ 3. τυροφάγος, који једе сир, који допушта да се једе сир; недѣлѧ сыропꙋстнаѧ, κυριακὴ τῆς τυροφάγου, недеља пред Великим постом која допушта да се једе сир, када је Црквом дозвољено да се једе сир: Тр. п.

Сыроѧдецъ < сыроѧдьць m. αἱμοφάγος, који једе сирово, пресно, крваво: Кан. анг. хран. п. 8 т. 4.

Сытость < сытость f. 1) πλησμόνη, ситост, претрпавање, обиље: I Мојс. 41, 30; Пс. 105, 15; пу-

њење тела: сытость плоти (Кол. 2, 23); 2) χόρτασμα, храна: Дел. 7, 11.

Сѣдалище < сѣдалиште n. 1) καθέδρα, τράπεζα, клупа, трпеза: продающихъ голꙋки (Мат. 21, 12); столица: Мѡѵсеово (Мат. 23, 2); гꙋкителей: Пс. 1, 1; престо: Ак. Бог. ик. 1; Сл. на стих. на св. Саву; 2) δίφρος, клупа без наслона; постеља: I Цар. 28, 24; седиште уопште: и поставиша различнаѧ сѣдалища (II Мак. 14, 21); 3) ἕδρα, стражњица: да поразитъ тѧ Гдь кредомъ егѵпетскимъ въ сѣдалищахъ (V Мојс. 28, 27).

Сѣдинавъ 3. πολιός, canus, просед: Прол.

Сѣдъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од сѣсти, καθίσας, седавши: Мат. 5, 1; 13, 48 и др.

Сѣдѣти v. impf. сѣждꙋ, -диши, ἐγκάθεσθαι, седети на нечем: IV Мојс. 22, 5; καθίζεσθαι, посадити се, седети: Лук. 2, 46.

Сѣдѧ, -ѧй; сѣдѧщь, -и, -е; -ѧщїй 3. part. praes. act. од сѣдѣти, καθήμενος, седећи, који седи: во тмѣ (Мат. 4, 16); Марк. 2, 6 и др.; сѣдѧй во славѣ: Кан. на Благ. п. 3 ирм.

Сѣкира < сѣкыра f. 1) ἀξίνη, секира: сѣкирами разсѣкоша двери (Пс. 73, 5); оуже бо и сѣкира при корени древа лежитъ (Мат. 3, 10; Лук. 3, 9); 2) ὑποτομεύς, пила, тестера: II Цар. 12, 31.

Сѣкнꙋти < сѣкнѫти v. pf. сѣкнꙋ, -неши, καθάπτεσθαι, обесити се некоме о нешто, зграбити некога за нешто: ехідна.., сѣкнꙋ въ рꙋкꙋ егѡ (Дел. 28, 3).

Сѣминъ m. ἀνδράποδον, mancipium, роб, прост, необразован човек, простак *(Микл.)*.

Сѣмѡ < сѣмо adv. ὧδε, овамо: Мат. 8, 29; 17, 17; сѣмѡ и овамѡ, ἄλλως καὶ ἄλλως, тамо амо, овамо онамо, на све стране: III Мак. 1, 17.

Сѣмѧ < сѣмѧ n. σπέρμα, семе: Мат. 13, 24; ѕмїино: Ис. 14, 29; Авраамово: Јов. 8, 37; земныхъ: Дан. 1, 12.

Сѣнница < сѣньница f. σκηνή, шатор, скинија; праздникъ сѣнницъ, ἡ τῶν σκηνῶν ἑορτή: II Мак. 10, 6; потченїе сѣнницъ или сѣни, σκηνοπηγία, постављање шатора: Јов. 7, 2; Син. на Дух.

Сѣннописанный < сѣньнописаный 3. σκιογραφός, живописан; живописац: ниже бо прельсти насъ... сѣннописанныхъ трꙋдъ безплодный (Прем. Сол. 15, 4); Кан. Рожд. Бог. п. 6 ирм.

Сѣнный < сѣньнъ 3. σύσκιος, сеновит, хладовит: дꙋбъ (Јез. 6, 13); σκιώδης, сенолик, као сенка, символичан, сликовит: предъ сѣннымъ ковчегомъ скакаше играѧ (Кан. Пасхе п. 4 т. 3).

Сѣновный < сѣновьнъ 3. 1) δασύς, хладовит, лиснат: древо (V Мојс. 12, 2); 2) σκιώδης, по спољашњем облику, на изглед, формалан: закона сѣновное исполнѧѧ (Ст. на хвал. на Срет.).

Сѣновнѡ < сѣновьнѣ adv. σκιωδῶς, као сенка, сликовито: Сл. на Г. в. у I Нед. В. п.

Сѣнопотченїе < сѣнопотъчение n. σκηνοπηγία, постављање шатора, празник сеница: въ день праздника сѣнопотченїѧ (I Мак. 10, 21).

Сѣнь f. 1) σκιά, сенка, мрак, тама: смертнам (Мат. 4, 16; Лук. 1, 79); заштита: подъ сѣнїю рѹки моєм покрыютъ (Ис. 51, 16); 2) σκηνή, сеница, шатор: три сѣни (Мат. 17, 4; Лук. 9, 33); потчнїѣ сѣни: Јов. 7, 3; сѣнь скиднѣнїм: Дел. 7, 44.

Сѣрїа и сѣрїи pl., разноврсни инсекти који се зову у II Мојс. 8, 21. 24: пегїм мѹхи, бубине *(Данич.)*: Прол.

Сѣрмдь <сѣрпдь f. σειρά, уже, конопац, узица: Тип.

Сѣсти v. pf. сядѹ, -деши, καθίζεσθαι, сести: I Мојс. 15, 11; Мат. 19, 28 и др.

Сѣтованїѣ n. κατήφεια, сета, жалост: Јак. 4, 9; туга, плач: Кан. у I Нед. В. п. п. 6 т. 1; Свјет. на Рожд. св. Јов. Прет.

Сѣтовати v. impf. сѣтѹю, -еши, σκυθρωπάζειν, мрко, љутито, туробно, жалосно гледати; жалити, туговати: Пс. 37, 7; Мат. 6, 16; Ст. на хвал. на Усек.; Кан. анг. хран. п. 5 т. 2.

Сѣть f. παγίς, замка, мрежа: Пс. 24, 15; 140, 9; Лук. 21, 35; II Тим. 2, 26; Ст. на стих. св. влмч. Прок.; кражїм: Ст. на хвал. воскр. гл. 4.

Сѣчѥнїѣ n. κατομή, сакаћење, сечење: Филиб. 3, 2.

Сѣчецъ <сѣчьць m. πολεμιστής, борац, војник наоружан мачем: Јоил. 3, 9.

Сѣчиво n. πέλεκυς, секира: Пс. 73, 6; σιδήριον, сечиво од жељеза: Ис. 44, 12.

Сѣчь f. 1) θραῦσις, туча, борба, убијање: Пс. 105, 30; 2) κοπή, сеча, окршај, бој: Јевр. 7, 1; 3) οὖρον, мокраћа: и пити сѣчь свою (IV Цар. 18, 27).

Сѣщи <сѣшти v. impf. сѣкѹ, -чеши, κόπτειν, сећи; сѣщи каминѣм, λατομεῖν, сећи, клесати камење; клесањем давати камену облик: I Парал. 22, 2; -см, διακόπτειν, раставити се, разделити се, разбити се: II Мак. 10, 30.

Сѣятва <сѣятва f. σπόρος, сетва: II Мојс. 34, 21; III Мојс. 26, 5; Амос. 9, 13.

Сѣяй part. praes act. од сѣяти, ὁ σπείρων, који сеје, сејач: Мат. 13, 3.

Сѣяти <сѣяти v. impf. сѣю, -еши, σπείρειν, сејати: Мат. 13, 3. 4 и др.

Сюдѹ <сѧдоу adv. ἐντεῦθεν, овамо; сюдѹ и сюдѹ, с једне и с друге стране: III Цар. 10, 20; Јов. 19, 18.

Сѵгклитикъ <синъклитикъ m. грч., сенатор, главар народа: IV Мојс. 16, 2.

Сѵгклитъ <синъклитъ m. грч., сенат, савет, скупштина *(Микл.; Дјач.)*.

Сѵнаѯарїй m. σύναξις, (συνάγειν), synaxarium, збирка историјских података о неком празнику или светитељу. Синаксари су штампани после шесте песме канона у Посном и Цветном триоду. Више таквих синаксара саставља књигу која се зове Прологъ: Тр. п.; Тр. цв.

Сѵндикъ m. σύνδικος, заступник, одветник, државни бранилац *(Дјач.)*.

Сѵнопсисъ m. σύνοψις, преглед, извод (Ibid.).

Сѵртъ m. σύρτις, мѣлкам мѣста, пруд: Дел. 27, 17.

Т

Т деветнаесто слово у црквенословенској азбуци, зове се **твр҃до**; као цифра **т҃** = 300.

Таже adv. temp., εἶτα, затим, потом: Марк. 4, 17. 28; ὕστερον, тада: Јевр. 10, 17.

Таинница f. μύστης, која је посвећена у тајне Божје, тајница: Прем. Сол. 8, 4; Ак. Бог. ик. 2.

Таинникъ m. ἀκοή, ученик, повереник, тајни саветник: II Цар. 23, 23; Ак. Бог. ик, 5; μύστις, који је посвећен, упућен у тајне Божје, коме су откривене тајне, познавалац тајана: Конд. св. Ник.; μυσταγωγός, вештак, учитељ, руководилац у свешт. тајнама: Кан. св. Андр. крит. п. 3, т. 6; доглавник: Конд. Обр.

Таинство n. μυστήριον, тајна: I Тим. 3, 9; Апок. 1, 20.

Таинъ, тайна, тайно adj. κρύφιος, тајан, сакривен, тајанствен: **слово мнѣ есть къ тебѣ тайно**: Суд. 3, 19; **таинъ еси, Бо҃е, рай**: Кан. на Воздв. ч. к. п. 9 ирм.

Таитися v. impf. **таюся, -ишися**, 1) περιχρυβῆναι, крити се, сакривати се: Лук. 1, 24: 2) λανθάνειν, непознат бити, незнати: II Петр. 3, 5; **немощь талящаяся** (Мол. у Ч. јелеосв.).

Тай adv. λάθρα, тајно: Пс. 100, 5; I Мак. 9, 60; Мат. 2, 7; Јов. 7, 10 и др.; ἐν κρυπτῷ, крадом, кришом: Јов. 7, 10; λαθραίως, потајно, неопажено: Сјед. 2 у Нед. Мирон.

Тайва f. μυστήριον, тајна; тајна служба *(Микл.)*.

Тайна f. 1) τὸ κρυπτόν, тајност: **мѫтыня къ тайнѣ** (Мат. 6, 4); 2) μυστήριον, тајна: Марк. 4, 11; Лук. 8, 10; Еф. 5, 32.

Тайно adv. λάθρα, тајно, скривено: III Мак. 6, 22.

Такожде adv. τὸ αὐτό, ὡσαύτως, такође, исто тако: Мат. 5. 47 squ.; Марк. 4, 16 squ.; Лук. 3, 11 squ.; Јов. 5, 19 и др.

Талантесъ m. ταλαντᾶιος, као талант велики, тежак: **и градъ великъ яко талантесъ** (χάλαζα μεγάλη ὡς ταλονταία) **нииде съ небесе на человѣки**, град у величини таланта, као талант (по *Вуку:* као глава) паде с неба на људе (Апок. 16, 21).

Талантъ m. грч., округао сребрн или златан предмет који је претстављао или: 1) извесну тежину злата, или сребра, те је служио као утег за мерење; или: 2) извесну своту новаца, те се употребљавао као новац који је вредео код старих Јевреја 3000 сикала: Мат. 18, 24; 25, 15—28 *(Дјач.)*.

Талїда арам., девојка: **талїда кѹмї**, девојко устани: Марк. 5, 41.

Татбина < **татьбина** f. κλέμμα, крађа: **денная и нощная** (I Мојс. 31, 39).

Татство < **татьство** n. κλοπή, крађа: Јер. 48, 27.

Татъ m. κλέπτης, лопов: II Мојс. 22, 2; Мат. 6, 19. 20; Јов. 10, 1. 8. 10; 12, 6 и др.

Татьба f. κλέμμα, крађа: II Мојс. 22, 3; Апок. 9, 21; κλοπή, крађа, отмица: Мат. 15, 19; Марк. 7, 22; κλέψιμον: Ном. пр. 46.

Тацы, τοιοῦτοι, такови: ꙗковъ небесный, тацы же и небеснїи (I Кор. 15, 48).

Таѧти < таꙗти v. impf. -таю, таеши, 1) κρύπτειν, тајити, скривати: Ст. на Г. в. воскр. гл. 7; 2) τήκεσθαι, топити се, кравити се, пропадати: воскъ ѿ лица огнѧ (Пс. 67, 3); дꙋша въ ѕлыхъ таѧше: Пс. 106, 26; дꙋшы таюшыѧ гладомъ: Ст. на блаж. на Обрез.; 3) λιμώτειν, гладовати: гладомъ таѧхъ, τροφῆς ἐλίμωττον: Ст. на стих. у Нед. блуд. с.; -сѧ, κρύπτεσθαι, скривати се: Бога исповѣда таѧщагосѧ (Ст. на блаж. воскр. гл. 4).

Тварь f. κτίσις,, творевина, створење: Марк. 16, 15; Рим. 1, 25; II Кор 5, 17 и др.

Твердъ, -ый < тврьдъ 3. στερεός, тврд, јак: вѣрою (I Петр. 5, 9); ἑδραίος, чврст, сталан: I Кор. 15, 8; ἀσφαλής, сигуран, поуздан: аки котва (Јевр. 6, 19); Филиб. 3, 1.

Твердынѧ < тврьдынꙗ f. 1) φρούριον, тврђава: II Мак. 13, 19; 2) ὀχύρωμα, тамница: I Мојс. 41, 14.

Твердь < тврьдь f. 1) τὸ στερέωμα, тврђа, свод небески: I Мојс. 1, 6; Пс. 18, 2; мысленнаѧ: Сл. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.; облак: V Мојс. 33, 26; 2) ὀχύρωμα, тврђава, град: II Кор. 10, 4; 3) ἀσφάλεια, темељ: Пс. 103, 5.

Твердѣль < тврьдѣль f. ὀχύρωμα, тврђава: Дан. 11, 39. 43; Наум 3, 14; Авак. 1, 10.

Твердѡ < тврьдо adv. ἀσφαλῶς, чврсто, стално, постојано, непрестано: Дел. 16, 23.

Творенїе n. ποίημα, дело, створење: Рим. 1, 20; Еф. 2, 10.

Творити v. impf. творю, -риши, ποιεῖν, чинити: тв. добро, καλῶς: Мат. 5, 44; ἀγαθοποιεῖν: Мат. 3, 4; ѕло, κακοποιεῖν: Марк. 3, 4; милостыню: Мат. 6, 2; плоды добры: Мат. 7, 17—19; прелюбы, μοιχεύειν: Марк. 10, 11. 12; 2) πράσσειν, радити, извршивати: Лук. 3, 13; плодъ, καρποφορεῖν, род доносити: Лук. 8, 15; любы, πορνεῦσαι, курвати се: Апок. 2, 14; -сѧ, προσποιεῖσθαι, градити се, чинити се, правити се: творѧщесѧ далечайше ити (Лук. 24, 28).

Тезоименитъ, -ый < тьзоименитъ 3. ὁμώνυμος, ἐπώνυμος, који има исто име: побѣды тезоименитъ... свѧте Нїколае, истога имена с победом (νίκη); мꙋжества тезоименитагѡ Андреа (ἀνδρία = мꙋжество); тезоименитомꙋ твоемꙋ новомꙋ жительствꙋ, истоименоме твоме новоме становништву (Конд. Воздв. ч. к.); тебѣ т. вѣнецъ простирающа: Ст. на Г. в. на св. архђ. Стеф.

Тектонскїй 3. ὁ τοῦ τεκτόνου, дрводељев, уметнички: Јер. 10, 3.

Тектѡнъ < текътонъ m. грч., дрводеља: Мат. 13, 55; Марк. 6, 3.

Текꙋщїй 3. part. praes. act. сл. обл. од тещи, ἀλλόμενος, који тече: вода (Јов. 4, 14); τρέχων, који трчи: I Кор. 9, 24.

Текъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од тещи, δραμῶν, трчавши, који је трчао: Мат. 27, 48; Марк. 15, 36; Лук. 15, 20.

Телецъ < тельць m. 1) μόσχος, телац: II Цар. 6, 13: Пс. 50, 21; Лук. 15, 23—30; Дел. 7

41; Апок. 4, 7; 2) βοῦς, бик: III Цар. 1, 9.

Телчїй < **тельчий** 3. τοῦ μόσχου, телећи: II Мојс. 29, 12; Јевр., 9, 12—19.

Тенето n. 1) βρόχος, конопац, уже, замка, мрежа: Приче Сол. 6, 5; 7, 21; 2) τὰ βρόχεια, плитка места, пличине: Ном. пр. 131.

Теплица < **топлица** f. θερμάστρις, топла купаоница; котао: III Цар. 7, 40.

Теплота < **топлота** f. 1) θέρμη, топлота, врућина: ехїдна ѿ теплоты изшедши (Дел. 28, 3); 2) ζέσις, млака вода коју свештеник улива у путир на св. Литургији пред причешћивање (Служ.).

Теревїндъ m. грч., терпентиново дрво: I Мојс. 35, 4.

Терпѣливодꙋшный < **тръпѣливодоушьнъ** 3. καρτερόψυχος, стрпљив, великодушан *(Дјач.)*.

Терпѣнїе < **тръпѣние** n. ὑπομόνη, трпљење, стрпљење; нада, узданица: кто терпѣнїе мое; не Гдь ли; (Пс. 38, 8); ꙗкѡ ты єси терпѣнїи мое Гди: Пс. 70, 5,

Терпѣти < **тръпѣти** v. impf. терплю, -пиши, 1) ὑποφέρειν, трпети, подносити: скѡрби (I Петр. 2, 19); наказанїе: Јевр. 12, 7; 2) ὑπομένειν, чекати: ибо вси терпѧщїи тѧ не постыдѧтсѧ (Пс. 24, 2).

Тесати v. impf. тешꙋ, -шеши. λαξεύειν, тесати, сећи од камена: да не оустроиши ихъ (олтаре) тесанныхъ (II Мојс. 20, 25); V Мојс. 4, 49; κατεργάζειν, израдити, обрадити: тесанагѡ кедра (III Цар. 6, 36); κολάπτειν, тесати, клесати: III Цар. 7, 12.

Тесла f. ἀξίνη, врста секире: Ис. 44, 12.

Теслица f. πέλεκις, секирица: III Цар. 6, 7.

Теслоносъ m. πελεκὰν, кашикар (птица): V Мојс 14, 18.

Тесть < **тьсть** m. πενθερός, таст: II Мојс 3, 1; Јов. 18, 13.

Тетраподъ m. грч., стол на четири ноге: Тип.

Тетрастихъ m. грч., песма која се састоји из четири стиха: Тип. и Триод.

Тетроеѵаггелїе n. грч., четворојеванђеље, јеванђеље које садржи четири јеванђеља распоређена по реду св. јеванђелиста Матеја, Марка, Луке и Јована са упутством на крају књиге: како се преко године изналазе и читају поједина зачала. Овако се јеванђеље данас употребљава у руској и српској Цркви, док је некада у Русији било у употреби јеванђеље т. зв. апракосъ, а у нашој Цркви (у грчкој и данас) т. зв. *јеванђелистар* (у српско-словенској редакцији н. пр. Мирослављево јеванђеље), у којем су распоређена јеванђеља по реду црквене године једно за другим, почевши од Јов. 1, 35—51 итд. *(Митр.-Мирк.*, I, 137).

Теченїе n. 1) ῥύσις, женско течење крви, менструација: и бꙋдетъ теченїе еѧ въ тѣлеси еѧ (III Мојс. 15, 19); 2) τροχιὰ, стаза, пут, колосек; облик, начин живота, поступци: крива теченїѧ ихъ (Приче Сол. 2, 15); права теченїѧ твори твоими ногами (Ib. 4, 26); всѧ же теченїѧ егѡ назираетъ (Ib. 5, 21); 3) δρόμος, течење, трка: II Цар. 18, 27; Јер. 8, 6; Дел. 13, 25; II Тим. 4, 7.

Течецъ <тєчь m. δρομεύς, скоротеча. Приче Сол. 6, 11.

Теща <тъща f. πενθερά, ташта, пуница: Мат. 8, 14; Марк. 1, 30; Лук. 4, 38.

Тещи, -ай part. praes. act. од **тещи** <тъщити, ἀφρίζων; пѣни тещи, бацајући пену: Марк. 9, 20.

Тещи <тєсти v. impf. -кѫ, -чеши, τρέχειν, тећи, трчати, журити, хитати: Лук. 24, 12 и др.; Троп. непор. воскр.; Ст. на лит. св. кн. Лаз.

Тещити <тъщити v. impf. тещѫ, -щиши, ἀφρίζειν, тећи, цурити, пуштати, бацати: пѣни (Марк. 9, 18. 20).

Тѝдъ јевр., девето слово у јеврејској азбуци: Плач. Јер. 1, 9; 2, 9; 3, 25; 4, 9.

Тимѣнїе n. ἰλύς, муљ, глиб, талог: Пс. 68, 3; Ирмол. гл. 4 п. 5 ирм. 15; βόρβορος, блато: Ак. Бог. ик. 5.

Тина f. ἰλύς, блато, глиб: тинѫ ко ѡтрѧсъ очеси оумнагѡ, отресавши блато са умногa (душевнога) ока (Кан. Дух. п. 1 ирм.); тина грѣхѡвъ: Сјед. 2. Сл. на св. Ник.

Тинный <тинъ 3. βορβόρου, кањав, прљав: т. калъ, кањужа: II Петр. 2, 22; βορβορώδης, пун муља: наводнєнїе (Кан. анг. хран. п. 1 Сл.).

Тихомирнѡ adv. ἀμάχως, тихо, с миром: Прем. Ис. Сир. 19, 6.

Тїтло n. τίτλος, натпис: Јов. 19, 19. 20.

Ткательница <тъкательница f. ткања, преља: Ис. 38, 12.

Ткати <тъкати v. impf. ткѫ, <тъкѫ, тчеши <тъчеши, ὑφαίνειν, ткати, прести: I Цар. 17, 7.

Тлѣворинъ, -ый <тлѣворынъ 3. φθοροποίος, који ствара трухљење, шкодљив, убитачан: кѣтръ (Ст. на блаж. на Претпр. Благов.); и ѡ тлѣворныхъ кѣтръ: Кан. молеб. пресв. Богор.; колѣзнь: Мол. у Ч. јелеосв.; воиньство: Сл. у Ст. на блаж. св. влмч. Теод.; страсть: Стат. I ст. 49; кѣтръ тлѣворный, ἀνεμοφθορία (по *Данич.*: суша): V Мојс. 28, 22.

Тлитель m. φθορεύς, упропаститељ, затирач, заводник: Ак. Бог. ик. 10; Ст. гл. 4 у Ч. погр. свешт.

Тлити v. impf. тлю, тлиши, ἀφανίζειν, φθείρειν, кварити, уништавати: тлѧ тлитъ (Мат. 6, 19. 20); тлятъ обычаи благи бесѣды злы: I Кор. 15, 33.

Тлѣнїе n. φθορά, уништавање, трухљење, пропаст, погибао: II Петр. 2, 19; распадљивост: I Кор. 15, 42. 50.

Тлѣнный <тлѣнынъ 3. φθαρτός, пропадљив, трошан, смртан: Рим. 1, 23; I Кор. 15, 53. 54.

Тлѣти v. impf. тлѣю, -ѣши, διαφθείρεσθαι, трухнути, кварити се, пропадати, бити смртан: II Кор. 4, 16; Еф. 4, 22; тлѣемаго по похотємъ прелести: Ч. кршт.

Тлѧ <тлѧ f. 1) ῥῶσις, рђа: Мат. 6, 19. 20; 2) φθορά, трулеж, погибао: II Петр. 1, 4; 2, 12; избави насъ ѡ тли: Бог. воскр. гл. 3; возведи ѡ тли животъ мой: Кан у Нед. мес. п. 6 ирм.; Кан. Богој. и Дух. п. 6 ирм.; Сл. на хвал. св. Теод.

Тма <тьма f. 1) σκότος, σκοτία, тама, мрак, помрчина: Мат. 4, 16; Марк. 15, 33; 2) μυρίοι, десет хиљада: тмою талантъ (Мат.

18, 24); 3) μυρίας, мноштво, много тисућа: Суд. 20, 10; ѿ темъ людей: Пс. 3, 7; тмамъ агг҃лѡвъ: Јевр. 12, 22; тмы (μυριάδας) окрестъ нападающихъ: Кан. анг. хран. п 7 т. 1.

Тморицею < тьморицеѭ adv. saepissime, најчешће, небројено пута: Прол.

Тмориченъ 3. безбројан, небројен: чꙋдеса (Прол.).

Тмочисленный < тьмочисльнъ 3. μυρίος, неизмерно многи, безбројни: Син. у пет. Светле седм.

Тоболецъ < тобольць m. κάδιον, торба: пастырскїй (I Цар. 17, 40).

Тогда adv. τότε, тадя, у то време, онда: Мат. 2, 17; Марк. 2, 20 и др.

Тогдашнїй < тогдашьнь 3. ὁ τότε, тадашњи: II Петр. 3, 6.

Тожде (тоже) adv. τὸ δ' αὐτὸ, такође, тако: Мат. 27, 44.

Тождесꙋщественный < тождесѫштьствьнъ 3. ταυτοούσιος, који има исто суштаство, природу: Син. у Пон. Дух.

Той, та, то pron. demonstr., αὐτὸς, αὐτὴ, αὐτὸ, тај, та, то: Мат. 1, 21 squ.; Марк. 1, 8 и др.

Тойже (тойжде), таѧже (таѧжде и тажде), тоеже (тоежде и тожде), ὁ αὐτὸς, ἡ αὐτὴ, τὸ αὐτὸ, исти, иста, исто: Мат. 26, 44; Марк. 14, 39; Лук. 2, 8; Дел. 16, 33 и др.

Токмѡ < тъкъмо adv. μόνον, само: токмѡ рцы слово (Мат. 8, 8); εἰ μὴ, но, али, осим: токмѡ їереемъ единымъ (Мат. 12, 4).

Токъ m. 1) ῥύσις, ток, течење, цурење: крове (Лук. 8, 44); кровный: Ст. на Г. в. 3 на св. влмч. Прок.; 2) ῥοὴ, струја, река; слезъ: Кан. Бог. п. 9 т. 1; 3) κρουνὸς, извор, поток: Стат. I ст. 39; Ст. на стих. воскр. 2 гл. 5; 4) ἅλων, гумно: Ис. 25, 10.

Толкати < тлъкати v. impf. толкꙋ, -чеши, κρούειν, куцати: Мат. 7, 7; Лук. 11, 9; Апок. 3, 20

Толкнꙋти < тлъкнѫти v. pf. -нꙋ, -неши, κρούειν, куцнути, лупнути, ударити: толкꙋщемꙋ ѿверзетсѧ (Мат. 7, 8; Лук. 11, 10); Лук. 12, 36; Дел. 12, 7. 13.

Толстъ < тлъстъ 3. παχύς, дебео: Пс. 143, 13.

Толцати < тлъцати v. impf. -цаю, -цаеши, τρίβειν, туцати: въ стꙋпахъ (IV Мојс. 11, 8).

Толща < тлъшта f. τὸ πάχος, дебљина, снага: IV Мојс. 24, 8; Пс. 140, 7.

Томитель m. τύραννος, мучилац, силеџија *(Вост.)*.

Томити v. impf. томлю, -миши, αἰκίζειν, мучити, умарати, злостављати *(Микл.)*.

Томленїе < томлениѥ n. τιμωρία, мучење, казна, злостављање: вѣчныѧ мꙋки томленїе (Мол. запрешч. 2 у Ч. кршт.); ποινὴ, освета: Син. у суб. I Нед. В. п.

Тонокъ, -їй < тьнькъ 3. λεπτός, танак, лак: III Цар. 19, 12; во кихрѣ тонцѣ: Ст. на Г. в. 2 на св. пр. Йл.; по тонкꙋ, κατὰ λεπτὸν, полагано: Син. у Нед. сироп.

Тончица < тьньчица f. θερίστριον, летња (танка) хаљина: Ис. 3, 22.

Топазїй, -їѧ m. грч., топаз, прозрачан драги камен зелене боје: Пс. 118, 127; Апок. 21, 20; Стат. II ст. 127.

Тоπαρχїѧ f. грч., обласна управа, област: I Мак. 11, 28.

Торгъ <тръгъ m. ἀγορά, трг, пијаца: Дел. 16, 19; 28, 15.

Торжество <тръжьство n. πανήγυρος, светковина: Јез. 46, 1; свечани сабор: Јевр. 12, 23; свечаност, славље: и торжество есть торжествъ (Кан. Пасхе п. 8 ирм.).

Торжествовати <тръжьствовати v. impf. -ствꙋю, -ѥши, πανηγυρίζειν, светковати, веселити се: Ис. 66, 10.

Торжище <тръжиште n. 1) ἀγορά, forum, трг: II Јездр. 2, 18; Мат. 11, 16; 20, 3; 23, 7; Лук. 7, 32; 11, 43; 20, 46; Син. у суб. I Нед. В. п.; 2) μάκελλον, macellum, тржиште за месо, месарница: I Кор. 10, 25.

Торжникъ <тръжьникъ m. κολλυβιστής, τραπεζίτης, трговац, мењач: Мат. 21, 12; 25, 27; Марк. 11, 15; Јов. 2, 15.

Тоскливость f. рус., туга, сета, жалост, јад, немир, плашљивост: Уч. изв.

Точение n. ῥύσις, течење: кроκ (Марк. 5, 25; Лук. 8, 43).

Точило n. λῆνός, ὑπολήνιον, преса за вино; када у којој се гњечило грожђе: Ис. 16, 10; Мат. 21, 33; Марк. 12, 1; Апок, 14, 19. 20.

Точити v. impf. точꙋ, -чиши, ῥεῖν, тећи, цурити: III Мојс. 15, 25; βρύειν, изливати: исцѣленїѧ (Троп. св. Ил.); точити, испуштати: точащїй кровѣкомый (Кан. у Нед. цвет. п. 3 ирм.); -ся, изливати се: влака премꙋдрость (Степ. гл. 2 ант. 3).

Точїю <тъчию adv. в. токмо: Мат. 5, 13; Јов. 8, 10 и др.

Тощно <тъштьно adv. σπουδαίως, озбиљно, усрдно, брижљиво: молити (Лук, 7, 4).

Тощѣе comp. од тощно, σπουδαιοτέρως, брижљивије, с већим старањем: II Тим. 1, 17.

Тощь <тъшть 3. κενός, 1) ташт, празна желуца; 2) празан, узалудан: V Мојс. 16, 16; Пс. 7, 5; трꙋдъ: I Кор. 15, 58. В. тщѧ.

Травникъ <травьникъ m. ὁ λειμών, ливада, рудина: Ирмол. гл. 6 п. 8 ирм. 10.

Трапеза f. грч., 1) трпеза, сто: I Цар. 20, 27. 29; Мат. 15, 27; Марк. 7, 28 и др.; 2) храна на столу: ꙗдꙋщихъ трапезꙋ Ізавелинꙋ (III Цар. 18, 19); ѿ трапезы царѣвы: Дан. 1, 5; 3) св. престо у олтару: Тип.

Трева <тръва f. 1) ἀλίσγημα, оскврњење, погањење: Дел. 15, 20; 2) εἴδωλον, идол: I Јов. 5, 21; 3) θυσία, жртва: прилести требы шпаѧлима ею (Сл. на хвал. св. Георг.); треба быти, имѣти, χρείαν ἔχειν, бити потребан, имати потребу, требати: I Кор. 12, 21. 24; I Сол. 5, 1.

Требище <требиште n. 1) εἰδωλεῖον, идолски храм: I Кор. 8, 10; 2) τὸ τέμενος, земљиште посвећено божанству са храмом: Кан. св. Теод. п. 5 т. 1.

Трекраженный <трикражень 3. τρίσμαχαρ, трипут срећан, пресрећан, преблажен: Ст. на Г. в. св. Дим.; крако: Кан. на Воздв. ч. к. п. 5 ирм.

Требникъ <требьникъ m. 1) θυσιαστήριον, жртвеник, олтар: Ис. 56, 7; Јез. 6, 6; 2) εὐχολόγιον, требник, црквено-богослужбена књига, у којој се налазе

чинови и молитве које се свршавају по потреби појединих чланова Цркве.

Требованїе < **трѣбованиѥ** n. χρεία, ἐπιτήδειον, потреба: Марк. 2, 25; Дел. 20, 34; Јак. 2, 16.

Требовати < **трѣбовати** v. impf. **-бꙋю, -бꙋеши**, χρείαν ἔχειν, имати потребу, требати: II Мак. 2, 15; Мат. 9, 12; Марк. 2, 17; Лук. 9, 11; 2) χρῄζειν, искати, тражити, желети: Лук. 11, 8; 12, 30; II Кор. 3, 1; 3) δέομαι, хтети: Прем. Сол. 16, 25; προσδέομαι, још нешто требати: Дел. 17, 25.

Требꙋха f. ἔνυστρον, балега: Мал. 2, 3.

Требѣ < **трѣбѣ** adv. χρεία, потребно: **не требѣ вамъ есть писати**, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι: I Сол. 5, 1.

Треволненїе n. τρικυμία, трећи вал који је, по мнењу старих Грка, већи од прва два; отуда: морска бура: **житїѧ треволненїй избѣгши** (Ст. по пол. на преп. Пар.); таласање, колебање: **содержимь есмь бꙋрею и треволненїемъ согрѣшенїй** (Кан. св. Андр. крит. п. 3 т. 1); **страстей**: Сјед. на св. Три Јер. 2 богор.; **грѣхѡвъ**: Кан. у Нед блуд. с. п. 6 т. 1.

Трегꙋвительный 3. τρισολιτήριος, веома непријатељски: Јестир 8, 13.

Трегꙋвѡ adv. τρισσῶς, тројако, троструко: III Цар. 7, 4. 5.

Треденство n. τριημερία, три дана: Амос 4, 4.

Трезвитисѧ < **трѣзвитисѧ** v. impf. **трезвлюсѧ, -вишисѧ**, νήφειν, бити будан, бити на опрезу, бити трезан: I Петр. 1, 13; 4, 7; I Сол. 5, 6. 8; II Тим. 4, 5.

Трезꙋбенъ 3. τριόδους, који има три зуба: **оудица** (I Цар. 2, 13).

Трезꙋбецъ m. τρίβαλος, трозубац: Ст. на Г. в. на св. влмч. Прок.

Трезꙋбъ m. в. **трезꙋбецъ**: II Цар. 12. 31.

Треклѧтѣйшїй 3. τρισαλιτήριος, веома опак, достојан свакога проклетства: II Мак. 8, 34.

Трекровенъ, -ый < **трикровьнъ** 3. τριώροφος, који има три крова, троспратан: I Мојс. 6, 16; **трекрѡвнаѧ**, τριώροφα, трећи спрат: Јез. 41, 7; III Цар. 6, 8.

Трекровникъ < **трикровьникъ** m. τρίστεγον, трећи спрат: I Мојс. 6, 16; Дел. 20, 9.

Трепетати v. impf. **-трепещꙋ, -щеши**, φρίσσειν, τρέμειν, трести, дрхтати: Јак. 2, 19; II Петр. 2, 10; **Тебе трепещꙋтъ**, пред Тобом дрхћу: Мол. у Ч. кршт.; **егѡже трепещꙋтъ и трѧсꙋтсѧ херꙋвїми**, пред ким дрхћу и тресу се херувими: Троич. троп. на Полуноћ. васкр.; **трепеташе нынѣ рꙋка деснаѧ**: Ст. на III часу уочи Богој.; Сл. на стих. у Нед. месоп.

Трепетенъ < **трепетьнъ** 3. ἔντρομος, обузет дрхтањем, који дрхће; **трепетенъ быти**, уздрхтати се: Дел. 7, 32; 16, 29; Јевр. 12, 21; **тр. бысть предтеча**: Сл. на Вел. осв. в.

Трепетнѡ < **трепетьно** adv. φρικτῶς, ужасно, страшно: Ст. на лит. у Нед. Том.

Трепетъ m. τρόμος, дрхтање: Пс. 2, 11; 47, 7; Марк. 16, 8; I Кор. 2, 3; II Кор. 7, 15 и др.

Трепеща, -ай; -щꙋщь, -щїй 3. part. praes. act. од **трепетати**, τρέμων, дрхћући: Марк. 5, 33; Лук. 8, 47; Дел. 9, 6.

Тресна < **трѣсна** f. ὁ στρεπτός, огрлица, ђердан, ланац: II Мојс. 28, 24. 25; реса: V Мојс. 22, 12.

Тресновитый < **трѣсновитъ** 3. κοσυμβωτός, ресаст, искићен, плетен: II Мојс. 28, 4.

Тресновица < **трѣсновица** f. κροσσωτὸν, vestis fimbriata, хаљина ресаста, ресама искићена, код *Данич.:* ланац: II Мојс. 28, 14.

Треснꙋти < **трѣснѫти** v. pf. -снꙋ, -неши, κεραυνοῦν, громом погодити; убити: ꙗкѡ ѿ грома тресновенъ бывъ (Прип. 9 п. на Обрез.).

Третицею adv. ἐκ τρίτου, трећи пут: Мат. 26, 44 и др.

Третїе < **третие** adv. τρίτον, трећи пут: Јов. 21, 14. 17; I Кор. 12, 28.

Треѡкаѧнный 3. τρισάθλιος, трипут несрећан, најнесрећиији, најбеднији, најжалоснији: Мол. 7 пред прич.

Тривещественный < **тривештьствьнъ** 3. τρίϋλης, који се састоји из три ствари: даръ (Ст. на Г. в. на св. архђ. Стеф.).

Тривѣщанный 3. τρίφθογγος, који има три гласа, три жице: цѣвница (Кан. Успен. Бог. п. 7 ирм.).

Тридневенъ, -ый < **тридьневьнъ** 3. τριήμερος, тродневни: тридневное воскресенїе, resurrectio post tres dies facta, васкрсење после три дана. Господ Исус Христос је био стварно у гробу само један дан и две ноћи; но Јевреји су у своме обичном разговору називали делове дана читавим даном, а Христос се налазио у гробу један део првога дана (петак), цео други дан (субота) и један део трећега дана (недеља): *Дјач.;* тр. востанїе: Ст. на Г. в. воскр. гл. 4.

Тризна f. 1) ἀγών, борба, надметање, такмачење *(Вост.);* ἔπαθλον, награда у борби *(Микл.);* 2) помен који су незнабожачки Словени давали уз извођење јуначких игара *(Дјач.).*

Тризнище < **тризниште** n. 1) στάδιον, место борбе, бојиште, тркалиште *(Микл.; Жив.);* 2) ἀγών, игра: пѧтолѣтное, олимпијска игра која се приређивала сваке пете године (II Мак. 4, 18.).

Трикраты < **трикраты** adv. τρίς, трипут: II Кор. 2, 8.

Трилѣтствовати < **трилѣтьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, τριετίζειν, имати три године: трилѣтствꙋющаѧ юница (Сл. на стих. на Вавед.).

Трипѣснецъ m. τριῴδιον, канон који се састоји из три песме. Трипјеснеци се налазе у Триоду посном и цветном, а поју се у седмичне дане (осим суботе и недеље) Св. четрдесетнице. У састав свакога Трипјеснеца неизоставно улази 8 и 9 песма канона. Тако у понедељак: 1, 8 и 9; у уторак: 2, 8 и 9; у среду: 3, 8 и 9; у четвртак: 4, 8 и 9; у петак: 5, 8 и 9 песма. Те се песме мешају са песмама канона из Минеја. У суботе се поју четворопјеснеци који се састоје из 6, 7, 8 и 9 песме канона. *(Дјач.).*

Трисїѧнный < **трисиѧньнъ** 3. τρισσολαμπής, који има три светлости: солнце (Ст. на блаж. воскр. гл. 3 Сл.).

Трисїѧтельный 3. τριλαμπές, који сија, блиста тројаком светло-

шћу: трисїѧтельное единагѡ Божества, трострука светлост једнога Божанства (Троп. непор. у суб.).

Трисїѧти v. impf. -ѧю, -ѧеши, τριλαμπεῖν, блистати троичном светлошћу: аще бо и трисїѧетъ (Степ. гл. 8 ант. 2).

Трисолнечный < трислъньчьнъ 3. τρισήλιος, који претставља три сунца, тросунчан: свѣтъ (Мол. 7 пред прич.); Сјед. воскр. гл. 5.

Трївꙋнъ < тривоунъ m. tribunus, трибун, римски виши офисир: Прол.

Трїипостасный 3. τρισυπόστατος, триличан: Сл. на Г. в. на Дух.

Трїкирїй m. грч., свећњак са три свеће: Арх. чин.

Трїстатъ m. τριστάτης, војвода: II Мојс. 14, 17; 15, 4; Кан. на св. Андр. крит. п. 6 т. 2.

Трїхаптонъ < трихапътонъ m. τρίχαπτον, танка, свилена везена хаљина: Јез. 16, 10. 13.

Трїѡдїонъ m. и трїѡдь f. грч., (τρεῖς + ὠδή), триод, црквено-богослужбена књига у којој се налазе канони трипјеснеци. Има их две врсте: *Триод посни*, који почиње са Недељом митара и фарисеја и завршава Великом суботом, и *Триод цветни*, или *Пентикостар*, који почиње са Првим даном Ускрса и завршава Недељом свих светих.

Троскотъ m. ἄγρωστις, пољска трава: V Мојс. 32, 2; Ис. 37, 28; сꙋхїй, чкаљ; трње *(Данич.)*: Ис. 9, 18; шкодљива трава; отров *(Данич.)*: Ос. 10, 4.

Тростный 3. τοῦ καλάμου, од трске, тршчан, који живи у трсци: ѕвѣрь (Пс. 67, 31), ту се разуме *крокодил* који се често сакрива у трсци што расте на обалама Нила (*Влашић*, II, 409).

Трость f. 1) κάλαμος, а) трска: благовоннаѧ, по *Данич.* иђирот (II Мојс. 30, 23); колеблетсѧ на водѣ: III Цар. 14, 15; вѣтромъ колеблема: Мат. 11, 7; б) штап: бїѧхꙋ его по главѣ тростїю (Марк. 15, 19); в) перо: ѧзыкъ мой трость книжника скорописца (Пс. 44, 2); но не хощꙋ черниломъ и тростїю писати тебѣ: III Јов. 1, 13; писательныѧ трѡсти: III Мак. 4, 15; 2) мера: трость мѣрительнаѧ (Јез. 40, 3); трость злата да измѣритъ градъ и врата..: Апок. 21, 15; 3) κάλαμη, слама: аще ли кто назидаетъ на ѡснованїи семъ... тростїе (I Кор. 3, 12); 4) ὕσσωπος, мирисава трава, трска: и на трость вонзше (Јов. 19, 29).

Тростѧный 3. καλάμινος, тршчан, од трске: IV Цар. 18, 21; Ис. 36, 6; Јез. 29, 6.

Трꙋба < тржба f. σάλπιγξ, трубља, труба: IV Мојс. 10, 10; Пс. 80, 4; I Кор. 14, 8; 15, 52; I Сол. 4, 16; кована, од метала; рожана, од рога волујског или овнујског: Пс, 97, 6; 2) σαλπιστής, трубач: и гласъ... трꙋбъ (Апок. 18, 22).

Трꙋдитисѧ < троудитисѧ v. pf. трꙋждꙋсѧ, -дишисѧ, κοπιᾶν, трудити се: Јов. 4, 38; Рим. 16, 6. 12 и др.

Трꙋдъ < тржд ъ m. 1) κόπος, труд, страдање, болест, досада: Пс. 89, 10; 106, 12; I Кор. 3, 7; мука: Пс. 9, 28; погибао: Пс. 139, 10; посао: и вы къ трꙋдъ

ихъ внидосте (Јов. 4, 38); трꙋды творити, узнемиривати: Лук. 11, 7; 18, 5; трꙋды дати, сметати: Марк. 14, 6; 2) трꙋдъ водный, ὕδρωψ δυσεντερία, водена болест: Лук. 14, 2; срдобоља: Дел. 28, 8.

Трꙋждати < троуждати v. impf, -ждаю, -ждаеши, κόπον παρέχειν, сметати, узнемиривати, досађивати: Мат. 26, 10; -сѧ, κοπιᾶν, трудити се, мучити се око чега: Мат. 6, 28; Лук. 12, 27 и др.; бити уморан: трꙋждающїисѧ (Мат. 11, 28); Јект. суг.

Трꙋждьсѧ, -шисѧ, -шесѧ, part. praet. act. I (м. трꙋдивсѧ, -шисѧ, -шесѧ) од трꙋдитисѧ, κοπιάσας, трудивши се: ѡб' нощь всю трꙋждшесѧ (Лук. 5, 5).

Трꙋпїе < троупиѥ n. κῶλα, телеса: Пс. 78, 2; трꙋ̂пїѧ мертва, σώματα νεκρὰ, мртваци: IV Цар. 19, 35.

Трꙋпъ < троупъ m. 1) corpus, тело *(Жив.)*; 2) πτῶμα, лешина: Мат. 24, 28; Марк. 6, 29; Апок. 11, 8. 9.

Трꙋсъ < тръсъ m. σεισμός, 1) потрес на води, бура: трꙋсꙋ къ мори (Мат. 8, 24); 2) terraemotus, земљотрес: III Цар. 19, 11. 12; Мат. 27, 54; 28, 2; Марк. 13, 8; Конд. трѧсенїю.

Трыти < трыти v. impf. трыю, -еши, τρίβειν, трти: Марк. 7, 3.

Трѧсавица < трѧсавица f. τρόμος, дрхтање; πυρετός, врућица *(Микл.)*, φρίκη, грозница: Прол.

Тꙋземецъ < тоузсмьць m. αὐτοχθών τῆς γῆς, урођеник, онај ко се родио у земљи *(Данич.)*: IV Мојс. 9, 14.

Тꙋкъ < тоукъ m. 1) στεάρ, а) сало, дебљина, претилина: тꙋкъ свой затвориша (Пс. 16, 10), у јевр. тексту: срце своје затворише *(Данич.)*; б) млеко: и пїйте вїно и тꙋкъ (Ис. 55, 1); в) тꙋкъ пшениченъ, στεὰρ πυροῦ, најбоља пшеница: Пс. 80, 17; 147, 3; 2) πιότης, дебљина; сласт, изобиље: оупїютсѧ ѿ тꙋка домꙋ твоегѡ (Пс. 35, 9); ꙗкѡ ѿ тꙋка и масти да исполнитсѧ дꙋша моѧ (Пс. 62, 6); 3) μυελός, мозак, срж: снѣсте тꙋкъ земли, јешћете најбољу пшеницу, најбоље плодове, или, по *Данич.*, најбоље обиље ове земље (I Мојс. 45, 18).

Тꙋлъ < тоулъ m. φαρέθρα, тоболац за стреле: I Мојс. 27, 3; Пс. 10, 2.

Тꙋне < тоуниѥ adv. δωρεὰν, εἰκῆ, забадава, узалуд, узаман: I Цар. 19, 5; Мат. 10, 8; Рим. 3, 24; Гал. 3, 4.

Тꙋнеѧдецъ < тоунѥѧдьць m. в. праздноѧдецъ.

Тꙋча f. ὄμβρος, дажд, киша: V Мојс. 32, 2; Лук. 12, 34; слезъ: Ст. на блаж. на Рођ. св. Јов. Прет.; жизни: Сл. на блаж. св. Лук; облакъ тꙋчи разꙋмныѧ: Ст. на стих. 3 на св. Јов. Злат.

Тꙋченосный 3. ὀμβροτόκος, који носи кишу: облакъ: Ст. на блаж. на св. прор. Ил.

Тꙋченъ, -ный < тоучьнъ 3. λιπαρός, дебео, угојен, гојазан, мастан: Апок. 18, 4; всесожженїе твое тꙋчно бꙋди: Пс. 19, 3; ꙗдоша... вси тꙋчнїи земли, људи богати и знатни: Пс. 21, 30; 2) πίων, плодан, родан: гора живагѡ Бога (Прип. п. 9 Кан. на Усп. Бог.; 3) ὄμβρων, кишни *(Дјач.)*.

Тщаливъ, -ый < **тъшталивъ** 3. σπουδαῖος, ревностан, марљив, брижљив, вредан: тщаливѣйшїй же сый (II Кор. 8, 17); συντέμνων, вредан: Прич. Сол. 21, 5.

Тщанїе < **тъштаниѥ** n. σπουδή, 1) журење, журба, хитња: V Мојс. 6, 3; II Петр. 1, 5; Троп. гл. 8 у суб. V Нед. В. п.; со тщанїемъ, брзо, хитно: Марк. 6, 25; Лук. 1, 39; Ст. на лит. св. кн. Лаз.; Кан у Нед. месоп. п. 6 т. 1; 2) ревност. брижљивост, старање: Јевр. 6, 11.

Тщательный < **тъштательнъ** 3. κατασπουδασμένος, марљив, брижљив; журан: избавленїе (Ст. на хвал. на св. влмч. Теод.); Син. на В. ср.

Тщательнѡ < **тъштательно** adv. σπουδῇ, брзо, хитно, ревно: I Јездр. 4, 23; ἐν σπουδῇ, у брзини: Стат. II ст. 129.

Тщатисѧ < **тъштатисѧ** v. impf. тщꙋсѧ, тщишисѧ, 1) σπεύδειν, хитати, журити: II Мак. 4, 14; Дел. 20, 16; и ко гробꙋ тщитсѧ: Ст. у Ч. погр.; и рабское крещенїе прїѧти тщишисѧ: Троп. на В. осв. воде; 2) σπουδάζειν, трудити се, настојати око чега, бринути се: Еф. 4, 3; I Сол. 2, 17; Ак. Бог. конд. 13; 3) ἐπιχειρεῖν, латити се чега, старати се, усиљавати се: III Мак. 6, 22.

Тщегласїе < **тъштегласиѥ** n. κενωφονία, празан разговор: II Тим. 2, 16.

Тщепогребальное n. κενοτάφιον, празна гробна хумка, гроб без мртва тела, кип: I Цар. 19, 13. 16.

Тщеславенъ, -ый < **тъштеславьнъ** 3. κενόδοξος, који тражи празну славу, хвалисав: Гал. 5, 26; Ном. пр. 119.

Тщеславїе < **тъштеславиѥ** n. κενοδοξία, празна слава: Филиб. 2, 3; хвалисање: Ст. на Г. в. у Нед. мит. и фар.

Тщеслововати v. impf. -словꙋю, -еши, κενολογεῖν, празно говорити: Ис. 8, 19.

Тщета < **тъштета** f. ζημία, штета, губитак: Дел. 27, 10. 21; казна, глоба: II Мојс. 21, 22; празнина, таштина: Филиб. 3, 8; Ст. на Г. в. у пет. I Нед. В. п.

Тщетный < **тъштетьнъ** 3. κενός, празан, ташт: Дел. 4, 25; Кол. 2, 8; Прип. п. 9 у Кан. Нед. цвет.; сујетан, ништав: Ант. 13 на В. четвр.

Тщити < **тъштити** v. pf. тщꙋ, тщиши, κενοῦν, испразнити; -сѧ, φιλοτιμεῖσθαι, паштити се, трудити се, старати се: II Кор. 5, 9.

Тщъ, тща, тще < **тъшть** adj. κενός, празан: Суд. 17, 16; сосꙋдъ: Јер. 14, 3; ѡ хлѣбѣ семъ тщемъ: IV Мојс. 21, 5; Марк. 12, 3; Лук. 20, 10. 11; ѿпꙋсти тщы: Лук. 1, 53; не ѿврати ткоѧ̑ рабы тщы̑: Богор. отп. гл. 4; 2) узалудан: тще пропокѣданїе, тще и вѣра наша (I Кор. 15, 14). В. тощь.

Тыти < **тыти** v. impf. тыю, тыеши, πιαίνεσθαι, дебљати, гојити се: Јез. 17, 10.

Тѣмже adv. ἄρα, ὥστε, ὅθεν, зато, и тако, према томе, стога; откуда, одакле: Мат. 7, 20; Гал. 4, 7; Јевр. 3, 1 и др.

Тѣсновходный < тѣсьновъходьнъ 3. στενοπόρος, са уским отвором: воротa (Син. на В. среду).

Тѣснота < тѣсьнота f. στενοχωρία, теснота, теснац: II Кор. 6, 4; 12, 10; туга: Рим. 2, 9; 8, 35.

Тѣсный < тѣсынъ 3. στενός, тесан: пѫть (Мат. 7, 14); узак: врата (Лук. 13, 24).

Тѣсто n. φύραμα, тесто, колач: II Мојс. 8, 3; Суд. 8, 13.

Тагнѣный 3. искован из чега: цѣпїю златыхъ тагнѣныхъ, ἐλεητούς (II Пар. 9, 15).

Тагота f. βάρος, терет, бреме, тегоба: Марк. 20, 12; Дел. 15, 28; II Кор. 4, 17; Гал. 6, 2.

Таготнъ < таготьнъ 3. βεβαρημένος, теготан, отежао: очи (Марк. 14, 40).

Таготитисѧ < таготитиса v. impf. -щѫсѧ, -тишисѧ, βαρεῖσθαι, теретити се, отежавати, досађивати: I Тим. 5, 16.

Таготѣти v. impf. -тѣю, -тѣши, βρίθειν, теретити, отежавати, тежак бити: землю покѣнкый нєвдрѫжимѡ таготѣющꙋю (Кан. воскр. гл. 5 п. 3 ирм.).

Тажанїе n. γεώργιον, поље, њива, ораница: I Кор. 3, 9.

Тажатель m. γεωργός, земљорадник, ратар, виноградар: Марк. 12, 1. 2. 7. 9.

Тажатисѧ v. impf. жѫсѧ, -жѣшисѧ, μάχεσθαι, парничити се, свађати се, препирати се: Дел. 7, 26.

Тажба < тажьба f. χρῖμα, тужба: I Кор, 6, 7.

Тажестнъ < тажьстьнъ 3. μοχθηρός, тежак, бедан, јадан, кукаван, слаб: Прем. Сир. 26, 6.

Тажесть < тажесть f. 1) βάρος, тежина, терет: Сл. на хвал. у Нед. раслаб.; 2) βαρίς, кула, двор, лађа, храм: Богъ къ тажестѣхъ егѡ знаемь єсть (Пс. 47, 4); тажесть слоновaя, палата украшена слоновом кошћу: Пс. 44, 9; кућа, стан: Ст. на блаж. на св. архђ. Стеф.

Тажитисѧ < тажитиса v. pf. -жѫсѧ, -жишисѧ, ἐρίζειν, правдати се, препирати се: съ человѣкомъ богатымъ (Прем. Сир. 8, 2); ѡ вещи, нѫжє ти нѣсть на потрєбѣ, не тажисѧ (Ib. 11, 9).

Тажкосердъ, -ый < тажькосръдъ 3. βαρυκάρδιος, тврда срца, неосетљив, луд, безуман: Пс. 4, 3.

Тажкѡ < тажько adv. βαρέως, тешко: слышати (Мат. 13, 15; Дел. 28, 27).

Тажокъ, -кїй < тажькъ 3. βαρύς, тежак: времена (Мат. 23, 4); кнѩ: Дел. 25, 7; жесток, љут: волцы (Дел. 20, 29); заповѣди: I Јов. 5, 3; въ людєхъ тажцѣхъ возхвалю тѧ: Пс. 34, 18.

Татива < татива f. νεῦρα, тетива од говеђег црева на луку, жила од које се прави тетива; узица: ѩко сѫждѣтъ мѧ седмїю тативами сырыми.. (Суд. 16, 7. 8. 9).

Тѵмпаница f. τυμπανίστρια, која свира, удара у тимпан; бубњарица: Пс. 67, 26.

Тѵмпанъ m. τύμπανον, бубањ: I Мојс. 31, 27; II Мојс. 15, 20; Пс. 86, 3; 149, 3; 150, 4.

Тѵранствовати v. impf. -ствѹю, -ѣши, τυραννεῖν, (мѵчитєлыкн wкладати), владати безгранично, тирански: Приче Сол. 28, 15.

ОУ

Оу 1) двадесетпрво слово у црквенослов. азбуци, зове се оукъ, а као цифра ·оу҃· = 400; 2) praep. παρὰ, код, у; 3) conj. οὔπω, још; не оу҃, οὐδέπω, још не: не оу҃ прїиде часъ мой (Јов. 2, 4); не оу҃ бѣ прославленъ: Јов. 7, 39; не оу҃ бо вѣдѧхꙋ писанїѧ: Јов. 20, 9.

Оуа interj. οὐαὶ, е, аха, нуто: оуа, разорѧѧй церковь (Марк. 15, 29).

Оублажати v. impf. -жаю, -жаеши, μακαρίζειν, славити, прослављати: Велич. преп. Пар.; -сѧ, величати се: славою нетлѣнною (Степ. гл. 7 ант. 3).

Оублажити v. pf. -жꙋ, -жиши, 1) ἀγαθύνειν, прославити: III Цар. 1, 47; добро учинити: IV Цар. 10, 30; 2) μακαρίζειν, назвати некога блаженим: Пс. 40, 3; 71, 17; 143, 15; Лук. 1, 48.

Оубо conj. οὖν, дакле, према томе, онда, јер: Мат. 6, 22; молитесѧ оубо господинꙋ жатвы: Мат. 9, 38.

Оубожити v. impf. -жꙋ, -жиши, πτωχίζειν, чинити сиромашним, сиромашити: I Цар. 2, 7.

Оубожница < оубожьница f. templum, храм; сиротиште (*Микл.;* Слов. Имп. ак.).

Оубрꙋсецъ < оуброусьць m. σουδάριον, прегача: Јов. 11, 44; Дел. 19, 20.

Оубрꙋсъ < оуброусъ m. σουδάριον, убрус: Лук. 19, 20.

Оубꙋдитисѧ < оубоудитисѧ v. pf. -ждꙋсѧ, -дишисѧ, διαγρηγορεῖν, пробудити се: Лук. 9, 32.

Оубꙋженїе < оубоуждение n. ἔγερσις, буђење: оубꙋженїемъ возбꙋдиша стрегꙋщихъ (Суд. 7, 19).

Оубыстрити v. pf. -стрю, -иши, убрзати: нозѣ на теченїе къ церкви (Прол.).

Оубѣгати v. impf. -гаю, -гаеши, φεύγειν, прибегавати, утећи: IV Мојс. 35, 6. 15.

Оубѣгнꙋти < оубѣгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, διαφεύγειν, избећи, побећи: оубѣглъ бѣ ѿ лица.. (III Цар. 12, 2; II Пар. 10, 2); φυγαδεύειν, протерати себе: II Мак. 5, 5.

Оубѣжати v. pf. -жꙋ, -жиши, διαφεύγειν, φεύγειν, побећи: I Цар. 19, 12; избегавати: фарїсеева высокоглаголанїѧ (Конд. мит. и фар.); бегати од нечег: ѿ сꙋда огнѧ геенскагѡ (Мат. 23, 33); Лук. 21, 36; Јевр. 2, 3; Ап. 9, 6.

Оубѣжище < оубѣжиште n. φυγαδευτήριον, прибежиште, уточиште: IV Мојс. 35, 12. 14. 15; I Јездр. 4, 15; Ис. Нав. 20, 3; I Мак. 1, 53.

Оубѣжный < оубѣжьнъ 3. φυγαδευτήριος, за уточиште: шесть градѡвъ (да бꙋдꙋтъ) оубѣжныхъ (IV Мојс. 35, 6).

Оубѡ adv. ὄντως, ἄρα, заиста: Пс 57, 12; жатва оубѡ многа: Мат. 9, 37.

Оуврачевати v. impf. -ваю, -ваеши и -чꙋю, -чꙋеши, ἰατρεύειν, лечити, исцељивати: Ст. на хвал. на св. јев. Луку.

Оуврачити v. pf. -чꙋ, -чиши, излечити: Ст. на Г. в. на св. јев. Луку.

Оувы interj. οὐαὶ, аваj, јаох, тешко: Пс. 119, 5; оувы мнѣ ѿ сыне: Стат. II ст. 48; оувы мнѣ, ꙗко-

вый подвигъ имать дѹша..: Самогл. гл. 2 у Ч. погр.

Оувѣдати v. impf. -даю, -даши, γνώσχειν, дознавати: Дел. 9, 24. 42.

Оувѣдѣти v. pf. оувѣмь, оувѣси, γινώσχειν, знати: Пс. 68, 6; 118, 125; Мат. 6, 23; 9, 30 и др.; εἰδέναι, дознати, разабрати, увидети: Мат. 9, 6; Марк. 2, 10; Лук. 5, 24 и др.

Оувѣрити v. pf. -рю, -риши, πιστεύειν, уверити, потврдити: II Цар. 7, 25; I Пар. 17, 14; оувѣрено ми бысть бѣговѣствїе нешкрѣзанїѣм (Гал. 2, 7); I Тим. 1, 11; -см, πιστεύεσθαι, уверити се: I Цар 3, 21; I Пар. 17, 24; потврдити се: глаголъ твой (III Цар. 8, 26); примити се: свидѣтельство наше во васъ (II Сол. 1, 10).

Оувѣровати v. impf. -рѹю, -еши, πιστεύειν, поверовати: Јов. 3, 12; 11, 48; Дел. 14, 23; Рим. 10, 14.

Оувѣрати < оувѣрати v. impf. -раю, -раши, 1) πείθειν, уверавати, убеђивати некога: Дел. 19, 8; 28, 23; 2) πιστεύειν, веровати, ослањати се на кога, уздати се: шкиѳи воскресенїѣ прежде твоѥм страсти оувѣраѫ, уздајући се пре твога страдања у опште васкрсење (Троп. на Лаз. суб.).

Оувѣстити v. pf. -щѹ, -стиши, χρηματίζειν, известити, упутити; примити заповест од некога: оувѣщенъ есть ѿ ангѣла (Дел. 10, 22); -см, κατηχηθῆναι, известити се, дознати: Дел. 21, 21.

Оувѣтливословїе n. πιθανολογία, изношење разлога, образлагање, убеђивање: Мин. 24 нов.

Оувѣщаватисѧ < оувѣштаватисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ваешисѧ, εἰνοεῖν, мирити се с неким: съ соперникомъ (Мат. 5, 25).

Оувѣщати < оувѣштати v. impf. -щаю, -щаши, πείθειν, опомињати, убеђивати, световати: I Мак. 12, 50; Дел. 13, 43; Кан. воскр. гл. 6 и у Нед. сир. п. 7 ирм.

Оувадати < оувадати v. impf. -даю, -даши, μαραίνειν, венути, нестајати: Јак. 1, 11; Ч. погр. свешт. ик. 21.

Оувадити < оувадити v. pf. -ждѹ, -диши, μαραίνειν, ослабити: безбрашїемъ плоть оувадивъ (Свјет. у IV Нед. В. п.); учинити да нешто увене, да га нестане: плотскаѧ оувадила ести вѣзграніѧ (Ст. на Г. в. на преп. м. Пар.); сасушити: весь цвѣтъ юности оувади смерть (Ст. у Ч. погр.).

Оувазанъ З. δεδεμένος, увенчан, украшен венцем: къ прекрастанїихъ (П. над п. 7, 5).

Оувазати < оувазати v. impf. -заю, -заши, ἀναδέσασθαι, овенчавати: повѣды вѣнцемъ (Конд. Прен. м. св. архђ. Стеф.).

Оувазити v. pf. -жѹ, -зиши, ἀποχέλλειν, насести, насукати се: корабль (Дел. 27, 41); ἐρείδειν, насадити, наслонити: ногъ оувазшїй (Дел. 27, 41).

Оувазнѹти < оувазнѫти v. pf. -знѹ, -знеши, συλλαμβάνεσθαι, ухватити се: ноги ихъ къ вѣти (Пс. 9, 16); саплести се: Пс. 9, 17; -см, φορεῖν, стећи; овенчати се: вѣнцемъ (Прем. Сир. 11, 5).

Оувянѹти < оувянѫти v. pf. -нѹ, -неши, μαραίνεσθαι, увенути: якw

оувѧдоша баснословцы (Ак. Бог. ик. 9).

Оувѧсло < оувасло n. μίτρα, митра, круна, повеза на глави јудејског првосвештеника: II Мојс. 28, 27; 29, 6; III Мојс. 8, 9.

Оувѧсти < оувасти v. pf. -зꙋ, -зеши, στεφανοῦν, овенчати: кїими похвальными вѣнцы оувѧземъ (Ст. на Г. в. на св. Ник. и на св. П. и П.

Оуглаждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, λεαίνειν, брисати, уништавати, угладити, истрљати: житейское стропотство (Ст. на блаж. 3 на св. влмч. Теод.).

Оуглꙋбити < оуглѫбити v. pf. -блю, -биши, βαθῦναι, удупсти: Лук. 6, 48; -сѧ, удубити се, бити дубок: помышленїѧ (Пс. 91, 6).

Оуглъ < ѫглъ m. γωνία, угао: во главꙋ оугла (Мат. 21, 42; Марк. 12, 10; Лук. 20, 17; Дел. 4, 11; I Петр. 2, 7); кула: Соф. 1, 16.

Оугль < ѫгль m. ἄνθραξ, угаљ: оуглїе огненное (Пс. 17, 13; Рим. 12, 20); жеравица: тѣла твоегѡ (Кан. у Посл. прич. п. 5 т. 2); оуглїе страстей: Троп. преп. м. Пар.; рыбꙋ на оуглехъ: Егзап. 10.

Оуглѣбнꙋти v. pf. -бнꙋ, -бнеши, ἐνπηγνύναι, упасти: въ пагꙋбѣ (Пс. 9, 16); въ тимѣнїи глꙋбины: Пс. 68, 3; пропасти: Пс. 68, 15.

Оугнести v. pf. -тꙋ, -теши, διαρπάζειν, растргати; пригњечити, притеснити, увредити: Јер. 21, 12.

Оугнетати < оугнѣтати v. impf. -таю, -таеши, συνθλίβειν, гурати, тискати, туркати: Марк. 5, 24. 31; συμπνίζειν, стешњавати: Лук. 8, 42.

Оугнѣжденїе n. νοσσίον, гнездо; смештање, стицање: премꙋдрости (Прич. Сол. 16, 16).

Оугнѣздити v. pf. -ждꙋ, -здиши, κασκηνοῦν, угнездити; -сѧ: въ вѣтвехъ птицы небесныѧ (Дан. 4, 18).

Оугобзитисѧ < оугобьзитисѧ v. pf. -жꙋсѧ, -зишисѧ, 1) εὐφορεῖν, бити родан, добро родити: нива (Лук. 12, 16); 2) εὐθηνεῖν, успевати, цветати, бити у изобиљу, живети у миру: Јер. 12, 1.

Оугодити v. pf. -ждꙋ, -диши, ἀρέσκειν, угодити: Богꙋ (Рим. 8. 8); Гд҃еви: I Кор. 7, 32.

Оугодїе n. πρόνοια, брига, старање; угађање: плоти оугодїѧ не творите (Рим. 13, 14).

Оугодникъ < оугодьникъ m. 1) θεράπων, слуга: II Мојс. 14, 31; угодник Божји; 2) оугодникъ себѣ, αὐδάδης, који себи угађа, обесан, својевољан: II Петр. 2, 10.

Оугодный < оугодьнъ 3. εὔθετος, згодан, прикладан: день (Дан. 13, 15); мѣсто: III Мак. 5, 29; пријатан, угодан: сотворите оугодное пред' нимъ (I Јездр. 10, 11); I Јов. 3, 22.

Оугожденїе n. 1) ἀρέσκεια, угађање: Кол. 1, 10; 2) θεραπεία, служење, послуживање: Дел. 17, 25; 3) ἀρετή, врлина: Јест. 4, 17.

Оугождь, -ши, -ше, part. praet. act. I од оугодити, ἀρέσας, угодивши: Ирѡдови (Марк. 6, 22).

Оугонзнꙋти < оугоньзнѫти v. pf. -знꙋ, -знеши, φεύγειν, ἐκφεύγειν, избећи, побећи: I Цар. 22, 20; оугонзе въ пꙋстыню: Прол.

Оуготованїе n. 1) ἑτοιμασία, спремање, припрема: Пс. 88, 15; Еф. 6, 15; 2) ἀποσκευή, домаће посуђе, пртљаг, намештај: II Мак. 12, 21; раскош: I Мак. 9, 39.

Оуготованъ 3. ἑτοῖμος, готов, спреман, способан, вешт: къ писанїю (III Јездр. 14, 24).

Оуготовати v. impf. -товлю, -леши, ἑτοιμάζειν, спремати, приправљати: царство (I Цар. 13, 13; I Мак. 1, 16); пꙋть Гдⷭ҇ень: Мат. 3, 3; Марк. 1, 3; Лук. 3, 4; мѣсто вамъ: Јов. 14, 2; ꙗсти пасхꙋ: Сл. на хвал. у Нед. цвет.; -сѧ, ἑτοιμασθῆναι, спремати се: Мат. 20, 23; Апок. 8, 6.

Оуготовити v. pf. -влю, -виши, κατασκευάζειν, спремити, приправити: пꙋть (Мат. 11, 10; Марк. 1, 2); мѣсто: Јов. 14, 3; обитель: Филим. 1, 22; себе: Апок. 19, 7; -сѧ, παρασκευάζεσθαι, спремити се: Јез. 38, 7; на брань: I Кор. 14, 8.

Оуготовлѧти v. impf. -влѧю, -влѧеши, ἑτοιμάζειν, спремати, приређивати: Мих. 7, 3; Ст. на Г. в. 1 на В. четвр.; -сѧ, спремати се: на день брани (Приче Сол. 21, 31).

Оуда < ѫда f. ἄγκιστρον, удица: Ст. на Г. в. на св. Андр. Перв.

Оудавленина < оудавлєнина f. πνικτὸν, удављено: Дел. 15, 20. 29; 21, 25; Ном. пр. 131.

Оудержавати < оудръжавати v. impf. -ваю, -ваеши и -влю, -влеши, κατέχειν, задржавати, заустављати: Лук. 4, 42; II Сол. 2, 6.

Оудержавити v. pf. -влю, -виши, утврдити, утемељити, оснажити: Мол. на св. Лит. Вас.

Оудержати < оудръжати v. pf. -жꙋ, -жиши, κατέχειν, задржати: достоѧнїе (Мат. 21, 38); παύειν, зауставити: ѧзыкъ ѿ ѕла (Пс. 33, 14; I Петр. 3, 10); κρατεῖν, бити јачи, имати већу снагу, свладати, победити: Конд. Усп. Бог.

Оудивити v. pf. -влю, -виши, θαυμάζειν, задивити зачудити, у чудо довести: Пс. 15, 3; оудивимь быти, прославити се: Прем. Сир. 38, 3; оудивленъ быти, бити задивљен: II Парал. 26, 15; -сѧ, θαυμαστοῦμαι, зачудити се, задивити се: Мат. 8, 10; Апок. 17, 8; бити предметом дивљења: оудивисѧ любовь твоѧ ѿ мене паче любве женскїѧ (II Цар. 1, 26) = већа ми је љубав твоја од љубави женске *(Данич.)*; оудивисѧ разꙋмъ твой ѿ мене (Пс. 138, 6) = диван ми је разум твој *(Дјач.)*; оудивитисѧ лицꙋ, уважавати, штовати, ценити: I Мојс. 19, 21; лицамъ, гледати на лице, ко је ко: Јова 13, 10.

Оудобенъ < оудобьнъ 3. εὔκολος, угодан, лак; оудобно времѧ, εὐκαιρία, прилика, случај, згода: Мат. 26, 16; Лук. 22, 6.

Оудобозабываемъ 3. εὐληθάργητος, који се лако може заборавити: Ч. погр. свешт. ик. 12.

Оудобопреложный 3. εὐμετάβαλος, непостојан, променљив: ѧзыкомъ (Приче Сол. 17, 20); не бывайте (оудобь) преложни ко иномꙋ ꙗрмꙋ, ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις (II Кор. 6, 14) = не вуците у туђему јарму неверника *(Вук)*.

Оудоборазливаемый 3. εὐδιάχυτος, који се лако разлива, жидак:

водное естество (Кан. воскр. гл. 7 п. 1 ирм.).

Оудоботающїй 3. εὔτηκτος, који се лако топи: Прем. Сол. 19, 20.

Оудоботлѣнный 3. εὔφθαρτος, који брзо трухне, који се лако уништава: живѡтнаѧ (Прем. Сол. 19, 20).

Оудобоѡбращательный 3. εὐδίνητος, хитар, окретан: Кан. Дух. п. 9 ирм.

Оудобренїе < оудобрѥниѥ n. ἐγκαλλώπισμα, украс: вѣрныхъ (Догм. гл. 1); Критꙋ: Кан. св. Андр. крит. п. 4 т. 7; страдалцевъ: Ст. на лит. на св. архђ. Ст.

Оудобренъ 3. κεκαλλωπισμένος, украшен, прекрасно израђен: Пс. 143, 12.

Оудобрити v. pf. -брю, -бриши, καλλιοῦν, украсити, накитити, улепшати: дщеры ихъ оудобренны (Пс. 143, 12).

Оудобрѣти v. impf. -брѣю, -еши, καλλιοῦν, пролепшати, направити се лепим: П. н. п. 4, 10.

Оудобство n. εὐκολία, пријазност, љубазност, удобност; *(Микл.)*.

Оудобь adv. εὐχερῶς, без муке, лако, удобно: Мол. 11 пред прич.; Сл. на хвал. на св. Георг.; не оудобь, δυσκόλως, тешко, мучно: Лук. 18, 24; II Кор. 16, 14.

Оудобѣе comp. од оудобь, εὐκοπώτερος, лакше: Мат. 19, 24; Марк. 10, 25; Лук. 18, 25.

Оудовлити v. pf. -влю, -влиши, ἱκανοῦν, учинити некога вештим, способним, оспособити: V Мојс. 32, 10; Мол. 1 верних у св. Лит. Злат.; -сѧ, задовољити се: Мал. 3, 10.

Оудоволити v. pf. -волю, -лиши, ἐπαρκεῖν, задовољити: I Тим. 5, 16; ἱκανοῦν, учинити некога врсним, способним: II Кор. 3, 6.

Оудолїе n. κοιλάς, долина: Пс. 64, 14; јаруга: оумершыѧ ѿ мрачныхъ оудолїй (Конд. воскр. гл. 6).

Оудолъ m. в. оудоль: Ос. 1, 5.

Оудоль f. ἡ κοιλάς, долина: Пс. 107, 8. В. юдоль.

Оудольный 3. τῶν κοιλάδων, који је у долини, који расте у долини: крїнъ (П. н. п. 2, 1).

Оудрꙋчати < оудрѫчати v. impf. -чаю, -чаеши, δαμάζειν, укроћавати, савлађивати, кротити: постомъ и бдѣнїемъ свое тѣло (Конд. св. Вас. Острож.).

Оудрꙋчити < оудрѫчити v. pf. -чꙋ, -чиши, καθυποβάλλειν, оборити, свалити, обхрвати; мучити, кињити: трꙋды многими тѣло оудрꙋчилъ еси (Ст. на Г. в. на св. Саву).

Оудъ m. (pl. оуди, оудове и оудеса) μέλος, уд, члан: I Кор. 6, 15; 12, 26; единъ ѿ оудъ: Мат. 5, 29. 30; Ст. на Г. в. на св. Дим.; вл҃годарными оудесы моими: Мол. 7 пред прич.

Оуединенїе < оуѥдинѥниѥ n. μόνας, удаљено, пусто место; на оуединенїи, κατὰ μόνας, одељено: I Мак. 12, 36.

Оуемлю в. оуимати.

Оужасатисѧ v. impf. -саюсѧ, -ешисѧ, δειλόομαι, бити страшљив, страшити се: I Мак. 4, 8; θροεῖσθαι, бојати се, плашити се: Мат. 13, 7; 24, 6; θαμβεῖσθαι, препасти се: Марк. 1, 27; Дел. 9, 6; ἐξίστασθαι, изван себе бити, чудити се: Марк. 5, 42; 6, 51; дивити се: Лук. 2, 47; Дел. 2, 12; 12, 16.

Оужасенъ < оужасынъ 3. ἔκθαμβος, зачуђен, задивљен: Дел. 3, 11.

Оужасити v. pf. -шѫ, -сиши, ἐξίστασθαι, уплашити: Лук. 24, 22.

Оужасно < оужасьно adv. περιδεώς, бојажљиво, са побожним страхом: Ст. на блаж. на Усп. Бог.

Оужастивъ 3. δειλός, страшљив, плашљив: Суд. 7, 3.

Оужасъ m. 1) ἔκστασις, а) чуђење, чудо: Марк. 5, 42; б)занос: нападе нань оужасъ (Дел. 10, 10); видѣхъ во оужасѣ: Дел. 11, 5; в) страх: имяше же ихъ трепетъ и оужасъ (Марк. 16, 8); 2) θάμβος, препадање, страх: Лук. 4, 36; 5, 9.

Оуже adv. ἤδη, већ: Марк. 15, 42; Јов. 19, 33 и др.

Оуже < жже n. 1) σχοινίον, уже, једек: Пс. 118, 61; оужа ладіи: Дел. 27, 32; конопац: оужемъ жребодамніимъ, ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας (Пс. 77, 55); Пс. 15, 6; халѵ́вιον, мало уже: Суд. 15, 14; оуже морское, τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης, брег морски: Соф. 2, 5. 7; 2) ἅλυσις верига, ланац: Марк. 5, 4; связанъ желѣзнома оужема двѣма: Дел. 12, 6; 3) појас: жены же шеложены оужами (Плач Јер. 42).

Оужикъ < жжикъ m. συγγενής, сродник, рођак: III Мојс. 25, 25; Рут 4, 6; крокі: IV Мојс. 35, 24; Лук. 1, 58.

Оужичьство < жжичьство n. οἰκειότης, крвно сродство: III Мојс. 20, 19; оно што некоме припада по рођењу: Рут 4, 6. По »закону ужичества« ако је један од браће која су живела заједно умро, а иза себе није оставио деце, морао је његов брат — на основу V Мојс. 25, 5–10 — узети за жену његову удовицу, своју снаху, и прво дете из тога брака имало се сматрати за законито дете умрлога. Тај се брак звао *левиратски* (levir = девер) т. ј. деверски брак *(Дјач.)*.

Оужичьствованіе < жжичьствованіе n. ἀγχιστεία, блиско сродство; наследно право, ступање у права и дужности најближега рођака (брата) који је умро без деце: Рут 4, 7.

Оужичьствовати < жжичьствовати v. impf. -ствѹю, -ѥши, ἀγχιστεύειν, ступати у права и дужности најближега свога рођака (брата) који је умро без деце: да оужичьствѹютъ сынове Ізраилевы кійждо наслѣдіе отца своегѡ, да добију сви синови Израиљеви наслеђе по рођењу (IV Мојс. 36, 8); оужичьствѹй себѣ ты оужичьство мое, узми себи ти, што припада мени по рођењу: Рут 4, 6.

Оуза < жза f. δεσμός, оков: Ис. 52, 2; II Пар. 33, 11; Јевр. 10, 34; свеза: ѧзыка (Марк. 7, 35); ѧки оузѹ: Сл. на лит. на Рожд. св. Јов. Прет.; ἅλυσις, верига, ланац: желѣзна (Лук. 8, 29). В. юза.

Оузаконоположитисѧ v. pf. -ложѹсѧ, -жишисѧ, νομοθετεῖσθαι, законом одредити: Син. у суб. месоп.

Оузда f. χαλινός, узда, жвале: Јак. 3, 3; Апок. 14, 20.

Оузѣлъ m. рус., κόμπος, чвор на бројаницама: кѣрвица да имать оузлы (Ном. пр. 87).

Оузиљница f. в. оузилици: Прол.

Оузилище < жзилиште n. δεσμωτήριον, тамница: Мат. 11, 2; Дел. 5, 21.

Оузина < жзина f. τὸ στενὸν, теснац, кланац, ждрело: во оузинахъ въ пꙋстыни (I Цар. 23, 14); въ дꙋбравѣ: I Цар. 23, 19; 24, 1.

Оузникъ < жзыникъ m. δέσμιος, сужањ: Дел. 23, 18 squ.; Филим. 1, 9; роб: грѣшныѧ оузники свободиль еси (Ст. на стих. воскр. гл. 4); Ст. на хвал. 4 на св. П. и П. В. юзникъ.

Оузолецъ m. чворић на бројаницама: оузолцы себѣ по числꙋ еѵ҃лїй вѧжꙋтъ (Ном. пр. 20).

Оузрѣти v. pf. оузрю, -зриши, ὁρᾶν, видети: Бога (Мат. 5, 8); побринути се, постарати се за нешто: Богъ оузритъ себѣ овча во всесожженїе (I Мојс. 22, 8); βλέπειν, гледати: Мат. 13, 14; Дел. 28, 46; Ап. 16, 15; ἰδεῖν, сагледати, угледати: мерзость запꙋстѣнїѧ (Мат. 24, 15; Марк. 13, 14).

Оуимати v. impf. оуемлю, -емлеши, ἀφαιρεῖν, одузимати, отимати, отпуштати нешто: не оуемлите ничтоже (II Мојс. 5, 8).

Оуимꙋ в. оуѧти: IV Мојс. 11, 17.

Оуказати v. pf. -жꙋ, -жеши, δεικνύναι, показати: IV Мојс. 23, 3; оуказательное (мѣстоименїе), pron. dem., показна заменица (Грам.).

Оуклоненїе < оуклонение n. πρόσκλισις, склоност; партаичност, странчарство: I Тим. 5, 21.

Оуклонити v. pf. -ню, -ниши, ἐκκλίνειν, сагнути, нагнути, наклонити, управити: очи (Пс. 16, 11); не оуклони сердце мое въ словеса лꙋкавствїѧ: Пс. 140, 4; -сѧ, ἐξεκλινᾶν, обратити се: къ рабꙋ вашемꙋ (I Мојс. 18, 5); скренути се, склонити се, удаљити се: ѿ заповѣдей и ѿ сꙋдѡвъ твоихъ (Дан. 9, 5); ѿ ѕла: I Петр. 3, 11; ἐκτρέπεσθαι, окренути се: къ баснемъ (II Тим. 4, 4); клонити се: скверныхъ сꙋесловїй (I Тим. 6, 20).

Оукоренїе < оукорение n. κατηγορία, прекор; тужба, жалба: III Јездр. 11, 43; Тит 1, 6.

Оукореный 3. ἐξουθενηθείς, одбачен: камень (Дел. 4, 11).

Оукоризна f. ὕβρις, поруга: III Мак. 2, 3; Сл. на I часу уочи Бож.

Оукоризненъ < оукоризньнъ 3. 1) ὑβριστικός, силовит: вїно (Приче Сол. 20, 1); 2) βλάσφημος, који опада, хули: сꙋдъ (II Петр. 2, 11).

Оукорити v. pf. -рю, -риши, 1) λοιδορεῖν, укорити: Јов. 9, 28; 2) ἀτιμάζειν, презрети, осрамотити: Јак. 2, 6; 3) ἐνυβρίζειν, злоставити, наружити: дꙋха благодати (Јевр. 10, 29); 4) ἐξουθενεῖν, мало ценити, одбацити: камень оукореный (Дел. 4, 11).

Оукорный < оукорьнъ 3. φαῦλος, рђав, зао: Тит 2, 8.

Оукорѧти < оукорѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, ὑβρισθήσεσθαι, злостављати, ружити: Лук. 18, 32; λοιδορεῖν, псовати: I Петр. 2, 23; μέμφεσθαι, окривљавати, кривити: Рим. 9, 19; кудити: Јевр. 8, 8; ἐξουθενείσθαι, омаловажавати, укоравати: ꙗдый не ꙗдꙋщагѡ да не оукорѧетъ (Рим. 14, 3).

Оукрадати v. impf. -даю, -даеши, κλέπτειν, красти; -сѧ, διακλέπτεσθαι, сакривати се, крити се: II Цар. 19, 3.

Оукраситель m. κοσμήτωρ, редитељ: Ак. Бог. конд. 10.

Оукрасити v. pf. -шꙋ, -сиши, κοσμεῖν, украсити, искитити, наместити: домъ (Мат. 12, 44); церковь: Лук. 21, 5; невѣстꙋ: Апок. 21, 2; уредити, спремити: свѣтильники своѧ̑ (Мат. 25, 7).

Оукрасти v. pf. -дꙋ, -деши, κλέπτειν, украсти: II Цар. 21, 12; IV Цар. 11, 2.

Оукрашати v. impf. -шаю, -шаеши, κοσμεῖν, украшавати: оученїе Спасителѧ нашегѡ (Тит 2, 10).

Оукрашенїе n. κόσμος, украс, красота; поредак; свет; по јевр.: војска, под којом се разумеју с обзиром на небо: звезде и анђели, с обзиром на земљу: све силе и елементи земаљске природе *(Дјач.)*: совершишасѧ небо и землѧ, и все оукрашенїе ихъ (I Мојс. 2, 1).

Оукрестоватисѧ v. impf. -стꙋюсѧ, -ешисѧ, ἀνασταυροῦν, распети се на крсту: оукрестовавыйсѧ волею за всѣхъ спасенїе: Тр. п.

Оукрой m. κειρία, убрус којим су обвијали тело умрлога: Јов. 11, 44.

Оукропецъ m. в. оукропъ: св. Лит. Злат.

Оукропъ m. εὔκρατον, млака вода која се улива у потир на св. Литургији пред причешћивање; топлота: Уч. изв.; с кимином: Хил. тип.

Оукротити v. pf. -щꙋ, -тиши, δαμάσαι, припитомити: ѧзыка (Јак. 3, 8); -сѧ, δεδαμάσθαι, припитомљавати се: Јак. 3, 7.

Оукротѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, τεκμαίρεσθαι, укроћавати, припитомљавати: Ст. на Г. в. у Нед. цвет.

Оукрочати v. impf. -чаю, -чаеши, καταπραύνειν, укроћавати, ублажавати, умиривати: возмꙋщенїе волнъ (Пс. 88, 10).

Оукрощати < оукроштати v. impf. -щаю, -щаеши, δαμάζειν, кротити, питомити; -сѧ, δαμάζεσθαι, припитомљавати се: Јак. 3, 7.

Оукрꙋхъ < оукроухъ m. κλάσμα, одломак; комад, парче: разломиши ѧ̑ на оукрꙋхи (III Мојс. 2, 6); Мат. 14, 20; Марк. 6, 43; Лук. 9, 17; Јов. 6, 12. 13.

Оулещи < оулешти v. pf. -лѧгꙋ, -жеши, κοπάζειν, умирити се, утишати се, утолити: оулеже вѣтръ (Марк. 4, 39; 6, 51); παύεσθαι, престати: Лук. 8, 24.

Оуломокъ < оуломъкъ m. в. оукрꙋхъ: Суд. 9, 53: II Цар. 11, 21.

Оулꙋчати < оулоучати v. impf. -чаю, -чаеши, τυγχάνειν, примати, постизавати: Дел. 24, 3.

Оулꙋчити v. pf. -чꙋ, -чиши, τυγχάνειν, задобити: Дел. 26, 22; II Тим 2, 10; Јевр. 8, 6.

Оульстити v. pf. -щꙋ, -стиши, δολοῦν, надмудрити, заварати: Пс. 35, 3.

Оумалѧтисѧ v. impf. -лѧюсѧ, -лѧешисѧ, σμικρύνειν, умањивати се, умаљавати се: Јер. 29, 6.

Оумащенїе < оумаштенїе n. μυρισμός, маст: помаза лице свое оумащенїемъ (Јудит 16, 7).

Оумедленїе < оумъдленїе n. σχολή, спорост, умањивање брзине, успоравање: шествїѧ (I Мојс. 32, 14).

Оумедлити < оумъдлити v. pf. -длю, -длиши, χρονίζειν, задржати се, бавити се: I Мојс. 32, 4; окле-

вати: I Mojc. 43, 10; остарити: V Mojc. 4, 25.

Оумиртвити < оумъртвити v. pf. -швлю, -твиши, θανατοῦν, ἀποκτείνειν, убити, побити, поморити: Марк. 14, 55; Лук. 21, 16.

Оумиртвїе < оумъртвиѥ n. τελευτή, τὸ ἀποθανεῖν, смрт: Мат, 2, 15; Дел. 7, 4.

Оумерщвлєнїе < оумъртвлѣниѥ n. νέκρωσις, умртвљавање, усмрћивање, уништавање: смерти (Кан. у Ч. погр. свешт. п. 6. богор.); клонулост, смрт: Конд. Усп. Богор.; Мол. у св. Лит. пређ.

Оумерщвлєнный 3. νενεκρώμενος, умртвљен, престарео: Јевр. 11, 12.

Оумерщвлати < оумъртвлати v. impf. -влю, -ши, 1) θανατοῦν, усмрћивати, морити: дѣлѣнїа плотскаѧ (Рим. 8, 13); ὑποπιάζειν, умиривати, укроћавати, мучити: тѣло (I Кор. 9, 27).

Оумерх, -ши, -ше; -ый; -шїй 3. part. praet. act. I од оумрѣти, τελευτήσας, τεθνηκός, ἀποθανών, умрвши: Мат. 2, 19; Јуд. 1, 12; Рим. 7, 6 и др.

Оумитїе n. ђубре *(Жив.)*.

Оумитъ m. σκύβαλον, ђубре, измет, трице: Филиб. 3, 8.

Оумэдити < оумьздити v. pf. -ждѫ, -здиши, δεξιόομαι, митити, поздравити кога нечим: сребрьниками (Син. на Ускрс).

Оумилнїе < оумилиѥниѥ n. 1) κατάνυξις, занос: вїно оумилнїѧ (Пс. 59, 5); дѫхъ оумилнїѧ: Рим. 11, 8; смерност: Мол. 5 по прич.; 2) κατήφεια, жалост, туга: дажда ми слезы оумилнїѧ (Кан. св. Андр. крит. п. 1 т. 3).

Оумилнъ, -ый < оумилиѥнъ 3. ἐλεεινός, тужан, наклоњен на тугу, на жалост, јадан, скрушен: слузами (Ст. на лит. на св. Саву).

Оумилнѣнѡ < оумилиѥнъ adv. ἐλεεινῶς, тужно, јадно, кукавно, покорно: Ст. на Г. в. на Прен. м. св. Ник.

Оумилитєлнъ, -ый < оумилитєльнъ 3. ἐλεινός, достојан сажаљења: паденїе (II Мак. 3, 21); жалостиван, жалобан: гласъ (Ст. на стих. у Нед. сироп.).

Оумилитисѧ v. pf. -люсѧ, -лишисѧ, κατανύσσεσθαι, ражалити се: Пс. 29, 13; 34, 15; Дел. 2, 37; покајати се, разнежити се: на ложахъ вашихъ оумилитесѧ (Пс. 4, 5).

Оумилосєрдитисѧ < оумилосръдитисѧ v. pf. -ждѫсѧ, -дишисѧ, οἰκτείρειν, смиловати се: Мол. 2 пред прич.

Оумилѧтисѧ < оумилѧтисѧ v. impf. -лѧюсѧ, -ѣшисѧ, κατανύσσεσθαι, скрушавати се: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Оумиротворити v. pf. -творю, -ришн, εἰρηνοποιεῖν, примирити, стишати: Кол. 1, 20.

Оумовредный < оумовръдьнъ 3. φρενοβλαβής, безуман: Кан. у Нед. мит. и фар. п. 6 т. 5.

Оумолкнѫти < оумлъкнѫти v. pf. -кнѫ, -кнеши, ἡσυχάζειν, σιωπᾶν, умукнути, ућутати: Дел. 11, 18; 18, 9; 2) παύεσθαι, престати: I Кор. 13, 8; умирити се: I Mojc. 4, 7.

Оумолчанный 3. прећутан, затајен, сакривен: тайна (Рим. 14, 24).[1]

[1]) Овога стиха нема у грчком тексту.

Оумолчати < оумлъчати v. impf. -чꙋ, -чиши, σιγᾶν, ућутати: Пс. 38, 39; Мат. 20, 31; Дел. 21, 14; Троп. Богор.

Оуморити v. pf. -рю, -риши, θανατοῦν, уморити, убити: смертїю (Јер. 38, 15).

Оумꙋдритисѧ < оумѫдритисѧ v. pf. -рюсѧ, -ришисѧ, σοφίζειν, бити мудар; оум. паче всѣхъ человѣкъ, бити мудрији од свих људи: III Цар. 4, 31.

Оумꙋдрѧти < оумѫдрѧти v. impf. -дрѧю, -дрѧеши, σοφίζειν, чинити мудрим: слѣпцы (Пс. 145, 8).

Оумꙋжитисѧ < оумѫжитисѧ v. pf. -жꙋсѧ, -жишисѧ, ἀρρενοῦν, постати мушко, начинити се храбрим, охрабрити се, осмелити се: Прол.

Оумꙋчити < оумѫчити v. pf. -чꙋ. -чиши, δαμᾶσαι, укротити: Марк. 5, 4.

Оумыслити v. pf. -шлю, -слиши, 1) ἡγήσασθαι, намислити, намерити: II Кор. 9, 5; 2) ѕлѣ оумыслити, κατασοφίζεσθαι, надмудрити, преварити, зло смислити: Дел. 7, 19.

Оумышленїе < оумышлениѥ n. 1) νοῦμα, замисао, намера: II Кор. 2, 11; лукавство: Сл. на хвал, св. влмч. Прок.; 2) ἐπίνοια, изум, проналазак: їдωлωвъ (Прем. Сол. 14, 12).

Оумѧкнꙋти < оумѧкнѫти v. pf. -кнꙋ, -кнеши, ἀπαλύνεσθαι, омекшати, постати мекан, гибак: словеса паче елеа (Пс. 54, 22).

Оуне < оуниѥ comp. од благо: оунїй, оунши, оуне, бољи, боља, боље: оуне бо ти есть, συμφέρει γάρ σοι, јер ти је боље (Мат. 5, 29. 30); Јов. 18, 14.

Оуневѣстити v. pf. -щꙋ, -стиши, νυμφεύσασθαι, заручити: господинꙋ егѡ Ісаакꙋ женꙋ (Мол. у Ч. обруч.); -сѧ, постати невеста, удати се: емꙋже и пощенїемъ оуневѣстиласѧ еси (Ст. на хвал. преп. Параск.).

Оуневѣщати < оуневѣштати v. impf. -щаю, -щаеши, νυμφεύεσθαι, женити се, заручивати се: Ст. на хвал. у Нед. цвет.

Оуневѣщенїе < оуневѣштениѥ n. νύμφευσις, постајање невесте, удадба: чертоже безсѣменнагѡ оуневѣщенїѧ (Ак. Бог. ик. 10.).

Оунзнꙋти < оуньзнѫти v. pf. оунзнꙋ, -знеши, ἐμπήγνυσθαι, убости, забости: егда оунзе ми тернъ (Пс. 31, 4); ꙗкѡ стрѣли твоѧ оунзоша во мнѣ: Пс. 37, 4; оунзе камень подъ шлемомъ егѡ въ чело егѡ: I Цар. 17, 49.

Оуничижати v. impf. -жаю, -жаеши, ἐξουθενεῖν, уништавати, понижавати, презирати: Лук. 18, 9; Рим. 14, 10; I Сол. 5, 20.

Оуничиженїе n. ἐξουδένωσις, понижавање: Пс. 122, 3.

Оуничиженъ, -ый 3. ἀποδεδοκιμασμένος, одбачен: камень (I Петр. 2, 4); ἐξουθενημένος, понижен, презрен, уништен: I Кор. 1, 28; II Кор. 10, 10; помилꙋй насъ оуничиженныхъ: Степ. гл. 6 ант. 1.

Оуничижити v. pf. -жꙋ, -жиши, ἐξουθενεῖν, уништити, понизити, презрети: I Кор. 16, 11; Гал. 4, 14.

Оуншїй 3. comp. од благїй, διαφέρων, бољи: Лук. 12, 7.

Оунывати v. impf. -ваю, -ваеши, ἀθυμεῖν, падати духом, малаксавати, губити вољу: Кол. 3, 21; ῥαθυμεῖν, бити безбрижан,

лакоуман: Троп. на Полуношч.; ἀκηδεῖν, занемаривати: Троп. сл. на III часу.

Оунынїе n. ἀθυμία, туга, плашљивост: Кан. молеб. Бог. п. 1 т. 2; ῥαθυμία, леност: сонное (Мол. 8 јутарња); Син. у Нед. мит. и фар.; жалост, клонулост: Сл. на стих. у Нед. месоп.; περιερχεία, малаксалост: Мол. св. Јефр. сир.

Оуныти v. pf. оуныю, -еши, ἀκηδεῖν, занемарити, застрашити, утрнути: Пс. 142, 4.

Оунѣе comp. од благое, боље: оунѣе было бы, λυσιτελεῖ: Лук. 17, 2.

Оупасти v. pf. -пасꙋ, -сеши, ποιμαίνειν, пасти: Мат. 2, 6; сачувати: Апок. 12, 5.

Оупиватисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ешисѧ, μεθύσκεσθαι, опијати се: Лук. 12, 45; Еф. 5, 18; I Сол. 5, 7.

Оупитати v. impf. -таю, -таеши, 1) τρέφειν, нахранити: сердца ва̂ша (Јак. 5, 5); 2) σιτεύειν, угојити: телецъ оупитанный (Лук. 15, 23. 27); оупита̂ннаѧ, σιτιστὰ, храњеници: Мат. 22, 4.

Оупитисѧ v. pf. оупїюсѧ, -ешисѧ, μεθυσθῆναι, напити се, опити се: I Мојс. 9, 21; Јов. 2, 10; Апок. 17, 2.

Оупованїе n. ἐλπίς, нада, уздање; Пс. 61, 8; 90, 9; Дел. 2, 26; 23, 6 и др.; πεποίθησις, уверење, поуздање: II Кор. 1, 15.

Оуповати v. impf. -ваю, -ваеши, ἐλπίζειν, надати се: на Гд҃а (Пс. 4, 6); на имѧ егѡ: Мат. 12, 21; πείθειν, уздати се у некога: Гд҃емъ (V Мојс. 33, 12); на Бога: Мат. 27, 43.

Оуподобити v. pf. -доблю, -биши, ὁμοιοῦν, упоредити с неким: комꙋ оуподоблю родъ сей; (Мат. 11, 16); -сѧ, ὁμοιωθῆναι, бити сличан некоме: нисходѧщымъ въ ровъ (Пс. 27, 1); цр҃твїе нб҃ное человѣкꙋ царю: Мат. 13, 24; бози оуподоблшесѧ человѣкѡмъ, у облику људи: Дел. 14, 11; μιμεῖσθαι, подражавати некоме: II Сол. 3, 9.

Оуподобленїе < оуподобленїе n. ὁμοίωμα, облик, вид, слика: Апок. 9, 7.

Оуподобленъ 3. ἀφωμοιωμένος, ὅμοιος, сличан: Јевр. 7, 3; Апок. 9, 7.

Оуподоблѧтисѧ v. impf. -блѧюсѧ, -ешисѧ, μιμεῖσθαι, подражавати некоме, угледати се на некога: благомꙋ (III Јов. 1, 11).

Оупоити v. pf. -пою, -поиши, μεθύσκειν, напојити: бразды еѧ (земли) оупой . . (Пс. 64, 11).

Оупокоенїе n. ἀνάπαυσις, одмор, мировање, оправљање: III Мак. 4, 7; Конд. св. Три Јер.

Оупокоити v. pf. -кою, -иши, 1) καταπαύειν, ставити кога у покој: II Мојс. 33, 14; Јевр. 4, 8; смирити: Гд҃ь Богъ вашъ оупокои васъ . . (Ис. Нав. 1, 13); 2) ἀναπαύειν, одморити некога: и азъ оупокою вы (Мат. 11, 28); 3) ἀναψύχειν, умирити, утешити: II Тим. 1, 16; -сѧ, συναναπαύσασθαι, смирити се, наћи мира: Рим. 15, 32.

Оупорникъ < оупорьникъ m. αὐθάδης, самољубив, својеглав, горд: I Мојс. 49, 3.

Оуправленъ 3. εὔθετος, способан, приправан: къ цр҃твїи Бж҃їи (Лук. 9, 62).

Оуправити v. pf. -влю, -виши, διορθοῦν, управити, исправити: оуправити пꙋть, прећи (II Цар. 19, 17); довести у ред, уреди-

ти; очешљати: крады своеѧ (II Цар. 19, 27); успети, бити успешан, срећан: Дан. 8, 24.

Оупражнѧти v. impf. -жнѧю, -еши, καταργεῖν, слабити: Лук. 13, 7; уништити: тлителѧ смыслωвъ оупражнѧющаѧ (Ак. Бог. ик. 10); -сѧ, εὐκαιρεῖν, имати времена, дати се на нешто, бити за нешто: ни во чтоже ино оупражнѧхꙋсѧ (Дел. 17, 21).

Оупразднити < оупраздьнити v. pf. -дню, -дниши, καταργεῖν, истребити, уништити, укинути: Рим. 3, 3; I Кор. 1, 28; їдωлское безбожїе: Сјед. у суб. I седм. В. п.; смертнꙋю державꙋ... клѧтвꙋ: Ст. на Г. в. воскр. гл. 2; смерть: Свјет. Пасхе; покварити: I Кор. 6, 13; убити: I Сол. 2, 8; сатрти: смертїю (Јевр. 2, 14); -сѧ, καταργηθῆναι, покварити се: тѣло грѣховное (Рим. 6, 6); укинути се: соблазнь кр҃та (Гал. 5, 11); їдωлскаѧ прелесть: Богор. отп. гл. 5; εὐκαιρῆσαι, имати згодно време: егда оупразднитсѧ, кад имадбуде кад *(Вук)*: I Кор. 16, 12.

Оупреꙋмножитисѧ v. impf. -жꙋсѧ, -жишисѧ, ὑπερπλεονάζειν, изобиловати, умножити се: I Тим. 1, 14.

Оуравненїе < оуравьнѥниѥ n. ἰσότης, уравњивање, једнакост: Кол. 4, 1.

Оуравнитисѧ < оуравьнитисѧ v. pf. -нюсѧ, -нишисѧ, ἰσωθῆσαι, изједначити се, сравнити се, начинити се равним: Гд҃еви (Пс. 88, 7).

Оуразꙋмѣтисѧ < оуразоумѣтисѧ v. pf. -мѣюсѧ, -ешисѧ, γιγνώσκειν, разумети се: I Кор. 14, 9.

Оураненїе < оураненѥниѥ n. vulneratio, рањење, озледа: тѣла: Мин. 27 дец.

Оуранити v. pf. -ню, -ниши, 1) ὀρθρίζειν, уранити, поранити: Суд. 6, 38; IV Цар. 3, 22; 6, 15; жены ко гробꙋ прїидоша оураньшыѧ: Сјед. воскр. 2 гл. 1; 2) τραυματίζειν, ранити, озледити: оураненъ тѣломъ (Кан. св. Теод. п. 6 ирм.); 3) μαστιγεῖν, шибати, бити, тући: Кан. св. Теод. п. 6 ирм.

Оуримъ и тꙋммимъ m. јевр., дванаест драгих каменова на напрснику јудејскога првосвештеника са именима дванаест колена израиљских: III Мојс. 8, 8.

Оуродивъ 3. μωρός, луд, безуман: Мат. 7, 26. В. юродивъ.

Оуродъ m. μωρός, будала: Мат. 5, 22.

Оурокъ m. 1) φόρος, пореза: емꙋже оубω оурокъ оурокъ (Рим. 13, 7); 2) σύνταξις, задатак, задаћа: оурокъ плїнѳодѣланїѧ (II Мојс. 5, 8); 3) πρόσοδος, разум: Приче Сол. 28, 16; 4) урок: Ном. пр. 18.

Оуроченъ < оуроуьнъ 3. ὡρισμένος, означен, одређен: день (Прол.).

Оурѣзати v. impf. -заю, -еши, ἀφαιρεῖν, ἀποκόπτειν, отсећи: оухо (Мат. 26, 51; Марк. 14, 47; Лук. 22, 50; Јов. 18, 10. 26).

Оусердїе < оусръдиѥ n. προθυμία, усрђе, добра воља: Дел. 17, 11; II Кор. 8, 11 и др.

Оусерднω < оусръдьно adv. προθύμως, драговољно: I Петр. 5, 2.

Оусерѧзь m. ἐνώτιον, минђуше, обоци: I Мојс. 24, 22; Јез. 16, 12; Приче Сол. 11, 22; 25, 12.

Оусклабитисѧ v. pf. -блюсѧ, -бишисѧ, ὑπομειδιᾶν, осмехнути се, насмешити се: Прол.

Оусклабленїе < оусклабленїе n. μείδημα, осмех: монахъ аще посмѣетсѧ паче оусклабленїѧ (Ном. пр. 99).

Оусма f. δέρμα, кожа: Прол.

Оусмарь m. 1) βυρσεύς, кожар: Дел. 9, 43; 10, 6. 32; 2) σκηνοποιός, скинотворецъ, који прави шаторе: Дел. 18, 3.

Оусменъ < оусмѣнъ 3. δερμάτινος, кожан: поѧсъ (IV Цар. 1, 8; Мат. 3, 4; Марк. 1, 6).

Оуснꙋти < оусънѫти v. pf. оуснꙋ, -снеши, 1) ἀφυπνῶσαι, заспати: идꙋшымъ же имъ оуспе (Лук. 8, 23); 2) κοιμᾶσθαι, починути, заспати: I Мојс. 28, 11; умрети: и сїѧ ревъ оуспе (Дел. 7, 60); оц҃ы оуспоша: II Петр. 3, 4; вси бо не оуспнемъ . .: I Кор. 15, 51.

Оусопъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од оуснꙋти, κεκοιμημένος, уснуо, умрли: тѣлеса оусопшихъ (Мат. 27, 52).

Оуспенїе < оусъпенїе v. subst. од оуснꙋти (оуспенъ part. praet. pass. + їе) κοίμησις, уснуће, сан; смрт: Јов. 11, 13; Лазарево вѣдалъ еси оуспенїе: Ст. на блаж. на Лаз. суб.

Оуспити < оусъпити v. pf. оусплю, -спиши, κοιμᾶν, успавати: Суд. 16, 14; III Цар. 3, 20; умирити, стишати: оуспи страсти (страдања) моеѧ дꙋши (Кан у Ч. погр. млад. п. 9 богор.); мысленное море страстей оуспивъ пощенїемъ: Ст. на блаж. на св. Саву.

Оуспѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, 1) κατευοδοῦν, напредовати: Пс. 44, 5; 2) ὠφελεῖν, помагати: Мат. 27, 24.

Оуспѣти v. pf. -пѣю, -еши, κατευθύνειν, успети; напредовати: Јез. 17, 10.

Оусрѣсти v. pf. -срѧщꙋ, -щеши, συναντᾶν, срести, састати се, изићи пред некога: IV Мојс. 35, 19; Хрїста оусрѧщемъ: Ст. на Г. в. на Срет.

Оусрѣтенїе < оусрѣтенїе n. ἀνάντημα, сусрет: Ном. пр. 23.

Оуставити v. pf. -влю, -виши, καταπαύειν, уништити, истребити: памѧть (V Мојс. 32, 26); зауставити: народы (Дел. 14, 18); τιθεῖν, ἵσταναι, назначити, одредити, поставити: заповѣдь (I Мојс. 47, 26); день: Дел. 17, 31; Конд. св. Ил.; зауставити, задржати: солнце (Стат. II ст. 116); καθιστάναι, установити: на небесѣхъ чины (Мол. входа на св. Лит.).

Оуставленїе < оуставленїе n. στάσις, установа, одредба: I Мак. 7, 18; διαστολή, одређење, опредељење: I Мак. 8, 7; ἀγωγή, вођење, живљење; наређење: II Мак. 6, 8.

Оуставлѧти v. impf. -влѧю, -еши, ὁρίζειν, одређивати: Јевр. 4, 7.

Оуставникъ и оуставоположникъ m. законодавац: Прол.

Оуставщикъ, m. -щица f. монах (монахиња) који (која) се брине у манастиру (мушком-женском) да се читање и појање за певницама врши тачно по уставу (типику): Тип.

Оуставъ m. 1) σύγκρισις, састављање, упоређење; уредба: IV Мојс. 9, 3; 2) δόγμα, пропис, заповед: Дел. 16, 4; 3) θεσμός, закон Божји (насупрот νόμος-у, закону људском): странными оуставы

содѣланаѧ, оно што је учињено ванредним законима Божјим (Прип. 2 на п. 9 Кат. Богој.); 4) ὅρος, међа, граница, закон природни: Побѣждаютсѧ естества оуставы тебѣ Дѣво чистаѧ, побеђују се (уништавају се) границе природе у Теби... *(Жив.)*: Кан. Усп. Бог. п. 9 ирм.; 5) τυπικὸν, типик, црквени устав: Тип.

Оустїе n. 1) στόμα, уста, ждрело; врата: кладѧза (I Мојс. 29, 3); 2) χεῖλος, усна, окрајак: водотечи (V Мојс. 4, 48); отвор: пещи (Дан. 3, 93); 3) ὀπὴ, ушће, рупа, извор; код *Вука:* глава: Јак. 3, 11.

Оустоѧти v. impf. оустою, -иши, κατισχύειν, отети мах, надвладати: Лук. 23, 23.

Оустрабитисѧ v. pf. -блюсѧ, -бишисѧ, ἀνακτάσθαι, окрепити се, опоравити се, излечити се: ѿ дꙋшевнагѡ прегрѣшенїй вреда (Прол.).

Оустрабленїе < оустрѧбленїе n. ἀνάῤῥωσις. олакшање, окрепљење, лечење: Ном пр. 23; θεραπεία, лечење, опорављење: тѣлесное (Прол.).

Оустранитисѧ v. pf. -нюсѧ, -нишисѧ, ἀφιστᾶναι, ξενοῦσθαι, уклонити се, отуђити се, удаљити се: мїра (Ак. Бог. конд. 8); ѿ страстей: Кан. к прич. п. 6 т. 2.

Оустремитисѧ < оустръмитисѧ v. pf. -млюсѧ, -мишисѧ, ὁρμᾶσθαι, устремити се, бацити се, навалити: стадо въ море (Мат. 8, 32; Марк. 5, 13; Лук. 8, 33); ἐξεχυθῆναι, предати се нечему, бацити се на нешто: въ лесть (Јуд 1, 11).

Оустремленїе < оустръмленїе n. 1) ὅρμημα, ударац, замашај; јарост, бес: II Мојс. 32, 22; Амос 1, 11; Ирмол. гл. 3 п. 4 ирм. 4; 2) ῥεῦμα, струјање, вал, талас: Пс. 45, 5; 3) ῥοῖζος, брзина: II Мак. 9, 7.

Оустроенїе n. διοίκησις, управа, господарство: Тов. 1, 21; διασκευὴ, уређење, спрема, опрема: II Мак. 11, 10.

Оустроити v. pf. оустрою, -иши, 1) ἀποκαθιστάναι, уредити: Илїа... оустроитъ всѧ (Мат. 17, 11; Марк. 9, 12); оустрой дꙋшꙋ мою ѿ ѕлодѣйства ихъ (Пс. 34, 17), отми (по јевр.: одведи) душу моју од њихова нападања *(Данич.)*; 2) διασκευάζειν, стати у бојни ред, сврстати: оустроены предъ сынми їсраилевы (Ис. Нав. 4, 12); 3) δημιουργεῖν, створити, начинити: капища на торжищи (II Мак. 10, 2); 4) διατάσσεσθαι приправити: пꙋть твой предъ тобою (Лук. 7, 27); 5) καθιστάναι, поставити: по всѣмъ градѡмъ пресвытери (Тит 1, 5); 6) οἰκονομεῖν, уредити: всѧ мꙋдрѣ оустроивый (Богор. воскр. гл. 6); -сѧ, διασκευάζεσθαι, сврстати се: силы на брань (I Мак. 6, 33); ἀποκαθίστασθαι, повратити се: да вскорѣ оустроюсѧ вамъ (Јевр. 13, 19); οἰκονομείσθαι, уредити се: на тебѣ Бцⷣе обоѧ оустроишасѧ (Ирм. Рожд. Бог.).

Оустроѧти v. impf. -ѧю, -ѧеши, 1) ἀποκαθιστάναι, начинити, установљавати: Дел. 1, 6; 2) τάσσεσθαι, налагати, упућивати: Степ. гл. 6 ант. 1.

Оустрѣлити v. pf. -лю, -лиши, τοξεύειν, устрелити, погодити (стрелом); II Парал. 35, 23.

Оустꙋдити < оустоудити v. pf. -ждꙋ, -диши, ἀναπαύειν, расхладити: зной роса (Прем. Сир. 18, 16); καταψύχειν, освежити, расхладити: ѧзыкъ (Лук. 16, 24).

Оусꙋгꙋбити < оусоугоубити v. pf. -гꙋблю, -биши, διπλῶσαι, удвојити, удвостручити, дати двојином: Ап. 18, 6.

Оусꙋмнѣтисѧ < оусоумьнѣтисѧ v. pf. -сꙋмнюсѧ, -мнишисѧ, διστάζειν, посумњати: Мат. 14, 31; διακριθῆναι, двоумити: Мат. 21, 21; Рим. 4, 20.

Оусхнꙋти < оусъхнѫти v. pf. -хнꙋ, -хнеши, ξηραίνεσθαι, усахнути, осушити се: смоковница... оусше (Марк. 11, 21; Лук. 8, 6).

Оусъ m. рус., брк: Служ.

Оусыновленїе n. в. всыновленїе: Еф. 1, 5.

Оусыпальница f. κοιμητήριον, гробље: Прол.

Оусыренный < оусырїенъ 3. τετυρωμένος, сличан сиру: гора оусыреннаѧ (Пс. 67, 16) — т. ј. хришћанска је Црква, због чврстоће своје науке, слична сиру који је згуснуто и чврсто млеко. (*Зигаб.*, 513).

Оусырити < оусырити v. pf. -рю, -риши, πήγνυμι, згуснути, учврстити: Јова 10, 10; -сѧ, τυροῦσθαι, усирити се, постати као сир: оусырисѧ ꙗкѡ млеко сердце ихъ (Пс. 118, 70) т. ј. отврднуло је срце њихово као што отврдне млеко кад се усири (*Зигаб.*, 959).

Оусѣкальницы pl. f. μυξοτήρες, машице, клеште: Зах. 4, 12.

Оусѣкатисѧ v. impf. -каюсѧ, -каешисѧ, ἐκκόπτειν, отсецати се, сећи се, убијати се: креститель (Ст. на Г. в. 4 на Усек.).

Оусѣкновенїе n. ἀποτομή, усекованије, отсецање главе: Конд. Усек.

Оусѣкнꙋти < оусѣкнѫти v. pf. -кнꙋ, -кнеши, ἐκκόπτειν, отсећи: Мат. 5, 30; ἀποκεφαλίζειν, одрубити главу, обезглавити: Мат. 14, 10; Марк. 6, 16. 28; Лук. 9, 9; παῖσαι, ранити, ујести: Апок. 9, 5; ἀποκτείνειν, заклати, убити: I Мојс. 34, 26.

Оутаенъ, -ый 3. ἀπόκρυφος, тајан, сакривен: Лук. 8, 17; Богор. воскр. гл. 4.

Оутаити v. pf. -аю, -иши, ἀποκρύπτειν, сакрити: Мат. 11, 25; Лук. 10, 21; νοσφίσασθαι, затајити: Дел. 5, 3; -сѧ, λαχθάνειν, сакрити се: Марк. 7, 24.

Оутварь f. κόσμος, накит, украс, опрема: оукрашаласѧ оутварїю, китила си се накитом (Јез. 23, 40); прекрасною оутварїю ѡблачитсѧ: Сл. на Г. в. у I Нед. В. п.; Ст. на блаж. св. Спир. чуд.; Ст. на стих. св. Сави; оутварь храмнаѧ: Ис. 3, 20; церковнаѧ, ствар која се употребљава у цркви при богослужењу.

Оутвердити < оутвръдити v. pf. -ждꙋ, -диши, στηρίζειν, утврдити, учврстити; оутвердити лице на... окренути лице на кога т. ј. обратити пажњу на некога: оутвердихъ бо лице мое на градъ сей во ѕлаѧ, а не въ благаѧ, на зло, а не на добро т. ј. са злом, а не са добром намером (Јер. 21, 10); и не оутверждꙋ лица моегѡ на васъ, и нећу окренути лица свога противу вас т. ј. нећу се гневити на вас (Јер. 3,

12); ἐπιστηρίζειν, утврдити: братію (Дел. 15, 32); низводити, спустити на нешто: и оутвердилъ еси на мнѣ рꙋкꙋ твою (Пс. 37, 3), по јевр.: и рука ме твоја тишти *(Данич)*.

Оутвержденїе < оутвръжденїе n. ἀσφάλεια, темељ, основаност, поузданост: Лук. 1, 4; στηριγμός, чврсто стајање, сталност: II Петр. 3, 17; στερέωμα, солидност, чврстоћа: силы егѡ (Пс. 150, 1); вѣры: Кол. 2, 5; ἑδραίωμα, потврда, тврђа: II Цар. 20, 19; столпъ и оутвержденїе истины: I Тим. 3, 15; παραμυθία, уверавање; утеха: I Кор. 14, 3; στήριγμα, потпора: хлѣбное (Јез. 4, 16); бедем: Конд. св. Дим.; τὸ ἀσφαλές, основаност, истинитост: Троп. Богој.; ἄγκυρα, сидро: Догм. гл. 1; Богор. воскр. гл. 4; ἔρεισμα, потпора, основа: вѣры (Ак. Бог. ик. 4).

Оутворенїе < оутворїенїе n. καλλώπισμα, украс, накит, урес: оутворенїи добродѣтелей оукрашенъ явился еси (Мин. 18 окт.).

Оутворенъ 3. устројен, начињен, израђен: ѡбразъ Хрїстовъ мꙋсїею оутворенъ: Прол.

Оутворитисѧ v. pf. -рюсѧ, -ришисѧ, ἀποκατεσταθῆναι, доћи у пређашње стање, исцелити се: Марк. 8, 25.

Оутелъ, оутла, оутло adj., рђав, искварен, трошан, пун рупа: бѣ же пещь оутла (Прол.).

Оутишенїе n. τὸ παύσασθαι, стишавање, умирење, престанак: молвы (Дел. 20, 1).

Оутлизна f. дера, рупа: Прол.

Оутолити v. pf. -лю, -лиши, καταπαύειν, укротити, утишати, умирити: Мат. 28, 14; Конд. у Нед. мирон.; оутоли ѿ насъ рыданїе слезъ: Ст. на стих. воскр. гл. 6; παύειν, учинити крај нечему, угушити нешто: церкѡвныѧ соблазны (Стат. II богор.); Ст. на стих. воскр. гл. 4 богор.

Оутолстѣти < оутлъстѣти v. pf. -стѣю, -еши, 1) παχύνεσθαι, угојити: V Мојс. 32, 5; 2) κορεῖν, мести, чистити: V Мојс. 31, 20.

Оутопати v. impf. -паю, -еши, καταποντίζεσθαι, тонути: Мат. 14, 30; потопити се: Марк. 5, 13.

Оутопнꙋти < оутопнѫти v. pf. -пнꙋ, -пнеши, ἀποθανεῖν, погинути: въ водахъ (Мат. 8, 32).

Оутреневати < оутрьнѥвати v. impf. -нюю, -еши, ὀρθρίζειν, устајати рано, ујутро: Пс. 62, 2; Кан. Пасхе п. 5 ирм.; Мол. јут. 2 и 3; рано се обраћати на некога: къ тебѣ оутренюю (Пс. 62, 1; Кан. воскр. гл. 3 п. 5 ирм.).

Оутренница < оутрьница f. ὄρθρος, зора, свануће, јутро: Дел. 5, 21.

Оутреннїй < оутрьнь 3. ἡ αὔριον (ἡμέρα), сутрашњи: Мат. 6, 34; πρωϊνός, јутарњи, рани: ѕвѣзда (Апок. 2, 28); λαμπρός, сјајан: ѕвѣзда (Апок. 22, 16).

Оутреннѧѧ adj. f. ὄρθρος, јутро, јутарња молитва: Оутренюемъ оутренюю глꙋбокꙋ (Кан. Пасхе п. 5 ирм.).

Оутренѧ < оутрьнѧ f. ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, јутрење: Часл.

Оутрїе < оутрїе n. τὸ πρωί, јутро другога дана: II Мојс. 12, 10. 46; во оутрїе, сутра дан: Дел. 10, 9; во оутрїи: II Мојс. 8, 23; во оутрїѧ, ујутро: Пс.

100, 8; до оутрїѧ, εἰς τὴν αὔριον, до сутра: Дел. 4, 3; на оутрїй, на други дан: II Мојс. 9, 6; 16, 23; IV Мојс. 11, 18; Марк. 11, 12; на оутрїи, сутра дан: Дел. 20, 7; на оутрїѧ, сутра дан: Лук. 10, 35; весь день на-ѵтрїй, цео други дан: IV Мојс. 11, 32.

Оутрїй <оутрнй adj. ὁ αὔριον, ὁ ἐπαύριο, сутрашњи: день (Мат. 6, 34); Јов. 1, 43; Дел. 7, 26.

Оутро v. πρωΐ, πρωΐα, јутро: Мат. 27, 1; Лук. 21, 38 и др.

Оутроба <жтроба f. 1) γαστήρ, трбух: горѣ же имѣщымъ во оутробѣ (Лук. 21, 23); Пс. 43, 26; Тит 1, 12; 2) τὰ κοιλία, материца, утроба: оутрѡбы иже не родиша (Лук. 23, 29); Јов. 3, 4; 3) τὰ σπλάγχνα, а) дроб: изліѧѧ всѧ оутроба егѡ (Дел. 1, 18); б) срце: затворитъ оутробѹ своюѿ негѡ (I Јов. 3; 17); II Кор. 6, 12; в) милост, милосрђе: во оутробы щедрѡтъ (Кол. 3, 12); Син. у Нед. блуд. с.; 4) τὰ ἔντερα, црева; срце: подвижеся оутроба егѡ ѡ братѣ своемъ (I Мојс. 43, 30); 5) νεφρός, бубрег: азъ есмь испытѹй сердца и оутрѡбы (Апок. 2, 23); 6) τὰ ἔγκατα, унутрашњост: и дѹхъ правъ wбнови во оутробѣ моей (Пс. 50, 12).

Оутробный <жтробынъ З. κοιλίας, утробан: плодъ (I Мојс. 30, 3); оутробнаѧ бѣсь, ἐγγαστριμύθος, врачање, гатање по цревима животињским: III Мојс. 20, 6.

Оутробоѣдецъ <жтробоѣдьць m. σπλαγχνοφάγος, који се храни унутрашњим деловима (цревима и др.) животиња: Прем. Сол. 12, 5.

Оутрѹжденїе n. κόπος, умор, беда, мука: Суд. 10, 16.

Оутрѣ adv. αὔριον, сутра: Мат. 6, 30; Лук. 12, 28; Јак. 4, 13; после: V Мојс. 6, 20.

Оутѹчнѣти <оутоүѹнѣти v. pf. -чнѣю, -ѣши, παίνειν, угојити се: Ис. 58, 11.

Оутыти v. pf. оутыю, -ѣши, λιπαίνειν, омастити, угојити: V Мојс. 32, 15; -ѧ, угојити се: Јер. 5, 28.

Оутѣснѣти v. pf. -снѣю, -ѣши, στενοχωρεῖν, притеснити, бити тесан: Ис. 49, 19.

Оутѣшенїе n. παράκλησις, утеха, тешење: Рим. 12, 8; 2) гозба, част, пировање: Тип.

Оуханіе n. ὄσφρησις, мирис, мирисање: I Кор. 12, 17.

Оухапити v. pf. -плю, -пиши, mordere, ујести, угристи, убости: Прол.

Оухапленїе <оухапленіе n. δῆγμα, ујед, уједање: оухапленїемъ лѹкавагѡ лютѣ оумзвившеѧ сердце моѥ (Ст. на блаж. на Ц. К. и Ј.).

Оухати v. impf. -хаю, -хаеши, ὀσφραίνεσθαι, мирисати: носъ не оухаетъ кадильнагѡ благовонїѧ (Ст. у Ч. погр. свешт.

Оухитрити v. pf. -црю, -триши, σοφίζειν, мудро измислити: II Петр. 1, 16.

Оухищренїе <оухѣштрѣнїе n. 1) μυχάνημα, измишљотина, зла намера: Ст. на Г. в. у пет. I седм. В. п.; 2) μεθοδεία, лукавство, хитрина: Мол. 4 у Послед. прич.

Оухищрѧти <оухѣштрѧти v. impf. -црѧю, -ѣши, μηχανάω, измишљати, проналазити, домишљати се,

сновати: неполезнаѧ царствꙋ (III Мак. 6, 22).

Оуцѣломꙋдрити < оуцѣломѫдрити v. pf. -мꙋждрю, -дриши, σωφρονῆσαι, уразумити: Тит 2, 4; -сѧ, бити умерен, мудар: I Петр. 4, 7.

Оуча, -ѧ; -ай, part praes. act. од оучити, διδάσκων, учећи: Мат. 4, 23; Марк. 1, 22 и др.

Оучащати v. impf. -щаю, -щаеши, πυκάζειν, згуснути, чврсто стиснути, учестати; по Оригену: покривати: составите праздникъ во оучащающихъ до рωгъ олтаревыхъ (Пс. 117, 27) = саставите празник (празнујте) учестаним (многим) жртвама, чија крв долази до рогова олтарских; или (по Оригену): који покривају олтар (жртвеник) до његових рогова (*Зигаб.*, 933).

Оучилище < оучилиште n. γυμνάσιον, гимнастичка школа: II Мак. 4, 9. 12.

Оучиненїе < оучиненїе n. διατάξις, наредба: Оучиненїемъ твоимъ пребываетъ день (Пс. 118, 91) = по твојој наредби *све* стоји сад (*Данич.* с јевр.); по Твојој заповести продужава се дан (*Зигаб.*, 965).

Оучинити v. pf. -ню, -ниши, τάσσειν, установити, поставити: сꙋщыѧ же власти ѿ Бога оучинены сꙋть (Рим. 13, 1); приправити: Дел. 13, 48; одредити: Дел. 15, 2; посветити: I Кор. 16, 15.

Оучителенъ, -ый < оучительнъ 3. διδακτικός, који је способан, који је вредан да учи некога: I Тим. 3, 2; II Тим. 2, 24; Оучительное извѣстїе, додатак штампан на крају сваког Служабника у коме су изложена упутства како треба свештеник и ђакон да се спремају за св. Литургију и како треба да је врше и т. д.

Оучредити < оучрѣдити v. pf. -ждꙋ, -диши, ξενίζειν, угостити: Дел. 10, 23; 28, 7.

Оучреждатисѧ < оучрѣждатисѧ v. impf. -ждаюсѧ, -ешисѧ, ξενίζεσθαι, гостити се: дꙋховне (Ст. на лит. на св. Спир. чуд.).

Оучрежденїе < оучрѣжденїе n. δοχή, угошћење, гозба: сотвори велїе (I Мојс. 21, 8; Лук. 5, 29); εὐωχία, чашћење: III Мак. 6, 32.

Оучреждитель m. угоститељ, домаћин: Ст. на блаж. св. прор. Ил.

Оучꙋждити < оучоуждити v. pf. оучꙋждꙋ, -ждиши, ἀλλοτριοῦν, отуђити: Кан. Дух. II п. 8 т. 1.

Оушарѧти v. impf. -ѧю, -ѧеши, βάπτειν, мастити, мазати, бојадисати: брадꙋ (Ном. пр. 177).

Оущедрити < оуштедрити v. pf. -дрю, -дриши, οἰκτείρειν, сажаљевати, пожалити: Пс. 4, 2; Рим. 9, 15; милосрђем обасути: Боже оущедри ны... (Пс. 66, 2); оущедри мѧ да живꙋ тебѣ: Степ. гл. 6 ант. 1; бити милостив некоме: Гдь да оущедритъ тѧ.. (Ч. прич. бол.); имати милост према некоме, смиловати се некоме: Пс. 101, 14. 15; 122, 3; Ис. 30, 18; оущедри твое созданїе: Троп. непор.

Оуѧзвити < оуѧзвити v. pf. -звлю, -звиши, 1) μαστιγώσειν, тући, бити: Марк. 10, 34; 2) πλήττειν, ударити: и оуѧзвлена бысть третїѧ часть солнца (Апок. 8, 12); жаломъ оуѧзвленнымъ: Мол. св.

В. В. 2 на Дух. веч.; 3) τραυματίζειν, ранити, изранити, задати ране: они же и того оуѧзваше изгнаша (Лук. 20, 12); Ст. на стих. св. Вас.; Мол. анг. хран.; 4) τρῶσαι, пробости, ранити: Мол. VI часа.

Оуѧзвленїе < оуѧзвлѧсниѥ n. τραῦμα, рана, повреда: Ст. на Г. в. на св. Дим.

Оуѧзвлѧтисѧ < оуѧзвлѧтисѧ v. impf. -звлѧюсѧ, -ешисѧ, τιτρώσκεσθαι задавати ране: оутробою оуѧзвлѧюсѧ, утроба ми се раздире: Сл. на Г. в. у III Нед. В. п.

Оуѧснити < оуѧсьнити v. pf. -шню, -сниши, ἐπιτρανοῦν, разјаснити, расветлити: сꙋщихъ разꙋмѣнїе оуѧснилъ еси (Ст. на хвал. на Обр.); објаснити: естество сꙋщихъ (Троп. св. В. В.); φαιδρύνειν, расветлити: Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.

Оуѧти < оуѧти v. pf. оуимꙋ, -меши, συλῆσαι, узети, отети: ѿ Дꙋха (IV Мојс. 11, 17; 17, 25); ѿ оурока вашегѡ: II Мојс. 5, 11; ѿ иныхъ церквей: II Кор. 11, 8; -сѧ, одузети се: рꙋка (Прол.).

Ф

Ф двадесетдруго слово у црквенослов. азбуци, зове се фертъ, као цифра ·ф· = 500.

Факꙋдъ m. јевр., φακοὺκ, начеоник: Јез. 23, 23.

Фалїѧ f. грч., храна приређена од финикса: Прол.

Фаресъ халд. реч, коју је написала тајанствена рука на зиду у двору вавил. цара Валтазара, а значи: раздѣлисѧ царство твое... (Дан. 5, 28).

Фаска f. в. пасха: Јов. 6, 4.

Фелетїй m. јевр., φελεθθεὶ, телохранитељ, оружник: II Цар. 8, 18.

Фелеѳдї pl., јевр., в. фелетїй: II Цар. 20, 23; III Цар. 1, 38.

Фелонь m. и фелѡнъ m. φελόνιον, φαινόλιον, 1) огртач, кабаница: II Тим. 4, 13; 2) фелон, свештеничка одежда: Арх. чин. и Служ.

Фениѯъ m. грч., митолошка птица у Египту, која се сваких 500 година сама спаљивала и опет из свога пепела ускрсавала, због чега је у хришћанској иконографији служила као символ васкрсења *(Дјач.)*.

Фи јевр., седамнаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 17; 2, 17; 3, 49; 4, 17.

Фїалъ m. φιάλα, чаша: II Мојс. 27, 3; Нејем. 7, 60; Апок. 15, 7; 16, 1.

Фїнїкъ m. φοίνιξ, врста палме: Јов. 12, 13; Апок. 7, 9.

Фїнїѯъ m. в. фїнїкъ: Пс. 91, 13.

Фꙋрїмъ m. јевр., празник јудејски, установљен за спомен на нечовечну наредбу Аманову: да се побију сви Јудеји, што је Божјим промислом осујећено. Празнован је — према Јестири 9, 21 squ. — 14 и 15 адара *(Дјач.)*.

Х

Х двадесет треће слово у црквенослов. азбуци, зове се хѣръ; као цифра ·х҃· = 600.

Хавраѳа f. јевр., мера за простор: IV Цар. 5, 19. В. поприще.

Халавѡтисъ m. јевр., врста рибе *(Дјач.)*; твор *(Данич.)*: III Мојс. 11, 30.

Халванъ m. јевр., мирисава смола за кађење: II Мојс. 30, 34; Прем. Ис. Сир. 24, 18.

Халкидонъ m. грч., драги камен беле боје: Апок. 21, 19.

Халколїванъ грч., метал, мед (назван по Ливану, где се налази): Апок. 1, 15.

Халѹга < халѫга f. φραγμός, ограда: Лук. 14, 23.

Хамелеонъ m. грч., камелеон, врста гуштера који мења боју: III Мојс. 11, 30.

Хамѡсъ m. божанство моавитско: III Цар. 11, 7.

Харадрїонъ m. грч., чапља: III Мојс. 11, 19.

Характиръ m. грч., белега, знамење: Ном. пр. 20.

Харсїдскїй 3. јевр., χαρσείθ, сунчани, источни: Јер. 19, 2.

Хартофилаксъ m. грч., чувар списа. Као најважнији црквени достојанственик он је замењивао Патријарха, односно епархијскога епископа, у свима административним пословима и у отсуству њихову претседавао је у Патр. синоду или у Дух. суду *(Милаш*, Дост. 133—134).

Хаслевъ m. јевр., девети месец јеврејскога календара после вавилонскога ропства, који одговара новембру *(Дјач.)*.

Хвала f. καύχημα, хваљење, величање, славље: V Мојс. 33, 29; хвала пѣсни Давїдѹ, похвална песма (натпис у Пс. 94, 95 и др.).

Хвалебникъ m. ἐπαινέτης, који хвали некога *(Микл.)*.

Хваленїе < хвалѥниѥ n. αἴνεσις, похвала, одобравање; жертва хваленїѧ, жртва благодарности: III Мојс. 7, 12.

Хвалити v. impf. -лю, -лиши, ἐπαινεῖν, повлађивати, одобравати, хвалити, славити: Пс. 101, 9; -сѧ, καυχάομαι, певати од радости, веселити се: Пс. 31, 11; хвалитисѧ по плоти, гордити се, хвалисати се телом т. ј. телесним преимућствима н. пр. умом, лепотом и др.: II Кор. 11, 18; хв. въ высотѣ своемъ, хвалити се висином својом т. ј. свешћу о својој моралној висини: Јак. 1, 9.

Хвальба f. καύχησις, слава, хвастање, хвалисање: Јез. 24, 25.

Хвальный < хвальнъ 3. αἰνετός, достојан хвале, прослављања: Пс. 47, 2; изъ горы хвальный прїѡсѣненныѧ чащи пришелъ еси..., из горе, осењене густом шумом, дошао си прослављени... (Кан. Бож. п. 4 ирм.).

Хвостъ m. 1) κέρκος, задњи део брода: II Мојс. 4, 4; 2) οὖρα, реп: V Мојс. 28, 13.

Хврастїе n. φρύγανα, сухо грање, суварци: Јова 30, 7; III Јездр. 15, 23.

Хврастный < хврастьнъ 3. φρυγανώδης, као сухо дрво, осушен: Син. у II Нед. В. п.

Хенередъ m. јевр., стари назив Генисаретскога језера: IV Мојс. 34, 11; Ис. Нав. 11, 2; 13, 27.

Херетъ грч., тамница подземна: Јер. 37, 16.

Хеттїимъ m. грч., Македонија: I Мак. 1, 1.

Хижа < хыжа f. καλύβη, колиба, кућица: Прол.

Хижда < хыжда f. κέλλιον, ћелија *(Микл.)*.

Хизина f. в. хижа: Прол.

Хитрецъ < хытрьць m. 1) τεχνίτης, вештак, уметник: Дел. 19, 24; Апок. 18, 22; Ст. на лит. на св. ап. П. и П.; 2) πανοῦργος, лисац, препредењак, сплеткаш *(Вост.)*.

Хитрословесный < хытрословесьнъ 3. τεχνολόγος, који вешто говори, красноречив: Ак. Бог. ик. 9.

Хитростный < хытростьнъ 3. ἐπιστημής, разборит, паметан: Варух 3, 27.

Хитрость f. 1) τέχνη, вештина, уметност, занат: Дел. 18, 3; Апок. 18, 22; 2) ἐπιστημή, знање, наука: Син. у II Нед. В. п.

Хитрствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, τεχνοῦμαι, показивати вештину у нечему: Прем. Сол. 13, 11.

Хищенїе < хыштениѥ n. ἁρπαγή, грабеж, плен, отмица: Мат. 23, 25; Мол. 4 у Послед. прич.; Мол. у св. Лит. Вас.

Хищетенъ < хыштетьнъ 3. ἅρπαξ, грабљив, грабежљив: Прол.

Хищникъ < хыштьникъ m. ἅρπαξ, грабљивац, отмичар: Мат. 7, 15; Лук. 18, 11.

Хїрамъ m. (јевр., златни, светли, благородни), цар турски, савременик Давида и Соломона: I Пар. 14, 1.

Хїрогрѵль, -ѧ m. χοιρογρύλλος, питоми зец: III Мојс. 11, 5.

Хїтѡнъ m. χιτών, мушка доња хаљина: II Мојс. 29, 5; Јов. 19, 23.

Хламѵда f. χλαμίς, горња хаљина, плашт: II Мак. 12, 35; червленаѧ, пурпурна: Мат. 27, 28.

Хластъ, -ый 3. ἄγαμος, нежењен *(Вост.)*.

Хлипанїе n. λυγμός, нарицање, ридање, јецање: плачь и.. (Прол.).

Хлѣбъ m. ἄρτος (од αἴρειν, подизати), хлеб квасни, (који се подиже): I Мојс. 3, 19; храна: не ѡ хлѣбѣ единомъ живъ бꙋдетъ человѣкъ (V Мојс. 8, 3; Мат. 4, 4); вскꙋю цѣните сребро не въ хлѣбы: Ис. 55, 2; тело Христово: вси бо ѿ единагѡ хлѣба причащаемсѧ (I Кор. 10, 16); азъ есмь хлѣбъ животный: Јов. 6, 35. 51; хлѣбъ насꙋщный в. насꙋщный 3; хлѣбъ небесный, аггелскїй, мана коју је Бог слао с неба народу израиљскоме у пустињи и која је служила као прототип хришћ. хране: Пс. 77, 24. 25; хлѣбъ жалости, ἄρτος πένθους, хлеб што се давао онима који су плакали за мртвима: Ос. 9, 4; хлѣби лица Гд҃нѧ, τοῦ προσώπου, дванаест хлебова предложенїѧ (τῆς προθέσεως) који су се тако звали зато што су у току целе седмице лежали у храму на позлаћеноме столу као пред лицем Божјим: I Цар. 21, 6; II Мојс. 25, 30; 40, 23 и др.

Хлѣвина f. 1) οἰκία, кућа, стаја, штала *(Микл.)*; 2) δωμάτιον, спаваћа соба, одаја *(Вост.)*.

Хлѧбь < хлѧбь f. καταῤῥάκτης, слап, водопад, устав: хлѧ̑би небесныѧ (I Мојс. 7, 11); во гласѣ хлѧбїй: Пс. 41, 8; едина ѿверзла еси хлѧ̑би гнѣва Бога твоегѡ: Кан. св. Андр. крит. п. 2 т. 4.

Хоботница < хоботьница f. πολύπους, polypus, полип а) морски; б) у носу: Хил. тип.

Хоботъ m. οὐρὰ, реп: Апок. 12, 4.

Ходатай m. 1) παράκλητος, заступник, посланик: I Јов. 2, 1; 2) μεσίτης, посредник између Бога и људи: Гал. 3, 19. 20; Кан. воскр. гл 2. п. 4 и 5 ирм.

Ходатайственъ < ходатайственъ 3. πρόξενος, који се заузима за туђинца; гостољубив: Кан. прич. п. 7 т. 1; μεσήτιος, посредник, јемац *(Вост.)*.

Ходатайство n. μεσιτεία, посредовање, заузимање, помагање, заступство: Конд. Бог.; ходатайствомъ водоношенїѧ ѡбрꙋчити Ревеккꙋ: Мол. у Ч. обруч.

Ходатайствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, μεσιτεύειν, посредовати: Богор. воскр. гл. 3; ὑπερεντυγχάνειν, заузимати се, помагати: Рим. 8, 26. 34; Јевр. 7, 25.

Ходатаица f. μεσίτρια, посредница: Догм. гл. 4; Егзап. богор. 10.

Ходити v. impf. хождꙋ, -диши, 1) πορεύεσθαι, ходити, поступати: I Петр. 4, 3; 2) περιπατεῖν, шетати; живети: х. по плоти, κατὰ σάρκα, живети по телу: Рим. 8, 1; по дꙋхꙋ, κατὰ πνεῦμα, живети духовним животом: Рим. 8, 1; къ крашнахъ, ἐν βρώμασιν, живети у јелима т. ј. владати се у погледу јела по спољашњем јудејском закону, постити само спољашње, телесно: Јевр. 13, 9.

Хождь, -ши, -ше; -шїй part. praet. act. I од ходити, πεπορευομένος, ходивши, који је ходио: I Петр. 4, 3; пꙋть оузкїй хождшїи прискорбный: Троп. непор. у Ч. погр.

Холмъ < хлъмъ m. βουνός, хум, брежуљак: IV Мојс. 23, 9; Лук. 3, 5; 23, 30; Ст. на лит. на Рожд. св. Јов. Прет.

Хомарїмъ m. јевр., врачар, чаробник: IV Цар. 23, 3.

Хорепископъ m. грч., сеоски епископ који је био виши од презвитера, а нижи од градског епископа и није могао без његове дозволе рукополагати ђаконе и презвитере, него само ниже јерархијске степене до ипођакона укључиво. Иначе су хорепископи били заменици епархијских епископа на саборима са правом гласа. Престали су у правосл. Цркви већ у X веку *(Милаш*, Дост. 37—48).

Хорꙋгвь f. < хоржгы, -гъве грч., (од χορηγεῖν, предводити), барјак: Треб.; σημεῖον, знак, знамење, *(Вост.)*.

Хорхоръ m. (јевр. значи блистање), драги камен који је познатији под именом јасписа и агата: Јез. 27, 16.

Хотителнѡ adv. βουλητὸν, по вољи: Син. у Суб. Лаз.

Хотѣніе n. 1) θέλησις, жеља, воља; милост: Приче Сол. 8, 35; всѣмъ хотѣнїемъ егѡ, у свему што му је било по вољи; по *Данич.:* колико му год воља беше: III Цар. 9, 11; 2) γνώμη, на-

мера, жеља: Дел. 20, 3; 3) βολή, воља, одлука: Богор. воскр. гл. 6; 4) θέλημα, жеља, задовољство: Догм. гл. 4.

Хотѣти v. impf. хощꙋ, -щеши, μέλλειν, θέλλειν, βούλεσθαι, хтети, желети: Мат. 2, 13. 18; Марк. 10, 33; Лук. 10, 22; Јов. 3, 8 и др.

Хотѧ conj., премда: Стат. II ст. 14.

Хотѧ, -ѧй part. praes. act. од хотѣти, θέλων, хотећи: Мат. 1, 19 и др.

Храборникъ < храбрьникъ m. ἀγωνισθής, храбри војник, подвижник, борац: Ст. на Г. в. 3 на св. Георг.

Храмина f. 1) οἰκία, дом, кућа: Пс. 83, 4; Мат. 2, 11; 7, 26; хр. земнаѧ, ἐπίγειος, тело човечје: II Кор. 4, 1; нерꙋкотворена, ἀχειροποίητος, тело духовно које ћемо имати после васкрсења: II Кор. 5, 1; Јевр. 9, 11; 2) οἴκημα, тамница: Суд. 16, 21; IV Цар. 17, 4; Јер. 37, 4. 15. 21.

Храмъ m. 1) ναός, храм, црква: не въ рꙋкотворенныхъ храмѣхъ живетъ (Дел. 17, 24); не вѣсте ли ꙗкѡ храмъ Бж҃їй есте: I Кор. 3, 16. 17; 6, 19; Апок. 1, 19 squ.; 2) ἱερὸν, храм незнабожачки: богини Артемїды (Дел. 19, 27); 3) οἶκος, кућа: не бы далъ подкапати храма своегѡ (Мат. 24, 43); и въ храмѣ не живѧше: Лук. 8, 27; δώμα, кућа: влѣзше на храмъ, попевши се на кућу (Лук. 5, 19); 4) храмъ набдѧщїй, γαζοφυλάκιον, хазна Божја: Лук. 21, 1; храмъ їерꙋсалимскїй, величанствени храм јудејски који је подигао цар Соломон по плановима цара Давида на гори Моријаг у једанаестој години своје владавине. Састојао се из три одељења: Светиња над светињама, Светилиште и Притвор са три дворишта: за свештенике, за израиљћане и за незнабошце. У Светињи над светињама стајао је Ковчег завѐта осењен крилима херувима, у коме се чувале законске таблице, жезао Аронов и мана. У Светилишту је био кадиони олтар са десет столова за хлебове предложења и на свакоме столу по један свећњак. При уласку у храм стајала су два ступа од мједи: Јахин и Боаз. Око храма су биле собе за свештенике. У дворишту за свештенике подигнут је био жртвеник од кедрова дрвета, окована златом, а поред њега умиваоница која је почивала на дванаест волова од мједи. У унутрашњем дворишту Израиљћана, окруженом зградама са разним припадностима за богослужење, стајало је царско место. Спољашње двориште за језичнике опкољено је било каменим зидом. Постојао је овај храм 428 година, а разорен је од Навуходоносора 588 г. пре р. Хр. *(Дјач.)*.

Храненїе < хранїенїе n. φυλακή, чување, стражарење, стража: положи Гд҃и храненїе оустѡмъ моимъ (Пс. 140, 3).

Хранилище < хранилиште n. 1) φυλακτήριον (јевр. thephilim), то су биле дашчице, или комадићи пергамента, које су носили стари Јевреји, нарочито фарисеји,

на челу или на левом рамену, и на којима су биле написане Божје заповести (II Мојс, 13, 16; V Мојс. 6, 8): разширѧютъ же хранилища своѧ (Мат. 23, 5); 2) φυλακή, пристаниште, тамница: Апок. 18, 2; 3) складиште имања, житница: Јер. 50, 6; 3) хранилище сокровищное, γαζοφυλάκιον, хазна Божја: Марк. 12, 41. 43; 4) хр. ѡвощное, ὀπωροφυλάκιον, шатори и колибе где су се чували од лопова сазрели плодови, а правиле се од камења, те изгледале као неке развалине: положиша Іерꙋсалимъ ꙗкѡ ѡвощное хранилище, направише Ј. као развалине (Пс. 78, 2).

Хранило n. φυλακή, стража: Пс. 38, 2.

Хранитель m. 1) φυλακή, стража, тамница: Апок. 18, 2; 2) φύλαξ, чувар: аггелъ (Мол. анг. хран.).

Хранительнаѧ n. pl. φυλακτὰ, оно што чува, што штити од нечега: ѿ ѡтравъ (Ном. пр. 19); τὰ φυλακτήρια, запис: Ном. пр. 196.

Хранити v. pf. -ню, -ниши, 1) φυλάσσειν, чувати: рай (I Мојс. 2, 15); свой дворъ: Лук. 11, 21; 2) τηρεῖν, пазити; светковати: сꙋббѡтꙋ (Јов. 9, 16); 3) ἀπέχεσθαι, уздржавати се: ѿ блꙋда (I Сол. 4, 3); -сѧ, προσέχειν, φυλάσσεσθαι, чувати се: Мат. 16, 12; Лук. 12, 15; II Петр. 3, 17.

Хребетъ < хръбьтъ m. νῶτος, леђа: вынꙋ слѧцай, увек згурена, погнута: Рим. 11, 10; положиши ѧ҃ хребетъ, обратићеш их у бекство: Пс. 20, 13; и врагѡвъ моихъ далъ ми еси хребетъ, окренуо си мени леђа непријатеља мојих: Пс. 17, 40; на хребтѣ моемъ дѣлаша грѣшницы, за леђима мојим чинили су зло грешници: Пс. 128, 3.

Хрїстїаноѡглаголникъ m. κατήγορος, тужилац, нападач хришћана: Ст. на блаж. у Нед. св. от. 11 окт.

Хрїстоименитый 3. χριστώνυμος, који има Христово име: Ст. на св. прор. Ил.; Кан. у суб. I седм. В. п. п. 3 т. 1.

Хрїстолюбивый 3. φιλόχριστος, који воли Христа: Служ.

Хромый 3. χωλός, хром: хромїи и слѣпїи (II Цар. 5, 6. 8), под њима се разумеју незнабожачки богови, идоли *(Дјач.)*.

Хрѵсолїдъ m. χρυσόλιθος, топаз, драги камен жуто-зелене боје: II Мојс. 28, 20; 39, 11; Апок. 21, 20.

Хрѵсопрасъ m. χρυσόπρασος, драги камен светло-зелене боје која се прелива у жућкасту и као цимет боју: Апок. 21, 20 *(Гиљт.)*.

Хꙋдогласный < хоудогласьнъ 3. ἰχνόφωνος, који има слаб глас, спор језик: II Мојс. 4, 10; 6, 30.

Хꙋдогъ < хѫдогъ 3. ἐπιστήμων, искусан, паметан: Јак. 3, 13.

Хꙋдожество < хѫдожьство m. 1) τέχνη, уметност, занат: земное (Сјед. 2 на св. влмч. Пант.); 2) ἐπιστήμη, разумевање, знање, вештина: дꙋшевное (Ст. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.).

Хꙋдожникъ < хѫдожьникъ m. τεχνίτης, вештак, уметник, мајстор: Дел. 19, 38; Јевр. 11, 10.

Хꙋдожнѣ < хѫдожьнѣ adv. τέχνη, уметнички, мајсторски: Дел. 17, 29.

Хꙋдородный < хоудородьнъ 3. ἀγενής, нискога рода, незнатан: I Кор. 1, 28.

Хꙋдъ, -ый < хоудъ 3. 1) ῥυπαρός, прљав; рђав: въ хꙋдѣ одеждѣ (Јак. 2, 2); 2) ἐλάχιστος, мање важан, мањи: сꙋдище (I Кор. 6, 2); 3) πτωχός, бедан, лош: стїхїи (Гал. 4, 9).

Хꙋдѣйшїй 3. sup. од хꙋдый, ὑστερῶν, најхуђи: I Кор. 12, 24.

Хꙋждшїй 3. comp. од хꙋдый, ἐλάσσων, рђавији: Јов. 2, 10; ἥττων, гори: I Кор. 11, 17.

Хꙋла < хоула f. 1) βλασφημία, хуљење: Мат. 15, 19; на Дꙋха: Мат. 12, 31; хꙋлꙋ (хꙋлы) глаголати, βλασφημεῖν, хулити: Мат. 26, 65; Марк. 2, 7; Лук. 5, 21; Апок. 2, 9; 2) λοιδορία, ружење, погрда: I Тим. 5, 14; 3) κατηγορία, тужба: I Тим. 5, 19.

Хꙋленїе < хоулєниє n. βλασφημία, хуљење: Кол. 3, 8.

Хꙋлити v. impf. -хꙋлю, -лиши, βλασφημεῖν, хулити, зло говорити, опадати: Мат. 9, 3; Лук. 22, 65; Дел. 13, 45; II Петр. 2, 10.

Хꙋльникъ m. βλάσφημος, који хули Бога, богохулник: II Мак. 9, 28; 10, 36; I Тим. 1, 13; II Тим. 3, 2.

Хꙋльный < хоульнъ 3. βλάσφημος, богохулни: Дел. 6, 11; глаголы хꙋльныѧ глаголати на мѣсто стое, хулити на свето место: Дел. 6, 13.

Хѡръ m. χῶρος, северозападни ветар, северозапад: Дел. 27, 12; 2) певачки збор; 3) хѡры, узвишено место у храму за певачки збор *(Дјач.)*.

Ц

Ц двадесетчетврто слово у црквенослов. азбуци, зове се цы; као цифра ·ц· = 900.

Цади јевр., осамнаесто слово у јеврејској азбуци: Плач Јер. 1, 18; 2, 18; 3, 52; 4, 18.

Цата f. 1) ὄβολος, грчки ситан бакрен новац: двадесѧть цатъ дїдрахма (II Мојс. 30, 13); съ цатою сребра, са сребрним новцем: I Цар. 2, 36; 2) δηνάριον, динар: покажите ми цатꙋ (динарїй): Лук. 20, 24.

Цвѣль f. плесан, буђ. В. зацвѣлый.

Цвѣтникъ m. λειμών, цветни врт: во цвѣтницѣ писанїй (Сл. сјед. на св. Три Јер.); Кан. воскр. гл. 8 п. 7 ирм.

Цвѣтовидный 3. који је као цвет: добродѣтель (Ст. на блаж. на св. кн. Лаз.).

Цвѣтъ m. τὸ ἄνθος, цвет: смѵрны (II Мојс. 30, 23); IV Мојс. 17, 8; 2) епитет Богородичин: Ак. Бог. ик. 7; травный: Јак. 1, 10; I Петр. 1, 24.

Цѣвница < цѣвьница f. 1) αὐλός, свака свирала, фрула: II Цар. 6, 5; Јер. 48, 36; 2) κιθάρα, врста харфе; свирала: вострꙋбимъ дꙋховною цѣвницею (Сл. на лит. на Рожд. Бог.).

Цѣлебникъ < цѣльбьникъ m. ἰαματικός, који лечи болести, лекар: Троп. св. влмч. Пантел.

Цѣлизна f. χέρσος, неузорана земља: Ос. 12, 11.

Цѣлити v. impf. -лю, -лиши, θεραπεύειν, лечити: Мат. 9, 35; Лук. 9, 11; -сѧ, θεραπεύεσθαι, лечити се: ѿ недȣгъ (Лук. 5, 15); Лук. 13, 14.

Цѣлованїе n. ἀσπασμός, поздрав: Мат. 23, 7; Марк. 12, 38 и др.; Богор. отп. гл. 4; Ак. Бог. ик. 3; целив: послѣднее (Ст. у Ч. погр.)

Цѣловати v. impf. -лȣю, -еши, 1) ἀσπάζεσθαι, поздрављати: Єлїсаветь (Лук. 10, 4); 2) φιλῆσαι, целивати: Іȣда... пристȣпи ко Іисови цѣловати єго (Лук. 22, 47); цѣлȣйте мѧ послѣднимъ цѣлованїемъ, целивајте ме последњим целивом: Ст. сл. у Ч. погр.; 3) ἀποτάσσειν, опростити се с неким: цѣловавъ братїю ѿплы въ Сѵрїю (Дел. 18, 18).

Цѣломȣдренный < цѣломѫдрьнъ 3. σώφρων, умерен, непорочан, трезвен, чист, паметан: Тит 1, 8; 2, 2. 5.

Цѣломȣдреннѣ < цѣломѫдрьнѣ adv. в. цѣломȣдреннѡ: Прем. Сол. 9, 11.

Цѣломȣдреннѡ < цѣломѫдрьно adv. σωφρόνως, умерено, трезвено, чисто: Тит 2, 12.

Цѣломȣдрити < цѣломѫдрити v. pf. -дрю, -дриши, σωφρονίζειν, уразумљавати, поправљати, учити: Тит 2, 4; -сѧ, опаметити се, постати мудар: I Петр. 4, 7.

Цѣломȣдрїе < цѣломѫдрие n. 1) σωφροσύνη, мудрост, разборитост, непорочност, чистота, поштење: I Тим. 2, 9; невиност, чедност: Мол. св. Јефр. сир.; Син. на В. пон.; 2) σωφρονισμός, уздржљивост: II Тим. 1, 7.

Целомȣдрствовати < цѣломѫдрьствовати v. impf. -ствȣю, -еши, σωφρονεῖν, бити скроман, стидљив, поштен: II Кор. 5, 13; Тит 2, 6.

Цѣломȣдръ < цѣломѫдръ 3. в. цѣломȣдренный: I Тим. 3, 2.

Цѣлость f. ὁλοκληρία, целина, потпуност, здравље: Ис. 1, 6; исцељење: Дел. 3, 16.

Цѣлъ, -ый 3. 1) ὅλος, цео, сав: лѣто цѣло (Дел. 11, 26); ὁλόκληρος, потпут, неоштећен: каменїе цѣло по законȣ (I Мак. 4, 47); 2) ὑγιής, здрав: хощеши ли цѣлъ быти; (Јов. 5, 6. 11. 15); 3) ἀκέραιος, наиван, безазлен: и цѣли ꙗкѡ голȣбїе (Мат. 10, 16).

Цѣльба f. ἴασις, оздрављење, исцељење: Наум 3, 19.

Цѣна f. 1) τιμή, цена, плата: цѣна крове (Мат. 27, 6); 2) χρῆμα, новац: продавъ принесе цѣнȣ (Дел. 4, 37); 3) κεφάλειον, свота новаца: азъ многою цѣною... стѧжахъ (Дел. 22, 28).

Цѣнити v. pf. -ню, -ниши, τιμήσασθαι, оценити, проценити: Мат. 27, 9; -сѧ, πωλεῖσθαι, продавати се: не двѣ ли птицы цѣнѧтсѧ.. (Мат. 10, 29); Лук. 12, 6.

Ч

Ч двадесетпето слово у црквенослов. азбуци, зове се червь; као цифра ·ч҃· = 90.

Чадо < чѧдо m. τέκνον, чедо, дете, син: I Цар. 3, 16; 24, 17; 26, 17; III Цар. 17, 15; младић:

Мат. 9, 2; духовни син: I Кор. 4, 17; I Тим 1, 2 и др.

Чадолюбица < чадолюбица f. φιλότεκνος, која воли децу: Тит 2, 4.

Чадоненавистникъ < чадоненавистьникъ m. μισότεκνος, који мрзи децу: Ном. пр. 129.

Чадородїе n. τεκνογονία, рађање деце: I Тим. 2, 15.

Чадотворенїе n. παιδοποιΐα, рађање деце: Мол. у Ч. венч.

Чадотворити v. pf. -творю, -риши, παιδοποιεῖν, производити децу, рађати: сыны и дщери (Јер. 29, 6).

Чадце < чадьце n. τεκνίον, детенце: Јов. 13, 33; I Јов. 2, 1; Гал. 4, 19.

Чарованїе n. φαρμακεία, врачање: II Мојс. 7, 11; γοητεία, чаролија, опсена: Ном. пр. 14.

Чаровати v. impf. -рꙋю, -рꙋеши, γοητεύειν, врачати, чарати: Ном. пр. 16.

Чаровникъ < чаровьникъ m. γόης, врачар: Ном. пр. 14.

Чародѣй m. φαρμακός, врачар: V Мојс. 18, 11; Апок. 22, 15; γόης, бајач, врач; варалица: II Тим. 3, 13; Ном. пр. 13 и 14.

Чародѣйствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, φαρμακεύειν, чарати, врачати: Апок. 21, 8; γοητεύειν, бајати: въ бꙋрю, εἰς ζάλας: Ном. пр. 13.

Чародѣѧнїе n. περίεργος, чарање, гатање: Дел. 19, 19; φαρμακεία, врачање: Гал. 5, 2.

Чаръ m. φαρμακία, чар, мађија, чин: Ис. 47, 12; чары творѧщїй, φαρμακεύς, врачар: Апок. 21, 8.

Частеначальство n. μεριδαρχία, начелство над једним делом народа: II Јездр. 1, 11.

Часть < часть f. 1) μερίς, а) део: ча̑сти лисовωмъ бꙋдꙋтъ, пашће у део лисицама (Пс. 62, 11); Екл. 2, 10; благаѧ часть, добар део: Лук. 10, 42; часть имѣнїѧ: Лук. 15, 12; б) комад: рыбы печены часть (Лук. 24, 42); в) удео, учешће: не имаши части со мною (Јов. 13, 8); г) уд: тѣло... не имый нѣкїѧ части темны (Лук. 11, 36); д) крај, покрајина: части Македонїи (Дел. 16, 12); 2) ὑπόστασις, fundamentum, подлога, основа; тврдо поуздање, увереност: въ части сей похваленїѧ (II Кор. 9, 4) = похваливши се с таком увереношћу, »у тој хвали« *(Вук)*; въ сей части похвалы (II Кор. 11, 17) — при таком поуздању на похвалу, »у овој струци хвале« *(Вук)*.

Частω < часто adv. πυκνὰ, често: Лук. 5, 33; πυκνότερον: Дел. 24, 26.

Чаща̀ < чашта f. δασύς, честа, џбун, луг, шумарак: Богъ ѿ юга прїидетъ, и свѧтый из̾ горы приωсѣненныѧ чащи — из сеновитога шумарка на гори (Авак. 3, 3); Кан. Цвет. и Бож. п. 4 ирм.

Чащный < чаштьнъ 3. ἀλσώδης, који има много грана, гранат: древо (IV Цар. 17, 10).

Чаѧнїе < чаѧние n. προσδοκία, чекање, нада, узданица: и той (т. ј. Спаситељ) чаѧнїе ꙗзыкωвъ (I Мојс. 49, 10); Лук. 21, 26; Дел. 12, 11; ἀποκαραδοκία, очекивање: Рим. 8, 19; ἐκδοχή, ишчекивање: Јевр. 10, 27; Ст. на блаж. богор. у Нед. св. праот.; Ст. на лит. на Божић.

Чаѧти < чаѧти v. impf. чаю, чаеши, 1) προσδέχεσθαι, чекати, ишче

кивати: или иногѡ чаемъ (Мат. 11, 3; Лук. 7, 19); всыновленїѧ чающе: Рим. 8, 23; 2) ἐλπίζειν, надати се од некога нечему: аще взаимъ даете, ѿ нихже чаете воспрїѧти (Лук. 6, 34); -сѧ, προσδοκεῖν, ишчекивати се: ꙗкѡ дождь вѣщанїе мое (V Мојс. 32, 2).

Чванецъ < чваньць m. καμψάκις, крчаг: елеа (III Цар. 17, 14).

Чванъ m. βάτος, мера за течност, око 36 литара *(Сенц)*: елеа до ста чванѡвъ (I Јездр. 7, 22); 2) ξέστης, sextarius, мера за течност и сухе ствари, шести део римскога congius-а, отприлике 0·547 литре *(Сенц)*; жбан *(Вук)*: Марк. 7, 4. 8.

Человѣколюбствовати < чловѣколюбьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, φιλανθρωπεύειν, волети људе: Сл. на Г. в. у III Нед. В. п.; Мол. јут. 6.

Чепочка < чепьчка f. ἐμπλόκιον, ланчић, копча: II Мојс. 28, 25.

Чепь f. ἀλυσιδωτόν, ланац: златаѧ (II Мојс. 28, 24; IV Мојс. 31, 50).

Червень < чръвень f. κόκκιον, свила тамно-црвене боје, скерлет: Апок. 18, 12.

Червїй, -їѧ < чръвий m. σκώλυξ, црв: снѣдь червїемъ (Ст. на хвал. у суб. месоп.).

Червленецъ < чръвлєньць m. μίλτος, пурпур, црвенило: Јер. 22, 14.

Червленица < чръвлєница f. κόκκινον, хаљина начињена од пурпурне материје, порфира: II Мојс. 25, 4; II Цар. 2, 14; Апок. 17, 4; 18, 16; Кан. св. Андр. крит. п. 8 т. богор.; Сл. на хвал. св. влмч. Прок.; ἀλουργίς, гримизна хаљина: Кан. у Нед. свих св. п. 6 т. 3.

Червленичный < чръвлєничьнъ 3. πορφυροῦς, пурпуран, скерлетан: Јест. 1, 6.

Червленоватисѧ < чръвлєноватисѧ v. impf. -нꙋюсѧ, -ешисѧ, πυῤῥάζειν, црвенити се као ватра: III Мојс. 13, 49.

Червленъ, -ый < чръвлєнъ 3. ἐρύθημος, румен, црвен: риза (Ис. 63, 1); κόκκινος, скерлетан: хламида (Мат. 27, 28); ἐρυθρός, црвен: Сл. на Г. в. у III Нед. В. п.; βεβαμμένος, обојадисан: кровїю (Апок. 19, 13).

Червлень < чръвлєнь f. κόκκινον, црвена мрља, пега: I Мојс. 38, 30.

Червь, -ѧ < чръвь m. 1) σκώληξ, црв: Марк. 9, 48; 2) σής, мољац: Мат. 6, 19. 20.

Черепокожный < чрѣпокожьнъ 3. ὀστρακόδερμος, који има кожу као цреп (корњача): Ном. пр. 223.

Черменъ, -ый < чръмьнъ 3. πυῤῥάκις, црвен: I Мојс. 25, 25; I Цар. 16, 12; πυῤῥός, црвен као ватра: ѕмїй (Апок. 12, 3); ἐρυθρός, црвенкаст: II Мојс. 10, 19; 13, 18; чермное море, ἐρυθρὴ θαλάσση, црвено море (међу Египтом и Аравијом): Дел. 7, 36; Јевр. 11, 29; Догм. гл. 5; морѧ чермнꙋю пꙋчинꙋ, θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος: Кан. воскр. гл. 4 п. 1 ирм.

Чермноватисѧ < чръмьноватисѧ v. impf. -мнꙋюсѧ, -ешисѧ, πυῤῥάζειν, црвенити се као ватра: Мат. 16, 2. 3.

Чернечество < чрънъчьство n. τὰ μοναχικὰ, монаштво: Прол.

Чернечествовати < чрънъчьствовати v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, бити монах, проводити монашки живот: Прол.

Чернило < чрънило n. μέλαν, црнило: II Јов. 1, 12; III Јов. 1, 13; II Кор. 3, 3.

Черничїе < чръничиѥ n. συκαμινός, шумска дивља смоква: III Цар. 10, 27; Пс. 77, 47; Ис. 9, 10.

Черность < чръность f. ἀμαυρότης, мрак: Кан. Возн. п. 9 т. 4 богор.

Чернꙋха < чръноуха f. μελάνθιον, врста дивљег граха; грахор: Ис. 28, 25.

Черный < чрънъ 3. μέλας, црни: Мат. 5, 36.

Черпати < чръпати v. impf. -паю, -еши и -плю, -плеши, κεραννύναι, црпсти, захватати: Апок. 18, 6.

Черствый < чръствъ 3. ὁλοσφύρητος, тврд, стврднут: просфоры (Уч изв.).

Черта < чръта f. κεραία, црта, кука, титла: Мат. 5, 18; Лук. 16, 17.

Чертогъ < чрътогъ m. 1) ταμεῖον, ложница, брачна соба: ꙗкѡ женихъ исходѧй ѿ чертога своегѡ (Пс. 18, 6); 2) νυμφών, ложница за младенце: чертогъ твой виждꙋ... (Свјет. на В. пон); Троп. у Послед. прич.; 3) ἡ παστὰς, -άδος, стан, палата, двор: нб҃ный (Ст. на хвал. у Нед. мес.); ꙗкѡ ѿ чертога произшедъ: Ст. воскр. на хвал. гл. 1; Ст. 4 Пасхе.

Чесати v. impf. чешꙋ, -шеши, 1) κνήθειν, чешати, чешљати; сврбити: чешеми слꙋхомъ, које сврби ухо (II Тим. 4, 3); 2) συλλέγειν, сабирати, брати: не ѿ тернїѧ бо чешꙋтъ смѡквы (Лук. 6, 44).

Чествованїе < чьствованиѥ n. σέβασμα, поштовање; светиња: Дел. 17, 23.

Честенъ, -ный < чьстьнъ 3. 1) σεμνός, частан, поштен: старцемъ... быти честнымъ (Тит 2, 2); 2) κόσμιος, уредан, чедан: еп҃копꙋ быти честнꙋ (I Тим. 3, 2); 3) τίμιος, поштован: законоꙋчитель честенъ всѣмъ людемъ (Дел. 5, 34); 4) ἔντιμος, драг, мио: иже бѣ емꙋ честенъ (Лук. 7, 2).

Чести < чисти v. impf. чтꙋ, чтеши, 1) ἀριθμεῖν, бројати; 2) ἀναγνώσκειν, читати: Мат. 12, 5. 15; Марк. 13, 14 и др.; -сѧ, ἀναγινῶσεσθαι, бити читан: II Кор. 3, 15.

Честивый < чьстивъ 3. σεβόμενος, побожан: Дел. 13, 43. 50.

Честность < чьстьность f. σεμνότης, светост, достојанство, поштење: Тит 2, 7.

Честнѣ < чьстьнѣ adv. ἐντίμως, часно, поштено: IV Мојс. 22, 17.

Честнѣе comp. од честнѣ, ἐντιμοτέρως, часније вредније, угледније: Лук. 14, 8.

Честнѡ < чьстьно adv. ἐνδόξως, часно, славно: I Мак. 11, 60.

Честь < чьсть f. 1) τιμή, част: дрꙋгъ дрꙋга больша творѧще (Рим. 12, 10); емꙋже честь, честь: Рим. 13, 7; Кол. 2, 23; поштовање: I Петр. 3, 7; 2) τιμιότης, изобиље, богатство: ѡбогатишасѧ... ѿ чести егѡ (Апок. 18, 19).

Четверица f. τετράς, четворица, четвртник: Дел. 12, 4.

Четверицею adv. τετραπλοῦν, четвороструко: Лук. 19, 8.

Четверовластковати v. impf. -ствꙋю, -еши, τετραρχεῖν, управљати четвртим делом царства, бити четверовласник: Лук. 3, 1.

Четверогꙋбѡ < четверогоубо adv. τετραπλῶς, на четири угла: III Цар. 6, 33.

Четвероднєвенъ 3. τεταρταῖος, који је четири дана на неком месту (у гробу): Јов. 11, 39.

Четверочастенъ < четверочастьнъ 3. τετραμερής, раздељен на четири дела: воинство (II Мак. 8, 21).

Четвертовластникъ m. τετράρχης, владалац над четвртим делом царства: Ирωдъ (Мат. 14, 1; Лук. 3, 19; 9, 7; Дел. 13, 1).

Четїй 3. који служи, који је одређен за читање: ч. минєй, минеј у коме се налазе животи светих *(Дјач.)*.

Чётки (чотки) pl. рус., бројанице; в. вервица: Ном. пр. 87.

Чешꙋѧ < чешоуꙗ f. λεπίς, љуска: I Мојс. 11, 9; крљушт: Дел. 19, 18.

Чинити v. pf. -ню, -ниши, ἀνατάξεσθαι, састављати, описивати: повѣсть (Лук. 1, 1).

Чиноначалїє < чиноначалиє n. ταξιαρχία, вођство: агг҃лωвъ (Богор отп. гл. 1); агг҃лωвъ и человѣкъ: Кан. воскр. гл. 8 п. 9 ирм.; безплотныхъ: Мол. 3 по прич.; ταγματαυχή, заповедништво једнога одељења војске: оумноє (Стат. II ст. 112).

Чиноначальникъ < чиноначальникъ m. ταξιάρχης, вођа, војвода, први чиновник, начеоник у служби: Ст. на Г. в. на Усп. Бог.; Троп. св. арх. Мих.

Чиноположенїє n. διατάξις, устав, ред по коме се врши неки обред или служба: Јез. 43, 10.

Чинорасположенъ 3. ἐριχισμένος, распоређен по извесном реду: Јез. 42, 3.

Чинъ m. 1) τάξις, а) поредак, ред: всѧ . . по чинꙋ да бываютъ (I Кор. 14, 40); въ чинꙋ чреды своєѧ: Лук. 1, 8; б) облик: посланїє моленїѧ чинъ имꙋщеє (II Мак. 9, 18); в) чин, звање, достојанство: по чинꙋ Мелхїседековꙋ (Јевр. 5, 6. 10); бѧхꙋ въ чинѣ своємъ (II Јездр. 1, 15); г) стање, место: Вознесена тѧ видѣвши церковь на крестѣ солнце праведноє ста въ чинѣ своємъ.. = угледавши Тебе, праведно сунце, на крсту, црква се зауставила на месту своме т. ј. смутила се (Кан. воскр. гл. 4 п. 4 ирм.; 2) τάγμα, а) врста, ред: кїйждо же во своємъ чинꙋ (I Кор. 15, 23); б) чета: агг҃льскими невидимω дорꙋносима чинми, којега невидљиво носе на копљима анђелске чете (Херув).

Числити v. impf. -шлю, -слиши, ἀριθμεῖν, бројити, прибројавати: Кан. у Ч. погр. млад. п. 9 Сл.

Число n. ἀριθμός, број: плодωвъ (III Мојс. 25, 16); II Цар. 21, 20; Лук. 22, 3; Дел. 4, 4.

Чистолѣпнω adv. ἀγνοπρεπῶς, чисто, непорочно: Троп. 2 после Свјет. у Нед. сир.

Чистота f. 1) καθαρότης, чистота: плотска (Јевр. 9, 13); 2) ἁγνεία, непорочност, чедност, невиност: IV Мојс. 6, 2; ωбразъ бꙋди вѣрнымъ . . . чистотою: I Тим. 4, 12; 3) σεμνότης, светост: поживемъ во всѧвомъ бл҃гочестїи и чистотѣ (I Тим. 2, 2).

Чистотный < чистотьнъ 3. καθαρός, чист: Кан. воскр. гл. 7 п. 8 богор.

Чистъ, -ый 3. 1) καθαρός, чист: IV Мојс. 19, 9; сердцемъ: Мат. 5, 8; 2) ἁγνός, непорочан: житїє (I Петр. 3, 2); дѣвꙋ чистꙋ представиши Хрїстови: II Кор. 11, 2;

3) σεμνός, частан, свет: дїаконωмъ такожде чи̂стымъ (I Тим. 3, 8).

Членωвныѧ pl. t. μύλαι, чељусти: львωвъ сокрȣшилъ есть Гд҃ь (Пс. 57, 7); ꙗкоже львичища: Јоиљ 1. 6; ꙗкω сѣчиво: Приче Сол. 30, 14.

Членъ m. ἁρμός, члан: Јевр. 4, 12,

Чревенъ < чрѣвьнъ 3. τοῦ γαστρός, утробан: плода чревна (Степ. гл. 3 ант. 2 и гл. 7 ант. 2).

Чрево < чрѣво n. 1) γαστήρ, материца, утроба: ωбрѣтесѧ имȣщи во чревѣ (Мат. 1, 18); Мат. 19, 12; Лук. 1, 15, 31. 41—44 и др.; 2) κοιλία, трбух: ꙗкоже бо бѣ Іωна во чревѣ китовѣ (Мат. 12, 40); желудац: желаше насытити чрево свое ѿ рожецъ (Лук. 15, 16); 3) νεφρός, бубрег: чревеса (Мол. св. Јов. Злат. у Послед. прич.).

Чревобасникъ m. ἐγγαστρίμυθος, који врача из трбуха не отварајући уста: III Мојс. 20, 27.

Чревоболѣнїе n. 1) δυσεντερία, пролив, срдобоља: Син. у пет. Светле седм.; 2) στρόφος, трбобоља: Прем. Сир. 31, 23.

Чревобѣсїе n. γαστριμαγία, прождрљивост, обједање, пировање: Ч. испов.

Чревоволшебникъ < чрѣвовлъшьбьникъ m. в. чревобасникъ: Ис. 8, 19.

Чревоволшебство < чрѣвовлъшьбьство n. ἐγγαστρίμυθος, гатање, врачање из трбуха; дух врачарски *(Данич.)*: I Цар. 28, 18.

Чревоносити v. impf. -шȣ, -сиши, γαστροφορεῖν, у утроби носити: Ст. богор. на Г. в. на св. Ник.

Чревоношенїе n. κυοφορία, плод у утроби: Кан. воскр. гл. 4 п. 9 ирм.; κύημα, трудноћа: Ном. пр. 70.

Чревоȣгодїе < чрѣвооугодиѥ n. ἀσωτία, сластољубивост, облапорност *(Вост.)*.

Чреда < чрѣда f. ἐφημερία, ред: раздѣли и̂хъ Давїдъ на чреды (I Парал. 23, 6); и по чредамъ своимъ жрȣтъ: II Парал. 13, 11; чреды̂ свѧщенникωвъ и левїтωвъ: II Парал. 31, 2; Лук. 1, 5. 8.

Чрезвсежительный 3. διὰ βίου ὅλου, доживотан: возлежанїе (Ном. пр. 13).

Чрезъ < чрѣзъ praep. διὰ, кроз, преко: I Петр. 1, 5; Јевр. 2, 15.

Чрепина < чрѣпина f. в. чрепъ: Прол.

Чрепный < чрѣпьнъ 3. ὀστρακώδης, глинени: гора (Суд. 1, 35).

Чрепъ < чрѣпъ m. ὄστρακον, цреп: Ис. 30, 14; πλίνθος, опека, черпић: Ис. 65, 3.

Чресла < чрѣсла pl. t., ὀσφύες, lumbi, бедра, бокови: I Мојс. 12, 35; 35, 11; III Мојс. 3, 9; Мат. 3, 4; Марк. 1, 6; Лук. 12, 34; Ст. на Г. в. 3 на Рожд. св. Јов. Прет.; Ст. на блаж. на Усп. Бог.; πλευραὶ, бедра: сынъ твой иже изыде из̂ чреслъ твоихъ (III Цар. 8, 19); чресла мωавстїды, ἡ ὀσφὺς τῆς Μωαβίτυδος, војници Моавски: Ис. 15, 4.

Чресленикъ < чрѣсльникъ m. περίζωμα, појас: Јер. 13, 1.

Чресмина < чрѣсмина f. (нема у грчком тексту) ilex, цер, храст, Steineiche *(Žepić)*: Дан. 13, 58.

Чтенїе < чьтениѥ n. ἀνάγνωσις, читање: Дел. 13, 15.

Чтилище < чьтилиште n. σέβασμα, светиња: Дан. 14, 27; II Сол. 2, 4.

Чтити < чьтити v. impf. чтȣ, чтиши, 1) τιμᾶν, поштовати: чти отца и матерь (Мат. 15, 4; 19, 19; Марк. 7, 10; Лук. 18, 20; Еф. 6. 2); 2) σέβεσθαι, бити по-

божан, ценити: Дел. 16, 14; 17, 23; 18, 7. 13; 3) γεραίρειν, штовати: Конд. у Нед. по Бож.

Чтый, чтꙋщь, -и, -е; -щїй 3. part. praes. act. од чести и чтити, ἀναγινώσκων, читајући, који чита: Марк. 13, 14; Дел. 8, 30; σεβόμενος, поштујући, који поштује: Дел. 16, 14; 18, 7.

Чꙋвственъ, -ый < чоувьствьнъ 3. αἰσθητικός, што се може осетити: сердце (Приче Сол. 14, 10, 30); мудар, поучан: словеса (Приче Сол. 22, 12).

Чꙋвственнѡ adv. αἰσθητικώς, чулно, телесно: Ст. на Г. в. на св. Ник.

Чꙋвствїе < чоувьствиѥ n. 1) αἴσθησις, чуство, осећање: Филиб. 1, 9; 2) αἰσθητήριον, чуло: Јевр. 5, 14.

Чꙋвство < чоувьство n. 1) αἴσθησις, опажање, знање: Приче Сол. 1, 4; 2) νοῦς, разум, дух: II Јездр. 2, 9.

Чꙋвствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, 1) νοεῖν, осећати, схватати: Марк. 8, 17; 2) αἰσθάνεσθαι, опажати, примећивати: Ст. на хвал. воскр. гл. 5.

Чꙋдесоточенъ < чоудесоточьнъ 3. θαυματοχόος, чудотворан: ѡбразъ Владычицы (Прол.).

Чꙋдодѣйственный 3. θαυματουργός, чудотворан: врачь (Сл. на Г. в. на св. влмч. Пантел.).

Чꙋдодѣтель m. τερατόποιος, чудотворац: III Мак. 6, 20.

Чꙋдодѣѧти v. impf. -дѣю, -дѣеши, τερατουργεῖν, чудесно извести: Кан. Пасхе п. 3 ирм.

Чꙋждь, -їй < чоуждь и чꙋжїй 3. ἀλλότριος, туђ: жены чꙋждїѧ (Нејем. 13, 26); по чꙋждемъ же не идꙋтъ: Јов. 10, 5; ξένος, стран: чꙋждихъ богѡвъ проповѣдникъ (Дел. 17, 18); Сјед. воскр. гл. 2; необичан, нечувен: чꙋжде матеремъ дѣвство, необично је мајкама девичанство (Кан. Рожд. Бог. п. 9 ирм.); тма: Кан. на Лаз. суб. п. 5 ирм.

Чꙋти < чоути v. pf. чꙋю, чꙋеши, 1) κατανοεῖν, осећати: бервна еже есть во очеси твоемъ не чꙋеши (Лук. 6, 41); 2) γνῶναι, дознати за некога: никогоже хотѧше да бы его чꙋлъ (Марк. 7, 24).

Ш

Ш двадесетосмо слово у црквенослов. азбуци, зове се ша.

Шара f. βάφη, бојадисање, боја: кѡрысти шарѡвъ (Суд. 5, 30) = плен шарен *(Данич.)*; помазавъ шарами различными: Прем. Сол. 13, 14.

Шаръчїй, -чїѧ m. ζωγράφος, сликар, уметник *(Микл.)*.

Шатанїе n. φρύαγμα, роптање, гунђање; гордост, понос: Іорданово (Зах. 11, 3); буна, нападај, насртај: всѧ шатанїѧ Евномїева погрꙋзилъ еси (Ст. по пол. на Обр. Госп.); врагѡвъ: Бог. отп. гл. 3; Конд. св. Прок.; богѡвъ сꙋетныхъ: Кан. св. Теод. п. 6 ирм.; варварѡвъ: Кан. анг. хран. п. 9 богор.; ꙗзыческаѧ: Мол. у св. Лит. Вас.; ѕмїино: Сјед. 2 на Благов.

Шататисѧ v. impf. -таюсѧ, -ешисѧ, φρυάσσειν, гунђати, викати, бунити се: вскꙋю шаташасѧ ꙗзыцы

(Пс. 2, 1; Дел. 4, 25); Кан. Бож. п. 9 прип. 2; беснити, горопадити се, дизати се: Кан. Нед. цвет. п. 9 на Сд.

Шєніє < **шьєніе** n. ὕφασμα, шивење, ткање: II Мојс. 36, 7.

Шєнъ 3. part. praet. pass. од **шити**, ῥαπτός, шивен: Јов. 19, 23.

Шєдъ, -ши, -ше < **шьдъ**; **шєдый**; **шєдшїй** 3. part. praet. act. I од **ити**, πορευθείς, ἐλθών, ишавши, који је ишао: Мат. 2, 8 squ.; Марк. 1, 44 squ. и др.

Шєлкъ m. (руски: шёлкъ), σηρικός, свила: Апок. 18, 12.

Шєлъ < **шьлъ, шла, шло**, part. praet. act. II од **ити**.

Шєпотливый < **шьпътьливъ** 3. ψιθυρίζων, који потајно оговара некога: Прем. Сир. 21, 31.

Шєпотникъ < **шьпътьникъ** m. ψιθυριστής, дошаптавало, клеветник, опадач: Прем. Сир. 5, 16; Рим. 1, 30.

Шєпта f. ψιθυρισμός, дошаптавање, опадање: Екл. 10, 11.

Шєптаніє < **шьпътаніе** n. в. **шепта**: II Кор. 12, 20.

Шєптати < **шьпътати** v. impf. **шепчѫ, -чеши**, ψιθυρίζειν, шаптати: Пс. 40, 8.

Шєршень m. σφηκία, оса, стрпљен: II Мојс. 23, 28; V Мојс. 7, 20.

Шєствіє < **шьствіе** n. πορεία, пут: Лук. 13, 22; путовање: II Кор. 11, 26; Ст. на Г. в. у V Нед. В. п.; **шєствіє творити**, путовати: II Мак. 3, 8.

Шєствовати < **шьствовати** v. impf. **-ствѹю, -еши**, διοδεύειν, ићи, путовати: Ст. по пол. на св. кн. Лаз.

Шинъ јевр., двадесетпрво слово у јеврејској азбуци: Пл. Јер. 1, 21; 2, 21; 3, 61; 4, 21.

Шипецъ < **шипьць** m. ῥόδιον, дивља ружа: V Мојс. 8, 8.

Шипковый < **шипъковъ** 3. τῶν ῥόδων, од шипка, од руже: **цвѣтъ** (Прем. Сол. 2, 8); **садъ**: Прем. Сир. 24, 15.

Шипокъ < **шипъкъ** m. 1) ῥοά, шипак (воћка): II Мојс. 28, 33; IV Мојс. 13, 24; Јоил 1, 12; **садъ шипкѡвъ**: П. н. п. 4, 13; 2) ῥόδον, ружа: **цвѣтъ шипкѡвъ** (Прем. Сир. 50, 8); **главѣ твою якѡ шипокъ цѣвнѣйшїй**: Конд. св. Јов. Прет.

Шипчанъ < **шипъчанъ** 3. ἐν ῥοᾷ, гранат: **цвѣтъ** (Јез. 19, 10).

Широта f. πλάτος, ширина; по *Данич.* зглавак: **стєгна Іакѡвлѧ** (I Мојс. 32, 25).

Ширшїй 3. comp. од **широкъ** 3. πλατύτερος, шири: **ширшаѧ нєбєсъ**, шира од неба (Бог. воскр. гл. 1).

Шїѧ < **шия** f. τράχηλος, шија, врат: **wбѣшахѫ дѣтища за шїи ихъ** (I Мак. 1, 61); III Мак. 4, 7.

Шлємъ < **шлѣмъ** m. περικεφαλαία, кацига: Еф. 6, 17; I Сол. 5, 8.

Шолкъ m. рус., свила: Ч. испов.

Шѹйца < **шоуйца** f. ἡ ἀριστερά, левица: Приче Сол. 3, 16; Мат. 6, 3.

Шѹій < **шоуй** 3. ἀριστερός, εὐώνυμος, леви: II Кор. 6, 7; Апок. 10, 2.

Шѹмный < **шоумынъ** 3. χραιπαλῶν, пијан: Ис. 24, 20.

Шѹмѣти < **шоумѣти** v. impf. **-млю, -миши**, ἠχεῖν, шумити, јечати: **градъ шѹмѧщь** (III Цар. 1, 41).

Шѹмъ < **шоумъ** m. 1) ἦχος, звук, ука, хујање: **морскїй** (Лук. 21, 25); **съ нєбєсє**: Дел. 2, 2; 2) φωνή, глас: **жєрновный** (Апок. 18, 22); **бысть шѹмъ...**: Ст. на хвал. Дух

Щ

Щ двадесетдевето слово у црквенослов. азбуци, зове се ща.

Щадѣніе < штадѣниіе n. δέησις, штедљивост, молба, жалост: Прем. Сол. 12, 20.

Щадѣти < штадѣти v. impf. щаждꙋ, -диши, φείδεσθαι, штедети, жалити: Дел. 20, 29; I Кор. 7, 28; II Кор. 1, 23; 12, 6; всѣхъ щадѧй: Ч. венч. двобрач.

Щастіе n. τύχη, случај, усуд, судба: Ном. пр. 23.

Щедрити < штедрити v. pf. -дрю, -дриши, οἰκτείρειν, умилостивити, пожалити: II Мојс. 33, 19; Пс. 36, 21; 101, 14. 15; миловати: Пс. 102, 13.

Щедрота < штедрота f. οἰκτίρμος, сажаљење: Пс. 105. 46; милосрђе: Рим. 12, 1; II Кор. 1, 3; Кол. 3, 12.

Щедротство < штедротьство n. в. щедрота: Сл. на лит. на Благов.

Щедръ, -ый < штедръ 3. οἰκτίρμων, милосрдан: Пс. 144, 8; Јак. 5, 11; Конд. у Нед. блуд. с.; συμπάθης, милостив, који има саучешће према другоме *(Дјач.)*.

Щербъ < штръбъ 3. mancus, сакат, кљаст; крњ *(Микл.)*.

Щенѧ < штена n. σκύμνος, штене: ѕвѣрь гѵена вземши щенѧ свое (Прол.).

Щитецъ < штитьць m. ἀσπιδίσκη, мали штит: II Мојс. 28, 13.

Щитникъ < штитьникъ m. πελταστής, оклопник: II Пар. 14, 8.

Щитопродавецъ m ῥωποπώλης, трговац штитовима: Нејем. 3, 32.

Щитъ < штитъ m. θυρεός, штит: Еф. 6, 16.

Щогла f. ἱστός, катарка, јарбол: Ис. 33, 23.

Щꙋдо < штоудо n. чудовиште: III Јездр. 5, 8.

Щꙋкъ < штоукъ m. ψόφος, шум, звек, прасак, бука: Мин. 24 нов.

Ѣ

Ѣ тридесетдруго слово у црквенослов. азбуци, зове се ꙗть.

Ѣжденіе n. ἱππασία, вожња, путовање: Авак. 3, 8.

Ѣздити v. impf. ѣждꙋ, ѣздиши, ἐπιβαίνειν, возити се: IV Мојс. 22, 30.

Ѣхати, ѣдꙋ, ѣдеши, ἀναβαίνειν, путовати, возити се; јахати: и конника ѣдꙋща (Наум 3, 3).

Ю

Ю 1) тридесеттреће слово у црквенослов. азбуци, зове се юсъ; 2) ю̑ pron. pers. acc. sing. од она.

Югъ m. νότος, 1) југ: Лук. 13, 29; Апок. 21, 13; 2) јужни ветар: Пс. 77, 26; югъ вѣющь: Лук. 12, 55; дхнꙋвшꙋ югꙋ: Дел. 27, 13; югъ сѣющіи слезами, радостію пожнꙋтъ (Пс. 125, 5; Степ. гл. 3 ант. 1); въ югъ сѣѧй скѡрби пѡст-

ныѧ со слезами = који сеје у време јужног (топлог) ветра т. ј. у време невоља... (Степ. гл. 7 ант. 1).

Юдолїе <ждилиѥ n. φάραγξ, долина, јама, јаз, понор: Варух 5, 7.

Юдоль <ждоль f. χοιλὰς, долина: сланаѧ (I Мојс. 14, 3); V Мојс. 3, 29; плачевнаѧ: Пс. 83, 7; во оудоли Терекїндѧ: I Цар. 17, 2; νάπη, увала: V Мојс. 3, 29.

Южика <ижжика f. συγγενής, рођак, рођака: Лук. 1, 36; Јов. 18, 26.

Южскїй <южьскъ З. τοῦ νότου, јужни: царица южикаѧ (Мат. 12, 42; Лук. 11, 31).

Южскъ З. в. южскїй: дши царѧ южика (Дан. 11, 6).

Юза <ижза f. δεσμός, свеза: Лук. 13, 16; юзы, окови: Дел. 16, 26. В. оуза.

Юзникъ <жзьникъ m. δέσμιος, сужањ: Дел. 16, 25. 27; II Тим. 1, 8; Филиб. 1, 1; Јевр. 13, 3; древныѧ юзники совоскрѣникъ со собою: Ст. на стих. воскр. гл. 5.

Юнецъ <юньць m. 1) ταῦρος, во, јунац: Ис. 30, 24; юнцы тѵчнїи: Пс. 21, 13; Мат. 22, 4; Дел. 14, 13; 2) μόσχος, бик, теле: I Мојс. 21, 27; V Мојс. 22, 10; 3) νεβρός, јеленче: П. н. п. 8, 14.

Юница f. δάμαλις, јуница, женско теле: I Мојс. 15, 9; Суд. 14, 18; рыжа непорочна, риђа (црвенкаста) и која није носила јарма: IV Мојс. 19, 2. Тим именом назива се у црквен. песмама Пресв. Богородица зато што се И. Христос, као жртва за грехе наше, назива юнцемъ или тельцемъ: Кан. Ак. Бог. п. 3 т. 2; Крестобогор. и др.

Юностный <юностьнъ З. νεότητος, младићски: грѣхъ (Јова 13, 26).

Юность f. 1) νεότης, младост: вса сїѧ сохранихъ ѿ юности моеѧ (Мат. 19, 20; Марк. 10, 20; Лук. 18, 21); I Тим. 4, 12; 2) τρυφερότης, нежност, размаженост, раскош: V Мојс. 28, 56.

Юнота m. νεανίσκος, младић: II Мојс. 10, 9; νεᾶνις, девојка: III Мак. 5, 33.

Юнотка <юнотъка f. νεᾶνις, девојчица: IV Цар. 5, 2.

Юноша m. νεανίσκος, νεανίας, младић: II Мојс. 24, 5; Пс. 148, 12; Мат. 19, 20. 22; Марк. 14, 51; νεώτερος, момак, слуга: Дел. 5, 6; I Тим. 5, 1; Тит 2, 6.

Юнчїй <юньчнй З. ταύρων, телећи: Пс. 49, 13; Јевр. 9, 23; 10, 4.

Юнъ, -ый З. νεώτερος, млад: Јов. 21, 18; I Тим. 5, 11; νέος, млађан: Тит 2, 4; юно нз Ѧдама отрочѧ: Кан. Бож. п. 6 т. 2.

Юнѣйшїй З. sup. од юный, најмлађи: Лук. 15, 12.

Юродивъ, ый <жродивъ З. μωρός, глуп, луд: Мат. 25, 2. 3. 8; Хр҃та ради, διὰ Χριστὸν σαλός: Ном. пр. 24.

Юродство <жродьство n. μωρία, лудост: I Кор. 1, 18; 2, 14.

Юродствовати <жродьствовати v. impf. -ствую, -ши, παίζεσθαι, правити се лудим *(Дјач.)*.

Юродъ <жродъ m. μωρός, луђак, будала: Прол.

Юха f. ζωμός, чорба: Ис. 65, 4; Суд. 6, 19.

Ѡ

Ѡ 1) interj. ὦ, о, са nom.: ὦ пасха велїѧ; са voc.: ὦ мꙋдросте и слове Бж҃їй; са adv.: ὦ горе, οὐαὶ, тешко; 2) praep. περὶ, ὑπὲρ, о, са acc.: ѡ деснꙋю Отца; са loc. за: ѡ градѣ семъ . . .; 3) цифра ·ѿ· = 800.

Ѡбаванїе n. ἐπῳδὴ, бајање, врачање, чарање: Ном. пр. 12.

Ѡбаватель m. ἐπῳδός, врач, бајач: Ном. пр. 12.

Ѡбавати v. impf. -ваю, -ваеши, ἐπᾴδειν, бајати. врачати: Иже не оуслышитъ гласа ѡбавающихъ, ѡбаваемь ѡбаваетсѧ ѿ премꙋдра, која (т. ј. аспида) не чује гласа бајача̂ (т. ј. оних који кроте и лове дивље животиње), очаравана очарава се од премудрога (Пс. 57, 6); V Мојс. 17, 11; Ном. пр. 12.

Ѡбагренїе < обагрїеніе n. βαφὴ, машћење, бојадисање црвеном бојом; црвенило, пурпур: Сл. на Г. в. у III Нед. В. п.

Ѡбагрити v. pf. -грю, -гриши, πορφύρειν, оцрвенити: Конд. св. Дим.

Ѡбадити v. pf. -ждꙋ, -диши, διαβάλλειν, оклеветати *(Микл.)*; καταλαλεῖν, оговорити, опасти *(Вост.)*.

Ѡбаждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, клеветати: Слов. имп. ак.

Ѡбажденїе n. συκοφαντία, клевета (Ibid.); καταλαλία, оговарање, опадање *(Вост.)*.

Ѡбаѧнникъ < обаѧньникъ m. ἐξορκιστής, бајач, врач: I Цар. 6, 2.

Ѡбаѧтель m. ἐπαοιδός, врач: Дан. 1, 20; 2, 2.

Ѡбвештавати < обетъшавати v. impf. -ваю, -ваеши, παλαιοῦσθαι, старити, застаревати: Јевр. 8, 13.

Ѡбветшити < обетъшити v. pf. -шꙋ, -шиши, παλαιοῦν, начинити старим: Јевр. 8, 13.

Ѡбвечерѧти v. impf. -рѧю, -рѧеши, ὀψίζειν, заноћити. Прем. Сир. 36, 29.

Ѡбвити v. pf. -вїю, -вїеши, ἐντυλίσσειν, умотати, завити: тѣло . . плащаницею чистою (Мат. 27, 59).

Ѡбводити v. impf. -ждꙋ, -диши, περιάγειν, около водити: по всемꙋ градꙋ (II Мак. 4, 38; 6, 10).

Ѡбвѧзанїе n. δεσμός, узе, ланци, окови: IV Мојс. 19, 15.

Ѡбвѧзати < обвѧзати v. pf. -заю, -заеши и -жꙋ, -жеши, καταδεῖν, обвезати, завити: стрꙋпы (Лук. 10, 34).

Ѡбглѧдати < объглѧдати v. impf. -даю, -даеши, περιβλέπεσθαι, гледати около, обзирати се: Марк. 5, 32.

Ѡбгорѣти v. pf. -горю, -риши, поцрнити: аки пещь (Пл. Јер 5, 10).

Ѡбдарованъ 3. κεχορηγημένος, одарен: крѣпостїю (Прем. Сир. 44, 6).

Ѡбдержанїе < объдръжаніе n. κατάσχεσις, освојење, имање, посед: I Мојс. 47, 11; V Мојс. 32, 49; περιοχὴ, стена, тврђава: I Пар. 11, 7.

Ѡбдержати < объдръжати v. impf. -жꙋ, -жиши, κατέχειν, држати, имати у власти, добити: наслѣдїе (Прем. Сир. 46, 11); 2) συνέχειν, мучити: ѿ болѣзней, ꙗже мѧ нынѣ ѡбдержатъ (Јова 2, 9); побуђивати, нагонити: ибо любы Бж҃їѧ

ѡбдержитъ насъ сꙋждшихъ сїе (II Кор. 5, 14); 3) ἐπέχειν, приметити, опазити: ѡбдержа какѡ предсѣда̑нїѧ избирахꙋ (Лук. 14, 7); -сѧ непогоднымъ временемъ, ἀκαιρεῖσθαι, бити задржан незгодним временом: Филиб. 4, 10.

Ѡбдолженїе < объдлъжениѥ n. στραγγαλία, уже, ремење: Ис. 58, 6.

Ѡбезвинити v. pf. -виню, -ниши, excusare, извинити, оправдати: III Цар. 2, 9; Прем. Сол. 1, 6; Јер. 46, 28; -сѧ, оправдати се: Приче Сол. 16, 5; 17, 5.

Ѡбезвинѧти v. impf. -нѧю, -еши, извињавати, оправдати: и ѡбезвинѧѧ не ѡбезвиню тѧ (Јер. 46, 28).

Ѡбезгласнѣти < обезгласьнѣти v. pf. -снѣю, -еши, κωφᾶσθαι, лишити се гласа, изгубити способност говора *(Вост.)*.

Ѡбезплодствити < обесплодьствити v. pf. -ствлю, -ствиши, ἀκαρπεῖν, лишити плода, лишити успеха (Ibid.).

Ѡбезславитисѧ < обеславитисѧ v. pf. -влюсѧ, -шисѧ, αἰσχύνειν, лишити се славе, обешчастити се: Ис. 52, 14.

Ѡбезсрамитисѧ < обесрамитисѧ v. pf. -млюсѧ, -мишисѧ, ἀναισχυντεῖν, постати бестидним. изгубити стид *(Вост.)*.

Ѡбезстꙋдствитисѧ < обестоудьствитисѧ v. pf. -ствлюсѧ, -ствишисѧ, в. ѡбезсрамитисѧ.

Ѡбезтлити < обестлити v. pf. -тлю, -тлиши, ἀφθαρτίζειν, учинити нераспадљивим, да не трухне *(Микл.; Дјач.)*.

Ѡбезꙋмлѧти < обезоумлѧти v. impf. -млѧю, -еши, ματαιοῦν, залуђивати, учинити се безумним: I Пар. 21, 8.

Ѡбезчадити < обесчадити v. pf. -ждꙋ, -диши, ἀτεκνοῦν, лишити деце некога: V Мојс. 32, 25.

Ѡбезчестити < обесчьстити v. pf. dehonestare, обешчастити, оскврнити, осрамотити: Прол.

Ѡбетшанїе < обетьшаниѥ n. παλαιότης, старина, давнина; старост, изнемоглост, скрушеност: Јов. 36, 28; Наум 1, 15.

Ѡбетшати < обетъшати v. pf. -шаю, -шаеши, παλαιοῦσθαι, овештати, застарити, постарити: ѡбетшахъ во всѣхъ вразѣхъ моихъ, постарах се међу свима... (Пс. 6, 8); и всѧ̑ ꙗкѡ риза ѡбетшаютъ: Пс. 101, 27; усахнути, изнемоћи: кѡсти моѧ̑ (Пс. 31, 3); истрошити се, учинити се бескорисним: помощь ихъ обетшаетъ во адѣ (Пс. 48, 15).

Ѡбещникъ < обьштьникъ m. κοινωνός, друг, ортак: Лук. 5, 10.

Ѡбзырати < объзирати v. impf. -раю, -раеши, περιβλέπειν, около гледати, осматрати: Тов. 11, 4; ὑφορᾶν, преким оком гледати: Син. у суб. I седм. В. п.

Ѡбида f. ἀδίκημα, неправда; ѡбидꙋ творити, ἐπηρεάζειν, вређати: Лук 6, 28.

Ѡбидимь, -ый 3. 1) ἀδικούμενος, увређен, коме се чини неправда: Пс. 102, 6; Дел. 7, 24; 2) καταπονούμενος, уморан: II Петр. 2, 7.

Ѡбидливъ 3. ἄδικος, неправедан: Јевр. 6, 10; који радо вређа другога: Прол.

Ѡбидѣти v. pf. -ждꙋ, -диши, 1) ἀδικεῖν, увредити, учинити криво: Мат. 20, 13; учинити не-

правду: Дел. 7, 26; скривити: Кол. 3, 25; 2) συκοφαντεῖν, преварити: и аще кого чимъ ѡбидѣхъ (Лук. 19, 8).

Ѡбиманїе n. τρύγητος, берба: Јоил 1, 11; вїна: Прем. Сир. 24, 29.

Ѡбиматель m. скупљач, берач: вїна (Јер. 49, 9).

Ѡбимати v. impf. -емлю, -емлеши, 1) προσπτύσσεσθαι, обухватати, грлити: и прїимь отроча... ѡбемь ѥ̃ (Марк. 9, 36); 2) συλλέγγειν, сабирати, скупљати, купити; брати: еда ѡбемлютъ ѿ тернїѧ грозды (Мат. 7, 16); 3) τρυγᾶν, резати, брати: грозды вїнограда земнагѡ (Апок. 14, 18); 4) συμπεριλαμβάνειν, загрлити: Дел. 20, 10.

Ѡбинитисѧ v. pf. -нюсѧ, -нишисѧ, accusare, тужити, корити: не ѡбинюсѧ ѡ немъ (Пс. 11, 6; Проким. воскр. гл. 1).

Ѡбиноватисѧ v. impf. -нꙋюсѧ, -ешисѧ, ὑποστέλλεσθαι, колебати се, устручавати се, бојати се; не ѡбиноватисѧ, παῤῥησιάζεσθαι, слободно, отворено, искрено говорити; не ѡбинꙋѧсѧ, παῤῥησία, слободно, отворено, без бојазни, без устручавања: Марк. 8, 32; Јов. 7, 26; 10, 24; 11, 14; 16, 29; 18, 20; но не ѡбинꙋѧсѧ рцы всѧ̑ елика содѣлалъ еси: Ч. испов.

Ѡбиновенїе n. 1) προσωπολημψία, пристрасност, гледање на лице (в лицепрїѧтїе): и ѡбиновенїѧ лица нѣсть оу негѡ (Еф. 6, 9); 2) ὑποστολή, малодушност, сумња, колебање у мишљењу: мы нѣсмы ѡбиновенїѧ въ погибель (Јевр. 10, 39).

Ѡбинꙋтисѧ < обинѫтисѧ v. pf. -нꙋсѧ, -нешисѧ, ὑποστέλλεσθαι, сакрити се, затајити се, пропустити, изоставити: Дел: 19, 8; 20, 20. 27; Јевр. 10, 38; Пс. 93, 1.

Ѡбиталище < обиталиште n. (κατάγαιος = подземни, нижи) ниже одељење у Нојеву ковчегу: I Мојс. 6, 16.

Ѡбитальникъ m. πάροικος, укућанин: III Мојс. 25, 6.

Ѡбитанїе n. κατοικία, стан, пребивање. Людїе егѡ висѧще ѿ ѡбитанїѧ своегѡ, народ је мој закаснио у отпаду од мене (Ос. 11, 7).

Ѡбитати v. impf. -таю, -таеши, ξενίζεσθαι, становати, живети: Дел. 21, 16; παροικεῖν, пребивати, бавити се: Суд. 5, 17; κατοικεῖν, боравити: Стат. I ст. 4.

Ѡбителище < обитѣлиште n. οἰκητήριον, седиште, стан: Ст. на лит. на Вавед.

Ѡбитель < обитѣль f. 1) κατάλυμα, гостионица: зане не бѣ имъ мѣста во ѡбители (Лук. 2, 7); свѧтаѧ, стан Божји, обећана земља: III Мојс. 15, 13; 2) μονή, стан: въ домꙋ Отца моегѡ ѡбители мнѡги сꙋть (Јов. 14, 2); 3) ξενία, гостопримство, конак: оуготови ми ѡбитель (Филим. 1, 22); 4) манастир: ѡ. неꙋсыпаемаѧ, м. у коме се непрекидно врше молитве (Слов. Имп. ак.).

Ѡбительный < обитѣльнъ 3. κατοικητήριος, насељен: Пс. 106, 4. 36.

Ѡбити v. pf. ѡбїю, -еши, ἐκτίλλειν, ишчупати, окресати: вѣтви (Дан. 4, 11).

Ѡблаговонити v. pf. -ню, -ниши, κατευωδιάζειν, испунити нешто мирисом, намирисати: Сјед. I на св. Ник.

Ѡблагодатити v. pf. -дашѫ, -тиши, χαριτοῦν, облагодатити: Еф. 1, 6.

Ѡблагодатствовати v. impf. -ствѹю, -еши, χαριτοῦν, саопштавати благодат, делити благодатне дарове: Кан. Ак. Бог. п. 6 т. 4.

Ѡблагодѣтельствовати v. impf. -ствѹю, -еши, gratiae participem reddere, указати милост: Уч. изв.

Ѡблагоѹхати < облагожхати v. impf. -хаю, -хаеши, εὐωδιάζειν, испунити мирисом: и мїръ ѡблагоѹхавшїй: Сл. на хвал. у Нед. по Бож.

Ѡбладати v. pf. -даю, -даеши, ἡγεῖσθαι, напред ићи, предводити: I Мојс. 49, 26; κυριεύειν, господарити, завладати: грѣхъ ко вами да не ѡбладаетъ (Рим. 6, 14); ἡγεμονεύειν, водити, заповедати, владати: ѡбладающѹ Понтїйскомѹ Пїлатѹ Ігдеею (Лук. 3, 1); ѡбладанѹ быти ἐξουσιάζεσθαι, бити овладан од нечега, налазити се под влашћу нечега: вїа ми лѣть єсть, но не азъ ѡбладанъ бѹдѹ ѿ чегѡ (I Кор. 6, 12).

Ѡблазнити v. pf. -ню, -ниши, πλανᾶν, скренути с пута некога, завести, довести у заблуду некога, учинити да неко залута: Пс. 106, 40; -ся, пасти у заблуду, преварити се *(Дјач.)*.

Ѡбласть f. 1) ἐξουσία, власт: коею ѡбластїю сїѧ твориши (Марк. 11, 28. 29. 33; Лук. 20, 2. 8); и ѡбласть дадѐ емѹ и сѹдъ творити: Јов. 5, 27; солнце во ѡбласть (εἰς ἐξουσίαν) дне, дању: Пс. 135, 8. 9; Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; 2) ἐπαρχία, покрајина, област: ѿ коеѧ ѡбласти есть (Дел. 23, 34).

Ѡблегчити < облъгъчити v. pf. -чѹ, -чиши, κουφίζειν, олакшати: Дел. 27, 38; колѣзнь: Кан. у Ч. погр. млад. п. 9 Сл.

Ѡблежати v. impf. -лежѹ, -жиши, περιχεῖσθαι, опкољавати, окружавати: ѡблежащь насъ облакъ свидѣтелей (Јевр. 12, 1); обложити, обесити нешто о нешто: жернокъ ослскїй ѡ выи (Лук. 17, 2); Марк. 9, 42.

Ѡблеженіе n. πολιορκία, опкољавање, опсада: II Мак. 10, 18. 19.

Ѡблещи < облѣщти v. pf. ѡблекѹ, -чеши, ἐνδύειν, περιβάλλειν, обући: въ ризы (II Мојс. 40, 13; Мат. 27, 31; Марк. 15, 20); въ ризѹ: Дел. 12, 8; въ ризѹ багрѧнѹ: Јов. 19, 2; -ся, ἐνδύεσθαι, обући се, оденути се: ни тѣломъ во что ѡблечетеся (Мат. 6, 25; Лук. 12, 22); въ нетлѣніе . . безсмертїе: I Кор. 15, 53.

Ѡблещи < облѣшти v. pf. ѡблагѹ, -лажеши, μένειν, остати: ѡблазни съ нама . . и вниде съ нима ѡблещи (Лук. 24, 29).

Ѡблитися v. pf. -лїюся, -ешися, περιχεῖν, облити се: слезами (Ч. погр. свешт. ик. 4).

Ѡбличати v. impf. -чаю, -чаеши, 1) ἐλέγχειν, покарати: Пс. 37, 2; совѣстїю ѡбличаеми: Јов. 8, 9; корити: кто ѿ васъ ѡбличаетъ ма ѡ грѣсѣ (Јов. 8, 46); I Тим. 5, 20; Тит 1, 9. 13; 2, 15; 2) παραδειγματίζειν, излагати ругли, ружити: Јевр. 6, 6; 3) διελέγχειν, тачно испитивати; побијати: Син. на В. пет.

Ѡбличеніе n. 1) ἔλεγξις, ἔλεγχος, правдање: Пс. 37, 15; прекор, укор, карање: вѣмко писаніе полезно есть . . . ко ѡбличенїю (II

Тим. 3, 16); Ст. на I часу на В. п.; доказивање: есть же вѣра... вещей ѡбличенїе невидимыхъ (Јевр. 11, 1); 2) ἀπελεγμός, презирање: еже бы бо ѡбличенїе не прїити (Дел. 19, 27); 3) во ѡбличенїе дати, παραδειγματίζειν, изложити руглу: Јез. 28, 17.

Ѡбличитель m. κατήγορος, тужилац: Ч. погр. свешт. ик. 18.

Ѡбличити v. pf. -чꙋ, -чиши, 1) παραδειγματίσαι, изложити руглу: IV Мојс. 25, 4; осрамотити: и не хотѧ еѧ ѡбличити (Мат. 1, 19); 2) ἐλέγχειν, покарати: жезломъ мꙋжей (II Цар. 7, 14); II Пар. 26, 29; и пришедъ онъ ѡбличитъ мїръ ѡ грѣсѣ...: (Јов. 16, 8); царѧ: Ст. на Г. в. на св. прор. Ил.; укорети: Ст. на хвал. у ср. Препол.

Ѡблобызати v. pf. -заю, -заеши, καταφιλεῖν, ижљубити: Мат. 26, 49; Марк. 14, 45; Лук. 7, 38. 45; Дел. 20, 37; Сл. на Г. в. на В. ср.; κατασπάζεσθαι, целивати: Сл. на Г. в. у I Нед. В. п.; -сѧ, пољубити се: правда и миръ ѡблобызастасѧ (Пс. 84, 11).

Ѡбложенїе n. περίθεσις, превијање, облагање, обавијање накита; украс, завој: II Мојс. 38, 4; ѡбложенїѧ злата (I Петр. 3. 3).

Ѡбложити v. pf. -жꙋ, -жиши, περιβάλλειν, обложити, покрити, пребацити нешто преко нечега: на лице ѡдѣѧло (IV Цар. 8, 15).

Ѡблѧзи imperat. од ѡблещи: Лук. 24, 29.

Ѡбнажити < обънажити v. pf. -жꙋ, -жиши, γυμνοῦν, одгрнути, разголитити, открити: сокровеннаѧ (Кан. у Ч. погр. свешт. п. 4 Сл.); ꙗкѡ обнаживый прежде обою: Ст. на блаж. воскр. гл. 8; бити го: на рѣцѣ ѡбнажшагосѧ (Ст. на IX часу уочи Богој.); кѡсти ѡбнажены: Ст. гл. 5 у Ч. погр.; лишити нечега: славы (Сл. свјет. у Нед. сир.); ἐκγυμνοῦν, свући (хаљине), раздрљити, разголитити: ребро (Ст. на лит. у Нед. Том.); -сѧ, лишити се, остати без нечега: твоеѧ помощи (Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.); сѣтованїѧ: Кан. у I Нед. В. п. п. 6 т. 2.

Ѡбнизити v. pf. -жꙋ, -зиши, ταπεινοῦν, понизити, уништити, порушити, сравнити са земљом: грады крѣпкїѧ.. ѡбнизиши до земли (Ис. 26, 5); καταβαίνειν, спустити се, понизити се: даже до земли (Ис. 25, 12; 26, 5).

Ѡбнищати < обънищати v. impf. -щаю, -щаеши, πτωχεύειν, осиромашити, осиротети: II Кор. 8, 9; ꙗкѡ ѡбнищахомъ ѕѣлѡ: VI час; Ст. на Г. в. на Соб. св. Јов. Прет.

Ѡбновленїе < объновленїе n. 1) περιποίησις, стицање, својина, добитак: люди ѡбновленїѧ, људи (народ) које је Бог узео у своју својину, сопственост (I Петр. 2, 9); 2) καινότης, новост, свежина, обновљење: дꙋха (Рим. 7, 6); 3) празник јудејски установљен 165 г. пре рођ. Хр. поводом ослобођења Јудеја под вођством Јуде Макавеја од ига сирског (Јов. 10, 22).

Ѡбноситисѧ v. pf. -шꙋсѧ, -сишисѧ, περιφέρειν, около носити: въ погибели нечестивый ѡбноситсѧ, желанїе же праведнагѡ прїѧтно, чега се боји безбожник, оно ће га

снаћи, а жеља праведника испуниће се (Приче Сол. 10, 24).

Ѡбнощевати < **объноштевати** v. impf. -щꙋю, -щꙋеши, διανυκτερεύειν, преноћити: I Мак. 16, 4.

Ѡбнощенъ, -ый < **объноштьнъ** 3. νύκτερος, ноћни: стоѧнїе ко ст҃ѣй церкви (Прол.).

Ѡбнощь, διὰ τῆς νυκτός, ноћу: Дел. 23, 31.

Ѡбодеснорꙋчный 3. ἀμφοτεροδέξιος, који влада обема рукама као десном; левак: Суд. 3, 15; 20, 16.

Ѡбоженїе n. ἐνθέωσις, обожавање: Степ. гл. 6 ант. 2 Сл.

Ѡбожити v. pf. -жꙋ, -жиши, θεοῦν, учинити Богом: ѡбожени бывше тобою (Ст. на блаж. воскр. гл. 7).

Ѡбозрѣтисѧ v. pf. -зрюсѧ, -зришисѧ, περιβλέπειν, обазрети се: II Мојс. 2, 12.

Ѡболгати < **облъгати** v. impf. -гаю, гаеши, διαβάλλειν, облагати, опадати: Пс. 37, 21.

Ѡболкъ, -ши, -ше, part. praet. act. I од ѡблещи: въ ризꙋ свѣтлꙋ (Лук. 23, 11); во кронѧ вѣры: Кан. св. Андр. крит. п. 9 мучен.

Ѡболстити < **обльстити** v. pf. -щꙋ, -стиши, παγιδεύειν, преварити, обманути: Мат. 22, 15; ἀγρεύειν, уловити, ухватити: словомъ, у речи (Марк. 12, 13).

Ѡболченъ 3. part. praet pass. од ѡблещи, ἐνδεδυμένος, обучен: Мат. 22, 11; Марк. 1, 6; Апок. 10, 1.

Ѡболщати < **обльштати** v. impf. -щаю, -щаеши, ἀπατᾶν, варати, обмањивати: Малах. 3, 8.

Ѡбонполъ adv. πέραν, преко, с оне стране, на другој обали: Іордана (I Мојс. 50, 10); Мат. 4, 5.

Ѡбонпольный < **объонъпольнъ** 3. ulterior, који се налази, који лежи на другој страни (обали) реке, мора: весь (Прол.).

Ѡбонѧнїе < **обонѧние** n. ὀσμή, мирис: Ак. Бог. ик. 11; Исп. грех. посведнев.

Ѡбанѧти < **обонѧти** v. impf. -нѧю, -нѧеши, ὀσφραίνεσθαι, мирисати: I Мојс. 8, 21; Пс. 113, 15.

Ѡбострити v. pf. -оштрю, -стриши, ἀκουᾶν, наоштрити: Сл. на лит. на св. Георг.

Ѡбочїе n. κρόταφος, слепо око, слепочице: и очеса ѝмъ истекꙋтъ изъ ѡбочїй ихъ (Зах. 14, 12).

Ѡбразительный 3. τυπικός, у сликама, символички: Кан. св. Теод. п. 8 т. богор.

Ѡбразованїе n. ἐμφερεία, слика, сличност: Ст. на Г. в. у I Нед. В. п.; τύπος, праобраз, праслика: Син. на В. четврт.

Ѡбразовати v. impf. -зꙋю, -зꙋеши, μορφοῦν, τυποῦν, претстављати, образовати: Иже херꙋвїмы тайнѡ ѡбразꙋюще, ми који тајно претстављамо херувиме (Херув.); изобразити (код *Вука:* изрезати): въ каменехъ (II Кор. 3, 7); претсказати: тогда оубѡ ѡбразꙋемое (τυπούμενος), нынѣ же дѣйствꙋемое (ἐνεργούμενος), које је тада претсказано, а сада се стварно догодило (Кан. Благов. п. 8 ирм. 2).

Ѡбразъ m. 1) εἰκών, лик, слика: чїй ѡбразъ сей; (Мат. 22, 20; Марк. 12, 16; Лук. 20, 24); Пс. 38, 7; кип: еда ѡбразъ сотвори древодѣлатель (Ис. 40, 19); 2) ὁμοίωμα, слика и прилика, лик: ѡбраза не видѣсте, токмѡ гласъ (V Мојс. 4, 12); 3) εἶδος, прили-

ка, облик: и сниде Дꙋхъ ст҃ый тѣлеснымъ ѡбразомъ ꙗкѡ голꙋбь нань (Лук. 3, 22); 4) μορφή, обличје: ꙗвисѧ инѣмъ ѡбразомъ (Марк. 16, 12); 5) ὑπόδειγμα, пример, углед: ѡбразъ бо дахъ вамъ (Јов. 13, 15); Јак. 5, 10; 6) τρόπος, начин: имже ѡбразомъ видѣстѣ его идꙋща на небо (Дел. 1, 11); Дел. 7, 28; Јуд. 1, 7; Рим. 3, 2; Филиб. 1, 18; садржај: бѣ же молитва имѣющи ѡбразъ сей.. (II Мак. 1, 24); 7) τύπος, лик, слика, кип: ѡбразы ꙗже сотвористе поклонѧтисѧ и҆мъ (Дел. 7, 43); I Петр. 5, 3; Рим. 5, 14; 6, 17; ознака, изображење: жезлъ бо ѡбразъ тайны прїемлетсѧ, жезао се узима за ознаку тајне (Кан. Воздв. ч. к. п. 3 ирм.); 8) ὑπογραμμός, пример, углед: Хр҃тосъ намъ ѡставль ѡбразъ (I Петр. 2, 21); 9) μόρφωσις, спољашњи вид: имꙋщїи ѡбразъ бл҃гочестїѧ.. сихъ ѿвращайсѧ (II Тим. 1, 13); 10) σχῆμα, својство, стање, положај: преходитъ бо ѡбразъ мі҃ра сегѡ (I Кор. 7, 31); 11) ὑποτύπωσις, углед, пример: ѡбразъ имѣй здравыхъ словесъ (II Тим. 1, 13); 12) χαρακτήρ, обележје, обличје: ѡбразъ ѵпостаси егѡ (Јевр. 1, 3).

Ѡбранїе n. τρυγητός, берба: вїнограда (Суд. 8, 2).

Ѡбратити v. pf. -щꙋ, -тиши, ἐπιστρέφειν, окренути: поношенїе ихъ на главꙋ ихъ (Нејем. 4, 5).

Ѡбращати < обраштати v. impf. -щаю, -щаеши, στρέφειν, тамо амо окретати се, вити се: пламенное орꙋжїе ѡбращаемое (I Мојс. 3, 24).

Ѡбращенїе < обраштение n. ἀποστροφή, одвраћање, потискивање; зависност, покорност, потчињеност жене мужу и зависност њена од њега: I Мојс. 3, 16.

Ѡбремененный < обрѣменьнъ 3. πεφορτισμένος, бременом оптерећен, натоварен: Мат. 11, 28.

Ѡбрещисѧ < обрѣштисѧ v. pf. -рекꙋсѧ, -чешисѧ, ἔχειν εὐχήν, обећати се, заветовати се: ѡстригъ главꙋ... ѡбрексѧ бо бѣ (Дел. 18, 18).

Ѡброздовати < обръздовати v. impf. -дꙋю, -дꙋеши, φιμοῦν, ућуткати, укроћавати, обуздавати: тѣло (Прол.).

Ѡброкъ m. ὀψώνιον, плата: и даде ѡброка воинѡмъ своимъ на лѣто (I Мак. 3, 28; 14, 32); II Јездр. 4, 56; довольни бꙋдите ѡбрѡки вашими: Лук. 3, 14; ѡброцы грѣха смерть: Рим. 6, 23; трошак: кто воинствꙋетъ своими ѡбрѡки когда (I Кор. 9, 7); II Кор. 11, 8.

Ѡбросненїе n. χηρεία, ћела: Мих. 1, 16.

Ѡброснитисѧ v. pf. -снюсѧ, -снишисѧ, ξυράομαι, лишити се косе, оћелавити, ошишати се до коже, направити се ћелав: Мих. 1, 16.

Ѡбротити v. pf. -щꙋ, -тиши, φιμοῦν, зауздати: вола молотѧща (V Мојс. 25, 4; I Тим. 5, 18).

Ѡброщенїе < оброштение n. λέπυρον, љуска, мехуна: ꙗкѡ ѡброщенїе шипка ланиты твои (П. н. п. 4, 3); 2) χρώς, боја, бојадисање: ꙗвѡ ѿ ѡброщенїѧ червленицы Пречистаѧ (Кан. св. Андр. крит. п. 8 т. богор.).

Ѡбрꙋченїе < обрѫчение n. 1) μνηστεία, верење, прстеновање *(Микл.)*; 2) ἀῤῥαβών, залог: II Кор. 1, 22; Еф. 1, 14.

Ѡбрꙋчити < **обрѫчити** v. pf. -чꙋ, -чиши, 1) μνηστεύειν, испросити, верити, заручити: ѡбрꙋченнѣй бо бывши мт҃ри егѡ (Мат. 1, 18); Лук. 1, 27; 2, 5; 2) ἁρμόζειν, обрећи: ѡбрꙋчихъ бо васъ единомꙋ мꙋжꙋ дѣвꙋ чистꙋ представити Хр҃тови (II Кор. 11, 2).

Ѡбрꙋчїе < **обрѫчиѥ** n. χλιδών, armilla, накит, наруквица; по *Данич.* копча: IV Мојс. 31, 50.

Ѡбрꙋчникъ < **обрѫчьникъ** m. μνηστήρ, заручник: III Јездр. 16, 34.

Ѡбрꙋчь < **обрѫчь** f. χλιδών, наруквица, гривна: на деснѣй мышцѣ (Прем. Сир. 21, 24); IV Мојс. 31, 50; Ис. 3, 19.

Ѡбрѣсти v. pf. ѡбрѧщꙋ, -щеши, εὑρίσκειν, наћи: I Цар. 13, 15 squ.; Мат. 2, 8; 7, 7 и др.; пꙋти живота ѡбрѣтше: Степ. гл. 7 ант. 3; -сѧ, εὑρεθῆναι, наћи се: Мат. 1, 18; Лук. 9, 36.

Ѡбрѣтати v. impf. -таю, -таеши, εὑρίσκειν, налазити: ищай ѡбрѣтаетъ (Мат. 7, 8).

Ѡбрѣтенїе n. εὕρεσις, налажење, проналазак: честныѧ главы . . ., честныхъ мощей... (Мѣсѧцословъ..).

Ѡбсирѣти v. pf. -рѣю, -рѣеши, ἀπορφανίζεσθαι, ὀρφανὸν γίγνεσθαι, осиромашити, постати сиротан: Прол.

Ѡбслонити v. pf. -слоню, -ниши, περιτιθέναι, оградити, опколити: Прол.

Ѡбстати v. pf. -станꙋ, -неши, circumstare, стати унаоколо, окружити, опколити: III Јездр. 15, 33.

Ѡбстоѧнїе < **объстоѧниѥ** n. περιοχή, опсада, невоља: Јер. 19, 9; περίστασις, нападај, беда, напаст, мука, патња: II Мак. 4, 16; Ст. на Г. в. на св. Ник. и св. влмч. Теод.; Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.; Ст. гл. 4 у Ч. јелеосв.

Ѡбстоѧтель m. qui circumstat, који опседа, опкољава; непријатељ: III Јездр. 15, 33.

Ѡбстоѧтельный < **объстоѧтельнъ** 3. περίστατος, који окружава, опкољава, који пријања за некога: грѣхъ (Јевр. 12, 1).

Ѡбстоѧти < **объстоѧти** v. impf. -стою, -иши, κυκλοῦν, опколити: Јер. 21, 9; ѡбстоимь Іерꙋсалимъ вѡи: Лук. 21, 20; одръ: Ст. по јев. на Усп. Бог.

Ѡбтещи < **обътешти** v. pf. -текꙋ, -чеши, περιδραμεῖν, оптрчати: ѡбтекше всю странꙋ тꙋ (Марк. 6, 56).

Ѡбтѧженъ < **обътѧжьнъ** 3. τρυχόμενος, изнурен, измучен, оптерећен, обузет: Ст. на хвал. св. влмч. Дим.

Ѡбꙋздавати < **обоуздавати** v. impf. -ваю, -ваеши, χαλιναγωγεῖν, зауздавати: ѧзыка своегѡ (Јак. 1, 26); φιμοῦν, утишавати, задржавати: безꙋмныхъ человѣкъ невѣжство (I Петр. 2, 15).

Ѡбꙋздати v. pf. -даю, -даеши, χαλιναγωγεῖν, зауздати: Јак. 3, 2.

Ѡбꙋити < **обоуити** v. pf. ѡбꙋю, -иши, μωραίνειν, привести у безумље, помрачити ум, претворити у лудост: не ѡбꙋи ли Богъ премꙋдрость мїра сегѡ (I Кор. 1, 20).

Ѡбꙋморенъ 3. χλιαρός, млак: Апок. 3, 16.

Ѡбꙋревати < **обоурѥвати** v. impf. -ваю, -ваеши, χειμάζειν, буром бацати, гонити: ѡбꙋреваемымъ пристанище (Ак. Бог.); Дел. 27, 18; къ пꙋчинѣ житїѧ ѡбꙋреваемїи: Ст. у Ч. погр. свешт.; Ирмол. гл. 2 п. 6 ирм. 5; 2) βυθίζεσθαι, топути: къ пꙋчинѣ

житейстей (Кан. у Нед. блуд. с. п. 6 ирм.); -сѧ, бити гоњен од буре, таласати се: Кан. у ср. Препол. п. 6 ирм.

Ѡбꙋти < обоути v. pf. ѡбꙋю, -еши, ὑποδεῖσθαι, обути: ѡбꙋвени въ сандалїѧ (Марк. 6, 9); въ оуготованїе бл҃говѣствованїѧ мира, у приправу јеванђеља мира: Еф. 6, 15.

Ѡбꙋтїе < обоутиѥ n. ὑπόδημα, обућа: П. н. п. 7, 1.

Ѡбꙋтреневати < обоутрьнѥвати v. impf. -нюю, -еши, ὀρθρίζειν, устајати ујутро, рано ранити: I Мојс. 19, 2; II Мојс. 24, 4; Суд. 9, 33.

Ѡбꙋчати < обоучати v. impf. -чаю, -чаеши, 1) διδάσκειν, поучавати, учити некога; 2) γυμνάζειν, вежбати, усавршавати: ѡбꙋчай же себе ко бл҃гочестїю (I Тим. 4, 7); II Мак. 10, 15; Јевр. 5, 14.

Ѡбꙋченїе n. γυμνασία, вежбање, обучавање: I Тим. 4, 8.

Ѡбꙋшїе < обоушиѥ n. λοδός, доњи део уха, јагодице од уха, крај уха: III Мојс. 14, 17; Амос 3, 12.

Ѡбꙋща < обоушта f. в. ѡбꙋтїе: I Цар. 12, 3.

Ѡбꙋити v. pf. ѡбꙋю, -иши, μωραίνειν, залудити, учинити некога лудим, претворити нешто у лудост: не ѡбꙋи ли Богъ премꙋдрость мїра сегѡ (I Кор. 1, 20).

Ѡбꙋѧти < обоуѧти v. impf. -ѧю, -ѧеши, μωραίνεσθαι, правити некога лудим, залуђивати; изгубити снагу, покварити се: аще же солъ ѡбꙋѧетъ (Мат. 5, 13; Лук. 14, 34); излудети: ѡбꙋѧша лютїи взыскателе (Ак. Бог. ик. 9); подивљати: Ст. на лит. на ц. К. и Јел.

Ѡбꙋѧтливъ 3. в. юродивъ: Прол.

Ѡбходити < объходити v. pf. -ждꙋ, -диши, περιέρχεσθαι, обилазити: I Тим. 5, 13; ѡбходити лꙋкавнѡ, περιεργάζεσθαι, радити нешто непромишљено, непотребно: II Сол. 3, 11.

Ѡбхождати < объхождати v. impf. -ждаю, -ждаеши, περιάγειν, обилазити: веси, ићи по селима (Марк. 6, 6).

Ѡбхожденїе n. κύκλωμα, κύκλωσις, опкољавање: Јевр. 11, 30; περιοδία, обилажење: каменометанїѧ и ѡбхожденїѧ (Ст. на стих. на св. П. и П.); περίοδος, опход: Ис. Нав. 6, 15.

Ѡбщатисѧ < обьштатисѧ v. impf. -щаюсѧ, -ешисѧ, κοινωνεῖν, делити се с неким, давати део: Гал. 6, 6.

Ѡбщеватисѧ < обьштеватисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ешисѧ, в. ѡбщатисѧ: Филиб. 4, 15.

Ѡбщежительствовати < обьштежительствовати v. impf. -вꙋю, -еши, κοινωνεῖν βίου, живети с неким заједно: II Мак. 14, 25.

Ѡбщежитїе n. κοινόβιον, coenobium, општежиће; манастир у коме монаси немају личне својине, него примају све из обитељи. В. киновїа.

Ѡбщенїе < обьштениѥ n. 1) κοινωνῖα, а) заједница: Дел. 2, 42; I Јов. 1, 3; I Кор. 1, 9; брака: Ч. венч.; Дꙋха Ст҃агѡ: Кан. прич. п. 3 т. 2; б) пореза: ѡбщенїе нѣкое сотворити къ нищымъ (Рим. 15, 26); в) милостиња: бл҃готворенїѧ же и ѡбщенїѧ не забывайте (Јевр. 13, 16); 2) μετουσία, учешће; причешће: Послед. прич.

Ѡбщительный < **обьштительнъ** 3. κοινωνικός, који служи заједници, подашан: I Тим. 6, 18.

Ѡбщїй < **обьшть** 3. κοινός, општи, заједнички: Дел. 2, 44; 4, 32; Јуд. 1, 3; ἄλλος, узајаман: Рим. 1, 12.

Ѡбщникъ < **обьштьникъ** m. κοινωνός, удеоничар, заједничар, учесник: Мат. 23, 30; I Кор. 10, 18. 20; **бж҃твеннагѡ естества**: Богор. отп. гл. 2; **Хр҃та Бога**: Сл. на хвал. св. влмч. Теод.; **цр҃твїѧ Хр҃това**: Кан. св. Андр. крит. п. 1 т. 6; **тайныѧ вечеры**: Кан. прич. п. 8 т. 1; **воскресенїѧ**: Ч. кршт.

Ѡбыкновенїе n. δικαίωμα, право: II Мојс. 21, 9.

Ѡбыти v. pf. **-дꙋ, -деши**, 1) περιέρχεσθαι, обићи: **изгонѧщїи мѧ нынѣ, ѡбыдоша мѧ** (Служ.); 2) κυκλοῦν, стати око некога, опколити некога: V Мојс. 32, 10; **ѡбыдите людїе Сїѡнъ**: Ст. на Г. в. воскр. 2 гл. 1; περικυκλοῦν, окружити: **и ѡбыдꙋтъ тѧ** (Лук. 19, 43); Јов. 10, 24; Апок. 20, 8.

Ѡбѣдъ m. ἄριστον, доручак: Тов. 2, 1.

Ѡбѣлити v. pf. **-лю, -лиши**, κονιᾶν, намазати: **мѣломъ**, окречити (V Мојс. 27, 2).

Ѡбѣтованїе n. ἐπαγγελία, ἐπάγγελμα, обећање: Лук. 24, 49; Дел. 1, 4; II Петр. 1, 4; 3, 13 и др.

Ѡбѣтовати v. impf. **-тꙋю, -тꙋеши**, ἐπαγγέλλεσθαι, обећати: Тит 1, 2; Јевр. 6, 13; 12, 26; **-сѧ**: Гал. 3, 19.

Ѡбѣтъ m. 1) εὐχή, молитва, завет Богу: **аще же ѡбѣщаеши ѡбѣтъ Гд҃еви Бг҃ꙋ твоемꙋ** (V Мојс. 23, 21); 2) ἐπαγγελία, обећање: **Авраамꙋ же речени выша ѡбѣты** (Гал. 3, 19),

Ѡбѣщавати < **обѣштавати** v. impf. **-ваю, -ваеши**, ἐπαγγέλλεσθαι, обећавати: **свободꙋ** (II Петр. 2, 19); Јевр. 10, 23; **-сѧ**, обећавати се, посвећивати се нечему: **ѡбѣщавающымсѧ бл҃гочестїю** (I Тим. 2, 10).

Ѡбѣщанїе < **обѣштаниѥ** n. ἐπαγγελία, обећање: Дел. 23, 21.

Ѡбѣщаннѣ adv. по исповести, по исповедању *(Жив.)*.

Ѡбѣщати < **обѣштати** v. pf. **-щаю, -щаеши**, 1) ἐπαγγέλλεσθαι, обећати: **сребреники дати** (Марк. 14, 11); 2) εὐχὴν ἔχειν, дати завет, заветовати: **себе Богꙋ** (Дел. 21, 23); 3) χρηματίζειν, прорећи, претсказати: **и бѣ емꙋ ѡбѣщано Дꙋхомъ Ст҃ымъ** .. (Лук. 2, 26); **-сѧ**, εὔχεσθαι, свечано се заветовати, дати обет: III Мојс. 27, 8.

Ѡбюродѣти < **обѫродѣти** v. pf. **-дѣю, -дѣеши**, μωραίνεσθαι, полудети: Рим. 1, 22; Ст. на блаж. на Усек.

Ѡбѧденїе < **объѧдениѥ** n. κραιπάλη, преједање, ждерање: Лук. 21, 34; ἀδδηφαγία, прождрљивост: Син. у IV Нед. по св. Пасци.

Ѡбѧдивый < **объѧдивъ** 3. γαστρίμαργος, који много једе, прождрљивац: Прол.

Ѡбѧзати < **обѧзати** v. pf. **-заю, -еши** и **-жꙋ, -жеши**, δεῖν, περιδεῖν, обвезати, обавити: Јов. 11, 44.

Ѡбѧзоватисѧ < **обѧзоватисѧ** v. impf. **-зꙋюсѧ, -ешисѧ**, ἐμπλέκεσθαι, заплетати се у нешто: II Тим. 2, 4.

Ѡбѧти < **объѧти** v. pf. **-имꙋ, -меши**, 1) συνέχειν, обухватити, обгрлити, опколити: **и ѡбимꙋтъ тѧ ѿвсюдꙋ** (Лук. 19, 43); 2) κατα-

λαμβάνειν, обузети: и тма єгѡ не ѡбѧтъ (Јов. 1, 5); Сл. сјед. 2 на св. Три Јер; περιλαμβάνειν, загрлити: и ѡбѧ Самѱѡнъ оба столпа среднїѧ (Суд. 16, 29); Ст. на Г. в. воскр. гл. 1; ὑπολαμβάνειν, спопасти: ѡбѧша мѧ ꙗкѡ левъ готовъ на ловъ (Пс. 16, 12).

Ѡбѧтіе < объꙗтиѥ n. ἀγκάλη, загрљај, наручје: Троп. Срет.; Ст. на хвал. 3 на Срет.; Сјед. воскр. 2 гл. 4 богор.; Кан. св. Теод. п. 1 богор.

Ѡвенъ < овьнъ m. κριός, 1) ован: I Мојс. 22, 13; 2) справа за разбијање стена: иже безъ ѡвнѡвъ и механїческихъ ѡрꙋдїй ... разрꙋши Іерїхѡнъ (II Мак. 12, 15).

Ѡвень < овьнь, ѡвнѧ, ѡвне (читај: овње), adj. τοῦ κριοῦ, овнујски: сыны ѡвни (ч. овњи) (Пс. 28, 1).

Ѡглаголаніе n. κατηγόρημα, оговарање, обеђивање, опадање: Син. у II Нед. В. п.; κατηγορία, оптужба: Син. на В. пет.

Ѡглаголовати v. impf. -лꙋю, -лꙋеши, ἐγκαλεῖσθαι, окривљавати, кривити некога за нешто: Дел. 23, 29; κατηγορεῖν, говорити противу некога, оптуживати: Син. на В. пет.

Ѡгласити v. pf. -шꙋ, -сиши, κατηχεῖν, поучити, научити: сей бѣ ѡглашенъ пꙋти Гд҃ню (Дел, 18, 25); ѡгласитъ и҆хъ словомъ истины (Јект.).

Ѡглашеніе n. 1) κατήχησις, настављање, поучавање у истинама вере; 2) црквени обред који се врши пред св. тајном крштења; 3) навештавање које свештеник обавља у цркви за лица која ступају у брак и то у три маха у недељне и празничне дане; 4) први део обреда посвећења у схиму *(Дјач.)*.

Ѡглашенный 3. κατηχουμένος, лице које је у старој хришћанској Цркви било поучавано у основним истинама хришћанске вере пре но што је било припуштено св. тајни крштења. Такови су се катихумени делили у три разреда: 1) *consistentes* т. ј. они који су стајали у унутрашњем притвору храма до возгласа: Єлицы ѡглашеннїи изыдите... па онда изилазили из храма; 2) *genu flectentes*, који су до тога времена клечали у лађи цркве и то мушкарци у десној, а женскиње у левој нефи; 3) *audientes*, који су на истом месту слушали св. Литургију до свршетка, али се нису могли причестити на њој; 4) єлицы ко просвѣщенїю — кандидати за св. крштење *(Митр.-Мирк.*, I, 99; *Дјач.)*.

Ѡгнꙋсити v. pf. -шꙋ, -сиши, βδελύττεσθαι, омразити: II Мојс. 5, 21.

Ѡгнꙋшеніе n. βδελυγμός, гнушање, гађење, омраза: Наум 3, 6.

Ѡгорліе < огрълиѥ n. monile, огрлица, ђердан: Прол.

Ѡгосподствовати < огосподьствовати v. pf. -ствꙋю, -еши, κυριεύειν, загосподарити, завладати нечим: гра҆ды приморскими (I Мак. 11, 8).

Ѡграда f. 1) μάνδρα, caula, тор, обор; 2) λαῦρα, coenubium, манастир *(Микл.)*; ѡ. небеснаѧ, небеско блаженство *(Дјач.)*.

Ѡградити v. pf. -ждꙋ, -диши, τειχίζειν, опасати зидом, оградити, опколити: кровомъ крилъ невещественныѧ вашеѧ славы (Троп. св. арх. Мих.).

Ѡградникъ < **оградьникъ** m. κηπουρός, вртлар, чувар врта: Син. у III Нед. по Пасци.

Ѡградъ m. κῆπος, hortus, врт, башта: Прол.

Ѡгражденїе n. περιοχή, стена, утврђење: Пс. 30, 22; 140, 3; Ис. 5, 2.

Ѡгрѣбатисѧ v. impf. -баюсѧ, -ешисѧ, ἀπέχεσθαι, уздржавати се: ѿ требъ їдѡлскихъ (Дел. 15, 20); ѿ плотскихъ похотей: I Петр. 2, 11; восхищенїѧ: Ст. на Г. в. у пет. I Нед. в. п.; удаљавати се, клонити се од нечега: ѿ всѣхъ неправедныхъ и лꙋкавыхъ (II Јездр. 4, 39).

Ѡгромити v. pf. -млю, -миши, ferire uti fulmen, поразити као гром: Прол.

Ѡгꙋстити < **огѫстити** v. pf. ѡгꙋщꙋ, -стиши, πηγνύναι, згуснути, лећи: море (Кан. у ср. Препол. п. 1 ирм.); темнотꙋ водъ: II Цар. 22, 12.

Ѡгꙋстѣти < **огѫстѣти** v. impf. -стѣю, -еши, πηγνύναι, згуснути, отврднути: ꙗкѡ стѣна воды (II Мојс. 15, 8); ꙗкѡ стѣна бо ѡгꙋстѣ (ἐπάγη) обаполы вода, јер је вода с обе стране отврднула (згуснула се) као зид: Кан. Срет. п. 1 ирм.

Ѡдебелѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, παχύνεσθαι, огрубљавати, постајати тело, остваривати: слово (Ст. на стих. богор. на св. архђ. Стеф.).

Ѡдебелѣти v. pf. -лѣю, -лѣеши, παχύνεσθαι, одебљати; огрубити: сердце людей сихъ (Дел. 28, 27).

Ѡдеждити v. pf. -ждꙋ, -ждиши, περιβάλλειν, оденути: Прол.

Ѡдержанїе < **одръжаниѥ** n. κατάσχεσις, држање, владавина, наследство: Пс. 2, 8; и ѡбѣща дати емꙋ ю во ѡдержанїе: Дел. 7, 5; κληρονομία, наслеђе, својина, посед: и возвратисѧ кїйждо во ѡдержанїе свое (II Пар. 31, 1).

Ѡдержати < **одръжати** v. pf. -жꙋ, -жиши, 1) περιέχειν, обузети: бѡлѣзни смертныѧ (Пс. 17, 5); оужасъ: Лук. 5, 9; опколити, ићи око некога: сонмь лꙋкавыхъ (Пс. 21, 17); 2) συνέχειν, окружавати, опкољавати: народи ѡдержатъ тѧ и гнѣтꙋтъ (Лук. 8, 45); испунити, обузети: страхомъ велїимъ ѡдержими бѣхꙋ (Лук. 8, 37); 3) κρατεῖν, владати, господарити: всѧ̑ грады егѡ (V Мојс. 2, 34; 3, 4); твердыни мнѡги: I Мак. 1, 2; корыстей егѡ: I Мак. 2, 10; Приче Сол. 12, 24; 30, 4; Ст. на блаж. на св. влмч. Теод.; 4) κατακρατεῖν, покорити: царства блйжнѧѧ и да̑льнѧѧ (I Мак. 8, 12); заузети: градъ (I Мак. 11, 49).

Ѡдесѧтствовати < **одесатьствовати** v. impf. -ствꙋю, -еши, ἀποδεκατοῦν, узимати десетак од нечега: вїнограды вашѧ ѡдесѧтствꙋетъ (I Цар. 8, 15); люди по законꙋ: Јевр. 7, 5; десетковати нешто: пажити вашѧ (I Цар. 8, 17); давати десетак од нечега: мѧтвꙋ и копръ и кѵмїнъ (Мат. 23, 23; Лук. 11, 42).

Ѡдождити < **одъждити** v. pf. -ждю, -диши, ὕειν, даждити, учинити да дажди: хлѣбы съ небесе (II Мојс. 16, 4); βρέχειν, оросити даждем, ударити дажд: Лук. 17, 29; Јак. 5, 17; ὀμβρίζειν, обилно излити: маннꙋ (Ант. 6

на В. четврт.); Хрїстл: Кан. Пасхе п. 3 ирм.

Ѡдолжитисѧ < **одлъжитисѧ** v. pf. -жꙋсѧ, -жишисѧ, δανείζεσθαι, узимати у зајам, узајимати: и даси взаимъ ꙗзыкѡмъ мнѡгимъ, ты же не ѡдолжишисѧ (V Мојс. 28, 12).

Ѡдолѣнїе n. νίκη, победа: Сјед. воскр. гл. 3.

Ѡдолѣтель m. τροπαιοῦχος, победник, победилац: Син. у Нед. цвет.

Ѡдѣтисѧ v. pf. ѡдѣюсѧ, -ешисѧ и ѡдеждꙋсѧ, -ждешисѧ, περιβάλλεσθαι, оденути се: или чимъ ѡдеждемсѧ; (Мат. 6, 31).

Ѡдѣѧнїе < **одѣѧниѥ** n. περιβολή, одећа, одело, рухо: брачно (Мат. 22, 12); бѣло блистаѧсѧ: Лук 9, 29.

Ѡжерелїе n. 1) ὦια, руб, поруб на оковратнику одежде првосвештеничке: II Мојс. 28, 32; 2) περιστόμιον, огрлица: Јова 30, 18.

Ѡжесточати v. impf. -чаю, -чаеши, σκληρύνειν, учинити тврдим, окорелим, отврдоглавити: Рим. 9, 18; -сѧ, σκληρύνεσθαι, отврднути: Дел. 19, 9.

Ѡжесточенїе n. πώρωσις, тврдоћа, окорелост: Кан. анг. хран. п. 5 т. 3.

Ѡжесточити v. pf. -чꙋ, -чиши, σκληρύνειν, учинити да нешто отврдне: азъ ѡжесточꙋ сердце егѡ (II Мојс. 4, 21); ѡжесточи выю свою: II Пар. 36, 13; постати дрвенаста срца: Јевр. 3, 8. 15; 4, 7; -сѧ, σκληρύνεσθαι, одрвенити: Јевр. 3, 13; отврднути: сердце (II Мојс. 7, 22).

Ѡжестѣти v. pf. -стѣю, -еши, σκληρύνειν, учинити окорелим, отврднути: Пс. 89, 6.

Ѡживити v. pf. -влю, -виши, ζωόω, оживити, оставити у животу: дꙋшы нашѧ (III Цар. 20, 31); младенцы: Дел. 7, 19.

Ѡживлѧти v. impf. -влѧю, -еши, ζωοποιεῖν, оживљавати: Јов. 6, 63; I Тим. 6, 13; ζωογονεῖν, у животу држати, остављати: мꙋжескїй полъ (II Мојс. 1, 18).

Ѡживотворити v. pf. -рю, -риша, ζωοποιεῖν, учинити живим, оживити некога: Рим. 8, 11; Ст. на блаж. воскр. гл. 3.

Ѡжидати v. impf. -даю, -даеши, ἐκδέχεσθαι, очекивати: I Петр. 3, 20; Јевр. 10, 13.

Ѡжити v. pf. ѡживꙋ, -веши, 1) ζῆν, оживети: и оуслышавше ѡживꙋтъ (Јов. 5, 25); 2) ζωοποιεῖσθαι, васкрснути: такожде и ѡ Хр҃тѣ вси ѡживꙋтъ (I Кор. 15, 22).

Ѡжитїе n. ἀναβίωσις, понован живот: Син. у суб. Лаз.

Ѡѕлобити v. pf. -блю, -биши, κακοῦν, учинити некоме зло, увредити, раздражити, огорчити некога: IV Мојс. 24, 24; Дел. 18, 10; I Петр. 3, 13; ѡѕлобленъ быхъ, ἐκακόθην: Пс. 37, 9.

Ѡѕлобленїе < **озлобленїе** n. κακώσις, злостављање, понижење, страдање: II Мојс. 3, 7; Дел. 7, 34; Конд. Обн. хр. св. Георг.; Мол. у Ч. јелеосв.; беда, несрећа: Свјет. на св. кн. Лаз; ταλαιπωρία, невоља: Рим. 3, 16.

Ѡѕлобленъ 3. κακουχούμενος, мучен, злостављан: Јевр. 11, 37.

Ѡѕлоблѧемь, -ый 3. κακουχούμενος, који страда, коме се чини неправда: Рим. 13, 3.

Ѡѕлоблѧти v. impf. -блѧю, -еши, λυμαίνειν, злостављати, шкодити, досађивати некоме: Дел. 8, 3.

Ѡзарєнїє n. αὐγή, осветљење: Ст. на блаж. у VII Нед. по св. Пасци; φρυκτωρία, јављање буктињама: Кан. Дух. п. 3 т. 2.

Ѡзарѧти v. impf. -ряю, -рѧєши, καταυγάζειν, обасјавати: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.

Ѡземлєнити < озємльнити v. pf. -ню, -нишн, учинити нешто земљаним, претворити нешто у сушу: морєкѹю морѧ волнѹ . . (Кан. на Божић п. 1 ирм.).

Ѡзємствованїє n. ἐξορισμός, exilium, прогонство: на ѡ. посла́ша его́ далєчє (Прол.).

Ѡзимѣнїє n. παραχειμασία, зимовник: Дел. 27, 12.

Ѡзимѣти v. pf. -мѣю, -мѣєши, παραχειμάζειν, провести зиму, презимити: Дел. 27, 12; I Кор. 16, 6; Тит 3, 12.

Ѡзрѣтисѧ v. pf. ѡзрюсѧ, ѡзрѣшисѧ, περιβλέπεσθαι, обазрети се: назадъ єкє (II Цар. 2, 20).

Ѡкаанєнъ, -ый 3. δείλαιος, јадан, несрећан, сажаљења достојан: дцн кавѹ́шна ѡкаанна́ѧ (Пс. 136, 8); ταλαίπωρος, невољан: Рим. 7, 24; Апок. 3, 17; тужан, жалостан: Кан. св. Андр. крит. п. 1 т. 2; τάλας, бедан: Ст. по јев. у Нед. мит. и фар.; ἄθλιος, кукаван: Сл. свјет. у Нед. сир.

Ѡкаанствовати v. impf. -ствѹю, -ѣши, miserum reddere, презирати; подвргавати се несрећи, проклетству: пра́вєдніи коєждаа́ютсѧ, гр҃ѣшніи́ же ѡкаанствѹ́ютъ (Сл. на исх. душе).

Ѡкаанство < окааньство n. miseria, јад, беда, невоља, несрећа: Прол.

Ѡкоренити v. pf. -ню, -нишн, ῥιζοῦν, утврдити *(Микл.)*. .

Ѡкормитєль < окрѣмитєль m. 1) qui nutrit, хранитељ *(Жив.)*; 2) κυβερνήτης, крманош, управљач: Мин. 15 дец.

Ѡкормити < окрѣмнти v. pf. -млю, -мнши, 1) nutrire, хранити (стоку); 2) κυβερνᾶν, крманити, управљати: ты мѧ ѡкорми ко пристанищѹ твоємѹ (Кан. Бог. п. 5 т. 1); ѡкорми живо́тъ мой: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.; Ст. по пол. св. кн. Лаз.

Ѡкормлѧти < окрѣмлѧти v. impf. -млѧю, -млѧєши, 1) nutrire, хранити *(Микл.)*; 2) ἐγκαθορμίζειν, у луку ући, увести се *(Дјач.)*; 3) κυβερνᾶν, управљати *(Вост.)*.

Ѡкраденный 3. συληθείς, лишен: ѹмомъ (Ак. Бог. ик. 10); κλαπεύς, покраден: Сл. на Г. в. у Нед. сир.

Ѡкрамолити v. pf. -лю, -лнши, ad seditionem concitare, подбости, надражити некога на побуну; обедити, окривити некога за побуну: Прол.

Ѡкрєстїє < окрѣстнє n. περίχωρον, околина: Прол.

Ѡкрєстный < окрѣстьнъ 3. ὁ κύκλῳ, околан: Марк. 6, 36; Лук. 9, 12; ὁ πέριξ, суседан: Дел. 5, 16; ὁ περὶ, оближњи: Јуд. 1, 7.

Ѡкрєстъ < окрѣстъ adv. περὶ, около: Мат. 8, 18; Марк. 3, 32 и др.; Степ. гл. 3 ант. 3.

Ѡкроплєнїє < окропленнє n. ἐμβροχή, обливање св. водом: IV Мојс. 19, 20.

Ѡкрѹжилїє < окржилнє n. χωθαρέθ, оглавље наврх ступова: II Пар. 4, 12. 13.

Ѡкѹпъ < окоупъ m. λύτρον, откуп, откупнина: за дѹшѹ єкою (II Мојс. 21, 30).

Ѡле interj. ὦ, о, ох: Кан. прич. п. 8 Сл.

Ѡлѧденѣти < **оладинѣти** v. pf. -нѣю, -нѣеши, χερσοῦσθαι, улединити се, запарложити се: ѿ дїавольскїѧ лести ѡлѧденѣвшꙋю землю добрѣ дѣлалъ еси (Сл. на Г. в. на св. Георг.); ѡладенѣвшыѧ дꙋшевныѧ нивы исчистилъ еси: Ст. на блаж. на св. Јов. Злат.

Ѡмакати v. impf. -каю, -каеши, βρέχειν, квасити, обливати: слезами лице (Стат. II, ст. 92).

Ѡмега f. грч., 1) последње слово у грчком алфавиту; 2) свршетак. В. алфа.

Ѡмеи pl. (јевр.=страшни), Ὀμαίοι, горостаси који се спомињу у I Мојс. 14, 5.

Ѡмерзити < **омръзити** v. pf. -жꙋ, -зиши, βδελύσσειν, омразити: Пс. 118, 163; -сѧ, βδελύσσεσθαι, постати омражен: III Цар. 21, 26.

Ѡмеркнꙋти < **омръкнѫти** v. pf. -кнꙋ, -кнеши, σκοτίζεσθαι поцрнити: Апок. 9, 2.

Ѡмерцати < **омръцати** v. impf. -цаю, -цаеши, tenebris obduci, тамнити, помрачавати: Прол.

Ѡмета f. ὦα, руб, скут, ивица: сходѧщее на ѡметы ѡдежди егѡ (Пс. 132, 2).

Ѡметъ m. λῶμα, скут: на ѡметѣ ризнѣмъ (II Мојс. 28, 33).

Ѡметь f. σαγήνη, велика мрежа *(Вост.)*.

Ѡммїны pl. m. (јевр. страшни), οἱ Ὀμμείν, горостаси, дивови: V Мојс. 2, 10.

Ѡмофоръ m. ὠμοφόριον, архијерејска одежда са четири крста која се меће на раме (ὦμος, раме и φέρειν, носити): Син. у Суб. Лаз.

Ѡмрачатисѧ v. impf. -чаюсѧ, -ешисѧ, σκοτίζεσθαι, тамнити, помрачавати се: Троп. В. четврт.

Ѡнъ полъ, друга страна, друга обала реке: на ѡнъ полъ, εἰς τὸ πέραν: Мат. 8, 18.

Ѡнѵ̂хъ m. ὄνυχ, врста аромата, мирисаве масти: II Мојс. 30, 34.

Ѡнѵ̂ѯ m. ὄνυξ, в. ѡнѵ̂хъ: Прем. Сир. 24, 18.

Ѡпалѧти v. impf. -лѧю, -ѣши, καυματίσαι, палити, жећи: Апок. 16, 8; καταφλέγειν, попалити, спалити: Кан. у Нед. сир. п. 7 ирм.; -сѧ, φλογίζεσθαι, палити се: Јак. 3, 6.

Ѡпасенїе n. ἀκριβεία, пажња, тачност, брижљивост: Ном. пр. 193.

Ѡпасенъ, -ый < **опасьнъ** 3. ἀκριβής, обазрив, брижљив, пажљив: Ст. на Г. в. у Нед. мирон.; πεφυλαγμένος, опрезан: I Јездр. 4, 22.

Ѡпаснѡ и **ѡпаснѣ** < **опасьнѣ** adv. ἀκριβῶς, пажљиво, опрезно: Еф. 5, 15; Уч. изв.; ѡпаснѣ извѣдовлѧй: Син. у Нед. сир.; ἐν ἀκριβείᾳ: Ном. пр. 202.

Ѡпасство < **опасьство** n. ἀκρίβεια, diligentia, опрезност, пажња: Служ.; ѡ. имѣти, пазити: Тип.

Ѡпечалити v. pf. -лю, -лиши, λύπειν, ожалостити, огорчити, узнемирити: I Мојс. 4, 5; увредити: примирисѧ тѧ ѡпечалившимъ (Послед. прич.).

Ѡписовати v. impf. -сꙋю, -сꙋеши, ἀναζωγραφεῖν, сликати: тѣмже видъ твой ѡбразованїѧ ѡписꙋющи (Ст. на Г. в. у I Нед. В. п.).

Ѡплазивъ 3. περίεργος, радознао, љубопитљив: I Тим. 5, 13.

Ѡплазити v. pf. -жꙋ, -зиши, χαλᾶν, попустити, оканити се *(Микл.)*.

Ѡплазиство < **оплазньство** n. curiositas, љубопитство, радозналост: лꙋкавое (Треб.).

Ѡплевати < **опльвати** v. impf. -ваю, -ваеши и ѡплюю, -еши, ἐμπτύειν, попљувати: и ѡплюютъ его (Марк. 10, 34; Лук. 18, 32).

Ѡплотъ m. φραγμός, ограда: Пс. 79, 13; 143, 14; и ѡплотомъ ѡгради его: Мат. 21, 33; Марк. 12, 1.

Ѡплѣшити v. pf. -шꙋ, -шиши, μαδαροῦν, острићи косу до главе, очупати: Нејем. 13, 25.

Ѡповѣдати v. impf -даю, -даеши, καταμηνύειν, пријавити, проказати, објавити: Прол.

Ѡпоздити v. pf. -ждꙋ, -здиши, βραδύνειν, оклевати, закаснити (Служ.).

Ѡполченїе < **оплъчение** n. παρεμβολή, παρατάξις, убојни ред, пук: богоглаголивїи орꙋжницы ѡполченїѧ господнѧ (Сл. на хвал. у Нед. св. от. 11 окт.); да ѡполченїемъ ихъ соблюдаеми (Мол. Иже на свѧкое..); φάλαγξ, војска: Ст. на Г. в. 4 на св. Георг.; врагѡвъ: Кан. у Ч. јелеосв. п. 8 т. богор.

Ѡполчити < **оплъчити** v. pf. -чꙋ, -чиши, παρατάττειν, устати противу некога, подићи оружје противу некога: I Мојс. 12, 9; 14, 8; II Мојс. 13, 20; Ст. на блаж. на св. архђ. Стеф.; παρεμβάλλειν, врстати се у бојни ред, стојати поред некога: Пс. 33, 7.

Ѡпона f. καταπέτασμα, завеса: II Мојс. 26, 1.

Ѡправданїе n. δικαίωμα, δικαίωσις, оправдање, праведност, правичност: единагѡ ѡправданїемъ во всѧ человѣки вниде ѡправданїе жизни (Рим. 5, 18); правда, правица: сотвориши ѡправданїе ѝмъ (III Цар. 8, 45); уредба: ходѧще во всѣхъ заповѣдехъ и ѡправданїихъ (Лук. 1, 6); суд: ѡправда̂нїѧ твоѧ̂ ꙗвишасѧ (Апок. 15, 4); заповест, наредба, пропис: не вѣдꙋще ѡправданїѧ жреческа (I Цар. 2, 13); хождахꙋ по ѡправданїемъ їсраилевымъ: IV Цар. 17, 19; наꙋчи мѧ ѡправданїемъ твоимъ: Троп. неп.

Ѡправдати v. impf. -даю, -даеши, δικαιοῦν, оправдати: Рим. 8, 30; Гал. 3, 8; -сѧ, δικαιοῦσθαι, оправдати се: Дел. 13, 39; Јак. 2, 21 и др.

Ѡправдити v. pf. -ждꙋ, -диши, δικαιοῦν, 1) оправдати: II Мојс. 23, 7; Рим. 3, 30; 2) прославити: и вси людїе.. ѡправдиша Бога (Лук. 7, 29); -сѧ: Мат. 11, 19 и др.

Ѡпретисѧ < **опрѣтисѧ** v. pf. ѡпрꙋсѧ, ѡпрешисѧ, προσκόπτειν, ударити на нешто: и̂ ѡ̂прошасѧ храминѣ той (Мат. 7, 27).

Ѡпроврещи < **опровръшти** v. pf. -вергꙋ < -връгѫ, -вержеши < -връжеши, ναυαγεῖν, разбити се: корабль (II Кор. 11, 25).

Ѡпрѣснокъ < **опрѣсьнъкъ** m. ἄζυμον, пресан, бесквасан хлеб. Код старозав. Јудеја празник Пасхе називао се је праздникъ ѡпрѣснѡкъ (Лук. 22, 1) или день ѡпрѣснокѡвъ (Марк. 14, 12; Лук. 22, 7) када су они јели пасхално јагње и бесквасне хлебове за спомен свога ослобођења од анђела смрти (II Мојс. 12, 7. 13). Започињао је 15 Авива и трајао је седам дана.

Ѡпꙋснѣти v. pf. ѡпꙋснѣю, -снѣеши, 1) ἀλλοιοῦσθαι, mutari, променити се (на горе), покварити се; 2) μαίνεσθαι, furere, побеснити, помамити се, доћи изван себе *(Микл.)*.

Ѡрати v. impf. ѡрю, ѡреши, ἀροτριᾶν, орати: ѡ надеждѣ долженъ есть ѡрѧй ѡрати (I Кор. 9, 10).

Ѡрганскїй 3. τῶν ὀργάνων, од музикалнога оруђа, од инструмента: пѣснь, звук од муз. оруђа: Кан. Дух. п. 7 ирм.

Ѡсанна јевр., помози, спаси, сачувај; слава: Мат. 21, 9. 15; Марк. 11, 9. 10; Јов. 12, 13.

Ѡсирѣти v. pf. -рѣю, -еши, ἀπορφανίζεσθαι, осиромашити: Прол.

Ѡсїѧвати v. impf. -ѧваю, -еши, ἐλλάμπειν, осветљавати: Ст. на лит. на св. Три Јер.

Ѡсїѧнїе < осиѧниѥ n. ἔλαμψις, ἐπίλαμψις, сијање, севање, блистање: Степ. гл. 2 ант. 1; Ст. на блаж. у I Нед. В. п.

Ѡсквернити < осквръннти v. pf. -ню, -ниши, μιαίνειν, κοινοῦν, оскврнити, опоганити: III Мојс. 22, 6; IV Мојс. 19, 20; Марк. 7, 15. 18; -сѧ, μαίνεσθαι, оскврнити се: Јез. 44, 25.

Ѡсклабити v. pf. -блю, -биши, μειδιᾶν, осмехнути, насмешити се, засмејати: ѡсклабленымъ лицемъ (Кан. анг. хран. п. 7 т. 4); -сѧ: Прем. Сир. 21, 23.

Ѡскоменъ 3. ἄωρος, незрео, зелен; непријатан, кисео: плодъ... ѡскоменъ въ снѣдь (Прем. Сол. 4, 5).

Ѡскоменитисѧ v. pf. -менюсѧ, -нишисѧ, αἱμωδιᾶν, осетити у зубима бол при употреби киселог јела или пића: ѡскоменѧтсѧ зꙋбы егѡ, утрнуће му зуби *(Данич.)*: Јер. 31, 30.

Ѡскоминитисѧ v. pf. -минюсѧ, -нишисѧ, в. ѡскоменитисѧ: отцы ꙗдоша кислаѧ, а зꙋбы дѣтемъ ѡскоминишасѧ, оци једоше кисело (грожђе), а синовима трну зуби (Јер. 31, 29).

Ѡскорбити < оскръбити v. pf. -блю, -биши, λυπεῖν, ожалостити, огорчити, ражалити: V Мојс. 28, 53; II Кор. 2, 5. 7. 8; -сѧ, λυπεῖσθαι, ожалостити се: II Кор. 2, 4; 7, 9. 11.

Ѡскорблѧти < оскръблѧти v. impf. -блѧю, -еши, 1) λυπεῖν, ожалошћавати: III Мојс. 25, 14; Еф. 4, 30; 2) θλίβειν, мучити: II Сол. 1, 6. 7.

Ѡскорбѣти < оскръбѣти v. pf. -блю; -биши, λυπεῖσθαι, постати жалостан, ожалостити се: IV Мојс. 22, 3; Јов. 21, 17; II Кор. 7, 9.

Ѡскордъ < оскръдъ m. λαξευτήριον, чекић: Пс. 73, 6; секира, мотика: ѡскордъ имѣѧ божественный ѧзыкъ твой (Ст. на блаж. на св. јев. Луку).

Ѡскꙋдѣвати < оскѫдѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, ἐκλεῖπειν, нестајати, престајати: внегда ѡскꙋдѣвати крѣпости моей, не ѡстави мене (Пс. 70, 9); ишчилити: ѡскꙋдѣвающаѧ очеса: V Мојс. 28, 26; Богор. воскр. гл. 5.

Ѡскꙋдѣнїе < оскѫдѣниѥ n. ἔκλειψις, нестајање, изостајање, пропуштање: V Мојс. 28, 48.

Ѡскꙋдѣти < оскѫдѣти v. pf. -дѣю, -дѣеши, ἐκλεῖπειν, осиромашити: егда ѡскꙋдѣете (Лук. 16, 9); престати: да не ѡскꙋдѣетъ вѣра твоѧ: Лук. 22, 32; нестати: и лѣта твоѧ не ѡскꙋдѣютъ (Јевр. 1, 12);

изостати: ѿ сродства своегѡ (Ст. гл. 2 у Ч. погр.)

Ѡслаба f. ἄνεσις, олакшање: Дел. 24, 23; даждь намъ ко снꙋ ѿходѧщымъ ѡслабꙋ дꙋши и тѣлꙋ: Мол. 6 на сонъ грѧд.

Ѡслабити v. pf. -блю, -биши, ослабити, одрешити: оужѧ кормилѡмъ (Дел. 27, 40); олакшати: Кан. св. Андр, крит. п. 3 т. 1.

Ѡслабленїе < ослабленїе n. ἄνεσις, попуштање; опроштај: Мол. св. В. В. 3 на Дух. веч.; олакшица: Кан. у суб. I седм. В. п. п. 3 т. 2,

Ѡслабѣти v. pf. -бѣю, -бѣеши, ἀνίεσθαι, ослабити, отпасти: и всѣмъ юзы ѡслабѣша (Дел. 16, 26); λύεσθαι, слабити, онемоћати, клонути: да не какѡ ѡслабѣютъ на пꙋти (Мат. 15, 32; Марк. 8. 3); Гал. 6, 9.

Ѡслꙋшанїе < ослоушанїе n. παρακοή, неслушање, непослушност: Рим. 5, 19; Јевр. 2, 2.

Ѡсмоктати v. impf. -ктаю, -еши и ѡсмокщꙋ, -щеши, lambere, олизати: Служ.

Ѡснованїе n. θεμέλιον, основ, темељ, ступ: II Цар. 22, 8. 16; III Цар. 7, 9; Лук. 6, 48. 49; I Кор. 3, 11 и др. В. основанїе.

Ѡснѣжитисѧ v. pf. -жꙋсѧ, -жишисѧ, χιονοῦν, постати бео као снег; просветити се: ѡснѣжатсѧ (χιονωθήσονται) въ Селмѡнѣ (Пс. 67, 16).

Ѡсобитисѧ v. pf. -блюсѧ, -бишисѧ, μονάζειν, живети усамљено: ꙗкѡ птица ѡсобѧщаѧсѧ на здѣ (Пс. 101, 8).

Ѡсобствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ἰδιάζειν, живети повучено, удаљити се од друштва *(Микл.)*.

Ѡсобь adv. κατ' ἰδίαν, само по себи, одвојено, посебно: Марк. 4, 34; χωρίς, напосе: Јов. 20, 7.

Ѡставити v. impf. -влю, -виши, 1) καταλείπειν, оставити: отца своего и матерь (Мат. 19, 5; Марк. 10, 7); 2) ἀφιέναι, отпустити, опростити: долги нашѧ (Мат. 6, 12; Лук. 11, 4); оставити: не ѡставлю васъ сїры (Јов. 14, 18); -сѧ, 1) καταλείπεσθαι, бити остављен: дꙋша во адѣ (Дел. 2, 31); 2) ἀφίεσθαι, бити опроштен: грѣси (Марк. 4, 12); Лук. 12, 10.

Ѡставленїе < оставленїе n. ἄφεσις, ослобођење, опроштење: грѣхѡвъ (Мат. 26, 28; Лук. 1, 77; 3, 3 и др.).

Ѡставль, -ши, -ше; -шїй 3 part. praet. act. I (м. ѡставивъ, -ши, -ше; -вый) од ѡставити, καταλείψας, оставивши: мрѣжи (Мат. 4, 20; Марк. 1, 18); корабль: Мат. 4, 22.

Ѡставлѧти v. impf. -лѧю, -лѧеши, 1) ἀφιέναι, остављати некоме нешто: миръ (Јов. 14, 27); праштати: грѣхи (Мат. 6, 12; Марк. 2, 7; Лук 5, 21); 2) ἐᾶν, допуштати: Павлꙋ же хотѧщꙋ внити въ народъ, не ѡставлѧхꙋ егѡ оученицы (Дел. 19, 30); -сѧ, (ἀφίεσθαι, остављати се: Мат. 23, 38; 24, 40. 41; опраштати се: грѣси (Лук. 5, 20. 23; I Јов. 2, 12).

Ѡстанокъ < останъкъ m. κατάλειμμα, остатак: Пс. 16, 14; Рим. 9, 27; 11, 5.

Ѡстати v. pf. ѡстанꙋ, -неши, ἀφίεσθαι, остати: камень на камени (Мат. 24, 2; Марк. 13, 2; Лук. 21, 6); καταλείπεσθαι, заостати:

Јов. 8, 9; Дел. 18, 21; -сѧ, καταλειφθῆναι, зауставити се: I Сол. 3, 1; ἀφίστασθαι, одметнути се, одустати, оканити се: ѡстанисѧ прежнѧгѡ безсловесїѧ (Кан. св. Андр. крит. п. 1 т. 2).

Ѡстегъ, ѡстегнъ m. στολή, плашт, огртач: Прол.; Прем. Сир. 45, 10.

Ѡстенъ < **остьнъ** m. σκόλυψ, жалац, шиљаст колац: Приче Сол. 26, 3; ѡстны волѡвыѧ, τὰ βούκεντρα, бодила којима се волови подбадаху: Екл. 12, 11.

Ѡстрастити v. pf. -шꙋ, -стиши, ταλαιπωρεῖν, мучити, кињити; нападати, вређати: ѿ лица нечестивыхъ ѡстрастшихъ (требало би: ѡстращшихъ) мѧ (Пс. 16, 9).

Ѡстрищи < **остриштн** v. pf. -гꙋ, -жеши, 1) κείρασθαι, острићи, ошишати: главꙋ (Дел. 18, 18); 2) ξυρεῖσθαι, обријати: I Кор. 11, 5.

Ѡстрꙋпити < **остроупити** v. pf. -плю, -пиши, τραυματίζειν, изранити: оумъ ѡстрꙋписѧ (Кан. св. Андр. крит. п. 9 т. 4).

Ѡстѣнити v. pf. -ню, -ниши, τειχίζειν, оградити, заштитити: с҃тыми аггелы (Мол. св. В. В. 1 на Дух. веч.).

Ѡсꙋетитисѧ < **осоуіститисѧ** v. pf. -щꙋсѧ, -тишисѧ, ματαιοῦσθαι, залудити се: Рим. 1, 21.

Ѡсꙋществовати < **осѫштьствовати** v. impf. -ствꙋю, -ствꙋеши, чинити да нешто суштаствује, да постоји, да живи: ѡсꙋществꙋетъ (οὐσιοῖ) бо всѧкꙋю тварь (Степ. гл. 3 ант. 2).

Ѡсынотворити v. pf. -творю, -риши, υἱοποιεῖσθαι, примити некога за сина, усинити некога *(Вост.)*.

Ѡсыпати v. impf. -паю, -паеши и ѡсыплю, -плеши, βάλλειν, обложити, обасути: гноемъ (Лук. 13, 8).

Ѡсѣненїе < **осѣнїеніе** n. ἀποσκίασμα, сенка, траг: преложенїѧ ѡсѣненїе, ни трага мењања (Мол. св. В. В. у Пол. посв.); одръ нашъ со ѡсѣненїемъ, σύσκιος, сеновит, густом травом обрастао; по *Данич.:* зелен: П. н. п. 1, 15.

Ѡсѣнити v. pf. -ню, -ниши, ἐπισκιάζειν, осенити, заклонити: Мат. 17, 5; Лук. 1, 35.

Ѡсѣнѧти v. impf. -нѧю, -нѧеши, κατασκιάζειν, заклањати: V Мојс. 33, 12; Марк. 9, 7; Јевр. 9, 5; Троп. Покр. Богор.

Ѡсѣтовати v. impf. -тꙋю, -тꙋеши, πενθεῖν, оплакивати, ожалити: Пс. 77, 63.

Ѡсѧзанїе < **осѧзаніе** n. ἀφή, дотицање, хватање, пипање; свеза: Еф. 4, 16.

Ѡсѧзати < **осѧзати** v. impf. -заю, -заеши и ѡсѧжꙋ, -жеши, 1) λαφᾶν, пипати: слѣпый во тмѣ (V Мојс. 28, 29); опипати: ѡсѧжите мѧ и видите (Лук. 24, 39); Ст. на лит. у Нед. Том.; 2) θιγγάνειν, дотицати, додиривати: ниже вкꙋси, ниже ѡсѧжи (Кол. 2, 21); 3) περιάγειν, обилазити, ићи около: и ѡсѧзаѧ искаше вожда (Дел. 13, 11); -сѧ, θιγγάνεσθαι, додиривати се: Ст. на стих. на св. архђ. Стеф.

Ѡтай adv. λάθρα, κρυφή, тајно: Дел. 16, 37; Еф. 5, 12; Ст. сл. на I часу уочи Бож. В. отай.

Ѡтишїе n. 1) γαλήνη, locus tranquillus, тихо, мирно место *(Микл.)*; 2) λιμήν, portus, пристаниште, лука: пристаѧ кораблемъ своимъ во ѡтишїи (Прол.).

Ѡтолстѣти < **отлъстѣти** v. pf. -стѣю, -еши, παχύνειν, угојити се, одебљати: сердце людей сихъ (Мат. 13, 15); прѹзи: Екл. 12, 5.

Ѡтрава f. φαρμακεία, отров: Ном. пр. 13.

Ѡтравити v. pf. -влю, -виши, φαρμακεύειν, отровати: ложесна своѧ (Треб.).

Ѡтрасль f. βλαστός, младица, изданак, грана, пород: радѹйсѧ ѡтрасли неѹвѧдаемыѧ розго (Ак. Бог. ик. 3); благагѡ корене: Ст. на хвал. св. кн. Лаз.; 2) φυή, раст, израштај: стѣнъ їерѹсалимскихъ (Нејем. 4, 7).

Ѡтребъ < **отрѣбъ** m. κάθαρμα, смеће, измет, сметилиште: ꙗкоже ѡтреби мїрѹ бѧхомъ (I Кор. 4, 13).

Ѡтребити < **отрѣбити** v. pf. -блю, -биши, καθαίρειν, очистити: гѹмно свое (Лук. 3, 17).

Ѡтѧготити < **отѧготити** v. pf. -щѹ, -тиши, 1) ἐπιβαρῆσαι, оптеретити некога, досадити некоме: I Сол. 2, 9; 2) σωρεύειν, гомилати, згрнути, натоварити: II Тим. 3, 6; 3) βαρύνειν, оптеретити; затиснути: оушеса своѧ (Зах. 7, 11).

Ѡтѧготѣти < **отѧготѣти** v. impf. -тѣю, -еши, βαρύνεσθαι, отежати: Пс. 37, 5; Мат. 26, 43.

Ѡтѧгощати < **отѧгъштати** v. impf. -щаю, -еши, βαρύνειν, отежавати, бити упоран: сердца ваша (I Цар. 6, 6).

Ѡтѧгчати < **отѧгъчати** v. impf. -чаю, -чаеши, βαρύνειν, отежати: Јез. 27, 23; Зах. 6, 8; ѡтѧгченъ сномъ: Лук. 9, 32; Дел. 20, 9.

Ѡтѧгчити < **отѧгъчити** v. pf. -чѹ, -чиши, καταβαρεῖν, досадити: II Кор. 12, 16; βαρύνειν, отежати, оптеретити: сердце (I Цар. 6, 6); ꙗремъ: III Цар. 12, 4; ѡтѧгченыма очима ѿ беззаконїй: Ст. на стих. у Нед. мит. и фар.

Ѡѹбожати v. impf. -жаю, -жаеши, ταπεινοῦν, понизити, умањити, клонути, ослабити, смирити: III Мојс. 25, 39.

Ѡфла f. јевр., висина; високе ограде у Јерусалиму: II Парал. 27, 3.

Ѡхапатисѧ v. impf. -паюсѧ, -ешисѧ, implicari, овити се, омотати се: оузрѣ ѕмїѧ ѡхапающасѧ около выи егѡ (Прол.).

Ѡхапити v. pf. -плю, -пиши, обгрлити: ѡхапивъ нача цѣловати его (Прол.).

Ѡцетъ < **оцьтъ** m. ὄξος, оцат, сирће: IV Мојс. 6, 3; Мат. 27, 34. 48; Ант. 9 на В. четврт.

Ѡцѣждати v. impf. -ждаю, -ждаеши, διϋλίζειν, цедити, оцеђивати: ѡцѣждающїи комары, вельблѹды же пожирающе (Мат. 23, 24) — јевр. пословица: који оцеђујете комарце (т. ј. бринете се за ситнице), а камиле прождирете (т. ј. не марите за крупне ствари).

Ѡцѣпенѣвати v. impf. -ваю, -ваеши, ξηραίνεσθαι, сушити се: Марк. 9, 18.

Ѡчепїе n. monile, огрлица, гривна, ђердан: ѡ шїи своей (Прол.).

Ѡчервленѧтисѧ < **оуръвлєнатисѧ** v. impf. -нѧюсѧ, -ешисѧ, црвенити се: землѧ теченїемъ крове егѡ (Прол.).

Ѡчищенїе < **оуиштениє** n. καθαρισμός, очишћење: день ѡчищенїѧ (III Мојс. 23, 27); вода ѡчищенїѧ: IV Мојс. 8, 7; Марк. 1, 44.

Ѡшлан҃іе < ошланиіе n. ἀποχή, уздржавање, уздржљивост: пость не ѡшлан҃іе крашенъ (Ст. на стих. у I Нед. В. п.).

Ѡшлатисѧ v. impf. ѡшлаюсѧ, -ешисѧ, ἀπέχεσθαι, уздржавати се: плода (Ст. на веч. у I Нед. В. п.); ѿ коды чѣждїѧ ѡшлайсѧ: Приче Сол. 9, 18; слышъ дѣланїй: Мол. верн. у св. Лит. пређ.

Ѡшикъ m. οὐρά, реп: Апок. 9, 10. 19.

Ѡшюю adv. ἐξ εὐωνύμων, с леве стране, налево: Мат. 25, 33; Марк. 10, 37. 40.

Ѡштититисѧ < ошътититисѧ v. pf. ѡштищѹсѧ, -тишисѧ, protegere, заштитити се, оградити се: богоданнымъ апостолкїѧ кѣры штитомъ (Прол.).

Ѡштѹтити < ошътоутити v. pf. -тѹ, -тиши, αἰσθάνεσθαι, опазити, разумети, приметити: Лук. 9, 45; дознати, осетити: Сл. на Г. в. на В. среду; γιγνώσκειν, препознати, сазнати, спазити, опазити: Јов. 11, 57.

Ѿ

Ѿ 1) двадесетчетврто слово у црквенословенској азбуци, зове се ѡтъ; као цифра ·ѿ· = 800; 2) praep. а) са gen. ἀπό, са: Пс. 9, 37; с разлога, због: II Мојс. 3, 7; Пс. 67, 30; у: Пс. 118, 16; за: Пс. 138, 6; б) са adv. ѿ кюдѣ, одасвуд; ѿ кѣдѣ, откуда; ѿ тѣдѣ, отуда; ѿ далече, издалека; Пс. 37, 13.

Ѿбѣгати < отъбѣгати v. impf. -гаю, -еши, ἀποφεύγειν, бегати од нечега: II Петр. 2, 18.

Ѿбѣгнѹти < отъбѣгнѫти v. pf. -гнѹ, -гнеши, ἀποφεύγειν, одбегнути, утећи: II Петр. 1, 4.

Ѿвалити v. pf. -лю, -лиши, ἀποκυλίειν, одвалити: Мат. 28, 2; Марк. 16, 3. 4; Лук. 24, 2; -сѧ, κυλίειν, одваљати се, откотрљати се: камень (Ст. на хвал. воскр. 3 гл. 5).

Ѿвєзтисѧ < отъвєстисѧ v. pf. -зѹсѧ, -зешисѧ, 1) ἀνάγεσθαι, одвести се: ѿ Ефєса (Дел. 18, 21); 2) ἐκπλεῖν, отпловити: къ корабли алеѯандрїйстѣмъ (Дел. 28, 11); 3) παραβάλλειν, пристати уз: къ Самонъ (Дел. 20, 15).

Ѿвєргїйсѧ и ѿвєргшїйсѧ 3. part. praet. act. I сл. обл. од ѿврѣщисѧ, ἀρνησάμενος, који се одрекао, одметнуо: Лук. 12, 9; II Тим. 3, 5; Тит 2, 12.

Ѿвєргъ, -ши, -ше part. praet. act. I nom. обл. од ѿврѣщи, ἀποβαλών, збацивши: Марк. 10, 50.

Ѿвєрженъ 3. part. praet. pass. од ѿврѣщи, ἐῤῥιμένος, одбачен, расејан: Мат. 9, 36; ѿвєрженъ бꙑти, ἀπαρνεῖσθαι, одрећи се, бити одречен: Лук. 12, 9; ἀποδοκιμασθῆναι, бити одбачен: Јевр. 12, 17.

Ѿвєрзати < отъвєрꙁати v. impf. -заю, -заеши, отварати: тако не ѿвєрзаютъ оусть своихъ (Дел. 8, 32); Јов. 10, 3; Апок. 3, 7.

Ѿвєрзти и ѿвєрсти < отъвєрѣсти v. pf. -зѹ < отъвєрꙁоу, -зеши, ἀνοίγειν, отворити: оусть моѧ (Мат. 13, 35; Кан. Благ. п. 1 ирм.); -сѧ, ἀνοίγεσθαι, отворити

се: толцыте и ѿверзетсѧ вамъ (Мат. 7, 7; Марк. 11, 9).

Ѡвратити < отъвратити v. pf. -щꙋ, -тиши, ἀποστρέφειν, одвратити, окренути: не ѿврати лица твоегѡ (Пс. 142, 7); Пс. 21, 25; Рим. 11, 26; II Тим. 4, 4; обратити: ѕлаѧ врагѡмъ моимъ (Пс. 53, 7); завратити: помощь меча егѡ (Пс. 88, 44); одрећи: хотѧщаго ѿ тебе заѧти не ѿврати (Мат. 5, 42); -сѧ, ἀποστρέφεσθαι, одвратити се: II Тим. 1, 15.

Ѿвращатисѧ < отъвраштатисѧ v. impf. -щаюсѧ, -ешисѧ, ἀποτρέπεσθαι, клонити се: II Тим. 3, 5; одвраћати се: Тит 1, 14.

Ѿврещи < отъврѣшти v. pf. ѿвергꙋ < отъвръгѫ, -жеши, ἀθετεῖν, одбацити: совѣтъ Бж҃їй (Лук. 7, 30); заповѣдь сотворшагѡ: Ст. на блаж. воскр. гл. 3 и 4; ἀπωθέσθαι, одбити од себе: Дел. 13, 46; ἀπορρίπτειν, одбацити: не ѿвержи мене ѿ лица твоегѡ (Ст. 2 у III часу); Ст. на Г. в. гл. 8; и прадѣднее ѡсꙋжденїе ѿвергшѧ: Троп. воскр. гл. 4; -сѧ, ἀρνεῖσθαι, одрећи се: иже ѿвержетсѧ мене пред человѣки, ѿвергꙋсѧ его и азъ... (Мат. 10, 33).

Ѿвсюдꙋ adv. πανταχόθεν, одасвуд, са свих страна: Марк. 1, 45; Лук. 19, 43.

Ѿвѣтъ m. 1) ἀπόκρισις, одговор: дивишасѧ ѡ ѿвѣтѣ егѡ (Лук. 20, 26); Јов. 1, 22; 19, 9; 2) ἀπολογία, обрана, оправдање, заштита: оуслышите той къ вамъ нынѣ ѿвѣтъ (Дел. 22, 1); I Петр. 3, 15; I Кор. 9, 3.

Ѡвѣщавати < отвѣштавати v. impf. -ваю -ваеши, 1) ἀποκρίνεσθαι, одговарати: ничтоже ѿвѣщаваше (Марк. 14, 61; 15, 4; Лук. 23, 9); 2) ἀπολογεῖσθαι, говорити у својy обрану; бранити се: Павелъ простеръ рꙋкꙋ ѿвѣщаваше (Дел. 26, 1); Дел. 25, 8; 26, 24.

Ѿвѣщати < отвѣштати v. impf. -щаю, -щаеши, 1) ἀποκρίνεσθαι, одговорити: онъ же не ѿвѣща ей словесе (Мат. 15, 23); 2) ἀπολογεῖσθαι, правдати се, бранити се: не пецытесѧ какѡ или что ѿвѣщаете (Лук. 12, 11); Рим. 2, 15; -сѧ, ἀποτάζασθαι, опростити се: повели ми ѿвѣщатисѧ иже сꙋть въ домꙋ моемъ (Лук. 9, 61).

Ѿгнати < отъгнати v. pf. ѿженꙋ, -неши, ἀφαιρεῖν, одагнати, истребити, ослободити: IV Мојс. 21, 7; -сѧ, ἐκκλεῖσθαι, бити изагнан, уништен; нестати, проћи: Рим. 3, 27.

Ѿгребатисѧ < отъгрѣбатисѧ v. impf. -баюсѧ, -ешисѧ, ἀπέχεσθαι, удаљавати се, уздржавати се, уклањати се: ѿ всѧкїѧ вещи ѕлыѧ (I Сол. 5, 21).

Ѿданїе < отъданиѥ n. ἄφεσις, отпуст, ослобођење, опроштење: Кан. анг. хран. п. 1; 2) ἀπόδοσις, враћање, одавање: праздника, последњи дан попразнства великих празника; поклонѡвъ, завршетак метанија на часовима Велике среде (Тип.).

Ѿдати v. pf. -дамь, -даси, 1) ἀποδιδόναι, опростити, поклонити: не имꙋщема же има воздати, обѣма ѿда (Лук. 7, 42); 2) χαρίζεσθαι, даривати: емꙋже вѧщше ѿда (Лук. 7, 43).

Ѿдаѧти v. impf. -даю, -еши, ἀποδιδόναι, враћати, отплаћивати: II Мојс. 20, 5.

Ѿдоити v. pf. -дою, -иши, ἀπογαλακτίζειν, одојити: ѡтроча (I Цар. 1, 22. 24).

Ѿдыханїе n. ἀναπνοή, дисање: Ты ко ѿдыханїемъ воздꙋхъ пролїѧлъ еси, Ти си пролио ваздух за дисање (Мол. у Ч. кршт.).

Ѿимати v. impf. -имаю, -еши и ѿемлю, -емлеши, 1) αἴρειν, одузимати: ѿемлетъ слово сѣѧнное (Марк. 4, 15); 2) ἀναιρεῖν, укидати: ѿемлетъ первое, да второе поставитъ (Јевр. 10, 9); 3) περιαίρεσθαι, нестајати, ишчезавати: ѿимашесѧ надежда всѧ еже спастисѧ намъ (Дел. 27, 20).

Ѿити v. pf. -идꙋ, -деши, 1) ἀναχωρεῖν, отићи, узмаћи: Мат. 2, 12. 14 и др.; 2) πορεύεσθαι, отпутовати: Дел. 14, 18; 3) ἀποδημεῖν, одлучити се, оделити се: Мат. 21, 33; Марк. 12, 1; Лук. 15, 13.

Ѿметанїе < отъметаниѥ n. ἀθέτησις, одбацивање, уништење, истребљење: Јевр. 9, 26.

Ѿметати v. impf. -таю, -таеши и -щꙋ, -щеши, ἀθετεῖν, пренебрегавати, укидати: заповѣдь Бж҃їю (Марк. 7, 9); βάλλειν, одбацивати: ꙗкоже смоковница ѿметаетъ пꙋ̑пы своѧ̑ (Апок. 6, 13); Сл. на блаж. у Нед. св. от. VI в. саб.; -сѧ, ἀρνεῖσθαι, одрицати се: онъ же паки ѿметашесѧ (Марк. 14, 70); а дѣ̑лы ѿмещꙋтсѧ егѡ: Тит 1, 16; ἀθετῆσαι, одбацивати: ѿметаѧйсѧ васъ, мене ѿметаетсѧ (Лук. 10, 16); Сл. на стих. у Нед. Том.; περιΐστασθαι, удаљавати се, клонити се: скверныхъ тщегласїй (II Тим. 2, 16); ἀποβάλλεσθαι, одлучити се: из̾ церкве: Ном. пр. 121.

Ѿметникъ < отъметьникъ m. ἀποστάτης, отступник, отпадник: II Јездр. 2, 22.

Ѿметный < отъметьнъ 3. ἀπόβλητος, невредан, презрен, који је на одмет: I Тим. 4, 4.

Ѿмститель < отъмьститель m. ἔδικος, осветник: Рим. 13, 4.

Ѿмстительнѡ adv. са осветом, осветљиво: Ст. на хвал. у Нед. св. от. VI в. саб.

Ѿмстити < отъмьстити v. pf. ѿмщꙋ, -стиши, ἐκδικεῖν, осветити, одмастити: Лук. 18, 3. 5; II Кор. 10, 6; Апок. 19, 2; Кан. Цвет. нед. п. 1 т. 1.

Ѿмщати < отъмьштати v. impf. -щаю, -щаеши, ἐκδικεῖν, светити, освећивати: не себе ѿмщающе (Рим. 12, 19).

Ѿмщенїе < отъмьштениѥ n. ἐκδίκησις, освета: Пс. 93, 1; 149, 7; II Мојс. 12, 12; мнѣ ѿмщенїе азъ воздамъ: Рим. 12, 19; 2) ἄμυνα, обрана, враћање: Кан. воскр. гл. 2 п. 7 т. 7; Кан. св. Теод. п. 6 ирм.

Ѿмыватисѧ < отъмыватисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ешисѧ, ἀπαλείφειν, брисати се, спирати се: ꙗдъ ѕмїевъ (Сл. на Г. в. на Воздв. ч. к.).

Ѿмыти < отъмыти v. pf. ѿмыю, -еши, ἐξαλείφειν, изгладити, уништити, избрисати: Апок. 3, 5.

Ѿнелиже, ѿнелѣже adv. ὡς, ἀφ' ἧς. откако: Марк. 9, 21; Лук. 7, 45.

Ѿнынѣ adv. ἀπ' ἄρτι, отсада: Мат. 26, 29; Лук. 1, 48.

Ѿнюдꙋ adv. ἔνθεν, отуда: ѿнюдꙋ и ѿонꙋдꙋ, с једне и с друге стране, одасвуд: III Мак. 2, 16.

Ѿнюдꙋже adv. ὅθεν, откуда, одакле: III Мак. 2, 17; Мат. 12, 44; Лук. 11, 24.

Ѿнюдъ < отънѫдъ adv. εἰς τὸ παντελές, савршено, потпуно, сасвим: Лук. 13, 11; τὸ καθόλου, никако, ништа: Дел. 4, 18; σχεδόν, једва, скоро, готово: Јевр. 9, 22.

Ѿобоюдѹ adv. ἑκατέρωθεν, с обе стране: Ст. на стих. воскр. гл. 8.

Ѿонѣдѹ adv. ἐντεῦθεν, с друге, с противне стране: сїи Ѿнюдѹ и сїи Ѿонѣдѹ (Ис. Нав. 8, 22).

Ѿонѣдѹжѥ adv. в. Ѿнюдѹжѥ: III Мак. 5, 27; Филиб. 3, 20; Ст. на блаж. на св. Ник.

Ѿплєвати v. impf. -ваю, -єши, ἐμπτύειν, пљувати: Сл. на Г. в. у среду IV Нед. В. п.

Ѿплыти < отъплъıти v. pf. -пловѹ, -вєши, ἀποπλεῖν, отпловити: Дел. 13, 4; 14, 26.

Ѿпѹстити < отъпоустити v. pf. -пѹщѹ, -стиши, 1) ἀφιέναι, ἀπολῦσαι, отпустити, оставити, дати: и срачицѹ (Мат. 5, 40); народы: Мат. 14, 15. 23; 15, 39; Марк. 6, 45; опростити: согрѣшенїѧ (Марк. 11, 26; Јов. 20, 23); 2) ἐξαποστέλλειν, одаслати, отправити: Ѿпѹстиша Павла ити на поморїѥ (Дел. 17, 14); -сѧ, ἀφίεσθαι, опростити се: Мат. 12, 31. 32; Марк. 3, 28.

Ѿпѹстъ < отъпоустъ m. 1) ἄφεσις, remissio. опроштење: грѣхѡвъ (Прол.); 2) отпуст — молитва на свршетку богослужења: Тип.

Ѿпѹщати < отъпоуштати v. impf. -щаю, -щаєши, 1) ἀπολύειν, отпуштати: жєнѹ свою (Мат. 5, 32); 2) ἀφιέναι, опраштати: согрѣшенїѧ (Мат. 6, 14. 15; Марк. 11, 26; Лук. 6, 37).

Ѿпѹщєнїѥ < отъпоуштєниѥ n. 1) ἄφεσις, опроштење: грѣхѡвъ (Марк. 1, 4); 2) πάρεσις, ослобођење: плѣненнымъ (Лук. 4, 18).

Ѿпѹщь, -ши, -ше, part. praet. act. I (м. Ѿпѹстивъ, -ши, -ше) од Ѿпѹстити, ἀφείς, отпустивши: Марк. 4, 36.

Ѿрада f. 1) ἄφεσις, слобода: Ѿпѹстити сокрѹшенныѧ къ Ѿрадѣ (Лук. 4, 18); 2) ἄνεσις, попуштање, олакшање, уживање: инѣмъ оукѡ Ѿрада, вамъ жє скорьбь (II Кор. 8, 13); 3) ἀνάψυξις, опорављање, одмор: видѣвъ же фараѡнъ ѩкѡ быть Ѿрада (II Мојс. 8, 15).

Ѿраденъ < отрадьнъ 3. ἀνεκτός, сношљив, који се може подносити: Ѿраднѣе comp., сношљивије, лакше: Мат. 10, 15; 11, 22. 24; Марк. 6, 11; Лук. 10, 12. 14.

Ѿрєщи < отрєсти v. pf. -рєкѹ, -чєши, 1) ἀπεῖπειν, отворено изрећи: ѩже Ѿрєче Гдь, за које је рекао Господ (III Цар. 11, 2); 2) ἀθετῆσαι, одрећи, отказати: не восхотѣ Ѿрєщи ей (Марк. 6, 26); 3) παραιτεῖσθαι, измолити, извинити, изговарати се: имѣй мѧ Ѿрєчена (Лук. 14, 18. 19); -сѧ, ἀποτάττεσθαι, одрећи се, одвојити се: Марк. 6, 46; Лук. 14, 33.

Ѿриновєнъ 3. part. praet. pass. од Ѿринѹти, одбачен: Пс. 87, 6.

Ѿринѹти < отрынѫти v. pf. -нѹ, -нєши, ἀπωθεῖσθαι, одгурнути, одбацити: Пс. 87, 6; 117, 13; Дел. 7, 27. 39; Кан. воскр. гл. 8 п. 5 ирм.; Стат. I ст. 10; 2) ἀρνεῖσθαι, одбијати, одрећи: Дел. 7, 35.

Ѿрицатисѧ v. impf. -цаюсѧ, -ешисѧ, παραιτεῖσθαι, извињавати се, из-

говарати се: и начаша вкꙋпѣ ѿрицатисѧ вси (Лук. 14, 18); одрицати се: Јевр. 12, 25; проћи се нечега: I Тим. 5, 11; клонити се: I Тим. 4, 7; II Тим. 2, 23; Тит 3, 10.

Ѿрожденїе n. поновно рођење, препорођење: Мол. жени род. у 40 дан.

Ѿрыгати < отрыгати v. impf. -гаю, -гаеши, ἐρεύγεσθαι, ригати, избацивати: глаголъ, изговарати (Пс. 18, 3); Пс. 143, 13.

Ѿрыгнꙋти < отрыгнѫти v. pf. -гнꙋ, -гнеши, ἐρεύγεσθαι, избацити: слово, изрећи: Пс. 44, 2; изговорити, изразити, јавити: сокровеннаѧ (Мат. 13, 35); слово царицѣ матери: Кан. Благ. п. 1 ирм.; ἐξερεύγεσθαι, изливати: пѣнїе (Стат. III ст. 17).

Ѿрѣвати v. impf. -ваю, -еши, ἀπωθεῖν, одбацивати, одбијати: ѿ ѕлыхъ (Ст. на стих. у Нед. мес.); Ст. на Г. в. 3 на св. влмч. Теод.

Ѿрѣшати v. impf. -шаю, -шаеши, λύειν, дрешити: жребѧ (Марк. 11, 5; Лук. 19, 33).

Ѿрѣшити v. pf. -шꙋ, -шиши, λῦσαι, одрешити: Мат. 21, 2; Марк. 11, 14; ремень сапогꙋ егѡ: Лук. 3, 16; Јов. 1, 27.

Ѿрѣшь, -ши, -ше, part. praet. act. I (м. ѿрѣшивъ, -ши, -ше) од ѿрѣшити, λύσας, одрешивши: Марк. 11, 2; Лук. 19, 30.

Ѡрѣѧти < отрѣѧти v. pf. ѿрѣю, -еши, ἀπωθεῖν, отурити, одбацити: вскꙋю Гд҃и ѿрѣеши дꙋшꙋ мою (Пс. 87, 15); ἀναστέλλειν, одбијати, сузбијати, потискивати: Кан. анг. хран. п. 6 т. 1.

Ѿселѣ adv. отселе; в. ѿнынѣ: Мат. 23, 39; 26, 64 и др.

Ѿставити v. pf. -влю, -виши, ἀφίστημι, удаљити нешто од некога: ветхꙋю прелесть (Мол. у Ч. оглаш.); уклонити: не ѿстави милость твою ѿ насъ (Троп. свет.).

Ѿстоѧти v. impf. ѿстою, -иши, 1) ἀπείναι, отсуствовати, не бити код некога: аще бо и плотїю ѿстою (Кол. 2, 5); II Кор. 10, 11; 2) ἀπέχειν, бити удаљен: далече ѿстоитъ (Мат. 15, 8; Марк. 7, 6; Лук. 24, 13).

Ѿстꙋпити < отъстѫпити v. pf. -плю, -пиши, ἀφίστασθαι, отступити, удаљити се: Лук. 13, 27; Дел. 19, 9; ѿ Бога жива: Јевр. 3, 12; одустати: и ѿстꙋпилъ еси всѧ творѧ (Мол. у св. Лит. Злат.).

Ѿсюдꙋ adv. ἐντεῦθεν, отуда, одатле, одавде, одасвуда: Мат. 17, 20; Лук. 4, 9 и др.

Ѿтолѣ adv. ἀπὸ τότε, од тога времена, отада: Мат. 4, 17; Лук. 16, 16.

Ѿторгати < отътръгати v. impf. -гаю, -гаеши, 1) ἀποσπᾶν, одвраћати: Дел. 20, 30; 2) σύρειν, одвлачити: Апок. 12, 4.

Ѿторгнꙋтисѧ < отътръгнѫтисѧ v. pf. -гнꙋсѧ, -гнешисѧ, ἐπισπᾶσθαι, одустати, растати се, отргнути се: Дел. 21, 1; I Кор. 7, 18.

Ѿтрѧсати < отътрѧсати v. impf. -саю, -саеши, ἀπομάττειν, отресати: Лук. 10, 11.

Ѿтрѧсти < отътрѧсти v. pf. -сꙋ, -сеши, ἐκτινάττειν, отрести: прахъ нѡгъ вашихъ (Мат. 10, 14); Марк. 6, 11; Лук. 9, 5.

Ѿтрѧсъ, -ши, -ше; -шїй 3. part. praet. act. I од ѿтрѧсти, ἀποτι-

νάξας, отресавши: прахъ ѿ нѡгъ своихъ (Дел. 13, 51); ѕмїю во огнь: Дел. 28, 5; тинꙋ бо ѿтрѧсъ очесе оумнагѡ: Кан. Дух. п. 1 ирм.

Ѿтꙋдꙋ adv. ἐκεῖθεν, ὅθεν, отуда, одатле: Мат. 4, 21 squ.; Марк. 1, 19 и др.

Ѿчаѧвати v. impf. -ваю, -ваеши, ἐξαπορεῖσθαι, очајавати, губити над: II Кор. 4, 8.

Ѿчаѧнїе n. ἀπόγνωσις, очајање: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Ѿчаѧти v. impf. ѿчаю, -еши, ἀπογιγνώσκειν, бити без наде, очајавати: люди ѿчаѧнныѧ, λαὸν ἀπεγνωσμένον, очајни народ, изгубљене људе: Богор. воскр. гл. 8; Ст. богор. на Г. в. на Рожд. св. Јов. Прет.

Ѿчерожденный 3. πατρογέννητος, рођен од Оца: Кан. Дух. 2 п. 6 т. 2.

Ѿчесилный 3. πατροσθενής, моћан као Отац: Кан. Дух. п. 5 т. 1.

Ѿчꙋжденъ, -ный 3. ἀπηλλοτριωμένος, отуђен: Еф. 2, 12; 4, 18.

Ѿчꙋждити < отъчоуждити v. pf. -ждꙋ, -ждиши, ἀλλοτριοῦν, отуђити, одбити: райскїѧ сладости древа снѣдъ (Ст. на хвал. у Нед. сироп.).

Ѿшедъ < отъшьдъ, -ши, -ше; -ый; -шїй 3. part. praet. act. I од ѿити, ἀναχωρήσας, отишавши: Мат. 2, 13; Дел. 23, 19; ἀποβάς, изишавши: Лук. 5, 2; ἀπελθών, отступивши; Јов. 12, 36.

Ѿшельникъ < отъшьльникъ m. ἀναχωρήτης, монах који не живи у манастиру, него усамљено (*Дјач.*).

Ѿшествїе < отъшьствиѥ n. 1) ἄφιξις, одлазак: Дел. 20, 29; 2) ἀπουσία, отсуство: Филиб. 2, 12; 3) ἀνάλυσις, вечан одлазак, смрт: II Тим. 4, 6; 4) ἀποδημία, борављење у туђини, на страни: во ѿшествїи (Ст. на хвал. у Нед. блуд. с.).

Ѿщетити < отьштетити v. pf. -щꙋ, -тиши, ζημιοῦν, оштетити, наудити: Мат. 16, 26; Марк. 8, 36; Лук. 9, 25; -сѧ, ζημιοῦσθαι, отићи у штету, штетовати: I Кор 3, 15; II Кор. 7, 9; Филиб. 3, 8; трпети штету, казну: ѕлоꙋменъ мꙋжъ многѡ ѿщетитсѧ (Приче Сол. 19, 19).

Ѿщетѣватисѧ < отъштетѣватисѧ v. impf. -ваюсѧ, -ешисѧ, ζημιοῦσθαι, имати штету, бити у губитку, губити нешто: Слово св. Јов. Злат. на Ускрс.

Ѿѧти < отъѩти v. pf. ѿимꙋ, -меши, 1) αἴρειν, уклонити, скинути: иго ихъ (I Мак. 8, 18); 2) ἀφαιρεῖν, одузети: Гдь даде, Гдь ѿѧтъ, ἀφείλατο (Јова 1, 21); одрубити, отсећи: ѿѧтъ (ἀφεῖλε) главꙋ егѡ ѿ негѡ (Јудит 13, 8); здерати: завѣсꙋ (Јудит 13, 9); утрти: слезы (Пс. 25, 8); узети: се ѿѧхъ (ἀφήρηκα) ѿ тебе беззакѡнїѧ твоѧ (Зах. 3, 4); 3) ἀνταναιρεῖν, прекратити, прекинути: брани (Пс. 45, 10); 4) λάβειν, одузети: хлѣба чадѡмъ (Мат. 15, 26; Марк. 7, 27); -сѧ, ἀπαιρεῖσθαι, отети се: ѿиметсѧ ѿ нихъ женихъ (Мат. 9, 15; Марк. 2, 20); Лук. 5, 35; ἀνταναιρεῖσθαι, нестати: Пс 108, 23.

Ѿѧтїе < отъѩтиѥ n. ἀναίρεσις, отимање, одузимање, уклањање: клѧтвы (Кан. у Ч. погр. свешт. п. 6 богор.).

Ꙗ

Ꙗ тридесетчетврто слово у црквенослов. азбуци.

Ꙗблоко < ꙗблъко m. μήλον, јабука; шипак: IV Мојс. 20, 5.

Ꙗблонь m. μῆλον, јабука: П. н. п. 2, 3; Јоил 1, 12.

Ꙗвити v. pf. ꙗвлю, -виши, 1) ἐμφανίζειν, објавити: имѧ твое человѣкωмъ (Јов. 17, 6); 2) γνωρῖσαι, обзнанити: силꙋ свою (Рим. 9, 22); 3) δηλοῦν, огласити, показати: V Мојс. 33, 10; I Кор. 3, 13; славꙋ свою: Јов. 2, 11; 4) ἀποκαλύπτειν, открити: Мат. 16, 17; 5) ἀναδεικνύναι, одредити, изабрати: Лук. 10, 11; δεικνύναι, показати: Пс. 84, 8; -сѧ, φαίνεσθαι, јавити се, показати се, открити се: Мат. 1, 20; Марк. 4, 22 и др.

Ꙗвлейсѧ и ꙗвльшїйсѧ 3. part. praet. act. I сл. обл. (м. ꙗвивыйсѧ и ꙗвившїйсѧ) од ꙗвитисѧ, ὀφθείς, јавивши се, који се јавио: Гдь Іисъ ꙗвлей ти сѧ на пꙋти (Дел. 9, 17); ꙗвлейсѧ Хрте Боже: Троп. на Богој.; аггела ꙗвльшагосѧ емꙋ въ кꙋпинѣ: Дел. 7, 35.

Ꙗвленїе < ꙗвленїе n. φανέρωσις, објава: таинства (I Кор. 12, 7); истины: II Кор. 4, 2; Троп. Благ.; ἀπόδειξις, извршивање, доказивање: Дꙋха и силы (I Кор. 2, 4); въ ꙗвленїе прїити, на видело изићи: Лук. 8, 17; ἐπιφάνεια, јављање, појава: II Мак. 2, 22; 3, 24; 5, 4.

Ꙗвленїѧ n. pl. δῆλοι, пророштва, пророчанства: Ос. 3, 4; Прем. Сир. 45, 12.

Ꙗвленъ, -ый 3. ἐμφανής, јаван, очигледан, разговетан: Дел. 10, 40; Рим. 10, 20.

Ꙗвленнѣйшь. -и, -е comp. од ꙗвленъ, ἐμφανέστερος, особито јасан: Мол. св. В. В. 2 на Дух. веч.

Ꙗвлѧти v. impf. -лѧю, -лѧеши, δεικνύναι, показивати: знаменїе (Јов. 2, 18); φανερῶσαι, јављати, објашњавати: Кол. 4, 4; -сѧ, φαίνεσθαι, показивати се: внѣꙋдꙋ красны (Мат. 23, 27); человѣкωмъ праведни: Мат. 23, 28; φανεροῦσθαι, јављати се: Еф. 5, 13.

Ꙗвственнѣ adv. ῥητῶς, јасно, разговетно, тачно: I Тим. 4, 1.

Ꙗвственнω < ꙗвьствьно adv. в. ꙗвственнѣ: Кан. Срет. п. 9. прип. 3.

Ꙗвствовати < ꙗвьствовати v. impf. -ствꙋю, -еши, ἐκφαίνειν, јављати, откривати, указивати: Кан. Богој. п. 5 ирм.

Ꙗвѣ adv. 1) φανερῶς, јавно: воздасть тебѣ ꙗвѣ (Мат. 6, 4. 6. 18); 2) δῆλον, очевидно, јасно: Гал. 3, 11; познато: ꙗвѣ бо бысть имѧ егω (Марк. 6, 14); 3) σαφῶς, разговетно, јасно: Кан. на Воздв. ч. к. п. 6 ирм.; 4) ἐμφανῶς, очигледно: Ст. на стих. Дух.; ꙗвѣ творити, φανερὸν ποιεῖν, разглашавати: Мат. 12, 16; δῆλον ποιεῖν, издавати: бесѣда твоѧ (Мат. 26, 73).

Ꙗгнѧ, -ѧте < ꙗгнѧ n. ἀρήν, јагње: II Мојс. 23, 19; 34, 26; V. Мојс. 14, 21.

Ꙗгодичина f. συκάμινος, συκομορέα, смоква: Лук. 17, 6; 19, 4.

Ꙗгодичїе n. συκάμινον, дивља смоква *(Дјач.)*; дуд *(Данич.)*: Амос 7, 14.

Ꙗденїе n. βρῶσις, јело: I Кор. 8, 4; Кол. 2, 16.

Ꙗдовитъ, -ый 3. φαρμακόεις, отрован *(Вост.)*.

Ꙗдоглаголивый 3. који говори отровне речи, злорек: Прол.

Ꙗдомь, -ый 3. part. praes. pass. од ꙗсти, βρωτός, који се једе: III Мојс. 11, 47; Суд. 14, 14.

Ꙗдрило n. σκευή, лађарски алат: Дел. 27, 19; ἱστὸς, катарка, јарбол: Јез. 27, 5.

Ꙗдца < ꙗдьца f. φάγος, изелица: Мат. 11, 19; Лук. 7, 34.

Ꙗдшїй 3. part. praet. act. I сл. обл. од ꙗсти, φαγὼν, ἐσθίων, који је јео: Мат. 15. 32. 38; не ꙗдшїй, νῆστις, који не једе, гладан: Марк. 8, 3.

Ꙗдый part. praes. act. од ѧсти, ἐσθίων, који једе: Мат. 1, 18. 19; Марк. 1, 6; Рим. 14, 3; τρώγων, који гриска: Мат. 24, 38,

Ꙗдъ m. ἰός, отров: Јак. 3, 8; Рим. 3, 14; излїѧ ꙗдъ: Ст. на блаж. воскр. гл. 7.

Ꙗдь f. βρῶσις, јело, храна: III Цар. 19, 8; Јевр. 12, 16.

Ꙗжденїе n. в. ѣжденїе: Јер. 8, 16.

Ꙗждь imp. од ꙗсти, једи: Јов. 4, 31.

Ꙗже pron dem. ж. р. од иже, ꙗже, еже, ὅς, ἡ, τὸ, који, која, које: ꙗже вещей истина, ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια (Троп. св. Ник.).

Ꙗзва f. 1) πληγή, ударац: стрѣлы младенецъ быша ꙗзвы ихъ, ударци њихови били су што и стреле мале деце т. ј. били су безопасни, бесциљни (Пс. 63, 8); рана: орꙋжнаѧ, τῆς μαχαίρης, од ножа (Апок. 13, 14); иже.. ꙗзвы возложше ѿидоша: Лук. 10, 30; траг од ударца, ожиљак: оувиждꙋ ꙗзвꙋ, ѿ неѧже исцѣлѣ великїй стрꙋпъ (Сл. на Г. в. у Нед. Том); 2) τύπος, ожиљак, траг, белега: ꙗзвы гвоздїнныѧ (Јов. 20, 25); 3) μώλωψ, масница, модрица. рана: егѡже ꙗзвою исцѣлѣсте (I Петр. 2, 24); и приложихъ ꙗзвамъ стрꙋпы: Кан. св. Андр. крит. п. 7 т. 1; и ꙗзвы зриши моѧ: Мол. 7 пред св. прич.; Сјед. у Нед. Том.; 4) στίγμα, жиг: азъ бо ꙗзвы Гд҃а Іи҃са на тѣлѣ моемъ ношꙋ (Гал. 6, 17); 5) ἕλκος, пришт, рана: ѿ болѣзни и ѿ ꙗзвъ своихъ (Апок. 16, 11); 6) τραῦμα, рана: Суд. 15, 19; и ꙗзвъ твоею рꙋкꙋ и нѡгꙋ стрꙋпи ꙗвлѧѧ: Ст. на лит. у Нед. Том.; 7) τρήσις, бушење, рупа: ꙗзвы гвоздей (Ст. по пол. у Нед. Том.); 8) μαστίγωμα, шибање: Ном. пр. 115; 9) θραύσις, помор: и престанетъ ꙗзва ѿ людей (II Цар. 24, 21).

Ꙗзвенъ, -ый 3. τραυματίας, рањен: ѿ крове ꙗзвенныхъ (V Мојс. 32, 42); ꙗкѡ ꙗзвеннїи спѧщїи во гробѣ, ихже не помѧнꙋлъ еси къ томꙋ, и тїи ѿ рꙋки твоеѧ ѿриновени быша = био сам као рањеници који спавају у гробу, које Ти више не спомињеш, и они су од руке Твоје одбачени (Пс. 87, 6).

Ꙗзвина f. φωλεός, јама, ложа, пећина: лиси ꙗзвины имꙋтъ (Мат. 8, 20; Лук. 9, 58).

Ꙗздѧщїй 3. ἱππεύς, коњаник: Јер. 4, 29.

Ꙗзыкъ < ꙗзъıкъ m. ἔθνος, народ: Мат. 4, 15; Марк. 10, 33; Лук.

2, 32 и др., ꙗзыцы, τὰ ἔθνη, незнабошци: Пс. 95, 10; Мат. 6, 32.

Ꙗзычески < ꙗзыѵьскы adv. ἐθνικῶς, незнабожачки: Гал. 2, 14.

Ꙗзыческїй < ꙗзыѵьскъ 3. τῶν ἐθνῶν, незнабожачки: Рим. 16, 4; II Кор. 11, 32.

Ꙗзычникъ < ꙗзыѵьникъ m. τελώνης, ἐθνικός, незнабожац: Мат. 5, 47; 6, 7.

Ꙗзѧ < ꙗза f. μαλακία, болест, немоћ, слабост: Мат. 4, 23; 9, 35; Мол. у Ч. јелеосв.

Ꙗйце < ꙗйцє n. ὠόν, јаје: Лук 11, 12.

Ꙗкїй < ꙗкъ 3. οἷος, какав: ꙗцѣмъ же недꙋгомъ.. (Јов. 5, 4); Марк. 9, 3; II Кор. 10, 11; 12, 20.

Ꙗковъ, -ый 3. οἷος, ὁποῖος, какав: Мат. 24, 21; Марк. 13, 19; Дел. 26, 29; који: I Кор. 5, 1; ꙗковый подвигъ иматъ дꙋша..: Ст. самогл. гл. 2 у Ч. погр.; .. ꙗковый ѿ ꙗковагѡ єдинъ = једини тако велики од тако великога: Кан. Дух. п. 4 ирм.

Ꙗкоже 1) ὡς, ὥσπερ, као што: ꙗкоже бо бысть во дни Нѡєвы (Мат. 24, 37); 2) са inf.: да: ꙗкоже народѡмъ дивитисѧ (Мат. 15, 31).

Ꙗкѡ < ꙗко 1) adv. ὡς, ὥσπερ, ὥστε, као: ꙗкѡ древо насажденоє (Пс. 1, 3); мꙋдри ꙗкѡ ѕмїѧ: Мат. 10, 16; како: ꙗкѡ возвеличишасѧ дѣла твоѧ̑ (Пс. 103, 24); око: число мꙋжей ꙗкѡ тысѧщь пѧть (Дел. 4, 4); као што: ꙗкѡ и мы ѡставлѧємъ (Мат. 6, 12); 2) conj. да: не мните ꙗкѡ прїидохъ воврещи миръ (Мат. 10, 34); јер: ꙗкѡ тѣхъ єсть цр҃тво нб҃ноє (Мат. 5, 3—12); ὅπως ἄν: ꙗкѡ да ѡправдишисѧ.. (Пс. 50, 6).

Ꙗремъ < ꙗрьмъ m. ζυγός, јарам: I Мојс. 27, 40; V Мојс. 21, 3.

Ꙗрина < ꙗрина f. ἔριον, вуна: Апок. 1, 14.

Ꙗритисѧ < ꙗритисѧ v. pf. -рюсѧ, -ришисѧ, θυμοῦσθαι, љутити се, срдити се, разјарити се: II Мојс. 32, 11; μαίνεσθαι, беснити, горопадити се: ꙗрѧсѧ Ирѡдъ смꙋщашесѧ (Кан. Бож. п. 9 прип. 2).

Ꙗръ < ꙗръ 3. αὐστηρός, гневан, љут, срдит, тврд: Лук. 19, 21. 22.

Ꙗсли, -слей (-лїй) f. pl. φάτνη, јасле: Лук. 2, 7. 12. 16; 13, 15.

Ꙗснина f. јасно, топло време: Прол.

Ꙗсти v. impf. ꙗмь, ꙗси, φαγεῖν, ἐσθίειν, јести: Јез. 42, 13; Мат. 6, 25. 31; Марк. 2, 16 и др.

Ꙗстїє < ꙗстиє n. βρῶσις, јело: Мол. пре ручка.

Ꙗти < ꙗти v. pf. -имꙋ, -меши, 1) κρατῆσαι, хватати, ухватити: Пс. 58, 13; Јов. 7, 30; за рꙋкꙋ: Мат. 9, 25; Іѡанна: Марк. 6, 17; 2) λαμβάνειν, спопасти, обухватити: тма (Јов. 12, 35); ἐπιλαμβάνειν, узети: Дел. 21, 33; 3) πιάσαι, уграбити, уловити: рыбꙋ (Мат. 17, 27); Јов. 21, 3; вѣрꙋ ꙗти, πιστεύειν, веровати: Марк. 16, 11—14; Јов. 9, 18; συλλαμβάνειν, ухватити, заробити: Ст. на Г. в. воскр. гл. 7; -сѧ, κρατῆσαι, ухватити се, узети се, држати се: за ризы своѧ̑ (IV Цар. 2, 12); ꙗстѣсѧ за нозѣ єгѡ: Мат. 28, 9: Јевр. 6, 18; ꙗсѧ пꙋти, даде се на пут: Прол.; ꙗшасѧ дѣла, латише се посла: Прол.; ꙗтсѧ многагѡ трꙋда пꙋтнагѡ: Прол.

Ꙗтїє < ꙗтиє n. σύλληψις, затвор, хапшење: Јов. 18, 10.

Ꙗтникъ < ꙗтьникъ m. ἐγκατάκλειστος, узет под стражу, заробљеник, сужањ *(Дјач.)*.

Ꙗтовѣренъ < ꙗтовѣрьнъ 3. qui fidem habet, који има веру, вероватан: Прол.

Ꙗтра < ꙗтра f. ἧπαρ, јетра: III Мојс. 22, 24; Приче Сол. 7, 23.

Ꙗтровь < ꙗтры, -тръве f. σύννυμφος, јетрва: Рут 1, 15.

Ꙗтъ, -ый 3. part. praet. pass. од ꙗти, κατειλημένος, ухваћен у нечем: жена ꙗта въ прелюбодѣѧнїи (Јов. 8, 3. 4); συλληφθείς, ухваћен: II Мак. 7, 1; Дел. 23, 27.

Ꙗцѣмъ instr. sing. од ꙗкїй: Јов. 5, 4,

Ꙗчменный < ꙗчьменъ 3. κρίθινος, јечмен: III Мојс. 27, 16; Јов. 6, 9. 13.

Ꙗчмень < ꙗчьмы, -мене m. κριθή, јечам: III Мојс. 27, 16; Апок. 6, 6.

Ꙗчный < ꙗчьнъ 3. в. ꙗчменный: мꙋки ꙗчныѧ (IV Мојс. 5, 15).

Ꙗщеръ < ꙗштеръ m. σαύρη, гуштер: III Мојс. 11, 30.

Ѧ

Ѧ acc. pl. од онъ, она, оно.

Ѧзыковредїе < ꙗзыковрѣдие n. γλωσσαλγία, брбљавост, хула, ружне речи: Кан. Бож. п. 7 ирм.

Ѧзыкоогнеѡбразный 3. γλωσσωπυρσόμορφος, који има облик огњеног а језика: Дꙋха благодать (Кан. Дух. п. 5 ирм.).

Ѧзыкоогненнѡ adv. γλωσσοπυρσεύτως, у облику огњених језика: Син. на Дух.

Ѧзыкъ < ꙗзыкъ m. 1) γλῶσσα, језик (орган за говор): коснꙋсѧ ѧзыка егѡ (Марк. 7, 33); Лук. 16, 24; раздѣлени ѧзыцы; Дел. 2, 3; малъ оудъ есть: Јак. 3, 5; 2) διάλεκτος, говор: Пс. 1, 19; 2, 6; еврейскїй: Дел. 21, 40; 22, 2.

Ꙗзыченъ < ꙗзычьнъ 3. γλωσσώθης, језичан: Пс. 139, 12.

Ѯ

Ѯ четрдесето слово у црквенословенској азбуци, зове се кси; као цифра ·ѯ· = 60.

Ѯандїкъ m. грч., шести месец код Македонаца који одговара нашем марту-априлу: II Мак. 11, 30. 33. 38.

Ѯиропотамъ m. грч., 1) река, поток; 2) манастир у Св. Гори Атонској *(Дјач.)*.

Ѱ

Ѱ четрдесетпрво слово у црквенословенској азбуци, зове се пси; као цифра ·ѱ· = 700.

Ѱаломски < ѱалъмьскъ adv. по речима псалмопевца, псалтирски: ѱаломски воспоемъ сличнꙋю

пѣснь (Сл. на Г. в. на пр. Ил.).

Ѱаломъ < ѱалъмъ m. ψαλμός, 1) песма певана уз харфу; 2) псалам т. ј. једна од 150 песама које је саставио цар Давид и др., а налазе се у Псалтиру.

Ѱалтирь < ѱалътырь m. ψαλτήριον, (јевр. nebel, νάβλα), 1) музикални иструменат, врста харфе од финог кедровог дрвета: II Цар. 6, 3; десѧтострꙋнный, δεκάχορδος, харфа од десет жица: Пс. 143, 9; 2) свештена књига са псалмима.

Ѱондомфаниχъ m. ψονδομανήχ, египатски назив који је фараон дао Јосифу (I Мојс. 41, 45), а значи по некима: храна за живе, храна живота; по другима: изобиље за живот, или управитељ области *(Дјач.)*.

Ѳ

Ѳ четрдесетдруго слово у црквенословенској азбуци, зове се дита; као цифра ·д҃· = 9.

Ѳалпїодъ m. јевр., утврђено место на коме се налазила кула Давидова: П. н. п. 4, 4.

Ѳекелъ халд. реч коју је написала тајанствена рука на зиду у двору вавил. цара Валтазара, а значи: постависѧ въ мѣрилахъ и ѡбрѣтесѧ лишаемо (Дан. 5, 27).

Ѳаѵъ јевр., двадесетдруго слово у јеврејској азбуци: Пл. Јер. 1, 22; 2, 22; 3, 64; 4. 22.

Ѳее јевр., τὸ θεὲ, соба, клет: Јез. 40, 6. 8. 10. 13. 21. 24. 29. 32. 36.

Ѳеѣімъ m. τὰ θεείμ, јевр. в. дее: Јез. 40, 12. 16.

Ѳеиладъ m. в. дее: Јез. 40, 7.

Ѳѵиннъ 3. θύϊνος, мирисан: Апок. 18, 12.

Ѳѵмїамъ < ѳимиѧмъ m. θυμίαμα, 1) тамјан: II Мојс. 40, 27; III Мојс. 4, 7; Апок. 5, 8; 2) кађење: въ годъ дѵмїама (Лук. 1, 10).

Ѳѵмїамникъ < ѳимиѧмьникъ m. θυίσκη, кадионица: II Мојс. 25, 29.

Ѳѵрсъ m. θύρσος, палица од бршљанова дрвета или од винове лозе обавита бршљаном на горњем крају, знамење баховске службе *(Senc)*: II Мак. 10, 7.

Ѵ

Ѵ четрдесеттреће слово у црквенослов. азбуци, зове се ѵжица.

Ѵакїндовъ 3. ὑακίνθινος, јакинтов, по *Вуку:* плаветни: Апок. 9, 17.

Ѵакїндъ m. ὑάκινθος, врста драгога камена: II Мојс. 28, 19; Апок. 21, 20.

Ѵенинъ 3. τῆς ὑαίνης, хијенин: не вертепъ ли ѵенинъ достоѧнїе мое мнѣ (Јер. 12, 9).

Ѵпакой m. грч., (ὑπακοὴ = пажња, послушање), ипакој, црквена песма која се поје на повечерју и васкрсној полуношни-

ци после канона, затим на јутрењу пред антифонима и пред читањем јеванђеља: Окт.

Ѵпархъ < **ѵпархъ** m. ὕπαρχος, управитељ једне области *(Дјач.)*.

Ѵпатъ m. ὕπατος, начеоник области; код Перзијанаца: сатрап (Дан. 3, 2—3); код Римљана: конзул (I Мак. 15, 15).

Ѵпостась f. ὑπόστασις, лице: Јевр. 1, 3.

Ѵсопный < **ѵсопьнъ**, 3. διθάλασσος, између два мора; гребен, језичац: Дел. 27, 41.

Ѵссѡпъ < **ѵсопъ** m. ὕσσωπος, (јевр. ezob), биљка, слична рузмарину, са плавим или белим ситним лишћем и цветовима, која је на истоку расла по зидовима. Њу су стари Јевреји умакали у јагњећу крв и њоме се, по закону, кропили и очишћавали: II Мојс. 11, 22; III Мојс. 14, 4; IV Мојс. 19, 6; Пс. 50, 9; Јевр. 9, 19.

Конецъ дѣлѹ, слава Богѹ!

прота Сава Петковић

РЕЧНИК ЦРКВЕНОСЛОВЕНСКОГ ЈЕЗИКА

– друго издање –

Библиотека
Богословски уџбеници 9

Уредник
Митрополит добробосански Хризостом

Компјутерски слог и графичко обликовање
Сестринство Тројеручице – Шибеник

Издаје
СВЕТИ АРХИЈЕРЕЈСКИ СИНОД
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ, БЕОГРАД

Штампа
Штампарија Издавачке фондације
Српске Православне Цркве
Архиепископије београдско-карловачке
Тел. (011) 30 25 210
e-mail: izdavackafondacija@spc.rs; stamparija@spc.rs

Тираж 1 000

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

811.163.1'374=163.41(038)

ПЕТКОВИЋ, Сава, 1878-1957
Речник црквенословенског језика / Сава Петковић. - 2. изд. -
Београд : Свети архијерејски синод Српске православне цркве, 2020
(Београд : Штампарија Издавачке фондације Српске православне
цркве Архиепископије београдско-карловачке). - 366 стр. ; 23 cm. -
(Библиотека Богословски уџбеници ; 9)

Тираж 1.000. - Фототипско изд. из 1935.

ISBN 978-86-7295-016-8

а) Црквенословенско-српски речници

COBISS.SR-ID 15524617

Српска Православна Црква

Београд

16526
880,00